CATÀLEG DELS CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES

Inclou Sentència 163/2021 TSJ Illes Balears

Coordinador: Antoni Reynés Trias
Autors: Juan Salvador Aguilar González
Margarita Durán Vadell
Vicenç Forteza Pons
Gabriel Ordines Marcé
Francesca R. Rotger Moyà
Cartografia: Raquel Rodríguez Gomila

© Fodesma, 1999

Text refós: Portal Forà DINAMITZACIÓ CULTURAL

Modificacions realitzades per l'empresa Portal Forà Dinamització Cultural, d'acord amb l'informe de conclusions presentat pel Consell de Mallorca amb data del 28 de Juny de 2012 pel coordinador Antoni Renyés Trias.

Modificacions a **l'índex** en la paginació del:

4- Camí de sa Font de Son Tries; ha passat de la pàgina 39 a la pàgina 42.

5- Camí Vell des Port des Canonge (camí des Pescadors); de la pàgina 43 a la 46.

6- Camí des pinar de Canet; de la pàgina 47 a la pàgina 50.

7- Camí de s'Esgleieta a Establiments/camí de s'Avenc d'en Corbera/Camí de Cas Ratat; de la pàgina 50 a la pàgina 53.

8- Camí de Son Ferrà/Costa de Son Ferrà; de la pàgina 53 a la pàgina 56.

9- Camí de Son Simonet; de la pàgina 58 a la pàgina 61.

10- Camí de Son Cabaspre; de la pàgina 60 a la pàgina 63.

11- Camí de Son Malferit a Sarrià/Camí dels Ferrans/Camí de Sarrià; s'ha modificat el nom, ampliant amb els noms Camí dels Ferrans i Camí de Sarrià; modificació en la paginació, passant de la pàgina 63 a la pàgina 66.

12- Camí des Verger; de la pàgina 66 a la pàgina 68.

13- Camí de S'Ermita; de la pàgina 70 a la pàgina 72.

14- Camí des Puig de ses Ermites; de la pàgina 74 a la pàgina 76.

15- Pas de Son Cabaspre; de la pàgina 76 a la pàgina 78.

16- Camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet; de la pàgina 78 a la pàgina 80.

17- Camí de Can Convent i es Born; de la pàgina 80 a la pàgina 82.

18- Camí des Comellar des Pollets; de la pàgina 82 a la pàgina 84.

19- Pas de Son Vic; de la pàgina 84 a la pàgina 86.

20- Camí de s'Ermita al terme de Puigpunyent; de la pàgina 86 a la pàgina 88.

21- Camí de Son Tries al camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet; de la pàgina 89 a la pàgina 91.

22- Camí de Son Tries a Bellavista; de la pàgina 91 a la pàgina 93.

23- Camí des Puig de Son Bernardí; de la pàgina 93 a la pàgina 95.

24- Pas des Cego; de la pàgina 95 a la pàgina 97.

25- Camí des comellar des mal Cuinat; de la pàgina 97 a la pàgina 99.

26- Pas de Son Poquet; de la pàgina 99 a la pàgina 101.

27- Pas de s'Engegada; de la pàgina 102 a la pàgina 104.

28- Camí de Puigpunyent a Establiments; modificacions en el nom del camí, ampliant amb les nomenclatures de Camí de Bunyolí/Camí de Sobremunt i modificacions en la paginació de la 104 a la pàgina 106.

29- Camí de Son Dameto/sa carretera Nova; de la pàgina 108 a la pàgina 111.

30- Camí de sa Granja; de la pàgina 110 a la pàgina 113.

31- Camí des Coll des Bous; de la pàgina 112 a la pàgina 115.

32- Camí del cor de Jesús; de la pàgina 114 a la pàgina 117.

33- Camí de sa coma d'en Llobera; de la pàgina 116 a la pàgina 119.

34- Camí de Son Dameto a la carreta c-710 (pel pla de ses Tanques) ; de la pàgina 119 a la pàgina 122.

35- Camí vell de Son Simonet; de la pàgina 121 a la pàgina 124.

36- Camí de la font de dalt Son Tries; de la pàgina 123 a la pàgina 126.

37- Camí des Verger al camí de Son Malferit a Sarrià; de la pàgina 125 a la pàgina 128.

38- Enllaç entre els camins que pujen a s'Ermita per sa Granja i es Castellet (Núm 16) i per es penyal Gran (Núm 40); de la pàgina 128 a la pàgina 131.

39- Pas del camí 38 al camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet; de la pàgina 130 a la pàgina 133.

40- Camí de s'ermita per es penyal Gran (des de la carretera de Puigpuynent –km 8,6); de la pàgina 132 a la pàgina 135.

41- Camí de ses Ermites; de la pàgina 134 a la pàgina 137.

42- Camí des Puig des Boixos; de la pàgina 137 a la pàgina 140.

43- Camí de ses Rotgetes; de la pàgina 139 a la pàgina 142.

44- Camí de Son Tries a la font d'abaix de Son Tries; de la pàgina 141 a la pàgina 144.

45- Camí de s'Esglaieta; de la pàgina 143 a la pàgina 146.

El Punt 5. Conclusions

Aquest punt canvia, de la pàgina 145 a la pàgina 148.

Punt 4. Catàleg

S'han modificat les nomenclatures següents:

4.1 Relació de camins inventariats

11-Camí de Son Malferit a Sarrià/Camí dels Ferrans /Camí de Sarrià.

28-Camí de Puigpunyent a Establiments/ Camí de Bunyolí /Camí de Sobremunt

4.2. Relació dels camins documentats

11-Camí de Son Malferit a Sarrià/Camí dels Ferrans /Camí de Sarrià.

28-Camí de Puigpunyent a Establiments/ Camí de Bunyolí /Camí de Sobremunt

4.3 Relació dels camins amb interès constructiu

11-Camí de Son Malferit a Sarrià/Camí dels Ferrans /Camí de Sarrià.

28-Camí de Puigpunyent a Establiments/ Camí de Bunyolí /Camí de Sobremunt

4.4 Relació dels camins que formen part de rutes excursionistes

11-Camí de Son Malferit a Sarrià/Camí dels Ferrans /Camí de Sarrià.

28-Camí de Puigpunyent a Establiments/ Camí de Bunyolí /Camí de Sobremunt

S'ha duit a terme la modificació d'una sèrie de fitxes, a partir a partir de l'informe de l'al·legacions del Consell. Aquestes són:

3~~------ELIMINAT PER SENTÈNCIA: 00163/2021~~

5-Camí vell des Port des Canonge/Camí des Pescadors (annex 10 informe d'al·legacions).

8-Camí de Son Ferrà/ Costa de Son Ferrà (annex 4 de l'informe d'al·legacions).

11-Camí de Son Malferit a Sarrià/ Camí dels Ferrans/ Camí de Sarrià (annex 6 de l'informe d'al·legacions amb la corresponent modificació de la seva inclusió a l'Inventari de Béns Municipals, a l'informe d'errades).

28-Camí de Puigpunyent a Establiments/Camí de Bunyolí/Camí de Sobremunt (annex 7 de l'informe d'al·legacions amb la corresponent modificació de la seva inclusió a l'Inventari de Béns Municipals, a l'informe d'errades).

Dins el **Punt 5.Conclusions** del catàleg de camins.

S'ha ampliat la nomenclatura als camins:

11-Camí de Son Malferit a Sarrià/Camí dels Ferrans/ Camí de Sarrià

28-Camí de Puigpunyent a Establiments/Camí de Bunyolí /Camí de Sobremunt.

Dins aquest apartat, es demana l'obertura d'un expedient d'investigació dels camins:

1-Camí vell de Palma

11-Camí de Son Malferit a Sarrià/Camí dels Ferrans /Camí de Sarrià.

28-Camí de Puigpunyent a Establiments/Camí de Bunyolí /Camí de Sobremunt.

Una vegada resolts els expedients d'investigació a l'informe d'al·legacions, es recomana:

- la no inclusió a l'inventari de béns municipals del Camí vell de Palma, ja que independentment de les dades històriques que es puguin localitzar del camí, la seva titularitat ve definida per sentencia judicial declarant privada la titularitat del camí que passa per la finca de Son Mas.
- la inclusió a l'inventari de béns municipals del Camí de Son Malferi a Sarrià/Camí dels Ferrans/Camí de Sarrià i del Camí de Puigpunyent a Establiments/Camí de Bunyolí/Camí de Sobremunt, declarada pública la titularitat dels dos camins anteriors.

CATÀLEG DELS CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES

Í N D E X

1.PRESENTACIÓ.....1

2. INTRODUCCIÓ.....2

2.1. Consideracions jurídiques.....2

2.1.1. La propietat dels camins públics.....2
2.1.2. Règim jurídic dels camins públics.....2
2.1.3. Accés al registre de la propietat.....3
2.1.4. Inventari de béns de les corporacions locals.....3
2.1.5. L'expedient d'investigació.....4
2.1.6. La recuperació d'ofici (art. 70 i 71 RBEL).....4

2.2. Metodologia.....5

3. FONTS CONSULTADES.....7

3.1.....Arxivístiques 7
3.1.1. Arxiu Municipal d'Esporles (A.M.E.).....7
3.1.2. Arxiu General del Consell Insular de Mallorca (A.G.C.M)....10
3.1.3. Arxiu del Regne de Mallorca (A.R.M.).....10
3.1.4. Arxiu Diocesà de Mallorca (A.D.M.).....10
3.1.5. Consell de Mallorca (FODESMA).....11
3.1.6. Consell de Mallorca (Vies i Obres).....11
3.1.7. Arxiu del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears..11
3.1.8. Arxiu Municipal de Deià (A.M.D.).....11
3.1.9. Annex. Plan Nacional de Vías Provinciales.....11

3.2. Bibliogràfiques.....15

3.3.....Cartogràfiques 17

4. CATÀLEG.....18

4.1. Relació dels camins inventariats.....18

4.2. Relació dels camins documentats.....20

4.3. Relació dels camins amb interès constructiu.....21

4.4. Relació dels camins que formen part de rutes excursionistes.....22

4.5. Fitxes dels camins inventariats.....23

Núm.

1-Camí vell de Palma.....23
2-Camí des Correu (Esporles-Banyalbufar).....30
3-~~SENTENCIA: 00163/2021.....35~~
4-Camí de sa font de Son Tries.....42
5-Camí vell des port des Canonge (camí des Pescadors).....46
6-Camí des pinar de Canet.....50
7-Camí de s'Esgleieta a Establiments/camí de s'avenc d'en Corbera/
camí de Cas Ratat.....53
8- Camí de Son Ferrà/costa de Son Ferrà.....56
9- Camí de Son Simonet.....61
10- Camí de Son Cabaspre.....63
11- Camí de Son Malferit a Sarrià/Camí dels Ferrans/Camí de Sarrià.....66
12- Camí des Verger.....68
13-Camí de s'Ermita.....72
14-Camí des puig de ses Ermites.....76
15-Pas de Son Cabaspre.....78
16-Camí de s'ermita per sa Granja i es Castellet.....80
17-Camí de Can Convent i es Born.....82
18-Camí des comellar des Pollets.....84
19- Pas de Son Vic.....86
20- Camí de s'Ermita al terme de Puigpunyent.....88
21- Camí de Son Tries al camí de s'ermita per sa Granja i es Castellet.....91
22- Camí de Son Tries a Bellavista.....93
23- Camí des puig de Son Bernardí.....95
24- Pas des Cego.....97
25- Camí des comellar des mal Cuinat.....99
26- Pas de Son Poquet.....101
27- Pas de s'Engegada.....104
28- Camí de Puigpunyent a Establiments/Camí de Bunyolí/Camí de Sobremunt. 106
29- Camí de Son Dameto/sa carretera Nova.....111
30- Camí de sa Granja.....113
31- Camí des coll des Bous.....115
32- Camí del cor de Jesús.....117
33- Camí de sa coma d'en Llobera.....119
34- Camí de Son Dameto a la carretera c-710 (pel pla de ses Tanques).....122
35- Camí vell de Son Simonet.....124
36- Camí de la font de dalt de Son Tries.....126
37- Camí des Verger al camí de Son Malferit a Sarrià.....128
38- Enllaç entre els camins que pujen a s'Ermita per sa Granja i
es Castellet (Núm. 16) i per es penyal Gran (Núm. 40).....131
39- Pas del camí 38 al camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.....133
40- Camí de s'ermita per es penyal Gran (des de la carretera
de Puigpunyent-km. 8,6).....135
41- Camí de ses Ermites.....137

42- Camí des Puig des Boixos.....140

43- Camí de ses Rotgetes.....142
44- Camí de Son Tries a la font d'abaix de Son Tries.....144
45- Camins de s'Esgleieta.....146

5. CONCLUSIONS.....148
6. ANNEX CARTOGRÀFIC

6 1. Mapes amb la localització dels camins catalogats a escala 1/ 5.000.

6.1.1. Full nº 670-2-8. Sa Granja.
6.1.2. Full nº 670-3-7. Son Olesa.
6.1.3. Full nº 670-2-7. Esporles.
6.1.4. Full nº 670-4-8. Son Pacs.
6.1.5. Full nº 698-2-1. Son Vic.
6.1.6. Full nº 698-2-2. Son Fava.
6.1.7. Full nº 698-3-1. Son Ferrà.
6.1.8. Full nº 698-3-2. Es Verger.
6.1.9. Full nº 698-4-1. S'Esgleieta.
6.1.10 Full nº 698-4-2. Son Espanyol.

6 2. Mapes temàtics a escala 1/ 25.000.

6.2.1. Mapa dels camins catalogats.
6.2.2. Mapa dels camins documentats.
6.2.3. Mapa dels camins amb interès constructiu.
6.2.4. Mapa dels camins amb interès excursionista.

1. PRESENTACIÓ

Els nous usos del sòl, els canvis en la propietat, i sobretot, la manca d'informació sistematitzada sobre la xarxa de camins existents en els diferents municipis, així com de la seva titularitat, fan que la gestió d'aquests camins s'hagi convertit en una qüestió problemàtica.

Els desconeixement de la titularitat o fins i tot de les característiques d'aquests camins, propicia el tancament i destrucció de molts d'ells.

Per tal de col·laborar amb els ajuntaments en l'aclariment dels dubtes que es poden presentar en la gestió dels citats camins, el Consell de Mallorca elabora el catàleg de camins dels diferents termes municipals, amb els següents objectius:

Recopilar la documentació existent sobre els camins, que permeti aclarir la titularitat dels mateixos.

Recollir informació sobre l'estat actual de cada un dels camins, amb especial incidència en els aspectes tipològics, constructius, etc.

Sistematitzar la informació, de tal manera que aquesta sigui aprofitable per a l'elaboració del planejament urbanístic i de l 'Inventari de Béns d'Entitats Locals.

Tot i l'esforç realitzat per a la recerca de documentació que defineixi la titularitat dels camins, el catàleg s'ha de considerar com un document obert a l'aportació de noves dades documentals que ajudin a aclarir encara més aquesta titularitat.

Honorable Maria Antònia Vadell i Ferrer.
Presidenta de la Comissió de Promoció Econòmica i Ocupació.

2. INTRODUCCIÓ

2.1. CONSIDERACIONS JURÍDIQUES

2.1.1. LA PROPIETAT DELS CAMINS PÚBLICS

Definició

A l'hora de parlar de la propietat dels camins públics ens hem de remetre als articles 344 del Codi Civil i 74.1 del Text refós de Règim Local:

Art. 344 del Codi Civil: "*Son bienes de uso público, en las provincias y los pueblos los caminos provinciales y los vecinales, las plazas, calles, fuentes y aguas públicas de servicio general, costeadas por los mismos pueblos o provincias*".

Art. 74.1 del Text Refós de Regim Local: " *Son bienes de uso público local , los caminos y carreteras, plazas, calles, paseos, parques, aguas, fuentes, canales, puentes y demás obras públicas de aprovechamiento o utilización generales cuya conservación y policía sean de la competencia de la Entidad Local*".

Aquests dos articles defineixen els camins públics quan tenen un ús públic o general i són competència de l'Entitat Local, o hi ha hagut una intervenció d'aquesta entitat exercitant les funcions de conservació i policia dels mateixos. D'aquests dos elements, el més important és l'ús públic, en aquest sentit podem citar la sentència del TS. de 3 de juliol de 1.961 (art. 2.984). "*Para que un camino rural sea de dominio público no es necesario que tal vía tenga, por su origen y condiciones de sostenimiento las características de una obra pública, a la que haya de aplicar la especial legislación sobre carreteras o caminos vecinales; se ha probado el uso público inmemorial, y no se justifica el carácter o condición de privado*". També es evident que dins aquesta definició de l'article 344 del C.C. també hi entren aquells camins de muntanya o rurals, sempre i quan es donin les circumstàncies esmentades anteriorment: ús públic i que la seva conservació sigui competència de l'Administració (Sentència del TS. de 9 de juliol de 1.981, art. 3241).

2.1.2. RÈGIM JURÍDIC DELS CAMINS PÚBLICS

Els camins com a béns d'us públics són: inalienables, inembargables e imprescriptibles (art. 80 de la LBRL).

D'aquest tres elements el que ara més ens interessa, pel que fa als camins, és el fet de la imprescriptibilitat, ja que evita que els propietaris colindants pel fet de tancar el camí durant un determinat temps pugui arribar a adquirir la seva propietat per prescripció adquisitiva (usucapió). L'única excepció a tal afirmació seria l'aplicació de l'article 8.5 de l'antic REGLAMENT DE BÉNS DE L'ANY 1955, article que preveu una desafectació tàcita d'un bé com d'ús públic pel transcurs de 25 anys, i que per tant a partir de tal data, es podria usucapir. Però el cert és que la dubtosa constitucionalitat d'aquest article - que de fet va en contra del que deia l'antiga Llei de Règim Local de l'any 1955 -, juntament amb la seva derogació pel nou reglament de béns de l'any 1.986, i així com, els llargs terminis que estableix, el fan pràcticament inaplicable.

2.1.3. ACCÉS AL REGISTRE DE LA PROPIETAT

L'article 5.2 del Reglament Hipotecari estableix: "*No obstante lo dispuesto en el artículo anterior , quedan exceptuados de la inscripción:*

2ª Los bienes municipales y provinciales de dominio y uso público conforme a la legislación especial"

Per tant no són inscribibles els béns municipals d'us públics, entre els quals, hi ha d'acord amb el ja esmentat art. 74.1 del TRRL, el camins. En aquest sentit tenim al STS. del 23 de setembre de 1.980 la qual afirma *"Una vía municipal de uso público no necesita constar en el Registro de la Propiedad para ser eficaz, frente a todos, tal como se desprende de su naturaleza jurídico-pública (Extra comercio) consagrada en el art. 188 y concordantes LRL en armonía con lo dispuesto en el art. 5 RH"*.

També hem de dir que el fet que un camí consti com a privat dins la descripció registral d'una finca no és un element decisiu, ja que la fe pública registral no empara la descripció de la realitat física de la finca inscrita.

Per tant, i davant la impossibilitat d'accés al Registre de la Propietat, encara es reforça més la necessitat de controlar i protegir aquestes vies.

2. 1. 4. INVENTARI DE BÉNS DE LES CORPORACIONS LOCALS

Aquest control sobre els camins pot venir per incorporarl·los a l'INVENTARI DE BÉNS DE LES ENTITATS LOCALS, inventari obligatori (art 17. del Reglament de Béns de les Entitats Locals (RBEL) i regulat, bàsicament a l'article 20.G de l'esmentat text, pel que fa als camins:

20 g) "*Tratándose de vías públicas, en el inventario deberán constar los datos necesarios para su indidualización, con especial referencia a sus límites, longitud y anchura*".

Al respecte hem d'esmentar que:

Estam davant un inventari purament administratiu. Serveix a la pròpia Corporació pel control del seus béns, per tant, la seva inscripció no es constitutiva. No essent necessària, ni tampoc es regulada, cap tràmit d'informació pública per a procedir a inventariar un bé que, ja de fet, pertany a l' Administració.

No té un suport físic determinat. Per la qual cosa és possible incorporar plànols, que en el cas dels camins, informarien clarament del seu recorregut i colindants. Inventariar un camí sense establir clarament per on passa no es massa efectiu, i més en els casos d'alguns camins rurals que es poden fer desaparèixer amb certa facilitat. De tota manera en el cas de que algun colindant no estigui d'acord amb el traçat del camí, pot reclamar a l'Administració que realitzi el la delimitació o desllindament (art. 56 del RBEL). També s'ha de dir que el desllindament no és un requisit previ per inventariar un bé immoble com són els camins, en aquest sentit tenim la sentencia del TS de 28 de abril de 1.989: *"El deslinde no es requisito previo para el acto de inclusión en el inventario"*.

El títol d'atribució del camí a la Corporació Municipal pot ésser la Llei (art. 609 del Codi Civil i 10 del RBEL), i en aquest cas, serien d'aplicació els citats articles 344 del Codi Civil i 74.1 del TRRL.

Per tant, quan ens trobem davant un camí que ha estat obert al públic i ha tingut un ús general des de temps immemorial, podem presumir que estam davant un camí públic. Si a més tenim constància de que l'Administració ha intervingut sobre ell, es reforça més la propietat pública dels camí, encara que com ja hem dit, aquest darrer element no és tan decisiu com l'ús públic del camí i que estigui obert al públic.

2.1.5. L'EXPEDIENT D'INVESTIGACIÓ

Si la Corporació té dubtes sobre la titularitat d'un camí, abans d'inscriure també pot iniciar l'expedient d'investigació (Art. 45 i següents del Reglament de Béns Locals.). Aquest procediment d'investigació és una bona eina per a poder determinar els drets que els colindants tenen sobre el camí, ja que s'els pot requerir perquè aportin els documents, o de més elements de prova, sobre els quals fonamenten els seus drets. (art. 49, 50 i 51 del RBEL).

Si la resolució de la investigació, previ informe del Secretari de l'Ajuntament, és favorable a la consideració de públic del bé s'ha de procedir a la seva taxació e inclusió a l'Inventari de Béns Municipals.

2.1.6. LA RECUPERACIÓ D'OFICI (art. 70 i 71 RBEL)

Art. 70.1: " *Las Corporaciones Locales podrán recobrar por sí la tenencia de sus bienes de dominio público en cualquier tiempo".*

Art 71.1: *"El procedimiento para la recuperación de la posesión podrá iniciarse a través de las formas previstas en el art. 46".*

"La recuperación en vía administrativa requerirá acuerdo previo de la Corporación, al que se acompañarán los documentos acreditativos de la posesión, salvo que se tratare de usurpaciones recientes".

"*Este privilegio habilita a las Corporaciones locales para que utilicen todos los medios compulsorios legalmente admitidos, sin perjuicio de que si los hechos urbanísticos tienen apariencia de delito se pongan en conocimiento de la autoridad judicial".*

Aquests articles regulen un instrument molt útil per a la defensa dels camins públics, tal qual és la recuperació d'ofici per part de la pròpia Administració. Hem de significar que el que es recupera és la possessió del camí, sense cap tipus de pronunciament sobre la seva propietat. Amb aquest expedient l'Administració d'ofici, sense necessitat d'acudir als tribunals, com han de fer els particulars, pot remoure tancaments de camins efectuats pels colindats. A més en el cas del camins, com estam davant un bé d'ús públic, pot exercitar aquest facultat en qualsevol moment, encara que faci més d'un any que s'ha produït el tancament. També s'ha d'advertir que quant més temps es deixí passar, més probabilitats hi ha de que no prosperi aquesta recuperació d'ofici, ja que es pot arribar a entendre que l'administració a consentit amb aquesta situació de tancament, i per tant es veu privada d'aquesta prerrogativa tan privilegiada.

2.2. METODOLOGIA

L'àrea geogràfica del present estudi és el terme municipal d'Esporles i inclou tots aquells camins, tant de ferradura com de carro, asfaltats o no, que reuneixen alguna d'aquestes característiques: camins que apareixen documentats als arxius consultats; camins que destaquin per les seves característiques constructives, tals com l'empedrat i alguns dels seus elements (ratlletes i cadena), la presència d'escopidors, clavegueres, escalons, pedres passadores i ponts, parets de suport i paretons; camins que formen part de rutes excursionistes clàssiques i així apareixen a la bibliografia especialitzada; i altres camins recollits de fonts orals.

Per contra s'ha exclòs de l'estudi les següents carreteres: Pollença a Andratx C-710; sa Granja a Puigpunyent PMV-1101; d'Esporles as Bosquet PM-110, ramal de la C-710 a Esporles; la carretera de Palma a Valldemossa (PM-111), la carretera de s'Esgleieta a Esporles PM-112; i la de Palma a Esporles per Establiments PM-104.

Per a la realització d'aquest estudi, la metodologia s'ha basat en unes passes ben concretes: la revisió de la bibliografia i cartografia existent, la recerca documental als arxius, el recorregut sistemàtic dels camins localitzats a les fonts escrites (dut a terme els mes de febrer de 1998), traslladant-los als fulls del "Mapa Topogràfic Balear", escala 1/5.000 de la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori (1994), les entrevistes a persones majors d'Esporles, i finalment, la redacció de l'estudi.

L'estructura final del treball està dividida en cinc capítols: la present introducció per definir el contingut; el capítol dedicat a les fonts consultades, bàsic per a situar i localitzar l'origen de la documentació emprada; el catàleg, format principalment per les fitxes dels camins; les conclussions, on es fan diverses recomanacions tals com la inclussió certs camins a l'Inventari de Bens de les Entitats Locals o la protecció d'aquells camins que tenen interés construcctiu; i per últim un annex cartogràfic que conté, per una banda, els mapes escala 1/5.000 on s'ha marcat el traçat dels camins i, per altra, quatre mapes temàtics que agrupen els camins catalogats, documentats, els camins amb interès constructiu i els que formen part de rutes excursionistes.

En quant a la fitxa per a cadascun dels camins, eix bàsic del treball, està dividida en una sèrie d'apartats que recullen tota la informació: en primer lloc apareix el número del camí, que es correspon al lloc que ocupa en la relació de camins inventariats que encapçala el capítol, i el seu nom, que reflecteix la denominació tradicional o amb la que apareix a la documentació; en alguns casos, la modernitat del camí justifica l'absència d'un topònim clar, i per tant no apareix cap nom, però si l'inici i el final del seu traçat, a l'apartat següent.

A continuació l'apartat dedicat a la documentació localitzada, que fa referència a la relació del camí amb les Institucions, i que pot ser de diversos tipus: camí veïnal, camí públic (on a vegades pot aparèixer la declaració d'utilitat pública), camí en el que s'han realitzat obres per part de les administracions (Ajuntaments, Diputació, etc.), i altres (on recollim la documentació relativa a altres fets que no s'incloguin dins els apartats anteriors).

Pel que es refereix al seu interès constructiu o excursionista, aquest també es recull en els apartats corresponents de la fitxa.

Un altre apartat recollit a la fitxa és el de la tipologia, on es diferencien per la seva amplada, les pistes, els de carro i els de ferradura, mentre que pel seu grau d'elaboració podem reconèixer els tiranys.

Així mateix, l'apartat d'amplada recull l'amplària del camí en metres, i el de topònims propers recull, com expressa el títol de l'apartat, els topònims que apareixen localitzats al Mapa Topogràfic Balear, escala 1/5.000 de la COPOT.

El seguiment del camí engloba el nivell de dificultat d'aquest (sense problemes, fàcil, difícil i molt difícil) i la presència de fites, pintades i cartells indicadors que facilitin la seva localització. Igualment l'apartat de delimitació lateral informa de l'existència de reixes i/o parets laterals al camí.

A l'apartat de limitacions de pas es fa constar l'existència de cartells de prohibició de pas per accedir al camí, i de barreres i cadenes presents en el moment de la visita (febrer-març 1998). Pel que fa a les barreres, s'informa de l'estat en que s'han trobades (obertes, tancades, i/o amb pany).

Quant a la descripció del tipus de ferm, s'especifica si és asfalt, formigó/ciment, terra o empedrat.

La presència de fonts, cases, talaiots o qualsevol element que pugui destacar queda recollit en l'apartat de construccions properes d'interès, mentre que l'estat del camí queda establert, dins l'apartat del mateix nom, segons l'estat del ferm, dels marges i les parets, així com l'existència de vegetació i altres obstacles que puguin impedir el trànsit; així l'estat del camí pot ésser molt bo, bo, regular, dolent o molt dolent.

L'aparició d'elements constructius propis del camí, com escalons, ratlletes, cadena, marges de subjecció, paretons, escopidors, clavagueres, pedres passadores i ponts, tenen un apartat propi, on s'especifica si aquesta presència és puntual, o en cas contrari, simplement s'afirma o es nega tal presència.

També s'ha considerat necessari apuntar quins camins enllacen amb el que és objecte d'estudi (apartat camins amb els que comunica).

Els quatre darrers apartats de la fitxa fan referència a les fonts consultades per a fer l'estudi: a l'apartat de documentació arxivística s'apunta la cita on apareix el camí i la signatura del document, que es pot localitzar al capítol dedicat a les fonts consultades. A l'apartat de documentació bibliogràfica es recullen els llibres on també apareix qualque camí, i que en la majoria de casos són històries locals o guies excursionistes. Finalment, a l'apartat de cartografia on apareix el camí s'han inclòs els mapes històrics, militars, de publicacions excursionistes, del cadastre, de la COPOT i altres, on podem trobar el traçat del camí estudiat.

Per últim, les entrevistes fetes a persones majors d'Esporles, recollides a les fonts orals, aporten informacions sobre l'ús que s'ha fet dels camins al llarg dels anys i aporten informació que sovint no apareix als llibres.

3. FONTS CONSULTADES

En aquesta secció hem estructurat detalladament la localització dels documents trobats sobre els camins d'Esporles. S'han consultat varis arxius, encara que no és pot donar per tancada la recerca arxivística; si l'Arxiu Municipal d'Esporles i l'Arxiu General del Consell Insular de Mallorca han estat investigats a fons, encara es pot aprofundir a altres arxius com el d'Obres Públiques (Govern Balear) o l'Arxiu del Regne de Mallorca.

3.1 ARXIVISTÍQUES

3.1.1. ARXIU MUNICIPAL D'ESPORLES (A.M.E.)

Gobierno Municipal

Actas de "Consells"

1. *Actas de "Consells" (1550-1558).*
2. *Actas de "Consells" (1612-1643).*
3. *Actas de "Consells" (1644-1660).*
4. *Actas de "Consells" (1650-1698).*
5. *Actas de "Consells" (1669-1692).*
6. *Actas de "Consells" (1669-1702).*
7. *Actas de "Consells" (1708-1737).*
8. *Actas de "Consells" (1729-1744).*
9. *Actas de "Consells" de Banyalbufar y Esporles (1744-1766).*
16. *Actas de Ayuntamiento (1766-1780).*

Actas de Ayuntamiento

17. *Actas de Esporles* (1800- 1850).
18. *Actas de Esporles (1764-1812).*
19. *Actas de Esporles (1872-1896).*
20. *Actas de Esporles (1881-1900).*
23. *Actas de Esporles (1904-1907).*
24. *Actas de Esporles (1904).*
25. *Actas de Esporles (1904-1905).*
26. *Actas de Esporles (1908)*
27. *Actas de Esporles (1909).*
28. *Actas de Esporles (1910).*
29. *Actas de Esporles (1911).*
30 *Actas de Esporles (1912).*
31 *Actas de Esporles (1912).*
32 *Actas de Esporles (1913).*
33. *Actas de Esporles (1914).*
34. *Actas de Esporles (1914-1915).*
35. *Actas de Esporles (1915-1916).*
36. *Actas de Esporles (1917-1918).*
37. *Actas de Esporles (1919).*
38. *Actas de Esporles (1919-1920).*

39. Actas de Esporles (1920-1921). Tomo I.
40. Actas de Esporles (1920-1921). Tomo II.
41. Actas de Esporles (1921-1922). Tomo I.
42. Actas de Esporles (1922-1923). Tomo I.
43. Actas de Esporles (1923).Tomo II.
44. Actas de Esporles (1922-1923). Tomo II.
45. Actas de Esporles (1923-1924).
46. Actas de Esporles (1924-1929).
47. Actas de Esporles (1930-1932).

Patrimonio Municipal

75. *Expedientes de propiedades municipales (1946-1978).*

Contabilidad

Presupuestos

110. Presupuestos (1880-1884, 1887, 1890-1891).
111. Presupuestos (1885-1886, 1888-1889, 1892-1896).

Actas de rendición de cuentas

250. *Actas de rendición de cuentas (1513-1550).*
251. *Actas de rendición de cuentas (1585-1612).*
252. *Actas de rendición de cuentas (1602-1714).*
253. *Actas de rendición de cuentas (1668-1692).*
254. *Actas de rendición de cuentas (1677-1735).*
255. *Actas de rendición de cuentas (1692-1715).*
256. *Actas de rendición de cuentas (1713-1728).*

Tributación

Tallas

1007. Talla del "Camí Real" (1786).
1008. Talla del "Camí Real" (1811).

Contribución urbana rústica y pecuaria

1019. Apeo (1818).
1020. Amillaramiento (1942-1944).
1021. Amillaramiento (1948).
1023. Amillaramiento (1953).
1024. Contribución del agua del canal (1561-1580).

Urbanismo y Obras

Vías Públicas

1150. Construcción de caminos vecinales (1862-1878).
1152. Proyecto del camino de Esporles a Puigpunyent (1928).
1153. Jornales de construcción de la carretera de Esporlas a Puigpuñent (1928-1929).

Urbanizaciones

1177. Planos y listas de propietarios (1929-1974).
1178. Proyecto de obras de la urbanización Sa Casa Nova (1971-1980).
1202. Proyecto de urbanización Es Verger

Documentació judicial

Cort Reial

J.1. Cort Reial (1663-1741).

J.3. Cort Reial (1723-1799).

Arxiu administratiu de l'Ajuntament d'Esporles

- Sense signatura. Llibre d'actes de l'Ajuntament (1934-1935).
- Sense signatura. Llibre d 'actes de l'Ajuntament (1939-1941).
- Sense signatura. Llibre d 'actes de l'Ajuntament (1941-1943).
- Sense signatura. Llibre d 'actes de l'Ajuntament (1945-1948).
- Sense signatura. Llibre d 'actes de l'Ajuntament (1948-1952).
- Sense signatura. Llibre d 'actes de l'Ajuntament (28 maig 1952 al 21 agost 1957).
- Sense signatura. Llibre d 'actes de l'Ajuntament (21 agost 1957 al 26 juny 1963).
- Sense signatura. Llibre d 'actes de l'Ajuntament (26 juny 1963 al 22 desembre 1967).
- Sense signatura. Llibre d 'actes de l'Ajuntament (22 desembre 1967 al 25 juny 1971).
- Sense signatura. Llibre d'actes de l'Ajuntament (1988).
- Sense signatura. Llibre d'actes de l'Ajuntament (1989).
- Sense signatura. Llibre d'actes de l'Ajuntament (1990).
- Sense signatura. Llibre d'actes de l'Ajuntament (1991).
- Sense signatura. Comissió Gestora (1943-1945).
- Sense signatura. Llibre Inventari General d'Esporles (Vol. I), 1996.
- Sense signatura. Projecte tècnic de millora del camí rural d'es Verger. Terme municipal d'Esporles. 1997.
- Sense signatura. Projecte tècnic de millora del camí rural de Son Simonet. Terme municipal d'Esporles. 1997.
- Sense signatura. Certificat de l'Ajuntament sobre manteniment dels camins de s'Esgleieta. 1998.

3.1.2. ARXIU GENERAL DEL CONSELL DE MALLORCA (A.G.C.M.)

Secció Junta de Camins

- Sig. VI-60/3. *"Expediente general sobre la recomposición de caminos de Mallorca, instruido por Leonardo Oliver, comisionado y Director General de Caminos de Mallorca por Real Acuerdo. 1816".*
- Sig. VI-60/4. *"De la recomposición y abilitación de los caminos principales y travesias de todas las villas y ciudad de Alcudia desta Ysla. 1816".*
- Sig. VI-61/4. *"Expediente formado a consequencia de la Comisión dada a los maestros albañiles Tomas Abrinas, Pedro Antonio Bauza y Bernardo Cabrer, para el reconocimiento de todas las acequias, zafareches, aqüeductos; como asi mismo para la recomposición de caminos, con arreglo a lo mandado en el Real Acuerdo de 13 de julio ultimo. Se hallan las instrucciones dadas por los mismos comisionados a todas las villas de esta Ysla para su govierno en la recomposición de los citados caminos, y limpia de acequias. Año de 1815".*

Secció de Foment i Governació

- Sig. x-822/9. Expedient sobre camins i travessies. 1821.
- Sig. x-771/30. Expedient sobre la cessió d'un camí de Banyalbufar. 1852.

3.1.3. ARXIU DEL REGNE DE MALLORCA (A.R.M.)

Secció de Diputació

- Sig. D-821. *"Expediente de nombramiento de un Señor Ministro que celebre la recomposición de caminos de esta Ysla. 1817".*

Secció de Comptaduria d' Hipotèques

Esporles:

- Sig. 599. *Hipotecas* (1796-1896).
- Sig. 603. *Traslaciones de dominio (juntamente con Establiments) 1845/ 26-11-1859.*
- Sig. 604. *Traslaciones de dominio rústico (1859-1862).*
- Sig. 606. *Testamentos y donaciones (juntamente con Establiments) 1845/22-10-1862.*

Valldemossa

- Sig. 753. *Hipotecas (1796-1836).*
- Sig. 756. *Traslaciones de dominio (1842-1862).*

3.1.4. ARXIU DIOCESÀ DE MALLORCA (A.D.M.)

- Sig. IV/34/13 b. *"Escritura de cesión de una finca otorgada por los testamentarios de Dª Margarita Rosselló y Ferrá a favor de la asociación religiosa titulada Hermanos Carmelitas Descalzos de la tercera orden. 1891".*

3.1.5. CONSELL DE MALLORCA (FODESMA).

Registre General.

- Sense signatura. Camins de muntanya del terme de Valldemossa. 1994.
- Sense signatura. Camins de muntanya del terme de Banyalbufar. 1997.

3.1.6. CONSELL DE MALLORCA (VIES I OBRES).

- Sense signatura. *Plan Nacional de Vías Provinciales . Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del Ayuntamiento de Esporles (1973).*

3.1.7. ARXIU DEL TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE LES ILLES BALEARS.

Secretaria de Govern.

- Sense signatura. *Libro de sentencias civiles y contencioso-administrativas. 1947* (sentència nº 11).

3.1.8. ARXIU MUNICIPAL DE DEIÀ (A.M.D.)

- Sense signatura. *Noticia descriptiva del camino de herradura que de esta Villa se dirige a la de Valldemosa para la ciudad de Palma capital de esta Isla por los puntos de las propiedades o tierras en que antes del año 1836 que empezo en ella la construcción del camino nuevo para carruajes se transitaba o tenía su curso hasta dicha Villa de Valldemosa.*

3.1.9. ANNEX. *PLAN NACIONAL DE VÍAS PROVINCIALES.*

El decret 1541/1972, de la Presidència de Govern, de 15 de juny, pel qual s'aprovava el texte refòs de la Ley del Plan de Desarrollo Económico y Social, va posar en marxa el *Plan Nacional de Vías Provinciales.* El 3 de novembre de 1972, mitjançant una ordre publicada en el *Boletín Oficial del Estado* nº 264, es procedia a la creació de la Comissió per a l'elaboració de l'esmentat Pla, que en el plaç màxim de dos anys havia d'estar acabat.

Per dur a terme els estudis en el seu respectiu àmbit territorial, es constituïa en cada Comissió Provincial de Serveis Tècnics un grup de treball, presidit pel Cap Provincial de Carreteres i integrat per representants de les Diputacions Provincials, del Ministeri d'Agricultura i dels demés Organismes que exercien atribucions sobre les vies afectades pel Pla.

El Grup de Treball de Balears, a principis de 1973, va fer arribar una comunicació a tots els ajuntaments de la província, comunicació que passam a transcriure:

"Con el fin de elaborar el Plan Nacional de Vías Provinciales, cuyo objetivo es determinar los caminos que han de integrar la futura Red Viaria a cargo de las Diputaciones, se ha creado por Orden de la Presidencia de Gobierno de 2 de noviembre de 1972 la Comisión para la elaboración del Plan Nacional de Vías Provinciales. Con este mismo objecto, y en el seno de la Comisión Provincial de Servicios Técnicos de Baleares, se acaba de constituir el Grupo de Trabajo de Baleares, integrado por el Jefe Provincial de Carreteras que suscribe, en calidad de Presidente, por D. Andrés Parietti Lliteras en representación de la Excma. Diputación Provincial y por D. Mateo Castelló en representación de la Delegación Provincial del Ministerio de Agricultura.

No es necesario recalcar la importancia que esta futura Red Provincial puede tener para ese Ayuntamiento, y la conveniencia de que los estudios que han de conducir a su determinación se hagan con el máximo interés. Por ello me permito rogarle su valiosa colaboración desde la primera etapa del Plan, que tiene por objeto la catalogación de todos los caminos de uso permanente y servicio público existentes en la Provincia.

Con el fin de recopilar todos los datos precisos y poder llegar a formar el Catálogo Provincial, le ruego encarecidamente que disponga lo preciso para que, de acuerdo con las Instrucciones que se adjuntan, se proceda a rellenar el cuadro y mapa que se acompañan, reflejando en ellos todos los caminos dependientes de ese Ayuntamiento y que cumplan con las condiciones exigidas en las referidas Instrucciones.

Para que el Catálogo sea lo más completo posible, y para facilitar la labor del Grupo provincial de Trabajo, le agradecería que al final de la relación de caminos municipales, y abjo el epígrafe "Otros Caminos", se indicaran todos los caminos existentes en ese término municipal y que no pertenezcan al Estado, a la Provincia ni al Municipio, pero que, cumpliendo las condiciones de las adjuntas instrucciones, sean de uso permanente y servicio público. Es el caso, por ejemplo, de caminos de acceso a instalaciones industriales, santuarios, sanatorios, miradores, etc.

Por "uso permanente y servicio público" se entiende que el camino sea normalmente practicable en cualquier época del año y que no sea utilizado exclusivamente por la propiedad privada. Se excluyen las vías que, por su función puramente local, respondan al concepto de calle.

Se ruega la remisión de un ejemplar del cuadro y mapa, debidamente cumplimentados, a la Jefatura Provincial de Carreteras, como sede del Grupo de Trabajo de Baleares, antes del próximo dia 28 de febrero.

Palma, 30 de enero de 1973
El Presidente del Grupo de Trabajo.

Instrucciones para la Catalogación de las Vías.

1- <u>Características que como mínimo deben reunir las carreteras y caminos que deben ser incluidos en los estados cuyo modelo se remite.</u>

1.1. Plataforma de anchura igual o superior a (3) tres metros. Se entiende por plataforma la anchura total correspondiente a calzada más arcenes, en su caso.
1.2. Uso permanente y servicio público.
1.3. Que posean obras de fábrica para salvar los accidentes geográficos del terreno por donde se desarrollan.

2- <u>Caminos que deben incluirse en las relaciones de acuerdo con su situación administrativa.</u>

Solamente deben ser incluídas aquellas carreteras o caminos que en 31 de diciembre de 1972 se encuentren en alguna de las situaciones siguientes:

2.1. Carreteras o caminos construidos, que formen parte de las redes en explotación de los distintos Organismos.
2.2. Carreteras o caminos en construcción.

2.3. Carreteras o caminos de posible construcción que tengan su correspondiente proyecto aprobado.

3- Documentación a cumplimentar por cada Organismo afectado.

3.1. Hoja de catálogo.

Cada Organismo cumplimentará el modelo de relación de carreteras y caminos que se adjunta, de acuerdo con las siguientes normas:

(1) Se pondrá el nombre del Organismo a cuyo cargo estén las carreteras o caminos que se relacionen.
(2) En esta casilla, cada Organismo relacionará sus carreteras o caminos a partir del número 1. Este número de orden deberá coincidir con el que se señale en el plano correspondiente.

(3) Se pondrá la clave, abreviatura o sigla de la carretera o camino, si la tuviera.
(4) Se escribirá el nombre completo oficial, en su caso, de la carretera o camino de que se trate.
(5) En las casillas marcadas "P.K." se indicarán los P.K. de la carretera o camnos que se esté relacionando, que constituyan el origen y final del tramo de que se trata. En las casillas marcadas "Localización" se indicarán los datos que identifiquen lo más claramente posible el origen y el final del tramo.

Por ejemplo: Localidad de .....; P.K. en la C. C .....; Plaza Mayor de.....; etc.

(6) Se indicará la totalidad de los kilómetros del tramo. Los datos se expresarán con una cifra decimal.
(7) Se escribirá en la 1ª casilla el ancho de la explanación y en la 2ª la de su calzada afirmada, si la tuviera. Los datos se expresarán con una cifra decimal. Las cantidades que se indiquen reflejarán las de mayor predominio en el tramo. En la casilla "Observaciones" podrá aclararse más, si se estima oportuno, este dato, por ejemplo: indicando las diferentes anchuras que tiene el tramo y las longitudes que corresponden a cada una de ellas.
Se entiende por explanación el espacio comprendido entre bordes exteriores de desmonte o terraplén, o entre bordes exteriores de cunetas si no existieran aquellos. Se entiende por calzada la parte de la Carretera destinada a la circulación de vehículos.
(8) En esta casilla se pondrán las clases del afirmado de la calzada, si lo tuviera, con arreglo a las siguientes claves:

R- Rígido
M- Macadam
B- Riego bituminoso
A- Aglomerado
TE- Tierra estabilizada
X- Terreno natural

(9) En esta casilla se pondrán todas aquellas características especiales que pueda tener la carretera o camino para su más completa identificación:

En cada relación se totalizará el número de kms.

3.2. Cartografía

Acompañando a cada relación se adjuntará un plano a escala 1: 250.000 desarrollando en papel de tamaño UNE A.1. siempre que los datos que en el mismo se reflejan puedan ser identificables.
Aquellos Organismos que lo necesiten para su fácil identificación, podrán usar las escalas de 1:100.000 y 1:25.000, pero su tamaño será en hoja del mismo formato UNE A.1. con objeto de obtener una uniformidad de todos ellos a efectos de su archivo y manejo.
Cuando se utilicen planos a estas escalas, se acompañará un plano general a escala 1:250.000 en el que se localicen las zonas detalladas.

4.- Plazos

Dado que la Comisión Provincial de Servicios Técnicos de Baleares debe elevar al Comité Técnico Nacional de Vías Provinciales la recopilación de todo el Catálogo provincial antes del 31 de marzo próximo, los Organismos afectados deben cumplimentar lo interesado antes del 28 de febrero próximo.

5.- Para la aclaración de cualquier duda que se presente se puede establecer contacto con el Grupo de Trabajo constituido en el seno de la Comisión Provincial de Servicios Técnicos.

Palma, Enero 1.973

Fonts:

- Arxiu General del Consell de Mallorca (A.G.C.M.). Secció Assistència i Cooperació Municipal. Signatura XI-86/3. *Plan Nacional de Vías Provinciales (1972-1974).*

3.2 BIBLIOGRÀFIQUES

Albertí Albertí, J. i Rosselló Vaquer, R. (1996) *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI.* Lleonard Muntaner Editor. Palma.

Aulí, Pere; i Rullan Onofre (1984) Dos mesos d'història del Grup Excursionista d'Esporles. A *El Pic*, nº 1, Revista d'Esporles.

Berard, G. (1983) *Viaje a las villas de Mallorca 1789*. Ajuntament de Palma, Palma.

Boletín oficial de la Província. Nº. 9710. Any 1929.

Bolletí d'informació municipal nº 10 jun-set 1996. Ajuntament d'Esporles

Bolletí d'informació municipal nº 11 oct-des 1996. Ajuntament d'Esporles

Bolletí d'informació municipal nº 12 gen-abril 1997. Ajuntament d'Esporles.

Bolletí d'informació municipal nº 13 maig-set 1997. Ajuntament d'Esporles.

Cateura Bennàsser et alii (1981) *Aspecto de la villa de Esporles en la Baja Edad Media*. A La Filadora, 2. Bolletí Cultural Informatiu.

Consell Insular de Mallorca (1993) *Catàleg dels Antics Camins de la Serra de Tramuntana.* Consell Insular de Mallorca. Palma.

Consell Insular de Mallorca (1997) Camí des Correu. A *Itineraris a peu per la Serra de Tramuntana*. Palma.

Consell Insular de Mallorca-Govern Balear (1997*): Mallorca. Guia de la Serra de Tramuntana.* Consell Insular de Mallorca-Govern Balear. Palma.

El Dia del Mundo (1994) *Rutas naturales de las Islas Baleares*.

Font i Martorell, Gabriel (1965) *Cincuenta excursiones a pie por la isla de Mallorca*. Fomento del Turismo de Mallorca, Mallorca. (Es Pouet. Es pouet de Sobremunt, Can Manent i Bunyolí).

Forteza, Miquel (1953) *Los antiguos caminos de Mallorca*. Panorama Balear núm 31. Palma.

Garcia Pastor, J. (1966) Establiments- Pouet de Sobremunt – Establiments (Per Sarrià i Bunyolí). A *Rutes amagades de Mallorca*. Núm. 10. Imprenta Politècnica. Palma.

Garcia Pastor, J. (1971) Sa Fita del Ram (Des de Esporles, per l'ermita de Maristella. A *Rutes amagades de Mallorca*. Núm. 47. Imprenta Politècnica. Palma.

Gran Enciclopedia de Mallorca (1991-1998) *Gran Enciclopedia de Mallorca*, vols. 5 i 10. Promomallorca Edicions, S. L. Inca, Mallorca.

Llinàs, Bartomeu i Martí, Catalina (1996) *Llegendes i tradicions d'Esporles*. Llibres de la nostra terra, núm. 22. Lleonard Muntaner editor. Palma.

Palos, Benigne (1984) *Itineraris de Muntanya*. Ed. Moll. Mallorca.

Rullán Salamanca, Onofre. (1984) *La toponimia del terme municipal d'Esporles i la seva rodalia*. Memòria de llicenciatura inèdita. Facultat de Filosofia i Lletres, departament de Geografia. Palma.

Rullán Salamanca, Onofre. (1992) La transformació d'una possessió de muntanya des de la postguerra a l'actualitat: es Verger d'Esporles. A *Les Fonts orals*. Col·lecció Seminaris i congresos, UIB, Palma.

Trias Mercant, Sebastià; Muntaner Marroig, Joan; i Lladó Vila, Josep (1996): *Valldemossa. Història, mites i tradicions*. J. J. De Olañeta Editor. Palma de Mallorca.

Valero, Gaspar (1992) *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorca.* R. i J.J. de Olañeta, Editors. Barcelona.

3.3 CARTOGRÀFIQUES

Coello, Francisco (1851) *Atlas de España y sus posesiones de Ultramar. Islas Baleares*. Escala 1/200.000.

Moreno i Ramirez, Pedro (1858) *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* .. Escala 1/10.000.

Carta de la Ysla de Mallorca. Plànol de Pla de Camins veinals (1893-1894). Escala 1/150.000. (Arxiu d'Obres Públiques Sig. 1089).

Consell General Interinsular, C.G.I. (1980) *Mapa de Mallorca*, escala 1/10.000. Fulls 698-1-1, 698-1-2, 670-4-1, i 670-4-2.

Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori, C.O.P.O.T. (1994). *Mapa Topogràfic Balear*, escala 1/5000.

Despuig, Antoni (1784) *Mapa de la Ysla de Mallorca*.

García de Jalón, Angel (1997). Plànol de la proposta d'ordenació de la zona de Son Tries. Normes subsidiàries municipals. Ajuntament d'Esporles.

Garcia Pastor, J. (1965 -1980) *Rutes amagades de Mallorca*. Imprenta Politècnica. Palma.

Instituto Geográfico Nacional (1985) *Mapa Topográfico Nacional*, escala 1/25.000. Fulls 698-I 38-27 (Sa Vileta) i 670-III 38-26 (Esporles).

López, Antonio (1852). *Croquis que comprende el Camino nuevo de Bañalbufar, el antiguo y los ramales que conducen a los Predios interesados en el expediente promovido por el Ayuntamiento de aquella Villa.* Escala 1/ 10.000. A.G.C.M. Sig. X-771/30.

Mascaró Pasarius, J. (1958) *Mapa General de Mallorca*.

Ministerio de Economia y Hacienda (1994). Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria. Escala 1/5.000.

Palos, B. (1984) *Itineraris de Muntanya*. Ed. Moll. Mallorca.

Plan Nacional de Vías Provinciales. Catalogo de las carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del Ayuntamiento de Esporles. (1973).

Plano Parcelario de Esporles (Mallorca). (1853). Escala aproximada 1/10.000.

Servicio Geográfico del Ejército (1961) *Cartografía Militar de España,* escala 1/25.000. Fulls 698-IV (Esporlas).

Servicio Geogràfico del Ejército. (1989 i 1994). *Cartografia Militar de España*. Escala 1/50.000. Fulls 698. 38-27 (Palma) i 670. 38-26 (Sóller).

4. CATÀLEG

4.1. RELACIÓ DE CAMINS INVENTARIATS

1- CAMÍ VELL DE PALMA.
2- CAMÍ DES CORREU (ESPORLES-BANYALBUFAR).
~~3- ELIMINAT PER SENTENCIA: 00163/2021~~
4- CAMÍ DE SA FONT DE SON TRIES.
5- CAMÍ VELL DES PORT DES CANONGE (CAMÍ DES PESCADORS).
6- CAMÍ DES PINAR DE CANET.
7- CAMÍ DE S'ESGLEIETA A ESTABLIMENTS/CAMÍ DE S'AVENC D'EN CORBERA/ CAMÍ DE CAS RATAT.
8- CAMÍ DE SON FERRÀ/COSTA DE SON FERRÀ.
9- CAMÍ DE SON SIMONET.
10- CAMÍ DE SON CABASPRE.
11- CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ/CAMÍ DELS FERRANS/CAMÍ DE SARRIÀ
12- CAMÍ DES VERGER.
13- CAMÍ DE S'ERMITA.
14- CAMÍ DES PUIG DE SES ERMITES.
15- PAS DE SON CABASPRE.
16- CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET.
17- CAMÍ DE CAN CONVENT I ES BORN.
18- CAMÍ DES COMELLAR DES POLLETS.
19- PAS DE SON VIC.
20- CAMÍ DE S'ERMITA AL TERME DE PUIGPUNYENT.
21- CAMÍ DE SON TRIES AL CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET.
22- CAMÍ DE SON TRIES A BELLAVISTA.
23- CAMÍ DES PUIG DE SON BERNARDÍ.
24- PAS DES CEGO.
25- CAMÍ DES COMELLAR DES MAL CUINAT.
26- PAS DE SON POQUET.
27- PAS DE S'ENGEGADA.
28- CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS/CAMÍ DE BUNYOLÍ/CAMÍ DE SOBREMUNT.
29- CAMÍ DE SON DAMETO/SA CARRETERA NOVA.
30- CAMÍ DE SA GRANJA.
31- CAMÍ DES COLL DES BOUS.
32- CAMÍ DEL COR DE JESÚS.
33- CAMÍ DE SA COMA D'EN LLOBERA.
34- CAMÍ DE SON DAMETO A LA CARRETERA C-710 (PEL PLA DE SES TANQUES).
35- CAMÍ VELL DE SON SIMONET.
36- CAMÍ DE SA FONT DE DALT SON TRIES.
37- CAMÍ DES VERGER AL CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ.
38- ENLLAÇ ENTRE ELS CAMINS QUE PUJEN A S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET (NÚM. 16) I PER ES PENYAL GRAN (NÚM. 40).
39- PAS DEL CAMÍ NÚM. 38 AL CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET.

40- CAMÍ DE S'ERMITA PER ES PENYAL GRAN (DES DE LA CARRETERA DE PUIGPUNYENT-KM. 8,6).
41- CAMÍ DE SES ERMITES.
42- CAMI DES PUIG DES BOIXOS.
43- CAMÍ DE SES ROTGETES.
44- CAMÍ DE SON TRIES A LA FONT D'ABAIX DE SON TRIES.
45- CAMINS DE S'ESGLEIETA.

4.2. RELACIÓ DELS CAMINS DOCUMENTATS

1- CAMÍ VELL DE PALMA.
2- CAMÍ DES CORREU (ESPORLES-BANYALBUFAR).
3- ~~ELIMINAT PER SENTÈNCIA: 00163/2021~~.
4- CAMÍ DE SA FONT DE SON TRIES.
5- CAMÍ VELL DES PORT DES CANONGE (CAMÍ DES PESCADORS).
6- CAMÍ DES PINAR DE CANET.
7- CAMÍ DE S'ESGLEIETA A ESTABLIMENTS /CAMÍ DE S'AVENC D'EN CORBERA /CAMÍ DE CAS RATAT.
8- CAMÍ DE SON FERRÀ/COSTA DE SON FERRÀ.
9- CAMÍ DE SON SIMONET.
10- CAMÍ DE SON CABASPRE.
11- CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ/CAMÍ DELS FERRANS/CAMÍ DE SARRIÀ.
12- CAMÍ DES VERGER.
13- CAMÍ DE S'ERMITA.
28- CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS/CAMÍ DE BUNYOLÍ/CAMÍ DE SOBREMUNT.
35- CAMÍ VELL DE SON SIMONET.
43- CAMÍ DE SES ROTGETES.
45- CAMINS DE S'ESLEIETA.

4.3. RELACIÓ DELS CAMINS AMB INTERÈS CONSTRUCTIU

1- CAMÍ VELL DE PALMA.
2- CAMÍ DES CORREU (ESPORLES-BANYALBUFAR).
3- ~~ELIMINAT PER SENTÈNCIA: 00163/2021~~.
4- CAMÍ DE SA FONT DE SON TRIES.
5- CAMÍ VELL DES PORT DES CANONGE (CAMÍ DES PESCADORS).
6- CAMÍ DES PINAR DE CANET.
8- CAMÍ DE SON FERRÀ/COSTA DE SON FERRÀ.
11- CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ/CAMÍ DELS FERRANS/CAMÍ DE SARRIÀ
12- CAMÍ DES VERGER.
13- CAMÍ DE S'ERMITA.
14- CAMÍ DES PUIG DE SES ERMITES.
15- PAS DE SON CABASPRE.
16- CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET.
17- CAMÍ DE CAN CONVENT I ES BORN.
18- CAMÍ DES COMELLAR DES POLLETS.
19- PAS DE SON VIC.
20- CAMÍ DE S'ERMITA AL TERME DE PUIGPUNYENT.
21- CAMÍ DE SON TRIES AL CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET.
22- CAMÍ DE SON TRIES A BELLAVISTA.
23- CAMÍ DES PUIG DE SON BERNARDÍ.
24- PAS DES CEGO.
25- CAMÍ DES COMELLAR DES MAL CUINAT.
26- PAS DE SON POQUET.
27- PAS DE S'ENGEGADA.
28- CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS/CAMÍ DE BUNYOLÍ/CAMÍ DE SOBREMUNT.
29- CAMÍ DE SON DAMETO/SA CARRETERA NOVA.
30- CAMÍ DE SA GRANJA.
31- CAMÍ DES COLL DES BOUS.
32- CAMÍ DEL COR DE JESÚS.
33- CAMÍ DE SA COMA D'EN LLOBERA.
34- CAMÍ DE SON DAMETO A LA CARRETERA C-710.
35- CAMÍ VELL DE SON SIMONET.
36- CAMÍ DE SA FONT DE DALT DE SON TRIES.
37- CAMÍ DES VERGER AL CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ.
38- ENLLAÇ ENTRE ELS CAMINS QUE PUJEN A S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET (NÚM. 16) I PER ES PENYAL GRAN (NÚM. 40).
39- PAS DEL CAMÍ NÚM. 38 AL CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET.
40- CAMÍ DE S'ERMITA PER ES PENYAL GRAN (DES DE LA CARRETERA DE PUIGPUNYENT-KM. 8,6).
41- CAMÍ DE SES ERMITES.
42- CAMÍ DES PUIG DES BOIXOS.
44- CAMÍ DE SON TRIES A LA FONT D'ABAIX DE SON TRIES.

4.4. RELACIÓ DELS CAMINS QUE FORMEN PART DE RUTES EXCURSIONISTES

2- CAMÍ DES CORREU (ESPORLES-BANYALBUFAR).
3- ~~ELIMINAT PER SENTÈNCIA: 00163/2021~~.
5- CAMÍ VELL DES PORT DES CANONGE (CAMÍ DES PESCADORS).
8- CAMÍ DE SON FERRÀ/COSTA DE SON FERRÀ.
10- CAMÍ DE SON CABASPRE.
11- CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ/CAMÍ DELS FERRANS/CAMÍ DE SARRIÀ
12- CAMÍ DES VERGER.
13- CAMÍ DE S'ERMITA.
15- PAS DE SON CABASPRE.
20- CAMÍ DE S'ERMITA AL TERME DE PUIGPUNYENT.
26- PAS DE SON POQUET.
28- CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS/CAMÍ DE BUNYOLÍ/CAMÍ DE SOBREMUNT.
32- CAMÍ DEL COR DE JESÚS.
33- CAMÍ DE SA COMA D'EN LLOBERA.
35- CAMÍ VELL DE SON SIMONET.
37- CAMÍ DES VERGER AL CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ.
42- CAMÍ DES PUIG DES BOIXOS.

4.5. FITXES DELS CAMINS INVENTARIATS

(1) CAMÍ VELL DE PALMA

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 - 1

INICI: Esporles (carretera des Verger).
FINAL: terme municipal de Palma.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:
- Camí reial.
- Obres per part de l'Ajuntament i Diputació.
- "Camino general de caballerias..." .

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 0,9 - 2 m.
Tipus de ferm: empedrat.

Des de la carretera des Verger fins a Ca l'Amet.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 1,9 - 2 m.
Tipus de ferm: empedrat.

Des de Ca l'Amet fins a l'entrada a Son Mas. En aquest tram es troba una connexió empedrada amb el barri de sa Vilanova.

Tram 3:

Tipologia: ?
Amplada: ?
Tipus de ferm: ?

De l'entrada de la possessió de Son Mas fins a les cases d'aquesta possessió. El camí ha desaparegut.

Tram 4:

Tipologia: carro.
Amplada: 3,1 - 4 m.
Tipus de ferm: terra i asfalt.

Des de les cases de Son Mas fins a la partió del terme de Palma. El camí està molt perdut vora les cases des Coll, i vora la partió de Palma.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Comellar de Ca l'Amet.
- Ca l'Amet.
- Pujolet de Son Cabot .
- Es Rafal.
- Son Mas.
- Es Coll.
- Coll d'en Portell.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: molt difícil, especialment vora les cases de Son Mas, es Coll i al final del camí.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada a Son Mas.
- Dues barreres tancades a la finca des Coll.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Cases des Rafal.
- Cases de Son Mas.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent, exceptuant el tram 2 i el tram 3 (desaparegut).

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons.
- Marges.
- Clavagueres.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí des Verger.
- Escales al carrer de sa Vilanova.
- Camí de Son Ferrà.
- Camí de Son Mas.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A l'acta de Consells (antic òrgan de govern municipal) de l'Arxiu Municipal d'Esporles, de 8 de maig de 1662, es diu que "sa nesasita de haver de remediar los camins tant reyals com tanders per haver molts anys no sa son remediats y est any per les calamitats de les fertilitats de ayguas... an determinat y resolt que sa remediar los camins ço es lo cami qui va de la vila de Banyalbufar qui pase per davant de la iglesia de la vila de espoles per al coll den portell y de alli a la ciutat..." (A.M.E. *Gobierno Municipal*.Sig. 3).

Al mateix arxiu, a una altra acta de Consells de 29 de setembre de 1672, es "determinat, conclus y resolt [...] se posa ma, a , remediar, lo cami reyal qui va de banyalbufar per al Coll del pi, per la granja, per la iglesia de sporles, y per al Coll den portell" (A.M.E. Sig. 5*).* Al mateix arxiu, a un "acta de rendición de cuentas" de 27 d'abril de 1710, es diu que "estos messos pasats se feu adobar al cami de Ciutat fins anel Torrent de la grange..." (A.M.E. *Contabilidad.* Sig. 255).

També a l'acta de Consells de 27 de novembre de 1736, es dóna compte que "per causa de tant de temps de las aigües tant furioses que ha fetes en moltas parts del Camí Rl desta parroquia lo empedrat ses espeñat" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 8).

A l'acta de la sessió del consell de dia 13 de juliol de 1751 es dona compte de diversos pagaments, entre els que hi figura "fer adobar al camí Rl de bax de Son tries fins al pi ver, trenta una lliura nou sous i deu diners" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 9).

A un document remès a la Junta de Camins, datat a 27 d'agost de 1815, en resposta a la petició sobre l'estat dels camins d'Esporles, es contesta de la seguent manera: "Los de Esporlas, hay una porcion en los Estabiliments muy mala pero es facil de remediar, otra porcion hay en el Coll den portell muy mala, pero se esta componiendo; el camino de banyalbufar hay trosos que estan malos pero no es dificil su recomposicon..." (A.G.C.M. Junta de Camins. Sig. VI-61/4).

En una relació del batle d'Esporles de dia 15 de març de 1816, en cumpliment de les ordres del senyor don Leonardo Oliver Comisionado en el Ramo de Caminos, de les obres que havien de fer aquell any en la recomposició de camins es diu: "Se remendará el camino que desde la Villa va a Palma en el modo siguiente: en la primera y presente temporada se remendará una porción del camino que desde la Iglesia se dirige a la Villanueva. Concluida esta se seguirá la recomposición en el parage llamado la Creu del Foseret, y ultimamente el parage llamado la Punta d'en Bover que se halla en la raya de este termino, y se proseguirá azia los estebliments hasta concluido [...] En la segunda temporada se empezará la recomposicióm en el parage llamado la piqueta, y se proseguirá azia el Coll den Portell, y concluido se remendará el parage llamado el Plá de Son Morlá". (A.G.C.M. Junta de Camins. Sig. VI-60/3).

En una carta del batle d'Esporles de dia 31 de març de 1816, al senyor don Leonardo Oliver Comisionado en el Ramo de Caminos, notifica que "se está trabajando actualmente, en la recomposición del Camino, que desde la Yglesia se dirige al lugar llamado la Vilanova". (A.G.C.M. Junta de Camins. Sig. VI-60/3).

En un escrit del batle d'Esporles de dia 26 de juny de 1816, dirigit al "ohidor de la Rl. Auda. Comdo. y Director general de caminos de esta isla" es notifica que s'ha arranjat el camí que "desde la Cruz del Foseret se dirige al Coll d'en Portell [...] Resta a componerse y abilitarse en la temporada del otoño que viene el pedazo de camino que desde la piqueta se dirige al Coll den Portell, el que desde la Cruz del Foseret va al lugar llamado al Portell de Son Bauzá, y el del llano de Son Morlá " (A.G.C.M. Junta de Camins. Sig. VI-60/3).

En una carta del batle d'Esporles de dia 5 de mayo de 1816, al senyor don Leonardo Oliver Comisionado en el Ramo de Caminos, notifica que "esta temporada pasada se concluyó la recomposición del Camino, que desde la Yglesia se dirige a la Villanueva, y actualmente se esta trabajando en el parage llamado la Creu del Fosaret...". (A.G.C.M. Junta de Camins. Sig. VI-60/3).

L'Ajuntament d'Esporles "En cumplimiento de la circular al 6 del que rige este ayuntamiento pasa a V.S. la noticia de las obras publicas y de utilidad comun principales y que se creen necesarias en esta villa y su distrito al tenor de lo que en ella se previene. En el año de 1815 se empezo la recomposición del camino general de caballerias que desde este pueblo pasa a Palma, se prosiguió en los años 1816 y 1817 y se recompuso una gran parte de el. En este ultimo año ceso su recomposición quedandose para recomponer aun lo mas malo y escabroso cosa de unos trescientos pasos que es el parage llamado el Coll den Portell, y en este estado se halla actualmente." (A.G.C.M. Foment i Governació. Sig. X-822/9).

A l'Arxiu del Regne de Mallorca, a la sèrie Diputació, a un "Expediente de nombramiento de un señor ministro que celebre la recomposición de caminos de esta ysla. 1817" es troba un "Reconocimiento practicado por el Maestro Albañil Nadal Serra nombrado por el Real Acuerdo para rejonocer el estado en que se hallan los caminos que van situados al margen, esto es los mas principales; los que habiendo visto y recorrido dice: Caminos de la villa de Esporlas: El camino que de esporlas pasa a la ciudad en el predio de Dn Pedro Vicens Trias, hay algunas brechas en la paret y sus ruinas estorvan el camino y de aqui hasta la Creueta y de esta hasta el districto de la villa necesita remediar el camino cerca media legua hechando piedras, ripio y grava que de todo hay inmediato y costara quinientas lib." (A.R.M. Diputació. Sig. D-821).

El 28 d'octubre de 1861 es va fer la declaració de veïnal de primer ordre pel camí que va des de Ciutat fins als pobles de Banyalbufar, Esporles i Establiments (A.M.E. Sig. 1150), i l'any 1863 es fa saber la conveniència de variar el traçat del camí en el tram conegut com el Coll d'en Portell (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19).

A la sessió de l'Ajuntament d'Esporles de dia 10 d'abril de 1864 es va llegir la sol·licitud presentada pel propietari des Coll, Pedro Trias on exposava que "su difunto tio D. Pedro José Trias y Sampol cedió gratuitamente a esta municipalidad el terreno de pertenencias de dicho predio que ocupa el nuevo camino que hoy es vecinal de primer orden, con tal que por cuneta de esta corporación se serrara de paret la sementera del foseret y la llamada Rota den Moranta, y que existiendo una pequeña via, en el dia obstruida, llamada camino antiguo de Banyalbufar, la qual no tiene objeto de existir desde que se abrió el camino hoy de primer orden, y sí solo para causar perjuicios al exponente en razon a que

siempre es un medio de defensa para los que se encuentran en el predio para algun objeto ilicito, pide en compensación del desprendimiento que tuvo su citado tio en beneficio de estos fondos, se le ceda el terreno que ocupa dichas pequeñas Vías en la parte que se hallan enclavadas en el predio indicado". L'ajuntament va resoldre que " se incoe expediente en el que se ara constar el dictamen de la Comisión de Obras y Caminos del seno de este Ayuntamiento y del director de caminos vecinales del partido, y hecho dese cuenta de nuevo a esta corporación para resolver lo que crea mas justo oído dictamen del asesor". (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19).

A la sessió de l'Ajuntament d'Esporles de dia 12 d'abril de 1864 es va resoldre"variar la dirección del camino del camino vecinal de primer orden de este pueblo en las sementeras denominadas El Foseret del predio el Coll propiedad de D. Pedro José Trias, y en la Tanca d'en Pedro de Francisco Llebres de Armengol termino de Establiments con objeto de suavizar en lo posible las asperas pendientes del camino antiguo en ambos puntos y evitar por otra parte el mayor corte de arboles tratandose de ensanchar el que existe hoy dia en ambas propiedades...". (A.M.E. *Urbanismo y Obras.* Sig. 1150).

El 17 de novembre de 1877, el president de la corporació acorda es facin reparacions damunt el paretó construit "en el camino vecinal de primer orden de este pueblo y frente a la tanca de Son Trias y la del Rafal" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19).

Ja a principis del segle XX, el 30 de juliol de 1910, s'aprovà l'eixamplament de la carretera de Palma "y punto desde el camino de Son Trias al que conduce al Rafal" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 28).

A l'amillarament de 1942 es fa referència a l'existència d'aquest camí, ja que la finca de Ca l'Amet limita amb el "camino empedrado que va a Esporlas" i la de algunes parcel.les del Rafal limiten amb "camino empredegat" (A.M.E. *Tributación.* Sig. 1020).

El dia 21 de diciembre de 1944, a la sessió de l'ajuntament d'Esporles, es va llegir una instància presentada per diversos veïnats fent constar que la propietaria de Son Mas "ha interceptado el camino de uso público que desde la calle del cuartel de la guardia civil pasando por diversos predios enlaza con la carretera de Palma a Estallenchs, en el kilómetro 11, y punto conocido por "El Pino" cuyo camino tiene además otro rural que arrancando de la calle de Miñonas pasando por el Rafal entronca con el otro unos ciento cincuenta metros antes de llegar al portillo obstruido por la señora Llobera, e interesando que la corporación ordene a la misma reponga las cosas en el estado en que se encontraban antes de efectuar las obras de obstrucción de dicho camino [...] se trata de un antiguo camino de herradura de uso público con signos aparentes de su antígua existencia [...] supone una merma o supresión de una via rural, acuerda por unanimidad requerir a Dª Jerónima Llobera Martorell para que inmediatamente reponga las cosas en el estado en que se hallaban antes de obstruir el portillo e interceptar el paso del camino de que se trata... (A.M.E. *Comisión Gestora*. 1943-1945).

El febrer de 1945, seguint el plet sobre el camí, l'acta de la comissió gestora diu: "visto que no es cierto que el llamado camino de Son Mas no sea público, por resultar de los antecedentes obrantes en el Ayuntamiento y averiguaciones practicadas, que es uno de los caminos vecinales, a pesar de ser un simple camino de herradura [...] visto que tampoco es cierto que sea un camino que en todo su recorrido no exista obra artificial que revele obra humana, sino que por el contrario, existen bastantes tramos empedrados y muros que única y exclusivamente tienen como objeto la contención del camino [...] visto que tampoco es cierto que dicho camino por el contrario aparece en los planos de esta villa de Esporlas y en los

estados de caminos vecinales que obran en los archivos de este Ayuntamiento y en el mismo Gobierno Civil" (A.M.E. *Comisión Gestora*. 1943-1945).

Més documentació sobre l'esmentat plet, datada el 18 de febrer del mateix any, ens demostra com Dª. Jerónima Llobera Martorell no ha fet cas de l'ordre de demolició del portell del camí de Son Mas, i a més a més ha tancat amb pany la barrera existent a la partió entre Son Mas i es Coll, per la qual cosa l'ajuntament acordà requerir els propietaris perquè en plaç màxim de tres dies retiri "las obras que obstruyen el portillo de Son Mas, y deje libre el paso por la barrera" (A.M.E. *Comisión Gestora*. 1943-1945).

A la sessió extraordinària de dia 26 de març de 1946 es donà lectura "a la sentencia recaida en el juicio declarativo de menor cuantia interpuesto por Dña Jerónima Llobera Martorell é hijos, Dña Mariana y D. Pedro Ferrer Llobera en el Juzgado de primera instancia nº 2 de Palma de Mallorca, contra el acuerdo adoptado por este Ayuntamiento en sesion celebrada el dia 21 de diciembre de 1944, en virtud del qual se ordenó a la referida señora y a sus hijos la demolición de las obras de tapiamiento de un portillo que habia levantado cerrando el llamado "Camino de Son Mas" en cuya sentencia se declara nulo, revocado y sin valor el acuerdo adoptado por esta corporación en 21 de diciembre de 1944, y todos los demas relativos a ordenar sean destruidas las obras de tapiamiento del portillo existente en la divisoria de las fincas "El Rafal" y "Son Mas". Estudiada aquesta sentencia s'acordà " interponer el oportuno recurso de apelación contra la repetida sentencia, previa consulta de un abogado, como ampliación del informe emitido por el asesor de esta corporación..." (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 46).

Finalment, "vistos por la Sala de lo Civil de esta Audiencia, en grado de apelación, los autos juicio declarativo de menor cuantia", es va confirmar amb sentència del 22 de març de 1947 l'anulació i revocació de l'acord de l'Ajuntament d'Esporles que manava tomar el portell que s'havia construit en el camí de Son Mas (Tribunal Superior de Justicia. Secretaria de Govern. *Libro de sentencias civiles y contencioso-administrativas*).

A l'Arxiu Municipal d'Esporles, consta que el dos de juliol de 1948, a proposta del Batle, s'acordà " abonar a las personas que se personaron en el Juzgado de primera Instancia de Palma, para declarar como testigo por parte de este Ayuntamiento en el pleito del camino de Son Mas el jornal que perdieron con motivo del desplazamiento a razon de diez pesetas cada uno". (A.M.E. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- El camí des Correu: l'emprenta del passat. (Rullàn, 1997). *A Camí des Correu. Itineraris a peu per la Serra de Tramuntana*: "Les dues talles referides (1786 i 1811) ens assabenten del que encara ara és comprovable sobre el terreny: el camí reial des Correu seguia cap a Establiments, assolint el coll d'en Portell. No ho feia per la zigazaguejant carretera actual sinó per Son Mas i es Coll".

- *Llegendes i tradicions d'Esporles* (Llinàs i Marti, 1996). Al capítol referent a la capella de Son Mas es diu: "Al costat d'aquestes (cases de Son Mas), fins després de la Guerra Civil, hi passava el camí del Correu que anava a Palma ".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

-*Mapa de la Ysla de Mallorca* (Despuig, 1784). Comença a la Vilanova i acaba a la partió del terme de Palma.

- *Atlas de España y sus posesiones de Ultramar. Islas Baleares*. (Coello, 1851). Figura un camí entre Esporles i Establiments.

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858). Apareix parcialment a la zona des Coll.

- *Plano Parcelario de Esporles (Mallorca)* (1953). Escala aproximada 1/10.000. Apareix el tram entre la partió de Son Mas i el coll d'en Portell.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Manca l'inici del camí i un tram a les proximitats de Sàrria.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas). Apareix majoritàriament.

- Plànol del *Plan Nacional de Vías provinciales* (1973). Apareix grafiat bona part d'aquest camí, amb algunes modificacions.

- *Mapa de Mallorca* (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Full 698-1-2. Apareix la major part del camí.

- *Mapa Topogràfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta). Apareix majoritàriament.

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994). Apareix un tram d'aquest camí situat entre les cases des Coll i el coll d'en Portell.

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1994). Escala 1/50.000. Full 698. 38-27 (Palma). Apareix majoritàriament.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Apareix una important part del camí, mancant els trams des Rafal, es Coll i el final del camí.

(2) CAMÍ DES CORREU (ESPORLES-BANYALBUFAR)

FULLS MAPA 1/5000:

670 – 3 - 8
670 – 2 - 8

INICI: Esporles (església de Sant Pere).
FINAL: terme de Banyalbufar.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:
- Camí reial.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Camí de 1er ordre.

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura amb un petit fragment de camí de carro.
Amplada: 2,5 - 3,5 m.
Tipus de ferm: empedrat parcialment. Molts de trams són de terra i dos petits fragments són de formigó.

Del poble fins a la carretera, davant el pont de sa Turbina.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 2,3 m.
Tipus de ferm: empedrat parcialment.

És tracta d'un tram que s'està construint actualment i que solventa també els primers metres després de creuar la carretera, passat sa Granja.

Tram 3:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 3,2 m.
Tipus de ferm: empedrat.

Des de les proximitats de sa Granja fins a la partió del terme de Banyalbufar.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Sa Vileta.
- Pont de sa Turbina.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: si. Un cartell de la restauració del camí, a la sortida d'Esporles.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes al tram 1, i parets al tram 3.

LIMITACIONS DE PAS:

- Dues barreres obertes, amb botador al tram 1.
- Una barrera, també oberta al tram 3.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Església de Sant Pere (Esporles).
- Sa Granja.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular. Les parets que delimiten el camí presenten alguns esboldrecs, i al tram 3 la vegetació cobreix bona part del camí.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons. Al tram 1 i 2
- Cadena. Al tram 3.
- Marges.
- Paretons. Al tram 1.
- Ponts. El pont de sa Turbina.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

OBSERVACIONS: el tram d'aquest camí que fou eliminat per la carretera està essent construït de nou per FODESMA (febrer-1998).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A l'Arxiu Municipal d'Esporles, a l'acta de Consells (antic òrgan de govern municipal) de 8 de maig de 1662, es diu que "sa nesasita de haver de remediar los camins tant reyals com tanders per haver molts anys no sa son remediats y est any per les calamitats de les fertilitats de ayguas... an determinat y resolt que sa remediar los camins ço es lo cami qui va de la vila de Banyalbufar qui pase per davant de la iglesia de la vila de espoles per al coll den portell y de alli a la ciutat... (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 3).

A una altra acta de Consells de 29 de setembre de 1672, es "determinat, conclus y resolt [...] se posa ma, a , remediar, lo cami reyal qui va de banyalbufar per al Coll del pi, per la granja, per la iglesia de sporles, y per al Coll den portell" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 5). Al mateix arxiu, a un acta de rendició de comptes de 27 d'abril de 1710, es diu que "estos messos pasats se feu adobar al cami de Ciutat fins anel Torrent de la grange..." (A.M.E. *Contabilidad.* Sig. 255).

El 15 de juliol de 1736, s'especifica que es necessita fer "una filade al marge del Camí Rl. y que al Coll des Pi en aquell llevasi, ha menester adobar" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 8).

Dins el fons de l'antiga Diputació Provincial que es conserva a l'Arxiu General del Consell Insular de Mallorca trobam, en data de l'any 1851, un expedient on es proposa la cessió de l'antic camí de Banyalbufar als propietaris que han donat els terrenys per fer el nou camí (A.G.C.M. Foment i Governació. Sig. X-771/30).

Al mateix Arxiu General el Consell de Mallorca, en un document que es fa per la recomposició de camins, segons lo especificat en el Real Acord de 13 de juliol de 1815, trobam en el municipi d'Esporles*" el camino de banyalbufar hay trosos que estan malos pero no es dificil su recomposicon..."* (A.G.C.M. Junta de Camins. Sig. VI-61/4).

L'Ajuntament Constitucional d'Esporles, i concretament la secció de correus, camins i canals, comunica que "En cumplimiento de la circular al 6 del que rige este ayuntamiento pasa a V.S. la noticia de las obras publicas y de utilidad comun principales y que se creen necesarias en esta villa y su distrito al tenor de lo que en ella se previene.. Finalmente en el año de 1804 una gran avenida al Torrente llamado de la Granja se llevo un puente que era el paso al camino general que desde la capital por este pueblo se va a la villa de Bañalbufar...". (A.G.C.M. Secció Foment i Governació. Sig. X-822/9).

A l'Arxiu del Regne de Mallorca, a la sèrie Diputació, dins el "Expediente de nombramiento de un señor ministro que celebre la recomposición de caminos de esta ysla. 1817" es troba un "Reconocimiento practicado por el Maestro Albañil Nadal Serra nombrado por el Real Acuerdo para rejonocer el estado en que se hallan los caminos que van situados al margen, esto es los mas principales; los que habiendo visto y recorrido dice: Caminos de la villa de Esporlas: El camino que de Esporlas pasa a Bañalbufar necesita quitar muchos peñascos y desempedrar y empedrarlo de nuevo de las mismas piedras y al pasar el Torrent es necesario un puentecito poeque en lloviendo no se puede pasar y queda una porcion a villas sin comunicación costara quatrocientos cinquenta pesos. Dicho puente se puede construir con piedras que llaman llosas que no estan muy distantes y debe empedrarse de piedras vivas y desde dicho Torrent hasra el Garrove Cremat necesita empedrar y hacer cada cinco pasos una grada con vertiente a la parte inferior para dar salida a las aguas costara 60. Y desde dicho Garrove Cremat hasta la Roca y des esta hasta las Murteras necesita arrancar las piedras y

empedrarlo de nuevo, y a la parte de dichas Murteras hay dos brechas en la cituación que llaman las Mosqueras y sus ruinas estorban el paso costara 60. Y desde las Mosqueras hasta la Potada del Cavall y Son Creus y la fuente de la servera no es mal camino pero necesita indispensablemente hacer una paret de 12 varas de largo a un despeñadero y esbancar a la parte superior para enchansar el camino pues no pueden pasar dos a un mismo tiempo y es muy facil despeñarse". (A.R.M**.** Secció de Diputació. Sig. D-821).

El 8 de maig de 1881, el consistori acorda la construcció de "tres trozos de paredones sobre el muro que separa el camino de primer orden del torrente de San Pedro", situats en es Planiol, es Bosquet i sa partió de sa Granja des Badaluch (A.M.E. Sig. 20). A l'acta del 3 de setembre de 1882, es dona permís a un particular per arreglar un marge "del camino vecinal llamado de Bañalbufar" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 20).

El mes de febrer de 1993 els batles d'Esporles i Banyabufar sol·liciten al Consell Insular de Mallorca "la restauració de l'antic camí des Correu dins el programa de Recuperació d'Antics Camins que el CIM i FODESMA estan dugueren a terme com a desenvolupament del LEADER a la serra de Tramuntana". La restauració continua amb el programa REPPIS de la Comunitat Econòmica Europea (Arxiu del Consell Insular. Fodesma. Registre general).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Aspecto de la villa de Esporles en la Baja Edad Media* (Cateura, 1981) .A l'any 1442, el camí és de "profit e utilitat de la cosa pública e dels caminants e aportant blats, fruytes e vitualles de Banyalbaffar a Ciutat...".

- *Bolletí d'informació municipal* nº 10 jun-set 1996. Ajuntament d'Esporles. Es reprodueixen els pressuposts de l'any 1996, on es localitza una partida de 792.076 pessetes per Restauració del Camí de Sant Pere.

- *Bolletí d'informació municipal* nº 11 oct-des 1996. Ajuntament d'Esporles. Es dona notícia d'una proposta del batle d'Esporles a la sessió ordinària de l'ajuntament de dia 29 d'octubre de 1996 consisten amb firmar un conveni amb el propietari de sa Granja per constituir una servitud de pas de tres metres d'amplada, sol.licitant al CIM la realització de les obres. La proposta fou aprovada, especificant que el camí serà peatonal i sols hi podran accedir vehicles de mantenimet.

- *Bolletí d'informació municipal* nº 12 gen-abril 1997. Ajuntament d'Esporles. Es dona notícia de la ratificació del conveni citat per part de l'Ajuntament.

- *Bolletí d'informació municipal* nº 13 maig-set 1997. Ajuntament d'Esporles. Es dona la notícia de la restauració d'un bocí més del camí des Correu per part de Fodesma, després que la Comissió d'Urbanisme del CIM i l'Ajuntament d'Esporles, declarassin d'utilitat pública una franja de tertreny d'uns 600 metres de longitud i tres d'amplada, cedida pel propietari de sa Granja.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins inventariats.

- Dos mesos d'història del Grup Excursionista d'Esporles (Aulí i Rullan ,1984). A *El Pic*, nº 1, Revista d'Esporles.

- *Itineraris a peu per la Serra de Tramuntana*. (CIM, 1997). Ruta del Camí des Correu.

- *La toponímia del terme municipal d'Esporles i la seva rodalia* (Rullan, 1984). Dins l'apartat de comunicacions, sobre aquest camí llegim: *El més famós, però, dels nostres camins és el que antuvi comunicava Esporles amb Banyalbufar, anomenat popularment Camí des Correu, Camí Vell des Correu o Camí del Rei, és un camí empedrat atribuit al rei en Jaume, avui utilitzat només per caçadors i excursionistes, i que segons sembla apareix a la documentació de XV (1401) amb el nom de Camí Reial.*

- *Mallorca. Guia de la Serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca-Govern Balear 1997).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa de la Ysla de Mallorca* (Despuig, 1784).

- *Croquis que comprende el Camino nuevo de Bañalbufar, el antiguo y los ramales que conducen a los Predios interesados en el expediente promovido por el Ayuntamiento de aquella Villa* (López, 1852). Escala 1/ 10.000. (A.G.C.M. Sig. X-771/30).

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858). Apareix el tram 1.

- Plano Parcelario de Esporles (Mallorca) (1953). Escala aproximada 1/10.000. Apareix majoritàriament el camí, mancant el tram interceptat per la carretera.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejercito, 1961). Escala 1/25.000. Full 670-III (Sóller). Apareix el tram 1.

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670/III. 38-26 (Esporles). Apareix el tram 1.

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994). Apareix majoritàriament el camí, mancant el tram interceptat per la carretera.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins que apareixen grafiats.

- Plànol dels *Itineraris a peu per la Serra de Tramuntana*. (CIM, 1997). Ruta del Camí des Correu.

- Plànol del Camí des Correu de *Mallorca. Guia de la Serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca-Govern Balear 1997).

(3) ELIMINAT PER SENTÈNCIA: 00163/2021.

FULLS MAPA 1/5000:

INICI:
FINAL: .

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU:

INTERÈS EXCURSIONISTA:

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tram 2:

Tram 3:

Tram 4:

.

Tram 5:

Tram 6:

Tram 7:

Tram 8:

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

-

SEGUIMENT:

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

-

LIMITACIONS DE PAS:

-

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

-

ESTAT DEL CAMÍ:

-

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

-

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

-

OBSERVACIONS:

-

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- "

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

(4) CAMÍ DE SA FONT DE SON TRIES

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 -1

INICI: carrer de Son Tries (abans carrer de sa Font), i carrer de Mn. Alcover.
FINAL: font d'abaix de Son Tries.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:
- Camí veïnal.
- L'ajuntament reclama el "antiquissimo posesorio...".
- Conveni entre l'Ajuntament d'Esporles i la propietat de Son Tries.

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 2,5 - 2,7 m.
Tipus de ferm: empedrat.

Del carrer de Son Tries (carretera des Verger) a la font.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 2 m.
Tipus de ferm: ciment.

Del final del carrer Mn. Alcover fins a l'inici del camí de ferradura.

Tram 3:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 0.9 m.
Tipus de ferm: empedrat.

Del final del camí de carro fins a la font.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Costa de Son Tries.
- Son Tries.

- Font d'abaix de Son Tries.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Reixes i parets.

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Font d'abaix de Son Tries i canaleta.
- Son Tries

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons.
- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A l'arxiu d'Esporles es localitza un escrit dirigit al Sr. Subdelegat de la Reial Intendència, en data de dia 2 d'agost de 1789, on s'afirma que el propietari de Son Tries vol mudar un camí per on transiten molts dels moradors de la vila per dur-se'n aigua de la font de dit predi, i l'ajuntament s'hi ha oposat "queriendo impedir a dicho Trias para que no se atreve canviar el camino que de tiempo immemorial transita por aquel parage, lo que es gravoso al expresado Trias, y a los intereses de S. Mag. por cuyo motivo requiere a dicho Subdelegado pase personalmente a viscerar los dos caminos, así el viejo como el nuevo que ha hecho y diga por el qual se da mayor perjuicio a los intereses del Rey Nro. Sr. ". (A.M.E. *Documentación judicial.* Sig. J-3).

Al mateix arxiu, a l'acta de la sessió de l'ajuntament d'Esporles de dia 3 de desembre de 1792, referint-se al plet existent entre el consistori i el propietari de Son Tries "pretendiendo dicho Trias que los vezinos de aquella villa ningun derecho tienen a las aguas de dicha fuente; y sobre todo que no deven pasar a esta por las varias sendas que hacen dentro el referido predio, y que en todo caso deverian hir a aquella por el camino demarcado en el mapa presentado en autos bajo el numero onze". (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 18).

A les actes d'Esporles es reprodueix una copia de la carta de la Reial Audiència, datada a 28 d'abril de 1796, on es refereix al desitjos del propietari de Son Tries de "que no se le pueda obligar a que permita tantos caminos por dentro su predio sino por uno conviniendo sin perjuicio de sus derechos para el juicio de propiedad, y por ahora a que pasen por el demarcado en el mapa bajo el numero onze", es declara "que los vecinos de la villa de Esporlas deven ser mantenidos en la posesion de llevarse agua de la Fuente del predio Son Trias por los tres caminos demarcados en el mapa presentado bajo los numeros tres, onze y doze". (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 18).

Al mateix arxiu, a l'acta de dia a 16 de juliol de 1800, l'ajuntanent reclama el "antiquissimo posesorio que tenemos de pasar por las tres sendas o caminos a tomar las aguas que necesitamos de la fuente de dicho predio Son Trias para el sustento de todos los vecinos de esta villa, lo que tenemos ganado con real sentencia del supremo consejo de sinco agosto del año mil setecientos noventa y nueve..." (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 18).

Al *"Expediente sobre caminos y travesias. 1821"*, on tots els ajuntaments de Mallorca han d'enviar una relació dels seus camins veinals, en el municipi d'Esporles es diu "En cumplimiento de la circular al 6 del que rige este ayuntamiento pasa a V.S. la noticia de las obras publicas y de utilidad comun principales y que se creen necesarias en esta villa y su distrito al tenor de lo que en ella se previene... El camino que se dirige a la Fuente comun de esta villa de donde se abastece todo el pueblo, la que se halla a cosa de medio cuarto de hora, con motivo de bajar por el en el Yvierno gran copia de aguas, actualmente esta tan estropeado que quasi es intransitable" (A.G.C.M. Secció de Foment i Governació. Sig. x-822/9).

A una carta del Batle Reial d'Esporles a Leonardo Oliver "del Consejo de S.M. ohidor de la Rl. Audª, Comisionado y Director genl de caminos de esta villa", datada a 19 de juliol de 1816 es diu que "el camino que de esta poblacion va a la Fuente de donde tienen derecho de proveherse de agua todos los vecinos, y por donde todos los dias les es preciso pasar tanto a pie, como con cavallerias, es absolutamente intransitable con motivo de hallarse a trechos algunos fosos...". La causa del deteriorament era, segons el mestre major d'obres públiques de Palma, Thomas Abrines, l'aigua que devallava de la muntanya en temps d'abundants pluges, i la sol.lució era desviar les aigües per les terres veinades, a lo que sempre s'oposava el propietari de Son Tries. Per tal de solventar el contratemps s'anomenaren dos peritos. (A.G.C.M. Secció de Junta de Camins. Sig. VI-60/3).

A l'acta de la sessió del consistori esporlerí de dia 18 de febrer de 1872 es parla de canalitzar el dret de les aigües de la font de Son Tries ja que els veinat han de caminar un "quarto de legua" i es tracta d'un "camino tan peligroso y resbaladizo". (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19).

A l'Arxiu Municipal d'Esporles, a l'acta de la sessió del consistori de dia 20 d'abril de 1955 sota el títol de Camino de Son Trias y Ne Bernadete, es parla del deficient estat d'ambdos camins, i s'acordà "dedicar en primer lugar la atencion al camino de Son Trias, tanto por su situación, como por ser la via de mas frecuente uso para el vecindario en general" (A.M.E. Sense Signatura).

El dia 10 de març de 1998 el plenari d'Esporles aprovà la proposta d'un Conveni entre l'Ajuntament i els propietaris de Son Tries. Un dels pactes d'aquest conveni estableix: "Primer.- La propietat s'obliga a executar, a la seva costa, la redacció del Projecte i les Obres d'Urbanització de la UNITAT D'ACTUACIÓ DE SON TRIES, incluint les que afecten al camí peatonal que va des de la confluència dels vials I i IV fins a la Font de Baix enrevoltant

la Zona Verda per tornar a confluir a la costa de Son Tries (enllumenat, drenatge, paviment de llosa, etc) així com l'adecentament de l'esmentada Zona Verda amb les directrius fixades per l'Ajuntament". Per altra banda el pacte quart contempla que la propietat efectuarà la cessió gratuita dels vials a l'ajuntament d'Esporles. El tram 2 figura com a Vial IV. (A.M.E. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Gran Enciclopedia de Mallorca*. A la veu Esporles es diu " Aquest (Ramon Fontanet) va fer la cabrevació de la meitat de les aigües, ja que el 1254 foren donades perl bisbe Ramon de Torrelles a la parròquia de Sant Pere. Malgrat que l'aigua hi era abundosa, els habitants tengueren molts de problemes per utilitzar-la....El 1406, un privilegi del rei de la Corona d'Aragó Martí l'Humà ordenava al virrei de Mallorca de dur les aigües sobrants de sa granja i Son Tries a Palma".

CARTOGRAFIA ON APAREIX: -

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858).

- Plànol d'Ordenació de la zona de Son Tries. (García de Jalón, 1997). Escala 1/1.000. Normes subsidiàries municipals. Ajuntament d'Esporles.

(5) CAMÍ VELL DES PORT DES CANONGE (CAMÍ DES PESCADORS)

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 2 – 8
670 - 3 – 8

INICI: Esporles (Son Fort i camí d'Esporles a Valldemossa(núm.3)).
FINAL: terme de Banyalbufar (Mirant de Mar).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:

- "Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles". Plan Nacional de Vías Provinciales 1973.
- Inventari General d'Esporles (1996).

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si. Hi ha la tradició de davallar al port des Canonge des d'Esporles a peu per aquest camí, el primer de maig.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1,5 - 2 m.
Tipus de ferm: ciment i terra.

De les cases de Son Fort (límit dels nucli urbà) al camí de carro (tram 3), passant vora les cases des Badaluc. Els darrers metres d'aquest tram, molt coberts de vegetació, es continuen amb una pista que enllaça de nou amb el camí de carro.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 m.
Tipus de ferm: terra.

Aquest tram és conegut com es mal Pas, i enllaça dos revolts del tram 3.

Tram 3:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 - 3,1 m.
Tipus de ferm: terra.

És el tram principal, que comença al camí d'Esporles a Valldemossa(núm.3) i acaba a la carretera C-710.

Tram 4:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 - 3,1 m.
Tipus de ferm: terra.

De la carretera C-710 a mirant de Mar (partió del terme municipal).

Tram 5:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 - 3,1 m.
Tipus de ferm: terra.

És un curt tram situat just abans de la carretera C-710, variant del tram 3, que fou netejat pel GEM els dies 28 i 29 de març de 1998.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Son Fort.
- Es Badaluc.
- Mirant de Mar.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Dues barreres obertes
- Una paret amb un botador al final del camí.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escopidors.
- Clavagueres.
- Ponts.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí d'Esporles a Valldemossa.
- Camí de Can Convent i es Born.
- Camí de Son Dameto/sa carretera nova.

OBSERVACIONS:

Al llarg de 150 metres ha estat substituit per la carretera C-710. A l'Amillarament de 1942 (contribución territorial. Riqueza rústica), una de les partions de la finca de Son Dameto, situada a Mirant de Mar era, a l'oest el "camino del Mirador" (A.M.E. Sig. 1020).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A la relació de l'*Estado General de los caminos vecinales en 31 de diciembre de 1881* és recull l'estat de les obres dels camins veïnals de les Balears, entre els quals hi trobam el camí del Port des Canonge, amb un total de 2 quilòmetres. (A.G.C.M. Sign. X-801/68).

A la relació de l'*Estado General de los caminos vecinales en 1 de septiembre de 1903* hi trobam el camí del Port des Canonge, amb un total de 5 quilòmetres 300 metres. (A.G.C.M. Sign. X-916/46).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les Illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* demanava a tots els ajuntaments la seva col.laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat Pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la Provincia (veure 3.1.7. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament d'Esporles envià per formar aquest Pla, el tram 3 d'aquest camí, amb el nom de "Camino Parcelas Son Dameto", és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Esporlas",* del mateix any, amb inici al carrer "Zaragoza" d'Esporles i final a la PM-710, amb una longitud de 4 quilòmetres i una amplada de 3 metres, 2,5 dels quals són de "calzada". (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Les variants no reflectides en *Plan Nacional de Vías Provinciales* de l'any 1973 corresponen per la seva tipologia i ús públic sense barrament de pas a l'antic camí. Per tant es podria arribar a la conclusió que estam davant camins públics.

Al Llibre Inventari General d'Esporles (Vol. I) de l'any 1996 apareix el "Camino Parcelas Son Dameto" amb el núm. 106 i amb una llargada de 4 Km., que es correspon amb el tram 3 d'aquest camí.

El 9 de març de 1998 el Grup Excursionista de Mallorca sol.licita a Fodesma (Consell de Mallorca) col.laboració per dur a terme la neteja del camí vell des port des Canonge,

prevista pel dia 29 de març. El Consell de Mallorca, a través de FODESMA va respondre afirmativament col.laborant amb la neteja. (Consell de Mallorca. Fodesma. Registre General). Per la seva banda, l'Ajuntament d'Esporles, en data 16 de març de 1998 autoritzà la neteja del camí vell des port des Canonge, dins el terme d'Esporles (A.M.E. Registre de sortida). Es va netejar el tram 5 d'aquest camí.

A l'article 89 de les Normes Subsidiàries d'Esporles, aprovades definitivament per acord de la comissió insular d'urbanisme de 23 de novembre de 2001, dedicat a camins a sol rústic, es diu: "4. Tots els camins inventariats grafiats als plànols d'ordenació són considerats **d'interès general** per les Normes Subsidiàries d'Esporles". En el plànol E0 que recull l'estructura general i orgànica del territorio apareix grafiat el camí vell del Port des Canonge (camí des Pescadors). (ACIU. Sign. 1744).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins inventarits.

- *La toponímia del terme municipal d'Esporles i la seva rodalia* (Rullan, 1984). Dins l'apartat de comunicacions, es pot llegir el següent: "Els camins són més nombrosos. Molts d'ells indiquen a on condueixen: Camí de Canet, Camí de la Real, Camí de Planícia o de sa Font des Garbell [...] Camí des Pescadors (MGM, 16-N, G-11) ...".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Plano Parcelario de Esporles* (Mallorca) (1953). Escala aproximada 1/10.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- Plànol de **"**Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles" del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* 1973*)*.

Mapa de Mallorca (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Fulls. 670-4-1 i 670-4-2. Apareix la part més propera a mirant de Mar (final del tram 3).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670/III. 38-26 (Esporles). Apareixen els trams de cam de carro.

- *Cartografia Militar de España* (Serv
icio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000 Full 670. 38-26 (Sóller). Apareixen els trams de camí de carro.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins grafiats.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Apareix la totalitat del tram 3.

(6) CAMÍ DES PINAR DE CANET

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 – 1
670 - 3 - 8

INICI: carretera de s'Esgleieta a Esporles (PM- 112).
FINAL: camí de Son Simonet

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:

- "Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles". Plan Nacional de Vías Provinciales 1973.
- Inventari General d'Esporles (1996).

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: asfaltat.

De l'inici fins a Can Gener.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 0,9 - 1,5 m.
Tipus de ferm: terra.

Els darrers 150 metres d'aquest tram, és un camí de carro, de terra de dos metres d'amplada. Arriba a les proximitats de Cas Canot. Aquest tram era antigament de carro, però amb l'obertura d'un pou es reduí l'amplada.

Tram 3:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 m.
Tipus de ferm: terra.

Arriba al camí de Son Simonet.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Can Verd
- Can Gener
- Cas Canot

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil, excepte el tram de ferradura (difícil).
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Reixes i parets.

LIMITACIONS DE PAS:

- Un portell tancat a l'inici amb un cartell de prohibició de pas.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Reixes i parets.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent al tram de ferradura, i bo a la resta.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges
- Escopidors
- Paretons.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Dins una traslació de domini de l'any 1854 es ven una peça de terra a les rotes del pinar de Canet que fa partió amb el "camino de establecedores" (A.R.M. Contaduria d'hipoteques. Sig. 603).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les Illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* demanava a tots els ajuntaments la seva col.laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat Pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la Provincia (veure 3.1.7. Annex *Plan Nacional de Vías Provinciales*).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament d'Esporles envià per formar aquest Pla, el de "Camino Pinar de Canet" és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Esporlas",* del mateix any, amb inici a la PM-1120 - s'Esgleieta i final al Pinar de Canet, amb una longitud de 3,5 quilòmetres i una amplada de 3 metres, 2,6 dels quals són de "calzada" (Consell de Mallorca.Vies i Obres. Sense signatura). El camí que apareix grafiat al *Plan Nacional de Vías Provinciales* presenta divergències amb el camí inventariat, el qual coincideix amb els cadastres consultats.

Al Llibre Inventari General d'Esporles (Vol. I) de l'any 1996 apareix el Camí des Pinar de Canet, amb el núm 105 i amb una llargada de 3,5 Km.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858).

- *Plano Parcelario de Esporles (Mallorca)* (1953). Escala aproximada 1/10.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). El camí arriba a Son Simonet.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Fulls 698-IV (Esporlas) i 670-III (Sóller).

- Plànol de **"**Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles" (*Plan Nacional de Vías Provinciales,* 1973*)*.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670/III. 38-26 (Esporles).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989 i 1994). Escala 1/50.000. Fulls 670. 38-26 (Sóller) i 698. 38-27 (Palma). Apareix sols el tram 1, encara que no s'ajusta exactament al traçat del camí inventariat.

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994).

- Mapa Topogràfic Balear (C.O.P.O.T., 1994) Escala 1/5.000. Sols el tram 1.

(7) CAMÍ DE S'ESGLEIETA A ESTABLIMENTS/CAMÍ DE S'AVENC D'EN CORBERA/CAMÍ DE CAS RATAT

FULLS MAPA 1/5000:

698 – 4 - 1

INICI: carretera s'Esgleieta – Esporles (PM -104).
FINAL: terme municipal de Palma.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:

- "Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles". Plan Nacional de Vías Provinciales (1973).
- Inventari General d'Esporles (1996).

INTERÈS CONSTRUCTIU: no.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 3,1 m.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Casa nova de Canet.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
d) Fites: no.
e) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta, amb un cartell de "Camino particular" al final del camí.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Paretons.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de ses Rotgetes.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les Illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* demanava a tots els ajuntaments la seva col.laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat Pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la Provincia (veure 3.1.7. Annex *Plan Nacional de Vías Provinciales*).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament d'Esporles envià per formar aquest Pla, el de "Camino Ca's Ratat" és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Esporlas",* del mateix any, amb inici i final a la PM-1120 - s'Esgleieta, amb una longitud de 4 quilòmetres i una amplada de 3 metres, 2,5 dels quals són de "calzada" (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Per altra banda i seguint amb la formació d'aquest Pla, l'Ajuntament de Palma envià el "Cº Can Mayol" dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Palma",* del mateix any, amb inici al carrer Alcázar de Toledo i final al terme d'Esporles, i que suposa la continuació del camí inventariat a Esporles dins el terme de Palma. (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Al Llibre Inventari General d'Esporles (Vol. I) de l'any 1996 apareix el Camí de Cas Ratat, amb el núm. 107 i amb una llargada de 4 km.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA:

- *Plano Parcelario de Esporles (Mallorca)* (1953). Escala aproximada 1/10.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

- Plànol de **"**Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles" del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* 1973*)*.

- *Mapa de Mallorca* (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Full. 698-1-2.

- *Mapa Topogràfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta).

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1994). Escala 1/50.000. Full 698. 38-27 (Palma).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994) Escala 1/5.000.

(8) CAMÍ DE SON FERRÀ/COSTA DE SON FERRÀ

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 - 1

INICI: zona urbana d'Esporles.
FINAL: cases de Son Ferrà.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:
- Camí veïnal.
- Camí rural.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Apareix a una relació de "camins tant reyals com tanders".

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,8 m.
Tipus de ferm: terra.

De l'inici del camí fins a una llargària de 200 metres.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1,9 m.
Tipus de ferm:terra.

Continuació del camí fins prop del camí des Verger.

Tram 3:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,6 m.
Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins al camí des Verger.

Tram 4:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 2,2

Tipus de ferm: empedrat

Del camí des Verger, fins al coll.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Es Rafal.
- Son Ferrà.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: si.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Diverses barreres obertes al tram 2.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Síquies empedrades.
- Cases de Son Ferrà.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons. Al tram 4.
- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí des Verger.
- Camí de carro de Son Ferrà.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A l'acta de Consells (antic òrgan de govern municipal) de l'arxiu municipal d'Esporles de 8 de maig de 1662, es diu que "sa nesasita de haver de remediar los camins tant reyals com tanders per haver molts anys no sa son remediats y est any per les calamitats de les fertilitats de ayguas... an determinat y resolt que sa remediar los camins ço es: Al camí

qui va des de la iglesia de esporles a son ferra y de alli surt an el rullo...” (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 3).

A l'acta de la sessió del consistori d'Esporles de dia 29 de gener de 1843 es parla de que “...se ha medido por el regidor don Vicente Nadal el camino que se recompuso en el año ultimo en la cuesta de Son Ferrá, cuya estensión asciende a doscientas ochenta varas castellanas ...” (A.M.E. *Gobierno Municipal.* Sig. 17*).*

A l'acta de la sessió del consistori de dia 26 de desembre de 1875 es donà lectura de la següent sol.licitud dels residents a la part oest del terme municipal: “Que hab dos turnos de prestacion personal en el corriente año para la recomposición de los caminos vecinales de este districto, les fuese concedido invertir sus respectivos jornales y los de sus carros y caballerias en el camino llamado de la cuesta de Son ferra por el cual tienen precisamente que pasar para hir y venir de sus respectivos predios y habitaciones, cuyo camino a causa de las avenidas de agua causadas por las abundantes lluvias de este año de habia hecho del todo intransitable tanto a pie como de otra manera con lo qual se comprometian a poner dicho camino en el estado que se merece y conforme corresponde”. L'Ajuntament acordà “que dichos jornales fuesen invertidos en el camino que se solicita bajo el concepto que la reparación ha de ser completa y conforme tanto en el camino de herradura como en el de carro que conduce a dicho predio para las obras necesarias para dicha reparación han de estar terminadas dentro del termino de un mes a contar desde el primero de enero proximo y de no estarlo, quedara revocada dicha concesion y sujeto al pago del indicado vecino” (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19).

En una altra sessió de dia 2 de gener de 1876 es recull el següent texte: “ Al propio tiempo se hizo presente, que varios vecinos de esta villa habian dado parte que el camino llamado de la cuesta de Son Ferra de este districto desde que ha empezado la cosecha de aceyte de este año a causa de el agua pasada vulgo molinade que desciende de la fabrica de aceyte de dicho predio Son Ferra la cual desciende extendiendose por dicho camino de manera que lo hace del todo intransitable, el Ayuntamiento en vista de la expresada instancia a fin de cercionarse de la verdad habia embiado una comision al camino para inspecionarlo y que supuesto dicha comison habia manifestado que efectivamente hera cierta la queja producida [...] en vista de ello acuerdo”Que se prevenga al conductor del predio Son ferra que inmediatamente varie el curso de dicha molinade de manera que por ningun concepto pueda cursar en dicho camino y que en caso de no hacerlo se proceda contra el conforme hubiera lugar” (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19).

A l'Arxiu Municipal d'Esporles, a l'acta de la sessió del consistori de dia 14 de desembre de 1910 es va llegir una instància de Juan Mir Cabot, “suplicando la recomposicion del camino rural llamado de Son Ferra, acordandose pase a la Comision de Policia” (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 28).

A l'acta de la sessió de dia 11 de novembre de 1914 llegim “enterada la corporacion que por efecto de las ultimas se habian producido varios desmoronamientos en bancales, de la calle de la luz y otro en el camino rural de Son Ferra, se acordo por unanimidad que la Comision de Obras de esta Corporacion, los visitara y propusiera despues las medidas que considere necesarias” (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 34).

A l'acta de la sessió de dia 24 de desembre de 1917 es donà lectura d'una sol.licitud presentada pel mestre Jorge Garau, demanan permís per aixecar “un portillo en la paret o

muro de contencion de la finca Ca l'Amet en el punto o esquina del camino vecinal de Son Ferra lindante con la carretera de Palma" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 36).

A l'acta de la sessió de dia 19 de juliol de 1927 es donà lectura a la seguent moció presentada per la comisión de Fomento on llegim "no puede ocultarse a la consideracion del ayuntamiento que los predios el Pouet, C'an Manent, C'an Fava, Cana Lluisa, Sobremunt, el Verger, Casanova, Son Poquet, Son Ferrá, Son Llabrés, Son Malferit y Pouet de Son Ferrá cuya extension representa una quarta parte del termino municipal de esta villa carecen casi en absoluto de via de comunicación con este pueblo, pues si bien disponen de un camino de herradura, este medio de comunicación ofrece grandes dificultades y mayores gastos para el transporte de sus productos ..." . Es va acordar "aprovar dicha moción y comunicar el acuerdo al Ingeniero D. Antonio Parietti para que proceda al trazado y confección del correspondiente proyecto y presupuesto" (A.M.E. *Gobierno Municipal***.** Sig. 46).

El projecte de camí per trànsit rodat, des d'Esporles al d'enllaç amb el camí veïnal d'Esporles a Puigpunyent, datat l'any 1929, fou declarat pel batle d'Esporles d'utilitat pública, ja que "En los alrededores de la villa de Espolas hay una gran extensión de terrenos de cultivo integrada por los predios Son Ferrá, Son Poquet, La Casa Nova, Son Verger, Son Malferit y otros cuya comunicación única con la población la constituye un pésimo camino de herradura" [...] El projecte ens descriu el traçat del nou camí que "se desarrolla por la ladera Este de los predios de Son Trias, Son Ferrá, Es Rafal y terrenos de Don Antonio Roca, C'al amet para alcanzar el collado de Son Ferrá, punto obligado de paso, en donde coincide con el camino antiguo de caballeria" (A.M.E. *Urbanismo y Obras*. Sig. 1152).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

- *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* (Valero,1992). Tom II La Fita del Ram.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins inventarits.

- *Itineraris de Muntanya* (Palos,1984). Forma part de l'excursió Sa Fita del Ram.

- Dos mesos d'història del Grup Excursionista d'Esporles (Aulí i Rullan ,1984). A *El Pic*, nº 1, Revista d'Esporles. Apareixen els trams 1,2 i 3.

- *Mallorca. Guia de la Serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca-Govern Balear 1997). Apareix a un apartat anomenat l'ermita d'Esporles.

- *Rutas naturales de las Islas Baleares* (El Dia del Mundo,1994). Apareix descrit a l'itinerari 2 de la zona 20.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858).

- *Plano Parcelari de Esporles (Mallorca) (1953).* Escala aproximada 1/10.000.Apareixen el trams 1,2 i 3.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1966). Apareix a la ruta núm. 10. Establiments-Pouet de Sobremunt-Establiments.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

- Plànol de *Itineraris de Muntanya* (Palos,1984).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta). Apareixen els trams 1,2 i 3.

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994). Apareixen els trams 1,2 i 3.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins grafiats.

- *Mapa Topogràfic Balear* (COPOT., 1994), escala 1/5.000. Apareix la major part del tram 2.

(9) CAMÍ DE SON SIMONET

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3 - 8.

INICI: camí de Son Cabaspre.
FINAL: camí des Pinar de Canet.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:

- Projecte tècnic de millora del camí rural de Son Simonet (1997).

INTERÈS CONSTRUCTIU: no.
INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 3 - 4 m.
Tipus de ferm: asfaltat en molt mal estat.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Cases de Son Simonet**.**

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de Son Cabaspre.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Aquest camí, juntament amb el de Son Cabaspre foren objecte del *"Projecte tècnic de millora del camí rural de Son Simonet. Terme municipal d'Esporles"* de l'any 1997, on es diu "Es tracta d'un camí amb un traçat molt antic, dins l'actual zona protegida corresponent a l'Area Rural d'Interès Paisatgístic en Sòl No Urbanitzable. Amb una amplària mitjana de 3 metres, presenta una longitud total de 3 Km., i a l'altura de les cases de Son Simonet inclou el petit ramal d'accés a Can Granereta.." .Aquest ramal és el que es correspon amb el camí inventariat com a camí de Son Simonet, mentre que la resta del camí correspon al camí inventariat amb el número 10 com a camí de Son Cabaspre. El document continua "Atès el caràcter de titularitat pública d'aquest camí rural de Son Simonet, no es contempla cap tipus d'expropiació". (A.M.E. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- Plano Parcelario de Esporles (Mallorca) (1953). Escala aproximada 1/10.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 670-III (38-26). Sóller.

- Plànol de *"Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles"* del Plan Nacional de Vías Provinciales de l'any 1973.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 670-III (38-26). Esporles.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000. Full 670-III (38-26). Sóller.

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994). Apareix quasi totalment.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994).

- Plànol del *"Projecte tècnic de millora del camí rural de Son Simonet. Terme municipal d'Esporles"* (Ajuntament d'Esporles,1997).

10) CAMÍ DE SON CABASPRE

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3 - 8.

INICI: Esporles (Sa Teulera).
FINAL: Son Capaspre.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:

- "Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles". Plan Nacional de Vías Provinciales (1973).
- Inventari General d'Esporles (1996).

INTERÈS CONSTRUCTIU: no.
INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 3,9 m - 5.
Tipus de ferm: asfaltat en molt mal estat.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Sa Teulera.
- Sa Bassota.
- Hort Vell.
- Na Cervera.
- Ses Veles.
- Tanca Gran.
- Son Cabaspre.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells indicadors: no

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Passat Son Dameto, a l'antic portell de la Son Cabaspre, un cartell prohibeix el pas, excepte als autoritzats.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Cases de Son Cabaspre**.**

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí a Son Dameto.
- Camí de Son Simonet.
- Camí de sa coma d'en Llobera.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

En una acta de la Comissió Gestora de l'ajuntament d'Esporles de dia dos de gener de 1944 es tractà la conveniència d'arreglar el camí de Son Simonet i construir un pont del mateix nom, decidint-se efectuar les gestions pertinents per dur-ho a terme, i uns mesos més tard, es va fixar el pressupost de les obres en quinze mil pessetes (A.M.E. Sense signatura).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les Illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* demanava a tots els ajuntaments la seva col.laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat Pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la Provincia (veure 3.1.7. Annex *Plan Nacional de Vías Provinciales*).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament d'Esporles envià per formar aquest pla, el de "Camino de Son Simonet" és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Esporlas",* del mateix any, amb inici al carrer "Luz" d'Esporles i final a Son Cabaspre, amb una longitud de 4 quilòmetres i una amplada de 3,5 metres, 3 dels quals són de "calzada" (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Al Llibre Inventari General (Vol.I) de l'Ajuntament d'Esporles, aquest camí figura inscrit amb el núm. 104 , amb el nom de camí de Son Simonet i amb una llargada de 4 Km.

La part inicial d'aquest camí (fins a les proximitats de Son Dameto), juntament amb el camí de Son Simonet foren objecte del *"Projecte tècnic de millora del camí rural de Son Simonet. Terme municipal d'Esporles"* de l'any 1997, on es diu "Es tracta d'un camí amb un traçat molt antic, dins l'actual zona protegida corresponent a l'Area Rural d'Interès Paisatgístic en Sòl No Urbanitzable. Amb una amplària mitjana de 3 metres, presenta una longitud total de 3 Km., i a l'altura de les cases de Son Simonet inclou el petit ramal d'accés

a Can Granereta..". El camí principal d'aquest projecte és el que es correspon amb el camí inventariat com a camí de Son Cabasprre, mentre que el ramal que es cita correspon al camí inventariat amb el número 9 com a camí de Son Simonet. El document continua "Atès el caràcter de titularitat pública d'aquest camí rural de Son Simonet, no es contempla cap tipus d'expropiació". (A.M.E. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorca.* (Valero,1992) . Tom IV La Mola de Son Pacs.

CARTOGRAFIA:

- *Plano Parcelari de Esporles (Mallorca) (1953).* Escala aproximada 1/10.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas) i 679-III (Sóller).

- Plànol de *"Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles"* del Plan Nacional de Vías Provinciales (1973).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 670-III. 38-26 (Esporles).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000. Full 670. 38-26 (Sóller).

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994).

- Plànol del "Projecte tècnic de millora del camí rural de Son Simonet. Terme municipal d'Esporles" (Ajuntament d'Esporles,1997). El projecte afecta sols fins al portell de la possessió.

(11) CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ / CAMÍ DELS FERRANS / CAMÍ DE SARRIÀ

LOCALITZACIÓ

Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 12-13
Inici: camí des Verger, núm. 12.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 1796 m

DOCUMENTACIÓ

- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Camí públic.
- Obres per part de l'Administració.
- Plan Nacional de Vías Provinciales (1973)

SENYALITZACIÓ

☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL ☒ Sí paret i reixa
☐ No

LIMITACIÓ DE PAS ☐ Sí
☒ No

OBSERVACIONS

- Vora part del tram 1 i del tram 2 hi ha una síquia.
- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☒ No

RECOMANACIONS

☒ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☒ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1
Des de l'inici del camí fins prop de les cases de Son Malferit.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 545 m
Amplada mínima: 3,5 m
Seguiment: sense problemes

Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☒ Escopidors	☐ Pedres passadores
☒ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☒ Marges

- Tram 2

Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 1.251 m
Amplada mínima: 2,7 m
màxima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☒ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☒ Pedres Passadores
☒ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☒ Clavegueres	☐ Pujadors	☒ Gual Empedrat	☒ Marges

(12) CAMÍ DES VERGER

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3 - 8
698 - 3 - 2
698 - 2 - 2

INICI: Esporles.
FINAL: terme municipal de Puigpunyent.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:

- Plan Nacional de Vías Provinciales (1973).
- Inventari General d'Esporles (1996).
- Projecte tècnic de millora del camí rural des Verger (1997).

INTERÈS CONSTRUCTIU: no.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5,- 4 m.
Tipus de ferm: asfaltat.

Del poble fins a les antenes de Sobremunt.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5,- 4 m.
Tipus de ferm: asfalt.

De la zona des Verger fins a la partió del terme de Palma.

Tram 3:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5,- 4 m.
Tipus de ferm:

De les antenes de Sobremunt fins a la partió del terme de Puigpunyent.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

Son Tries.

Son Ferrà.
Son Poquet.
Es Verger.
Es Campassos.
Bosc de Sobremunt
Mola de Sobremunt.
Puig de Bunyolí.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil, encara que és difícil orientar-se a causa de la gran quantitat de ramals de la urbanització.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: si. Dins el poble d'Esporles.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes puntualment.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada, al tram 3.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Cases de Son Ferrà.
- Cases de Son Poquet.
- Cases des Verger.

ESTAT DEL CAMÍ:

-Regular

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí vell de Palma.
- Camí de sa font de Son Tries.
- Camí de sa font de dalt de Son Tries.
- Camí de Son Ferrà/Costa de Son Ferrà.
- Pas de Son Poquet.
- Camí de Son Malferit a Sarrià.
- Camí de Puigpunyent a Establiments.

OBSERVACIONS:

- El camí es divideix en dues branques, una es dirigeix a Sobremunt i l'altra a Can

Manent.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

El projecte de camí per trànsit rodat, des d'Esporles al d'enllaç amb el camí veïnal d'Esporles a Puigpunyent, datat l'any 1929, fou declarat pel batle d'Esporles d'utilitat pública, ja que "En los alrededores de la villa de Espolas hay una gran extensión de terrenos de cultivo integrada por los predios Son Ferrá, Son Poquet, La Casa Nova, Son Verger, Son Malferit y otros cuya comunicación única con la población la constituye un pésimo camino de herradura" [...] El projecte ens descriu el traçat del nou camí que "se desarrolla por la ladera Este de los predios de Son Trias, Son Ferrá, Es Rafal y terrenos de Don Antonio Roca, C'al amet para alcanzar el collado de Son Ferrá, punto obligado de paso, en donde coincide con el camino antiguo de caballeria" (A.M.E. *Urbanismo y Obras.* Sig. 1152).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les Illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* demanava a tots els ajuntaments la seva col.laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat Pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la Provincia (veure 3.1.7. Annex *Plan Nacional de Vías Provinciales*).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament d'Esporles envià per formar aquest Pla, el camí des Verger, amb el nom de "Camino de Sobremunt" és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Esporlas",* del mateix any, amb inici a la PM 1040 i final a es Pouet, amb una longitud de 9,1 quilòmetres i una amplada de 4 metres, 3 dels quals són de "calzada" (Consell de Mallorca.Vies i Obres. Sense signatura).

Al Llibre Inventari General d'Esporles (Vol. I) de l'any 1996 apareix amb el nom de camí de Sobremunt, amb el núm. 103 i amb una llargada de 9'1 Km. (A.M.E. Sense Signatura).

Al *"Projecte tècnic de millora del camí rural d'es Verger. Terme municipal d'Esporles"* de l'any 1997 es diu: "Es tracta d'un camí amb un traçat molt antic, dins l'actual SÒL NO URBANITZABLE amb trams dins els àmbits de l'Area Natural d'Especial Interès i ANEI Alt Nivell de protecció. Amb una amplària mitjana de 3.5 metres, presenta una longitud total de 3.5 Km. Atès el caràcter de titularitat pública d'aquest camí rural des Verger, no es contempla cap tipus d'expropiació" (A.M.E. Sense signatura).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorc.* (Valero,1992) . Tom II La Fita del Ram.

- *La transformació d'una possessió de muntanya des de la postguerra a l'actualitat: es Verger d'Esporles* (Rullan, 1992).

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858). Apareix parcialment, ja que manca el ramal de la Mola de Sobremunt.

- *Plano Parcelario de Espoles (Mallorca*) (1953). Escala aproximada 1/10.000. Apareix parcialment, ja que sols arriba a Sobremunt.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Garcia Pastor,1966). Núm. 10. Establiments-Pouet de Sobremunt - Establiments (Per Sarrià i Bunyolí).

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Garcia Pastor,1971). Núm. 47. La Mola del Ram.

- Plànol del *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

- *Mapa de Mallorca* (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Full. 698-1-2.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Fulls i 698-I (Sa Vileta).

- Mapes d'Espoles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1994). Escala 1/50.000. Full 698. 38-27 (Palma) .

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994).

(13) CAMÍ DE S'ERMITA

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 - 1
698 - 2 – 1

INICI: Son Ferrà.
FINAL: s'Ermita.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:

- Pas a peu i en cavalleria a l'església.
- Apareix com un ramal del "camino para transito rodado", que aprovà construir l'ajuntament d'Esporles (1929).

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 2,2 m.
Tipus de ferm: terra.

Del camí des Verger fins les cases de Son Ferrà.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,2 - 4 m.
Tipus de ferm: terra i molts de trams formigonats.

De les cases de Son Ferrà fins a s'Ermita.

Tram 3:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 8 - 1 m.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Son Ferrà.
- Bosc de s'Ermita.

- Ermita de Maristel.la.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: si. Algunes.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: un al camí des Verger i un altre a les mateixes cases de Son Ferrà (Ermita).

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb un pas obert de 35 cm. d'amplada, al camí des Verger.
- Una barrera oberta a les cases de Son Ferrà.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Cases de Son Ferrà.
- Ermita de Maristel.la.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escopidors.
- Clavagueres.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de carro Son Ferrà.
- Camí del cor de Jesús.
- Camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.
- Camí de s'Ermita per es penyal Gran.
- Camí dels Campassos a s'Ermita.

OBSERVACIONS:

Es conserva un curt fragment del camí antic de ferradura al tram 2.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A la "*Escritura de cesión de una finca otorgada por los testamentarios de Dª Margarita Rosselló y Ferrá a favor de la asociación religiosa titulada Hermanos Carmelitas descalzos de la tercera orden. Dia 21-3-1891*" (notari Miquel Font, Palma) llegim: "Dª Margarita Rosselló consignó en su testamento la reserva de ordenar una o varias cedulas testamentarias y ordeno efectivamente dos que fueron protocolarizados por el notario D. Emilio Guasp en primero de febrero del año ultimo habiendo dispuesto en una de ellas de

fecha de 22 de septiembre de mil ochocientos ochenta y tres lo siguiente: Quiero y es mi voluntat que mis administradores busquen uno o mas varones piadosos que deseen vivir en comunidad y haciendo vida eremítica para que practiquen los consejos evangélicos a quienes y a sus sucesores en la vida eremítica lego todo el bosque de su predio Son Ferrá situado en el distrito de la villa de Esporlas, en facultat que les concedo para ir libremente al mismo, tanto a pie como a caballo por dicho predio Son Ferrá. A fin de que los varones apostólicos que tengan vocacion a la vida eremítica puedan realizar la edificación de una ermita en dicho bosque, cuyo objeto seria tributar culto a Dios. " (14-03-1891). (A.D.M. Sig. IV/34/13b).

A l'Arxiu Municipal d'Esporles, a l'acta de la sessió del consistori de dia 19 de juliol de 1927 es dona lectura a la seguent moció presentada per la comisión de Fomento on llegim "...ademas la concurrencia, cada dia en aumento al santaurio Maristella, demuestra de una manera clara, tanto por lo sublime y pintoresco del lugar de su emplazamiento como por la devocion a la Virgen del Carmen, que si aquel santuario dispusiera de un camino, seria uno de los puntos mas preferidos y por ende mas visitados del turismo...." . Es va acordar "aprovar dicha moción y comunicar el acuerdo al Ingeniero D. Antonio Parietti para que proceda al trazado y confecciónde l correspondiente proyecto y presupuesto". (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 46).

A l'acta de la sessió del consistori d'Esporles de dia 29 d'abril de 1929 s'exposa: "Visto, estudiado y discutido el expediente de la construccions del camino para transito rodado de Esporlas al enlace con el camino vecinal de Esporlas a Puigpunyent, con un ramal al oratorio de Maristella y en vista de que no se ha presentado reclamacion alguna de ninguna clase durante los treinta dias que ha estado expuesto al publico ni en los restantes, se acuerda por unanimidad solicitar de la Excma. Diputación Provincial la debida autorizacion. " (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 46).

En data de 31 de març de 1930 trobam una petició dels propietaris de les possessions a les que interesa el camí municipal projectat, que d'Esporles va a cercar l'enllaç amb el de Esporles a Puigpunyent, amb un ramal a Maristel.la sobre "que tenga a bien en concederles la administración de la construcción del mentado camino, exceptuando la parte del ramal a Maristella conforme al proyecto antes aludido, para lo cual se comprometen solidaria y mancomunadamente costear el importe del mismo. " (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 47).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Camins i paisatges. Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* (Valero, 1992). Tom II. La Fita del Ram.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM. 1993). És un dels camins inventariats.

- *Gran Enciclopèdia de Mallorca.* Veu Maristela, ermita de: Des de 1926, depèn de l'Ajuntament d'Esporles i de la diòcesi de Mallorca. Fou reformat (1945) pel rector Mateu Tugores, el qual n'amplià les dependències i projecta un camí, que queda sense acabar.

- *Itineraris de Muntanya* (Palos, 1984). Forma part de l'excursió Sa Fita del Ram.

- Dos mesos d'història del Grup Excursionista d'Esporles (Aulí i Rullan, 1984). A *El Pic,* nº 1, Revista d'Esporles.

- *Mallorca. Guia de la Serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca-Govern Balear, 1997). Apareix a un apartat anomenat l'ermita d'Esporles.

- *Rutas naturales de las Islas Baleares* (El Dia del Mundo, 1994). Apareix descrit a l'itinerari nº 2 de la zona 20.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta nº 47, Sa Mola del Ram.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1966). Apareix a la ruta núm. 10. Establiments-Pouet de Sobremunt-Establiments.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

- Plànol del *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

- *Mapa de Mallorca* (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Full. 698-1-2.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta).

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins grafiats.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1994). Escala 1/50.000. Full 698. 38-27 (Palma) .

- *Mapa Topogràfic Balear* (COPOT., 1994), escala 1/5.000. Apareix la major part del camí.

(14) CAMÍ DES PUIG DE SES ERMITES

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 – 1
670 - 3 - 8

INICI: camí del pinar de Canet.
FINAL: marjades del puig de ses Ermites**.**

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,2 m.
Tipus de ferm: empedrat.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1,2 m
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Puig de ses Ermites.
- Camí de les Ermites.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil al tram de carro i difícil al tram de ferradura.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: si. Un cartell on es pot llegir "es Pinar".

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Un portell amb unes barreres obertes a l'inici.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Paretons (tram 1).
- Escopidors (tram 1).
- Ratlletes.
- Escalons (tram 2).

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Un tirany enllaça amb el camí de ses Ermites.

OBSERVACIONS:

- Prop del camí es pot veure un conjunt de marjades molt elaborades.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985 i 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta). Apareix sols el tram 1.

(15) PAS DE SON CABASPRE

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3 -8

INICI: camí de sa coma d'en Llobera.
FINAL: terme municipal de Valldemossa.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 0,5 - 1 m.
Tipus de ferm: terra.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 0,5 - 1 m. Amb un portell de 1,7 m. al final.
Tipus de ferm: terra.

Consisteix en una pujada paralela al pas.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ: -

SEGUIMENT:

a) Dificultat: difícil.
b) Fites: si.
c) Pintades: si.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Un portell tapat amb un botador al final del camí (tram 1).

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Barraques de carboner.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escalons.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de sa coma d'en Llobera.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* (Valero,1992) . Tom IV La Mola de Son Pacs.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

(16) CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 2 – 8
670 - 3 - 8
698 - 3 - 1
698 - 2 – 1

INICI: camí de sa Granja.
FINAL: s'Ermita.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,6 m.
Tipus de ferm: empedrat parcialment.

Tram 2:

Tipologia: carro, exceptuant un curt tram de ferradura.
Amplada: 2,6 m.
Tipus de ferm: terra.

Són dos ramals d'aquest camí que enllacen amb el camí de s'Ermita per es penyal Gran.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Sa Granja.
- Font des Rafal.
- Es Castellet.
- Ermita de Maristel.la.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: difícil.
b) Fites: si.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Sa Granja.
- Ermita de Maristel.la.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Paretons

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de sa Granja.
- Camí de Son Tries a camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.
- Camí del cor de Jesús.
- Camí de s'Ermita per es penyal Gran.
- Camí de s'Ermita.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Dos mesos d'història del Grup Excursionista d'Esporles (Aulí i Rullan ,1984). A *El Pic*, nº 1, Revista d'Esporles. Apareix descrita la part inicial d'aquest camí.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Majoritariament.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix parcialment a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

(17) CAMÍ DE CAN CONVENT I ES BORN

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3- 8

INICI: camí vell des port des Canonge.
FINAL: camí vell des port des Canonge.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2, 8 - 3,8 m.
Tipus de ferm: terra, amb els trams de més pendent encimentats.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Can Convent
- Es Born.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Clavagueres.
- Paretons.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí vell des port des Canonge.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA:

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670/III. 38-26 (Esporles).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000. Full 670 38-26 (Sóller). Apareix parcialment.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994) Escala 1/5.000.

(18) CAMÍ DES COMELLAR DES POLLETS

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3- 8

INICI: camí d'Esporles a Valldemossa.
FINAL: comellar des Pollets.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 m.
Tipus de ferm: empedrat.

Desde l'inici fins al torrent.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Comellar des Pollets.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets, puntualment.

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Barraques i rotlles de carboner.
- Canaleta.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Paretons.
- Ratlletes.
- Escalons.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí d'Esporles a Valldemossa.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Un dels camins que apareixen a aquest mapa probablement correspon a aquest camí.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670/III 38-26 (Esporles). Sembla que el traçat que apareix al mapa coincideix amb el del camí inventariat.

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000. Full 670. 38-26 (Sóller) . Sembla que el traçat que apareix al mapa coincideix amb el del camí inventariat.

(19) PAS DE SON VIC

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 2 - 1

INICI: camí de s'Ermita per es penyal Gran (des de la carretera de Puigpunyent-Km. 8,6).
FINAL: camí de s'Ermita al terme de Puigpunyent.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: empedrat parcialment i terra a la resta.

Arriba fins al Bosc de Son Vic.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 m.
Tipus de ferm: empedrat parcialment.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Bosc de Son Vic.
- Mola de Son Vic.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: dificil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Algunes parets.

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Barraques de carboner
- Aljub.
- Forn de calç.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Paretons (tram 1).
- Escalons (tram 2).

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí dels Campassos a s'Ermita.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

(20) CAMÍ DE S'ERMITA AL TERME DE PUIGPUNYENT.

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 2 - 1
698 - 2 – 2

INICI: s'Ermita.
FINAL: terme de Puigpunyent.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2 - 3 m.
Tipus de ferm: terra.

De la partió del terme de Puigpunyent fins a l'ermita.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: terra.

És una variant del camí.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ: -

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: al tram 1.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Aljub.
- Rotlles i barraques de carboner.
- Forn de calç.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escopidors.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.
- Pas de Son Vic.
- Pas de Son Poquet.
- Camí de s'Ermita pes Penyal Gran (des de la carretera de Puigpunyent- km. 8'6).
- Camí de s'Ermita.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* (Valero,1992) . Tom II La Fita del Ram.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). Part d'aquest camí, està inventarit, formant part del camí de s'Ermita.

- *Itineraris de Muntanya* (Palos,1984). Forma part de l'excursió Sa Fita del Ram.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

CARTOGRAFIA:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

- Plànol de *Itineraris de Muntanya*. (Palos,1984)

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I 38-27 (Sa Vileta).

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). Sols apareix la part final del camí.

(21) CAMÍ DE SON TRIES AL CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 -1

INICI: Son Tries.
FINAL: camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet**.**

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 - 3 m.
Tipus de ferm: terra.

Fins a la font Nova de Son Tries (1937).

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 2.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Son Tries.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: difícil al tram 1 i molt difícil al tram 2.
b) Fites: no.
c) Pintades: si.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Un portell comdemnat al tram 2.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- La font i una síquia empedrada.
- Cases de Son Tries.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent al tram 2, i regular a la resta.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Clavagueres**.**

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de Son Tries a Bellavista.
- Camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.
- Camí de la font de Son Tries de Dalt.

OBSERVACIONS:

Existeix un braç de camí que comunica amb el camí de Son Tries a Bellavista.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix majoritàriament a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670/III 38-26 (Esporles). Apareix l'inici del camí.

(22) CAMÍ DE SON TRIES A BELLAVISTA

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 -1
670 - 3- 8

INICI: camí de Son Tries al camí de s'ermita per sa Granja i es Castellet.
FINAL: proximitats de Bellavista.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 m.
Tipus de ferm: terra.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 m.
Tipus de ferm: terra.

És una desviació d'aquest camí que arribava a Esporles.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Bellavista.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil al tram 1 i difícil al tram 2.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets.

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo, exceptuant el final del tram 1.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges al tram 1.
- Escalons al tram 2.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de Son Tries al camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA: -

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

(23) CAMÍ DES PUIG DE SON BERNARDÍ

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 - 1
670 - 3 - 8

INICI: camí de ses Ermites.
FINAL: puig de Son Bernadí.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:
Tipologia: carro.
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: terra.

Tram 2:
Tipologia: carro
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: empedrat parcialment.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Es Balladors
- Puig de Son Bernadí

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

- Parets.

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Dolent al final del tram 1 i a tot el tram 2, i bo a la resta.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de ses Ermites**.**

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA: -

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperació Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994). Apareix parcialment.

(24) PAS DES CEGO

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 2 - 1
698 - 2 - 2

INICI: vial de la urbanització des Verger.
FINAL: casa de neu de la fita del Ram.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 m.
Tipus de ferm: terra.

Tram 2:

Tipologia: tirany.
Amplada: 0,5 - 1 m.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Comellar de sa font Llarga.
- Mola des Verger.
- Mola de Son Noguera.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: difícil.
b) Fites: si, al tram 2.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Rotlles i barraques de carboner

- Aljub
- Casa de neu.

ESTAT DEL CAMÍ: dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA: -

OBSERVACIONS:

El pas aprofita una encletxa natural per pujar al penyal.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA: -

(25) CAMÍ DES COMELLAR DES MAL CUINAT

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 4 - 8

INICI: Son Antic (camí de sa coma d'en Llobera).
FINAL: terme municipal de Valldemossa.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: tot i esser de ferradura, disposa de dos portells de 2,8 i 3,2 metres d'amplada.
Tipus de ferm: terra.

Tram 2:

Tipologia: tirany.
Amplada: 1 m., amb un portell al final de 1,8 metres.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Torrent de Son Pacs.
- Comellar des Mal Cuinat.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Forns de calç, barraques de carboner i un cocó amb una pica.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de sa coma d'en Llobera.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins inventarits.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- Plànol del *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973). Parcialment.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins grafiats.

(26) PAS DE SON POQUET

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 2 – 1
698 - 3 - 1

INICI: camí de s'Ermita.
FINAL: camí des Campassos a s'Ermita.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 m.
Tipus de ferm: terra.

Del camí de s'Ermita fins al final del camí de carro.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 m. i acaba amb un portell de 1,8 m.
Tipus de ferm: terra.

Arriba fins a un portell a la partió de finques, a partir d'on desapareix el camí.

Tram 3:

Tipologia: ferradura.
Amplada: portells de 1,5 i 1,7 m.
Tipus de ferm: terra.

Des del finals dels sementers fins al camí des Campassos a s'Ermita.

Tram 4:

Tipologia: carro.
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: terra.

Dels sementers fins a les cases de Son Poquet.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Son Poquet.
- Na Boscana
- Sa Casa Nova
- Son Ferrà.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: molt difícil.
b) Fites: si.
c) Pintades: si.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada a l'entrada a Son Poquet. (tram 4).

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Cases de Son Ferrà.
- Bassa de sa Casa Nova.
- Cases de Son Poquet.

ESTAT DEL CAMÍ: dolent.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons.
- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de s'Ermita.
- Camí dels Campassos a s'Ermita.

OBSERVACIONS:

Manca un tram del camí dins una zona de sementers.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- Dos mesos d'història del Grup Excursionista d'Esporles (Aulí i Rullan ,1984). A *El Pic*, nº 1, Revista d'Esporles. Apareix la pujada per aquest pas.

- *Itineraris de Muntanya* (Palos, 1984). Apareix descrit a l'itinerari Sa Fita del Ram.

CARTOGRAFIA:

- Plànol de *Itineraris de Muntanya* (Palos, 1984).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698-I (Sa Vileta). Sols apareix el tram 4.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Apareix un petit fragment del tram 4.

(27) PAS DE S'ENGEGADA

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 2 - 1
698 - 2 - 2

INICI: pista des Verger.
FINAL: pas des Cego.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura i tirany.
Amplada: 1 - 1,6 m.
Tipus de ferm: empedrat.

La part final del pas és tan sols un tirany.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- S'Engegada.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: difícil.
b) Fites: si.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Rotlles i barraques de carboner.
- Forn de calç.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons.
- Marges.
- Paretons.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Pas des Cego.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

(28) CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT

LOCALITZACIÓ
Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 11-43 / 12-13 / 12-14
Inici: terme municipal de Puigpunyent.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 2848 m

DOCUMENTACIÓ
- Fitació de terme.
- Camí públic.
- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Administració.

SENYALITZACIÓ
☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL ☒ Sí paret, reixa i obert
☐ No

LIMITACIÓ DE PAS ☒ Sí -Una barrera tancada amb pany al tram2, prop
☐ No de can a Lluïsa.
- Dues reixes al tram 3.
- Un portell tapat amb paret i reixa al final del tram 6.
- Un cartell de "Propiedades privadas. Prohibido el paso" prop del final del tram 8.
- Una reixa a l'inici del tram 10 i una barrera tancada amb pany al final del tram 11.

OBSERVACIONS
- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☒ No

RECOMANACIONS
☒ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☒ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1
Des de l'inici del camí fins prop de les cases des Pouet de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 788 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐Sí ☒ No
Elements constructius
☐ Cadena ☐Pont ☐Escopidors ☐Pedres passadores
☐Paret ☐Escalons ☐Ratlletes ☐Paretons
☐ Clavegueres ☐Pujadors ☐Gual empedrat ☒Marges

- Tram 2
Continuació del camí fins a ca na Lluïsa.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 446 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: bo
Interès constructiu ☐ Sí ☒No
Elements constructius
☐ Cadena ☐Pont ☐Escopidors ☐Pedres passadores
☒Paret ☐Escalons ☐Ratlletes ☐Paretons
☐ Clavegueres ☐Pujadors ☐Gual empedrat ☒Marges

- Tram 3
Des de ca na Lluïsa fins a la partió amb Sobremunt.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 152 m
Amplada mínima: 1,4 m
màxima: 1,7 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Interès constructiu ☒Sí ☐ No
Elements constructius
☐ Cadena ☐Pont ☐Escopidors ☐Pedres passadores
☐Paret ☒Escalons ☐Ratlletes ☐Paretons
☐ Clavegueres ☐Pujadors ☐Gual empedrat ☒Marges

- Tram 4
Continuació del camí fins a una distància de metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: terra
Longitud: 88 m
Amplada mínima: 1,5 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No
Elements constructius
☐ Cadena ☐ Pont ☐ Escopidors ☐ Pedres passadores
☐ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons
☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☐ Marges

- Tram 5
Continuació del camí fins prop de les cases de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 227 m
Amplada mínima: 3,6 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No
Elements constructius
☐ Cadena ☐ Pont ☒ Escopidors ☐ Pedres passadores
☒ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons
☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☒ Marges

- Tram 6
Continuació del camí fins a la partió amb Can Manent.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 189 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No
Elements constructius
☐ Cadena ☒ Pont ☒ Escopidors ☐ Pedres passadores
☐ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons
☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☒ Marges

- Tram 7
Continuació del camí fins prop de les cases de Can Manent.
Tipologia: ?
Tipus de ferm: desconegut

Longitud: 347 m
Amplada mínima: 0 m
Seguiment: desconegut
Estat: desconegut
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No
Elements constructius
☐ Cadena ☐ Pont ☐ Escopidors ☐ Pedres passadores
☐ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons
☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☐ Marges

- Tram 8
Continuació del camí fins a una distància de 63 metres.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 63 m
Amplada mínima: 3,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No
Elements constructius
☐ Cadena ☐ Pont ☐ Escopidors ☐ Pedres passadores
☒ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons
☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☐ Marges

- Tram 9
Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra i empedrat
Longitud: 375 m
Amplada mínima: 2,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Al començament del tram el camí està empedrat.
Interès constructiu ☒ Sí ☐ No
Elements constructius
☐ Cadena ☐ Pont ☒ Escopidors ☐ Pedres passadores
☒ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons
☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☒ Marges

- Tram 10
Continuació del camí fins a una distància de 97 metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 97 m
Amplada mínima: 1,8 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.

Interès constructiu ☐Sí ☒No

Elements constructius

☐ Cadena	☐Pont	☐Escopidors	☐Pedres passadores
☒Paret	☐Escalons	☐Ratlletes	☒Paretons
☐ Clavegueres	☐Pujadors	☐Gual empedrat	☒Marges

- Tram 11

Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger, núm. 12, a la partió amb Palma.

Tipologia: pista

Tipus de ferm: terra

Longitud: 76 m

Amplada mínima: 3 m

Seguiment: sense problemes

Estat: regular

Interès constructiu ☐Sí ☒ No

Elements constructius

☐ Cadena	☐Pont	☐Escopidors	☐Pedres passadores
☐Paret	☐Escalons	☐Ratlletes	☐Paretons
☐ Clavegueres	☐Pujadors	☐Gual empedrat	☐Marges

(29) CAMÍ DE SON DAMETO/SA CARRETERA NOVA

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3 - 8

INICI: camí vell des port des Canonge/camí des Pescadors.
FINAL: Son Dameto**.**

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,8 m.
Tipus de ferm: empedrat parcialment.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Es Badaluc.
- Tanca Nova.
- Barranc de Son Dameto.
- Son Dameto.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Dos portells oberts.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Cases de Son Dameto.
- Síquia empedrada.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Pedres passadores.
- Clavagueres.
- Pont.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí d'Esporles a Valldemossa.
- Camí vell des port des Canonge.
- Camí de Son Dameto a la carretera C-710.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *La toponímia del terme municipal d'Esporles i la seva rodalia* (Rullan, 1984). Dins l'apartat de comunicacions llegim: "la Carretera Nova és una via sense asfaltar que du a Son Dameto i que es va fer davant la impossibilitat de seguir pel Camí Vell de Son Dameto".

CARTOGRAFIA:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961). Escala 1/25.000. Full 670. III (Sóller).

- Plánol del *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

- *Mapa de Mallorca* (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Full. 670-4-2.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670-III 38-26 (Esporles).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000. Full 670. 38-26 (Sóller).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994).

(30) CAMÍ DE SA GRANJA

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3 - 8
670 - 2 - 8
698 - 2 - 1

INICI: carretera PM-110.
FINAL: carretera de sa Granja a Puigpunyent PMV-1101. Km. 8,8.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 3 m amb un portell de 4,5 m.
Tipus de ferm: terra.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: terra.

És una variant del camí que arriba a les cases de sa Granja.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Pont de sa Turbina.
- Hort de sa Granja.
- Sa Granja.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets.

LIMITACIONS DE PAS:

- Un portell obert a l'inici.
- Un portell tancat amb botador al final.
- Unes barreres tancades amb pany al tram 2.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Sa Granja.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí des Correu.
- Camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA:

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858).

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670-III 38-26 (Esporles). Apareix majoritàriament.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994).

(31) CAMINS DES COLL DES BOUS

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 2 - 8
698 - 2 - 1

INICI: carretera PMV- 1101 Km. 8,6.
FINAL: coll des Bous.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: pista.
Amplada: 3 - 4 m.
Tipus de ferm: terra.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 - 3 m.
Tipus de ferm: terra.

Tram 3:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 m.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Moletó de sa Granja.
- Racó de s'Argelagà.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: difícil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb pany a l'inici del camí, i una altre sense pany, molt propera a l'anterior.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Rotlles de carbó.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent al tram de ferradura i bo al tram de carro.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escopidors. Al tram 2.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA: -

OBSERVACIONS:

Quan acaba el tram de pista, comencen el camí de carro, que es divideix en diverses branques, i el camí de ferradura que es dirigeix al coll des Bous.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas). Apareix el tram 1.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985 i 1986). Escala 1/25.000. Full 670-III 38-26 (Esporles) i 698-I. 38-27 (Sa Vileta). Apareix el tram 1.

- *Mapa Topogràfic Balear* (COPOT, 1994). Apareix el tram 1.

(32) CAMÍ DEL COR DE JESÚS

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 – 1

INICI: camí de s'Ermita.
FINAL: camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 - 2 m.
Tipus de ferm: terra. Disposa d'una rampa enllosada a l'arribada al cor de Jesús.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Cor de Jesús.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: molt poques.
c) Pintades: algunes.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Cor de Jesús.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons.
- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de s'Ermita.
- Camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* (Valero,1992) . Tom II La Fita del Ram.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins inventarits , formant part del camí de s'Ermita.

- *Itineraris de Muntanya* (Palos,1984). Forma part de l'excursió Sa Fita del Ram.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins grafiats , formant part del camí de s'Ermita.

(33) CAMÍ DE SA COMA D'EN LLOBERA

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3 – 8
670 – 4 - 8

INICI: cases de Son Cabaspre.
FINAL: proximitats de Son Antic**.**

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,6 m.
Tipus de ferm: terra.

De Son Cabaspre a les proximitats del vial asfaltat.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 m.
Tipus de ferm: terra.

Es tracta de dos petits fragments, interceptats per un vial asfaltat i per un xalet.

Tram 3:

Tipologia: pista. Encara que resta un curt tram de camí de carro.
Amplada: 3,5 m.
Tipus de ferm: terra.

Des del vial de la urbanització fins a les proximitats de les cases de Son Antic.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Son Cabaspre
- Engegada
- Coma d'en Llobera.
- Ca na Tries
- S'Escolat.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Una reixa a l'arriba al vial (tram 2).
- Dues barreres tancades a l'altre banda del vial asfaltat.
- Una barrera tancada amb un cartell de "prohibido el paso" (inici del tram 3).
- Una barrera tancada amb un cartell de "prohibido el paso" (tram 3) poc després de deixar el pas de Son Cabaspre.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Barraques de carboner i forns de calç.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo. Excepte el darrer tram.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges
- Escopidors. Al tram de carro.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Pas de Son Cabaspre.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* (Valero,1992) . Tom IV La Mola de Son Pacs. L'itinerari discorre, parcialment, pel camí de sa coma d'en Llobera, especialment a les proximitats del pas de Son Cabaspre.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins inventarits.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- Plànol del *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973). Parcialment.

- *Mapa de Mallorca* (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Fulls 698-1-2 i 670-4-2. Apareix bona part d'aquest camí.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670/III. 38-26 (Esporles).

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins grafiats.

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000. Full 670. 38-26 (Sóller).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994) Escala 1/5.000. Apareix bona part del camí.

(34) CAMÍ DE SON DAMETO A LA CARRETERA C-710.

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3 - 8.

INICI: camí de Son Dameto.
FINAL: carretera C-710.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 4 m.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Son Dameto.
- Pla de ses Tanques.
- Comellar des Pollets.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada al final del camí.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Son Dameto**.**

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escopidors.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de Son Dameto.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 670-III. 38-26 (Esporles).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000. Full 670. 38-26 (Sóller).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994).

(35) CAMÍ VELL DE SON SIMONET

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3 - 8.

INICI: Esporles (sa Teulera).
FINAL: camí de Son Cabaspre (davant Son Simonet).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:
- Cessió del propietari a l'ajuntament d'Esporles.

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 4,5 m.
Tipus de ferm: asfaltat.

Des de l'inici fins a sa Bassota.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 4,5 m. Encara que l'estat del camí sols deixa transitables entre 1 i 2 metres.
Tipus de ferm: terra.

Des de sa Bassota fins al final.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Sa Teulera.
- Can Alenyar.
- Hort Vell.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Safareig.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo al tram 1 i dolent al tram 2.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de Son Cabaspre.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 25 de novembre de 1904 la propietaria de Son Simonet, Lluïsa Villalonga i Cotoner, "propietaria del remanente que queda sin establecer del predio Son Simonet cede al ayuntamiento en calidad de camino rural el camino conocido por cami vey de Son Simonet" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 25).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

- *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* (Valero,1992) . Tom IV La Mola de Son Pacs.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858). Aquest camí arriba fins a Son Dameto.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 670-III. 38-26 (Esporles).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000. Full 670. 38-26 (Sóller).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994).

(36) CAMÍ DE LA FONT DE DALT DE SON TRIES

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 3 - 1

INICI: Son Tries.
FINAL: font de dalt de Son Tries.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 - 1,5 m.
Tipus de ferm: empedrat parcialment.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1,5 m amb un portell de 3,2 m.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Volta des Civils.
- Son Tries.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: si. Al tram 2.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Un portell obert a Son Tries.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Cases de Son Tries.
- Font de dalt de Son Tries.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escalons.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de Son Tries al camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX: -

(37) CAMÍ DES VERGER AL CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ.

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 - 2

INICI: proximitats des Verger.
FINAL: camí de Son Malferit a Sarrià.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: empedrat.

Des de l'inici fins a la carretera asfaltada.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 3,5 m.
Tipus de ferm: asfaltat.

Tram 3:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,3 m.
Tipus de ferm: empedrat.

Des de la carretera asfaltada fins al camí de Son Malferit a Sarrià.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Puig de s'Alzina

SEGUIMENT:

a) Dificultat: molt difícil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes al tram 1.

LIMITACIONS DE PAS:

- Una reixa tanca el pas enmig del tram 1.
- Una barrera oberta al principi del tram 2.
- Una barrera tancada al final del tram 2.
- Un portell condemnat al final del camí.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Molt dolent. El tram 1 està molt envaït per la vegetació.
- El traçat del camí ha desaparegut pràcticament en els primers 150 metres.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escalons. Als trams 1 i 3.
- Escopidors. Al tram 1.
- Paretons. Al tram 1.
- Clavagueres. Al tram 1.
- Cadena. Al tram 1.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de Son Malferit a Sarrià.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Rutes Amagades de Mallorca*. Núm. 10. Establiments- Pouet de Sobremunt- Establiments (Per Sarrià i Bunyolí) (Garcia Pastor,1966). *"...arranca una desviació que adressa fins al Verger. Es un camí de carro, abandonat i esborrat a trossos, al començament, per la llaurada*".

CARTOGRAFIA:

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858). Aquest camí arriba fins a Son Dameto. Apareix part del tram 1.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Garcia Pastor,1966). Núm. 10. Establiments- Pouet de Sobremunt- Establiments (Per Sarrià i Bunyolí).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961). Escala 1/25.000. Full 670-III. 38-26 (Esporlas).

(38) ENLLAÇ ENTRE ELS CAMINS QUE PUJEN A S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET (NÚM. 16) I PER ES PENYAL GRAN (NÚM. 40)

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 2 – 1
698 - 3 - 1
670 - 3 - 8

INICI: camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.
FINAL: camí de s'Ermita per es penyal Gran.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ: -

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Rotlles i barraques de carboner.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.
- Camí de s'Ermita per es penyal Gran.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Apareix sols l'inici.

(39) PAS DEL CAMÍ 38 AL CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 2 – 1
670 - 3 - 1

INICI:. camí nº 38.
FINAL: camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1,8 m. al portell de l'inici, encara que més amunt és més estret.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ: -

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: si.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Rotlles i barraques de carboner.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

Marges.
Escalons.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí nº 38.
- Camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

(40) CAMÍ DE S'ERMITA PER ES PENYAL GRAN (DES DE LA CARRETERA DE PUIGPUNYENT-KM. 8,6)

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 2 – 1

INICI: carretera PMV-1101. Km. 8,6.
FINAL: s'Ermita.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 3,5 m.
Tipus de ferm: terra.

Resta un curt tram de camí de ferradura de 2,5 m d'amplada.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Es Sementeret.
- Ermita de Maristel·la.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: si.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera tancada amb botador a la carretera.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Forn de calç.
- Cisterna.
- Ermita de Maristel·la.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons. Al curt tram de ferradura.
- Marges.
- Escopidors.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Pas de Son Vic.
- Camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

OBSERVACIONS:

Dos ramals d'aquest camí comuniquen amb el camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* (Valero,1992) . Tom II La Fita del Ram.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix la part inicial del camí.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta). Apareix la part inicial del cami.

- Mapa Topogràfic Balear (COPOT., 1994), escala 1/5.000. Apareixen la part inicial del camí.

(41) CAMÍ DE SES ERMITES

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 – 1
670 - 3 - 8

INICI: Esporles (Es Balladors).
FINAL: Son Quint.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 m.
Tipus de ferm: terra.

Des Balladors a les proximitats des Pujolet.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,1 m.
Tipus de ferm: empedrat parcialment.

Des les proximitats des Pujolet fins a un coll.

Tram 3:

Tipologia: pista.
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: terra.

Tram 4:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,4 - 4 m.
Tipus de ferm: terra.

Tram 5:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 m.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Son Quint.
- Bosc de Son Quint.
- Puig de ses Ermites.
- Camí de ses Ermites.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil (difícil al tram 4).
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes al tram 1.

LIMITACIONS DE PAS:

- Barrera tancada amb pany al final del tram 1.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Un mirador, un aljub i les cases de Son Quint.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular. Està interromput per un bloc de pedra enmig del camí (tram 4).

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escopidors.
- Paretons.
- Ratlletes (tram 1).
- Escalons (tram 1).

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de Son Quint.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix el tram 4.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

- *Mapa topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985 i 1986). Escala 1/25.000. Fulls 670/III. 38-26 (Esporles) i 698/I. 38-27 (Sa Vileta). Apareix tot el camí excepte el tram 1.

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989 i 1994). Escala 1/50.000. Fulls 670. 38-26 (Sóller) i 698. 38-27 (Palma) Apareix tot el camí excepte el tram 1.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Apareix el tram 1.

(42) CAMÍ DES PUIG DES BOIXOS

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 4 - 8

INICI: terme municipal de Valldemossa.
FINAL: terme municipal de Valldemossa**.**

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 m.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Ses rotes Noves.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escopidors.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA: -

OBSERVACIONS:

La continuació d'aquest camí dins el terme de Valldemosa, apareix inventariat al catàleg de Camins de Muntanya del terme municipal de Valldemossa (Fodesma, 1994).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). Part d'aquest camí, està inventarit, formant part del camí de s'Ermita.

- Valldemossa com a centre d'excursions (Palos, 1989)

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Mapa topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985 i 1986). Escala 1/25.000. Fulls 670/III. 38-26 (Esporles).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994).

(43) CAMÍ DE SES ROTGETES

FULLS MAPA 1/5000:

698 – 4 - 1

INICI: carretera s'Esgleieta – Esporles (PM -104).
FINAL: camí de s'Esgleieta a Establiments/Camí de s'Avenc d'en Corbera/Camí de Catat.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:

- *"Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles". Plan Nacional de Vías Provinciales (1973).*
- Inventari General d'Esporles (1996).

INTERÈS CONSTRUCTIU: no.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 5 m.
Tipus de ferm: asfaltat.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ: -

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA: -

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les Illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* demanava a tots els ajuntaments la seva col.laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat Pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la Provincia (veure 3.1.7. Annex *Plan Nacional de Vías Provinciales*).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament d'Esporles envià per formar aquest Pla, el de "Camino Ca's Ratat" és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Esporlas",* del mateix any, amb inici i final a la PM-1120 - s'Esgleieta, amb una longitud de 4 quilòmetres i una amplada de 3 metres, 2,5 dels quals són de "calzada". Aquest camí inclou el camí inventariat (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Al Llibre Inventari General d'Esporles (Vol. I) de l'any 1996 apareix el Camí de Cas Ratat, amb el núm. 107 i amb una llargada de 4 km.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

- Plànol de **"**Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles" del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* 1973*)*.

- *Mapa de Mallorca* (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Full. 698-1-2.

- *Mapa Topogràfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1994). Escala 1/50.000. Full 698. 38-27 (Palma).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994) Escala 1/5.000.

(44) CAMÍ DE SON TRIES A LA FONT D'ABAIX DE SON TRIES

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 -1

INICI: cases de Son Tries.
FINAL: font d'abaix de Son Tries.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: no.
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 2,5 - 2,7 m.
Tipus de ferm: empedrat.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Son Tries.
- Font d'abaix Son Tries.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Font d'abaix de Son Tries.
- Son Tries

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons.
- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí vell de Palma.
- Camí de sa font de dalt de Son Tries.
- Camí de Son Tries al camí de s'Ermita per sa Granja i es Castellet.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA: -

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858).

(45) CAMINS DE S'ESGLEIETA

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 4 - 1
698 - 5 - 1

INICI: carretera Palma Valldemossa.
FINAL:. carretera PM-114.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:
- Obres per part de l'Ajuntament.

INTERÈS CONSTRUCTIU: no.
INTERÈS EXCURSIONISTA: no.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 4,5 m.
Tipus de ferm: asfaltat.

Tram 2:

Tipologia: carro.
Amplada: 4,5 m.
Tipus de ferm: terra.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Can Colom.
- Can Maiol.
- S'Esgleieta.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS: -

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS: -

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Certificat de l'Ajuntament d'Esporles amb data de 13 de juliol, que reproduïm a continuació:

"Que els camins de s'Esglaieta els quals tenen els següents noms:

- Can Colom
- Can Maiol
- S'Esgleieta

Aquest Ajuntament durant varis anys, ha portat a terme la neteja i arreglo dels esmentats camins.

Així mateix es fa constar que a alguns dels camins esmentats tenen enllumenat públic".

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

CARTOGRAFIA:

- *Plano Parcelari de Esporles (Mallorca) (1953).* Escala aproximada 1/10.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958). Apareix el tram 1.

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698-I. 38-27 (Sa Vileta) .

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1994). Escala 1/50.000. Full 698. 38-27 (Palma).

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994).

5. CONCLUSIONS

1- La importància i extensió de la xarxa viària del terme d'Esporles fa aconsellable la inclusió de la totalitat dels camins inventariats a les normes subsidiàries del municipi, per tal de preservar els usos viaris, sense perjudici de la seva titularitat.

2- La riquesa patrimonial que suposen els diferents elements que es troben a la xarxa viària del terme municipal d'Esporles, fa aconsellable que es preservin les característiques més significatives dels camins, empedrats, parets de tancament, amplària, etc. En aquest aspecte, és especialment recomanable la protecció dels "camins amb interès constructiu" (apartat 4.3) que es relacionen a continuació:

1-CAMÍ VELL DE PALMA.
2-CAMÍ DES CORREU (ESPORLES-BANYALBUFAR).
3-~~ELIMINAT PER SENTÈNCIA: 00163/2021~~..
4-CAMÍ DE SA FONT DE SON TRIES.
5-CAMÍ VELL DES PORT DES CANONGE (CAMÍ DES PESCADORS).
6- CAMÍ DES PINAR DE CANET.
8- CAMÍ DE SON FERRÀ/COSTA DE SON FERRÀ.
10- CAMÍ DE SON CABASPRE
11- CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ/CAMÍ DELS FERRANS/CAMÍ DE SARRIÀ.
12- CAMÍ DES VERGER
13- CAMÍ DE S'ERMITA.
14- CAMÍ DES PUIG DE SES ERMITES.
15- PAS DE SON CABASPRE.
16- CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET
17- CAMÍ DE CAN CONVENT I ES BORN.
18- CAMÍ DES COMELLAR DES POLLETS.
19- PAS DE SON VIC.
20- CAMÍ DE S'ERMITA AL TERME DE PUIGPUNYENT.
21- CAMÍ DE SON TRIES AL CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET.
22- CAMÍ DE SON TRIES A BELLAVISTA
23- CAMÍ DES PUIG DE SON BERNARDÍ
24- PAS DES CEGO
25- CAMÍ DES COMELLAR DES MAL CUINAT.
26- PAS DE SON POQUET
27- PAS DE S'ENGEGADA
28- CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS/CAMÍ DE BUNYOLÍ/CAMÍ DE SOBREMUNT.
29- CAMÍ DE SON DAMETO/SA CARRETERA NOVA.
30- CAMÍ DE SA GRANJA
31- CAMÍ DES COLL DES BOUS
32- CAMÍ DEL COR DE JESÚS.
33- CAMÍ DE SA COMA D'EN LLOBERA
34- CAMÍ DE SON DAMETO A LA CARRETERA C-710.
35- CAMÍ VELL DE SON SIMONET.
36- CAMÍ DE SA FONT DE DALT DE SON TRIES.
37- CAMÍ DES VERGER AL CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ.
38- ENLLAÇ ENTRE ELS CAMINS DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET (NÚM. 16) I PER ES PENYAL GRAN (NÚM. 40).

39- PAS DEL CAMÍ 38 AL CAMÍ DE S'ERMITA PER SA GRANJA I ES CASTELLET.
40- CAMÍ DE S'ERMITA PER ES PENYAL GRAN (DES DE LA CARRETERA DE PUIGPUNYENT-KM. 8,6).
41- CAMÍ DE SES ERMITES.
42- CAMÍ DES PUIG DES BOIXOS.
44- CAMÍ DE SON TRIES A LA FONT D'ABAIX DE SON TRIES.

3- Atesa la documentació que s'ha trobat, es pot fer una relació dels camins que apareixen explícitament com a públics o en els que l'administració ha intervingut al llarg del temps. Segons aquesta documentació i sense perjudici que l'Ajuntament consideri la necessitat de l'obertura d'un expedient d'investigació, d'acord amb l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg, reuneixen els requisits mínims per a ser inclosos a l'inventari de Béns Municipals d'Esporles (apartat 2.1.4), els següents camins:

2-CAMÍ DES CORREU (ESPORLES-BANYALBUFAR).
3-~~ELIMINAT PER SENTÈNCIA: 00163/2021~~.
4-CAMÍ DE SA FONT DE SON TRIES.
5- CAMÍ VELL DES PORT DES CANONGE (CAMÍ DES PESCADORS).
6- CAMÍ DES PINAR DE CANET.
7- CAMÍ DE S'ESGLAIETA A ESTABLIMENTS/CAMÍ DE S'AVENC D'EN CORBERA/CAMÍ DE CAS RATAT.
8- CAMÍ DE SON FERRÀ/COSTA DE SON FERRÀ.
9- CAMÍ DE SON SIMONET.
10- CAMÍ DE SON CABASPRE.
11-CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ/CAMÍ DELS FERRANS/CAMÍ DE SARRIÀ.
12- CAMÍ DES VERGER.
28-CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS/CAMÍ DE BUNYOLÍ/CAMÍ DE SOBREMUNT.
35- CAMÍ VELL DE SON SIMONET.
43- CAMÍ DE SES ROTGETES.
45- CAMINS DE S'ESGLEIETA.

4- En alguns casos, existeixen indicis d'una possible titularitat pública, però la documentació trobada no permet aclarir suficientment aquesta. Per aquests camins, es recomana l'obertura d'un expedient d'investigació, segons l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg. Aquests camins són:

1-CAMÍ VELL DE PALMA.
11-CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ/CAMÍ DELS FERRANS/CAMÍ DE SARRIÀ.
28- CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS/CAMÍ DE BUNYOLÍ/CAMÍ DE SOBREMUNT.

Una vegada resolts, els expedients d'investigació solventants a l'informe d'al·legacions, es recomana la no inclusió a l'inventari de béns municipals del Camí vell de Palma, ja que independentment de les dades històriques que es puguin localitzar del camí, la seva titularitat ve definida per sentencia judicial declarant privada la titularitat del camí que passa per la finca de Son Mas.

I la si inclusió a l'inventari de béns municipals del Camí de Son Malferi a Sarrià/Camí dels Ferrans/Camí de Sarrià i del Camí de Puigpunyent a Establiments/Camí de Bunyolí/Camí de Sobremunt, declarada pública la titularitat dels dos camins anteriors.

INFORME A LES AL·LEGACIONS PRESENTADES AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Després de revisar les al·legacions presentades al Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles s'ha detectat que manca identificar la longitud dels camins per a la seva inclusió a l'Inventari de béns municipal.

Per aquest motiu s'adjunta l'**Annex 11** amb les longituds dels camins pels quals es recomana la seva inclusió a l'Inventari de béns municipal, d'acord amb les conclusions del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles (lliurat a l'ajuntament l'abril de 1998) i els informes realitzats a les al·legacions presentades a l'esmentat catàleg.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Joan Batista Capó Amengual, DNI 42992059-E. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 1504, el 28 d'abril de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 7 (camí de s'Esglaieta a Establiments / camí de s'Avenc d'en Corbera / camí de Cas Ratat).

El signant afirma ser propietari de la finca ubicada a la parcel·la 67 del polígon 6 del terme municipal d'Esporles. Sol·licita que el camí objecte d'al·legació no sigui inclòs com a camí públic. Es fonamenta en:

1) La primera representació gràfica del camí que el signant anomena "camí dels Establidors" és de l'any 1953 i la primera referència és correspon amb una inscripció de data 29 de maig de 1929, de la finca núm. 1353. El signant aporta aquest document en una altra al·legació presentada (registre d'entrada a l'ajuntament d'Esporles núm. 1301, el 12 d'abril de 2011).

2) Considera que si és compara la descripció física que s'inclou a la fitxa del catàleg amb la documentació arxivística inclosa és constata la no concordança entre les dades d'ambdós. Segons el signant aquest fet és a causa de que en el document de l'any 1973 la descripció també fa referència al camí de ses Rotgetes.

3) El signant conclou que atès l'exposat anteriorment el camí objecte d'al·legació no era de titularitat municipal amb anterioritat a l'any 1973, i que aquest document no és determinant per a definir la titularitat pública del camí.

4) Afirma que va sol·licitar a l'Ajuntament d'Esporles un certificat referent a les actuacions que hagués dut a terme sobre el camí i que li varen certificar actuacions dutes a terme en un tram del camí de les Rotgetes, aporta el certificat.

Atès que:

Al punt 1) És certa l'afirmació que la primera representació gràfica del camí és de l'any 1953. Aquest fet però no és contradictori amb la seva existència prèvia, com ho demostra l'afirmació del signant quan diu que "*La primera al·lusió al camí d'Establidors seria la contenguda a la inscripció de 29-05-1929 de la finca núm. 1353*".

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Al punt 2) El document de l'any 1973 fa referència al camí objecte d'al·legació i també al camí catalogat amb el núm. 43, camí de ses Rotgetes, tal com consta en el Catàleg de Camins lliurat a l'ajuntament pel Consell de Mallorca, aquest fet no és contradictori amb les conclusions del catàleg. A més a la cartografia annexa al *Plan Nacional de Vías Provinciales* s'identifica indubitativament el camí catalogat.

La fitxa del catàleg constata la realitat física del camí en el moment que es va dur a terme el treball de camp, el febrer de 1998, tal com consta en el punt 2 *Metodologia* del Catàleg de Camins (pàg. 5).

Al punt 3) Pel que fa al Plan Nacional de Vias Provinciales de l'any 1973:

A) L'ajuntament d'Esporles va incloure dit camí en el "*Catalogo de las carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporlas*", amb el número 5, *Camino Ca's Ratat*, en el seu mapa adjunt es grafien els camins catalogats amb els núm. 7 (camí de s'Esglaieta a Establiments) i 43 (camí de ses Rotgetes) com a dit camí.

B) L'ajuntament de Palma va incloure la continuació d'aquest camí en el seu terme municipal en el mateix Plan Nacional de Vias Provinciales de l'any 1973 en el "*Catalogo de las carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Palma*".

En la comunicació que el Grup de Treball de Balears va fer arribar als ajuntaments es pot llegir:

"*No es necesario recalcar la importancia que esta futura Red Provincial puede tener para ese Ayuntamiento, y la conveniencia de que los estudios que han de conducir a su determinación se hagan con el máximo interés. Por ello me permito rogarle su valiosa colaboración desde la primera etapa del Plan, que tiene por objeto la catalogación de todos los caminos de uso permanente y servicio público existentes en la Provincia.*

Con el fin de recopilar todos los datos precisos y poder llegar a formar el Catálogo Provincial, le ruego encarecidamente que disponga lo preciso para que, de acuerdo con las Instrucciones que se adjuntan, se proceda a rellenar el cuadro y mapa que se acompañan, reflejando en ellos todos los caminos dependientes de ese Ayuntamiento y que cumplan con las condiciones exigidas en las referidas Instrucciones".

Al punt 4) El fet que l'Ajuntament d'Esporles certifiqui que ha actuat sobre una part del camí no és contradictori amb la titularitat pública de la totalitat del camí.

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Per altra part cal assenyalar que:

1) El camí objecte d'al·legació és troba inclòs a l'Inventari de Béns de l'Ajuntament d'Esporles amb el nom de Camí de Ca's Ratat, dins el grup d'elements *Vies públiques*, per acord de plenari de 25 de maig de 1995 (**Annex 1**).

2) Pel que fa a la continuació d'aquest camí en el terme municipal de Palma, amb data 2 de desembre de 2009 la Junta de Govern de l'Ajuntament de Palma va acordar "***1ER.-*** *Iniciar l'expedient de recuperació d'ofici del Camí de Son Mallol que uneix Establiments – Ses Rotgetes – Parc Bit ja que ha estat tancat per dues barreres* [...]". Finalment l'Ajuntament executà subsidiàriament la retirada de les barreres en data 24 de març de 2011.

Es recomana:

Mantenir les conclusions del Catàleg de Camins pel camí objecte d'al·legació.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Dick Hans Eriksson, NIE X-2270161-S, com administrador únic de l'entitat CA'N ROSES S.L. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 1386, el 18 d'abril de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 7 (camí de s'Esglaieta a Establiments / camí de s'Avenc d'en Corbera / camí de Cas Ratat).

El signant afirma ser propietari de la finca Ca'n Roses, ubicada a la parcel·la 27 del polígon 6 del terme municipal d'Esporles. Sol·licita que no és tinguin en compte les conclusions del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles, i "*que el camí sigui inclòs com a comunitari i no públic*".

Es fonamenta en:

1) El signant fa referència a diversa legislació inclosa en el Catàleg de Camins que segons ell demostra que el camí és de titularitat privada ja que l'Ajuntament d'Esporles no ha inscrit el camí objecte d'al·legació com a públic en el Registre de la Propietat. A més considera que un camí consti com a privat a la descripció registral d'una finca sí que determina la titularitat d'un camí.

2) Considera que si és compara la descripció física que s'inclou a la fitxa del catàleg amb la documentació arxivística inclosa és constata la no concordança entre les dades d'ambdós. Segons el signant aquest fet es a causa de que en el document de l'any 1973 la descripció també fa referència al camí de ses Rotgetes. També considera contradictori la descripció del camí realitzada pel catàleg de camins i la descripció que en realitza el Cadastre.

3) Segons el document de l'any 1973 el camí objecte d'al·legació és de competència municipal, però no consta que l'Ajuntament d'Esporles hagi dut a terme actuacions de manteniment en el camí. El signant opina que aquest fet podria implicar que el camí públic fos el de ses Rotgetes.

4) El signant afirma que en el Catàleg de Camins no s'aporta cap document on aparegui explícitament que el camí objecte d'al·legació és de titularitat pública i realitza una sèrie d'argumentacions que segons el seu parer demostren la titularitat privada del camí (absència d'actuacions de conservació o policia per part de l'ajuntament, absència del títol de possessió del camí ...) i que és

confon la tolerància de pas dels propietaris amb una possible titularitat pública del camí. Fa referència a una sentència del TS de 3 de març 1880.

5) Realitza una sèrie de raonaments en referència al nom del camí, ja que segons el signant el nom correcte pel camí objecte d'al·legació és el de Camí dels Establidors, tal com consta a les inscripcions del Registre de la Propietat.

Atès que:

Al punt 1) Fins a la reforma de 4 de setembre de 1998 de legislació hipotecaria, el bens de domini públic tenien vetada la inscripció al Registre la Propietat. L'article 5 del Reglament Hipotecari establia que tenien vetada la inscripció: "*1.º los bienes de dominio público a que se refiere el artículo 339 del Código Civil, ya sean de uso general, ya pertenezcan privativamente al Estado, mientras estén destinados a algún servicio público, al fomento de la riqueza nacional o a las necesidades de la defensa del territorio. 2. los bienes de uso público de las provincias y de los pueblos incluidos en el párrafo 1.º del artículo 344 del Código Civil*".
El signant no aporta cap descripció registral on consti la suposada titularitat privada dels camí de s'Esglaieta a Establiments / camí de s'Avenc d'en Corbera / camí de Cas Ratat (núm. 7).
A més, d'acord amb el punt *1.2.3. ACCÈS AL REGISTRE DE LA PROPIETAT* de la metodologia del catàleg: "*el fet que un camí consti com a privat dins la descripció registral d'una finca no és un element decisiu, ja que la fe pública registral no empara la descripció de la realitat física de la finca inscrita*".

Al punt 2) El document de l'any 1973 inclou en el número 5 i el nom de "*Camino Ca's Ratat*", un camí que es correspon amb el camí objecte d'al·legació i també el camí catalogat amb el núm. 43, camí de ses Rotgetes, tal com consta en el Catàleg de Camins lliurat a l'ajuntament pel Consell de Mallorca. Aquest fet no és contradictori amb les conclusions del catàleg. A més a la cartografia annexa al *Plan Nacional de Vias Provinciales* identifica indubitativament el camí catalogat.
La fitxa del catàleg constata la realitat física del camí en el moment que es va dur a terme el treball de camp, el febrer de 1998, tal com consta en el punt 2 *Metodologia* del Catàleg de Camins (pàg. 5). La no concordança amb la descripció del cadastre no desvirtua la

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

documentació inclosa en la fitxa del catàleg pel camí objecte d'al·legació.

Pel que fa al Cadastre cal assenyalar que és un registre a efectes impositius, i en tot cas s'ha de valorar conjuntament amb altres proves, tal com poden ésser l'acreditació de la titularitat mitjançant la documentació, l'ús immemorial, la cartografia, etc.

No té per tant eficàcia en l'ordre civil per acreditar el domini de les parcel·les de que es tracta, tal com indica la sentència del Tribunal Suprem de 26 de maig de 2000: "*la inclusión de un mueble o de un inmueble en un Catastro o Amillaramiento o Registro Fiscal, no pasa de constituir un indicio de que el objeto descrito puede pertenecer a quien figura como titular de él, en dicho Registro, y lo mismo los recibos de pago de los correspondientes impuestos; y tal indicio unido a otras pruebas, puede llevar al ánimo del Juzgador el convencimiento de que, efectivamente la propiedad pertenece a dicho titular; pero no puede por si sola constituir un justificante del dominio ya que tal tesis conduciría a convertir los órganos administrativos encargados de ese registro en definidores del derecho de propiedad y haría inútil la existencia de los Tribunales de justicia, cuya misión es precisamente la de declarar los derechos controvertidos*".

Al punt 3) Pel que fa al Plan Nacional de Vias Provinciales de l'any 1973 l'ajuntament d'Esporles va incloure dit camí en el "*Catalogo de las carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporlas*", amb el número 5, com a *Camino Ca's Ratat*, en el seu mapa adjunt es grafien i s'identifiquen indubitativament els camins catalogats amb els núm. 7 (camí de s'Esglaieta a Establiments) i 43 (camí de ses Rotgetes) com a dit camí. En la comunicació que el Grup de Treball de Balears va fer arribar als ajuntaments es pot llegir:

"*No es necesario recalcar la importancia que esta futura Red Provincial puede tener para ese Ayuntamiento, y la conveniencia de que los estudios que han de conducir a su determinación se hagan con el máximo interés. Por ello me permito rogarle su valiosa colaboración desde la primera etapa del Plan, que tiene por objeto la catalogación de todos los caminos de uso permanente y servicio pùblico existentes en la Provincia.*

Con el fin de recopilar todos los datos precisos y poder llegar a formar el Catálogo Provincial, le ruego encarecidamente que disponga lo preciso para que, de acuerdo con las Instrucciones que se adjuntan, se proceda a rellenar el cuadro y mapa que se acompañan, reflejando en ellos todos los caminos dependientes de

ese Ayuntamiento y que cumplan con las condiciones exigidas en las referidas Instrucciones."

Al punt 4) Es considera suficient la documentació inclosa en el Catàleg de Camins per constatar la titularitat pública d'aquest camí.
A més, el camí objecte d'al·legació és troba inclòs a l'Inventari de Béns de l'Ajuntament d'Esporles amb el nom de Camí de Ca's Ratat, dins el grup d'elements *Vies públiques*, per acord de plenari de 25 de maig de 1995 (**Annex 1**). A més, pel que fa a la continuació d'aquest camí en el terme municipal de Palma, amb data 2 de desembre de 2009 la Junta de Govern de l'Ajuntament de Palma va acordar "*1ER.- Iniciar l'expedient de recuperació d'ofici del Camí de Son Mallol que uneix Establiments –Ses Rotgetes – Parc Bit ja que ha estat tancat per dues barreres* [...]". Finalment l'Ajuntament executà subsidiàriament la retirada de les barreres en data 24 de març de 2011.
El signant no aporta cap document que confirmi les seves afirmacions ni que contradigui la informació inclosa en el catàleg.

Al punt 5) El nom de Camí de Cas Ratat ve determinat per la documentació arxivística localitzada i els noms de camí de s'Esglaieta a Establiments i camí de s'Avenc d'en Corbera prové de fonts orals, d'acord amb el punt "2.2 Metodologia" del catàleg: "[...] *el seu nom, que reflecteix la denominació tradicional o amb la que apareix a la documentació* [...]".

Es recomana:

Mantenir les conclusions del Catàleg de Camins pel camí objecte d'al·legació.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legacions presentades pel Sr. Manuel Rossiñol Fuster, NIE 41286381-R, en nom i representació de l'entitat FROZA S.L. Entrades a l'ajuntament d'Esporles núm. 1435, el 20 d'abril de 2011; núm. 2729, el 20 de juliol de 2011; i núm. 2732, el 20 de juliol de 2011. Al·legació que fa referència a la petició d'anul·lació del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles i als camins núm. 10 (camí de Son Cabaspre), núm. 5 (camí vell des Port des Canonge / camí des Pescadors) i núm. 3 (camí d'Esporles a Valldemossa).

El signant afirma que l'entitat que representa es propietària de la finca coneguda com a Son Dameto, parcel·les 39 i 40 del polígon 3 del terme municipal d'Esporles.

Sol·licita:

- Deixar sense efecte l'aprovació del catàleg de camins en tots els apartats on realitzi judici sobre la propietat i ús públic dels camins inclosos a la finca Son Dameto.
- Que és reconegui la inexistència del camí núm. 3 (camí d'Esporles a Valldemossa) i que no és un camí públic.
- Que el camí núm. 10 (camí de Son Cabaspre) no sigui inclòs a l'Inventari de Béns de la corporació local.
- Que el camí núm. 5 (camí vell des Port des Canonge / camí des Pescadors) no sigui inclòs a l'Inventari de Béns de la corporació local.

Es fonamenta en:

1) No discorre per Son Dameto cap camí públic, ni d'ús ni de domini públic, d'acord amb la documentació cadastral i registral de la finca. En el cadastre és constata que la seva representada ostenta el dret de propietat i pacífica possessió, tributant per tota la seva superfície, inclosos els camins. Segons el signant la seva representada ostenta la possessió (civil, administrativa i fiscal) de tots els terrenys, inclosos els camins.

2) El Catàleg de Camins és un instrument inadequat per a la declaració del domini públic d'un camí ja que d'acord amb la normativa i jurisprudència actual cap acte administratiu és apte per a determinar qüestions de propietat. Segons el signant les qüestions de propietat dels camins, atesa la seva naturalesa civil,

estan expressament excloses de l'àmbit d'actuació de l'administració pública, si l'ajuntament considera de la seva propietat un camí que no té inscrit en el seu inventari administratiu, previ i obligatori com a mínim des de l'any 1848, hauria de recórrer a la Jurisdicció civil. El signant fonamenta aquest fet en un STS de 23 de setembre de 1998.

3) És incorrecte que els camins que consten en un document històric són de domini públic en l'actualitat per disposició legal, així com aquells camins en els que ha existit o existeix un ús públic determinat per la constància en un arxiu d'una intervenció administrativa.

4) El catàleg no ve acompanyat del corresponent estudi d'impacte ambiental ni de l'estudi econòmic i financer per a garantir el suposat domini públic així com garantir els drets implicat.

5) El signant realitza una sèrie d'afirmacions de caire jurídic referent a la propietat dels camins per part de l'administració per concloure que és malinterpreta la legislació per inventariar com a camins públics aquells que no ho són o varen deixar de ser-ho fa més de cinquanta anys.

6) Considera que no és possible demostrar que els camins inventariats en el catàleg és corresponguin amb els camins documentats.

7) Manca de contextualització de la documentació inclosa en el catàleg. Segons el signant si qualque camí va ser via de comunicació entre pobles o localitats, els documents inclosos en el catàleg demostren que varen deixar de ser-ho, és a dir, va deixar de ser un bé d'ús públic pel seu interès general, molt abans de promulgar-se el Codi Civil i l'actual Llei de Règim Local.

8) Els antics camins veïnals que no foren reconvertits en carreteres locals o provincials varen deixar de ser vies de comunicació durant més de cent anys y no és va realitzar cap tasca de manteniment o policia en els darrers quaranta anys. L'actual interès excursionista sobre els camins rurals no determina un ús públic sinó un ús tolerat o abusiu sobre un domini privat.

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

9) El catàleg inventa camins públics unint diferents camins, la majoria privats, que connectaven propietats privades i que tenien una finalitat privada.

10) El signant fa referència a vàries sentències del Tribunal Suprem, que segons ell, validen la seva al·legació i deixen sense efecte l'aprovació del catàleg.

11) El signant fa referència a vàries sentències del Tribunal Suprem per justificar que el procediment administratiu utilitzat per l'ajuntament és incorrecte.
Considera que per a poder inscriure un bé a l'Inventari municipal de béns s'han de complir els requisits establerts per la normativa reguladora, i incloure-hi tota una sèrie de dades establertes per llei.
El Catàleg de camins no reuneix els requisits mínims del reglament de béns ja que no hi consta la parcel·la o número cadastral de cada camí fet que impossibilita la identificació del camí i la seva afecció a les parcel·les.

En referència a la pretesa titularitat privada del camí núm. 10 (camí de Son Cabaspre) es fonamenta en:

12) El camí no comunica poblacions veïnes sinó que te el seu inici i final a propietats privades a les que dona accés i servei.

13) En el catàleg de camins s'indica que el camí apareix a varis inventaris de l'ajuntament però no s'aporta a l'expedient el contingut complet d'aquests inventaris per a poder comprovar el títol de propietat amb que està inscrit.

En referència a la pretesa titularitat privada del camí núm. 5 (camí vell des Port des Canonge / camí des Pescadors) es fonamenta en:

14) S'uneixen trams de diferents camins que no estan acreditats en documents d'arxiu i que no consta cap document acreditatiu de la construcció ni manteniment del camí, excepte un de neteja d'un tram del camí l'any 1988 a càrrec de un grup excursionista, i fora dels límits de la finca de Son Dameto. Aquest fet indica que l'Administració no ha mantingut aquests camins al llarg dels anys.

En referència a la pretesa titularitat privada del camí núm. 3 (camí d'Esporles a Valldemossa) es fonamenta en:

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

15) No existeix documentació que acrediti la titularitat pública del camí, ni que l'administració hi hagi intervingut al llarg del temps. L'Ajuntament d'Esporles ha d'acreditar indubitativament la titularitat pública del camí i demostrar la seva vigència actual. Segons el seu parer el Catàleg de Camins no acredita aquesta possessió pública immemorial i continuada, més be al contrari, ja que la documentació inclosa acredita la titularitat privada del camí i per tant és innecessari l'obertura de cap expedient d'investigació.

16) No hi ha cap documentació d'arxiu que acrediti que per dita finca discorria un camí d'Esporles a Valldemossa. S'ha hagut de recórrer a documentació bibliogràfica moderna per a poder afirmar que qualque tram del camí catalogat és correspon amb el camí antic d'Esporles a Valldemossa.

17) El signant fa referència a la documentació arxivística, bibliogràfica i cartogràfica inclosa a la fitxa del catàleg per indicar que no és possible identificar dita documentació amb el camí objecte d'al·legació. És més, no és clar que és pugui verificar que la documentació d'arxiu de dit camí és correspongui amb el camí grafiat, ja que segons el seu parer sembla referir-se a un altre itinerari.

18) Segons del signant un camí és una realitat física homogènia i a la fitxa del camí objecte d'al·legació s'han unit ficticiament el tram 1 que no existeix i el tram 2 que no és cap camí. De la descripció esmentada és desprèn que la desaparició del tram 1 acredita que la propietat no ha exercit cap potestat d'ús i manteniment del camí i que per tant fa temps que va deixar de tenir un servei, ja sigui particular o general.

19) La inexistència d'un inventari previ acredita que l'Ajuntament no ha tingut ni mantingut cap camí públic entre Esporles i Valldemossa, i molt menys el que es grafia en el catàleg de camins.

20) El Catàleg de camins incompleix els articles 20.j i 30 del Reglament de béns de les entitats locals, pel que fa al títol en virtut del qual s'atribueix el domini públic de l'Ajuntament, ja que no especifica el títol de domini públic per aquest camí. A més la documentació inclosa no és valida com a prova indubitativa de l'existència o ús públic immemorial del camí.

21)L'aparició d'un camí en un mapa no implica la seva titularitat pública.

22)El signant fa referència a diversa legislació de l'any 1986 per la qual l'ajuntament que no hagués realitzat el respectiu inventari disposava de tres anys per a fer-ho. Segons ell l'ajuntament ho ha incomplert pel que fa al camí objecte d'al·legació.

23)Segons el signant el reglament de l'any 1848 establia l'obligació de formar un inventari de tots els camins de qualsevol tipus que creuessin el terme municipal ja que "*desde este momento, los caminos clasificados serán legalmente reconocidos como vecinales para todos los efectos del Decreto citado*". D'acord amb això el signant conclou que tot camí que no aparegui a l'inventari de 1848 serà un camí privat o amb servitud de pas.

24). El signant afirma referint-se al camí objete d'al·legació que en tot cas "*éste quedó expresamente desafectado al servicio general supuestamente originario del camino, pasando a bien patrimonial usucapible por los particulares que, en este caso, llevan mucho más de treinta años antes del año 1986 sin que el Ayuntamiento haya hecho ningún acto de mantenimiento de ningún camino por la propiedad de Son Dameto*".

25) L'expedient d'investigació hauria d'incloure un període probatori, i el signant fa referència a tota una sèrie de documentació al respecte.

Atès que:

Al punt 1) Aquest fet no és contradictori amb la titularitat pública del camins ja que fins a la reforma de 4 de setembre de 1998 de legislació hipotecaria, el bens de domini públic tenien vetada la inscripció al Registre la Propietat. L'article 5 del Reglament Hipotecari establia que tenien vetada la inscripció: "*1.º los bienes de dominio público a que se refiere el artículo 339 del Código Civil, ya sean de uso general, ya pertenezcan privativamente al Estado, mientras estén destinados a algún servicio público, al fomento de la riqueza nacional o a las necesidades de la defensa del territorio. 2. los bienes de uso público de las provincias y de los pueblos incluidos en el párrafo 1.º del artículo 344 del Código Civil*".
Pel que fa al Cadastre cal assenyalar que és un registre a efectes impositius, i en tot cas s'ha de valorar conjuntament amb altres

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

proves, tal com poden ésser l'acreditació de la titularitat mitjançant la documentació, l'ús immemorial, la cartografia, etc.
No té per tant eficàcia en l'ordre civil per acreditar el domini de les parcel·les de que es tracta, tal com indica la sentència del Tribunal Suprem de 26 de maig de 2000: "*la inclusión de un mueble o de un inmueble en un Catastro o Amillaramiento o Registro Fiscal, no pasa de constituir un indicio de que el objeto descrito puede pertenecer a quien figura como titular de él, en dicho Registro, y lo mismo los recibos de pago de los correspondientes impuestos; y tal indicio unido a otras pruebas, puede llevar al ánimo del Juzgador el convencimiento de que, efectivamente la propiedad pertenece a dicho titular; pero no puede por si sola constituir un justificante del dominio ya que tal tesis conduciria a convertir los órganos administrativos encargados de ese registro en definidores del derecho de propiedad y haria inútil la existencia de los Tribunales de justicia, cuya misión es precisamente la de declarar los derechos controvertidos*".

Al punt 2) Es cert que els catàlegs no son instruments constitutius de la titularitat, però si permeten avaluar si hi ha prou elements per entendre que un camí és públic, d'acord amb la metodologia explicada en el catàleg (capítol 2).
D'acord amb el punt *2.1.4 Inventari de Béns de les corporacions locals* de les consideracions juridiques del Catàleg de Camins: "*Estam davant un inventari purament administratiu. Serveix a la pròpia Corporació pel control dels seus béns, per tant, la seva inscripció no es constitutiva. No essent necessària, ni tampoc es regulada, cap tràmit d'informació pública per a procedir a inventariar un bé que, ja de fet, pertany a l'Administració*".

Al punt 3) La documentació inclosa en el catàleg de camins permet avaluar si hi ha prou elements per entendre que un camí es públic, d'acord amb la metodologia explicada en el catàleg (punt 2.2) i les consideracions jurídiques que s'hi inclouen (punt 2.1).

Al punt 4) El catàleg de camins no s'inclou dintre de cap dels tres annexes on es determinen el projectes, o plans i programes subjectes a Avaluació d'Impacte Ambiental o Avaluació Ambiental Estratègica de la Llei 11/2006.
Pel que fa a la necessitat d'un estudi econòmic i financer el catàleg no té la consideració de Pla, Programa o Projecte i que per tant aquest no és necessari.

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Al punt 5) Les dades que s'aporten respecte dels camins que es consideren públics justifiquen aquesta titularitat d'acord amb la metodologia i les consideracions jurídiques exposades en el catàleg.

Al punt 6) Els camins queden clarament identificats a partir de la documentació arxivística inclosa en el catàleg. El signant no aporta cap argument que ho contradigui.

Al punt 7) Es considera suficientment documentada la titularitat dels camins. No s'extreu de la documentació que els camins catalogats com a públics que passen per la finca de Son Dameto "[...] *va deixar de ser un bé d'ús públic pel seu interès general, molt abans de promulgar-se el Codi Civil i l'actual Llei de Règim Local*". A més el signant no aporta cap documentació que permeti confirmar la seva afirmació.

Al punt 8) El catàleg no es basa en un possible interès excursionista per a determinar la titularitat d'un camí. A més el signant no aporta cap document que confirmi els seus arguments.

Al punt 9) L'existència dels camins queda constatada a partir de la documentació inclosa en el Catàleg de Camins. A més el signant no aporta cap document que permeti comprovar els seus arguments.

Al punt 10) Es consideren incorrectes les afirmacions realitzades pel signant ja que segons l'article 28 de la Llei 33/2003, de 3 de novembre, *del Patrimoni de les administracions públiques* i l'article 146 de la Llei 20/2006, de 15 de desembre, Municipal i de Règim Local de les Illes Balears, les administracions públiques tenen l'obligació de defensar el seu patrimoni. Per tal de complir aquesta obligació, l'ordenament jurídic atorga a l'Administració, entre altres, les següents prerrogatives: la potestat d'investigació patrimonial, la potestat de partió o delimitació i fitació i la potestat de recuperació d'ofici de l'ús públic del seu patrimoni. L'Administració té la facultat i l'obligació de determinar per on discorren els camins públics i fins i tot marcar els seus límits mitjançant l'oportuna delimitació i fitació com també té la facultat i l'obligació de recuperar l'ús públic del camí.

Al punt 11) Atès que no es tracta de qüestions estrictament relacionades amb el Catàleg de Camins, correspon a l'Ajuntament d'Esporles la seva consideració.

Pel que fa a la identificació del camí cal indicar que és considera que el camí queda clarament identificat sobre el terreny a la cartografia inclosa en el catàleg, que és realitza sobre la cartografia oficial a les Illes Balears (Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori, COPOT, 1994. *Mapa Topogràfic Balear*. Escala 1/5.000). A més no és l'objectiu del catàleg identificar les "propietats afectades" sinó identificar indubitativament el traçat del camí sobre el terreny, independentment de les parcel·les cadastrals per on discorre.

Així i tot, cal indicar que s'ha detectat una mancança de informació en quant a la longitud dels camins a les fitxes del Catàleg de camins del terme municipal d'Esporles per a la seva inclusió a l'inventari de béns, s'aporta a l'**annex 11** la longitud dels camins inclosos en el Catàleg de camins pels quals es recomana la seva inclusió a l'Inventari de Béns municipal.

Pel que fa a la pretesa titularitat privada del camí núm. 10 (camí de Son Cabaspre) cal indicar que:

Al punt 12) No és cert que el camí objecte d'al·legació tengui el seu inici i final a propietats privades, ja que com es veu a la fitxa del catàleg l'inici de dit camí és en el nucli urbà d'Esporles.

Al punt 13) Pel que fa als inventaris de l'ajuntament a que fa referència el signant cal indicar que, el camí objecte d'al·legació ja és troba inclòs a l'Inventari de Béns de l'Ajuntament d'Esporles amb el nom de Camí de Son Simonet, dins el grup d'elements *Vies públiques*, acord de plenari de l'Ajuntament de 25 de maig de 1995. Tal com és pot veure a l'**Annex 1**.

Pel que fa a la pretesa titularitat privada del camí núm. 5 (camí vell des Port des Canonge / camí des Pescadors) cal indicar que:

Al punt 14) Pel que fa al traçat i existència del camí des Pescadors, és especialment significatiu el *Mapa General de Mallorca* de Mascaró Pasarius de l'any 1958 (**Annex 9**), on apareix el traçat del camí i s'acompanya amb el seu nom.

Per altra part s'adjunten a la fitxa modificada del camí des Pescadors (**Annex 10**) els documents localitzats, posteriorment a l'elaboració del Catàleg de camins del terme municipal d'Esporles, que fan expressa referència a la titularitat pública de dit camí.

El tram núm. 4 de la fitxa del camí des Pescadors, des dels Secadors de Can Magre a la carretera C-710, és troba inclòs a

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

l'Inventari de Béns de l'Ajuntament d'Esporles amb el nom de *Camí parcel·les Son Dameto*, dins el grup d'elements *Vies públiques*, per acord de plenari de 25 de maig de 1995.
Pel que fa a la neteja realitzada l'any 1998 cal indicar que es va realitzar amb autorització prèvia de l'Ajuntament d'Esporles i amb col·laboració del Consell de Mallorca, tal com s'indica a la fitxa del Catàleg de Camins.
Finalment cal assenyalar que aquest camí constituïa l'única via d'accés directe des d'Esporles al Port des Canonge, on es desenvolupava una intensa activitat pesquera, fins a la construcció de l'actual carretera, tal com s'afirma a:

- Gaspar Valero i Jaume Albertí. *Banyalbufar. Guia de passeig*, pàg. 99: "*Antigament les alcoves (escars) ja ocupaven la cala des d'on els pescadors sortien a la mar i portaven el peix a Esporles*".
- Jaume Albertí et al. *Banyalbufar i la seva història*, pàg. 28: "*Al Port des Canonge pel març de 1944 es marcaven, dins el pinar baix de Son Coll, els carrers per als solars del nucli primitiu. Llavors, ja era usual que els esporlerins hi anassin a gaudir d'un oci que, aleshores, era relacionat preferentment amb la caça i la pesca*".

Pel que fa a la pretesa titularitat privada del camí núm. 3 (camí d'Esporles a Valldemossa) cal indicar que:

Al punt 15) Es considera que la documentació inclosa a la fitxa del Catàleg de Camins és suficientment aclaridora de la titularitat pública del camí objecte d'al·legació. A més, s'adjunta (**annex 3**) la fitxa del Camí d'Esporles (núm. 42) del Catàleg de Camins del terme municipal de Valldemossa, lliurat a l'Ajuntament de Valldemossa en data 13 de gener de 2009), on s'inclou més documentació d'aquest camí localitzada en posterioritat a l'elaboració del catàleg de camins i és constata la seva continuació en el terme municipal de Valldemossa, una continuació que s'ha inclòs a l'inventari de béns municipals del municipi (BOIB núm. 125, de 26 d'agost de 2010)

Al punt 16) Es considera que la documentació inclosa pel camí d'Esporles a Valldemossa en el Catàleg de Camins es suficientment aclaridora de l'existència del camí. A més és incorrecte l'afirmació: "*S'ha hagut de recórrer a documentació bibliogràfica moderna per a poder afirmar que qualque tram del camí catalogat és correspon amb el camí antic d'Esporles a Valldemossa*".

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

A més cal afegir la documentació localitzada durant la realització del *Catàleg de Camins del terme municipal de Valldemossa* (aprovat definitivament pel ple de l'Ajuntament de Valldemossa el 12 de juliol de 2010, BOIB núm. 125, de 26 d'agost de 2010; **Annex 3**), i a altra documentació localitzada posteriorment i que figura a la fitxa modificada del camí d'Esporles a Valldemossa (**Annex 8**).

Al punt 17) Es considera errònia aquesta afirmació ja que la documentació i cartografia inclosa en el Catàleg de Camins del terme d'Esporles i a la fitxa del camí d'Esporles a Valldemossa del catàleg de camins del terme de Valldemossa (**Annex 3**) permeten identificar el camí objecte d'al·legació.
El signant no aporta cap argument ni documentació que contradigui la inclosa en el catàleg ni que permeti verificar aquest suposat itinerari.

Al punt 18) Els antics camins sovint no són realitats homogènies com ho podrien ésser avui les carreteres ja que a vegades alguns dels seus trams s'han transformat en camins de carro o pistes forestals, donant-se el cas també que poden haver desaparegut empedrats o marges pel pas del temps o accions incontrolades.
Per altra part el camí queda clarament identificat a partir de la documentació i cartografia inclosa a la fitxa del Catàleg de Camins i pel que fa al trams 1 i 2 es confirma la seva existència tal i com s'assenyala a la fitxa del catàleg.

Al punt 19) És incorrecte l'afirmació realitzada pel signant que si el camí no es troba inclòs a l'inventari de béns es demostra que és de titularitat privada.
Tal com s'ha assenyalat en el punt 1, es considera que la documentació inclosa a la fitxa del Catàleg de Camins és suficientment aclaridora de la titularitat pública del camí d'Esporles a Valldemossa. A més, s'adjunta (**annex 3**) la fitxa del Camí d'Esporles (núm. 42) del Catàleg de Camins del terme municipal de Valldemossa, lliurat a l'Ajuntament de Valldemossa en data 13 de gener de 2009), on s'inclou més documentació d'aquest camí i és constata la seva continuació en el terme municipal de Valldemossa. Així mateix la continuació d'aquest camí en el terme de Valldemossa s'ha inclòs a l'inventari de béns municipals (BOIB núm. 125, de 26 d'agost de 2010

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Al punt 20) Es considera incorrecte que per demostrar la titularitat pública del camí sigui necessari especificar el títol de domini públic d'acord amb el punt *2.1 Consideracions jurídiques* del catàleg.

Al punt 21) No s'afirma en el catàleg de camins del terme municipal d'Esporles que l'existència d'un camí en un mapa impliqui la seva titularitat pública. D'acord amb les metodologia del Catàleg de Camins del terme d'Esporles la recomanació d'incloure un camí a l'inventari de béns és realitza a partir de la documentació localitzada. Tot i això la cartografia consultada permet comprovar la seva existència i ajuda a definir-ne el traçat.

Al punt 22) El fet que l'ajuntament d'Esporles incomplis, suposadament, els terminis per incloure el camí d'Esporles a Valldemossa a l'inventari de béns no demostra que sigui de titularitat privada.

Al punt 23) Cal indicar primer de tot que no ha estat possible localitzar l'*Itinerario General de Caminos Vecinales* de l'any 1848 del terme municipal d'Esporles i el signant de l'al·legació no aporta dit document, per tant es desconeix si dit camí estava inclòs o no.

Tot i això s'ha de puntualitzar que aquest itinerari no obligava als ajuntament a la inclusió del camins a l'inventari de Béns dels ajuntaments. El 6 de maig de 1848 el Ministre de Comerç, Instrucció i Obres Públiques, en circular dirigida al Govern Superior Polític de les Illes Balears, ordenava l'execució de les disposicions sobre construcció, conservació i millora dels camins veïnals, contingudes en el Real Decret de 7 d'abril de 1848 i en el Reglament de 8 d'abril del mateix any, que establia la classificació dels camins i la formació d'itineraris "...de todos los caminos de cualquier especie que crucen el territorio de su respectiva jurisdiccion...". Es classificava els camins en veïnals de primer i segon ordre segons la seva freqüentació i importància i s'establia que els caps polítics eren els encarregats de dur a terme aquesta classificació i remetre els itineraris a la direcció d'obres públiques, especificant la seva longitud, inici i final, estat de conservació, així com el grau d'interès general que tenien.
La *Instrucción dirigida a los jefes políticos por el Ministro de Comercio, Instrucción y Obras públicas para la ejecucion del Real decreto y reglamento sobre construccion, conservacion y mejora de los caminos vecinales*, del 19 d'abril de 1848, establia les atribucions de la Diputació Provincial en la classificació dels camins veïnals de primer ordre, tot i tenint en compte el dictamen dels

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

ajuntaments, que havien d'expressar quins camins del seu terme municipal eren els que presentaven més interès general. Seguint aquestes ordres i instruccions, els ajuntaments formaren aquests itineraris de camins, que eren remesos a la Diputació per a la seva classificació definitiva. L'interès general i la freqüentació que tenien era el que primava per classificar els camins com a veïnals de primer i segon ordre, entenent per general aquell que afectava a un major nombre de població, com ho demostra el fet que els camins que finalment eren classificats com a tals eren majoritàriament els que servien de vies de comunicació amb altres poblacions.
La *Instrucción* també dictaminava que la classificació "no debe ser ni muy limitada ni muy amplia". D'acord amb això els ajuntament remetien a la Diputació un nombre reduït de camins i encara d'aquests, la Diputació en podia declarar veinals, ja sigui de primer o segon ordre, un nombre molt reduït dels mateixos, la qual cosa no implica que els que quedaven sense declarar no fossin públics, sinó que s'atenia més a la disponibilitat de recursos econòmics pel seu manteniment en el moment de la declaració.

Al punt 24) No consta que el camí núm. 3 camí d'Esporles a Valldemossa hagi estat expressament desafectat al servei públic.

Al punt 25) Atès que no es tracta de qüestions estrictament relacionades amb el Catàleg de Camins, correspon a l'Ajuntament d'Esporles la seva consideració.

A més cal assenyalar que s'ha constatat en el treball de camp, realitzat per a la realització del present informe, amb la utilització de GPS i la fotografia aèria disponible, que existeixen divergències entre el traçat incorporat en el Catàleg de Camins aprovat inicialment en ple del 24-02-2011 i la realitat física del camí, atribuïble a la no utilització dels citats mitjans en el moment de realitzar el Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles.

Es recomana:

Mantenir les conclusions del Catàleg de Camins pels camins objecte d'al·legació.

Modificar el traçat, la fitxa i la cartografia, incorporant la nova documentació localitzada i el traçat correcte del camí núm. 3 (camí d'Esporles a Valldemossa) d'acord amb la fitxa de l'**Annex 8**.

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Modificar la fitxa i cartografia del camí núm. 5 (camí vell des Port des Canonge /camí des Pescadors) d'acord amb la fitxa inclosa a l '**annex 10**.

Pel que fa a les qüestions de procediment al·legades, correspon a l'Ajuntament d'Esporles pronunciar-se al respecte.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Joan Batista Capó Amengual, DNI 42992059-E. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 1301, el 12 d'abril de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 7 (camí de s'Esglaieta a Establiments / camí de s'Avenc d'en Corbera / camí de Cas Ratat).

El signant afirma ser propietari de la finca ubicada a la parcel·la 67 del polígon 6 del terme municipal d'Esporles. Sol·licita que el camí objecte d'al·legació no sigui inclòs com a camí públic.

Es fonamenta en:

1) El signant fa referència a diversos articulats de normativa que segons ell demostren que si l'Ajuntament d'Esporles no va inscriure, entre els anys 1998 i 2007, com a públic el camí objecte d'al·legació és degut a que no el considerava públic. A més, no s'aporta documentació que digui explícitament que el camí objecte d'al·legació sigui públic. Finalment considera que l'Ajuntament d'Esporles no ha realitzat en cap moment tasques manteniment o policia en el camí objecte d'al·legació.

2) El fet que un camí consti com a privat dins la descripció registral d'una finca és un element decisiu, ja que la fe pública registral encara que no empara la descripció de la realitat física de la finca inscrita sí que en determina la titularitat.

3) Considera que si és compara la descripció física que s'inclou a la fitxa del catàleg amb la documentació arxivística inclosa és constata la no concordança entre les dades d'ambdós. Segons el signant aquest fet es a causa de que en el document de l'any 1973 la descripció també fa referència al camí de ses Rotgetes.

4) Existeix contradicció entre la descripció escrita del catàleg de camins i la descripció actual del cadastre.

5) El *Mapa Topográfico Nacional de España* (escala 1:25000 i de l'any 1985) grafia el camí objecte d'al·legació amb un signe convencional que vol dir "particular, pista".

6) El signant afirma que el document inclòs en el catàleg de camins de l'any 1973 podria fer referència al camí de ses Rotgetes.

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

7) El signant realitza una sèrie d'afirmacions per les que creu que els noms utilitzats per identificar el camí objecte d'al·legació són inexactes o incorrectes.

Atès que:

Al punt 1) El camí objecte d'al·legació és troba inclòs a l'Inventari de Béns de l'Ajuntament d'Esporles amb el nom de Camí de Ca's Ratat, dins el grup d'elements *Vies públiques*, acord de plenari de l'Ajuntament de 25 de maig de 1995. A més, pel que fa a la continuació d'aquest camí en el terme municipal de Palma, amb data 2 de desembre de 2009 la Junta de Govern de l'Ajuntament de Palma va acordar *"1ER.- Iniciar l'expedient de recuperació d'ofici del Camí de Son Mallol que uneix Establiments –Ses Rotgetes – Parc Bit ja que ha estat tancat per dues barreres* [...]". Finalment l'Ajuntament executà subsidiàriament la retirada de les barreres en data 24 de març de 2011.

Al punt 2) D'acord amb el punt *1.2.3. ACCÉS AL REGISTRE DE LA PROPIETAT* de la metodologia del catàleg: *"el fet que un camí consti com a privat dins la descripció registral d'una finca no és un element decisiu, ja que la fe pública registral no empara la descripció de la realitat física de la finca inscrita"*.

Al punt 3) El document de l'any 1973 inclou en el número 5 i el nom de *"Camino Ca's Ratat"*, un camí que es correspon amb el camí objecte d'al·legació i també el camí catalogat amb el núm. 43, camí de ses Rotgetes, tal com consta en el Catàleg de Camins lliurat a l'ajuntament pel Consell de Mallorca. A més a la cartografia annexa al *Plan Nacional de Vías Provinciales* identifica indubitativament el camí catalogat.
La fitxa del catàleg constata la realitat física del camí en el moment que es va dur a terme el treball de camp, el febrer de 1998, tal com consta en el punt 2 *Metodologia* del Catàleg de Camins (pàg. 5).

Al punt 4) La no concordança amb la descripció del cadastre no desvirtua la descripció de la fitxa del catàleg del camí, la qual constata la realitat física del camí en el moment que es va realitzar el treball de camp.

Al punt 5) La finalitat del Mapa Topográfico Nacional és representar la realitat física del territori, en el moment en que es realitza, i no la de valorar jurídicament la titularitat dels camins. A més la menció que fa la

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

signant és incompleta ja que la llegenda del MTN diu: "Particular, pista. Via de urbanización".

Al punt 6) Ens remetem al punt 3.

Al punt 7) El nom de Camí de Cas Ratat ve determinat per la documentació arxivística localitzada i els noms de camí de s'Esglaieta a Establiments i camí de s'Avenc d'en Corbera prové de fonts orals, d'acord amb el punt "2.2 Metodologia" del catàleg: "[...] *el seu nom, que reflecteix la denominació tradicional o amb la que apareix a la documentació* [...]".

Es recomana:

Mantenir les conclusions del Catàleg de Camins pel camí objecte d'al·legació.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada per la Sra. Maria Antònia Capó Amengual, DNI 43017934-E. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 1303, el 12 d'abril de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 7 (camí de s'Esglaieta a Establiments / camí de s'Avenc d'en Corbera / camí de Cas Ratat).

La signant afirma ser propietària de les parcel·les 29 i 94 del polígon 6 del terme municipal d'Esporles. Sol·licita que el camí objecte d'al·legació no sigui inclòs com a camí públic.

Es fonamenta en:

1) La signant fa referència a diversos articulats de normativa que segons ella demostren que si l'Ajuntament d'Esporles no va inscriure, entre els anys 1998 i 2007, com a públic el camí objecte d'al·legació és degut a que no el considerava públic.

2) El fet que un camí consti com a privat dins la descripció registral d'una finca és un element decisiu, ja que la fe pública registral encara que no empara la descripció de la realitat física de la finca inscrita si que en determina la titularitat.

3) Considera que si és compara la descripció física que s'inclou a la fitxa del catàleg amb la documentació arxivística inclosa és constata la no concordança entre les dades d'ambdós. Segons el signant aquest fet es a causa de que en el document de l'any 1973 la descripció també fa referència al camí de ses Rotgetes.

4) Existeix contradicció entre la descripció escrita del catàleg de camins i la descripció actual del cadastre.

5) El *Mapa Topógrafico Nacional de España* (escala 1:25000 i de l'any 1985) grafia el camí objecte d'al·legació amb un signe convencional que vol dir "particular, pista".

6) Segons la signant l'Ajuntament d'Esporles no ha realitzat en cap moment tasques manteniment o policia en el camí objecte d'al·legació.

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

7) La signant realitza una sèrie d'afirmacions per les que creu que els noms utilitzats per identificar el camí objecte d'al·legació són inexactes o incorrectes.

8) No s'aporta documentació que digui explícitament que el camí objecte d'al·legació sigui públic.

9) La signant fa referència a un certificat sol·licitat a l'Ajuntament d'Esporles referent a les actuacions que hagués dut a terme sobre el camí, presentat en un altra al·legació. L'Ajuntament d'Esporles va certificar actuacions dutes a terme en un tram del camí de les Rotgetes, no aporta el certificat.

Atès que:

Al punt 1) El camí objecte d'al·legació és troba inclòs a l'Inventari de Béns de l'Ajuntament d'Esporles amb el nom de Camí de Ca's Ratat, dins el grup d'elements Vies públiques, acord de plenari de l'Ajuntament de 25 de maig de 1995.

Al punt 2) D'acord amb el punt *1.2.3. ACCÉS AL REGISTRE DE LA PROPIETAT* de la metodologia del catàleg: "*el fet que un camí consti com a privat dins la descripció registral d'una finca no és un element decisiu, ja que la fe pública registral no empara la descripció de la realitat física de la finca inscrita*".

Al punt 3) El document de l'any 1973 inclou en el número 5 i el nom de "*Camino Ca's Ratat*", un camí que es correspon amb el camí objecte d'al·legació i també el camí catalogat amb el núm. 43, camí de ses Rotgetes, tal com consta en el Catàleg de Camins lliurat a l'ajuntament pel Consell de Mallorca. Aquest fet no és contradictori amb les conclusions del catàleg. A més a la cartografia annexa al *Plan Nacional de Vias Provinciales* identifica indubitativament el camí catalogat.
La fitxa del catàleg constata la realitat física del camí en el moment que es va dur a terme el treball de camp, el febrer de 1998, tal com consta en el punt 2 *Metodologia* del Catàleg de Camins (pàg. 5).

Al punt 4) La no concordança amb la descripció del cadastre no desvirtua la descripció de la fitxa del catàleg pel camí objecte d'al·legació, la qual constata la realitat física del camí en el moment que es va dur a terme el treball de camp.

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Al punt 5) La menció que fa la signant és incompleta ja que la llegenda del MTN diu: "Particular, pista. Vía de urbanización", a més la finalitat del Mapa Topográfico Nacional és representar la realitat física del territori, en el moment en que es realitza, i no la de valorar jurídicament la titularitat dels camins.

Al punt 6) El camí objecte d'al·legació és troba inclòs a l'Inventari de Béns de l'Ajuntament d'Esporles amb el nom de Camí de Ca's Ratat, dins el grup d'elements *Vies públiques*, acord de plenari de l'Ajuntament de 25 de maig de 1995. A més, pel que fa a la continuació d'aquest camí en el terme municipal de Palma, amb data 2 de desembre de 2009 la Junta de Govern de l'Ajuntament de Palma va acordar "*1ER.- Iniciar l'expedient de recuperació d'ofici del Camí de Son Mallol que uneix Establiments –Ses Rotgetes – Parc Bit ja que ha estat tancat per dues barreres* [...]". Finalment l'Ajuntament executà subsidiàriament la retirada de les barreres en data 24 de març de 2011.

Al punt 7) El nom de Camí de Cas Ratat ve determinat per la documentació arxivística localitzada i els noms de camí de s'Esglaieta a Establiments i camí de s'Avenc d'en Corbera prové de fonts orals, d'acord amb el punt "2.2 Metodologia" del catàleg: "[...] *el seu nom, que reflecteix la denominació tradicional o amb la que apareix a la documentació* [...]".

Al punt 8) Ens remetem al punt 1.

Al punt 9) El fet que l'Ajuntament d'Esporles certifiqui que ha actuat sobre una part del camí no és contradictori amb la titularitat pública de la totalitat del mateix.

Es recomana:

Mantenir les conclusions del Catàleg de Camins pel camí objecte d'al·legació.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pels Srs. Juan Oliver Mateu, DNI 36237114-Q, i Bartolomé Blanch Carrió, DNI 41391343-Z. Entrada a l'Ajuntament d'Esporles número 1036, el 24 de març de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 8 (camí de Son Ferrà / costa de Son Ferrà).

Els signants sol·liciten l'exclusió del tram de camí que discorre per dintre la finca coneguda com es Rafal, ja que aquest tram es de titularitat privada i part del mateix fou construït amb posterioritat al document del Sr. Parietti.

Es fonamenten en:

- La finca es Rafal és va establir l'any 1940, per tant l'any 1927 tenia una extensió superior. Per aquest motiu, i d'acord amb els dos documents de l'any 1927 inclosos a la fitxa del catàleg, el camí discorria uns 300 metres per la finca es Rafal, però no pel traçat grafiat en el Catàleg de Camins. El signant aporta un plànol on indica el que, segons ell, era el traçat que discorria per la finca es Rafal.

- El camí objecte d'al·legació fou construït pels propietaris del Rafal des Capellans l'any 1932, des de Son Ferrà fins a connectar amb el camí privat des Rafal, que va ser construït per a millor servei i comunicació interna de la finca.

- L'any 1940 es Rafal fou segregat a la part que llindava amb Son Ferrà. Les noves finques segregades tenen l'accés des del camí públic de Son Ferrà, coincident en molts de trams amb la carretera des Verger.

Atès que:

La documentació inclosa en el Catàleg de Camins demostra clarament l'existència del camí i la seva titularitat pública molt abans de l'any 1932, any que el signant assenyala com a data de construcció del camí.

Pel que fa al document de l'any 1929 (pàg. 55-56), de la fitxa del catàleg, el signant el transcriu parcialment. En el catàleg es pot llegir: "*se desarrolla por la ladera Este de los predios de Son Trias, Son Ferrà, Es Rafal y terrenos de Don Antonio Roca, C'al Amet para alcanzar el collado de Son Ferrà, punto obligado de paso, en donde coincide con el camino antiguo de caballeria*". Es a dir, es parla clarament de la creació d'un nou camí de carro

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

que coincideix en el coll de Son Ferrà amb el camí de ferradura, tal com succeeix en l'actualitat.

Cal afegir que d'acord amb l'anàlisi de la documentació del catàleg, i més concretament el document datat el 8 de maig de 1662 (pàg. 54), el qual assenyala que el camí té el seu inici a "*Al camí qui va des de la iglesia de esporlas a son ferra* [...]";es pot concloure que l'inici del camí objecte d'al·legació no és troba en el camí vell de Palma sinó en el nucli urbà d'Esporles, tal com s'assenyala a la fitxa modificada del camí núm. 8 (camí de Son Ferrà / costa de Son Ferrà) de **l'Annex 4**.

Es recomana:

Mantenir les conclusions del catàleg pel camí núm. 8 (camí de Son Ferrà / costa de Son Ferrà).

Modificar la fitxa del camí núm. 8 (camí de Son Ferrà / costa de Son Ferrà) d'acord amb l'**annex 4**.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Carlos Seguí García de Oteiza, DNI 43091819-P, en representació de l'entitat Ses Finques d'Esporles S.L. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 1251, el 8 d'abril de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 30 (camí de sa Granja).

El signant sol·licita que es declari com a d'ús exclusiu i privatiu el tram comprés entre la font des Rafal i les cases de sa Granja del camí objecte d'al·legació.

Segon el signant aquest tram de camí és d'ús exclusiu i privatiu de la finca sa Granja ja que antigament era utilitzat per a transportar aigua a efectes interns de la finca. A més dit tram se situa dins un terreny vallat per a animals i es troba dins de la zona destinada a visita turística.

Atès que, en el Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles, pel camí objecte d'al·legació es recomana la protecció com a camí amb interès constructiu i no la seva inclusió a l'inventari de béns municipals ni l'obertura d'un expedient d'investigació.

Es recomana:

Mantenir les conclusions del Catàleg de Camins pel camí objecte d'al·legació.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Jaume Font Bordoy, DNI 42988672-Q, en representació del Club de Muntanya Ermassets i del Grup Excursionista d'Esporles. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 1567, el 20 d'abril de 2010. Al·legació que fa referència als camins núm. 1 (camí vell de Palma) i núm. 34 (camí de Son Dameto a la carretera C-710).

El signant sol·licita la inclusió en el catàleg de camins de:

- El camí vell de Palma tallat a Son Mas fins al coll d'en Portell (camí núm. 1).
- Prolongació del camí de Son Dameto fins al coll d'en Claret (camí núm. 34).

Atès que:

Ambdós camins és troben ja inclosos en el Catàleg de Camins. A més el ambdós camins també es troben inclosos en el punt 2 de les conclusions (camins pels que es recomana la seva protecció atesa la seva riquesa patrimonial).

El camí vell de Palma va ser inclòs en el punt 4 de les conclusions del catàleg (camins pels que es recomana l'obertura d'un expedient d'investigació ja que existeixen indicis d'una possible titularitat pública, però la documentació trobada no permet aclarir-ho suficientment).

Tot i això, amb informe "*Camí vell de Palma*", elaborat pel Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca i remès a l'Ajuntament d'Esporles en data 28 de juliol de 2011 (Registre d'entrada a l'Ajuntament d'Esporles núm. 2975), i d'acord amb la sentència dictada de 14 de març de 1946 de judici de menor quantia 242/1945 del "Juzgado de Primera Instancia del distrito número Dos" de Palma, confirmada per sentència de la Sala de lo Civil de l'Audiència Provincial de 22 de març de 1947, entenem que té efecte de cosa jutjada respecte de la titularitat privada del camí que passa per la finca de Son Mas.

Pel que fa a la prolongació del camí núm.34 (de Son Dameto a la carretera C-710) cal indicar que dit camí no es dirigeix al coll d'en Claret. El camí que connecta Son Dameto amb el coll d'en Claret està catalogat amb el núm. 3 com a camí d'Esporles a Valldemossa, té l'inici a Esporles, en el punt conegut com a Es secadors de Can Magre, i finalitza en el terme municipal de Valldemossa, al coll d'en Claret, i discorre per la finca de Son Dameto.

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Es recomana:

Desestimar l'al·legació.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Peter Rüter, com a administrador de Residencial Son Trias S.L. NIF B07935745. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 2491, el 4 de juliol de 2011. Al·legació que fa referència als camins que discorren per dintre de la finca Son Trias.

Segons el signant *"No hi ha altres drets, apart dels indicats a l'Escritura"* que aporta pel que fa a la finca de Son Trias.

Independentment de que el signant no identifica la parcel·la a que fa referència l'escriptura, aquest fet no és contradictori amb la titularitat pública del camins ja que fins a la reforma de 4 de setembre de 1998 de legislació hipotecaria, el bens de domini públic tenien vetada la inscripció al Registre la Propietat. L'article 5 del Reglament Hipotecari establia que tenien vetada la inscripció: *"1.º los bienes de dominio público a que se refiere el artículo 339 del Código Civil, ya sean de uso general, ya pertenezcan privativamente al Estado, mientras estén destinados a algún servicio público, al fomento de la riqueza nacional o a las necesidades de la defensa del territorio. 2. los bienes de uso público de las provincias y de los pueblos incluidos en el párrafo 1.º del artículo 344 del Código Civil"*.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada per la Sra. Mariana Marquès Munar, amb DNI 41517599-T. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 2630, el 14 de juliol de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm.1 (camí vell de Palma).

La signant afirma ser propietària, juntament amb les seves germanes, de la finca Son Mas (polígon 7, parcel·la 49 del terme municipal d'Esporles). Sol·licita que el tram del camí objecte d'al·legació que discorre per la finca Son Mas no sigui inclòs a l'inventari de béns.

Es fonamenta en que d'acord amb la sentència de 22 de març de 1947 és pot concloure que el camí és de titularitat privada. A més si el camí fos inclòs a l'inventari de bens suposaria un greuge per a l'activitat ramadera de la finca, segons la signant.

Atès que amb informe "*Camí vell de Palma*", elaborat pel Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca i remés a l'Ajuntament d'Esporles en data 28 de juliol de 2011 (Registre d'entrada a l'Ajuntament d'Esporles núm. 2975), i d'acord amb la sentència dictada de 14 de març de 1946 de judici de menor quantia 242/1945 del "Juzgado de Primera Instancia del distrito número Dos" de Palma, confirmada per sentència de la Sala de lo Civil de l'Audiència Provincial de 22 de març de 1947, entenem que té efecte de cosa jutjada respecte de la titularitat privada del camí que passa per la finca de Son Mas (**Annex 5**).

Es recomana:

Excloure el camí núm. 1 (camí vell de Palma) del punt 4 (camins pels quals es recomana l'obertura d'un expedient d'investigació) de les conclusions del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Bernat Cabot Coll, amb DNI 42.978.215-R, en nom i representació de l'entitat Son Malferit S.L. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 2640, el 15 de juliol de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 11 (camí de Son Malferit a Sarrià).

El signant sol·licita la nul·litat en quant a l'expedient d'investigació iniciat pel camí objecte d'al·legació i que és reconegui la seva titularitat privada.

En cas de que no és declari la nul·litat sol·licitada demana la concessió d'un període d'al·legacions a la seva representada i se li faciliti tota la documentació i informació per a exercir el seu dret a defensar-se.

Es fonamenta en:

El signant realitza tota una sèrie de consideracions referents al procediment administratiu que segons ell presenta errors que han provocat una situació d'indefensió a la seva representada.

Pel que fa al Catàleg de Camins indica que:

1) No s'indica clarament el traçat del camí.

2) No s'indica la seva superfície lineal ni les parcel·les cadastrals que travessa o circumda.

3) Desconeix si el tram pel qual es recomana l'obertura d'un expedient d'investigació és únicament pel traçat grafiat en el mapa 698-3-2, o si la recomanació també afecta al traçat grafiat en el mapa 698-3-1, del camí objecte d'al·legació.

Pel que fa a la pretesa titularitat privada del camí objecte d'al·legació indica que:

1) El camí objecte d'al·legació es de titularitat privada i discorre per dintre les propietats de la seva representada. Aporta notes registrals de les finques propietat de la seva representada, en les que es constata, segons el signant, que el camí és propietat de l'entitat Son Malferit S.A. ja que en les descripcions registrals no consta l'existència de cap camí públic ni de dret de pas.

2) El signant fa referència a diversa legislació i sentències del TSJB que segons ell serveixen per demostrar que el camí objecte d'al·legació no pot ser considerat en cap cas com un bé d'ús públic,

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

ja que no ha estat utilitzat per a l'aprofitament general, ni ha estat objecte d'actes de conservació o policia per part de l'administració. El Catàleg de Camins elaborat pel Consell de Mallorca i assumit per l'Ajuntament d'Esporles no aporten dades concloents ni signes evidents de dit ús públic. El signant transcriu part d'un document que segons ell demostra que l'ajuntament té dubtes sobre la titularitat de dit camí, és més, dit document demostraria la seva titularitat privada.

3) El Catàleg de Camins no ha pogut acreditar el caràcter públic del camí objecte d'al·legació. Segons el signant certs aspectes que consten en el catàleg en quant a la tipologia del camí i a limitacions de pas demostren que l'ús i conservació del camí són exclusivament privats.

4) A la memòria informativa de la revisió de les NNSS de l'any 1999 es va incloure el llistat de camins de titularitat pública realitzat pel Consell de Mallorca. En aquest llistat no apareixia el camí objecte d'al·legació.

5) D'acord amb la cartografia annexa a l'adaptació de les NNSS al Pla Territorial de Mallorca el camí objecte d'al·legació discorre per la finca de la seva representada i finalitza a les cases de Son Malferit. Segons ell és un indici que demostra que el camí no té continuïtat després de les cases i discorre íntegrament per propietat privada, tot això demostraria la seva titularitat privada.

6) A l'escriptura de compravenda de la finca a l'any 1973 no consta l'existència de cap camí públic que travessi la finca i la divideixi en dues parts segregades.
A una altra escriptura de compravenda de la finca es Pouet de Son Ferrà per part de Son Malferit S.A. a l'any 1984 apareix "*y linda: por Norte con un camino abierto en la integra y con el resto ya separado con una regilla; por Sur con el predio Son Malferit de la entidad compradora; por Este, con Son Mas de Barbara Mora, y por Oeste con Son Ferrà, mediante camino de Son Malferit*". Ja es parla del camí de Son Malferit, fet que constitueix una prova de que dit camí pertany a la finca.
Finalment el signant fa referència a una tercera escriptura de l'any 1985 de compravenda per part de Son Malferit S.A. d'un finca també anomenada es Pouet de Son Ferrà.
D'aquestes tres escriptures conclou que el camí en qüestió discorre en la seva totalitat per terrenys privats propietat de Son Malferit S.L.

i a més, l'Ajuntament d'Esporles "*nunca ha ejercido titularidad sobre el mismo*" i per tant no pot ser declarat com a bé d'ús públic.

7) Segons el signant el camí travessa a ambdós costats el predi Son Malferit, la seva conservació és duta a terme per part de la propietat, la propietat ha exercit el control sobre la porta d'accés des de sempre i no està incorporat en el catàleg municipal com a bé d'ús públic.

8) El signant fa referència a cartografia i ortofotografia dels anys 2008 i 2006 en les que segons ell és pot comprovar que:

   a. El camí condueix fins a les cases de Son Malferit on finalitza.
   b. Tram de camí que llinda amb l'hort de Son Malferit. Es pot observar que el camí fa la volta a l'hort i torna fins a les cases de Son Malferit. Fet que demostra que el camí fou realitzat per interès dels propietaris de la finca.
   c. Camí que creua la finca de Son Malferit i que es tracta d'un camí no asfaltat i mantingut en tot moment per la propietat de la finca.
   d. A l'ortofotografia es pot observar que el camí no te continuïtat més enllà de la finca de Son Malferit.

Atès que:

Pel que fa a la petició de nul·litat de l'expedient d'investigació i la concessió d'un nou període d'al·legacions, atès que no es tracta de qüestions estrictament relacionades amb el Catàleg de Camins, correspon a l'Ajuntament d'Esporles considerar la conveniència d'aquestes peticions.

Pel que fa a les consideracions realitzades al Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles cal assenyalar que:

Al punt 1) És considera que el camí queda clarament identificat sobre el terreny a la cartografia inclosa en el catàleg, que és realitza sobre la cartografia oficial a les Illes Balears (Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori, COPOT, 1994. *Mapa Topogràfic Balear*. Escala 1/5.000).

Al punt 2) No és l'objectiu del catàleg identificar les "propietats afectades" sinó identificar indubitativament el traçat del camí sobre el terreny, independentment de les parcel·les cadastrals per on discorre. És considera una mancança del Catàleg de camins la no inclusió de

la longitud dels camins catalogats, d'acord amb el que estableix la normativa aplicable.

Al punt 3) Es considera un error del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles que a la fitxa del camí objecte d'al·legació no aparegui en el punt *Fulls mapa 1/5000* el mapa 698-3-1. Així i tot, a la fitxa es detalla que el seu inici es troba a "*Camí des Verger*" i finalitza al terme municipal de Palma. D'acord amb això les conclusions del Catàleg de Camins fan referència a la totalitat del camí.

Pel que fa a la pretesa titularitat privada del camí objecte d'al·legació cal assenyalar que:

Al punt 1) Aquest fet no és contradictori amb la titularitat pública del camins ja que fins a la reforma de 4 de setembre de 1998 de legislació hipotecaria, el bens de domini públic tenien vetada la inscripció al Registre la Propietat. L'article 5 del Reglament Hipotecari establia que tenien vetada la inscripció: "1.º los bienes de dominio público a que se refiere el artículo 339 del Código Civil, ya sean de uso general, ya pertenezcan privativamente al Estado, mientras estén destinados a algún servicio público, al fomento de la riqueza nacional o a las necesidades de la defensa del territorio. 2. los bienes de uso público de las provincias y de los pueblos incluidos en el párrafo 1.º del artículo 344 del Código Civil".

Al punt 2) D'acord amb la recomanació d'obertura d'un expedient d'investigació per el camí objecte d'al·legació i a petició de l'Ajuntament d'Esporles, d'1 d'abril de 2011, el Departament de Medi Ambient va remetre informe relatiu a la titularitat del camí de Son Malferit a Sarrià. A dit informe s'inclou nova documentació localitzada en la qual és constata la titularitat pública de dit camí. Pel que fa al document inclòs que segons el signant demostra la titularitat del camí cal indicar d'acord amb dit informe: "*Aquesta documentació no es considera suficientment aclaridora del caràcter privat del camí de Son Malferit a Sarrià, també anomenat camí dels Ferrans o camí de Sarrià, atès que fa referència a un camí particular obert pel propietari de Son Ferrà i que entenem que aquest no es pot identificar amb el camí de Son Malferit a Sarrià, també anomenat camí dels Ferrans o camí de Sarrià, ja que s'observa l'existència d'aquest camí ja en el segle XVII i que els documents amb data anterior i posterior són prou aclaridors de la titularitat publica d'aquest camí*" (**Annex 2**).

Al punt 3) Ens remetem al punt anterior.

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Al punt 4) Es cert que el camí no va ser inclòs a l'apartat de "*Camins de titularitat pública*", però si que es va incloure a l'apartat de "*Camins de titularitat dubtosa (es recomana iniciar expedient d'investigació)*", del punt *1.2.3. Catàleg dels camins del terme municipal d'Esporles* (pàg. 12-13).

Al punt 5) El fet que el camí objecte d'al·legació no aparegui a l'adaptació de les normes subsidiàries al PTIM no té rellevància en la seva titularitat ni desvirtua l'informe relatiu a la titularitat del camí de Son Malferit a Sarrià. Cal indicar també que dita adaptació no està aprovada definitivament. Així i tot el camí si apareix a la *Revisió de les Normes Subsidiàries* aprovada definitivament amb data 23 de novembre de 2001, on si apareix el camí de Son Malferit a Sarrià, i li és d'aplicació l'*article 88. Camins a sol rústic*.

Al punt 6) Pel que fa a la inexistència de camí públic a les escriptures aportades ens remetem al punt 1.
Es considera incorrecte l'afirmació que el camí discorre íntegrament per dintre de la finca de la seva representada ja que el camí llinda amb les dues parcel·les (polígon 8 parcel·la 5 i polígon 7 parcel·la 52)que el signant identifica com a propietats de la seva representada. És més, el camí apareix com a límit dels mateixos polígons 7 i 8 i la possessió apareix dividida en dues parcel·les, la 5 i la 53, i d'acord amb la normativa de PRESIDENCIA DEL GOBIERNO. DIRECCIÓN GENERAL DEL INSTITUTO GEOGRÁFICO Y CATASTRAL. *INSTRUCCIONES PARA LA EJECUCIÓN DEL CATASTRO TOPOGRÁFICO PARCELARIO*. (Madrid: Talleres del Instituto Geográfico y Catastral, 1942):

- Capítulo II. Levantamiento de planos parcelarios por polígonos topográficos. Trabajos de campo.
  11. [...] **Los límites de estos polígonos serán siempre líneas permanentes no expuestas a variaciones,** como ríos, arroyos, **caminos vecinales,** carreteras, canales, etc. **Se prescindirá, por tanto,** de arroyos cuyo curso pueda variar, **caminos rurales que no estén bien determinados y puedan asimismo cambiar de un año para otro, sendas, caminos de servidumbre que puedan perderse y, en general, de cuanto no presente garantía de inmutabilidad.**

- **Capítulo IV. Trabajos de nuevo levantamiento. Operadores de campo.**

> 24. Parcelas y subparcelas catastrales.- Se entiende por «parcela catastral de rústica» la porción de terreno cercada por una línea poligonal que pertenezca a un solo propietario o a varios proindiviso dentro de un término municipal. La línea poligonal a que se hace referencia será la que separa la parcela de otras de distintos propietarios dentro del mismo polígono topográfico, bien como linde de finca o como margen de detalle topográfico de dominio público. [...]
> **La finca rústica podrá estar formada por una sola parcela catastral o por varias contiguas de un mismo propietario, dentro de un término municipal o separadas solamente por vías terrestres o fluviales de dominio público.**

Així i tot, d'acord amb la cartografia i documentació inclosa a la fitxa del Catàleg de Camins i de l'informe inclòs com a Annex 2, és constata que el camí connecta els nuclis urbans d'Esporles i Establiments.
Respecte al topònim de "camí de Son Malferit" cal indicar que un camí rep, en nombroses ocasions, el nom dels indrets per on passa.

Al punt 7) Es considera incorrecte l'afirmació que el camí de Son Malferit a Sarrià travessa a ambdós costats el predi de Son Malferit i que la conservació del camí l'ha duta a terme la propietat, d'acord amb l' informe relatiu a la titularitat del camí de Son Malferit a Sarrià, elaborat pel Departament de Medi Ambient a petició de l'Ajuntament d'Esporles (**Annex 2**).

Al punt 8) La existència i titularitat pública del camí objecte d'al·legació i la seva continuació a dintre del terme municipal de Palma queda confirmada a la diferent documentació, cartografia i fotografia aèria existent tal com s'indica a l'informe del camí de Son Malferit a Sarrià (**Annex 2**)
Pel que fa a la cartografia és constata que en el mapa topogràfic de les Illes Balears de l'any 2006 no apareix un tram de camí de 125 metres de llargària abans d'arribar a les cases, però la seva existència queda provada a l'informe inclòs a l'**Annex 2**. Així i tot cal indicar que aquest fet no es significatiu en quant a la titularitat d'un camí.
El fet que el ferm sigui de terra no té significació en la titularitat d'un camí.

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Atès que s'ha detectat una mancança de informació en quant a la longitud dels camins a les fitxes del Catàleg de camins del terme municipal d'Esporles per a la seva inclusió a l'inventari de béns, s'aporta a l'**annex 11** la longitud dels camins inclosos en el Catàleg de camins pels quals es recomana la seva inclusió a l'Inventari de Béns municipal.

D'acord amb l'anteriorment exposat i amb l'informe realitzat pel Departament de Medi Ambient a petició de l'Ajuntament d'Esporles, en data 21 de juny de 2011, es recomana:

Modificar les conclusions del Catàleg de Camins pel camí de Son Malferit a Sarrià (núm. 11), en el sentit de incloure'l en el punt 3 de les conclusions "*camins que apareixen explícitament com a públics o en els que l'administració ha intervingut al llarg del temps. Segons aquesta documentació i sense perjudici que l'Ajuntament consideri la necessitat de l'obertura d'un expedient d'investigació, d'acord amb l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg, reuneixen els requisits mínims per a ser inclosos a l'inventari de Béns Municipals d'Esporles*".

Modificar la fitxa del camí núm. 11 d'acord amb **l'annex 6**.

Incorporar les longituds incloses a l'**Annex 11** a les fitxes dels camins indicats.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Guido Weiler, amb NIE X-2657254-H, com apoderat de l'entitat Dr. Frühbeck Abogados S.L.P i en nom i representació de l'entitat ES COLL S.A. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 2749, el 22 de juliol de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 1 (camí vell de Palma).

El signant sol·licita la no inclusió dels camins privats de la finca anomenada es Coll a l'inventari municipal de béns. Es fonamenta en:

1) En el Registre de la Propietat no consta cap camí públic que discorri per les finques propietat de Es Coll S.A. Ès més, dites parcel·les tenen inscrit un dret d'us privat per varis camins.

2) Cap dels camins que discorren per les finques propietat de la seva representada ha estat conservat per part de l'administració.

3) Existeix una sentència de l'Audiència Provincial de l'any 1947 respecte la titularitat del camí de Palma a Esporles que declara la titularitat privada del camí objecte d'al·legació.

Atès que:

D'acord amb la sentència dictada de 14 de març de 1946 de judici de menor quantia 242/1945 del "Juzgado de Primera Instancia del distrito número Dos" de Palma, confirmada per sentència de la Sala de lo Civil de l'Audiència Provincial de 22 de març de 1947, entenem que té efecte de cosa jutjada respecte de la titularitat privada del camí que passa per la finca de Son Mas.

Es recomana:

Excloure el camí núm. 1 (camí vell de Palma) del punt 4 (camins pels quals es recomana l'obertura d'un expedient d'investigació) de les conclusions del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Bernat Cabot Coll, amb DNI 42.978.215-R, en nom i representació de l'entitat Son Malferit S.L. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 2765, el 25 de juliol de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 11 (camí de Son Malferit a Sarrià).

El signant aporta tres certificacions registrals per tal de demostrar que no hi consta cap camí de domini o ús públic, i una acta de manifestació realitzada pel Sr. Mateo Camps Mayrata com a prova testifical del caràcter privat del camí objecte d'al·legació. El signant aporta aquesta documentació que complementa l'al·legació presentada en data 15 de juliol de 2011.

Pel que respecte al testimoni oral realitza les següents declaracions:

1) "*Que el camino era un camino particular entre los predios Son Malferit, Son Ferrà, Son Poquet, Es Pouet y Son Llabrés, para comunicarse los mismos con el pueblo de Esporlas, haciendo constar que el tramo desde Son Poquet hasta el pueblo de Esporlas, era un "camino de herradura", y a partir del año 1935, aproximadamente, dicho tramo ya fué de carro*".
2) " [...] *la conservación, mantenimiento y mejora del mismo se ha realizado siempre por la propiedad de dicho camino, sin haber recibido nunca apoyo o compensación económica por parte de ninguna administración pública*".
3) "*Que en el tramo sito entre Son Poquet (inicio del camino) y hasta el encuentro con el torrente, aproximadamente unos 400 metros, a finales de los años 50, se construyó una acequia empedrada para la evacuación de las aguas pluviales que estropeaban el camino, y sufragada íntegramente por los predios de Son Ferrá y Son Malferit*".
4) "*Que en el camino desde su inicio hasta su final, siempre ha estado acotado con barreras, incluso una intermedia*".

Atès que:

Pel que fa a les descripcions registrals aportades cal indicar que aquest fet no és contradictori amb la titularitat pública del camins ja que fins a la reforma de 4 de setembre de 1998 de legislació hipotecaria, el bens de domini públic tenien vetada la inscripció al Registre la Propietat. L'article 5 del Reglament Hipotecari establia que tenien vetada la inscripció: "1.º los bienes de dominio público a que se refiere el artículo 339 del Código Civil, ya sean de uso general, ya pertenezcan privativamente al Estado, mientras estén

destinados a algún servicio público, al fomento de la riqueza nacional o a las necesidades de la defensa del territorio. 2. los bienes de uso público de las provincias y de los pueblos incluidos en el párrafo 1.º del artículo 344 del Código Civil".

Pel que fa al testimoni oral cal indicar que:

D'acord amb *l'informe del Camí de Son Malferit a Sarrià / Camí dels Ferrans / Camí de Sarrià* realitzat pel Departament de Medi Ambient a petició de l'Ajuntament d'Esporles, en data 21 de juny de 2011, la documentació localitzada és suficientment aclaridora per a determinar el caràcter públic del camí. La declaració aportada no desvirtua la documentació inclosa en el catàleg de camins ni a l'esmentat informe pel camí objecte d'al·legació.

Es recomana:

Modificar les conclusions del Catàleg de Camins pel camí de Son Malferit a Sarrià (núm. 11), D'acord amb *l'informe del Camí de Son Malferit a Sarrià / Camí dels Ferrans / Camí de Sarrià* realitzat pel Departament de Medi Ambient a petició de l'Ajuntament d'Esporles, en data 21 de juny de 2011, en el sentit de incloure'l en el punt 3 de les conclusions "*camins que apareixen explícitament com a públics o en els que l'administració ha intervingut al llarg del temps. Segons aquesta documentació i sense perjudici que l'Ajuntament consideri la necessitat de l'obertura d'un expedient d'investigació, d'acord amb l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg, reuneixen els requisits mínims per a ser inclosos a l'inventari de Béns Municipals d'Esporles*".

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Lluís Sánchez Porcel. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 2733, el 21 de juliol de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 1 (camí vell de Palma).

El signant afirma ser propietari de les parcel·les 60 i 61 del polígon 7 del terme municipal d'Esporles i que el camí objecte d'al·legació és de titularitat privada. Es fonamenta en:

1) A la parcel·la abans esmentada i consta un dret de pas a peu i amb vehicle per el camí que discorre per la finca es Coll, des de la carretera d'Esporles.

2) Hi ha una servitut de pas a favor del predi Son Mas.

3) Existeix una sentència que declara la titularitat privada del camí objecte d'al·legació, dictada per l'Audiencia Provincial el 22 de març de 1947.

Atès que:

D'acord amb la sentència dictada de 14 de març de 1946 de judici de menor quantia 242/1945 del "Juzgado de Primera Instancia del distrito número Dos" de Palma, confirmada per sentència de la Sala de lo Civil de l'Audiència Provincial de 22 de març de 1947, entenem que té efecte de cosa jutjada respecte de la titularitat privada del camí que passa per la finca de Son Mas.

Es recomana:

Excloure el camí núm. 1 (camí vell de Palma) del punt 4 (camins pels quals es recomana l'obertura d'un expedient d'investigació) de les conclusions del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada per la Sra. Helena Labadié Regnier, amb DNI núm. 43.010.041-H, en representació de Ca Na Lluïsa S.A. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 2719, el 20 de juliol de 2011. Al·legació que fa referència al camí núm. 28 (camí de Puigpunyent a Establiments).

La signant afirma que en un tram del camí objecte d'al·legació no existeix, al seu pas per la parcel·la 26 del polígon 9 del terme municipal d'Esporles i sol·licita, en el cas que s'aprovi el Catàleg de Camins, un canvi de traçat per a dit camí. Es fonamenta en:

1) No hi ha constància física del pretès camí. Aporta documentació i plànols per demostrar la inexistència del camí i grafiar el tram proposat com a possible alternativa.
2) El tram indicat no figura en el Registre de la Propietat ni en les escriptures de la finca.

Atès que:

Al punt 1) És considera un error del Catàleg de Camins el traçat grafiat en el mapa escala 1:5000 al seu pas per la finca Ca na Lluïsa.
D'acord amb *l'informe del Camí de Puigpunyent a Establiments / Camí de Bunyolí / Camí de Sobremunt / Camí de Superna* realitzat pel Departament de Medi Ambient a petició de l'Ajuntament d'Esporles, en data 21 de juny de 2011 pel camí objecte d'al·legació (**Annex 7**), i a la fitxa que s'hi adjunta és corregeix el traçat per dintre de dita finca i és constata l'existència física del camí.

Al punt 2) Aquest fet no és contradictori amb la titularitat pública del camins ja que fins a la reforma de 4 de setembre de 1998 de legislació hipotecaria, el bens de domini públic tenien vetada la inscripció al Registre la Propietat. L'article 5 del Reglament Hipotecari establia que tenien vetada la inscripció: "1.º los bienes de dominio público a que se refiere el artículo 339 del Código Civil, ya sean de uso general, ya pertenezcan privativamente al Estado, mientras estén destinados a algún servicio público, al fomento de la riqueza nacional o a las necesidades de la defensa del territorio. 2. los bienes de uso público de las provincias y de los pueblos incluidos en el párrafo 1.º del artículo 344 del Código Civil".

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Pel que fa a la petició d'un canvi de traçat cal indicar que és competència de l'Ajuntament decidir sobre la conveniència de dita proposta atès que no són qüestions estrictament relacionades amb el Catàleg de Camins.

D'acord amb l'anteriorment exposat i amb l'informe realitzat pel Departament de Medi Ambient a petició de l'Ajuntament d'Esporles, en data 21 de juny de 2011, es recomana:

Modificar les conclusions del Catàleg de Camins pel camí de Puigpunyent a Establiments (núm. 28), en el sentit de incloure'l en el punt 3 de les conclusions "*camins que apareixen explícitament com a públics o en els que l'administració ha intervingut al llarg del temps. Segons aquesta documentació i sense perjudici que l'Ajuntament consideri la necessitat de l'obertura d'un expedient d'investigació, d'acord amb l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg, reuneixen els requisits mínims per a ser inclosos a l'inventari de Bèns Municipals d'Esporles*", i modificar la seva fitxa d'acord amb l'aportada a l'informe esmentat al punt 2.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE PATRIMONI DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Manuel Rossiñol Fuster, DNI 41286381-R, en nom i representació de l'entitat FROZA S.L. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 1363, el 9 d'abril de 2010. Al·legació que fa referència al camí vell de Son Dameto i a altres camins que transcorrin per dintre de la finca Son Dameto.

El signant sol·licita que els camins objecte d'al·legació constin com a de domini i ús privat en el Catàleg de Patrimoni. Pel camí que anomena "camí vell de Son Dameto fonamenta la seva titularitat privada en que el camí discorre íntegrament per dintre del predi Son Dameto i va ser construït amb l'exclusiva finalitat de connectar les cases de Son Dameto amb el poble d'Esporles.

Atès que:

- El signant realitza al·legacions al Catàleg de Patrimoni, el qual no és objecte d'aquest informe.

- Pel que fa a la pretesa titularitat privada del camí objecte d'al·legació ens remetem a l'informe "Al·legacions al Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles", realitzat en contestació a al·legacions presentades pel mateix signant al Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles (pàg. 9-21).

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

INFORME: AL·LEGACIONS AL CATÀLEG DE PATRIMONI DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES.

Al·legació presentada pel Sr. Gabriel Ballester Forteza, DNI 41399565-W, en nom i representació de Renta Mediterránea S.L. Entrada a l'ajuntament d'Esporles número 1635, el 26 d'abril de 2010. Al·legació que fa referència als camins que discorren per dintre de la finca Son Ferrà.

El signant afirma que el seu representat és propietari d'una part de la finca Son Ferrà. Aporta escriptura de compravenda.

Segons el signant els camins que creuen la finca Son Ferrà son de caràcter totalment privat tal com acredita el catàleg aprovat inicialment per l'Ajuntament d'Esporles i el catàleg elaborat l'any 1998 pel Consell Insular de Mallorca. En aquests catàlegs únicament es fa menció a dos camins, un el camí de s'Ermita, de caràcter privat, i un altre que és la carretera municipal de Palma a Esporles que llinda amb la finca Son Poquet i amb la finca Son Ferrà.

Atès que el signant realitza al·legacions al Catàleg de Patrimoni, el qual no és objecte d'aquest informe.

Pel que fa a la pretesa titularitat privada dels camins inclosos en el Catàleg de Camins, cal indicar que s'hi inclouen tres camins que discorren per o vora les parcel·les esmentades pel signant, aquests són:

1.- Camí de s'Ermita (núm. 13), el qual es troba inclòs en el punt 2 de les conclusions del catàleg de camins: "*és especialment recomanable la protecció dels camins amb interès constructiu que es relacionen a continuació*".
2.- Camí des Verger (núm. 12), el qual es troba inclòs en el punt 3 de les conclusions del catàleg de camins: "*Atesa la documentació que s'ha trobat, es pot fer una relació dels camins que apareixen explícitament com a públics o en els que l'administració ha intervingut al llarg del temps. Segons aquesta documentació i sense perjudici que l'Ajuntament consideri la necessitat de l'obertura d'un expedient d'investigació, d'acord amb l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg, reuneixen els requisits mínims per a ser inclosos a l'inventari de Béns Municipals d'Esporles (apartat 2.1.4)*".
3.- Camí de Son Malferit a Sarrià (núm. 11), el qual es troba inclòs en el punt 4 de les conclusions del catàleg de camins: "*existeixen indicis d'una possible titularitat pública, però la documentació trobada no permet aclarir suficientment aquesta. Per aquests camins, es recomana*
l'obertura d'un expedient d'investigació, segon l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg".

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

I en data 21 de juny de 2011 (Registre d'entrada a l'Ajuntament d'Esporles núm. 2399) el Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca, a petició de l'Ajuntament d'Esporles, va remetre a dit ajuntament l'informe "*del camí de Son Malferit a Sarrià / camí dels Ferrans / camí de Sarrià*". A dit informe és pot llegir a les conclusions: "*D'acord amb el que s'ha exposat anteriorment es conclou que el camí de Son Malferit a Sarrià, també conegut com a camí dels Ferrans o camí de Sarrià, és de titularitat pública. Es recomana per tant la modificació del catàleg de camins del terme municipal d'Esporles, en el sentit d'incloure el* ***camí de Son Malferit a Sarrià / camí dels Ferrans / camí de Sarrià*** *entre els camins que reuneixen els requisits per ésser inclosos a l'Inventari de béns municipals de l'Ajuntament d'Esporles*" (**Annex 2**).

Es recomana:

- Mantenir les conclusions del catàleg de camins del terme municipal d'Esporles pel camí de s'Ermita (núm. 13) i pel camí des Verger (núm. 12).

- Modificar les conclusions del catàleg de camins del terme municipal d'Esporles pel camí de Son Malferit a Sarrià (núm. 11) d'acord amb les conclusions de l'informe abans esmentat.

Palma, 28 de juny de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador del programa de catalogació de camins

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 173 700 / 971 173 731
F. 971 173 731
www.conselldemallorca.net

Consell de Mallorca

Departament de Medi Ambient

Annex 1

Inventari de Béns del terme municipal d'Esporles

AJUNTAMENT D'ESPORLES
ILLES BALEARS

MARIA DOLORES SUREDA TRUJILLO, Secretària Interventora de l'Ajuntament d'Esporles, Illes Balears,

CERTIFIC.- Que el Ple de l'Ajuntament en sessió celebrada dia 25 de maig de 1995 adoptà, entre altres, el següent acord:

"INVENTARI DE BENS.- El Sr. Sebastian Gutierrez Rodriguez delegat de l'area d'hisenda pasar a donar coneixament la corporació l'Inventari de Bens , al qual ha estat exposat al públic pel termini de quinze dies, sense que hi hagui cap reclamació, proposa que es dugui a ple per la seva aprovació.

Sotmés a votacio es aprovat, al resultat de la mateixa fou:

- Cinc (5) vots a favor del PSOE.
- Quatre (4) abstencions del PP."

ALTRE SI CERTIFIC.- Que l'Inventari de bens inclou els següents camins:

	Identificació tram	
Denominació	origen	final
Camí de Sobremunt	PM 1040 Esporles	Es Pouet
Camí de Son Simonet	C/ Llum, Esporles	Son Cabaspre
Camí Pinar de Canet	PM 1120 s'Esglaieta	Pinar de Canet
Camí parcel·les Son Dameto	C/ Zaragoza, Esporles	PM 710
Camí Ca's Ratat	PM 1120 s'Esglaieta	PM 1120"

I per a què així consti lliuro el present amb el vist i plau del Batle, Sr. Miquel Ensenyat Riutort, signo a Esporles, 14 de desembre de 2011.

Vist i plau
El Batle,

La Secretària,

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

Epígraf	1	IMMOBLES
Element	00106	CAMI DE SOBREMUNT

Dades generals

Responsable:	Batle
Valor:	0,00
Patrimoni:	PATRIMONI GENERAL
Titularitat:	AJUNTAMENT
Ús:	PROPI
Classificació:	
Desc. ampliada:	Camí de Sobremunt. L'origen es al p.k 13,5 P.M 1040 - Esporles, fins a Es Pouet. La longitud es de 9,1 km.

DADES UBICACIÓ FÍSICA

Lloc:	Sobremunt
Posició:	ESPORLES

DADES ECONÒMIQUES:

Grup d'elements:	VIES PUBLIQUES (CARRERS, JARDINS PLACES)	
Vida útil:	0	
Situació:	En ús	
Valor:		0,00
Import Amort.:		0,00
Import No Amort.:		0,00
Amortització Acum.:		0,00
Import líquid:		0,00
Amort. Acum.:	2908	
Dot. Amort.:	690	DOTACIÓ A LA PROVISIÓ DE L'IMMOBILITZAT IMMATERIAL
Centre de cost:		
Data amort. inicial :	01/01/1995	Data darrera amort.: 0.00:00

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

DADES COMPTABLES:

Compte: 22100 CONSTRUCCIONS

Exercici: 1995

Tercer:

Indicador: Despesa ✓ Ingrés

N. Factura:

D.Factura: 0.00.00

Assentament:

Operació:

Import Operació: 0,00

Dades pressupuestàries

EXERCICI	Clas. Orgànica	Clas. Funcional	Clas. Econòmica	----	Expedient	Projecte	Agent
1995				01			

DADES INMOBLES:

Naturalesa:

Aprofita.:

Classe:

Desti acord:

Destinació:

Tit. adq:

R. Parcel·la: R. Plànol: N. Local:

Dades registrals i notarials:

REGISTRE DE LA PROPIETAT DE
VOLUM LLIBRE DE FOLI FINCA INSCRIPCIO

AGRAVAMENTS:

Naturalesa:

Contingut:

Dades registrals i notarials:

REGISTRE DE LA PROPIETAT DE
VOLUM LLIBRE DE FOLI FINCA INSCRIPCIO

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

Observacions:

Bé ret.

Preu actual 0,00

Rendes

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

Epígraf 1 **IMMOBLES**
Element 00108 **CAMI DE SON SIMONET.**

Dades generals

Responsable: Batle
Valor: 0,00
Patrimoni: PATRIMONI GENERAL
Titularitat: AJUNTAMENT
Ús: PROPI
Classificació:
Desc. ampliada: Camí de Son Simonet. Origen al C/Lium Esporles fins a Son Cabaspre. La longitud es 4 km

DADES UBICACIÓ FÍSICA

Lloc: Son Simonet
Posició:

DADES ECONÒMIQUES:

Grup d'elements: VIES PUBLIQUES (CARRERS, JARDINS PLACES)
Vida útil: 0
Situació: EN US

Valor: 0,00
Import Amort.: 0,00
Import No Amort.: 0,00
Amortització Acum.: 0,00
Import líquid: 0,00

Amort. Acum.: 2908
Dot. Amort.: 690 DOTACIÓ A LA PROVISIÓ DE L'IMMOBILITZAT IMMATERIAL
Centre de cost:
Data amort. inicial: 01/01/1995 **Data darrera amort.:** 0.00.00

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

DADES COMPTABLES:

Compte: 22100 CONSTRUCCIONS

Exercici: 1995

Tercer:

Indicador: Despesa ✔ Ingrés

N. Factura:

D.Factura: 0:00:00

Assentament:

Operació:

Import Operació: 0.00

Dades pressupuestàries

EXERCICI	Clas. Orgànica	Clas. Funcional	Clas. Econòmica	----	Expedient	Projecte	Agent
1995				01			

DADES INMOBLES:

Naturalesa:

Aprofita.:

Classe:

Desti acord:

Destinació:

Tit. adq:

R. Parcel·la: R. Plànol: N. Local:

Dades registrals i notarials:

REGISTRE DE LA PROPIETAT DE
VOLUM LLIBRE DE FOLI FINCA INSCRIPCIO

AGRAVAMENTS:

Naturalesa:

Contingut:

Dades registrals i notarials:

REGISTRE DE LA PROPIETAT DE
VOLUM LLIBRE DE FOLI FINCA INSCRIPCIO

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

Observacions:

Bé rel.

Preu actual 0,00

Rendes

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

Epígraf	1	IMMOBLES
Element	00110	CAMI DES PINAR DE CANET.

Dades generals

Responsable:	Batle
Valor:	0,00
Patrimoni:	PATRIMONI GENERAL
Titularitat:	AJUNTAMENT
Ús:	PROPI
Classificació:	
Desc. ampliada:	Cami Pinar de Canet. p k 3.L'origen es al P M 1120 S'Esgleieta i al final es Pinar de Canet. La longitud es de 3,5 km.

DADES UBICACIÓ FÍSICA

Lloc:	Cami Pinar de Canet.
Posició:	

DADES ECONÒMIQUES:

Grup d'elements:	VIES PUBLIQUES (CARRERS, JARDINS PLACES)	
Vida útil:	0	
Situació:	EN US	
Valor:	0,00	
Import Amort.:	0,00	
Import No Amort.:	0,00	
Amortització Acum.:	0,00	
Import liquid:	0,00	
Amort. Acum.:	2908	
Dot. Amort.:	690	DOTACIÓ A LA PROVISIÓ DE L'IMMOBILITZAT IMMATERIAL
Centre de cost:		

Data amort. inicial : 01/01/1995 **Data darrera amort.:** 0.00.00

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

DADES COMPTABLES:

Compte: 22100 CONSTRUCCIONS

Exercici: 1995

Tercer:

Indicador: Despesa ✔ Ingrés

N. Factura:

D.Factura: 0.00.00

Assentament:

Operació:

Import Operació: 0,00

Dades pressupuestàries

EXERCICI	Clas. Orgànica	Clas. Funcional	Clas. Econòmica	----	Expedient	Projecte	Agent
1995				01			

DADES INMOBLES:

Naturalesa:

Aprofita.:

Classe:

Desti acord:

Destinació:

Tit. adq:

R. Parcel·la: R. Plànol: N. Local:

Dades registrals i notarials:

REGISTRE DE LA PROPIETAT DE
VOLUM LLIBRE DE FOLI FINCA INSCRIPCIO

AGRAVAMENTS:

Naturalesa:

Contingut:

Dades registrals i notarials:

REGISTRE DE LA PROPIETAT DE
VOLUM LLIBRE DE FOLI FINCA INSCRIPCIO

AJUNTAMENT D'ESPORLES Illes Balears

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

Observacions:

Bé rel.

Preu actual 0,00

Rendes

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

Epígraf	1	IMMOBLES
Element	00111	CAMI PARCEL·LES SON DAMETO.

Dades generals

Responsable:	Batle
Valor:	0,00
Patrimoni:	PATRIMONI GENERAL
Titularitat:	AJUNTAMENT
Ús:	PROPI
Classificació:	
Desc. ampliada:	Cami parcel·les Son Dameto. L'origen es esl carrer Darrera Sa Paret- Esporle p.k 27 fins a la PM 710 la longitud es de 4 km.

DADES UBICACIÓ FÍSICA

Lloc:	Cami Son Dameto
Posició:	

DADES ECONÒMIQUES:

Grup d'elements:	VIES PUBLIQUES (CARRERS, JARDINS PLACES)	
Vida útil:	0	
Situació:	EN US	
Valor:		0,00
Import Amort.:		0,00
Import No Amort.:		0,00
Amortització Acum.:		0,00
Import líquid:		0,00
Amort. Acum.:	2908	
Dot. Amort.:	690	DOTACIÓ A LA PROVISIÓ DE L'IMMOBILITZAT IMMATERIAL
Centre de cost:		
Data amort. inicial :	01/01/1995	Data darrera amort.: 0:00:00

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

DADES COMPTABLES:

Compte: 22100 CONSTRUCCIONS

Exercici: 1995

Tercer:

Indicador: Despesa ✓ Ingrés

N. Factura:

D.Factura: 0.00.00

Assentament:

Operació:

Import Operació: 0,00

Dades pressupuestàries

EXERCICI	Clas. Orgànica	Clas. Funcional	Clas. Econòmica	----	Expedient	Projecte	Agent
1995				01			

DADES INMOBLES:

Naturalesa:

Aprofita.:

Classe:

Desti acord:

Destinació:

Tit. adq:

R. Parcel·la: R. Plànol: N. Local:

Dades registrals i notarials:

REGISTRE DE LA PROPIETAT DE
VOLUM LLIBRE DE FOLI FINCA INSCRIPCIO

AGRAVAMENTS:

Naturalesa:

Contingut:

Dades registrals i notarials:

REGISTRE DE LA PROPIETAT DE
VOLUM LLIBRE DE FOLI FINCA INSCRIPCIO



INVENTARI GENERAL (COMPLET)

Observacions:

Bé rel.

Preu actual 0,00

Rendes

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

Epigraf 1 **IMMOBLES**

Element 00112 **CAMI CA'S RATAT.**

Dades generals

Responsable: Batle

Valor: 0,00

Patrimoni: PATRIMONI GENERAL

Titularitat: AJUNTAMENT

Ús: PROPI

Classificació:

Desc. ampliada: Cami cas Ratat, p.k 0,1 l'origen es al PM 1120 s'Esgleieta p.k 2 fins al fin PM 1120, la longitud es de 4 km

DADES UBICACIÓ FÍSICA

Lloc: S'Esgleieta

Posició:

DADES ECONÒMIQUES:

Grup d'elements: VIES PUBLIQUES (CARRERS, JARDINS PLACES)

Vida útil: 0

Situació: EN US

Valor: 0,00

Import Amort.: 0,00

Import No Amort.: 0,00

Amortització Acum.: 0,00

Import liquid: 0,00

Amort. Acum.: 2908

Dot. Amort.: 690 DOTACIÓ A LA PROVISIÓ DE L'IMMOBILITZAT IMMATERIAL

Centre de cost:

Data amort. inicial: 01/01/1995 Data darrera amort.: 0:00:00

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

DADES COMPTABLES:

Compte: 22100 CONSTRUCCIONS

Exercici: 1995

Tercer:

Indicador: Despesa ✓ Ingrés

N. Factura:

D.Factura: 0.00.00

Assentament:

Operació:

Import Operació: 0,00

Dades pressupuestàries

EXERCICI	Clas. Orgànica	Clas. Funcional	Clas. Econòmica	[illegible]	Expedient	Projecte	Agent
1995				01			

DADES INMOBLES:

Naturalesa:

Aprofita.:

Classe:

Destí acord:

Destinació:

Tit. adq:

R. Parcel·la: R. Plànol: N. Local:

Dades registrals i notarials:

REGISTRE DE LA PROPIETAT DE
VOLUM LLIBRE DE FOLI FINCA INSCRIPCIO

AGRAVAMENTS:

Naturalesa:

Contingut:

Dades registrals i notarials:

REGISTRE DE LA PROPIETAT DE
VOLUM LLIBRE DE FOLI FINCA INSCRIPCIO

INVENTARI GENERAL (COMPLET)

Observacions:

Bé rel.

Preu actual 0,00

Rendes

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

Annex 2

Informe camí de Son Malferit a Sarrià

INFORME: CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ

Antecedents.

El mes d'abril de 1998 el Consell de Mallorca va lliurar a l'Ajuntament d'Esporles el Catàleg de camins del terme municipal.

Entre els camins assenyalats en el catàleg apareixia, amb el núm. 11, el camí de Son Malferit a Sarrià, i a l'apartat de conclusions es va incloure entre els camins pels quals es recomanava l'obertura d'un expedient d'investigació.

L'1 d'abril de 2011 l'Ajuntament d'Esporles va sol·licitar ajut per procedir a l'obertura d'un expedient d'investigació amb l'objecte d'esbrinar-ne la titularitat dels següents camins:

- Camí Vell de Palma
- Camí de Son Malferit a Sarrià
- Camí de Puigpunyent a Establiments

D'acord amb aquesta sol·licitud s'emet el següent informe.

1. El camí de Son Malferit a Sarrià.

El **camí de Son Malferit a Sarrià**, també anomenat **camí dels Ferrans** o **camí de Sarrià,** té el seu inici en el camí públic des Verger (núm. 12 del Catàleg de camins del terme municipal d'Esporles) i finalitza en el nucli urbà d'Establiments. Pel que fa al municipi d'Esporles, el seu traçat i característiques són les que apareixen a la fitxa adjunta (document 1) i plànol adjunt (document 69).

2. Funció

El **camí de Son Malferit a Sarrià** compleix una funció de comunicació entre el poble d'Esporles i les possessions de Son Ferrà (Esporles), Son Malferit (Esporles), Son Llabrés (Esporles) i Sarrià (Palma) i el llogaret d'Establiments.

Sarrià i Establiments formaven també part del municipi d'Esporles fins que l'any 1837 Sarrià passà a pertànyer al municipi d'Establiments quan aquest s'independitza, i l'any 1919 s'annexionà al municipi de Palma.

La importància com a via de comunicació ve remarcada per la rellevància que tenien aquestes possessions en l'economia dels pobles propers.

2.2 Aquesta funció de comunicació i la seva importància queda reflectida en el següent document:

- En el ple celebrat per l'Ajuntament d'Esporles el 19 de juliol de 1927 es donà lectura a la següent moció presentada per la comisió de Foment on llegim: "...no puede ocultarse a la consideracion del ayuntamiento que los predios el Pouet, C'an Manent, C'an Fava, Cana Lluisa, Sobremunt, el Verger, Casanova, Son Poquet, Son Ferrá, **Son Llabrés**, **Son Malferit** y **Pouet de Son Ferrá** cuya extension representa una quarta parte del termino municipal de esta villa carecen casi en absoluto de via de comunicación con este pueblo, pues si bien disponen de un camino de herradura, este medio de comunicación ofrece grandes dificultades y mayores gastos para el transporte de sus productos ..." . Es va acordar "aprovar dicha moción y comunicar el acuerdo al Ingeniero D. Antonio Parietti para que proceda al trazado y confección del correspondiente proyecto y presupuesto" (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 46). Document 2.

- El projecte de camí per trànsit rodat, des d'Esporles al d'enllaç amb el camí veïnal d'Esporles a Puigpunyent, datat l'any 1929, fou declarat pel batle d'Esporles d'utilitat pública, ja que "...En los alrededores de la villa de Esporlas hay una gran extensión de terrenos de cultivo integrada por los predios Son Ferrá, Son Poquet, La Casa Nova, Son Verger, **Son Malferit y otros cuya comunicación única con la población la constituye un pésimo camino de herradura**..." (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 1152). Document 3.

2.3 La importància de Sarrià en el terme d'Esporles queda reflectida a la següent publicació:

- ALBERTÍ, Jaume; ROSSELLÓ, Ramon. *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI*. Palma: Lleonard Muntaner Editor, 1996. (Llibres de la Nostra Terra; 24): "...**La possessió de Sarrià fou la més valorada econòmicament a l'estim de 1578 i, per això era la més rica d'Esporles**..." (pàg 94). Document 4.

3. Denominació del camí

El camí rebia diversos noms d'acord amb les possessions per on passava i el seu destí: **camí dels Ferrans**, **camí de Sarrià** i **camí de Son Malferit**.

3.1 ***Camí dels Ferrans***

El camí de Son Malferit a Sarrià rebia el nom de **camí dels Ferrans**, en al·lusió a la possessió que tenia aquesta família a Esporles i que es pot identificar amb l'actual **Son Ferrá,** punt on s'uneix el **camí de Son Malferit a Sarrià**, també anomenat **camí dels Ferrans** o **camí de Sarrià,** amb el camí públic des Verger.

3.1.1 Es pot observar l'origen d'aquest topònim en el següent document:

- El 30 d'agost de 1785 Pere Descatlar capbrevava la possessió des Verger, a Esporles, que "...Linda de una parte con la Posesion

Sobremunt, de otra con la Posesion Son Noguera, de otra con la Posesion Superna, de otra con la Posesion la Grange, de otra con la **Posesion llamada dels Farrans**, de otra con Posecion de los Sucesores de Doña Onufria de Villalonga y Mir, y de otra con Posecion de los Sucesores del Magnifico Pedro Llabres..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1156). Document 5.

3.1.2 L'**alqueria dels Ferrans** d'Esporles apareix a la següent bibliografia:

- ALBERTÍ, Jaume; ROSSELLÓ, Ramon. *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI*. Palma: Lleonard Muntaner Editor, 1996. (Llibres de la Nostra Terra; 24). El document núm. 493, del 10 de maig de 1574, diu: "...Bartomeu Ferrà denuncia davant el bisbe i capítol de canonges haver plantat una quarterada i un quartó de vinya al **lloc dit els Ferrans**. (ACM, nº 14.931, f. 172)..." (pàg. 296). Document 6.

- ALBERTÍ, Jaume; ROSSELLÓ, Ramon. *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI*. Palma: Lleonard Muntaner Editor, 1996. (Llibres de la Nostra Terra; 24). El document núm. 527 bis, del 30 de novembre de 1489, recull l'inventari de béns d'Antoni Tries, on podem llegir: "...E primo fonch atrobada en la dita heretat una pocessió o alqueria scituada e possada en la parròquia de Sporles, hon lo dit quondam Anthoni Tries habitava, sots alou del bisbe de la Ciutat de Mallorquas la qual afronta ab la posessió den Batiste Terrades e de altra part ab la possessió apel·lada lo Verger e les **pocessions dels Ferrans** e a l'altra part ab pocessió den Berenguer Tries e l'altra part ab pocessió de Sarriá ab unes cases contigües en la dita posessió o alqueria del dit defunt en les qual lo dit defunt estava e habitava e és mort..." (pág. 320). Document 7.

3.1.3 L'existència del **camí dels Ferrans** es pot observar a la següent documentació:

- El 29 de desembre de 1607 Andreu Caselles, com a curador de l'heretat de Pere Lluis Berard, capbrevava la possessió de **Sarrià**, "...y Affronta la dita possessio o alcharia de Sarria de una part ab la possessio del Magnifich Nicholau de Berga, y ab la possessió dita Son Spanyol de don Pera Pachs, olim Español, y de altre part ab la possessio de Canet, y ab la possessio dita Son Quint de dona Isabel Dameto, y Quint, y de altre part ab possessio de Tries y de dalt la montanya ab possessio dels Magni. ñol. que fonc del Magnifich Matheu Spañyol, y ab terres dites lo cañyar de Barthomeu Gallard y de altre part ab la possessio o honor de Bunyoli y ab possessio dita pocafarina, y ab los stabliments de Poca Ferina **stant de per mig lo camí dit dels Farrans**..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1150). Document 8.

- El 19 de juny de 1736 Nicolau Llabrés d'Armengol capbrevava la possessió dita **Sarrià**, i "...Confronta dita Possessió Sarria de una part ab Possessió de Don Gabriel de Berga; de altre ab Possessió anomenada Son Español, que es de Doña Margarita Dameto y Español, Muller del Ilustre Don Francisco Dameto, de altre ab Possessió anomenade Canet, y de la matexa part ab Possessió dita Son Quint; de altre ab Possessió de Antoni Trias, ó, sos hereus, per la part de la Montaña ab Possessió dita Son Mas; de altre ab Possessió dita Son Malferit, y de altre part ab Possessió dita Son Llabres de dit Denunciant; y ab terras dites lo Cañar dels hereus de Guillem Gallard; y de altre part ab Possessió, ó, honor de Buñoli; y ab Possessió dita Pocafarina; y ab terras de diffarents establidors de dita Possessió, y **pasa per al mig del cami anomenat dels Ferrans..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1120).** Document 9.

- El 23 de desembre de 1773 Rosa Ram de Viu capbrevava una possessió anomenada **Sarrià**, i "...Confronta dicha Pocesion Sarriá de una parte con Pocesion de los subzesores de Don Gabriel de Berga; de otra con la Pocesion Son Español del Ilustre Marques de Bellpuig; de otra con la Pocesion Canet, por la misma parte con la Pocesion Son Quint de Don Juan Burgues Zaforteza; de otra con Pocesion de los subzesores de Antonio Trias, de otra por la parte de la Montaña con la Pocesion Son Mas, de otra con la Pocesion Son Malferit; de otra con la Pocesion Son Llabres de la Denunciante, y con tierras llamadas el Cañar de Pedro Antonio Gallard del Cañar; de otra con la Pocesion u Honor llamado de Buñoli, de otra con la Posecion Pocafarina, y de otra con tierras de diferentes Adquisidores de otra Posecion y **pasa por en medio del Camino llamado dels Farrans...**" (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1154). Document 10.

- El 20 de juny de 1785 Rosa Ram de Viu, vidua i hereva universal de Francesc Llabrés d'Armengol i Dureta, capbrevava una possessió dita Sarrià, y "...Linda dicha Posesion **Sarriá** de una parte, con Posecion de los sucesores de Don Gabriel de Berga, de otra con la Posesion son Español del Ilustre Marques de Bellpuig, de otra con la Posesion Canet, por la misma parte con la Posesion son Quint de Don Juan Burguez Zaforteza; de otra con la Posecion de los sucesores de Antonio Trias, de otra con la parte de la Montaña con la Posecion Son Mas, de otra con la Posecion son Malferit, de otra con la Posecion son Llabres de la Denunciante, y con tierras llamadas el Cañar de Pedro Antonio Gallard del Cañar, de otra con la Posecion, o Honor llamado de Buñola, de otra con la Posesion Pocafarina, y de otra con tierras de diferentes Adquisidores de dicha Posecion, y **pasa por el medio del camino llamado dels Farrans**..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1156). Document 11.

- L'1 de setembre de 1816 la Cúria de la Porció Temporal del Bisbe de Mallorca venia a Francesc Llinàs Ferragut **una peça de terra als Establiments Vells d'Esporles**, que "...Linda con tierras de Antonio Gil, con tierras de Mateo Lladó, con tierras de Juan Bautista Amoros, con **Camino llamado dels Farrans** y con tierras del Comprador..." (Arxiu del Regne de Mallorca. CH 599). Document 12.

- El 30 de juliol de 1825 Antoni Ferrer, procurador dels béns de Josepa de Salas Boxadors, vidua de Jaume Armengol, capbrevava la possessió de **Sarrià**, i "...Linda dicha Posesion Sarriá de una parte con Posesion de los succesores de Don Gabriel de Berga, de otro con la Posesion Son Español del Ilustre Marques de Bellpuig, de otra con la Posesion Canet, por la misma parte con la Posesion Son Quint, de otra con la Posesion de los sucesores de Antonio Trias, de otra con la parte de la montaña con la Posesion Son Mas, de otra con la Posesion Son Malferit, de otra con la Posesion son Llabres de la misma su principal, con tierras llamadas el cañar, de otra con la Posesion u Honor llamado de Buñoli, de otra con la Posesion Poca-farina, y de otra con tierras de diferentes adquisidores de dicha Posesion, y **pasa por el medio del camino llamado dels Farrans**..." (Arxiu del Regne de Mallorca. Sign. 1161). Document 13.

3.2 ***Camí de Sarrià***

El **camí de Son Malferit a Sarrià** és anomenat també **camí de Sarrià,** d'acord amb la importància que tenia aquesta possessió.

3.2.1 La denominació camí de Sarrià apareix en els següents documents:

- El 14 de juny de 1702 Caterina Thomàs capbrevava una peça de terra a Establiments, de pertinències de la possessió de Pocafarina (Esporles), "...les quals tres pessas de terra per trobarse unidas affronten de una part ab lo cami de Sarria, de altre part ab terras de la Possessio dita Poca Farina, de altre ab terras de Antoni Cañellas, de altre ab terras de Margarita, Anna y Joana Gonsales germanes fillas de Michel Gonzales, de altre ab terras de Pera Llabres fill de Pera, y de altre ab terras de Pera Llabres fill de Joseph y de altre ab terras dels hereus de Michel Amoros carniser..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 14.

- El 31 de març de 1835 Antoni Rosselló capbrevava una peça de terra i cases situades a Establiments, que "...Confronta ab **cami del Predio Sarriá**, ab terras del Predio Son Pou, ab las de Jaume Vaquer, ab Rafal de las matexas pertinencias y ab las de Catalina Llabres..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-269). Document 15.

3.2.2 La denominació **camí de Sarrià** apareix a les següents publicacions:

- ALBERTÍ, Jaume; ROSSELLÓ, Ramon. *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI*. Palma: Lleonard Muntaner Editor, 1996. (Llibres de la Nostra Terra; 24). El document núm. 537, del 3 d'abril de 1593, diu: "...Caterina Vergera, vídua de Miquel Verger, pagès de la parròquia d'Esporles, lloga per temps de 7 anys a Gaspar Pisà, picapedrer de Mallorca, un rafal a Esporles, prop de la possessió de mossèn Gual de Pocafarina, confrontant amb el **camí de Sarriá** i amb el rafal de reverend Pere Abrines, canonge de la Seu de Mallorca. Preu: 9 lliures cada any. (ARM, Pere Marquès, M-1.253, 15-16v)..." (pàg. 334). Document 16.

- SALAMANCA SALAMANCA, Miquel. "Sarriá, una ullada al passat agrícola de Palma a través dels noms de lloc de la possessió més gran d'Establiments". A *XX Jornada d'Antroponímia i Toponímia* : La Real, 2007 / coordinadors, Ramon Bassa i Martín, Herminia Planisi Gili i Aina Vallès Moragues. Palma : Universitat de les Illes Balears, DL2008. A l'apartat dedicat a les comunicacions s'anomenen el camí des Bosc, camí des Esporlerins, camí Ample, camí de Son Llabrés, camí de Son Malferit, **camí de Sarrià**, camí de s'Hort i camí Vell de Son Llabrés (pàg. 16). Document 17.

4. Titularitat

4.1 El camí rep el qualificatiu de **real** o **veïnal** en els següents documents:

- A l'acta de Consells d'Esporles (antic òrgan de govern municipal) de 8 de maig de 1662, es diu que "...**sa nesasita de haver de remediar los camins tant reyals com tanders** per haver molts anys no sa son remediats y est any per les calamitats de les fertilitats de ayguas [...] an determinat y resolt que sa remediar los camins ço es: **Al camí qui va des de la iglesia de esporles a son ferra y de alli surt an el rullo** ..." (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 3). Document 18.

- El 15 d'agost de 1705 Miquel Sabater capbrevava una peça de terra als Establiments de Pocafarina (Esporlas), que "...affronte de una part ab **camí Real qui de la present Ciutat va a la Posessio de Sarria**, de altre ab terras de Michel Mut, y de altre part ab terras del dit Guillem Sabater son germa de las matexas pertinentias..." (Arxiu del Regne de Mallorca. Sign. P-250). Document 19.

- El 30 de juliol de 1846 Catalina Salvà entregava el fideicomís al seu fill Pere Francesc Ferrá, que entre altres bèns incloïa una peça de terra anomenada la costa del Prat, i "...Lindan dichas propiedades, esto es, la Costa del Prat de

timbas abajo menos el bancal de mano izquierda cuando se entra por el portillo de la Barrera del Peñal de S'eura, siguiendo la dirección de la paret del mencionado bancal hasta unos treinta pasos en donde se encuentran dos rayas que vienen a unirse con la antigua pared que pasa por encima de las timbas y sigue hasta el portillo que servia para ir a les sementeras llamadas la rota dels romaguers y collets y tapado formando angulo recto con la otra pared que sirve de linderos entre los Collets y costa del prat sigue con algunas ondulaciones hasta las timbas que lindan con el predio son Malferit; por otra parte con el mencionado Predio, por otra con **camino Real que conduce al mismo predio son malferit**; y ultimamente con la pieza de tierra llamada el camp dels polls..." (Arxiu del Regne de Mallorca. CH 600). Document 20.

- En sessió plenària celebrada el 2 de febrer de 1903 per l'Ajuntament d'Establiments, en compliment d'una ordre del governador de la provincia, donava compte de la medició feta als **camins veïnals** del terme, entre els quals apareix el **camí de Sarrià o Son Serra**, amb una longitud de 4.970 metres (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Sense signatura). Document 21.

- En sessió del 24 d'octubre de 1911 el consistori establimenter i "A requerimiento del Sr. Borras se consigna en acta su denuncia que verbalmente formula por estar impedida la **via publica en la plaza de Rullo y camino de Sarriá** casi todos los dias y por la noche" (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Sense signatura). Document 22.

- En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrita (tom 5562, llibre 100, fol 43, finca núm. 4102) una porció de terreny anomenat "la Tira" amb les següents partions "...Norte, con predio Son Poquet y con la Casanova; Oeste y Sur, con Son Malferit; y al Este, con **camino público** que la separa del predio "Es Pouet". Referencia catastral: Parcelas 1, 2 y 3 del polígono 8 y parcelas 30 y 31 del polígono 9..." (document 23).

- En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrita (tom 5562, llibre 100, fol 59, finca núm. 4092) una porció de terreny anomenat Son Ferrà o Son Ferrà dels Falcons: "...Forma parte de esta finca – si bien se encuentra separada fisicament de la misma- una porción de terreno, formada por la sementera llamada "La Tira", y linda: al Norte, con el predio Son Poquet y con la Casanova; Oeste y Sur, con Son Malferit; y Este, con **camino público** que separa del predio Es Pouet, le corresponden las parcelas 39 y 51 del polígono 7, las parcelas 13, 30 y 31 del polígono 9, y las parcelas 1, 2 y 3 del polígono 8..." (document 24).

4.1.1 Aquesta categoria de veïnal apareix també a la següent bibliografia:

- PEÑA, Pedro de Alcántara (1891). *Guía de las Islas Baleares*. Edicions Cort. A la veu d'Establiments llegim: "Los caminos vecinales de este municipio son los siguientes: 1.º **El de Sarriá, de 2 kilómetros**..." (pàg. 326). Document 25.

4.2 L'Administració hi realitzà **obres de manteniment** d'acord amb els següents documents:

- El 27 de maig de 1902 el batle d'Establiments proposava a la corporació "...que **en consideracion a ser de la importancia y tránsito mayor el camino rural denominado de Sarriá** y su estrechez no permite a dos carruajes que se crucen en el mismo particularmente en el trozo contiguo al predio Son Miquel ha gestionado con D. Pedro Francisco Vallespir Llabres dueño del mismo la adqui2sicion del terreno necesario para que tenga el mayor ancho posible. Y habiendo hecho cesion gratuita de terrenos que se necesiten a condicion de que el Ayuntamiento costee el muro de sosten. Se acuerda por unanimidad invitar a los maestros Antonio Miquel, Jorge Serra Bosch y Jaume Serralta y Bosch y Nadal Salamanca Nadal para que presenten proposiciones en la proxima sesion y en su vista se acordará" (Arxiu municipal de Palma. Capsa 1 d'Establiments. Sense signatura). Document 26.

- El 31 de maig de 1902 el batle d'Establiments "... hace ver la **conveniencia de ensanche** en el propio **camino de Sarriá** el trozo contiguo a la fábrica del Sr. Bordoy a partir desde los petriles de entrada al portal accesorio de dicha fabrica al punto que a está determinado en el lindero de Casas Balutxas y vista la utilidad de tal mejora, se aprueba por unanimidad" (Arxiu municipal de Palma. Capsa 1 d'Establiments. Sense signatura). Document 27. Nota: Son Miquel es troba a l'inici del camí a Establiments.

- En el ple del 2 de setembre de 1902 "... dio cuenta la alcaldia del estado de las **obras que se hacen en el camino de Sarriá** y en vista de lo adelantado de los muros se acuerda activar el acopio de piedra para hacer el afirmado del trozo hasta el camino de Son Miquel y hacer el embadurnado de la pared del susodicho camino con cemento y arena ..." (Arxiu municipal de Palma. Capsa 1 d'Establiments. Sense signatura). Document 28.

- El 7 d'octubre de 1902 el mateix ajuntament exposava la proposta feta per Joan Mir "... de **facilitar la piedra que se necesite para la carretera o camino que se ha reparado contiguo al predio Son Miquel** añadiendo, que si la piedra no conviniese por causa de su tamaño hará triturarla por su cuenta. Se acuerda por unanimidad aceptar esta dádiva y darle un voto de gracias por su liberalidad cual lo demostro ya en sus trabajos que graciosamente presto al Ayuntamiento en la formacion del censo de poblacion" (Arxiu municipal de Palma. Capsa 1 d'Establiments. Sense signatura). Document 29.

- En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament d'Establiments el 29 de març de 1903 s'acordà el següent: "...En consideración al mal estado en que se halla el **camino de Sarriá** y en vista de la **mejora que en él se realizaria** haciendo un pequeño desmonte en la pendiente ó promontorio que existe contigua al punto conocido por Can Rafalet, se acuerda que el peon con ayuda de otro el camino susodicho..." (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Sense signatura). Document 30.

- El 25 d'abril de 1909 el mateix ajuntament escoltava al Sr. Batle, que exposava "... que habiendo notado algunos desperfectos en la pared existente **entre la finca Son Miquel y el camino de Sarriá** y **propuso su reparacion**, a lo que manifestó el Sr. Gil que a su juicio era del exclusivo cargo del propietario de la indicada finca la conservacion de la pared de referencia por lo que propone se informe el Ayuntamiento a quien corresponde el gasto de conservacion y luego acordar como proceda..." (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Sense signatura). Document 31.

- En sessió plenària celebrada el 2 de maig de 1909 el consistori acordava recomposar l'esmentada paret **entre la finca Son Miquel i el camí de Sarriá** (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Núm. 6). Document 32.

- El 18 de maig de 1913 l'arquitecte provincial va formar el **projecte de reforma d'alineació i rasants del carrer camí de Sarrià**, a la memòria del qual podem llegir: "A la salida del pueblo de Establiments hállase un camino que conduce al **predio de Sarriá** ..." (Arxiu General del Consell de Mallorca. VI-127/8). Document 33.

- El 3 de juny de 1913 l'Ajuntament d'Establiments acordà exposar al públic el plànol del camí de Sarrià a efectes reglamentaris (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Sense signatura). Document 34.

- *Nomenclator de las Avenidas, Calles, Caminos, Carreteras y Plazas de Palma de Mallorca y su término*. Palma: Ajuntament de Palma (s.d). En aquesta obra, publicada probablement l'any 1932, apareix el **camí de Sarriá (Establiments)**, amb entrada a la plaça del Rutló i sortida al predi Sarrià, situat en el districte 9, secció 10. Document 35.

- El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vias Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província.

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Palma envià per formar aquest pla, el "**Cº Capitán General**" és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Palma de Mallorca*,

del mateix any, amb inici al "**Cº Cementerio" i final al predi Sarriá**, amb una longitud d'1,65 quilòmetres i una amplada total de 4 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura). Document 36.

4.2. Cadastre

El traçat del camí en el terme d'Esporles apareix en els següents mapes:

- MORENO RAMÍREZ, P. (1858). *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas*. Escala 1/10.000. Document 37.

- Moreno RAMÍREZ, P. (1858). *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Establiments*. Escala 1/10.000. Document 38.

Aquests mapes cadastrals, juntament amb els altres realitzats a les Balears la segona meitat del segle XIX són el fruit de la reforma fiscal iniciada pels moderats l'any 1845.

El ministre Alejandro Mon engegà una sèrie de mesures destinades a acabar amb el frau i les desigualtats contributives existents a Espanya, iniciant així una nova etapa en la medició del terreny i l'elaboració de cartografia cadastral, que culminà a Balears amb l'aixecament dels plànols parcel·laris.

La funció bàsica d'aquests plànols era la representació gràfica de tot el territori municipal, amb numeració de parcel·les i descripció de les classes de cultiu, a més de la representació de camins, torrents, estanys i fonts del terme.

- El plànol catastral d'Esporles elaborat l'any 1955 per la *Dirección General del Instituto Geográfico y Catastral* el **camí de Son Malferit a Sarriá** apareix en el municipi d'Esporles com a límit entre els polígons 7 i el 8 i la finca Son Malferit apareix dividida en dues parcel·les, la 52 i la 5.

Així mateix i encara que actualment no pertany al municipi d'Esporles, apareix el mateix camí de Son Malferit al seu pas per la possessió de Sarriá, com a límit dels mateixos polígons 7 i 8 i la possessió apareix dividida en dues parcel·les, la 5 i la 53. Document 39.

Aquests treballs es realitzaren d'acord amb la següent normativa:

- PRESIDENCIA DEL GOBIERNO. DIRECCIÓN GENERAL DEL INSTITUTO GEOGRÁFICO Y CATASTRAL. *INSTRUCCIONES PARA LA EJECUCIÓN DEL CATASTRO TOPOGRÁFICO PARCELARIO*. Madrid: Talleres del Instituto Geográfico y Catastral, 1942.

Capitulo II. Levantamiento de planos parcelarios por poligonos topográficos. Trabajos de campo.

11. [...] **Los límites de estos polígonos serán siempre líneas permanentes no expuestas a variaciones,** como ríos, arroyos, **caminos vecinales,** carreteras, canales, etc. **Se prescindirá, por tanto,** de arroyos cuyo curso pueda variar, **caminos rurales que no estén bien determinados y puedan asimismo cambiar de un año para otro, sendas, caminos de servidumbre que puedan perderse y, en general, de cuanto no presente garantía de inmutabilidad.**

Capítulo IV. Trabajos de nuevo levantamiento.
Operadores de campo.
24. Parcelas y subparcelas catastrales.- Se entiende por «parcela catastral de rústica» la porción de terreno cercada por una línea poligonal que pertenezca a un solo propietario o a varios proindiviso dentro de un término municipal. La línea poligonal a que se hace referencia será la que separa la parcela de otras de distintos propietarios dentro del mismo polígono topográfico, bien como linde de finca o como margen de detalle topográfico de dominio público.
[...]
La finca rústica podrá estar formada por una sola parcela catastral o por varias contiguas de un mismo propietario, dentro de un término municipal o separadas solamente por vías terrestres o fluviales de dominio público.
Document 40.

4.3. Oratori públic

L'any 1855 es documenta l'existència d'un **oratori públic** a la possessió de **Sarrià.** (Arxiu diocesà. Sign VI/35/54b). Document 41.

Un dels requisits que havia de complir un oratori per ésser públic era el de tenir accés a través d'un camí públic, tal com veim a les lleis i decrets dels Codis de Dret Canònic: 1717. *Officialis Curiae Ecclesiasticae* de Augustino Matthaeucci, que en el capitol X, secció III. Officialis, parla dels oratoris: "IV. Quod publica debent habere januam **in via publica, non tamen privata**" (IV. Perquè han de tenir una entrada en la via pública, per tant no privada"). Document 42.

- 1772. *Universae Theologiae Moralis* de Fulgentio Cuniliati, Appendix De Privilegio, marginal Quotuplex Oratorium?: "Oratoria pro celebratione Missae sunt in duplici ordine; quaedam dicuntur Publica, & quaedam Privata: Publica illa sunt, quae auctoritate Episcopi eriguntur, & dumtaxat cultui Divino pro semper devoventur: habent item inter alias conditiones, indicandas in 7 n. 4., aditum atque **ingressum liberum per viam publicam**, nec non egressum similiter liberum in via publica..." ("Els oratoris per a la celebració de la Missa són de dos tipus; uns es diuen públics i altres privats: són públics aquells que s'erigeixen per ordre del bisbe i mentre es dediquin, per sempre, al culte diví: tenen, entre altres condicions, que s'indicaran en 7 n. 4., **entrada i ingrés lliure per una via pública**, i sortida igualment lliure per via pública ..."). Document 43.

- 1782. *Prompta bibliotheca canonica, juridico, moralis, theologica* de Lucio Ferraris, Tomus Sextus, "Oratorium": "Oratorium generice captum est locus aptus ad orandum, precesque Deo offerendas [...] Oratorium pro Misses celebrandis aliud est publicum, & aliud est privatum [...] Oratorium public pro Missis celebrandis est illus, quod auctoritate Espiscopi est erectum, & ad Dei cultum tantummodo perpetuo dicatum **habens aditum & liberum ingressum per viam publicam & pariter egressum in viam communem** [...] Et quod Oratorium publicum debent habere portam continuo apertam correspondentem in publicum, declaravit Sacra Congreg. Episcop. 22 septemb. 1719 ..." (Els oratoris en termes genèrics són llocs aptes per a l'oració, per als preceptes i ofrenes a Déu [...] Dels Oratoris per celebrar Misses, algún és públic i algún és privat [...] Els oratoris públics poden celebrar Misses i altres quan han estat erigits per l'autoritat Episcopal, i estan dedicats al culte diví perpètuament **ha d'haver-hi lliure accés per vies comunes i igualment sortida a via comuna**. I que l'Oratori públic ha de tenir obertura continuament corresponent i declarada pública fou publicat i declarat en el Sac. Congreg. Espiscop. 22 de setembre 1719 ...). Document 44.

- 1835. *Theologia moralis* del Beati A.M. de Ligorio, Tomus Quartus, Dubium IV, marginal 357: "Hoc igitur Decreto non fuit vetitum Espiscopis dare licentiam celebrandi. I. In Oratorio benedicto, et designato ad usus sacros, **in quo est janua habens ingressum per via publicam**, etsi sit janua privata affixa domui alicujus secularis; illud etiam non dicitur privatum, sed publicum Oratorium..." ("Amb aquest decret, no fou una prohibició del bisbe el concedir permís per a les celebracions. En un oratori beneït i assignat per a usos sagrats, **en què hi ha una entrada que té l'ingrés per una via pública**, encara que hi hagi una entrada privada unida a la casa d'algun seglar; aquell que no es considera privat, sinó oratori públic..."). Document 45.

5. Denegació de "señalamiento de una regueras"

En els següents documents es reflecteix la negativa de l'Ajuntament a realitzar tasques de "señalamiento de las regueras que se consideren necesarias para la salda de las aguas pluviales del camino del expresado predio Son Ferra conduce a Palma por el pueblo de Establiments" pel fet de no tenir "caracter vecinal y si de propiedad particular."

Aquesta documentació no es considera suficientment aclaridora del carácter privat del **camí de Son Malferit a Sarrià**, també anomenat **camí dels Ferrans** o **camí de Sarrià**, atès que fa referència a un camí particular obert pel propietari de Son Ferrá i que entenem que aquest no es pot identificar amb el **camí de Son Malferit a Sarrià**, també anomenat **camí dels Ferrans** o **camí de Sarrià**, ja que s'observa l'existència d'aquest camí ja en el segle XVII i que els documents amb data anterior i posterior són prou aclaridors de la titularitat publica d'aquest camí.

- En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament d'Esporles el 19 de gener de 1862 es va llegir una sol·licitud presentada pels propietaris del predi Son Ferrà "...por la que solicitan el señalamiento de puntos para la extracción de las aguas pluviales **que corren por dentro el camino que se ha construido por dichos interesados en la propiedad susodicha**. En vista de lo cual se ha venido en resolver pase dicha instancia a la Comision encargada de las obras de caminos en este distrito para que haciendose cargo de ella y de lo que se dispone en las instrucciones vigentes se sirva emitir su parecer sobre el contenido de la misma..." (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 19). Document 46.

- A l'acta de la sessió del consistori d'Esporles de dia 16 de març de 1862 es donà lectura a una reclamació presentada pels propietaris de Son Ferrà referent al "...señalamiento de las regueras que se consideren necesarias para la salida de las aguas pluviales del **camino que del expresado predio Son Ferra conduce a Palma por el pueblo de Establiments**. En vistas de la cual y del decreto puesto en la misma por el Jefe de la sección de Fomento, en veinte y cinco del citado mes pidiendo informe con urgencia acerca del contenido de la misma se ha estimado informar que aquel camino no tiene el carácter de vecinal y si de propiedad particular como es publico y notorio, y en tanto es asi como que los recurrentes y sus autores lo ocupan y han ocupado siempre para todos aquellos usos y servidumbres que mejor les ha parecido destinandole en otro tiempo a torrente por largos años abriendo para su paso y el de los moradores del predio Son Malferit y Son Llabres una nueva senda por dentro las tierras de Rosello que han obstruido de poco tiempo a esta parte, por cuyas consideraciones y otras que mas minuciosamente se expresaran en el informe, entiende este cuerpo municipal que debe desestimarse por aquella superior autoridad la pretension de los recurrentes por carecer de todo fundamento atendible..." (AME. Sign. 19.) Document 47.

6. Cartografia

El **camí de Son Malferit a Sarrià** també anomenat **camí dels Ferrans** i **camí de Sarrià** apareix a la següent cartografia:

- MORENO RAMÍREZ, P. (1858). *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas*. Escala 1/10.000. Document 37.

- Moreno RAMÍREZ, P. (1858). *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Establiments*. Escala 1/10.000. Document 38.

- Brigada Topográfica de Ingenieros. Comandància Principal de Ingenieros de Baleares, Comandancia de Palma (1896) *Plano General de Palma y sus Alrededores entre 13 y 24 km*. Escala 1/2000. Document 48.

- *Mapa Militar de España formado por el Cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1913-1921). Escala 1/100.000. Document 49.

- *Mapa Militar de España formado por el Cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-31), 2a. Edició. Escala 1/100.000. Document 50.

- CENTRO DE GESTION CATASTRAL Y COOPERACIÓN TRIBUTARIA (1955). Escala 1/10.000. Document 39.

- MASCARÓ PASARIUS, Josep (1958). *Mapa General de Mallorca*. Escala 1/31.250. Document 51.

- SERVICIO CARTOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1959). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/25.000. Document 52.

- SERVICIO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1964). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/50.000. Full 698 (Palma). Document 53.

- GARCÍA PASTOR, J. *Rutes Amagades de Mallorca*. Fasc. 10. Palma: Impr. Politècnica, 1966. Plànol que apareix a la contraportada d'aquesta obra. Document 54.

- SERVICIO CARTOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1978). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/100.000. Full 19-14 (Palma). Document 55.

- CONSELL GENERAL INTERINSULAR (1980). Escala 1/10.000. Full 698 (1-2). Document 56.

- SERVICIO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1982). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/50.000. Full 698 (38-27) Palma. Document 57.

- INSTITUTO GEOGRÁFICO NACIONAL (1985). *Mapa Topográfico Nacional de España*. Escala 1/25.000. Full 698-I Sa Vileta. Document 58.

- SERVICIO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1994). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/50.000. Sèrie L full 698 (38-27) Palma. Document 59.

- CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI, COPOT. (1994). *Mapa Topogràfic Balear*. Escala 1/5.000. Document 60.

- SERVICIO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (2000). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/50.000. Sèrie L full 698 (38-27) Palma. Document 61.

- CONSELLERIA DE MOBILITAT I ORDENACIÓ DEL TERRITORI. (2006). *Mapa Topogràfic Balear*. Escala 1/5.000. Document 62.

- Ortofotografia de les Illes Balears dels anys 1956, 1968, 1998, 2002, 2006 i 2008. GOVERN DE LES ILLES BALEARS. Escala 1:5.000. Document 63, 64, 65, 66, 67 i 68.

7. Conclusions.

D'acord amb el que s'ha exposat anteriorment es conclou que el camí de Son Malferit a Sarrià, també conegut com camí dels Ferrans o camí de Sarrià, és de titularitat pública.

Es recomana per tant la modificació del catàleg de camins del terme municipal d'Esporles, en el sentit d'incloure el **camí de Son Malferit a Sarrià / camí dels Ferrans / camí de Sarrià** entre els camins que reuneixen els requisits per ésser inclosos a l'Inventari de béns municipals de l'Ajuntament d'Esporles, d'acord amb la fitxa (document 1) i plànol adjunt (document 69).

Palma, 21 de juny de 2011

Antoni Reynés Trias
Coordinador de patrimoni etnològic
Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

Annex 3

Fitxa del camí d'Esporles (núm. 42) del Catàleg de Camins del terme municipal de Valldemossa

42) CAMÍ D'ESPORLES

LOCALITZACIÓ

Municipi: Valldemossa
Fulls del mapa 1: 5.000: 670-3-6 / 670-3-7 / 670-4-6.
Inici: carretera Ma 10, Km 71,7.
Final: carretera. Ma-10, km.75.
Longitud: 2.505 m

DOCUMENTACIÓ

- Camí públic.
- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Administració.
- Catàleg de camins del terme municipal d'Esporles (FODESMA, 1998).

ENYALITZACIÓ

☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

ELIMITACIÓ LATERAL	☑ Sí ☐ No	Obert, paret i reixa.
IMITACIÓ DE PAS	☑ Sí ☐ No	- A la meitat del tram 1 hi ha una barrera tancada amb pany. - Al final del tram 1 hi ha una reixa. - Al final del tram 2 hi ha un portell tapat de 4,5 mts. - Al final del tram 4 hi ha una reixa. - Al final del tram 5 hi ha una reixa. - A l'inici del tram 6 hi ha una barrera tancada amb pany de 3,2 mts. - Prop de l'inici del tram 8 hi ha una paret amb reixa. - Prop del final del tram 8 hi ha un marge.

OBSERVACIONS

- Part del tram 9 discorre paral lel a una síquia.
- Els trams 2, 4, 6 i 8 actualment no existeixen.
- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☑ No

RECOMANACIONS

☑ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☐ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1

Desde l'inici del camí fins a una distància de 430 mts.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 430 m
Amplada mínima: 2,5 m
màxima: 3,1 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No

Iements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 2

Continuació del camí fins a una distància de 181 mts.
Tipologia: ?
Tipus de ferm: desconegut
Longitud: 181 m
Amplada mínima: 0 m
Seguiment: desconegut
Estat: desconegut
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No

Iements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 3

Continuació del camí fins a una distància de 198 mts.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 198 m
Amplada mínima: 5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: dolent
El camí es troba envaït per la vegetació. Els marges i les parets es troben en molt mal estat.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No

Iements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 4

Continuació del camí fins a una distància de 310 mts.
Tipologia: ?
Tipus de ferm: desconegut
Longitud: 310 m
Amplada mínima: 0 m
Seguiment: desconegut
Estat: desconegut
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No

Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 5

Continuació del camí fins a una distància de 100 mts.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 100 m
Amplada mínima: 2,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No

Elements constructius

☐ Cadena	☑ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 6

Continuació del camí fins a una distància de 209 mts.
Tipologia: ?
Tipus de ferm: desconegut
Longitud: 209 m
Amplada mínima: 0 m
Seguiment: desconegut
Estat: desconegut
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No

Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 7

Continuació del camí fins a una distància de 42 mts.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: terra
Longitud: 42 m
Amplada mínima: 1,6 m
màxima: 2 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
lements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 8

Continuació del camí fins a una distància de 252 mts.
Tipologia: ?
Tipus de ferm: desconegut
Longitud: 252 m
Amplada mínima: 0 m
Seguiment: desconegut
Estat: desconegut
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
lements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 9

Continuació del camí fins a una distància de 278 mts.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 278 m
Amplada mínima: 2,4 m
màxima: 4,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
lements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☑ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 10

Continuació del camí fins una distància de 33 mts.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 33 m
Amplada mínima: 2,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: bo
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 11

Continuació del camí fins al final.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 472 m
Amplada mínima: 2,5 m
màxima: 3,4 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

El 5 de juliol de 1659 Joan Bennàssar Ferrà denunciava posseir una rota d'olivar en el Pla del Rei, amb les següents partions: "... confronta de una part ab via publica per la qual se va a la parrochia de esporles, de altre ab viñe y olivar de mathia torres de altre ab olivar de joan mas dit de la taulera ..." (ARM. ECR 1073).

La Universitat de Valldemossa, segons consta al corresponent llibre de pòlisses, s'encarregava de la recomposició del camí: "Als 12 de novembre 1752 police a Anttoni Ferra de 3 lliures 5 sous per una escarade feta al cami Reial que va a la vila despolles junt al torrent nou de Son Moragues" (AMV. Pòlisses. Sign. 3).

A un expedient general format l'any 1815 per la Junta de Camins on cada ajuntament havia de fer una relació dels seus camins i les recomposicions necessàries, trobam una carta de l'Ajuntament de Valldemossa que diu el següent: "... se trabaja la primera temporada, junto al Molino de son Viscos; se han expredreado travesias y caminos Reyales; Y concluida la obra junto al referido Molino, se trabajará en el callecon de son Selvanet, por ser el lugar mas necesario; y si finido este sobra temporada, se trabajara en el camino que va de esta, en la villa de Esporlas ..." (AGCM. Sign. VI-60/3). Igualment a l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, Valldemossa envià una relació en la qual apareix aquest camí: "4º…tiene otro camino general que conduce en la Villa de Esporlas la mayor parte de este camino está situado por

dentro de bosques, y está muy descompuesto, y difícil de componer por causa de los animales que habitan aquellos parages" (AGCM. Sign. X-822/9).

En un expedient format l'any 1821 per la Junta de Camins, tots els ajuntaments havien de donar una relació dels camins generals i travessies dels seus municipis, així com descriure l'estat en què es trobaven. En el cas de Valldemossa llegim: "4º. Tiene otro camino general que conduce a la Villa de Esporlas la mayor parte de este camino está situado por dentro de bosques, y está muy descompuesto, y dificil de componer por causa de los animales que habitan aquellos parages" (AGCM. Sign. X-822/9).

En el llibre de traslacions de domini del mateix arxiu trobam dues referències més al camí; una dins una venda per contracte públic, datada el 14 de setembre de 1846, de tres peces de terra, una de les quals fa partió "... con camino que desde Valldemossa conduce a Son Ferrandell ...", i l'altre, datada el 10 de gener de 1848, dins la venda d'una peça de terra situada vora el camí de Valldemossa, que fa partió "... con camino público que dirige a la villa de Esporles ..." (ARM. CH 756).

També en trobam una referència a la *Noticia descriptiva del camino de herradura que de esta Villa se dirige a la de Valldemosa para la ciudad de Palma capital de esta Isla por los puntos de las propiedades o tierras en que antes del año 1836 que empezo en ella la construcción del camino nuevo para carruajes se transitaba o tenía su curso hasta dicha Villa de Valldemosa*, on es fa una descripció dels punts per on passava el camí. Arribant a Valldemossa, "... continuando despues hasta el torrente o safareche o deposito de los tres cantons a la parte superior e inferior del mismo predio Son Moragues pasado el torrente a la parte inferior de cierto particular y a la parte superior de dicho Predio y llegando al predio Son Bauzá a la derecha se deja el camino de San Fernando y Son Oleza por el que tambien se va a la Villa de Esporlas ..." (AMD. Sense signatura).

A l'Archivo Histórico Militar de Madrid es troba un informe titulat *Defensa de Mallorca,* de l'any 1868, que inclou una descripció dels camins i les carreteres de l'illa, on podem llegir el següent: "De Esporlas, parte un camino de herradura á Valldemosa 7,5 km, faldeando la cordillera principal, pasa el Coll den Claret á 3,5 km y se une luego á la carretera de Palma" (AHM. Sign. 1-3-4-12-19).

Amb data de 30 de juny de 1889, es documenta una partida de 84 pessetes que l'Ajuntament de Valldemossa paga a Antoni Calafat per jornals invertits en els camins veïnals corresponents al mes de gener i març. El compte que acompanya diu: "Cuenta de los jornales invertidos en los portillos o bancales del camo (sic) La Coma y Son Ferrandell …" (AMV. Sign. 1-primer-b).

En la sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Valldemossa dia 20 d'agost de 1911 s'acorda "(...) solicitar del señor Gobernador Civil la declaracion de utilidad publica para la habilitación del camino vecinal que desde el Valldemosa á Son Ferrandell por el Pla del Rey y Puerto de Valldemosa conduce á Esporlas ..." (AMV. Legajo 3º, Libro 2º).

En un estudi geogràfic militar sobre la defensa de l'illa, duit a terme per la Junta Local de Defensa i Armament de Mallorca l'any 1941, apareix una descripció de la zona de Valldemossa, on podem llegir: "... Paralelo a la costa, recorre la parte alta del valle un camino carretero hasta Son Ferrandell; luego, salvando las laderas del Puig de la Moneda está la carretera en proyecto para unir este valle con el de Esporlas ..." (AMSC. Sign. *3ª 3-28*).

En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrita, tom 3635 de Valldemossa, llibre 38, fol 24, finca núm. 864, un predi anomenat Son Olesa, que feia partió, al nord amb Vistamar, al sud amb Son Brondo i Son Pax, a l'est amb Vistamar i a l'oest amb Son Ferrandell. "En la inscripción primera consta que en virtud de segregaciones y agregaciones el citado predio está compuesto; del llamado Son Oleza Grau, menos las porciones llamadas de Las Parelladas construyéndose una pared divisoria de Son Oleza Frau con La Comuna de Valldemossa, la cual, bajando por el Costé llamado d'en Ferraret, terminará en el camino vecinal que conduce a los predios Son Oleza Frau, Son Oleza Petit y Son Ferrandell ...".

La continuació del camí catalogat apareix al *Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles*, elaborat pel Consell de Mallorca (FODESMA) l'any 1998, inclòs amb el núm. 3, camí d'Esporles a Valldemossa.

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA:

- BERARD, Geroni (1983), en el seu relat del viatge a les viles de Mallorca, dedica un apartat a Valldemossa: "…Por este lado del poniente tiene el camino que va a la villa de Esporlas, llano hasta Son Oleza, una media hora, y sube mucho después rodando con otra llanura hacia el puerto del Cononge va bajando con mucha pendiente entre pinos y bosques hasta Esporlas cuyas villas distan dos horas desde una a otra …".

- BLÁZQUEZ, M.; LLOBERA, M.; MUS, M. & TÉBAR, X. (1998), a *L'antiga xarxa de camins.* In: *La Serra de Tramuntana, natura i cultura*, trobam exemples de camins antics, entre els quals hi trobam el camí Vell d'Esporles a Valldemossa (pàg. 156).

- CAÑELLAS, N. (1997), a *El paisatge de l'Arxiduc*, l'autor va agrupar en una taula els camins que es varen construir entre 1884 i 1895, entre els quals apareix el camí de Son Ferrandell (pàg. 95).

- DD. AA. (1991-1998), a *GRAN ENCICLOPÈDIA DE MALLORCA*. La veu Son Mas del Pla de Rei diu: "El 1732 pertanyia al senyor Jaume Mas Garau i confrontava amb Son Calafat del Pla del Rei, Son Olesa, la Comuna de Valldemossa, l'Olivar dels Pares de la Cartoixa, el Bosc d'en Canals i el camí reial de Valldemossa a Esporles "(DF).

- FORTEZA, M. (1953), a la seva obra sobre els antics camins de Mallorca podem llegir el següent: "... Además, resulta que el camino de Valldemosa a Buñola, se menciona ya en el siglo XIII y que en las escrituras de traspaso de fincas, del mismo siglo, se hace mención del camino que iba de la iglesia de Valldemosa a Esporlas. Este camino se convirtió en carretero hasta Son Ferrandell, al ser introducidos los carros en la Isla" (pàg. 6).

- HABSBURG-LORENA, L. S. (1987), a *Lo que sé de Miramar.* En aquesta obra, reproduïda de l'original publicat l'any 1911, l'Arxiduc fa una descripció dels llocs notables de Miramar, entre els quals apareix el coll d'en Claret: "Devalla d'aquí es camí cap a Esporles des qual poble se veu es comellar de sa part de baix" (pàg. 54).

- ROSSELLÓ, C. (1910), a *Valldemosa y Miramar.* L'autora dedica un apartat a passejades recomanades, on apareix un itinerari pel coll d'en Claret: "Una vez en Son Ferrandell, unos pasos antes de llegar á la puerta de entrada de la casa del predio, hállase á la derecha el camino que conduce á la Miranda y Puig de la Moneda; tómese éste y al llegar al bosque, el portillo muy visible de dicho camino. Una vez en el bosque, la vereda no deja y siempre subiendo se llega al Coll d'en

Claret, que lo indica una pared divisoria con portillo, que separa Son Ferrandell de Son Dameto. Desde este límite se disfruta de la vista de Esporlas y parte de la de Palma. Si se quiere llegar á la carretera de aquel pueblo, se ha de pasar el portillo y seguir por el sendero hasta encontrar aquella" (pàg. 90).

- ROSSELLÓ, C. (1910), a *Valldemosa y Miramar.* L'autora dedica un apartat a passejades recomanades, on apareix un itinerari per Son Ferrandell: "Desde la cruz del pueblo se sigue por la carretera de Deyá y después de dejar á mano izquierda Son Batista y Son Bauzá y á la derecha Son Moragues, se encuentra en el kilómetro 18'500 el poste guía del Fomento del Turismo, que indica el camino de Son Ferrandell. Se sigue dejando la casa de Vista-Mar á la derecha hasta encontrar la bifurcación del camino y entre espeso olivar, hasta la miranda y de esta tomando á la derecha al monte y mirador de la Moneda, bajando luego por el camino opuesto que conduce de nuevo á la casa" (pàg. 90).

- TRIAS, S.; MUNTANER, J. & LLADÓ, J. (1996), a *Valldemossa. Història, mites i tradicions*. A l'obra citen "... Des de 1349 el camí de Palma a Valldemossa passava per s'Esgleieta i Esporles i pujava pel coll d'en Claret".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- DESPUIG, A. (1784). *Mapa de la Ysla de Mallorca*. Apareix aproximadament.

- BISQUERRA, A. (1848). Plano del término de Valldemosa.

- *Mapa Militar de España formado por el Cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1913-1921). Escala 1/100.000.

- MASCARÓ PASARIUS, J. (1958). *Mapa General de Mallorca.* Apareix el tram 1.

- SERVICIO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1960). Cartografía Militar de España. Full 670-IV. Escala 1/50.000. Apareix majoritàriament.

- SERVICIO CARTOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1961). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/25.000. Apareix majoritàriament.

- CONSELL GENERAL INTERINSULAR (1980). Escala 1/10.000. Full 670 (4-2). Apareixen els trams 1 majoritàriament i el 9 parcialment.

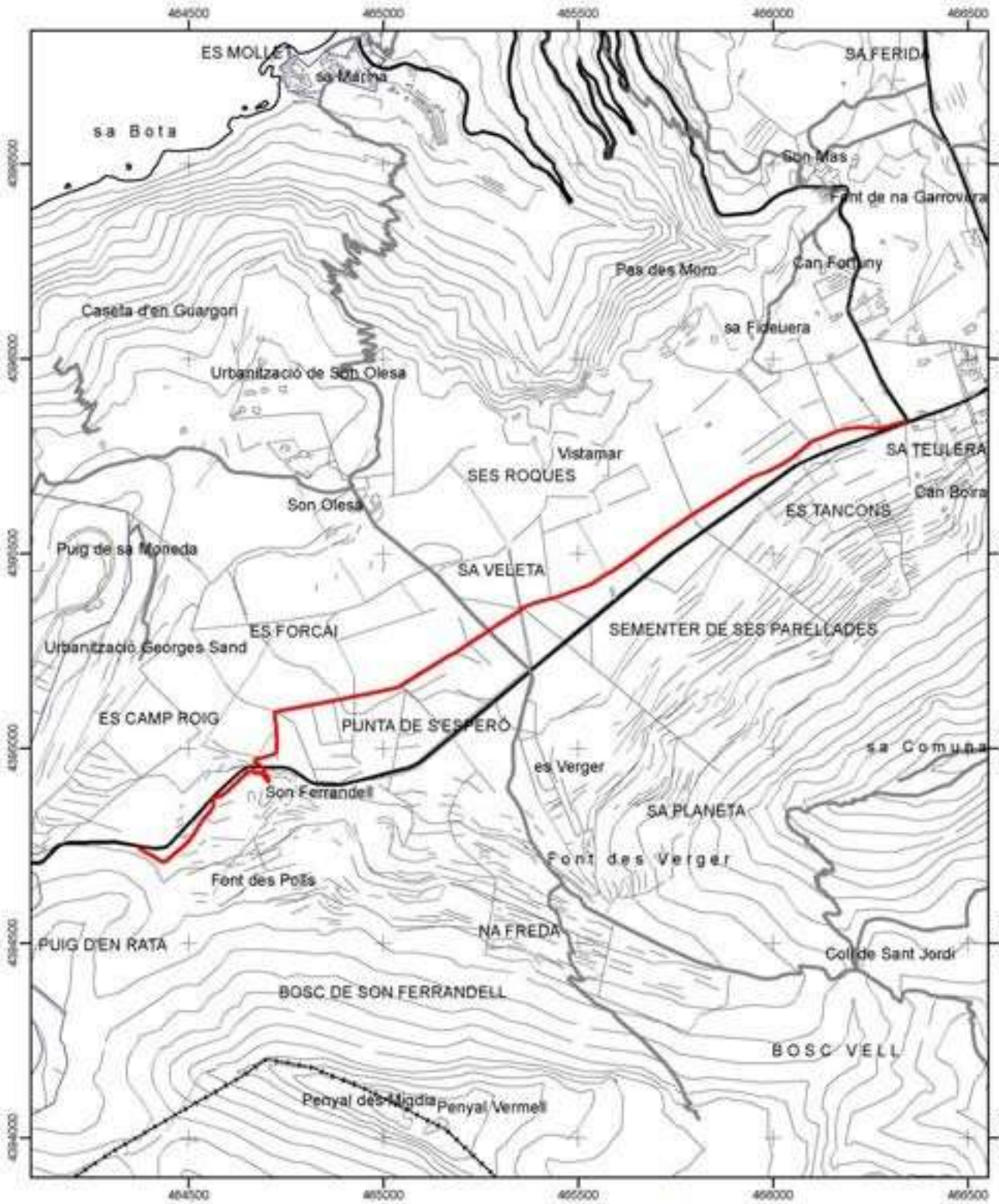
- INSTITUTO GEOGRÁFICO NACIONAL (1985). *Mapa Topográfico Nacional de España*. Escala 1/25.000. Full 670–III. Apareixen els trams 1 majoritàriament i el 9 parcialment,

- SERVICIO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1989). Cartografía Militar de España. Full 670 (38-26). Escala 1/50.000. Apareix el tram 1 i el 9 parcialment.

- CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI, COPOT. (1994). *Mapa Topogràfic Balear*. Escala 1/5.000. Apareix el tram 1 majoritàriament.

- CENTRO DE GESTION CATASTRAL Y COOPERACIÓN TRIBUTARIA (2005). Valldemossa. Escala 1/5.000. Apareix el tram 1.

- AA. DD. (2006). Mapa Excursionista. Mallorca – Tramuntana Central. E-25. Ed. Alpina. Escala 1/25.000. Apareixen els trams 1 (majoritàriament) 6, 7, 8 i 9.





Consell de Mallorca

Departament de Medi Ambient

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL DE VALLDEMOSSA

(42) CAMÍ D'ESPORLES

Escala: 1:15.000

Projecció UTM Fus 31. Datum ED50

N

* Font base cartogràfica: Mapa Topogràfic Balear de l'any 1995 i escala 1:5.000 del Govern de les Illes Balears

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

Annex 4

Fitxa modificada del camí de Son Ferrà / costa de Son Ferrà (núm. 8) del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles

(8) CAMÍ DE SON FERRÀ/COSTA DE SON FERRÀ

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 - 1

INICI: zona urbana d'Esporles.
FINAL: cases de Son Ferrà.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:
- Camí veïnal.
- Camí rural.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Apareix a una relació de "camins tant reyals com tanders".

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 2'8 m.
Tipus de ferm: terra.

De l'inici del camí fins a una llargària de 200 metres.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1,9 m.
Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins prop del camí des Verger.

Tram 3:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,6 m.
Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins al camí des Verger.

Tram 4:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 2,2
Tipus de ferm: empedrat

Del camí des Verger, fins al coll.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Es Rafal.
- Son Ferrà.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: si.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Diverses barreres obertes al tram 2.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Síquies empedrades.
- Cases de Son Ferrà.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons. Al tram 4.
- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí des Verger.
- Camí de carro de Son Ferrà.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A l'acta de Consells (antic òrgan de govern municipal) de l'arxiu municipal d'Esporles de 8 de maig de 1662, es diu que "sa nesasita de haver de remediar los camins tant reyals com tanders per haver molts anys no sa son remediats y est any per les calamitats de les fertilitats de ayguas... an determinat y resolt que sa remediar los camins ço es: Al camí qui va des de la iglesia de esporles a son ferra y de alli surt an el rullo..." (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 3).

A l'acta de la sessió del consistori d'Esporles de dia 29 de gener de 1843 es parla de que "...se ha medido por el regidor don Vicente Nadal el camino que se recompuso en el año ultimo en la cuesta de Son Ferrá, cuya estensión asciende a doscientas ochenta varas castellanas ..." (A.M.E. *Gobierno Municipal.* Sig. 17*).*

A l'acta de la sessió del consistori de dia 26 de desembre de 1875 es donà lectura de la següent sol.licitud dels residents a la part oest del terme municipal: "Que hab dos turnos de prestacion personal en el corriente año para la recomposición de los caminos vecinales de este districto, les fuese concedido invertir sus respectivos jornales y los de sus carros y caballerias en el camino llamado de la cuesta de Son ferra por el cual tienen precisamente que pasar para hir y venir de sus respectivos predios y habitaciones, cuyo camino a causa de las avenidas de agua causadas por las abundantes lluvias de este año de habia hecho del todo intransitable tanto a pie como de otra manera con lo qual se comprometian a poner dicho camino en el estado que se merece y conforme corresponde". L'Ajuntament acordà "que dichos jornales fuesen invertidos en el camino que se solicita bajo el concepto que la reparación ha de ser completa y conforme tanto en el camino de herradura como en el de carro que conduce a dicho predio para las obras necesarias para dicha reparación han de estar terminadas dentro del termino de un mes a contar desde el primero de enero proximo y de no estarlo, quedara revocada dicha concesion y sujeto al pago del indicado vecino" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19).

En una altra sessió de dia 2 de gener de 1876 es recull el següent texte: " Al propio tiempo se hizo presente, que varios vecinos de esta villa habian dado parte que el camino llamado de la cuesta de Son Ferra de este districto desde que ha empezado la cosecha de aceyte de este año a causa de el agua pasada vulgo molinade que desciende de la fabrica de aceyte de dicho predio Son Ferra la cual desciende extendiendose por dicho camino de manera que lo hace del todo intransitable, el Ayuntamiento en vista de la expresada instancia a fin de cercionarse de la verdad habia embiado una comision al camino para inspecionarlo y que supuesto dicha comison habia manifestado que efectivamente hera cierta la queja producida [...] en vista de ello acuerdo"Que se prevenga al conductor del predio Son ferra que inmediatamente varie el curso de dicha molinade de manera que por ningun concepto pueda cursar en dicho camino y que en caso de no hacerlo se proceda contra el conforme hubiera lugar" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19).

A l'Arxiu Municipal d'Esporles, a l'acta de la sessió del consistori de dia 14 de desembre de 1910 es va llegir una instància de Juan Mir Cabot, "suplicando la recomposicion del camino rural llamado de Son Ferra, acordandose pase a la Comision de Policia" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 28).

A l'acta de la sessió de dia 11 de novembre de 1914 llegim "enterada la corporacion que por efecto de las ultimas se habian producido varios desmoronamientos en bancales, de la calle de la luz y otro en el camino rural de Son Ferra, se acordo por unanimidad que la Comision de Obras de esta Corporacion, los visitara y propusiera despues las medidas que considere necesarias" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 34).

A l'acta de la sessió de dia 24 de desembre de 1917 es donà lectura d'una sol.licitud presentada pel mestre Jorge Garau, demanan permís per aixecar "un portillo en la paret o muro de contencion de la finca Ca l'Amet en el punto o esquina del camino vecinal de Son Ferra lindante con la carretera de Palma" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 36).

A l'acta de la sessió de dia 19 de juliol de 1927 es donà lectura a la seguent moció presentada per la comisión de Fomento on llegim "no puede ocultarse a la consideracion del ayuntamiento que los predios el Pouet, C'an Manent, C'an Fava, Cana Lluisa, Sobremunt, el Verger, Casanova, Son Poquet, Son Ferrá, Son Llabrés, Son Malferit y Pouet de Son Ferrá cuya extension representa una quarta parte del termino municipal de esta villa carecen casi en absoluto de via de comunicación con este pueblo, pues si bien disponen de un camino de herradura, este medio de comunicación ofrece grandes dificultades y mayores gastos para el transporte de sus productos ..." . Es va acordar "aprovar dicha moción y comunicar el acuerdo al Ingeniero D. Antonio Parietti para que proceda al trazado y confección del correspondiente proyecto y presupuesto" (A.M.E. *Gobierno Municipal***.** Sig. 46).

El projecte de camí per trànsit rodat, des d'Esporles al d'enllaç amb el camí veïnal d'Esporles a Puigpunyent, datat l'any 1929, fou declarat pel batle d'Esporles d'utilitat pública, ja que "En los alrededores de la villa de Espolas hay una gran extensión de terrenos de cultivo integrada por los predios Son Ferrá, Son Poquet, La Casa Nova, Son Verger, Son Malferit y otros cuya comunicación única con la población la constituye un pésimo camino de herradura" [...] El projecte ens descriu el traçat del nou camí que "se desarrolla por la ladera Este de los predios de Son Trias, Son Ferrá, Es Rafal y terrenos de Don Antonio Roca, C'al amet para alcanzar el collado de Son Ferrá, punto obligado de paso, en donde coincide con el camino antiguo de caballeria" (A.M.E. *Urbanismo y Obras*. Sig. 1152).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA: -

- *Camins i paisatges*. *Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* (Valero,1992). Tom II La Fita del Ram.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins inventarits.

- *Itineraris de Muntanya* (Palos,1984). Forma part de l'excursió Sa Fita del Ram.

- Dos mesos d'història del Grup Excursionista d'Esporles (Aulí i Rullan ,1984). A *El Pic*, nº 1, Revista d'Esporles. Apareixen els trams 1, 2 i 3.

- *Mallorca. Guia de la Serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca-Govern Balear 1997). Apareix a un apartat anomenat l'ermita d'Esporles.

- *Rutas naturales de las Islas Baleares* (El Dia del Mundo,1994). Apareix descrit a l'itinerari 2 de la zona 20.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858).

- *Plano Parcelari de Esporles (Mallorca) (1953).* Escala aproximada 1/10.000. Apareixen els trams 1, 2 i 3.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1966). Apareix a la ruta núm. 10. Establiments-Pouet de Sobremunt-Establiments.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

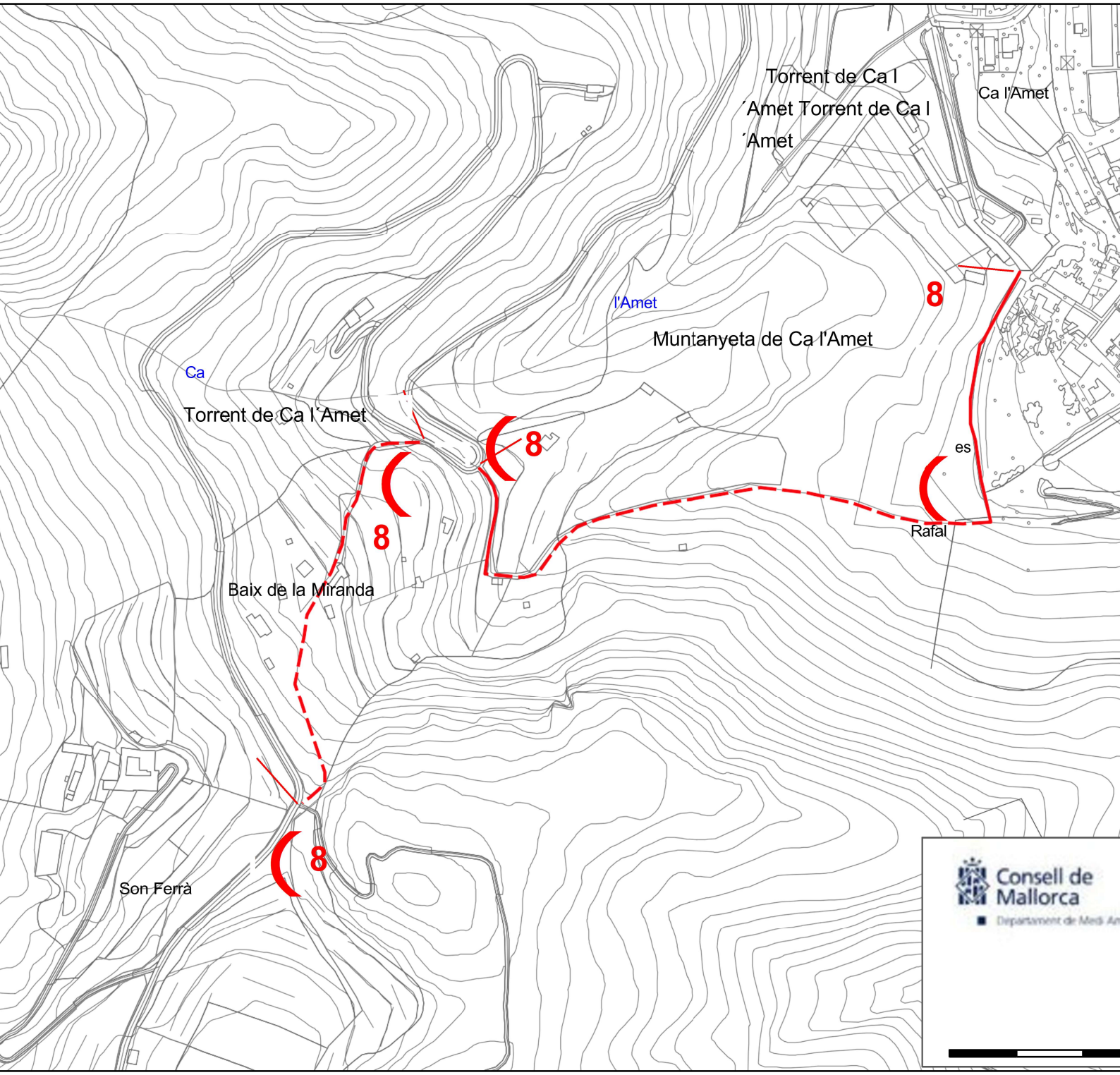
- Plànol de *Itineraris de Muntanya* (Palos,1984).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta). Apareixen els trams 1, 2 i 3.

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 2010). Apareixen els trams 1,2 i 3.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins grafiats.

- *Mapa Topogràfic Balear* (COPOT., 1994), escala 1/5.000. Apareix la major part del tram 2.


Torrent de Ca l
´Amet Torrent de Ca l
´Amet
Ca l'Amet
l'Amet
Muntanyeta de Ca l'Amet
8
Ca
Torrent de Ca l´Amet
8
8
es
Rafal
Baix de la Miranda
8
Son Ferrà
Consell de
Mallorca


Camí de Son Fer
Costa de Son Fe
Coll de s'Eura
0
50
100

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

Annex 5

Informe camí vell de Palma

Informe: camí Vell de Palma

Antecedents

El mes d'abril de 1998 el Consell de Mallorca va lliurar a l'Ajuntament d'Esporles el Catàleg de camins del terme municipal.

Entre els camins del catàleg apareixia, amb el núm. 1, el camí vell de Palma, i a l'apartat de conclusions es va incloure entre els camins pels quals es recomanava l'obertura d'un expedient d'investigació.

L'1 d'abril de 2011 l'Ajuntament d'Esporles va sol·licitar ajut al Departament de Medi Ambient per tal procedir a l'obertura d'un expedient d'investigació amb l'objecte d'aclarir la titularitat dels següents camins:

- Camí Vell de Palma
- Camí de Son Malferit a Sarrià
- Camí de Puigpunyent a Establiments

D'acord amb aquesta sol·licitud s'emet el següent informe sobre la titularitat del Camí Vell de Palma.

Independentment de les dades històriques que es puguin localitzar del camí, la seva titularitat ve definida per sentència judicial:

- El dia 21 de desembre de 1944, a la sessió de l'Ajuntament d'Esporles, es va llegir una instància presentada per diversos veïnats fent constar que la propietària de Son Mas "...ha interceptado el camino de uso público que desde la calle del cuartel de la guardia civil pasando por diversos predios enlaza con la carretera de Palma a Estallenchs, en el kilómetro 11, y punto conocido por "El Pino" cuyo camino tiene además otro rural que arrancando de la calle de Miñonas pasando por el Rafal entronca con el otro unos ciento cincuenta metros antes de llegar al portillo obstruido por la señora Llobera, e interesando que la corporación ordene a la misma reponga las cosas en el estado en que se encontraban antes de efectuar las obras de obstrucción de dicho camino [...] se trata de un antiguo camino de herradura de uso público con signos aparentes de su antigua existencia [...] supone una merma o supresión de una via rural, acuerda por unanimidad requerir a Dª Jerónima Llobera Martorell para que inmediatamente reponga las cosas en el estado en que se hallaban antes de obstruir el portillo e interceptar el paso del camino de que se trata..." (Arxiu municipal d'Esporles. *Comisión Gestora*. 1943-1945).

- El febrer de 1945 l'acta de la comissió gestora diu: "...visto que no es cierto que el llamado camino de Son Mas no sea público, por resultar de los antecedentes obrantes en el Ayuntamiento y averiguaciones practicadas, que es uno de los caminos vecinales, a pesar de ser un simple camino de herradura [...] visto que tampoco es cierto que sea un camino que en todo su recorrido no exista obra artificial que revele obra humana, sino que por el contrario, existen bastantes tramos empedrados y muros que única y exclusivamente tienen como objeto la contención del camino [...] visto que tampoco es cierto que dicho camino por el contrario aparece en los planos de esta villa de Esporlas y en los estados de caminos vecinales que obran en los archivos de este Ayuntamiento y en el mismo Gobierno Civil..." (Arxiu municipal d'Esporles. *Comisión Gestora*. 1943-1945).

- El 18 de febrer del mateix any Jerónima Llobera Martorell, no fent cas de l'ordre de demolició del portell del camí de Son Mas, tancà amb pany la barrera existent a la partió entre Son Mas i es Coll, per la qual cosa l'Ajuntament acordà requerir als propietaris perquè en el termini màxim de tres retirassen "las obras que obstruyen el portillo de Son Mas, y deje libre el paso por la barrera" (Arxiu municipal d'Esporles. *Comisión Gestora*. 1943-1945).

- *Rollo* d'apel·lació núm. 29/1946, amb origen en el judici de menor quantia núm. 242/1945 del Jutjat de Primera Instància núm. 2 de Palma. Demandants: Jeronima Llobera Martorell, Mariana i Pedro Ferrer. Demandat: Ajuntament d'Esporles. Objecte del plet: nul·litat d'acord de la corporació municipal demandada, existència de camí públic i altres temes (n'adjuntam còpia):

Sentència de 14 de març de 1946:

"...Considerando; que si los razonamientos anteriores conducen directamente a sentar la falta de derecho del Ayuntamiento de Esporlas para impedir el cierre de la finca Son Mas, realizado legalmente por los propietarios de la misma al amparo de los arts. 348,349 y 388 del Código Civil **y nos lleva tambien a la desestimación de la demanda reconvencional deducida de adverso en súplica de que se declare judicialmente "la existencia del llamado camino de Son Mas , que desde el puno (sic) El Pino, pasando por los predios El Coll, Son Mas, El Rafal y otros enlaza el poblado en los punos (sic) calle Soledad y calle del Cuartel de la Guardia civil, declarando ademas sucaracter público, tant en su origen inmemorial como actualmente y reconociendo su uso público ininterrumpido desde los mas remotos tiempos hasta la fecha";** obsta a mayor abudamiento (sic) al éxito de esta ultima la falta de llamamiento al pleito de los propietarios de las restantes fincas por que atraviesa el referido camino, a cuyas espaldas no puede ser en modo alguno resuelta con éxito la pretensión aducida por el demandado reconviniente por impedirlo así la doctrina de la legitimatio ad causam en el proceso declaractivo [...]

FALLO

Que dando lugar en todas sus partes a la demanda interpuesta por el Procurador D Juan Cabot en nombre y representación de Dª Jernonima (sic) Llobera Martorell y sus hijos Mariana y Pedro Ferrere Llobera contra el Ayuntamiento de Esporlas, **debo declarar y declaro nulos, revocados y son (sic) valor el acuerdo adoptado por dicha corporación en 21 de Diciembre de 1944 y todos los demas relativos a ordenar que sean destruidas las obras de tapiamiento del portillo existente en la divisoria de las fincas El Rafal y Sin (sic) Mas de dicho termino municipal; y que debo declarar y declaro que dicho último predio no esta gravado con servidumbre alguna de paso público o privado en favor del Ayuntamiento de Esporlas,** debiendo abstenerse dicho demandado de ejercitar derecho de paso y permitiendose a los actores el cierre de Son Mas; y que debo absolver y absuelvo a los referidos actores de la demanda reconvencional interpuesta y seguida en los presentes autos por el Procurador D, José Mª Llavina en nombre y representación del Ayuntamiento de Esporlas; todo ello sin hacer expresa imposición de costas causadas en este juicio – Asi por esta Sentencia, lo prununcio (sic), mando y firmo – Jose Vidal – Rubricado – [...].

- A la sessió extraordinària de l'Ajuntament d'Esporles de dia 26 de març de 1946 es donà lectura "...a la sentencia recaida en el juicio declarativo de menor cuantia interpuesto por Dña Jerónima Llobera Martorell é hijos, Dña Mariana y D. Pedro Ferrer Llobera en el Juzgado de primera instancia nº 2 de Palma de Mallorca, contra el acuerdo adoptado por este Ayuntamiento en sesion celebrada el dia 21 de diciembre de 1944, en virtud del qual se ordenó a la referida señora y a sus hijos la demolición de las obras de tapiamiento de un portillo que habia levantado cerrando el llamado "Camino de Son Mas" en cuya sentencia se declara nulo, revocado y sin valor el acuerdo adoptado por esta corporación en 21 de diciembre de 1944, y todos los demas relativos a ordenar sean destruidas las obras de tapiamiento del portillo existente en la divisoria de las fincas "El Rafal" y "Son Mas". Estudiada aquesta sentencia s'acordà " interponer el oportuno recurso de apelación contra la repetida sentencia, previa consulta de un abogado, como ampliación del informe emitido por el asesor de esta corporación ..." (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 46).

- El 22 de març de 1947 la sala de lo Civil de l'Audiència va dictar sentència:

"SENTENCIA Nº 11

[...] Vistos por la Sala de lo Civil de esta Audiencia, en grado de apelación, los autos juicio declarativo de menor cuantia procedentes del Juzgado de Primera Instancia del distrito numero DOS de esta Ciudad, seguidos entre partes, de la una, como apelante y demandado, el Ayuntamiento de Esporlas, representado por el Procurador D. José Maria Llavina y dirigido por el Letrado D. Luis Ramallo, y de la otra, como apelados y demandantes, Jeronima Llobera, viuda, y Pedro y Mariana Ferrer Llobera, solteros, todos mayores de edad, propietarios de este vecindario, representados por el procurador D. Juan Cabot y dirigidos por el letrado D. Jaime Suau; sobre la nulidad de acuerdo de la expresada Corporación Municipal, existencia de un camino público y otros extremos.
[...]
FALLAMOS: Que debemos **confirmar y confirmamos en todas sus partes la sentencia apelada**, con imposición de las costas de esta segunda instancia a la parte apelante.
Asi por esta nuestra sentencia, que se publicara en el Boletín oficial de la Provincia
(...)
La sentència es va publicar en el Boletín Oficial de la Provincia.

Conclusions:

Una vegada analitzada la sentència dictada de 14 de març de 1946 de judici de menor quantia 242/1945 del "Juzgado de Primera Instancia del distrito número Dos" de Palma, confirmada per sentència de la Sala de lo Civil de l'Audiència Provincial de 22 de març de 1947, entenem que té efecte de cosa jutjada respecte de la titularitat privada del camí que passa per la finca de Son Mas.

Per aquest motiu es del parer del tècnic que subscriu que s'ha de recomanar no incloure a l'Inventari de béns i drets del municipi el camí que en el catàleg de camins del terme municipal d'Esporles s'anomena camí Vell de Palma (camí núm. 1), sense perjudici que per part d'altres tècnics o departaments es puguin elevar altres informes o parers.

Palma, 22 de juliol de 2011

Antoni Reynés Trias
Coordinador de Patrimoni Etnològic

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

Annex 6

Fitxa modificada del camí de Son Malferit a Sarrià (núm. 11) del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles

(11) CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ

FULLS MAPA 1/5000:

698 - 3 - 1
698 - 3 - 2

INICI: camí des Verger.

FINAL: terme municipal de Palma.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:
- Apareix a una llista de "camins reials i tanders" de la vila d'Esporles.

INTERÈS CONSTRUCTIU: si
INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: carro.
Amplada: 3 m.
Tipus de ferm: empedrat, terra, i un tram d'asfalt a l'inici.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Comellar de darrera ses cases.
- Son Malferit.
- Torrent Petit.
- Plà de s'Hort.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: sense problemes.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL: -

LIMITACIONS DE PAS:

- Una barrera oberta amb un cartell de *"prohibido el paso",* poc abans de Son Malferit.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Síquia.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escopidors.
- Clavagueres.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí de Son Llabrés.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A l'acta de Consells d'Esporles (antic òrgan de govern municipal) de 8 de maig de 1662, es diu que "sa nesasita de haver de remediar los camins tant reyals com tanders per haver molts anys no sa son remediats y est any per les calamitats de les fertilitats de ayguas... an determinat y resolt que sa remediar los camins ço es: Al camí qui va des de la iglesia de esporles a son ferra y de alli surt an el rullo..." (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 3.)

A l'acta de la sessió del consistori d'Esporles de dia 16 de març de 1872 es donà lectura a una reclamació presentada pels propietaris de Son Ferrà referent al "señalamiento de las regueras que se consideren necesarias para la salida de las aguas pluviales del camino que del expresado predio Son Ferra conduce a Palma por el pueblo de Establiments. En vistas de las mas? Y del decreto puesto en las mismas por el Jefe de la sección de Fomento, en veimte y cinco del citado mes pidiendo informe con urgencia acerca del contenido de la misma se ha estimado informar que aquel camino no tiene el carácter de vecinal y si de propiedad particular como es publico y notorio, y en tanto es asi como que los recurrentes y sus autores lo ocupan y han ocupado siempre pª todos aquellos usos y servidumbres que mejor les ha parecido destriandoles en otros tiempos a ... rentas por largos años abriendo pª su paso y el de los moradores del predio Son Malferit y Son Llabres una nueva senda por dentro las tierras de Rosello que han onstruido de poco tiempo a estas partes, por cuyas consideraciones y otras que mas minuciosamente se expresaran en el informe, entiende este cuerpo municipal que debe desestimarse por aquellas superior autoridad la pretensiion de los recurrentes por carecer de todo fundamento atendible (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19*.)*

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Cincuenta excursiones a pie por la isla de Mallorca*. (Font i Martorell, 1965).

- *Rutes Amagades de Mallorca*. Núm. 10. Establiments-Pouet de Sobremunt-Establiments (Per Sarrià i Bunyolí). (Garcia Pastor,1966).

CARTOGRAFIA:

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858).

- *Plano Parcelario de Espoles (Mallorca*) (1953). Escala aproximada 1/10.000

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

- Plànol de *Cincuenta excursiones a pie por la isla de Mallorca* (Font i Martorell, 1965).

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Garcia Pastor,1966). Núm. 10. Establiments-Pouet de Sobremunt - Establiments (Per Sarrià i Bunyolí).

- Plànol de les *Rutes Amagades de Mallorca* (Garcia Pastor,1971). Núm. 47. La Mola del Ram.

- Plànol del *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

- *Mapa de Mallorca* (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Full. 698-1-2.

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Fulls i 698-I (Sa Vileta).

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1994). Escala 1/50.000. Full 698. 38-27 (Palma) .

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994).

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

Annex 7

Informe del camí de Puigpunyent a Establiments

INFORME: CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS

Antecedents:

El mes d'abril de 1998 el Consell de Mallorca va lliurar a l'Ajuntament d'Esporles el Catàleg de camins del terme municipal.

Entre els camins assenyalats en el catàleg apareixia, en el número 28, el camí de Puigpunyent a Establiments, i a l'apartat de conclusions es va incloure entre els camins pels quals es recomanava l'obertura un expedient d'investigació.

L'1 d'abril de 2011 l'Ajuntament d'Esporles va sol·licitar ajut per procedir a l'obertura d'un expedient d'investigació amb l'objecte d'esbrinar la titularitat dels següents camins:

- Camí Vell de Palma.
- Camí de Son Malferit a Sarriá.
- Camí de Puigpunyent a Establiments.

D'acord amb aquesta sol·licitud s'emet el següent informe.

1. Camí de Puigpunyent a Establiments.

Pel que fa al municipi d'Esporles, el **Camí de Puigpunyent a Establiments,** també anomenat **camí de Bunyoli**, **camí de Sobremunt** o **camí de Superna** té el traçat i les característiques que apareixen a la fitxa (document 1) i plànol adjunt (document 34)

Atès que entre les cases de Can Manent i la partió de la finca de Sobremunt el traçat es troba tancat s'ha grafiat d'acord amb el que apareix a l'ortofotografia de l'any 1956.

2. Funció.

El **camí de Puigpunyent a Establiments,** també anomenat **camí de Bunyoli, camí de Sobremunt i camí de Superna,** compleix una funció de comunicació entre el llogaret d'Establiments i Superna i també Puigpunyent i Esporles a través de diverses connexions.

Al mateix temps serveix d'accés des dels pobles i el llogaret esmentat a les possessions de Sobremunt, Bunyolí i altres propietats de menor entitat com Ca na Lluïsa, Can Manent o Can Fava.

Totes aquestes possessions i propietats estaven situades en el terme d'Esporles fins l'any 1837, any en què la possessió de Bunyolí va passar a pertànyer a Establiments quan aquest poble va aconseguir la independència. Després es va incloure en el municipi de Palma l'any 1919.

Els accessos a aquestes possessions i propietats des del poble d'Esporles, del que depenien, estaven condicionats per la presència de la fita del Ram, de 828 metres, i d'una serra que en molts punts supera els 300 metres i que arriba als 498 metres en el puig des Voltor. D'aquesta manera l'itinerari seguia el traçat més accessible des d'un punt de vista geogràfic. Supera l'esmentada serra pel coll de s'Heura (320 metres), pel camí públic des Verger que s'uneix amb el de **Puigpunyent a Establiments,** també anomenat **camí de Bunyoli i camí de Sobremunt,** a la partió actual entre Palma i Esporles.

2.1 Aquesta funció de comunicació i la seva importància queda reflectida en els següents documents:

- En el ple celebrat per l'Ajuntament d'Esporles el 19 de juliol de 1927 es donà lectura a la següent moció presentada per la comisión de Foment on llegim: "...no puede ocultarse a la consideracion del ayuntamiento que los predios el Pouet, **C'an Manent**, **C'an Fava**, **Cana Lluisa**, **Sobremunt**, el Verger, Casanova, Son Poquet, Son Ferrá, Son Llabrés, Son Malferit y Pouet de Son Ferrá cuya extension representa una quarta parte del termino municipal de esta villa carecen casi en absoluto de **via de comunicación con este pueblo, pues si bien disponen de un camino de herradura, este medio de comunicación ofrece grandes dificultades y mayores gastos para el transporte de sus productos**...". Es va acordar "aprovar dicha moción y comunicar el acuerdo al Ingeniero D. Antonio Parietti para que proceda al trazado y confección del correspondiente proyecto y presupuesto" (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 46). Document 2.

2.2 La importància de Bunyoli queda reflectida a la següent publicació:

- ALBERTÍ, Jaume; ROSSELLÓ, Ramon. *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI.* Palma: Lleonard Muntaner Editor, 1996. (Llibres de la Nostra Terra; 24): "...**Bunyoli no tan sols era una possessió sinó una Baronia que estenia la seva jurisdicció per tota la població i terres de la seva vall, Esporles, Superna, Bunyola i Marratxí**..." (pàg 94). Document 3.

3. La denominació del camí

El camí rebia diversos noms a la documentació d'acord amb les possessions per on passava: **camí de Bunyoli**, **camí de Sobremunt** i d'acord amb el seu destí: **camino que dirige al predio Superna, camí Reial mediant per ont se va a la Possessió Buñoli, y a la Parroquia de Puigpuñent.**

3.1 Camí de Bunyoli

La importància de la possessió de Bunyolí explica aquesta denominació, que apareix en els següents documents:
- El 27 de juliol de 1702 Bartomeu Roca capbrevava una peça de terra situada als establiments de Pocafarina (Esporles), "...la qual affronte de una part ab lo **cami de Buñoli**, de dos parts ab terras de Joan Castelló, de altre ab terras dels hereus de Pera Font, y de altre ab terras dels hereus de Catarina Parello filla de Antoni, y ab terras dels hereus de Antoni Thomas..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 4.

- El 23 d'agost de 1702 Antonina Salom capbrevava una peça de terra situada a Pocafarina (Esporles), que "...affronte de una part ab lo **cami qui va de la present Ciutat a Buñoli**, de altre ab cases y terra de Barthomeu Roca, de altre ab terras de Antoni i Guillem Parelló germans..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 5.

- El 27 de gener de 1704 Onofre Castelló capbrevava una peça de terra situada als establiments de Pocafarina, "...Le qual affronte de una part ab cami per hont se va de la present Ciutat al lloch de Buñoli, de altre ab cases y terra de Barthomeu Roca, de altre ab terras de Antoni y Guillem Parellons germans y de altre ab terras de Margarita Parelló muller de Gabriel Genestar..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 6.

- El 12 d'agost de 1705 Joana Canyelles capbrevava una peça de terra als Establiments de Pocafarina, "...Le qual affronte de una part ab **cami per hont se va de la present Ciutat al lloch de Buñoli**, de altre ab cases y terra de Barthomeu Roca, de altre ab terras de Antoni y Guillem Parellons germans y de altre ab terras de Margarita Parello muller de Gabriel Genestar..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 7.

- El 14 d'agost de 1705 Pere Llabrés capbrevava una peça de terra als Establiments de Pocafarina (Esporles), que "...affronte de una part ab cami sander per hont se va del cami de Sarriá al **cami de Buñoli**; de altre ab terras de Pera Llabres antes de Sebastia Colombas, de altre ab terras dels hereus de Michel Amoros carniser, antes de Barbara Oliver vidua des de les terras del dit Colombas fins al mitx del aigoves de les integres cases en dit lloch construidas..." (Arxiu del Regne. P-250). Document 8.

- El 30 de novembre de 1706 Mateu Palmer capbrevava una peça de terra de pertinenències de la possessió dels Establiments de Pocafarina, que "...affronte de una part ab la Posessio dita Son Anglada, de altre ab lo **cami per hont se va de la present Ciutat a la Posessio de Buñoli**, de altre ab olivar de Jaume Mut fill de Joan, y de altre ab lo torrent dit de la Riera..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 9.

- El 20 de juny de 1708 Joana Planes capbrevava una peça de terra als Establiments Vells (Esporles), que "...affronta de una part ab lo **Cami qui va a**

la Pocessio dita Buñoli, de altre part ab pessa de terra y olivar dels hareus del Magnifich Antoni Gual Donzell, de altre ab lo torrent dit la Riera, y de la restant part ab terras dels hareus de Jaume Mulet..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 10.

- El 15 de maig de 1727 Llucià Roca capbrevava una peça de terra als Establiments Vells de Pocafarina, al lloc dit la Punta d'en Bover (Esporles), "...la qual quarterada de terra affronte de una ab la altre quarterada de terra de dit Guillem Roca son jerma de ditas pertinencias, de altre ab lo **camí per hont se va ala Possessio Buñoli**, de altre part ab terra de Pera Vicens Castello, y de altre part ab terras dels hereus de Francisca Roca filla de Bartomeu..." (Arxiu del Regne. P-250). Document 11.

- En un llibre de capbrevacions del béns del Bisbe de Mallorca, sense datar, apareixen dues alqueries i un rafal de Pere Gual, localitzades al camí de Valldemossa, "...e afronta de una part ablo **camí de Bunyoli**, e, daltra part ab lo camí de Sporles, e, daltra abla Alqueria den Jordi Pertagas, e, daltra part abla honor de Bunyoli, e abla honor den P. Sala patit, e, daltra part abla alqueria den Sachaberchs, e, daltra part abla honor den Serria..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1128). Document 12.

- L'any 1954 l'Institut Geogràfic i Catastral va realitzar els treballs topogràfics per delimitar la línea de terme dels municipis de Palma i d'Esporles i assenyalar les fites comunes. A l'acta de l'operació practicada es descriu la situació de la fita núm. 49: "...Está en el paraje denominado **Camino de Buñoli**, en la margen sur del **Camino del Bosque de Buñoli**..." (Instituto Geográfico Nacional. Sense signatura). Document 13.

2.2 Camí de Sobremunt

El camí apareix amb el nom de **camí de Sobremunt** en el següent document:

- En un acta d'establiment del 21 d'octubre de 1466 es procedia a fitar la separació entre la possessió de Bunyoli i les alqueries de Galiana i Comals: "...hoc est prenint de mig puig vert hon ha una paret, e tirant ahun cap de rocha qui blanqueia sobre hun comellaret, e tirant dreta via ahun puig quis diu lo castellet qui ut predicitur est dicte mee possecionis de bunyolino. Emes prenint del mig del dit puig vert dreta via avall, venint al canto de la tancha ques diu den galiana qui sta ala part del **camí de la alcharia den ledo, e de sobremunt** prop la ciquia de bunyoli..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 751). Document 14.

2.3 Camí de Superna

El camí apareix amb el nom de **camí de Superna** en els següents documents:

- A l'amillarament format per l'Ajuntament d'Esporles l'any 1942 apareix una finca anomenada sa Font Nova, amb les següents partions: "N. Sobremunt y **Camino Superna**. S. Bmé. Ferragut. E. **Camino Superna** y Bmé. Ferragut. O. Predios Povet y Camp Redó" (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 1021). Document 15.

- En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrit (tom 5418, llibre 85, fol 203, finca núm. 822) una porció de terra procedent de l'anomenada **Ca na Lluïsa,** "...Lindante, al Norte, con predio Sobremunt; Sur, tierra del propio causante, antes Bartolomé Ferragut, mediante el **Camino Viejo de Estellencs**; Este, **camino que conduce al predio Superna**; y Oeste, con tierra del propio causante, antes Pedro Juan Llador Arbós, y con el predio El Pouet..." (document 16).

- En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrita (finca núm. 821) una terra anomenada Ca na Lluïsa, procedent de Sobremunt, "...lindante por Norte con el predio Sobremunt, por Sur con tierra de Bartolomé Ferragut, por Este con el predio El Camp Redó y por Oeste con tierra de Pedro Juan Lladó y Arbos y el predio El Pouet. La descrita finca se halla atravesada por un **camino que dirige al predio Superna**..." (document 17).

3. Camí públic, veïnal o reial

El camí rep el qualificatiu de públic, real o veïnal en els següents documents:

- El 16 de juny 1702 Francina Amengual capbrevava una peça de terra dita la Punta, als establiments vells de Pocafarina (Esporles), que "...affronten de una part ab lo **camí publich qui va a Buñoli**, de altre ab terras de Pera Vicens Castaio, de altre ab terras de Bartomeu Roca fill de Lucia, y de la restant part ab terras de Matheu Tarrassa fill de Guillem..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 18.

- El 21 d'agost de 1705 Pere Vicens Castelló capbrevava una peça de terra als establiments de Pocafarina (Esporles), que "...affronte de una part ab **camí real, qui de la Ciutat va a la Possessio dita Buñoli**, de altre part ab terras de Lucia Roca fill de Guillem, de altre ab terras de Juan Roca, y de altre part ab terras de Juan Castello fill de Honofre, y de Juan Castello fill de Juan, que foren de las matexas pertinencias..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 19.

- El 26 d'agost de 1705 Joan Castelló capbrevava una peça de terra als establiments de Pocafarina (Esporles), "...la qual confronta de una part ab **camí real, qui de la Ciutat va a Buñoli**, de altre ab terras de Bartomeu Roca, de altre ab la altre mitja quartarade de ditas pertinentias possehide per Joan

Castello fill de Honofre, y de altre part ab terras de Vicens Castello..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 20.

- El 28 d'agost de 1705 Margalida Perelló capbrevava una peça de terra i cases als establiments de Pocafarina (Esporles), "...la qual affronte de una part ab terras de Joan Vaquer, que antes foren de Sebastia Rigo cami el mitx, de altre ab lo **cami real qui de Ciutat va a la Parroquia de Purpuñent, y a la Possessió de Buñoli**, y de la matexa part ab cayro de terra, y marge de Honofre Castello, de altre part ab terras de Antoni Genestar, y de la matexa part ab terras dels hereus de Antoni Cañelles de las matexas pertinentias..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 21.

- El 12 de setembre de 1730 Caterina Moll capbrevava una peça de terra en els establiments de Pocafarina (Esporles), que "...affronta de una part ab terras del Doctor en Drets Pera Juan Mayol **cami Reial mediant per ont se va a la Possessió Buñolí, y a la Parroquia de Puigpuñent**, de altre ab la dita Possessio Poca farina, de la matexa part ab terras de Juan Rossello mediant la Riera, y de altre ab terras de dit Rossello que antes foren de Matheu Palmer als. Duet..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-251). Document 22.

- El 4 de setembre de 1800 Antoni Ramis, curador dels béns dels germans Ribas, venia a Lleonard Reus una peça de terra als establiments vells de Pocafarina (Esporles), que "...Linda con **Camino Real de Buñoli**, con tierras de los herederos de Jayme Terrasa, y con tierras del Doctor Don Guillermo Real Pro...." (Arxiu del Regne de Mallorca. CH 599). Document 23.

- En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrit (tom 2942, llibre 46, fol 151, finca núm. 540) un predi anomenat **Ca na Lluïsa**, en el terme d'Esporles i lloc de la Baronia de Bunyoli, "...**atravesado por un camino vecinal** [...] que linda al Norte, con el predio Es Pinar d'Amunt y Sa Font Nova, al Este, con el predio sobremunt, al Oeste, con el predio Sa Font Nova y con "El Observatorio", y al Sur, con los predios "El Observatorio" y "Sa Anima"..." (document 24).

4. L'Administració hi realitzà obres de manteniment d'acord amb els següent document:

- En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament d'Establiments el 7 d'octubre de 1902 "El Sr. Alcalde da cuenta al Ayuntamiento de haberle sido reclamado por el guardabosque de **Buñoli** la ayuda del peon de este municipio para **recomponer el camino que atraviesa dicho predio** por la parte del fosaret y siendo este de mucho transito para el vecindario por unanimidad se acuerda prestar el servicio que se reclama" (Arxiu municipal de Palma. Capsa 1 d'Establiments. Sense signatura). Document 25.

5. L'any 1767 es documenta l'existència d'un oratori públic a la possessió de Bunyoli (Arxiu diocesà. Visites pastorals Francisco Garrido). Document 26.

5.1 Un dels requisits que havia de cumplir un **oratori públic** era el de tenir **accés a través d'un camí públic**, tal com veim a les lleis i decrets dels Codis de Dret Canònic:

- 1717. *Officialis Curiae Ecclesiasticae* de Augustino Matthaeucci, que en el capitol X, secció III. Officialis, parla dels oratoris: "IV. Quod publica debent habere januam **in via publica, non tamen privata**" (IV. Perquè han de tenir una entrada en la via pública, per tant no privada"). Document 27.

- 1772. *Universae Theologiae Moralis* de Fulgentio Cuniliati, Appendix De Privilegio, marginal Quotuplex Oratorium?: "Oratoria pro celebratione Missae sunt in duplici ordine; quaedam dicuntur Publica, & quaedam Privata: Publica illa sunt, quae auctoritate Episcopi eriguntur, & dumtaxat cultui Divino pro semper devoventur: habent item inter alias conditiones, indicandas in 7 n. 4., aditum atque **ingressum liberum per viam publicam**, nec non egressum similiter liberum in via publica ..." ("Els oratoris per a la celebració de la Missa són de dos tipus; uns es diuen públics i altres privats: són públics aquells que s'erigeixen per ordre del bisbe i mentre es dediquin, per sempre, al culte diví: tenen, entre altres condicions, que s'indicaran en 7 n. 4., **entrada i ingrés lliure per una via pública**, i sortida igualment lliure per via pública..."). Document 28.

- 1782. *Prompta bibliotheca canonica, juridico, moralis, theologica* de Lucio Ferraris, Tomus Sextus, "Oratorium": "Oratorium generice captum est locus aptus ad orandum, precesque Deo offerendas [...] Oratorium pro Misses celebrandis aliud est publicum, & aliud est privatum [...] Oratorium public pro Missis celebrandis est illus, quod auctoritate Espiscopi est erectum, & ad Dei cultum tantummodo perpetuo dicatum **habens aditum & liberum ingressum per viam publicam & pariter egressum in viam communem** [...] Et quod Oratorium publicum debent habere portam continuo apertam correspondentem in publicum, declaravit Sacra Congreg. Episcop. 22 septemb. 1719..." (Els oratoris en termes genèrics són llocs aptes per a l'oració, per als preceptes i ofrenes a Déu [...] Dels Oratoris per celebrar Misses, algún és públic i algún és privat [...] Els oratoris públics poden celebrar Misses i altres quan han estat erigits per l'autoritat Episcopal, i estan dedicats al culte diví perpètuament **ha d'haver-hi lliure accés per vies comunes i igualment sortida a via comuna**. I que l'Oratori públic ha de tenir obertura continuament corresponent i declarada pública fou publicat i declarat en el Sac. Congreg. Espiscop. 22 de setembre 1719...). Document 29.

- 1835. *Theologia moralis* del Beati A.M. de Ligorio, Tomus Quartus, Dubium IV, marginal 357: "Hoc igitur Decreto non fuit vetitum Espiscopis dare licentiam celebrandi. I. In Oratorio benedicto, et designato ad usus sacros, **in quo est janua habens ingressum per via publicam**, etsi sit janua privata affixa domui alicujus secularis; illud etiam non dicitur privatum, sed publicum Oratorium ..." ("Amb aquest decret, no fou una prohibició del bisbe el concedir permís per a les celebracions. En un oratori beneït i assignat per a usos sagrats, **en què hi ha una entrada que té l'ingrés per una via pública**, encara que hi hagi una entrada privada unida a la casa d'algun seglar; aquell que no es considera privat, sinó oratori públic..."). Document 30.

5.2 Aquest oratori públic i la seva importància queden ressaltats a la següent publicació:

- DE ALCÁNTARA PEÑA, Pedro. *Guía de las Islas Baleares*. Palma: Edicions Cort, 1891. A la veu d'Establiments llegim: "...**Su *iglesia parroquial* de notables dimensiones es del pasado siglo. Antes estuvo situada en el Oratorio del predio *Buñolí*...**" (pàg. 326). Document 31.

- MASCARÓ PASARIUS, Josep. *Corpus de Toponimia de Mallorca*. Tom II. Palma: Miramar, 1962-1967. A la veu d'Establiments Vells llegim: "...Originariamente el caserío de *Establiments* dependió administrativamente de *Esporles*, y **en el aspecto religioso sirvióse del oratorio de *Bunyolí***..." (pàg. 575). Document 32.

6.Cartografia

El traçat del **Camí de Puigpunyent a Establiments,** també anomenat **camí de Bunyolí i camí de Sobremunt,** en el terme d'Esporles, apareix en el següent mapa amb el nom de "**camino de Purpunent a Palma**":

- MORENO RAMÍREZ, P. (1858). *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas*. Escala 1/10.000. Document 33.

Aquest mapa cadastral, juntament amb els altres realitzats a les Balears la segona meitat del segle XIX, són el fruit de la reforma fiscal iniciada pels moderats l'any 1845.

El ministre Alejandro Mon engegà una sèrie de mesures destinades a acabar amb el frau i les desigualtats contributives existents a Espanya, iniciant així una nova etapa en la medició del terreny i l'elaboració de cartografia cadastral, que culminà a Balears amb l'aixecament dels plànols parcel·laris.

La funció bàsica d'aquests plànols era la representació gràfica de tot el territori municipal, amb numeració de parcel·les i descripció de les classes de cultiu, a més de la representació de camins, torrents, estanys i fonts del terme.

7. Conclusions

D'acord amb el que s'ha exposat anteriorment es conclou que el **camí de Puigpunyent a Establiments** també anomenat **camí de Bunyoli**, **camí de Sobremunt** o **camí de Superna**, és de titularitat pública.

Es recomana per tant la modificació del catàleg de camins del terme municipal d'Esporles, en el sentit d'incloure el **camí de Puigpunyent a Establiments,** també anomenat **camí de Bunyoli**, **camí de Sobremunt** o **camí de Superna,** entre els camins que reuneixen els requisits per ésser inclosos a l'Inventari de béns municipals de l'Ajuntament d'Esporles, d'acord amb la fitxa i plànol adjunt.

Palma 21 de juny de 2011

Antoni Reynès Trias
Coordinador de patrimoni etnològic
Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca

(28) CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT

LOCALITZACIÓ

Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 11-43 / 12-13 / 12-14
Inici: terme municipal de Puigpunyent.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 2848 m

DOCUMENTACIÓ

- Fitació de terme.
- Camí públic.
- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Administració.

SENYALITZACIÓ

☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL

☑ Sí
☐ No

paret, reixa i obert.

LIMITACIÓ DE PAS

☑ Sí
☐ No

- Una barrera tancada amb pany al tram 2, prop de ca na Lluïsa.
- Dues reixes al tram 3.
- Un portell tapat amb paret i reixa al final del tram 6.
- Un cartell de "Propiedades privadas. Prohibido el paso" prop del final del tram 8.
- Una reixa a l'inici del tram 10 i una barrera tancada amb pany al final del tram 11.

OBSERVACIONS

- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☑ No

RECOMANACIONS

☐ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☑ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1

Des de l'inici del camí fins prop de les cases des Pouet de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 788 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 2

Continuació del camí fins a ca na Lluïsa.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 446 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: bo
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 3

Des de ca na Lluïsa fins a la partió amb Sobremunt.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 152 m
Amplada mínima: 1,4 m
màxima: 1,7 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☑ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 4

Continuació del camí fins a una distància de metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: terra
Longitud: 88 m
Amplada mínima: 1,5 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 5

Continuació del camí fins prop de les cases de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 227 m
Amplada mínima: 3,6 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 6

Continuació del camí fins a la partió amb Can Manent.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 189 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☑ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 7

Continuació del camí fins prop de les cases de Can Manent.
Tipologia: ?
Tipus de ferm:
desconegut **Longitud:** 347
m **Amplada mínima:** 0 m
Seguiment: desconegut
Estat: desconegut
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 8

Continuació del camí fins a una distància de 63 metres.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 63 m
Amplada mínima: 3,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 9

Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra i empedrat
Longitud: 375 m
Amplada mínima: 2,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Al començament del tram el camí està empedrat.
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 10

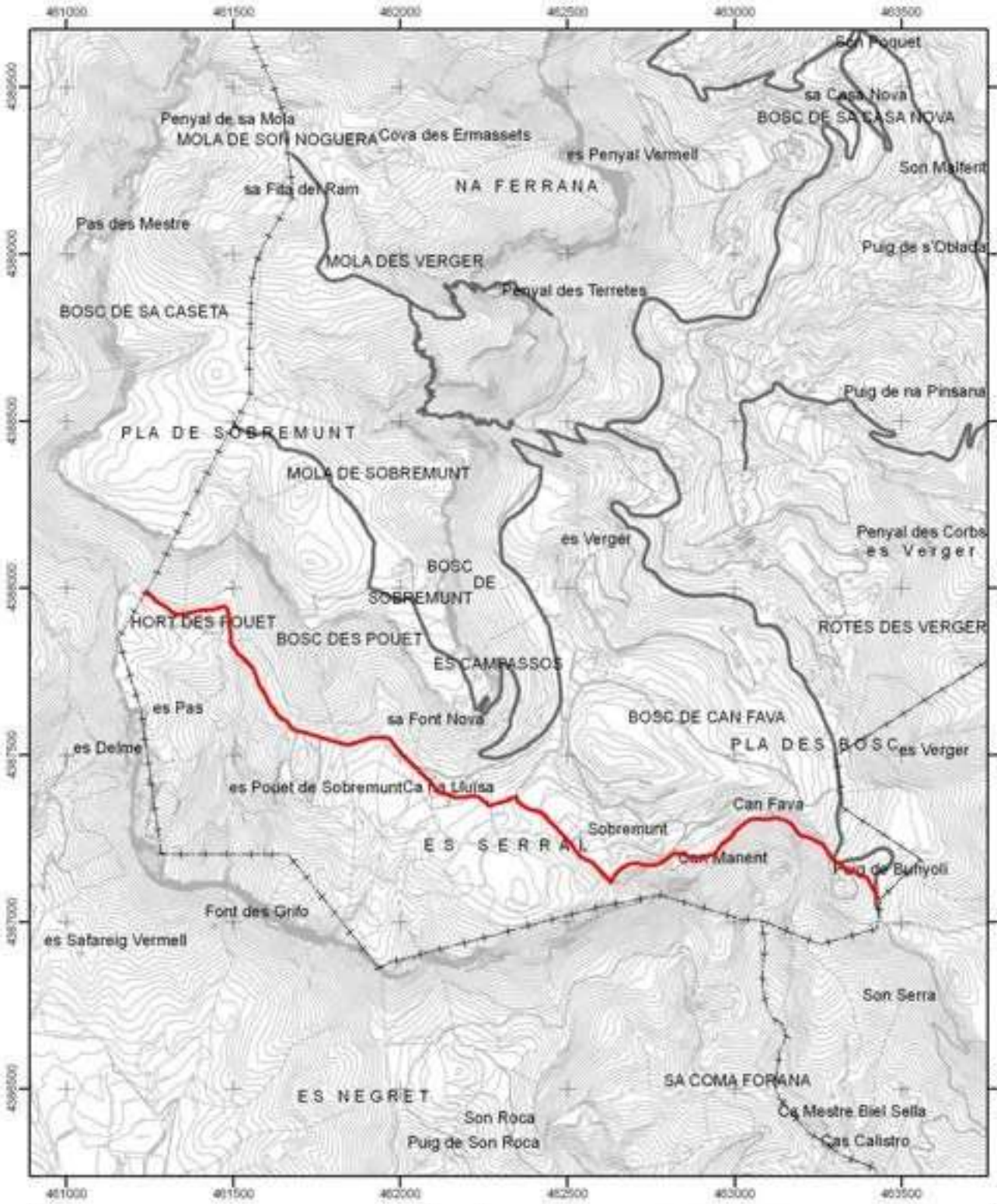
Continuació del camí fins a una distància de 97 metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 97 m
Amplada mínima: 1,8 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

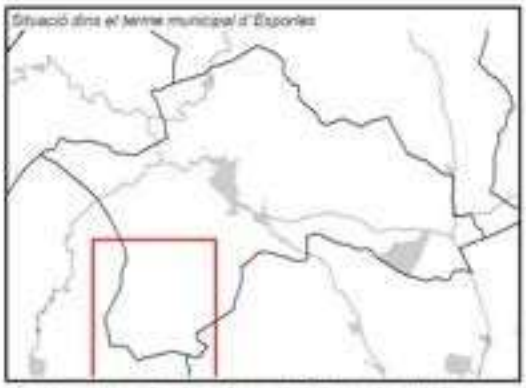
☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☑ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 11

Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger, núm. 12, a la partió amb Palma.
Tipologia: pista
Tipus de ferm: terra
Longitud: 76 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges





Consell de Mallorca

Departament de Medi Ambient

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES

(28) CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT

Escala: 1:17.500

Projecció UTM Fus 31. Datum ED50

N

* Font base cartogràfica: Mapa Topogràfic Balear de l'any 1995 i escala 1:5.000 del Govern de les Illes Balears

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

Annex 8

ELIMINAT PER SENTÈNCIA 163/2021

(3) CAMÍ ELIMINAT PER SENTÈNCIA 163/2021

FULLS MAPA 1/5000:

INICI:
FINAL:

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA:
TIPUS:

INTERÈS CONSTRUCTIU:

INTERÈS EXCURSIONISTA:

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tram 2:

Tram 3:

Tram 4:

Tram 5:

Tram 6:

Tram 7:

Tram 8:

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

-

SEGUIMENT:

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

LIMITACIONS DE PAS:

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

ESTAT DEL CAMÍ:

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

OBSERVACIONS:

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

-

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

-

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

Annex 9

Mapa General de Mallorca, Mascaró Pasarius (1958)


3
4
5
6
7
8
Son Bujosa
Son Bunyola
Son Coll
Son Balaguer
Son Valentí
Ses Casotes
Son Cabaspre
Son Dameto
Ses Fontenilles
Font des Jonc
Son Simon
Son Creus
Son Sanutge
Ses Mosqueres
Es Nortar
Es Badaluc
SA VILA VELLA
ES MOLETÓ
ES TEIXOS
PLANICIE
Sa Granja
ESPORLAS
(ESPORLES)
Font des Rafal
Son Tries
Son Vic
Font d'En Bassina
Son Poma
Can Pastia
Es Camp Redó
Son Noguera
Sa Barrera d'En Marco
Can Ximeneta
Ses Mestres
Can Rava
Can Noguereta
Es Grau
Cas Metge
ES RAFALOT
Son Fava
SON CANYELLES
Es Campassos
Font Nova
Es Verger
Son Llabres
Sarrià
Font des Canyar
Es Canyar
Es Povet de Sobremunt
Ca Na Uviza
Sobremunt
Font des Camp Redó
Sa Font d'En Vic
Can Manent
T. DE PALMA
Sa Font de Comals
PUIGPUÑENT
(PUIG PUNYENT)
Es Casat Nou
(Son Bru)
Son Roca
Font de Na Bernadeta
Son Serra
Can Calixtro
Sa Font Gran
Bunyo
Son Pont
S'Hort de Son Pont
Son Puig
S'Hort d'Avall
Sa Coma
(Can Capes)
Son Coloner d'Avall
Son Coloneret
Can Ribes
Can Perello
Sa Font de Ses Mir
Es Coll
Son Poquet
Son Malferit
Es Pins
Son Ferra
Son Mas
Es Rafal
Ca l'Amet
Sa Casa Nova
Font de Sa Figuera
Font Llarga
Font de Sa Casa Nova
Sa Font Salada
Sa Piqueta
Ses Ermites
Son Nadal
Pl. de Na Jana
Es Coll des Grau
Es Pla des Grau
Penyal de Sobremunt
Es Penyals de Na Freda
Es Caragolet
Es Penyals d'En Pont
Coll de Na Blanca
Font de la Reina
Font de Na Bernadeta
Es Gall de Foc
Sa Casa d'En Marroig
Can Jordi
Can Macia
Sa Font d'En Vic
Es Picarnau
Pla d'En Curt
Penyal de Sobremunt
Es Penyal de Sobremunt
Sa Font de Comals
Sa Font Gran
Can Rosset
Can Calixtro
Son Serra
Font de Na Bernadeta
Font de la Reina
Coll de Na Blanca
Es Penyals d'En Pont
Es Caragolet

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

Annex 10

Fitxa modificada del camí vell des Port des Canonge / camí des Pescadors (núm. 5) del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles

(5) CAMÍ VELL DES PORT DES CANONGE (CAMÍ DES PESCADORS)

FULLS MAPA 1/5000:

670 - 2 – 8
670 - 3 – 8

INICI: Esporles (Son Fort i camí d'Esporles a Valldemossa (núm. 3)).
FINAL: terme de Banyalbufar (Mirant de Mar).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:

- "Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles". Plan Nacional de Vías Provinciales 1973.
- Inventari General d'Esporles (1996).

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si. Hi ha la tradició de davallar al port des Canonge des d'Esporles a peu per aquest camí, el primer de maig.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1,5 - 2 m.
Tipus de ferm: ciment i terra.

De les cases de Son Fort (límit dels nucli urbà) al camí de carro (tram 3), passant vora les cases des Badaluc. Els darrers metres d'aquest tram, molt coberts de vegetació, es continuen amb una pista que enllaça de nou amb el camí de carro.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 m.
Tipus de ferm: terra.

Aquest tram és conegut com es mal Pas, i enllaça dos revolts del tram 3.

Tram 3:

Tipologia: carro.

Amplada: 2,5 - 3,1 m.
Tipus de ferm: terra.

És el tram principal, que comença al camí d'Esporles a Valldemossa (núm. 3) i acaba a la carretera C-710.

Tram 4:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 - 3,1 m.
Tipus de ferm: terra.

De la carretera C-710 a mirant de Mar (partió del terme municipal).

Tram 5:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 - 3,1 m.
Tipus de ferm: terra.

És un curt tram situat just abans de la carretera C-710, variant del tram 3, que fou netejat pel GEM els dies 28 i 29 de març de 1998.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Son Fort.
- Es Badaluc.
- Mirant de Mar.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Dues barreres obertes
- Una paret amb un botador al final del camí.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escopidors.
- Clavagueres.
- Ponts.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí d'Esporles a Valldemossa.
- Camí de Can Convent i es Born.
- Camí de Son Dameto/sa carretera nova.

OBSERVACIONS:

Al llarg de 150 metres ha estat substituit per la carretera C-710. A l'Amillarament de 1942 (contribución territorial. Riqueza rústica), una de les partions de la finca de Son Dameto, situada a Mirant de Mar era, a l'oest el "camino del Mirador" (A.M.E. Sig. 1020).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A la relació de l'*Estado General de los caminos vecinales en 31 de diciembre de 1881* és recull l'estat de les obres dels camins veïnals de les Balears, entre els quals hi trobam el camí del Port des Canonge, amb un total de 2 quilòmetres. (A.G.C.M. Sign. X-801/68).

A la relació de l'*Estado General de los caminos vecinales en 1 de septiembre de 1903* hi trobam el camí del Port des Canonge, amb un total de 5 quilòmetres 300 metres. (A.G.C.M. Sign. X-916/46).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les Illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* demanava a tots els ajuntaments la seva col.laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat Pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la Provincia (veure 3.1.7. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament d'Esporles envià per formar aquest Pla, el tram 3 d'aquest camí, amb el nom de "Camino Parcelas Son Dameto", és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Esporlas",* del mateix any, amb inici al carrer "Zaragoza" d'Esporles i final a la PM-710, amb una longitud de 4 quilòmetres i una amplada de 3 metres, 2,5 dels quals són de "calzada". (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Les variants no reflectides en *Plan Nacional de Vías Provinciales* de l'any 1973 corresponen per la seva tipologia i ús públic sense barrament de pas a l'antic camí. Per tant es podria arribar a la conclusió que estam davant camins públics.

Al Llibre Inventari General d'Esporles (Vol. I) de l'any 1996 apareix el "Camino Parcelas Son Dameto" amb el núm. 106 i amb una llargada de 4 Km., que es

correspon amb el tram 3 d'aquest camí.

El 9 de març de 1998 el Grup Excursionista de Mallorca sol.licita a Fodesma (Consell de Mallorca) col.laboració per dur a terme la neteja del camí vell des port des Canonge, prevista pel dia 29 de març. El Consell de Mallorca, a través de FODESMA va respondre afirmativament col.laborant amb la neteja. (Consell de Mallorca. Fodesma. Registre General). Per la seva banda, l'Ajuntament d'Esporles, en data 16 de març de 1998 autoritzà la neteja del camí vell des port des Canonge, dins el terme d'Esporles (A.M.E. Registre de sortida). Es va netejar el tram 5 d'aquest camí.

A l'article 89 de les Normes Subsidiàries d'Esporles, aprovades definitivament per acord de la comissió insular d'urbanisme de 23 de novembre de 2001, dedicat a camins a sol rústic, es diu: "4. Tots els camins inventariats grafiats als plànols d'ordenació són considerats **d'interès general** per les Normes Subsidiàries d'Esporles". En el plànol E0 que recull l'estructura general i orgànica del territori apareix grafiat el camí vell del Port des Canonge (camí des Pescadors). (ACIU. Sign. 1744).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins inventariats.

- *La toponímia del terme municipal d'Esporles i la seva rodalia* (Rullan, 1984). Dins l'apartat de comunicacions es pot llegir el següent: "Els camins són més nombrosos. Molts d'ells indiquen a on condueixen: Camí de Canet, Camí de la Real, Camí de Planícia o de sa Font des Garbell [...] Camí des Pescadors (MGM, 16-N, G-11) ...".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Plano Parcelario de Esporles* (Mallorca) (1953). Escala aproximada 1/10.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- Plànol de **"**Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles" del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* 1973*)*.

Mapa de Mallorca (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Fulls. 670-4-1 i 670-4-2. Apareix la part més propera a mirant de Mar (final del tram 3).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670/III. 38-26 (Esporles). Apareixen els trams de camí de carro.

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000 Full 670. 38-26 (Sóller). Apareixen els trams de camí de carro.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins grafiats.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Apareix la totalitat del tram 3.

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

Annex 11

Longitud dels camins pels quals es recomana la seva inclusió a l'Inventari de Béns Municipals d'acord amb el Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles i a l'Informe a les al·legacions presentades al Catàleg de camins del terme municipal d'Esporles

NUM_CAMI	NOM	LONGITUD (metres)
2	CAMÍ DES CORREU (ESPORLES-BANYALBUFAR)	2.290
3	CAMÍ D'ESPORLES A VALLDEMOSSA	2.843
4	CAMÍ DE SA FONT DE SON TRIES	303
5	CAMÍ VELL DES PORT DES CANONGE (CAMÍ DES PESCADORS)	4.133
6	CAMÍ DES PINAR DE CANET	2.561
7	CAMÍ DE S'ESGLEIETA A ESTABLIMENTS/ CAMÍ DE S'AVENC D'EN CORBERA/ CAMÍ DE CAS RATAT	1.364
8	CAMÍ DE SON FERRÀ/ COSTA DE SON FERRÀ	1.009
9	CAMÍ DE SON SIMONET	556
10	CAMÍ DE SON CABASPRE	3.382
11	CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ	1.796
12	CAMÍ DES VERGER	11.214
28	CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS	3.994
35	CAMÍ VELL DE SON SIMONET	793
43	CAMÍ DE SES ROTGETES	1.436
45	CAMINS DE S'ESGLEIETA	1.925

INFORME DEL CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ / CAMÍ DELS FERRANS / CAMÍ DE SARRIÀ

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

INFORME: CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ

Antecedents.

El mes d'abril de 1998 el Consell de Mallorca va lliurar a l'Ajuntament d'Esporles el Catàleg de camins del terme municipal.

Entre els camins assenyalats en el catàleg apareixia, amb el núm. 11, el camí de Son Malferit a Sarrià, i a l'apartat de conclusions es va incloure entre els camins pels quals es recomanava l'obertura d'un expedient d'investigació.

L'1 d'abril de 2011 l'Ajuntament d'Esporles va sol·licitar ajut per procedir a l'obertura d'un expedient d'investigació amb l'objecte d'esbrinar-ne la titularitat dels següents camins:

- Camí Vell de Palma
- Camí de Son Malferit a Sarrià
- Camí de Puigpunyent a Establiments

D'acord amb aquesta sol·licitud s'emet el següent informe.

1. El camí de Son Malferit a Sarrià.

El **camí de Son Malferit a Sarrià**, també anomenat **camí dels Ferrans** o **camí de Sarrià,** té el seu inici en el camí públic des Verger (núm. 12 del Catàleg de camins del terme municipal d'Esporles) i finalitza en el nucli urbà d'Establiments. Pel que fa al municipi d'Esporles, el seu traçat i característiques són les que apareixen a la fitxa adjunta (document 1) i plànol adjunt (document 69).

2. Funció

El **camí de Son Malferit a Sarrià** compleix una funció de comunicació entre el poble d'Esporles i les possessions de Son Ferrà (Esporles), Son Malferit (Esporles), Son Llabrés (Esporles) i Sarrià (Palma) i el llogaret d'Establiments.

Sarrià i Establiments formaven també part del municipi d'Esporles fins que l'any 1837 Sarrià passà a pertànyer al municipi d'Establiments quan aquest s'independitza, i l'any 1919 s'annexionà al municipi de Palma.

La importància com a via de comunicació ve remarcada per la rellevància que tenien aquestes possessions en l'economia dels pobles propers.

2.2 Aquesta funció de comunicació i la seva importància queda reflectida en el següent document:

- En el ple celebrat per l'Ajuntament d'Esporles el 19 de juliol de 1927 es donà lectura a la següent moció presentada per la comisió de Foment on llegim: "...no puede ocultarse a la consideracion del ayuntamiento que los predios el Pouet, C'an Manent, C'an Fava, Cana Lluisa, Sobremunt, el Verger, Casanova, Son Poquet, Son Ferrá, **Son Llabrés**, **Son Malferit** y **Pouet de Son Ferrá** cuya extension representa una quarta parte del termino municipal de esta villa carecen casi en absoluto de via de comunicación con este pueblo, pues si bien disponen de un camino de herradura, este medio de comunicación ofrece grandes dificultades y mayores gastos para el transporte de sus productos ..." . Es va acordar "aprovar dicha moción y comunicar el acuerdo al Ingeniero D. Antonio Parietti para que proceda al trazado y confección del correspondiente proyecto y presupuesto" (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 46). Document 2.

- El projecte de camí per trànsit rodat, des d'Esporles al d'enllaç amb el camí veïnal d'Esporles a Puigpunyent, datat l'any 1929, fou declarat pel batle d'Esporles d'utilitat pública, ja que "...En los alrededores de la villa de Esporlas hay una gran extensión de terrenos de cultivo integrada por los predios Son Ferrá, Son Poquet, La Casa Nova, Son Verger, **Son Malferit y otros cuya comunicación única con la población la constituye un pésimo camino de herradura**..." (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 1152). Document 3.

2.3 La importància de Sarrià en el terme d'Esporles queda reflectida a la següent publicació:

- ALBERTÍ, Jaume; ROSSELLÓ, Ramon. *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI.* Palma: Lleonard Muntaner Editor, 1996. (Llibres de la Nostra Terra; 24): "...**La possessió de Sarrià fou la més valorada econòmicament a l'estim de 1578 i, per això era la més rica d'Esporles**..." (pàg 94). Document 4.

3. Denominació del camí

El camí rebia diversos noms d'acord amb les possessions per on passava i el seu destí: **camí dels Ferrans**, **camí de Sarrià** i **camí de Son Malferit**.

3.1 ***Camí dels Ferrans***

El camí de Son Malferit a Sarrià rebia el nom de **camí dels Ferrans**, en al·lusió a la possessió que tenia aquesta família a Esporles i que es pot identificar amb l'actual **Son Ferrá,** punt on s'uneix el **camí de Son Malferit a Sarrià**, també anomenat **camí dels Ferrans** o **camí de Sarrià,** amb el camí públic des Verger.

3.1.1 Es pot observar l'origen d'aquest topònim en el següent document:

- El 30 d'agost de 1785 Pere Descatlar capbrevava la possessió des Verger, a Esporles, que "...Linda de una parte con la Posesion

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 17 37 00 F. 971 17 37 31
F. 971 17 37 32
www.conselldemallorca.net

Sobremunt, de otra con la Posesion Son Noguera, de otra con la Posesion Superna, de otra con la Posesion la Grange, de otra con la **Posesion llamada dels Farrans**, de otra con Posecion de los Sucesores de Doña Onufria de Villalonga y Mir, y de otra con Posecion de los Sucesores del Magnifico Pedro Llabres..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1156). Document 5.

3.1.2 L'**alqueria dels Ferrans** d'Esporles apareix a la següent bibliografia:

- ALBERTÍ, Jaume; ROSSELLÓ, Ramon. *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI*. Palma: Lleonard Muntaner Editor, 1996. (Llibres de la Nostra Terra; 24). El document núm. 493, del 10 de maig de 1574, diu: "...Bartomeu Ferrà denuncia davant el bisbe i capítol de canonges haver plantat una quarterada i un quartó de vinya al **lloc dit els Ferrans**. (ACM, nº 14.931, f. 172)..." (pàg. 296). Document 6.

- ALBERTÍ, Jaume; ROSSELLÓ, Ramon. *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI*. Palma: Lleonard Muntaner Editor, 1996. (Llibres de la Nostra Terra; 24). El document núm. 527 bis, del 30 de novembre de 1489, recull l'inventari de béns d'Antoni Tries, on podem llegir: "...E primo fonch atrobada en la dita heretat una pocessió o alqueria scituada e possada en la parròquia de Sporles, hon lo dit quondam Anthoni Tries habitava, sots alou del bisbe de la Ciutat de Mallorquas la qual afronta ab la posessió den Batiste Terrades e de altra part ab la possessió apel·lada lo Verger e les **pocessions dels Ferrans** e a l'altra part ab pocessió den Berenguer Tries e l'altra part ab pocessió de Sarriá ab unes cases contigües en la dita posessió o alqueria del dit defunt en les qual lo dit defunt estava e habitava e és mort..." (pág. 320). Document 7.

3.1.3 L'existència del **camí dels Ferrans** es pot observar a la següent documentació:

- El 29 de desembre de 1607 Andreu Caselles, com a curador de l'heretat de Pere Lluis Berard, capbrevava la possessió de **Sarrià**, "...y Affronta la dita possessio o alcharia de Sarria de una part ab la possessio del Magnifich Nicholau de Berga, y ab la possessió dita Son Spanyol de don Pera Pachs, olim Español, y de altre part ab la possessio de Canet, y ab la possessio dita Son Quint de dona Isabel Dameto, y Quint, y de altre part ab possessio de Tries y de dalt la montanya ab possessio dels Magni. ñol. que fonc del Magnifich Matheu Spañyol, y ab terres dites lo cañyar de Barthomeu Gallard y de altre part ab la possessio o honor de Bunyoli y ab possessio dita pocafarina, y ab los stabliments de Poca Ferina **stant de per mig lo camí dit dels Farrans**..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1150). Document 8.

- El 19 de juny de 1736 Nicolau Llabrés d'Armengol capbrevava la possessió dita **Sarrià**, i "...Confronta dita Possessió Sarria de una part ab Possessió de Don Gabriel de Berga; de altre ab Possessió anomenada Son Español, que es de Doña Margarita Dameto y Español, Muller del Ilustre Don Francisco Dameto, de altre ab Possessió anomenade Canet, y de la matexa part ab Possessió dita Son Quint; de altre ab Possessió de Antoni Trias, ó, sos hereus, per la part de la Montaña ab Possessió dita Son Mas; de altre ab Possessió dita Son Malferit, y de altre part ab Possessió dita Son Llabres de dit Denunciant; y ab terras dites lo Cañar dels hereus de Guillem Gallard; y de altre part ab Possessió, ó, honor de Buñoli; y ab Possessió dita Pocafarina; y ab terras de diffarents establidors de dita Possessió, y **pasa per al mig del cami anomenat dels Ferrans..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1120).** Document 9.

- El 23 de desembre de 1773 Rosa Ram de Viu capbrevava una possessió anomenada **Sarrià**, i "...Confronta dicha Pocesion Sarriá de una parte con Pocesion de los subzesores de Don Gabriel de Berga; de otra con la Pocesion Son Español del Ilustre Marques de Bellpuig; de otra con la Pocesion Canet, por la misma parte con la Pocesion Son Quint de Don Juan Burgues Zaforteza; de otra con Pocesion de los subzesores de Antonio Trias, de otra por la parte de la Montaña con la Pocesion Son Mas, de otra con la Pocesion Son Malferit; de otra con la Pocesion Son Llabres de la Denunciante, y con tierras llamadas el Cañar de Pedro Antonio Gallard del Cañar; de otra con la Pocesion u Honor llamado de Buñoli, de otra con la Posecion Pocafarina, y de otra con tierras de diferentes Adquisidores de otra Posecion y **pasa por en medio del Camino llamado dels Farrans...**" (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1154). Document 10.

- El 20 de juny de 1785 Rosa Ram de Viu, vidua i hereva universal de Francesc Llabrés d'Armengol i Dureta, capbrevava una possessió dita Sarrià, y "...Linda dicha Posesion **Sarriá** de una parte, con Posecion de los sucesores de Don Gabriel de Berga, de otra con la Posesion son Español del Ilustre Marques de Bellpuig, de otra con la Posesion Canet, por la misma parte con la Posesion son Quint de Don Juan Burguez Zaforteza; de otra con la Posecion de los sucesores de Antonio Trias, de otra con la parte de la Montaña con la Posecion Son Mas, de otra con la Posecion son Malferit, de otra con la Posecion son Llabres de la Denunciante, y con tierras llamadas el Cañar de Pedro Antonio Gallard del Cañar, de otra con la Posecion, o Honor llamado de Buñola, de otra con la Posesion Pocafarina, y de otra con tierras de diferentes Adquisidores de dicha Posecion, y **pasa por el medio del camino llamado dels Farrans**..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1156). Document 11.

- L'1 de setembre de 1816 la Cúria de la Porció Temporal del Bisbe de Mallorca venia a Francesc Llinàs Ferragut **una peça de terra als Establiments Vells d'Esporles**, que "...Linda con tierras de Antonio Gil, con tierras de Mateo Lladó, con tierras de Juan Bautista Amoros, con **Camino llamado dels Farrans** y con tierras del Comprador..." (Arxiu del Regne de Mallorca. CH 599). Document 12.

- El 30 de juliol de 1825 Antoni Ferrer, procurador dels béns de Josepa de Salas Boxadors, vidua de Jaume Armengol, capbrevava la possessió de **Sarrià**, i "...Linda dicha Posesion Sarriá de una parte con Posesion de los succesores de Don Gabriel de Berga, de otro con la Posesion Son Español del Ilustre Marques de Bellpuig, de otra con la Posesion Canet, por la misma parte con la Posesion Son Quint, de otra con la Posesion de los sucesores de Antonio Trias, de otra con la parte de la montaña con la Posesion Son Mas, de otra con la Posesion Son Malferit, de otra con la Posesion son Llabres de la misma su principal, con tierras llamadas el cañar, de otra con la Posesion u Honor llamado de Buñoli, de otra con la Posesion Poca-farina, y de otra con tierras de diferentes adquisidores de dicha Posesion, y **pasa por el medio del camino llamado dels Farrans**..." (Arxiu del Regne de Mallorca. Sign. 1161). Document 13.

3.2 ***Camí de Sarrià***

El **camí de Son Malferit a Sarrià** és anomenat també **camí de Sarrià,** d'acord amb la importància que tenia aquesta possessió.

3.2.1 La denominació camí de Sarrià apareix en els següents documents:

- El 14 de juny de 1702 Caterina Thomàs capbrevava una peça de terra a Establiments, de pertinències de la possessió de Pocafarina (Esporles), "...les quals tres pessas de terra per trobarse unidas affronten de una part ab lo cami de Sarria, de altre part ab terras de la Possessio dita Poca Farina, de altre ab terras de Antoni Cañellas, de altre ab terras de Margarita, Anna y Joana Gonsales germanes fillas de Michel Gonzales, de altre ab terras de Pera Llabres fill de Pera, y de altre ab terras de Pera Llabres fill de Joseph y de altre ab terras dels hereus de Michel Amoros carniser..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 14.

- El 31 de març de 1835 Antoni Rosselló capbrevava una peça de terra i cases situades a Establiments, que "...Confronta ab **cami del Predio Sarriá**, ab terras del Predio Son Pou, ab las de Jaume Vaquer, ab Rafal de las matexas pertinencias y ab las de Catalina Llabres..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-269). Document 15.

3.2.2 La denominació **camí de Sarrià** apareix a les següents publicacions:

- ALBERTÍ, Jaume; ROSSELLÓ, Ramon. *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI*. Palma: Lleonard Muntaner Editor, 1996. (Llibres de la Nostra Terra; 24). El document núm. 537, del 3 d'abril de 1593, diu: "...Caterina Vergera, vídua de Miquel Verger, pagès de la parròquia d'Esporles, lloga per temps de 7 anys a Gaspar Pisà, picapedrer de Mallorca, un rafal a Esporles, prop de la possessió de mossèn Gual de Pocafarina, confrontant amb el **camí de Sarrià** i amb el rafal de reverend Pere Abrines, canonge de la Seu de Mallorca. Preu: 9 lliures cada any. (ARM, Pere Marquès, M-1.253, 15-16v)..." (pàg. 334). Document 16.

- SALAMANCA SALAMANCA, Miquel. "Sarrià, una ullada al passat agrícola de Palma a través dels noms de lloc de la possessió més gran d'Establiments". A *XX Jornada d'Antroponímia i Toponímia* : La Real, 2007 / coordinadors, Ramon Bassa i Martín, Herminia Planisi Gili i Aina Vallès Moragues. Palma : Universitat de les Illes Balears, DL2008. A l'apartat dedicat a les comunicacions s'anomenen el camí des Bosc, camí des Esporlerins, camí Ample, camí de Son Llabrés, camí de Son Malferit, **camí de Sarrià**, camí de s'Hort i camí Vell de Son Llabrés (pàg. 16). Document 17.

4. Titularitat

4.1 El camí rep el qualificatiu de **real** o **veïnal** en els següents documents:

- A l'acta de Consells d'Esporles (antic òrgan de govern municipal) de 8 de maig de 1662, es diu que "...**sa nesasita de haver de remediar los camins tant reyals com tanders** per haver molts anys no sa son remediats y est any per les calamitats de les fertilitats de ayguas [...] an determinat y resolt que sa remediar los camins ço es: **Al camí qui va des de la iglesia de esporles a son ferra y de alli surt an el rullo** ..." (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 3). Document 18.

- El 15 d'agost de 1705 Miquel Sabater capbrevava una peça de terra als Establiments de Pocafarina (Esporlas), que "...affronte de una part ab **camí Real qui de la present Ciutat va a la Posessio de Sarria**, de altre ab terras de Michel Mut, y de altre part ab terras del dit Guillem Sabater son germa de las matexas pertinentias..." (Arxiu del Regne de Mallorca. Sign. P-250). Document 19.

- El 30 de juliol de 1846 Catalina Salvà entregava el fideicomís al seu fill Pere Francesc Ferrà, que entre altres béns incloïa una peça de terra anomenada la costa del Prat, i "...Lindan dichas propiedades, esto es, la Costa del Prat de

timbas abajo menos el bancal de mano izquierda cuando se entra por el portillo de la Barrera del Peñal de S'eura, siguiendo la dirección de la paret del mencionado bancal hasta unos treinta pasos en donde se encuentran dos rayas que vienen a unirse con la antigua pared que pasa por encima de las timbas y sigue hasta el portillo que servia para ir a les sementeras llamadas la rota dels romaguers y collets y tapado formando angulo recto con la otra pared que sirve de linderos entre los Collets y costa del prat sigue con algunas ondulaciones hasta las timbas que lindan con el predio son Malferit; por otra parte con el mencionado Predio, por otra con **camino Real que conduce al mismo predio son malferit**; y ultimamente con la pieza de tierra llamada el camp dels polls..." (Arxiu del Regne de Mallorca. CH 600). Document 20.

- En sessió plenària celebrada el 2 de febrer de 1903 per l'Ajuntament d'Establiments, en compliment d'una ordre del governador de la provincia, donava compte de la medició feta als **camins veïnals** del terme, entre els quals apareix el **camí de Sarrià o Son Serra**, amb una longitud de 4.970 metres (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Sense signatura). Document 21.

- En sessió del 24 d'octubre de 1911 el consistori establimenter i "A requerimiento del Sr. Borras se consigna en acta su denuncia que verbalmente formula por estar impedida la **via publica en la plaza de Rullo y camino de Sarriá** casi todos los dias y por la noche" (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Sense signatura). Document 22.

- En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrita (tom 5562, llibre 100, fol 43, finca núm. 4102) una porció de terreny anomenat "la Tira" amb les següents partions "...Norte, con predio Son Poquet y con la Casanova; Oeste y Sur, con Son Malferit; y al Este, con **camino público** que la separa del predio "Es Pouet". Referencia catastral: Parcelas 1, 2 y 3 del polígono 8 y parcelas 30 y 31 del polígono 9..." (document 23).

- En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrita (tom 5562, llibre 100, fol 59, finca núm. 4092) una porció de terreny anomenat Son Ferrà o Son Ferrà dels Falcons: "...Forma parte de esta finca – si bien se encuentra separada fisicament de la misma- una porción de terreno, formada por la sementera llamada "La Tira", y linda: al Norte, con el predio Son Poquet y con la Casanova; Oeste y Sur, con Son Malferit; y Este, con **camino público** que separa del predio Es Pouet, le corresponden las parcelas 39 y 51 del polígono 7, las parcelas 13, 30 y 31 del polígono 9, y las parcelas 1, 2 y 3 del polígono 8..." (document 24).

4.1.1 Aquesta categoria de veïnal apareix també a la següent bibliografia:

- PEÑA, Pedro de Alcántara (1891). *Guía de las Islas Baleares*. Edicions Cort. A la veu d'Establiments llegim: "Los caminos vecinales de este municipio son los siguientes: 1.º **El de Sarriá, de 2 kilómetros**..." (pàg. 326). Document 25.

4.2 L'Administració hi realitzà **obres de manteniment** d'acord amb els següents documents:

- El 27 de maig de 1902 el batle d'Establiments proposava a la corporació "...que **en consideracion a ser de la importancia y tránsito mayor el camino rural denominado de Sarriá** y su estrechez no permite a dos carruajes que se crucen en el mismo particularmente en el trozo contiguo al predio Son Miquel ha gestionado con D. Pedro Francisco Vallespir Llabres dueño del mismo la adqui2sicion del terreno necesario para que tenga el mayor ancho posible. Y habiendo hecho cesion gratuita de terrenos que se necesiten a condicion de que el Ayuntamiento costee el muro de sosten. Se acuerda por unanimidad invitar a los maestros Antonio Miquel, Jorge Serra Bosch y Jaume Serralta y Bosch y Nadal Salamanca Nadal para que presenten proposiciones en la proxima sesion y en su vista se acordará" (Arxiu municipal de Palma. Capsa 1 d'Establiments. Sense signatura). Document 26.

- El 31 de maig de 1902 el batle d'Establiments "... hace ver la **conveniencia de ensanche** en el propio **camino de Sarriá** el trozo contiguo a la fábrica del Sr. Bordoy a partir desde los petriles de entrada al portal accesorio de dicha fabrica al punto que a está determinado en el lindero de Casas Balutxas y vista la utilidad de tal mejora, se aprueba por unanimidad" (Arxiu municipal de Palma. Capsa 1 d'Establiments. Sense signatura). Document 27. Nota: Son Miquel es troba a l'inici del camí a Establiments.

- En el ple del 2 de setembre de 1902 "... dio cuenta la alcaldia del estado de las **obras que se hacen en el camino de Sarriá** y en vista de lo adelantado de los muros se acuerda activar el acopio de piedra para hacer el afirmado del trozo hasta el camino de Son Miquel y hacer el embadurnado de la pared del susodicho camino con cemento y arena ..." (Arxiu municipal de Palma. Capsa 1 d'Establiments. Sense signatura). Document 28.

- El 7 d'octubre de 1902 el mateix ajuntament exposava la proposta feta per Joan Mir "... de **facilitar la piedra que se necesite para la carretera o camino que se ha reparado contiguo al predio Son Miquel** añadiendo, que si la piedra no conviniese por causa de su tamaño hará triturarla por su cuenta. Se acuerda por unanimidad aceptar esta dádiva y darle un voto de gracias por su liberalidad cual lo demostro ya en sus trabajos que graciosamente presto al Ayuntamiento en la formacion del censo de poblacion" (Arxiu municipal de Palma. Capsa 1 d'Establiments. Sense signatura). Document 29.

- En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament d'Establiments el 29 de març de 1903 s'acordà el següent: "...En consideración al mal estado en que se halla el **camino de Sarriá** y en vista de la **mejora que en él se realizaria** haciendo un pequeño desmonte en la pendiente ó promontorio que existe contigua al punto conocido por Can Rafalet, se acuerda que el peon con ayuda de otro el camino susodicho..." (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Sense signatura). Document 30.

- El 25 d'abril de 1909 el mateix ajuntament escoltava al Sr. Batle, que exposava "... que habiendo notado algunos desperfectos en la pared existente **entre la finca Son Miquel y el camino de Sarriá** y **propuso su reparacion**, a lo que manifestó el Sr. Gil que a su juicio era del exclusivo cargo del propietario de la indicada finca la conservacion de la pared de referencia por lo que propone se informe el Ayuntamiento a quien corresponde el gasto de conservacion y luego acordar como proceda..." (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Sense signatura). Document 31.

- En sessió plenària celebrada el 2 de maig de 1909 el consistori acordava recomposar l'esmentada paret **entre la finca Son Miquel i el camí de Sarriá** (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Núm. 6). Document 32.

- El 18 de maig de 1913 l'arquitecte provincial va formar el **projecte de reforma d'alineació i rasants del carrer camí de Sarrià**, a la memòria del qual podem llegir: "A la salida del pueblo de Establiments hállase un camino que conduce al **predio de Sarriá** ..." (Arxiu General del Consell de Mallorca. VI-127/8). Document 33.

- El 3 de juny de 1913 l'Ajuntament d'Establiments acordà exposar al públic el plànol del camí de Sarrià a efectes reglamentaris (Arxiu municipal de Palma. Capsa 2 d'Establiments. Sense signatura). Document 34.

- *Nomenclator de las Avenidas, Calles, Caminos, Carreteras y Plazas de Palma de Mallorca y su término*. Palma: Ajuntament de Palma (s.d). En aquesta obra, publicada probablement l'any 1932, apareix el **camí de Sarriá (Establiments)**, amb entrada a la plaça del Rutló i sortida al predi Sarrià, situat en el districte 9, secció 10. Document 35.

- El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vias Provinciales*, demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la província.

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament de Palma envià per formar aquest pla, el "**Cº Capitán General**" és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Palma de Mallorca*,

del mateix any, amb inici al "**Cº Cementerio" i final al predi Sarriá**, amb una longitud d'1,65 quilòmetres i una amplada total de 4 metres (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura). Document 36.

4.2. Cadastre

El traçat del camí en el terme d'Esporles apareix en els següents mapes:

- MORENO RAMÍREZ, P. (1858). *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas*. Escala 1/10.000. Document 37.

- Moreno RAMÍREZ, P. (1858). *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Establiments*. Escala 1/10.000. Document 38.

Aquests mapes cadastrals, juntament amb els altres realitzats a les Balears la segona meitat del segle XIX són el fruit de la reforma fiscal iniciada pels moderats l'any 1845.

El ministre Alejandro Mon engegà una sèrie de mesures destinades a acabar amb el frau i les desigualtats contributives existents a Espanya, iniciant així una nova etapa en la medició del terreny i l'elaboració de cartografia cadastral, que culminà a Balears amb l'aixecament dels plànols parcel·laris.

La funció bàsica d'aquests plànols era la representació gràfica de tot el territori municipal, amb numeració de parcel·les i descripció de les classes de cultiu, a més de la representació de camins, torrents, estanys i fonts del terme.

- El plànol catastral d'Esporles elaborat l'any 1955 per la *Dirección General del Instituto Geográfico y Catastral* el **camí de Son Malferit a Sarriá** apareix en el municipi d'Esporles com a límit entre els polígons 7 i el 8 i la finca Son Malferit apareix dividida en dues parcel·les, la 52 i la 5.

Així mateix i encara que actualment no pertany al municipi d'Esporles, apareix el mateix camí de Son Malferit al seu pas per la possessió de Sarriá, com a límit dels mateixos polígons 7 i 8 i la possessió apareix dividida en dues parcel·les, la 5 i la 53. Document 39.

Aquests treballs es realitzaren d'acord amb la següent normativa:

- PRESIDENCIA DEL GOBIERNO. DIRECCIÓN GENERAL DEL INSTITUTO GEOGRÁFICO Y CATASTRAL. *INSTRUCCIONES PARA LA EJECUCIÓN DEL CATASTRO TOPOGRÁFICO PARCELARIO*. Madrid: Talleres del Instituto Geográfico y Catastral, 1942.

Capitulo II. Levantamiento de planos parcelarios por poligonos topográficos. Trabajos de campo.

11. [...] **Los límites de estos polígonos serán siempre líneas permanentes no expuestas a variaciones,** como ríos, arroyos, **caminos vecinales,** carreteras, canales, etc. **Se prescindirá, por tanto,** de arroyos cuyo curso pueda variar, **caminos rurales que no estén bien determinados y puedan asimismo cambiar de un año para otro, sendas, caminos de servidumbre que puedan perderse y, en general, de cuanto no presente garantía de inmutabilidad.**

Capítulo IV. Trabajos de nuevo levantamiento.
Operadores de campo.
24. Parcelas y subparcelas catastrales.- Se entiende por «parcela catastral de rústica» la porción de terreno cercada por una línea poligonal que pertenezca a un solo propietario o a varios proindiviso dentro de un término municipal. La línea poligonal a que se hace referencia será la que separa la parcela de otras de distintos propietarios dentro del mismo polígono topográfico, bien como linde de finca o como margen de detalle topográfico de dominio público.
[...]
La finca rústica podrá estar formada por una sola parcela catastral o por varias contiguas de un mismo propietario, dentro de un término municipal o separadas solamente por vías terrestres o fluviales de dominio público.
Document 40.

4.3. Oratori públic

L'any 1855 es documenta l'existència d'un **oratori públic** a la possessió de **Sarrià.** (Arxiu diocesà. Sign VI/35/54b). Document 41.

Un dels requisits que havia de complir un oratori per ésser públic era el de tenir accés a través d'un camí públic, tal com veim a les lleis i decrets dels Codis de Dret Canònic: 1717. *Officialis Curiae Ecclesiasticae* de Augustino Matthaeucci, que en el capitol X, secció III. Officialis, parla dels oratoris: "IV. Quod publica debent habere januam **in via publica, non tamen privata**" (IV. Perquè han de tenir una entrada en la via pública, per tant no privada"). Document 42.

- 1772. *Universae Theologiae Moralis* de Fulgentio Cuniliati, Appendix De Privilegio, marginal Quotuplex Oratorium?: "Oratoria pro celebratione Missae sunt in duplici ordine; quaedam dicuntur Publica, & quaedam Privata: Publica illa sunt, quae auctoritate Episcopi eriguntur, & dumtaxat cultui Divino pro semper devoventur: habent item inter alias conditiones, indicandas in 7 n. 4., aditum atque **ingressum liberum per viam publicam**, nec non egressum similiter liberum in via publica..." ("Els oratoris per a la celebració de la Missa són de dos tipus; uns es diuen públics i altres privats: són públics aquells que s'erigeixen per ordre del bisbe i mentre es dediquin, per sempre, al culte diví: tenen, entre altres condicions, que s'indicaran en 7 n. 4., **entrada i ingrés lliure per una via pública**, i sortida igualment lliure per via pública ..."). Document 43.

- 1782. *Prompta bibliotheca canonica, juridico, moralis, theologica* de Lucio Ferraris, Tomus Sextus, "Oratorium": "Oratorium generice captum est locus aptus ad orandum, precesque Deo offerendas [...] Oratorium pro Misses celebrandis aliud est publicum, & aliud est privatum [...] Oratorium public pro Missis celebrandis est illus, quod auctoritate Espiscopi est erectum, & ad Dei cultum tantummodo perpetuo dicatum **habens aditum & liberum ingressum per viam publicam & pariter egressum in viam communem** [...] Et quod Oratorium publicum debent habere portam continuo apertam correspondentem in publicum, declaravit Sacra Congreg. Episcop. 22 septemb. 1719 ..." (Els oratoris en termes genèrics són llocs aptes per a l'oració, per als preceptes i ofrenes a Déu [...] Dels Oratoris per celebrar Misses, algún és públic i algún és privat [...] Els oratoris públics poden celebrar Misses i altres quan han estat erigits per l'autoritat Episcopal, i estan dedicats al culte divi perpètuament **ha d'haver-hi lliure accés per vies comunes i igualment sortida a via comuna**. I que l'Oratori públic ha de tenir obertura continuament corresponent i declarada pública fou publicat i declarat en el Sac. Congreg. Espiscop. 22 de setembre 1719 ...). Document 44.

- 1835. *Theologia moralis* del Beati A.M. de Ligorio, Tomus Quartus, Dubium IV, marginal 357: "Hoc igitur Decreto non fuit vetitum Espiscopis dare licentiam celebrandi. I. In Oratorio benedicto, et designato ad usus sacros, **in quo est janua habens ingressum per via publicam**, etsi sit janua privata affixa domui alicujus secularis; illud etiam non dicitur privatum, sed publicum Oratorium..." ("Amb aquest decret, no fou una prohibició del bisbe el concedir permis per a les celebracions. En un oratori benelt i assignat per a usos sagrats, **en què hi ha una entrada que té l'ingrés per una via pública**, encara que hi hagi una entrada privada unida a la casa d'algun seglar; aquell que no es considera privat, sinó oratori públic..."). Document 45.

5. Denegació de "señalamiento de una regueras"

En els següents documents es reflecteix la negativa de l'Ajuntament a realitzar tasques de "señalamiento de las regueras que se consideren necesarias para la salda de las aguas pluviales del camino del expresado predio Son Ferra conduce a Palma por el pueblo de Establiments" pel fet de no tenir "caracter vecinal y si de propiedad particular."

Aquesta documentació no es considera suficientment aclaridora del carácter privat del **camí de Son Malferit a Sarrià**, també anomenat **camí dels Ferrans** o **camí de Sarrià**, atès que fa referència a un camí particular obert pel propietari de Son Ferrá i que entenem que aquest no es pot identificar amb el **camí de Son Malferit a Sarrià**, també anomenat **camí dels Ferrans** o **camí de Sarrià**, ja que s'observa l'existència d'aquest camí ja en el segle XVII i que els documents amb data anterior i posterior són prou aclaridors de la titularitat publica d'aquest camí.

- En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament d'Esporles el 19 de gener de 1862 es va llegir una sol·licitud presentada pels propietaris del predi Son Ferrà "...por la que solicitan el señalamiento de puntos para la extracción de las aguas pluviales **que corren por dentro el camino que se ha construido por dichos interesados en la propiedad susodicha**. En vista de lo cual se ha venido en resolver pase dicha instancia a la Comision encargada de las obras de caminos en este distrito para que haciendose cargo de ella y de lo que se dispone en las instrucciones vigentes se sirva emitir su parecer sobre el contenido de la misma..." (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 19). Document 46.

- A l'acta de la sessió del consistori d'Esporles de dia 16 de març de 1862 es donà lectura a una reclamació presentada pels propietaris de Son Ferrà referent al "...señalamiento de las regueras que se consideren necesarias para la salida de las aguas pluviales del **camino que del expresado predio Son Ferra conduce a Palma por el pueblo de Establiments**. En vistas de la cual y del decreto puesto en la misma por el Jefe de la sección de Fomento, en veinte y cinco del citado mes pidiendo informe con urgencia acerca del contenido de la misma se ha estimado informar que aquel camino no tiene el carácter de vecinal y si de propiedad particular como es publico y notorio, y en tanto es asi como que los recurrentes y sus autores lo ocupan y han ocupado siempre para todos aquellos usos y servidumbres que mejor les ha parecido destinandole en otro tiempo a torrente por largos años abriendo para su paso y el de los moradores del predio Son Malferit y Son Llabres una nueva senda por dentro las tierras de Rosello que han obstruido de poco tiempo a esta parte, por cuyas consideraciones y otras que mas minuciosamente se expresaran en el informe, entiende este cuerpo municipal que debe desestimarse por aquella superior autoridad la pretension de los recurrentes por carecer de todo fundamento atendible..." (AME. Sign. 19.) Document 47.

6. Cartografia

El **camí de Son Malferit a Sarrià** també anomenat **camí dels Ferrans** i **camí de Sarrià** apareix a la següent cartografia:

- MORENO RAMÍREZ, P. (1858). *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas*. Escala 1/10.000. Document 37.

- Moreno RAMÍREZ, P. (1858). *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Establiments*. Escala 1/10.000. Document 38.

- Brigada Topográfica de Ingenieros. Comandància Principal de Ingenieros de Baleares, Comandancia de Palma (1896) *Plano General de Palma y sus Alrededores entre 13 y 24 km*. Escala 1/2000. Document 48.

- *Mapa Militar de España formado por el Cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1913-1921). Escala 1/100.000. Document 49.

- *Mapa Militar de España formado por el Cuerpo del Estado Mayor del Ejército* (1930-31), 2a. Edició. Escala 1/100.000. Document 50.

- CENTRO DE GESTION CATASTRAL Y COOPERACIÓN TRIBUTARIA (1955). Escala 1/10.000. Document 39.

- MASCARÓ PASARIUS, Josep (1958). *Mapa General de Mallorca*. Escala 1/31.250. Document 51.

- SERVICIO CARTOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1959). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/25.000. Document 52.

- SERVICIO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1964). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/50.000. Full 698 (Palma). Document 53.

- GARCÍA PASTOR, J. *Rutes Amagades de Mallorca*. Fasc. 10. Palma: Impr. Politècnica, 1966. Plànol que apareix a la contraportada d'aquesta obra. Document 54.

- SERVICIO CARTOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1978). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/100.000. Full 19-14 (Palma). Document 55.

- CONSELL GENERAL INTERINSULAR (1980). Escala 1/10.000. Full 698 (1-2). Document 56.

- SERVICIO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1982). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/50.000. Full 698 (38-27) Palma. Document 57.

- INSTITUTO GEOGRÁFICO NACIONAL (1985). *Mapa Topográfico Nacional de España*. Escala 1/25.000. Full 698-I Sa Vileta. Document 58.

- SERVICIO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (1994). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/50.000. Sèrie L full 698 (38-27) Palma. Document 59.

- CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I ORDENACIÓ DEL TERRITORI, COPOT. (1994). *Mapa Topogràfic Balear*. Escala 1/5.000. Document 60.

- SERVICIO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO (2000). *Cartografía Militar de España*. Escala 1/50.000. Sèrie L full 698 (38-27) Palma. Document 61.

- CONSELLERIA DE MOBILITAT I ORDENACIÓ DEL TERRITORI. (2006). *Mapa Topogràfic Balear*. Escala 1/5.000. Document 62.

- Ortofotografia de les Illes Balears dels anys 1956, 1968, 1998, 2002, 2006 i 2008. GOVERN DE LES ILLES BALEARS. Escala 1:5.000. Document 63, 64, 65, 66, 67 i 68.

7. Conclusions.

D'acord amb el que s'ha exposat anteriorment es conclou que el camí de Son Malferit a Sarrià, també conegut com camí dels Ferrans o camí de Sarrià, és de titularitat pública.

Es recomana per tant la modificació del catàleg de camins del terme municipal d'Esporles, en el sentit d'incloure el **camí de Son Malferit a Sarrià / camí dels Ferrans / camí de Sarrià** entre els camins que reuneixen els requisits per ésser inclosos a l'Inventari de béns municipals de l'Ajuntament d'Esporles, d'acord amb la fitxa (document 1) i plànol adjunt (document 69).

Palma, 21 de juny de 2011

Antoni Reynés Trias
Coordinador de patrimoni etnològic
Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca

ANNEX DOCUMENTAL

(11) CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ / CAMÍ DELS FERRANS / CAMÍ DE SARRIÀ

LOCALITZACIÓ

Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 12-13
Inici: camí des Verger, núm. 12.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 1796 m

DOCUMENTACIÓ

- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Camí públic.
- Obres per part de l'Administració.
- Plan Nacional de Vías Provinciales (1973)

SENYALITZACIÓ

☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL

☑ Sí
☐ No

paret i reixa.

LIMITACIÓ DE PAS

☐ Sí
☑ No

OBSERVACIONS

- Vora part del tram 1 i del tram 2 hi ha una síquia.
- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☑ No

RECOMANACIONS

☐ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☑ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1

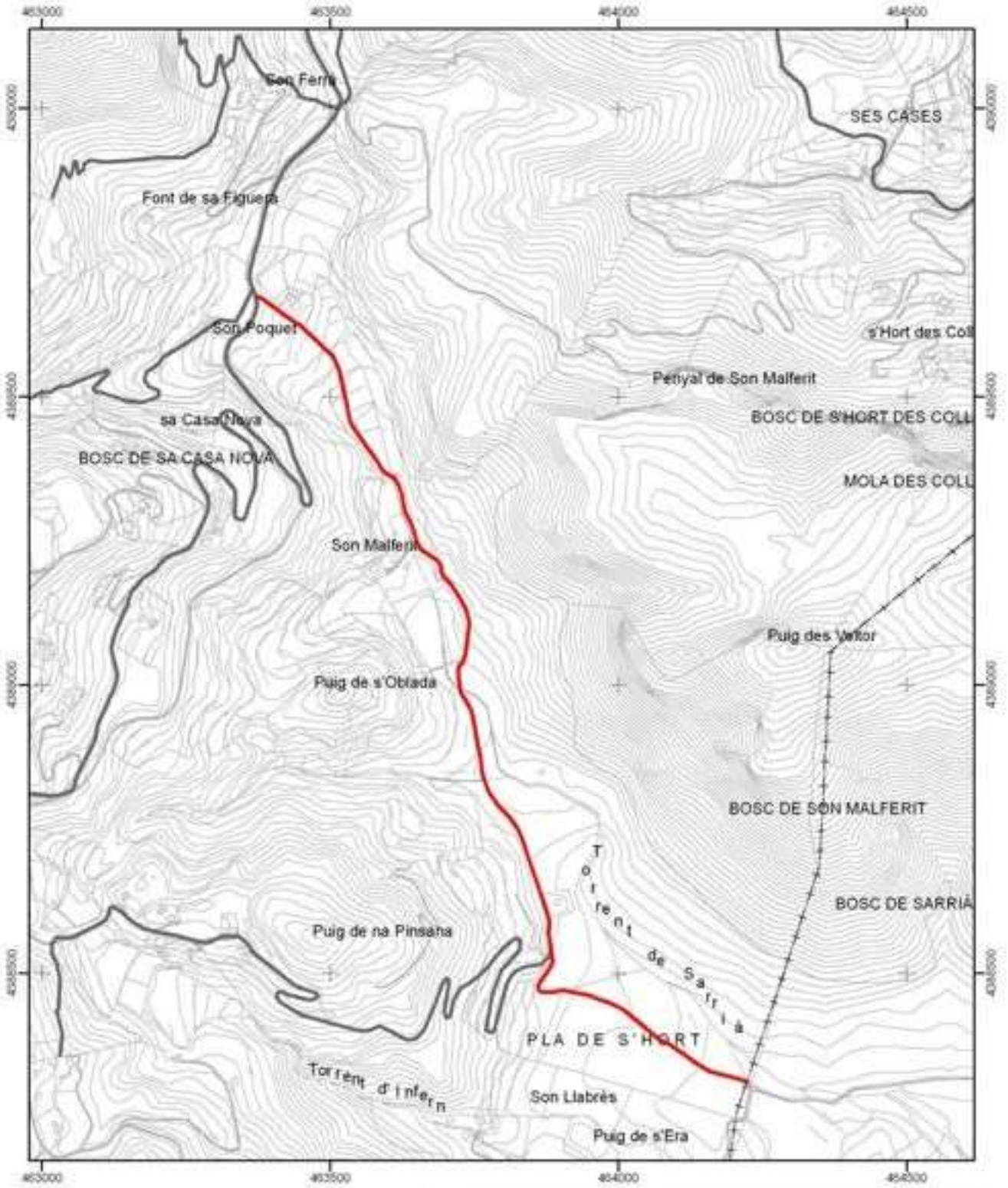
Des de l'inici del camí fins prop de les cases de Son Malferit.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 545 m
Amplada mínima: 3,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

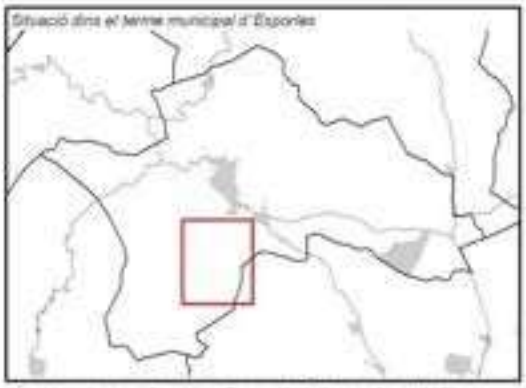
☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 2

Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 1.251 m
Amplada mínima: 2,7 m
màxima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☑ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☑ Clavegueres	☐ Pujadors	☑ Gual empedrat	☑ Marges





Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES

(11) CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ / CAMÍ DELS FERRANS / CAMÍ DE SARRIÀ

Escala: 1:10.000

Projecció UTM Fus 31. Datum ED50

N

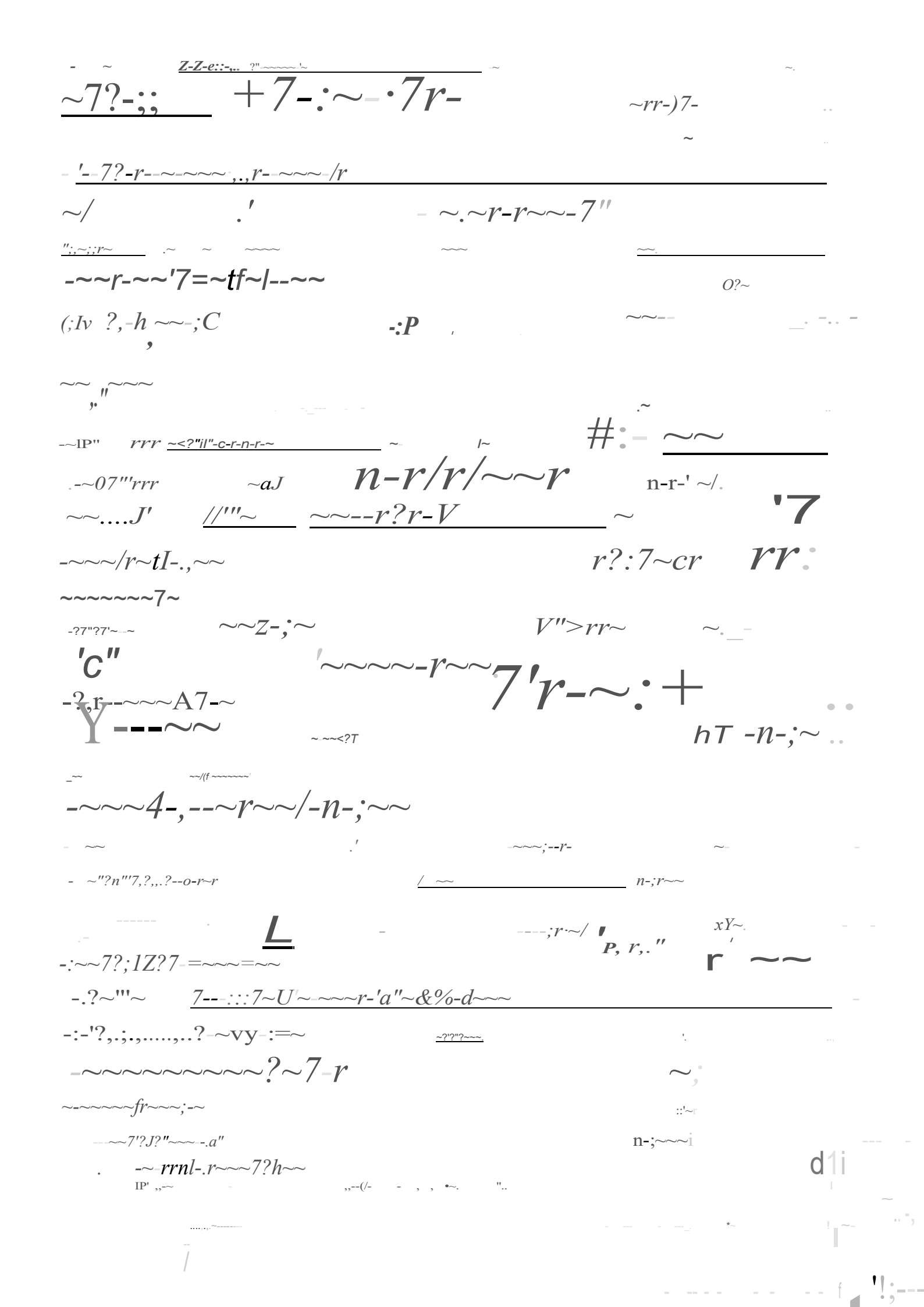
* Font base cartogràfica: Mapa Topogràfic Balear de l'any 1995 i escala 1:5.000 del Govern de les Illes Balears

14-07-1927

declaró abierta la sesión y leída el acta de la anterior fué aprobada

Acto seguido y conforme se indica en las papeletas de convocatoria, se dió lectura, por mi, el infrascrito Secretario a la siguiente moción presentada por la Comisión de Fomento

"Magnífico señor.= Es indudable, que la agricultura y el turismo como factores de riqueza, merecen la atención y por ende el apoyo de las entidades encargadas de la dirección y administración de los pueblos.= A su fomento tiende la presente moción.= No puede sustraerse a la consideración del Ayuntamiento, que los predios el Port, Son Clamunt, Son Fava, Cana Muira, Sobremunt, Es Verger, Casanova, Son Roquet, Son Feerá, Son Habich, Son Malferit y Port de Sontmiq cuya extensión representa una cuarta parte del término municipal de esta villa, carecen casi en absoluto de vía de comunicación con este pueblo; pues si bien disponen de un camino de herradura, este medio de comunicación ofrece grandes dificultades y mayores gastos para el transporte de sus productos.= Además la concurrencia, cada día en aumento al Santuario Marisstella, demuestra de una manera clara, tanto por lo sublime y pintoresco del lugar de su emplazamiento como por la devoción a la Virgen del Carmen, que si aquel Santuario dispusiera de un camino, sería uno de los puntos mas preferidos y por ende mas visitados por el turismo.= A llenar tales vacios tiende esta moción, y a tal efecto, tenemos el honor de proponer al Ayuntamiento, acuerde:= 1º Invitar al Rdo Sr. Cura-Párroco



y demás propietarios interesados, a que contribuyan en proporción a sus terrenos, para llevar a efecto este proyecto. = 2º encargar el trazado, proyecto y presupuesto al Ingeniero Director de vías y obras provinciales, D. Antonio Parietti. = Casa Consistorial de Corporales a 13 de julio de 1927. = La Comisión de Fomento. = Lorenzo Alcalá. = Jaime Rosselló. = Ramón Rosselló."

Tomado en consideración y discutido suficientemente se acordó por unanimidad aprobar dicha moción y comunicar el acuerdo al Ingeniero D. Antonio Parietti para que proceda al trazado y confección del correspondiente proyecto y presupuesto.

Seguidamente el Sr. Presidente expuso que el Notario de la Comisión municipal permanente D. Matías Mulet, en la sesión celebrada el día diecisiete de junio último, había llamado la atención de la Alcaldía, respecto a que el Secretario titular, alcanzaba la edad de setenta años y por lo que procedía su jubilación, lo que ponía en conocimiento del pleno, para que acordara en consecuencia.

Tomado en consideración y después de alguna discusión en que tomaron parte varios señores Concejales, a propuesta de D. Vicente Tomás, se acordó por unanimidad quede el asunto sobre la mesa para su estudio.

En este estado, el Sr. Alcalde hizo constar el sentimiento de la Corporación por la

A.H.E
Sg. 1152

M E M O R I A

Antecedentes.

La zona de Esporlas es una de las más productivas de la Isla y aunque precisa, por tanto, múltiples vias de comunicación para extraer sus productos entre los que destacan la algarroba, la aceituna, la bellota, carbones y toda clase de maderas para el comercio y la construcción, es sinembargo, por razones inexplicables, una de las más incomunicadas de Mallorca. En los alrededores de la villa de Esporlas hay una gran extensión de terrenos de cultivo integrada por los predios Son Ferrá, Son Poquet, La Casa Nova, Son Verger, Son Malferit y otros cuya comunicación única con la población la constituye un pésimo camino de herradura.

Las molestias, rayanas en sacrificio que esta falta de comunicación impone a aquellos vecinos, y el perjuicio ecónomico que les ocasiona, han sido comprendidos por el dignisimo Ayuntamiento de Esporlas, que para evitarlos e incrementar la riqueza natural de aquella región, acomete la, por todos conceptos, plausible obra de establecer un camino cómodo que partiendo de la villa y despues de atravesar la zona incomunicada enlazará con otro ya existente que termina en el camino vecinal que se

tá construyendo entre los ... de Puigpuñent y Esporlas.

La mejora que esta obra supone para aquella zona y para el pueblo en general es evidente y por ello aquella digna Corporación es merecedora de todo apoyo, y de mas cumplido elogio.

La autoridad eclesiástica de aquel pueblo, al conocer la beneficiosa obra proyectada por el Ayuntamiento, y demostrando una vez mas su cariño hacia aquel vecindario, tuvo el acierto de proponer se completara aquella mejora con la adición de un ramal que condujera comodamente al pintoresco oratorio de "Maristella", de aquella localidad, sitio de viva devoción, y atalaya de bellezas de la Isla hasta ahora poco menos que desconocidas.

Comprendiendo la digna Corporación el acierto de tal proposición la acogió sin reservas acordándose en principio la construcción de un Camino de Esporlas al de enlace con el Vecinal de Puigpuñent a Esporlas, con un Ramal al oratorio de Maristella, honrándonos con el encargó de estudiar y redactar el oportuno Proyecto.

Debidamente reconocido el terreno y tomados los datos de campo, hemos redactado el presente proyecto cuyo trazado empieza en la carretera del Estado de Palma a Bañalbufar.en su kilómetro 14 hectómetro 6 siguiendo por una calle, en proyecto, normal a dicha carretera. Trazado.

Se desarrolla por la ladera Este de los predios de Son Trias, Son Ferrá, Es Rafal y terrenos de Don Antonio Roca, Cal Amet para alcanzar el collado de Son Ferrá, punto obligado de paso, en donde coincide con el camino antiguo de caballeria.

perquè la documentació trobada tan sols ens permet pegar-hi una ullada minsa, però a l'hora força interessant.

SARRIÀ

La possessió de Sarrià fou la més valorada econòmicament a l'estim de 1578 i, per això, era la més rica de tot el poble d'Esporles.

Actualment aquesta possessió es troba dins del terme de Palma, a Establiments.

Al segle XV l'alqueria Sarrià, es trobava sota la jurisdicció i feu de l'església de Mallorca. Confrontava amb el terme Bunyolí, alqueria de Macià Borrassà, la de Pere Gual, rafal d'en Pertegàs, alqueria de Nicolau de Marí, Canet, alqueria i rafal dels Portells, alqueria de Pere Ribes, i rafal reialenc d'en Suau.

No tenim moltes notícies documentals d'aquesta possessió encara que compareix ben prest, al segle XIII, com alqueria Sarrià. Sabem que al segle XVI era propietat de la família Berard. Els Berards són un dels principals llinatges de l'antiga noblesa mallorquina que es dedicà, principalment, a l'advocacia. Així trobam com el propietari de Sarrià, Joan Berard, era cavaller i doctor en lleis. L'hereta Eleonor Berard, possiblement sa muller o sa filla, i, posteriorment, Pere Lluís Berard.

No hem trobat cap contracte d'explotació agrícola que ens indiqui quins eren els conreus més comuns a Sarrià. Emperò no creim que la seva explotació diferís gaire de les altres possessions estudiades: olivar, cereals i vinya.

El bestiar també era important a Sarrià. L'any 1525 hi pasturaven 300 ovelles.

Com a nota curiosa direm que l'any 1458 Nicolau Cases, cirurgià, i la dona Joaneta Pentinada foren acusats d'idolatria perquè adoraren el dimoni dins una cova de Sarrià, propietat del cavaller Joan Armadans.[71bis]

Etimologia:

Sarrià és un poble situat prop de la ciutat de Girona. També és un antic poble i avui barriada de la ciutat de Barcelona. Segurament la possessió prengué el nom d'alguna d'aquestes dues poblacions.[72]

[71bis] ARM, AH 497, f. 1.

[72] No és estrany trobar-se amb possessions que prenen el nom de poblacions catalanes. Així, per exemple, a Bunyola trobam documentada al segle XIII l'alqueria Barcelona. Per una altra part, alguns consideren que Sarrià és un topònim prerromà que ve de *Sarius* o *Serius*, nom personal llatí. Per exemple: DCVB, T. IX, pàg. 761.

Evolució propietaris:
- Pere d'Aguda [...1245-...]
- Arnau Burguet [...1392-1419...]
- Joan Armadans [...1458-...]
- Joanot Armadans [...1515-1518...]
- Joan Berard, cavaller i doctor en lleis [...1525-1526...]
- Eleonor Berard [...1578-1591...]
- Pere Lluís Berard [...1600-...]

Sistema d'explotació:
- Dos lloguers de 300 ovelles i pastures de la possessió pe
i 70 lliures cada any. Any 1525 i 1528. (Doc. 386)

Béns immobles:
- Es té coneixement de l'existència d'un inventari dels bé
possessió de Sarrià a l'Arxiu Vinagrella de Llubí però, fin
s'ha pogut localitzar. Referent a béns immobles sols he
documentat un contracte de reforma de les cases de Sar
1526. (Doc. 389)

Conreus:
- No consten als documents consultats.

Bestiar:
- Del bestiar, a més del necessari per a la feina (bous, as
etc) –no documentats però sí deduïbles–, cal esmentar les
lles que hi havia a les pastures de la possessió [1525].

Esclaus:
- No consten als documents consultats.

Topònims de la possessió:
- No consten als documents consultats.

Estimació: 50.000 lliures. Any 1578. (Doc. 498)

Dn Pedro Dercallá — — —

Dña Antonia Vda de Dn Pedro Dercallá

Dia 30 Mayo de 1764

En la Diana de la Real, y Gral Cabreo de este Rno de Mallorca: Como conste á mi Dn Pedro Dercallar y Dameto hijo de Dn Pedro ya difunto, y de Dña Juana Dameto Coronel vecinos, naturales, y Diana de la pree Ciudad de Palma y mdte juram to tenen y poseen una Casa con su predio Alodio que fueron antiguam te del Magco Barne Almudéver Ciudadano Militar, y despues del Illre Juan Salvador pro y Canonigo de la Santa Yglesia Cathedral de Mallorca, sitas en esta preima Ciudad, y Parroquia de Santa Eulalia, q se nombra la Calle antiguam te Mancana de Novon Callar, y al presente de Cabella de Callar, y de Dn Juan Nicolas Marques de Vivot. Lindan de una parte con Dha Calle publica, de otra con Casas de los Sucesores del Dr Gabriel Taumo pro, y de otra con Casas de los Sucesores de Miguel Amorgual pro y Rector que fue de la Parroquial Yglesia de Santa Eulalia de Alcudia, y otra con Casas de los Sucesores de Miguel Amorgual Pelayre, de otra con Casas de Christoval Fonollar, y de otra con Casas de Dn Josef de Bonadona y Sitian de Dha Parroquia, las quales Casas con su propio Alodio la Dicha te tiene, y poseheien quanto al usufructo, como heredera usufructuaria del referido Dn Pedro Dercallar segun su Testam to que otorgó en poder de Gabriel Marcella y Cabanas Notte á los 21 de Sep re de 1778 que tuvo efecto por su muerte sucedida á los 17 de dte de 1781. Y Yten Dn Pedro Dercallar, Hace Casas tenia, y poseia en virtud de los títulos que cita la Cabreviacion que otorgó en la Real Curia á 12 Abril de 1774.

Mas Dicho tenen y poseyó una Casallenia llamada con Dominellis, la qual concierte en dichos

Diezmaníes, ô Dios de hacer sobre la Posesión con
Dinámelú, y que pertenec.e que fué del Arc.e D.r
Franco Valderla Pro.r y Canonigo vita en el termi-
no de la Villa de Mancor cerca el Lugar de San
Lorenzo de la qual Caballonia, ô por mejor decir las
tierras sobre que tiene dio de diezmar el Denom.te
eran incluras en el cambio que incluien los Re-
ligiosos que mediante dicho cambio hacen por la Ca-
pilla de la Real Mag.d de 24 de Oct.e de 1672 fueron pu-
sesionar en el dia 8 de Sept.e del proprio año con inter-
vencion del Escrivano Real del Numeral del Civ.o
Mayor, y Secretario de dha Real Curia ê interven-
cion del Lugarteniente de Batlay Alcayde Foraneo
de dha Real y aquella Villa por medio de los Practicos
del Grao por el nominada Diezmada Real, y por
el Mag.co D.r Pedro Callas Diezmal entonces Dueño
de la dicta Caballonia las quales Fincas fueron pu-
sesionar à cabeça una sobre la Torre llamada de
Rondaya junto al Camino Reyo de Artá, la qual li-
ga linea recta à la Torre de dicho Dinámelú, otra en
el Margen que hace la Riviera entre el Campo de
la Grua, y la tierra de los Sucesores del Mag.co Sal-
vador Pareto Ciudadano, la qual mira por una par-
te à la Font de la Fuente de Rondaya, y por otra
parte à la Torre de dicho Dinámelú, en la qual se
hizo una Cruz, otra en dha Torre bajo de la Era
que mira à lo de Marcaço, otra en el mismo Mu-
ro que mira à lo de Marcaço que fué de los
Religiosos, y una al Margen que fué de los
Religiosos, y despues de Juan Bancelo, y otra en dho
Marcaço que mira, y confronta con tierras de los Pa-
sesionados nominados lo Hospital, con Pareto, y con
Cabrera bolviendo à la Font del Margen del Campo
de la Grua, el qual es cerca de la citada Fuente de

SELLO QVARTO, VEINTE MARAVEDIS, AÑO DE MIL DE TECIENTOS NOVENTA

DOCUMENT 6

Doc. 493 **1574, maig 10**

Bartomeu Ferrà denuncia davant el bisbe i capítol de canonges haver plantat una quarterada i un quartó de vinya al lloc dit els Ferrans. (ACM, nº 14.931, f. 172)

Doc. 494 **1575, novembre 8**

Es mana a tots els batles de l'illa, que per raó de la fortificació de la Ciutat, hi seran enviats cert nombre de persones. Esporles i Banyalbufar: 5 homes. (ARM, AH 345, f. 116)

Doc. 495 **1576, abril 19**

Es comunica a tots els batles que a causa de la possible presència d'enemics, seran doblats els homes i bestiar que treballen a la fortificació de Ciutat. Esporles i Banyalbufar: 10 homes i 5 ases. (ARM, AH 344, f. 171)

Doc. 496 **1576, setembre 5**

El bisbe Joan Vic visità personalment l'església d'Esporles fent processó, repic de campanes i missa major. Resumim les ordenacions de la visita que a l'original està en llatí.

Primerament visità el Santíssim Sagrament i digué que estava bé.

Després visità les fonts baptismals i manà que fos adobat el braç de la figura del crucifixi.

També visità la sagristia, els sants olis i les relíquies manant que s'adobàs diversos objectes com, per exemple, els pal·lis.

S'observà que la sagristia estava ruïnosa, i aleshores es manà que se'n construís una altra a la part dreta on antigament hi havia el cor.

Visità els altars.

Primerament visità l'altar major i el trobà bé.

Després visità l'altar de la Verge de la Rosa. Com que aquest altar és de llenya, manà que fos fet de pedra. També manà que dintre dos mesos sia adobat un crui que hi ha al retaule.

Visità l'altar de la Verge Maria i manà que les llànties estiguin netes i amb ordre.

Visità l'altar del Santíssim Nom de Jesús i de Sant Cristòfol i, com que és de fusta, es manà que fos fet de pedra.

Visità l'altar de Sant Antoni i manà que es complís el que s'ordenà en l'anterior visita pastoral.

Manà que cada any sien anomenats baciners amb la intervenció del rector o vicari i que tenguin els seus corresponents llibres de comptes.

Visità el cor i manà alçar la paret anterior a l'altar.

Manà que no hi hagi bancs exclusius per a ningú, sinó que han de ser per a tothom.

Visità el cementeri i man
mals.
També manà fer un llit p
Com que en el terme hi
misses els diumenges i d
capelles, manà que aques
Visità la rectoria.
Hi ha un benefici eclesiàs
beneficiat faci residència
IV, f. 93-96)

Doc. 497

Els jurats reunits a la
cada any 79 lliures censa
Audiència, Presidals Dec

Doc. 498

Es fan uns estims gen
bles. La còpia que hem fe
feim ressò de les possess
les vinyes, terres i camps
com per exemple les de d
l'escrivà no fa distinció d
donces cal deduir-ho:
Possessió de Jordi Nunis
Molí de Guillem Roig: 1.
Molí de Pere Roca: 3.200
Molí de Joanot Brull: 1.9
Molí de Caterina Colella:
Possessió i cavalleria de C
pertinences: 40.000 lliure
Possessió dita Sarrià d'El
Possessió de Pere Gabriel
Possessió de Miquel Cos
Possessió de Pere Pacs d
pertinences: 36.000 lliure
Possessió de Mateu Espar
Possessió de mossèn Pau
lliures.
Possessió d'Arnau Solde
Possessió dels hereus Jau
Possessió d'Isabel Quint:
Possessió de Galceran Tri

DOCUMENT 7

Doc. 526 **1589, febrer 2**

Salvador de Santacília, beneficiat de l'església dita de l'Olivar extra muros, ha de partir de Mallorca i per això nomena procurador Llorongo de Santacília, dit de Bunyola, perquè comparegui a la Cúria Eclesiàstica per respondre del benefici. (ARM, Josep Amer, A-455, f. 53)

Doc. 527 **1589, novembre 6**

Magí Ripoll, traginer de garrot d'Esporles, que habitava a Ciutat, nomena procurador Jaume Barceló. (ARM, Miquel Marcer, M-1.219, f. 64v)

Doc. 527 bis **1489, novembre 30**

Inventari dels bens d'Antoni Tries, donzell de la parròquia d'Esporles, fet per la seva vídua Damiana:

«E primo fonch atrobada en la dita heretat una pocessió o alqueria scituada e possada en la parròquia de Sporles, hon lo dit quondam Anthoni Tries habitava, sots alou del bisbe de la Ciutat de Mallorquas la qual afronta ab la possessió den Batiste Terrades e de l'altra part ab la possessió apel·lada lo Verger e les pocessions dels Ferrans e a l'altra part ab pocessió den Berenguer Tries e l'altra part ab pocessió de Sarrià ab unes cases contingües en la dita posessió o alqueria del dit defunt en les quals lo dit defunt estava e habitava e és mort:

E primo en la entrada de les cases de la dita alqueria se trobí les coses següents:

Item en la paret dos cortines de pincell ab figuers (sic).
Item dos bacies (sic) *de lautó.*
Item en la dita paret hun cobribanch.
Item una cuortina de pincell de brots negres sobre blanch.

En la cambra contígua de la entrada foren atrobades les coses següents:

Primo en la paret dos cortines de pincell, la una de figures e l'altra de brots.
Item hun cofre pintat sobre vert de roses groges en lo qual foren atrobades les coses següents:
Primo hun mongil de drap negre ja usat de la muller del dit defunt.
Item dos gonells e hun mantell de la dita dona.
Item hun artibanch enbernizat de dos caxons en lo qual foren atrobats les coses següents:
Primo en lo hun caxó dotze parells llensols de quatre teles entre nous e usats.
Item en lo altre caxó fonch atrobat roba menuda dels infants.
Item hun altre caxó davant lo llit ab dos caxons lo qual era envernizat e pintat de pintures negres en los quals foren atrobades les coses següents:

DOCUMENT 8

Ave Maria

de [illegible] y de dalt la muralla ab possessio del mur
y de alli pas ab possessio de mes pera dalt dita font pas
sol que fonch del mag. Mathen Pastor y ab les mateixes
circunstancies deballo mes y dalt. y de alli pas ab dita
possessio al honor de Sanct Joan y ab possessio dita porta
na y ab los sobliments de pedra fetjos per dit Jaume Ferrer
alcayt dita vila legual possessio y alcana la dita
Jaume y possessio lo dit Jaume per si propria en nom de Donat
ell sia per dita Jaume Ferrer y Armadans y ab
ab aquestes firmas empero de mi Antoni Moll notari
de Sanct Joan de Labritja per dita possessio y possessio
fetjos per dit Jaume Ferrer y Armadans y
dita Alcana ab possessio de dita vinya y alcana del
mag. Pablo Cardona y dits Ferrer y Armadans per ser no
si aquells hi tenen compra dit doctor mitjer Joan Armadans
ab per successors hauran a jurisdicio alta y baixa de dita alcana y ab
sio de dita vinya alguns propietats que no fossen en alou y del
mag. dita alcana de dita vinya per lo que dit alou y
en rey que conste lo dit doctor mitjer Joan Armadans y
successors hauran a jurisdicio alta y baixa de dita alcana y possessio de
nia alguns propietats que no fossen en alou y del
de aquells al Rnde patri no pervinga cobe als possessors
dita alcana dels antiga possessio en que [illegible]
del dit alou y del mag. dita alcana possessio de dita
se referen ab lo pnt acte de capbrenament) res al fisch
Real sempre que sera ben pagat per dita pagar prova esser
ta dels a que ta dit agres dels dits comprats dit
dit doctor mitjer Joan Armadans alguns propietats
mes de lo contingut en dita compra [illegible]

1655. por el seguit als Rs. dell Mateuas; y dell Magch Lorenç Vilar Cintrodi Militar, dit lur Conser ab son Alou propi, tenda, y possehida, en virtut dell dit de tocumento, y ocultion ab ple dret mes dit Son Alou propi, per el Mre. R.P. Vicente Mayna Rector del Colegi de Montesion de la Compañia de Jesus, y Mre. Rubio Seno= ment de la Mateua Conca, Ordinador, y Administrador testamentari, dels heretas, y bens de dit Monsor Benet mes, com apar de testament, que fonch dit Benet mes empodes de Juan ed Bonet mes dels 19. Maig 1632. Y dela dita tramesa, y Cessio ab ple dret de dit lur Conser ab son Alou propi, apar ab acte firmat en poder de Miguel Ubeda not. dels 17 Maig 1634. Vnde pro= pete, et seq.

Testes hujus rei fuere Vrs Michael Cabrit Dr, et Sebastianus Bau= ci; Et Ego Joannes Rampand, et Ramelli mag.s qui sup.s=

Die prefati. Anno, Mensis, Anno

Die vicesima Mensis Martii Anno a Nativitate Dni. M.DC.xxxv.

Comparegue en Joseph Morlan Sabater de Sineu pot Cirat del Militar de Mallorca, El qual juram.t mi pendent Dominum Deum omnipotentem, y possehir Vna Rova, dita Clavia; Situada en lo terme dela Rompudera de Sineu, fronta= ment en lo Delmari de aquella, y los Alous, y delmaris de dits pertinents, sobre dits propiedats; que son, vers Lo Son.r anomenat Bordelobert, que hare se anomena Son Moulet, y el delmari y Alou del Rafal dit lur Espinar de dit Son.t; y finalment lo Alou, y delmari del Rafal ano= menat el Son del Vidres, vny ponchit per los hs. de Juan Seuva de Esporles, y diversos augmidats de aquell, mal grat Rafal Seuva hi em= mixcuhida vna pesa de terra. Olivera, que reposa lo acte de Establim.t Calendat en la Capb. dels Defenedors, segons ten en Alou, y delmari del dit Rey La dita annexa pesa de Olivar; Y de totz los dits Delmar, sols se coexpon del Rs. dits Rector dela dita Parroquia de Esporles, à, vuit de Al. Confron dit Son.t Sarnia de ma part ab Son.t dels hs. Juan de Berga, de altre ab Son.t anomenat Son Gabriel, que es de Jurisp.t de Manac, y Español, Muller del Mre. Dr. Juan Serra, y de altre ab Son.t anome= nat Canet) y de tot mestre ab Son.t dit Son Guidos; de altre ab Son.t de Ana Cuiat) o, sorbanus, de altre part de la Montanya ab Son.t dit Son Joan; de altre ab Son.t dit Son Mathiu, y de altre part ab Son.t dit Son Andreu de dit Deue; y ab terras dits de la Casa dela Font de Guillem Gallard; y de altre part ab Son.t; Font de Dunes; y ab Son.t dita Rocafortina; y ab terral de diferents Establidors de dita Pova, y pasa per al mig del Camí anomenat dels Cavallons. La qual Pova, Alou, y Delmaris so= bre dits, lo dit Dom.t te, y possehex, en virtut del titol referit, y calendat en la Capb. per acte rebut en dit Poder à 14. Juliol 1702. Vnde sup.s=

Affirmationis dicti juramenti, Dominio tenire, y possehir Vna part de Alou

propi

DOCUMENT1
0

Cabreveaciones de Algnaces de 1731. a 1761. Unde ecc.

testigos fueron Guillermo Morro de la Familia de la Familia de dho. Señor Denunciante, y Vayan Borch Vecinos de esta dicha Ciudad, y Ananio Pauna quien en Nombre y de Comision de mi el infrascrito Esno. mayor de la Rl. y Jeneral Cabreveacion, Recivio las firmas de quedo fee.

A 23. de Diziembre de 1773.

Como constituida en la Officina de la Rl. y Jeneral Cabreveacion del Rno. de Mallorca Da. Rosa Ram de Via, Va. y Viuda Dosa vniversal de d.n Fransisco Roberes de Armengol y Diezeza, vegun vn Vltimo testamento que à 16. de Julio de 1760. Ordenò ante Miguel Juan Rovella, y Juniana Nadal, que tuvo efecto p.r vn muerte subcedida à 21. de los mismos, mes, y ano, medi ante Juramento denunciò tener y poseher, Una Posesion llamada Sarrià, Sita en el Termino de la Parroquia de Esporlas, Juris, mente con el Dicamario de la misma, y los Alodios y Diezmos à ella pertenecientes Sobre otras Propriedades, ò inmuebles, que son esto es, La Posesion son Selebeza, ahora Son Mas, la', El Rafal las Espinas de la Denunciante en dho. Nombre, y otro Rafal llamado el Joan del Vidre de los Subcesores de Juan Sarrà de la Ciudad Villa de Esporlas y de diferentes Adquizidones, en el qual Rafal se halla inmuebles vna pieza de Olivas que vegun el Instrumento de Establecimiento que dicen la Cabreveacion hecha p.r d.n Nicolas Llabres de Armengol quien dem se Sucedio, y Ante en la Rl. Vta. à 18. de Julio de 1728. Se previene Sea en Alodio y Diezmario al Señor Rey. de todos los Ciudadanos Diezmos Solamente no Comprendido ò pago del Rno. Rezto de la Referida Villa de Esporlas à Razon de quarenta Una. Confronta Dha. Posesion Sarrià de una parte con Posesion de los Subcesores de D.n Gabriel de Borja, de otra con las Posesion Son Español del M.e Marques de Bellpuig, de otra con las

Cabreveaciones de Algnaces de 1731. a 1761. Unde ecc.

testigos fueron Guillermo Morro de la Familia de la Familia de dho. Señor Denunciante, y Vayan Borch Vecinos de esta dicha Ciudad, y Ananio Pauna quien en Nombre y de Comision de mi el infrascrito Esno. mayor de la Rl. y Jeneral Cabreveacion, Recivio las firmas de quedo fee.

A 23. de Diziembre de 1773.

Como constituida en la Officina de la Rl. y Jeneral Cabreveacion del Rno. de Mallorca Da. Rosa Ram de Via, Va. y Viuda Dosa vniversal de d.n Fransisco Roberes de Armengol y Diezeza, vegun vn Vltimo testamento que à 16. de Julio de 1760. Ordenò ante Miguel Juan Rovella, y Juniana Nadal, que tuvo efecto p.r vn muerte subcedida à 21. de los mismos, mes, y ano, medi ante Juramento denunciò tener y poseher, Una Posesion llamada Sarrià, Sita en el Termino de la Parroquia de Esporlas, Juris, mente con el Dicamario de la misma, y los Alodios y Diezmos à ella pertenecientes Sobre otras Propriedades, ò inmuebles, que son esto es, La Posesion son Selebeza, ahora Son Mas, la', El Rafal las Espinas de la Denunciante en dho. Nombre, y otro Rafal llamado el Joan del Vidre de los Subcesores de Juan Sarrà de la Ciudad Villa de Esporlas y de diferentes Adquizidones, en el qual Rafal se halla inmuebles vna pieza de Olivas que vegun el Instrumento de Establecimiento que dicen la Cabreveacion hecha p.r d.n Nicolas Llabres de Armengol quien dem se Sucedio, y Ante en la Rl. Vta. à 18. de Julio de 1728. Se previene Sea en Alodio y Diezmario al Señor Rey. de todos los Ciudadanos Diezmos Solamente no Comprendido ò pago del Rno. Rezto de la Referida Villa de Esporlas à Razon de quarenta Una. Confronta Dha. Posesion Sarrià de una parte con Posesion de los Subcesores de D.n Gabriel de Borja, de otra con las Posesion Son Español del M.e Marques de Bellpuig, de otra con las

Cn. M. Ramis 1934. libro copia sentencia.

la Posesion Canet, por la misma parte con la Posesion Don Luis de D.ª Vicente Vazquez Zaforteza, de otra con Posesion de los Subzesores de Ignacio Exia, dezena, por la parte de la Montaña con la Posesion Don Mas, de otra con la Posesion Don Malfeit, de otra con la Posesion Don Llabres de la Denunciante, y con treinta Hanegadas de Cañar de Pero Antonio Vallard del Cañar; de otra con la Posesion de Xaime Hannido de Pando, y otra con la Posesion Barbuna; y de otra con diezmas de diferentes Adquisidores de dha Posesion y para por en medio del Camino llamado dels Vaxans. La qual Posesion Vaxeà con su Medio y Diezmario, y los Medios y Diezmarios à ella pertenecientes Sobre otras Propiedades ó Inmuebles antes explicados la Denunciante tiene y posehe como heredera Universal del mencionado D.n Francisco Llabres de Hamengol quondam su Marido, Conforme su precitado Testamento. El qual la misma Posesion y demas expresa, do Cabrerà en la Pl.a Pl.ta à 23 de Mayo de 1764

Mas denunciò tenea y posehea el Medio ó Peaza Pomi, nio Sobre la Posesion Don Llabres, antes Don Español, Viña en el termino de la propia Villa de Esporlas, y sobre una tinca de la Posesion Don Malfeit del termino mismo, confina al Nuestro con dha Viña, de dha Posesion. Confronta de una parte con la Acequia y Posesion Vaxeà, antes Cabrevadas; de otra con la Posesion Don Malfeit; de otra con la Posesion el Vezgos; y de otra con el Rafal llamado el Cañar. Y aunque en la Cabrevacion donde fo. 3.º Nicolas Llabres, de Hamengol quondam su Vezgo en la Pl. Vta à 14 de Julio de 1723. Vezian posehen Solamente Una parte de Medio propio de la Acequia y Posesion Don Llabres, Cuya parte de Medio y segun el Instrumento de Establecimiento de la misma Posesion firmado por Bartholome Vallard y Margarita su Muger à favor de Pero Llabres à 2 de Julio de 1603. ante Pero Mas Notario, Pertenecen en la mayor parte, y fo. 4 la otra menor parte estan la tinca llamada el Bu, y parte de la tinca Plana, que antiguamente se llamava la tinca de Su, su, en Medio del N.r D.n Pero Luis de Berard Donzel Subzesor de

Dn Balthazar en virtud de los títulos que cón la
primera Cabrern que el mismo otorgó en esta Real
Oficina como Apoderado del Referido Dn Balthazar Nadal
Serra y Bronda y m su Padre el referido dia 20 de
Abril de 1771 Vnde ca.
Testigos el Rdo Dn Bartme Fromera Clerigo
y Geronimo Estades Criado de Cam del De-
nunte Vecinos de Palma pparecto legí-
timos de que doy fee.
Dn Josef Diaz Escno
Dia 20 de Junio de 1785.

Dña Maria Ramdevrin

En la Oficina de la Real, y Gen Cabrern del Rno de
Mallorca: Ante mi se exhibió Dña Maria Ramdevrin
Vda y heredera universal de Dn Juan Bpta Cabrer de
Armengol y Bureta, y me fue juram to Denun to tener,
y poseher una Posesion llamada Sarriá, sita en el
termino de la Parroquia de Esporlas juntam te con
el Diezmario de la misma, y los Medios y diez-
mos de ella pertenecientes sobre otras Propiedades,
ó Inmuebles que son esta en la Posesion son Sela-
bertra ahora son Morlá: el Rafal las Espinas de
la Denunte en dho nombre, y otro Rafal llama-
do el Forn del Vidre de los Sucesores de Juan Ferrá
de la citada Villa de Esporlas, y de diferentes Adqui-
sidores, en el qual Rafal se halla inmiscuida
una Pieza de Olivar que segun el Instrumento de
Establecim to que cita la Cabrern hecha por Dn
Nicolau Cabrer de Armengol a m favor, y Au-
tor en la Real Vta à 14 de Julio de 1724, se pretende
ser en Abolio, y diezmario del Señor Rey, y de to-
dos los citados Diezmos solam te corresponde, ó paga al
Rdo Rector de la Rfda Villa de Esporlas à razon de
quarenta una cinda dha Posesion Sarriá de una

Veinte maravedis.

SELLO QVARTO, VEINTE MARAVEDIS, AÑO DE MIL SETECIENTOS NOVENTA.

parte con Posesión de los Sucesores de Dn Gabriel de Langa, de otra con la Posesión con Española del Sñor Marques de Bellpuig, de otra con la Posesión Canés, por la misma parte con la Posesión con Juan de Dn Juan Dupuiez Zaforteza, de otra con la Posesión de los Sucesores de Vicente Vidal, de otra con la parte de la Alcudia con la Posesión con Alan, de otra con la Posesión con Malferit, de otra con la Posesión con Labrer de la Denun.e, y con tierras llamadas del Cañar de Pedro Antonio Gallard del Cañar, parte con la Posesión, ó Honor llamado de Bunola, de otra con la Posesión Pocafarina, y de otra con tierras de diferentes Adquisidores de Dña Posesión, y para por el medio del Camino llamado del Farrando la qual Posesión Sarriá con su Abadía y Rectoria, y los Abdios, y Hermanos á ella pertenecientes sobre dichas propiedades, ó Inmuebles arriba explicados la Denun.e tiene, y poseé en virtud de los títulos que cita la Cabrera de que la misma usó en la Real Vra de 23 Dcbre de 1773.

Y Dn Juan Denun.e Tenor, y Poseedor el Abdio, ó Rectoria dominó sobre la Posesión con Labrer, antes con Española, y Viñas en el termino de la propria Villa de Esporles, y sobre dicha Posesión con Malferit del misma termino confrontante al Huerto antes Viña de dha Posesión, linda de una parte con la citada Posesión Sarriá antes Cabrerada, de otra

DOCUMENT 12

En la misma Sala A Ayunt.o à quince días del mes A sobre escrito
se me pmtó una Copia auténtica dada por Mus.t Bonet Notd.r y Cón.o A la Porción Temporal
del día cuatro del mes, Juan Instrum.to continuado en dha Curia el día seis del mes
mes citado, Por la qual consta que D.n Pedro Vicente Juan del Coll de la Villa de Capdellas
Curador y Marmasor nombrado por Gabriel Tomas hijo de Gabriel y de Ana.a Tomas
propia Villa, en virtud de las facultades que le fueron concedidas por dho Tomas vendió à
Baltazar Bonet hijo de Fran.co y de Baltasara vecinos de dha Villa ciertas Casas y cor
rales de nueva reedificación situados en dha Villa en el distrito de la propia Villa en
confrontados al Ill.mo D.n Obispo y Cabildo de Tarragona censuria à merced de Laud.o y à censo de
nueve sueldos y medio menos pagad.os por Sn Miguel del Any Corr.te Lindan con la Calle de la Villa
pova con Casas y Huerto de Sebastian Cuellas con Casas y Huerto de Bartol.e Mesa y con viuda
de Pedro llamado Colonet. Cuyas Casas y Clos de una le vendió por precio de quinientos y
veinte libras moneda mallorq.a que dijo haver recibido en dineros metalico de dho
Comprador. Como aparece de dha Carta de Venta que debolvió al interesado con la nota de haverse
de pagar la correspondiente regalía de la citada R.l Patrim.ca de que doy fee.

Rafael Villanueva.

En la misma Sala A Ayunt.o à primero Sett.e del año se me pmtó una Copia auténtica
dada por Miguel Bonet Not.o Cursivano de la Curia de la Porción Temporal del día veinte
Ayunt.o último, Juan Instrum.to continuado en dha Curia el día veinte y ocho del propio mes
por la qual consta que el D.n Bonifacio Tomas Pbro Religioso del Conv.to de Jesus Fra.s de Soc
mes Apoderado de la Hermandad comunidad nuevamente de los frayles que fueron del R.l Mon.o de Fra.s Mor
mos Faran Religioso del dho Conv.to el P.e Fr Gabriel Forda Religioso del Conv.to de Fr.s Faran. de
Palma Nueva Ciudad Apoderado Almoyno en el nombre del P.e Fr Miguel Faran Religioso del
dho Conv.to y D.n Joseph Pinillo Pbro de Lluchmayor Apoderado de Miguel y Fran.ca Faran
hermanos hijos de Sebastian y de Fran.ca Llopez viuda hijos de Pedro Juan y de Margarita Faran
de la Villa de Puigpuñent y Geronima Banas V.a vecina de dicho Lloch con
sorte à Fran.co Sinas hijo de Fran.co y de Margarita Forteza del lugar de Son Carbo
nell vecinos de la Villa de Capdellas una pocion de tierra de Arrez que
sin y medio huerto con Casas en dha cuarentada, sita en dho lugar de los Corralimenes
mada en dicho Ill.mo D.n Obispo y Cabildo de Tarragona censuria à merced de Laud.o y de
so de una libra seis sueldos y seis dineros Barc.s pagaderos en el Mes de Agosto en el
dia veinte y quatro Junio que debria pasar el Comprador Linda con tierras de Antonia Sil
vestre, Mateo Llado con viuda de Juan Bonet camino con camino llamado Al Fan
y con viuda de Comprador cuya pocion de tierra y Casas le vendieron por precio de quinien
tas libras que dijeron haver recibido dho Vendedores en dineros metalicos. Como apa
rece de la citada Copia que debolvió al interesado con la nota de haverse rebajado la razon
de lo que consta.

Rafael Villanueva Escrivano.

En la misma Sala de Ayunt.o à once días del mes de dho Sett.e se me pmtó una Cop
auténtica dada por Miguel Bonet Not.o de dha Curia, de una Instrum.to continuado en la
misma de la Porción Temporal de dia seis dho mes. Por la qual consta que Juan Sabor hijo
de Antonia y de Isabel Nacen vendió à Jorge Ribas de Aguera hijo de Miguel y de Margar.ta

ARM Cont Hip 599 1-9-1816

D.ª Teresa
Poder
D.ª Agustina de
Arbolí.

En 7 Julio 1834 Obligó

Copia auto testimonio

Doña Teresa Agustina de Arbolí
de vecindad matriculada en
Villa residente en esta Corte
en la Plazuela de Santa
Ana, casa número 5 cuarto
principal, viuda de Don
Antonio Fernández Cuenca
Teniente Coronel de Infantería
de los Reales Ejércitos de S.M.

En la Villa de Madrid á siete de Julio de mil ochocientos treinta y quatro ante mí el Escribano de Provincia y testigos infrascriptos Parece Presente Doña Teresa Agustina de Arbolí Viuda de Don Antonio Fernández Cuenca Teniente Coronel de Infantería de los Reales Exércitos de S.M. vecina de esta Villa y Corte en la Plazuela de Santa Ana Casa número cinco cuarto principal de la que doy fé conozco y dijo: Que por quanto Don Joseph Gelabert y Sureda vecino de la Ciudad de Palma Reyno de Mallorca se halla en esta Villa y Corte con Poder que le tiene conferido la Exma. Señora Doña Francisca de Paula Fernández de Córdova Viuda del Excmo. Señor Don Antonio Fernández Cuenca Teniente General de los Reales Exércitos de S.M. Gobernador que fue de la Plaza de Tarifa, según se acredita por Instrumento recibido por Don Juan Antonio Lavalle y Gonzalez Real de Dios del auditor de Guerra de dicho Exército en veinte y quatro de Febrero de mil ochocientos treinta y tres, y presentado por el Señor Gelabert bajo juramento en la expresada su Real forma y poder Especial que tiene y le confirió la referida Señora Viuda para todos los pleytos, causas y negocios que tiene pendientes y le convengan seguir en esta Villa y Corte y fuera de ella, y en virtud de la facultad que por dicho Poder se le confiere para sustituirlo en todo o en parte, lo hace en el presente en el mismo Don Joseph Gelabert y Sureda en la forma que mejor haya lugar en derecho, y en virtud de dicho Poder y facultad que le queda citada, el expresado Señor Gelabert en el nombre que usa, segun de dicho Poder consta, que original se halla unido á los autos que sobre el Juramento que hizo en Tarifa ante el Escribano de Provincia Don Juan Antonio Lavalle y Gonzalez en veinte y quatro de Febrero de mil ochocientos treinta y tres

40. MRS ·1825·

de una parte Don Vicente de la Cuesta de D.ª Gabriel de Cruz
de otra con la Heredad sin Español del Ill.e Marques de Bellgenis,
de otra con la Heredad Chica, por la misma parte con la Ho-
nesta Sor Juana de otra con la Heredad de los herederos de Ant.o
Frias, de otra con la parte de la Hermosilla con la Heredad Sor.
Alta, de otra con la Heredad sin Nombre, de otra con la Heredad
sin Labrar de la misma Capellanía, con tierras llamadas el Cotón,
de otra con la Heredad de Hornos llamada de Bruñola, de otra con
la Heredad Viña-Garrida, y de otra con tierras de diferentes adqui-
dores de Dha Heredad, y para por el medio del camino llamado
del Serrano, la qual Heredad sierra con sus altos y dehesas
a ella pertenecientes sobre otro abdicio y declaracion de mayor extension,
perteneciente la referida Capellanía como bienes de Provincial propios
del mismo Ll.do D.n Ramon Llabres de Armengol como de los de
Estos sus difuntos Padres, segun su Testamento de 23 de Enero
de 1813 cerrado por su muerte acaecida el dia 6 de Febrero inme-
diato, y otorgado ante D.n Agustin Mariano Nav.o. Miguel D.n Jay.e
Llabres de Armengol fue hered.o Universal de la Sra D.a Rosa Gam-
de viu de dh.o Padre, por el caso que vino lugar de haber fallecido
su Hijo D.n Ram.o de Armengol de hermano mayor, primer he-
redero instituido, segun el Testam.to de 28 Diziembre 1805. an-
te D.n Miguel Bonet Not.o que vino efecto por muerte de la dis-
dona sucedida en Cadiz y uno del mismo mes y año; y de l
obio del ref.do D.n Ram.o de Armengol acaecido a los 6 de Mayo



DOCUMENT 1

de una Jovenia pertinencia y Lagaregno dita casa Jovenia Jingida en
Poble y Jurisdicio de la Bg.a Sots alou y Directe Dominj del Sr.
y Rr.or Canon Birbe y de Mr. Rr. Capitol de la Seu de Mallorca
à merce de Rluisme y à pretacio de Jadiga de deu dig.s y Sots dit
alou Jingida dita casa Jovenia de terra y Jaus a cens. £36 fl.m.
£2 S 14 dy Jangs pagadors y Sl.or del Mes de Maig à Dª Mag.a
Rosinol y Lugo Muller del Nob. Dr. Andreu de Lugo Com los Jusdits
Lds. organ los terens de Mt. Murqui en Angelina Sastre Vda.
aquells ques terra Edita pertinentia; affronte Dima carral
los Jamps ques tenen a la Parr.a dita Sanxa, Cabrer ab terres
del dit terens de Mt. Mut y dely Jusdits ques Jab terres de
Michel Cabaler Segual dita Catalina Key ponerlo per Legat
Jingen lo dit Jan Son marit en los terens gia ordinà que agues
Registrades en fol. 36 del Libre Enmory de la Parroquial Vila
de Sporles sots al 8.e Jre £1693. en los quals manave que fins dues
cefrons en los dits terens gaudis en Dª Parroquial de Sporles y lo dit
Joan Mut Son marit aquella Sanxa per Cens de à Son favor
firmade segons Michel Bover Picapedrer als 8.e Jre £1688. Conde
promitit et juravit de Jre
Fetes ego Dr. Rr. y Pbr. Thomas Dr. y Joan Nadal Dr. Vicari

Dicto die -

Sabbmunts. Compareguè en Catalina Thomas filla de Gabriel y de Mag.da
Thomas y Jover Muller de Sebastia Coselles de la Parroquia de Spor-
les del Bisb.e de Mallorca Stablimenti, legual jurament mediant en rom
de la Dª Mag.da Thomas y Jover Sa mare de nuvi regue la dita
Mare key ponerlo una pessa de terra y Jaus en ella Com =
pendy y Stenor £2 S 14 dy y un Corto del contigo situats en lo dit
Bisb.e Stablimenti, Batlle y pertinentias y Cabeç. de Pos-
sessions stinguda en quarto y Jurisdicio dela Bg.a de alou y
Directe domini del Sr. y Rr.or Canon Birbe y Mr. Rr. Capitol
de la Seu de Mallorca à merce de Rluisme y à pretacio de Jadiga
de deu dig.s y Sots dit alou es stinguda a cens. £8 S 10 fl.m. de
Major Nombre pagadors als 24 Juny a Dª Mag.da Rosinol
Mr. de Dr. Andreu de Lugo que cants los presentaven al dit Sr.
Dr. Guillem Rosinol Pbre. y Canonge testonta Com à bajo se
dirà. les quals key ponerlo Cadira de Mare als fidelis =

Cendats

tandas y en la Cap.ª que Ella fue en la post. Curia al 20 maig de 1663 y que ajen registrada en fol. 119 del Libre de Cap.ª Ede ans.

Item an Lenates Jmmenia la d.ª Se mare tenir y possehir altre peça de terra de Senor Rey q.ª confronta ab la Sobredita finguda y sots dit alou a Mitja Cluisme y a ponent de la Sra. de Deudey Franey y Com. Jenaroga y foren tinguda y ab. 8 £ 8 s dnrs de Major Nombre; que pryhauen al Thesny de Mag.ª Seu Gabriel Cruz y se pagauen a Mn. Dn. Fernando Moix Jom. aguitta y quitada y per dita Se mare apar de la quitado a Son favor firmada per tot lo Sr. Dn. Dn. Gm. Rosinol Pbre y Canonge y per la dit Dn. Fernando Moix en la post Curia als 23. Gener 1662. Confrontat con altre de Calendura: Tigual Cens y possehir dita Se mare per 6 gr.º que Ella fa en la post Curia dit dc als 20 May 1663. registrade ut.ª fol. 119 pag. 2. del dit Libre de Cap.ª ans.

Item eadem juram.to Mre Jemmia que la d.ª Se mare y possehir altre peça de terra de Senor Rey dej. fa en ella Confrontada Steady en dit Loch Contigua la Sobredita finguda y sots dit alou a Mitja Cluisme y a ponent de la Sra. de Deudey y sots dit alou son tinguda a Cens. 6 £ 12 s tost anys. 6 £ 12 s de Coloma Ripoll Deudey y de Fran.ª Ripoll Mercader y als 29. 7bre a Coloma Ripoll Mulle de Fran.ª Ripoll 2 £ 8 s 5 s = al Hospital Sen.t Martines que antes Sogestauen a Francina Canals y Thomas y altres. Item a tinguda a Cens £ 8 £ 8 s 5 s = tost anys pagadors y als 24. Juny que son de Major Nombre al Capitol Episcopal de la Ciutat que antes rahia lo Dn. Dn. Gm. Rosinol. Tres peças de terra per trobarse vnida ajfrontan de vna part abdos Cami de Sarria, altre part a terra de la Sor.ª dita poca farina, altre a terra de Anth.ª Canillas, altra ab terra de Marg.ta Anna y Joana Tomas germanes, filles de Michel Tomas, altre a terra de Pera Mabres, fill de Pera y altra de Pera Mabres fill de Steve y altre a terra de Jsern Rimes de Michel Tomas Carnicer. Tigual Cens de terra de la d.ª Se mare als dits Senyors de la Calendura en la post rebella feta en la post Curia als 5. 9bre 1671. fol. 153. de Contrabe. Onde.ª Mose promisit de Cap.ª ans

Testes Sr. Thomas Sta y Joan Madal Ede bite

baxo la obligacion de todos sus bienes y de Hacienda real Testimonio de
Joseph Sobrino y de Miguel Vega y Jaramillo de todo lo cual doy fe

Juan Alvarez y Maraver

Poder
D. Juan Sosa y de
Catalina Ribera

En la Ciudad de Palma Capital del Reyno de Mallorca a dos dias
del mes de Mayo de mil setecientos treinta y cinco Ante mi el Infrascrito Escribano Publico
Jurado de la Ciudad y de la Curia de Bienes Civiles de dicha Isla comparecieron D. Nicolas
de Sotomayor Sosa y Jaramillo hijo de D. Guillermo y de D. Ramona Morello Vecino
y Ciudadano de esta Ciudad y Reyno en la forma de todo lo mejor derecho haya y
por Virtud de mi poder que de suso se hace mencion dado por el dicho Señor
y Padre en esta Ciudad a 27 de Abril de 1737 ante Joseph Sobrino
Escribano Real y de Numero de esta Ciudad y Reyno de Mallorca
que la Parte de dicho Señor Otorgante exhibio en mi Oficio
en el dia de hoy de la fecha de este Instrumento de que doy fe
de conocimiento de dicho Señor Otorgante y de la Vecindad
que tiene en esta Ciudad y Reyno de Mallorca y de la Parroquia
de Sta Eulalia de la misma Ciudad en que dijo Vive y habita
y de que yo el Escribano doy fe que conozco al dicho Señor
Otorgante y de la Vecindad que tiene en esta Ciudad y Reyno
de Mallorca y de la Parroquia de Sta Eulalia de la misma Ciudad
en que dijo Vive y habita y de que yo el Escribano doy fe que
conozco al dicho Señor Otorgante y de la Vecindad que tiene
en esta Ciudad y Reyno de Mallorca y de la Parroquia de Sta
Eulalia de la misma Ciudad en que dijo Vive y habita y de
que yo el Escribano doy fe que conozco al dicho Señor Otorgante
y de la Vecindad que tiene en esta Ciudad y Reyno de Mallorca
y de la Parroquia de Sta Eulalia de la misma Ciudad en que
dijo Vive y habita y de que yo el Escribano doy fe que conozco
al dicho Señor Otorgante y de la Vecindad que tiene en esta
Ciudad y Reyno de Mallorca y de la Parroquia de Sta Eulalia
de la misma Ciudad en que dijo Vive y habita y de que yo el
Escribano doy fe que conozco al dicho Señor Otorgante y de
la Vecindad que tiene en esta Ciudad y Reyno de Mallorca y

DOCUMENT 16

Doc. 535 **1592, maig 15**

Se cita el Gran i General Consell. D'Esporles hi acudirà el conseller Joan Vic. (ARM, AH 360, f. 22v)

Doc. 536 **1592, juny 4**

Bartomeu Ferrà ha estat elegit clavari d'Esporles, però al·lega no exercir el càrrec perquè és baciner del bací dels captius cristians de la Verge Maria de la Mercè. Serà elegit un altre clavari. (ARM, AH 361, f. 17v)

Doc. 537 **1593, abril 3**

Caterina Vergera, vídua de Miquel Verger, pagès de la parròquia d'Esporles, lloga per temps de 7 anys a Gaspar Pisà, picapedrer de Mallorca, un rafal a Esporles, prop de la possessió de mossèn Gual de Pocafarina, confrontat amb el camí de Sarrià i amb el rafal de reverend Pere Abrines, canonge de la Seu de Mallorca. Preu: 9 lliures cada any. (ARM, Pere Marquès, M-1.253, 15-16v)

Doc. 538 **1593, novembre 15**

El lloctinent general s'adreça al batle d'Esporles, dient que mossèn Bartomeu d'Olesa havia llogada i donat senyal a la dona Joana Companya de Ciutat. Ara, dita dona cull olives a la possessió de mossèn Bernadí Togores i no ha anat a collir olives a la possessió d'Olesa, en gran dany per tenir molta oliva en terra. El lloctinent mana que Joana Companya dins 3 dies vagi a la possessió de dit Olesa per collir oliva. (ARM, AH 360, f. 182)

Doc. 539 **1594, abril 1**

El virrei comunica als batles i jurats d'Esporles, Puigpunyent, Andratx, i Calvià que el senyor Pere Onofre Anglada anirà en aquestes viles per raó dels negocis de blat per les necessitats d'aliments. Per això es manà que sia respectat i obeït. (ARM, AH 360, f. 237)

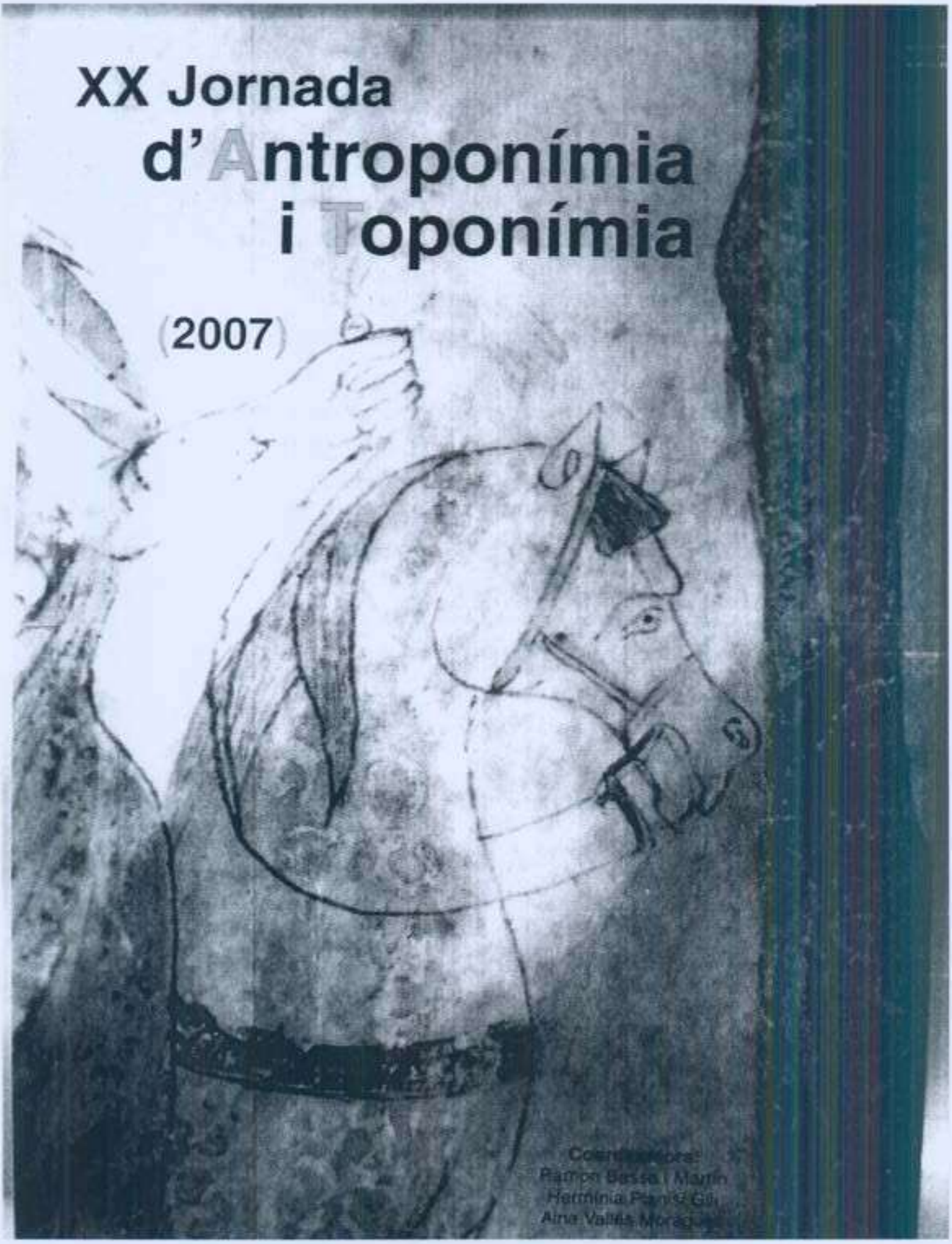
Doc. 540 **1594, agost 20**

Bartomeu Gallard, pagès habitador d'Esporles, lloga a Antoni Balle, de Sencelles, les 200 ovelles de la possessió la Granja, que Miquel Vida, juntament amb la possessió, ja havia llogades a dit Gallard, amb els següents pactes:

«Dare quolibet anno dos quintars de formatge de mitjan marts, bo y rebador, portat dins la present Ciutat o allà hont jo diré. Y si no m'aportereu dit formatge lo.m hayau de pagar a rehó de sinch lliures lo quintar. Y axí mateix me donereu dues fogasses tendres de preu de sis sous quiscuna y vuyt parells de scudelles redones de brossats y assò lo die del

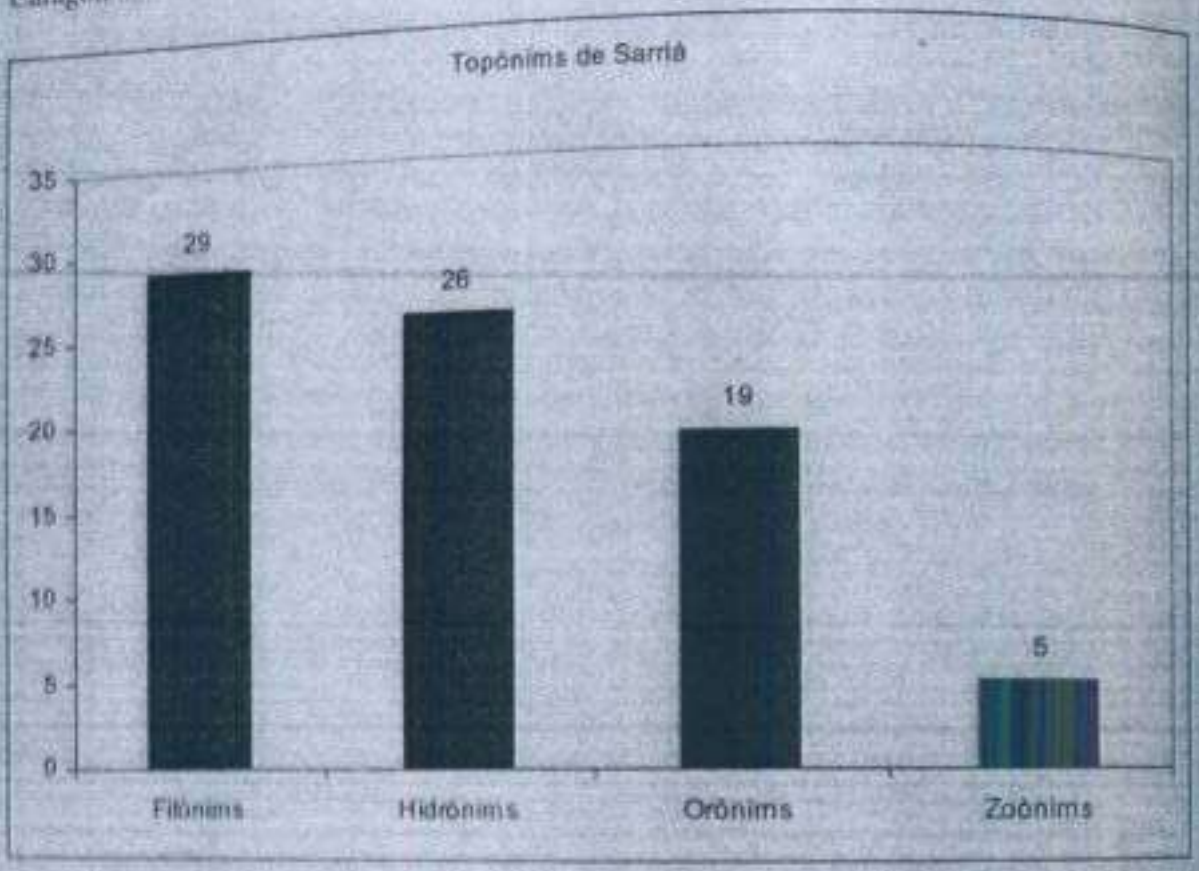
XX Jornada d'Antroponímia i Toponímia

(2007)



Coordinadors:
Ramon Bassa i Martín
Hermínia Pavia Gil
Aina Vallès Moragues

Zoònims: es Caragol, es Coster de sa Mula Morta, es Puig des Bous, es Talaiot des Caragol, tanca de ses Egos.



Un cop vista la classificació dels topònims que fan referència a l'entorn natural, observem de quina manera es poden classificar els noms de lloc humanitzats. Les categories en què podem subdividir els topònims són: antropònims, comunicacions, conreu i construccions (en aquesta darrera, s'hi inclouen els habitacles de tota casta, ja siguin humans, destinats als animals, a les tasques del camp, a l'emmagatzematge d'aigua, a ruïnes històriques o a les explotacions dels recursos naturals).

Antropònims: barrera des Traginers, Can Rafalet, camí des Esporlerins, sa Coa d'en Negre, garrigó des Jaioli, es Fossaret de sa Tanca d'en Pedro, pedrera des Puig de na Guidoi, puig de na Guidoi, sa Rota de l'Amo en Manera, sa Rota d'en Biel Saliva, sa Rota d'en Cameta, sa Rota d'en Francisco Mir, sa Rota des Garriguer de Bunyolí, sa Rota de Mestre Pau, sa Rota d'en Miquel de na Frava, sa Rota d'en Pep Pipeta, sa Tanca d'en Pedro.

Comunicacions: bassa de sa Barrera des Bosc, barrera des Bosc, barrera de Son Llabrés, barrera de Son Malferit, barrera des Traginers, camí des Bosc, camí des Esporlerins, camí Ample, camí de Son Llabrés, camí de Son Malferit, camí de Sarrià, camí de s'Hort, camí Vell de Son Llabrés, ses Clavegueres, es Portellet.

Conreu: aljub de sa Rota Llarga, ses Alzines Dolces de sa Rota Llarga, ses Alzines Dolces des Sementer Gran, sa Coa d'en Negre, es Coster des Magraners, es Figueral, es Fossaret de sa Tanca d'en Pedro, fonteta de s'Hort, forn de Calç de sa Rota Llarga, font

DOCUMENT 18

ment per ser cosa molt als humana embia per als
per ant al advocat y Pdor, hauia embiat un corti de vi, mitja
advocat, y mitja al Pdor, y que segons axo se tenien en be o dia
de comptes sali prenguessen en compta dits dos mitjs guardes de
guant no gue y los hauia pagats. qui lo cobrabil juras per
A.H.E. Sig 3
per los dits Jurats y consellers fos cantina cosa concordant an de-
formal y resolt que fia fet molt be lo cobrabil Jurat y que
sali prenga en compta lo preu, port, y guiatge dell guarda de
vi. guarde it de

Dit dia de maig 1607 foren ajuntats en la seu comuna de Banyol-
les dits Jurats y consellers ço es lo honor Jaume albors
Nicolau gali Jaume Vilar, Antoni albors, Juan Serra pagues, Jurats lo
honor Juan albors, Batlia comanda, Pascual Serra Batlet Jaume albors
de mateu, y Antich Vilar y Burgues consellers tots ells ajuntats
y congregats per lo honor Batlet albors Jurat y dauant si endicat
que la naualeta de hauer de remediar los camins mort rejels, com-
prar per hauia molts treys no tenen remedi, y altry per les calamitats
dels temps dolents de aygues sen ajen morbat y per ser mort
molts remetarra antes de hauerla sauuet alguna despesa etc.
y aixi trigar per be de la termini de hont sera de hauer per no
dar dites trasitats esta la proposta per los cobradits Jurats y con-
sellers Bon Juan casa ocupant en dita mural y resolt que es remedi
los camins ço es lo cami que de dita Vila de Banyoles per qui gue per
uant ca Ygnes de la Vila de Banyoles per al coll de Jordi y dalli
ala ciutat al camp y un va dagi uinte al camp que es dit de
de Porqueras, y dalli sots endreto, dit camp que ha de Com-
plir ala Vila de Bellcaire per quant es camins que son
de dits Jurats, y la mateixa, y lo camp que es de Banyoles
per ala Vila de Bellcaire, y dits dos Jurats elegen per ser co es que gremis
antes de dos anys de hauer ma en fins aci to, per lo conell de
y mural de Banyoles y un de Banyoles fora ab lo Batlia que ala dos

los sobredits determinadors, e juxta sagrat mas dits jurats
sera, que ajusten consell general determinen dret
dita obra, etc. e per pagare los dits Bens de la
la dona mitat del cost per una, e la qual, al jurat
to rebeat haja obligar de comunicar al advocat abans
quant per obligar e jurar en tal cas, e jutjar
tenen bens en Vna Parroquia, si sera als sis Bens dels
se estimara generalment tots en Vna Parroquia, e per
tera ajustar consell general, e tal de fer dita determinacio per
Determinadors, per dit effecte, juxta etc.

Cas determinat hora fonch per lo general consell tengut per dits sobredits
Jurats, Jurats, e consellers dient, que ells molt bons no gosaven determinar
e que necessita de determinar tantsolament lo dit capdeguat de mare com dits, e
que eren sobrats de deliberar si tenen en be la determinacio feta per
dits sobredits per los dits Jurats e consellers tots en Vna con-
cordant e fita de cregant en determinat e totalment la dita general mente
dits bens la dita Parroquia, e per forma dret los de cada
lers com los dits Bayles, Domuelats, e altres que mes son e pertanyent dits
francs per dit effecte ajustats per los sobredits Jurats e consellers fa-
cio determinadors, les quals son los de Baix scrits, e ab dita determi-
nacio subtermenat satisfan contribuimbre entre les parcelas, e mitats aquelles per-
menades la dita determinacio ascendent tot lo, corrects entre libre de en-
trada dreta Parroquia, e axi mateix remembra determinat dit Bens general-
ment, e no scrita algun tant agrauat dreta determinacio auditors si fe que
vera anels honors Jurats e consell, al quals foren obligats de mes
fer ne Vna crida publica que tot hom en aquell assistents dits dits
sobredits determinadors lo un de sperits, e lo altre de Baix altejar al quals
fets dona e atribuir tot aquell poder, que los determinats dits Jurats e consellers
podien atribuir, e donen mitat entre altres determinadors, enguant se
dos de Baix altejar, e dos de sperits, com dit es tant Bens com altres scrits
Baix scrits, alagits e determinats per los sobredits consellers, cos que dit
Veinat de Baix altejar los aplamenen los de Baix altejar, e lo Veinat
de sperits dit no menen los de sperits, e los dos qui derrimentment entre
altres, e lo tercer alagits per los mateixos Jurats de consentiment de tots
los consellers e determinats per ells

la Parochia de Sorda de nostre . . .

+ que sera de hon[or] de Mitat de mito Cirio q[ue] mort de terra Mey o[mn]es nos

[illegible] Joca farina per qual de Prats juram[t] mediant denuntia tamen y possehir un Cayro de terra de [illegible] rentia y dos Cortons y mitg y dit de Nombre de dos Sitiat en lo dit Hosh del Stablimunt de Grana farina, tingut empero y jurisdicio de la jor sota alou y directa domini del Mag[n]f[i]c Senor Bisbe y del m[olt] Mag[n]f[i]c Capitol de la Seu de Mateu a mers e Mixim y ingratio de forca de dos y franc [illegible] Reginal de Cens, son obligat empero a la amiga Salvio de =37 6= de n[ost]re de 3 sistens. totz anys pagadors als 29. 7bre al da Mag[n]a Reginal y Sylio ~~affront de una part ab fami Realgui de la part~~ de qual pa= gue Guillem Sabater Sorgerma per terra pos= sehir de les Mateu y pertinentia affrontes de una part ab fami Realgui de Ligat Giutat Vall de Sayria, de altre ab terra de Michel Mut, y de altre part ab terra de dit Guillem Sabater Sorgerma de la mateu y pertinentia: lo qual Cayro lo dit denunciant de possehir com hereu Universal de dit Michel Sabater Sastre son pare com apar del testa que firma en poder de Domingo Balle notari als 6. 8bre 1671. y per son dit testament als 20 de dit mes y any ab[ans] als 7. May 1672. y lo dit Michel Sabater son pare tal integra propie= tat de tots y pertinentia a lo dit Cayro capbrevi en Capbrevi Curia als 20. Julio 1669. que apar Regis Bade en fol. 154. reg. 2. del Libre de Capbrevacions de dit any reservat en la gruent Curia. Sino exhibit et juravit etc. &c.

Jo Mag[n]f[i]c Guillem Roca y Pl. Notari Actuari en dit Real de Sta Stablimunt

DOCUMENT 20

sento una copia autentica de un instrumento otorgado en poder
de D. Pedro Juan Jaume Vorlan a virtud y efecto de las mismas, por la
cual consta que Catalina Salva viuda de Bartolome Jaume hija de
Juan y de Catalina alias mezadera en el Predio son Valenti del
termino de Banalbufar, en el concepto de heredera universal nom-
bramiento de su esposo Pedro Francisco Jaume, hizo formal entre-
ga a su hijo primogenito Pedro Francisco Jaume y Salva sacion
fideicomisario al fideicomiso que poseia el finado de la otorgante
Pedro Francisco Jaume y Colomar fundado por Bartolome Jaume
pay Mesut, todos los bienes de pertenencias del Predio son Jaume del
termino de la Villa de Esporlas, que son del enunciado vinculo, que
como equivalentes a la cantidad de cuatro mil ochocientas y una
libras cinco sueldos importe liquido del mismo liquido, comprendi-
das mil libras capital de un censo de tres libras a favor de la
Cofradia de los angeles, fueron entregadas por el mismo fidei-
misso a Pedro Jaume y Colomar con la obligacion de haber de pa-
gar el indicado censo; cuyos bienes son los siguientes: la pieza
de tierra llamada el pont la pieza de tierra denominada la
costa del pont de tombas abajo, mano el Bancal de mano iz-
quierda cuando se entra por el portillo de la barrera del Peñal
de S'Arca, cuyo bancal tiene para ir a la acta dels Romagueras
y Collets: y el huerto cubierto con tapia con la reundumbre que
posee a los pachadores del Predio son Pognet de llevarse aguas
del deposito o fuente para fabricar aceyte: la de dar agua del di-
cho deposito en el curso de abril para regar dos veces la porcion de
tierra del Camp dels Pells hasta donde pueda llegar: y la de per-
mitir a los pachadores del mismo Predio son Jaume llevarse
agua de la fuente para fabricar aceyte siempre que hagan con-
sumido la del algibe inmediato a la Casa del Predio. Lindan dichas
propiedades, esto es, la Costa del Pont de tombas abajo mano el
bancal de mano izquierda cuando se entra por el portillo de
la Barrera del Peñal de S'Arca, siguiendo la direccion de la pa-
red del mencionado bancal hasta unos tramos parage en donde
se encuentran dos rayas que terminan a unirse con la anti-

gua pared que pasa por encima de las tembas y sigue hasta
el portillo que servia para ir a las semovientes llamadas las
viñas de los Vourageas y Collado y topado formando angulo recto
con la otra pared que sirve de linderos entre los Collados y entras
del pozo sigue con algunas undulaciones hasta las tembas que
lindan con el pasito con Malfeit, por otra parte con el mismo
mado Pedro por otra con camino Real que conduce al mismo
pasito con malfeit, y ultimamente con la finca de tierra llama
da el campo de los pollos. Presente el citado Pedro Francisco Jover y
Salva vecino del termino de Benasbafar, aceptó el entrego de los
expresados bienes hecho por la viudad su madre en el concep
to que con dandose por satisfecho del enunciado no hubo fraccion
comisorio y hacendario.

Rafael Vicente

En dicha Ciudad a siete de agosto del referido año: se me presento
una copia autentica de un instrumento otorgado en favor de Jo
Cayetano Jover Notario a dos de los mismos: por la cual consta
ta que el Doctor Bordoy marido de Antonia Abarca hija de Ilde
fonso y de Catalina Jover vecino de la Villa de Ligorda, a fin de asegu
rar los legitimos derechos a dicha su consorte, declaro que la porcion
de tierra de extension de ochenta y ocho estadios que D. Juan Jover
dio en establecimiento al declarante, mediante escritura de tres de ma
yo de mil ochocientos treinta y cinco otorgada ante el Not
tario D. Juan Rivera, fue siguiendo con dinero propio de dicha su
consorte y que la Casa edificada en la expresada tierra y las mejo
ras en esta realizadas lo han sido con el caudal de uno y otro
de los consortes y con el fruto del trabajo de ambos.

Rafael Vicente

DOCUMENT2
1

AMP
Alg Establiments
Caixa 2

Sesion ordinaria en 2ª convocatoria del 2 de Febrero 1902

En la villa de Estebanmorabia dia 2 de Febrero de mil novecientos dos previa convocatoria al efecto, se han reunido en la sala Capitular de estas Consistoriales y al objeto de celebrar la sesion que no pudo tener lugar por falta de numero el dia primero del que cursa los Sres. Concejales al margen relacionados, bajo la presidencia del Alcalde D. Juan Sport-sell y Campo quien al sonar el reloj del Salon las seis y nueve y cinco minutos declaro abierta la sesion ordinaria de este dia leyendo el acta de la anterior que fué aprobada.

Seguidamente se dio cuenta de la correspondencia y de la recibidos en la anterior semana dandose de todo por bien enterados los concejales concurrentes.

En cumplimiento á lo que por el Gobernador de la provincia se ordeno en oficio fecha 2 de Enero ultimo se ha procedido á la tasacion de los caminos y otros que tiene la consideracion de tal termino de esta misma especie habiendo resultado en la tasacion del denominado "Pagument" 2.750 m.

la	id	del "Camí de la Font"	1.250 "
la	id	del "Camí de la Font"	1.970 "
la	id	del "Camí Font"	1.140 "
la	id	del "Camí Font"	820 "
la	id	del "Camí Font"	100 "

acordandose asi comunicarlo á la superioridad conforme se ordena.

Para tratar otra cosa de que tratar se levanto la sesion y se extien-

DOCUMEN
2

A.H.P.
Ajuntament d'Establiments Capsa 2

Al marge esquerre: 5ª

Alcalde Lleonart = Regidors Vilanova i Segarra

Sessió ordinària del 5ª convocatòria del dia 1 d'octubre 1811

Alcalde Lleonart = Regidors Vilanova i Segarra

Se aprovà el acta de la sessió anterior

Se llegí ofici de los S.S. D. Ramon Pararedas

Es no Batlessa manifestant que tractar no pogué

per no haver-se reunit la meitat

Ramon Alberda Vicente Lleonart

Sessió ordinària del 5ª convocatòria del 2 de Octubre de 1811

Alcalde Lleonart — Batlessa Vilanova — Regidors Segarra — Alberda Pararedas

Se aprovà l'acta anterior

Un ofici de la Batlessa participant haver rebut

Ramon Alberda se servirà rebaixar la contribució

de la parcel·la que ocupava cementiri a la casa que

habitava la esposa d'aquest S. de la cessió als

Cappellans Escolapis i les de sa casa habitació. Manifestà

haver tots els altres que pagaven dos el dominio.

Se acordà per unanimitat suplicar per una vegada vers

la justicia al cessant Excelentíssim Virrey Palafox dos mobles

de poder pendre dos grenades

Se reglamentà del Ajuntament se corregeixa en

cada un dels dimecres que ordinàriament formarà per

estar empredada la via pública en la plaça de

Vilella y camino de Lleida cosa tots los dies y per

la nocha

Una Batlessa manà de que tractar no pogué

per no haver-se reunit la meitat dels

Regidors per lo cual se acordà

la suspensió de esta sessió de que pugan ser

ultimada y los dos gloriosos de Agosto

Ramon Alberda Vicente Lleonart

Bartolomé Vilanova Gaietà Segarra Francisco Pararedas

Bartolomé Segarra

REGISTRO DE LA PROPIEDAD DE PALMA Nº 8
C/ Dels Caputxins, número 3-1º-A
Edificio Europa, 07002-Palma de Mallorca

(Sección II de Palma, El Puerto y sus Concesiones Admtvas., Banyalbufar, Bunyola, Deià, Esporles, Fornalutx, Sóller y Valldemossa)

Finca: 4102 de Esporles
Identificador Único de Fincas Registrales -IDUFIR-: 07028000367445

Fecha 17/5/2011

DATOS REGISTRALES
Esporles. Nº Finca: 4102, Tomo 5562 del Archivo, **Libro** 100 **Folio** 43.

DESCRIPCION
RUSTICA: Porción de terreno, fomada por la sementera llamada "La Tira", en término de Esporles, que tiene una superficie de sesenta y dos mil trescientos ochenta y tres metros cuadrados y linda: al Norte, con predio Son Poquet y con la Casanova; Oeste y Sur, con son Malferit; y al Este, con camino público que la separa del predio "Es Pouet". Referencia Catastral: Parcelas 1, 2 y 3 del Polígono 8 y parcelas 30 y 31 del Polígono 9.

TITULARES ACTUALES
Nombre..... : Don JUAN MUT CLAR
N.I.F..... : 41216717G
Titulo .....: SEGREGACION
Naturaleza Derecho : Propiedad
Participación .....: Pleno dominio de una mitad indivisa.
Fecha del Titulo ..: 04-07-2001
Autoridad .....: Don/a Carlos Jiménez Gallego
Sede Autoridad ....: Palma
Inscripción .....: 1ª

PROVINCIA	REGISTRO	AYUNTAMIENTO / SECCION	LIBRO	TOM
BAL	PALMA NUMERO OCHO	ESPORLES	99	5.1

NOTAS MARGINALES	Nº ORDEN DE INSCRIPCIONES	FINCA N.º ~~4.092~~ 17
Afecta la finca de este número, durante 4 años, desde hoy, a la revisión del Impuesto, por el que ha satisfecho la cantidad de 1.400.000 pesetas u 8.414,17 euros en autoliquidación. Palma, a 25 de Junio de 2.001.	1.- AGRUPAC.	RUSTICA: Porción de terreno denominado Son Ferra o Son Ferra dels Falco sito en término de Esporles, Mallorca. Tiene una superficie total quinientos treinta y nueve mil setecientos treinta y dos metros cuadrados los que se encuentran ubicadas las siguientes construccinnes: a) una c rústica, unos entresuelos unidos a la misma, un granero para la aceituna, botiga con su aljibe para poner aceite y mitad de un aljibe grande p depósito de agua, con la servidumbre de pasarla por el pequeño alj existente en las casas de Don Pablo Palou de Comasema, y además la mitad una capilla hoy derruida y de una alzamora que forman parte de la propia ca b) una casa rústica, algo separada del terreno y unida a esta una pequ porción de terreno, midiendo esta casa y porción de terreno, diecisiete met de longitud por seis de anchura; c) casa rústica y urbana, conti almacara;d) casa de una sola vertiente de planta baja y altos; y e) porción de casa o sea cobertizo -porchada o hual-, de planta baja, en est ruinosa, hoy derruida, conocida como Can Toni Bo. Linda, la total fin Norte, con Son Tries, parcela 14 del polígono 9, ermita y parcela 12 polígono 9; Este, camino de Sobremunt -Carretera de Esporles a Es Verger-; bien hay dos trozos de terreno, que se corresponden con las parce catastrales números 39 -que linda, a su vez, por el Este con la parcela 38 mismo polígono- y número 51 -que linda por el este con la parcela catast 48 del mismo polígono-, ambas del polígono 7, que se encuentran ubicadas Este del citado camino: Oeste, en parcela 14 y, en parte, parcela 12, en del polígono 9; y Sur, Es Poquet, parcela 50 del polígono 7, y Es Poquet..Fo parte de esta finca -si bien se encuentra separada físicamente de la mis una porción de terreno, formada por la semantera llamada "La Tira", que ti una superficie de sesenta y dos mil trescientos ochenta y tres met cuadrados -ya computados en la total- y linda: al Norte, con predio Son Poq y con la Casanova; Oeste y Sur, con Son Malferit; y al Este, con cam público que la separa del predio Es Poquet. Le corresponden las parcelas 3 51 del polígono 7, las parcelas 13, 38 y 31 del polígono 9, y las parcelas 2 y 3 del polígono 8. Se valora en DOSCIENTOS OCHENTA MILLONES DE PESETA ON MILLON SEISCIENTOS OCHENTA Y DOS MIL OCHOCIENTOS TREINTA Y TRES EURO OCHENTA Y NUEVE CENTIMOS DE EURO. Esta finca, se forma por AGRUPACION de fincas registrales 980, 351, 266, 866 y 3.234, inscritas a los folios 87, 92, 95 y 98 del libro 72 del Ayuntamiento de Esporles, tomo 4.965 del archi CARGAS: La primera componente se halla gravada con servidumbres de paso e y con caballería a favor de la finca 284, folio 197 del tomo 20 de Espor y de paso con carruaje para ir a la nueva casa de Son Ferra Poquet, según inscripción 2. Don JUAN MUT CLAR, mayor de edad, casado en régimen separación de bienes del Derecho de Mallorca, vecino de Palma de Mallor con domicilio en la calle Eusebio Estada, número 11, 8º-B, con D.N.I./C.I 41.216.717-S y Don ANTONIO NOGUERA MONSERRAT, mayor de edad, casado segundas nupcias y en régimen legal de separación de bienes del Derecho Mallorca, vecino de Palma de Mallorca, con domicilio en la calle Euse Estada, número 11, 7º B, con D.N.I./C.I.F. 41.131.762-B, son titulares de citadas fincas componentes, por MITADES INDIVISAS, según sus inscripciones 7 y 8, 13, 14 y 15, 27, 28 y 29, 10, 11 y 12, y 1, 2 y 3, y estando el prim representado en el acto por el segundo, facultado según escritura de po especial de fecha veinte de Junio de dos mil uno, ante el Notario de Palma Mallorca, Don Carlos Jiménez Gallego, que se acompaña, manifiestan que sie dichas fincas colindantes entre sí, han procedido a AGRUPARLAS formando ellas una sola finca, que es la al principio descrita, cuya inscripc interesa a su favor. Se insertan al final de la escritura que se regis certificaciones catastrales expedidas en fecha 1º de Septiembre de 2.000,
SEGREGADA una porción de terreno de 62.383 metros cuadrados -parcelas 1, 2 y 3 del polígono 8 y parcelas 30 y 31 del polígono 9- para Don ANTONIO NOGUERA MONSERRAT y Don JUAN MUT CLAR, e inscrita con el número 4.102, al folio 43, libro 100 de Esporles, tomo 5.562 del archivo, quedando al RESTO de esta finca con una superficie de 477.349 metros cuadrados y conserva los mismos linderos. Palma, a 10 de Septiembre de 2001.-		

La precedente nota de **Afección** queda **CANCELADA** por caducidad. Palma, a 6 de agosto de 2009. ----------
Firmado Digitalmente (Id:00073629) por el Registrador: Don ANTONIO COLL CRUAÑAS

s á 2,355 cuarteradas de terreno,
poblado de almendros, higueras,
y otros frutales. Contiene predios
na situación, como Son Forteza,
ñar y otros. Su población es de
Tiene buena carretera de comuni-
Esporlas, distando de la primera
Paga por contribución territorial el
cetas, de las cuales corresponden á
4,832 id. Por consumos satisface
sobre el nivel del mar es de 146
rdenadas geográficas son: latitud
longitud Este 6° 18' 59''.
gnial de notables dimensiones es
ntes estuvo situada en el Oratorio
En la actualidad está en el punto
s alrededores y en el centro del
nte de la villa. Entre los restantes
as casas de recreo notabilísimas y
ejidos.
iales de este municipio son los si-
Sarriá, de 2 kilómetros.—2.° El
—3.° El de Puigpuñent de 4 id.—
de 2 id.

, Andrés Janer.—Juez Municipal,
al, Balaguer Jaime.—Secretario,
árroca, Enseñat Juan Bautista.—
llermo.—Profesora, Rullán An-

ABOGADO.

ndo Juan.

CARPINTERO.

COMESTIBLES (*Tiendas de*).

Alorda Jaime.—Crespi Guillermo.—Gil Antonio.

ESTANCO.

Gil Antonio *Can Colomé*.

HARINAS.

Gil Antonio.—Mulet Pablo.—Rosselló Antonio.

HERREROS.

Más Juan.—Rosselló Gabriel.

MÉDICO.

Palmer Bernardo.

MOSÁICOS (*Fábrica de*).

Moner y Compañía.

TEJIDOS.

Herederos de Vicente Juan.—Palou Jaime.

TABERNAS.

Alorda Pedro.—Gil Antonio *Can Colomé*.

ZAPATERO.

Terrasa Antonio.

Excursiones.—1.° Al predio *Son Forteza*. Sitio de recreo con buen palacio y extensos jardines, propiedad de la familia de Zaforteza, que es digno de ser visitado por las bellezas que contiene.

2.° Al *Cerro*. Desde las casitas que hay en una pequeña eminencia situada á un kilómetro de la iglesia se disfruta de uno de los mejores panoramas de la isla.

3.° Al predio *Sarriá*. Valle frondoso con una hermosa casa y huerto de naranjos, situada en las cercanías de la villa, en el camino que arrancando de la Plaza de Rutló se dirige al valle de la parte del Oeste de Esporlas que contiene el predio *Son Malferit*.

Sesion ordinaria del dia 2 de Mayo 1ª de
Secretaria Secretaria

Sesion ordinaria en 2ª convocatoria del dia 2 de
Mayo de 1902

Presidida por el Alcalde
de cuya la Corporacion de la corresponden
diente y D. recibidos
En virtud de las prevenciones hechas por
el Sr. Delegado y Jefe de Hacienda de esta
da hacer el mayor ingreso posible por
los conceptos de consumos y cedidos
Luego despues la tercera proposicion de la
Secretaria que en consideracion a que de la
importancia grande mayor el ramo de
denominado de Leña y se ruben delegar no pue
da dar ningun ingreso posible por
cobrando en el bar contiguo al puente con Pique
da gestionada con el Sr. Diputado Sr.
me del mismo la adquisicion del terreno nece
sario para que luego el mayor arbitrio posible Ofrecen
de hecho cesion gratuita de todos los terre
que se necesiten a contar de que el
Ayuntamiento cobre el mismo de cuyo
de acuerdo por unanimidad con los
los maestros Antonio Miguel, Jorge Serra
Roch y Jaime Prats y Roch y Pedro
dar el Ingeniero Vidal para que formen
las proposiciones en la proxima sesion
y en su vista se acordara
La Alcaldia manifiesta haberle dado
cuenta el Sr. de haber roto o inutilizado
el pico (Hacha) y cavar de los ramos de
herramienta y en su vista se acuerda dar

AHP
Caja 1

del obra de cuya construcción se encarga
para el maestro primero del municipio
Y no habiendo otra cosa de que tratar
Levanto la sesion

Juan Marbordell Gumersindo Prades

Vicente Castellá Jaime Terrats

Sesion ordinaria del 31 de Mayo de 19
Presidida por el Alcalde
Leido lo D. y aprobado
Seguidamente la Presidencia hace
la convocatoria de ensanche en el prolongado
camino de Parrá el trozo contiguo á la fa-
brica del Sr. Bordoy a partir desde los pretiles
de entrada al portal accesorio de dicha fabri-
al punto que ya está determinado en el te-
dero de Casas Balutpas • y vista la utili-
dad de tal mejora, se aprueba por
unanimidad
Y no habiendo otra cosa que tratar
se levantó la sesion

Sesion Ordinaria del 7 de Setbre de 1902
Leyose el acta de la anterior
La Presidencia significa la conveniencia de obte-
ner autorizacion superior para la Obra Local arego-
sfuerzo propone la aprobacion del siguiente para adqui-
rir o facilitar a la Comunidad locales para la escue-
la de niñas y de acuerdo por unanimidad se
faculta al Presidente para que en obligue la comisaria
Diocesana y gestione cerca del Gobierno la adquisicion de
local para instalar la escuela creada por el ar-

[illegible] Correo hasta hoy
[illegible] recibido celebrando
[illegible] vista de estar en todo conforme el examen
[illegible] dado en todas sus partes por hallarse sin reparo
[illegible] insignificantes diferencias en las comprobaciones
[illegible] se han dado de acuerdo remitirlo con la cuenta
[illegible] por mitad que se interesa
[illegible] Cuenta liberada y conforme la comprobación con
[illegible] el recibo del Negociado de Hacienda acordaron
[illegible] se ponga de ello conocimiento de dicho funcionario
[illegible] Y no habiendo mas asuntos de que tratar se
[illegible] levanta la sesión.

Juan Marbovell Gerónimo Alabó

Vicente Castelló [illegible]

Ante mí [illegible]
[illegible]

Sesión del día 30 de Agosto de
[illegible]
Alcalde

Sesión ordinaria en 2ª convocatoria del 2 de
Septiembre de 1802

Leída y aprobada el acta de la anterior
se dio cuenta de las D.C. y correspondencia
seguidamente dió cuenta la alcaldía del estado
de las obras que se hacen en el camino de
[illegible] y en vista de lo anteriormente [illegible]
[illegible] se acordó archivar el asunto de [illegible]

para hacer el aforado de toda la
carrera de Torre Miguel y hacer el costado de
nado de la parte de abajo de la carrera con
mento y arena
y se levantó la sesion
Juan Marterell Geronimo Flado
Vicente Castelló
Pedro Salamanca

Sesion ordinaria del dia 6 de Septiembre 1802
Se aprobó el acta anterior
Libs D.O. y correspondencia
A propuesta de la Alcaldia se acuerda
por unanimidad aceptar el cuarto ca-
labozo para que reuna mejores condi-
ciones higienicas y de seguridad para los
detenidos.
Acto seguido se dió cuenta del proyec-
to del presupuesto para 1803 y suficien-
temente discutido se aprueba y acuerda
ponerlo de manifiesto á efectos de reclamacio
Se levanto la sesion
Juan Marterell Geronimo Flado
Pedro Salamanca

AHP
Caja 1

DOCUMEN
a

Sesion ordinaria del dia 5 de Octubre
Diaria
Sesion ordinaria en 2ª convocatoria del dia 7 de Octubre las 19
Alcalde Siendo las 19 y 30 minutos de la tarde
Llado
Palmer
Castello
se dio lectura a las actas y correspondencia
de haber sido reclamada por el guarda borga
de Palmer la ayuda de peon de este ayuntamiento
necesario para recomponer el camino que
atraviesa dicho predio por la parte del pinar
y siendo este de mucho transito para este
vecindario por unanimidad se acordo
prestar el servicio que se reclama
Acto continuo hace saber la presidencia
la propuesta que le ha hecho D Juan Llps
secretario de este Ayuntamiento de fac-
ilitar la piedra que se necesite para la re-
cision del camino que se ha reparado contigua
a su finca siempre y cuando que el
transporte corra por cuenta de dicho
Sr Se acuerda por unanimidad aceptar esta
oferta y darle un voto de gracias por su
liberalidad cual lo demuestra ya en otras ha
ocasiones pues gratuitamente presto su ayuda
en la formacion de cerao de piedra en
La comision de vecinos de Palma

DOCUME
N3

Sesion ordinaria del 29 de Marzo de 1900

En la villa de Estellencs a veinte y nueve de Marzo de mil novecientos, siendo la hora de las diez y ocho y en la Casa consistorial de esta villa se reunieron bajo la presidencia del Señor Alcalde D. Juan Portorell y los Señores Concejales al margen relacionados al objeto de celebrar sesion ordinaria

Abierta esta por el Sor Presidente se dio seguidamente lectura del acta de la anterior que fue aprobada

Acto continuo fue dada cuenta a la Corporacion de los Boletines y correspondencia oficial recibida en la anterior semana dandose de todo ello por bien enterados los concurrentes

Fue asimismo leida la Circular del Gobierno de provincia fecha diez y siete del corriente acerca de certificacion negativa de distribucion de fondos por no haber obtenido este municipio ingreso alguno

Enterada tambien la Corporacion de la Circular de la Junta Central del Censo electoral fecha ultimo acordo se diera al mismo exacto cumplimiento

En cumplimiento al acuerdo tomado en sesion del 22 ultimo ha sido presentada la cuenta de recaudacion del precitado trimestre de 1899 y hallada en un todo conforme fue por unanimidad aprobada lo mismo que la relacion de fallidos que la acompaña con la cantidad de ciento cincuenta pesetas de todo lo cual se libra el duplicado para entregarlo al Recaudador D. Bartolomeu y

el original que sea archivado en Secretaría.

En visto de lo que por la Tesorería de Hacienda se interesa queda acordado pase á aquella oficina el Secretario del Ayuntamiento para hacerse cargo de las Cédulas personales haciendo despues de ellas entrega al Recaudador del Municipio.

En cumplimiento á lo que dispone la vigente Ley de reclutamiento en su artº 12º y el reglamento para su ejecucion en el artº 4º queda acordado.

Nombrar á D. Juan de Luque Secretario de este Ayuntamiento, que no tiene interes en el presente reemplazo, Comisionado para la conduccion de mozos á la Capital y en su dia la presentacion á la Zona, para su ingreso en Caja, y para el supuesto de que dicho D. Juan de Luque no pueda por cualquier motivo representar á este municipio en los casos de referencia, queda facultado el Sr. Alcalde Presidente para designar la persona que haya de sustituirle en tal cometido.

En consideracion al mal estado en que se halla el camino de Zarria y en vista de la mejora que en él se realizaria haciendo un pequeño desmonte en la pendiente ó promontorio que existe contiguo al punto conocido por Can Rafalet, se acuerda que el peon con ayuda de otro dé comienzo á aquel trabajo y recorra el camino susodicho

Y no habiendo otra cosa de que tratar el Sor Presidente levantó la sesion

AHP
Aj. Establiments
Caixa 2. núm. 6

Sesion ordinaria en 2ª convocatoria del día 8 de Abril de 1869

Alcalde
Ferrasa
Salamanca D.
Salamanca P.J.
Ulldecona
Gil

se aprueba el acta anterior.

En vista de haberse recibido los documentos relativos á la utilidad pública para el servicio de las aguas del molino Jaume Compte Morda se acuerda remitirlos á la Diputación de Tarragona para su expediente de propiedad y declarando probado.

Dióse cuenta de la solicitud presentada por Bernardino Sora en la que en vista se acuerda pase á la Comision de caminos para su informe.

Sesion ordinaria en 2ª convocatoria del dia 25 Abril

Alcalde
Ferrasa
Gil
Salamanca P.

Se aprobó el acta de la anterior.

Se dió cuenta de los R.O. y correspondencia recibida quedando acordado el puntual cumplimiento de las disposiciones que á este municipio concierne.

Los Sres. de la Comision de caminos informan al Ayuntamiento que habiendo surgido algunas dificultades respecto al trazo del camino del Senat han dejado para otro dia dar su dictamen que acordaron en vista de los datos que para resolver tienen reclamados en consecuencia.

Significó el Sr Alcalde que habiendo notado algunos desperfectos en la pared existente entre la finca Son Miguel y el camino de Lleida y propuso su reparacion, á lo que manifestó el Sr Gil que á su juicio era de exclusivo cargo del propietario de la indicada finca la conservacion de la pared de referencia por lo que propone se informe al dueño á quien corresponde el gasto de dicha

vación y luego acordar como proceda.

Propone el Concejal Sr. Gil y así se acuerda, que por los empleados de este ayuntamiento se proceda á la formación de un padron de los vecinos de toda clase existentes en este municipio y así se acuerda, debiendo el espresado padron estar formado y datos de cuenta en la segunda sesion del mes de Mayo.

Sesion del dia 2 de Mayo de 1909

Alcalde — Morcillo — Gil — Salamanca

Sant y Salamanca P. Jr.

Presidida por el Alcalde

Dada lectura de la correspondencia y D.D.

Dada cuenta de la Comunicacion del Sr. G. de la Provincia fecha 29 de Abril corriente por la que se interesa el nombramiento del espediente de adquisicion y construccion del nuevo cementerio se acuerda convocar la J. M. de Sanidad y en vista de su parecer acordar como proceda.

A propuesta del Sr. Gil se consigna en acta su pesar de no haberse presentado á la discusion del Ayuntamiento las cuentas de 1908 cuando hace 5 sesiones á tres estaban ya á la orden del dia.

Se acuerda cercar la pared entre Don Miguel y camino de Cabrera.

Se pasa al Sr. Gil del incumplimiento del acuerdo tomado por el Ayunt.to en sesion de dia 11 de Abril ~~imponiendo al Sr. Alcalde la multa~~ relativo al abuso que comete ~~el vecino~~ el maestro herrero Juan Paz obstruyendo la via pública esparciendo al poner llantas en las ruedas de carruajes

DOCUMENT 33

AGCH
VI-127/8

Partido de Palma

Establecimientos.

Proyecto de reformas de alineaciones y rasantes de la calle "Camino de Sarriá".

Año de 1913

Nº 287

Memoria explicativa

A la salida del pueblo de Establiments hállase un camino que confronta el predio de Sarriá. Dicho camino, en la parte más próxima a la villa, se ha convertido en verdadera calle por haberse construido gran número de casas lindando con él. Recientemente, con motivo de varios los que intentan edificar junto a aquella vía, el Ayuntamiento creyó llegada la ocasión de proyectar una reforma de alineación que evitase las desagradables irregularidades que en la actualidad presenta.

Requerido el concurso del Ingeniero Jefe de Provincia, por conducto de la Diputación, se le formuló el proyecto de reforma que tenemos la honra de presentar. Con él se ha tomado por punto de partida el ángulo entrante que forma actualmente la vía junto al número 3 del plano en la de los números pares, cuya recta

alineación se ha obtenido uniendo aquel punto con el extremo de un arnacho por- tillo situado ~~frente~~ frente al número 14 del referido plano. ~~De este punto~~

Obtenida de este modo la línea A.B. se ha unido el último de dichos puntos con el C. frente al nº. 17 del plano resultando ~~obtenida~~ de este modo la línea B.C. Trazando paralelas a dichas líneas por el lado de los números impares, distanciadas 7,00 mt. de las de los números pares, se han obtenido las nuevas alineaciones para aquel lado.

El perfil no diferirá gran cosa del que tiene actualmente el camino. Se ha unido el punto 5 del plano con el 8 situado en el paso que conduce a "San Miguel" que queda al mismo nivel actual y unido el punto 7 con situado en el borde de dicho paso, con el ~~14~~ que resulta de levantar 0,21 mt. el punto 14 en donde ya se vuelve a tomar

el camino viejo se obtienen los dos primeros tramos de la nueva rasante que resultan ser una pendiente de 0,0197 m/m por metro en una longitud de 65,00 m. y una rampa de 0,0067 m/m por m. en una longitud de 143,50 m. Por último, uniendo el punto 14 ~~[illegible]~~ con el 16, cuya cota no varía, se ~~obtiene~~ y prolongándolo hasta el 17, se obtiene el último tramo, que resulta una pendiente de 0,0017 m/m. por metro en una longitud de 141,00 m.

Los terraplenes que tendrían que efectuarse (observando en los ángulos van señalados con aguada amarilla y las nuevas alineaciones del plano con tinta de carmín, conforme a la legislación vigente en la materia

Palma 14 Mayo 1917

El Ingº. de Puentes

AHE
Aj. de Melincué

Sesion ordinaria en la Comisaria del dia 5 de Junio de 1919
Alcalde - Cornes - Funes - Galvan
Se aprueba el acta de la anterior
Se lee una comunicacion Inspector Comercial de Sanidad relativa al nuevo reglamento se acuerda delegar al Secretario para que pase a recojer el reglamento y en caso dado se resolverá lo que proceda
Se trata como darle fin al proyecto de ordenanza reglamentaria
Vista el espediente de expropiacion de terreno Dpto Belgrano conforme con el proyecto de decreto se declara aprobado con excepcion
Se comisiona al Sor Alcalde a dar 15 jornales para la entrada del arroyo Pinas de acuerdo con la Corporacion del Norte y cubrir los gastos que el levantamiento de los diques ocasione

Sesion ordinaria en la Comisaria del 12 de Junio de 1919
Alcalde - Funes - Galvan - Alcalde
Se aprueba la anterior y se dio cuenta de la correspondencia y D. D.
Conferido el Dictamen del acuerdo del Gobernador de la Provincia fecha 11 del que cursa se acuerda aceptar el descuento y proceder cual en el se previene.
En consideracion a la escasez de agua que se ha dejado sentir en la localidad despues de varias discusiones se acuerda estudiar la manera de distribuirla con equidad ~~el agua é intereses~~

Luciano Alonda Galvan Alcalde

Jorge Funes

Ayuntamiento de Palma (1932)

NOMENCLATOR

de las Avenidas, Calles, Caminos,
Carreteras y Plazas
de Palma de Mallorca y su Término

NOMBRE ACTUAL	Nombre antiguo	ENTRADA	SALIDA	Distrito	Sección
Camino Destre.—Son Sardina		Pasatempe	Carretera Sóller	8	9-10
Camino vecinal de Génova a Porto-Pí.				9	4
Cam. vec. de Génova a Sant Agustí				9	3
Camino Ca'a Frare de se Torre				9	8-11
Camino Donarda.—Secar del Real		Carretera Esporlas	Carretera Puigpuñent	9	8
Cam. de Ca'n Barceló—Establimenta.		Carretera Esporlas	Camino Sarriá	9	9
Camino de Génova		Andrea Doria	Límite Castillo Bellver	7	4
Camino de Génova		Límite Castillo Bellver	Cuatro Caminos	9	4
Camino de Jesús		Letra V. Ensanche	Garriga Rassa	8	5
Camino de Jesús.—Son Anglada		Puente Riera	Establimenta	9	7-9
Cam. dea Moli de sa Torre. S. Español.		Camino vecinal Real	Predio Ca'n Borrás	9	9
Camino des Moliners		Carretera Sineu	Término Marratxí	4	3
Camino de Montaña.—Creu Vermeya y Ca'n Tunis.—Los Angeles		Término Marratxí	Término Lluchmayor	4	3-9
Camino Nuevo. Se Rota, Génova		Camino dels Reis	Son Ferreret	9	4
Cam. vec. de Sant Jordi 1 y 2 a 29 y 18		Carretera Lluchmayor	Término Lluchmayor	4	5
Cam. del Palmer, Coll d'en Rebassa		Pastilla	Son Suñer	4	8
Cam. vec. del Real. — Secar del Real 1 a 49 y 2 a 8		Carretera Valldemosa	Son Español	9	8
Camino vec. del Real.—Son Español		Son Español	Carretera Valldemosa	9	11
Camino dels Reis, 2 a 6		Término Marratxí	Secar del Real	8	9-11
Camino dels Reis		Secar del Real	Término Calviá	9	4-5-8
Camino Roig.—S'Olivera		Carretera Sóller	Indioteria	8	8
Camino Roig.—Indioteria		Torrente Bárbara	Término Marratxí	8	11
Camino de Salard.—Vivero		Carretera Inca	Caretera de Sineu	4	1
Camino de na Sardana.—Indioteria		Camino viejo Buñola	Carretera Sóller	8	11
Camino de na Sardana.—Son Sardina.		Carretera Sóller	Camino dels Reis	8	9
Camino de Sarriá.—Establimenta		P. Rutló	Predio Sarriá.	9	10

VIII

NOMBRE ACTUAL	Nombre antiguo	ENTRADA	SALIDA	Distrito	Sección
C.ª de S'Atalaya o Deuma.—Establimenta		Carretera de Esporlas	Camino de Sarriá	9	10
Camino de Se Pleta.—Son Español		Camino de Coma Freda	Reva	9	11
Cam. de sa Porchada, Establiments		Camino Forn des Vidre	Camino S'Atalaya	9	10
Camino vec. des Serral, La Vileta		Camino vecinal La Vileta	Predio Son Anglada	9	7
Camino de sa Vela, Establimenta		Camino de la Torre	Carretera Puigpuñent	9	9
Camino de Son Berga. Son Español		Camino vecinal del Real	Carretera Valldemosa	9	11
Cam. de Son Bausanet. Establimenta		Carretera de Esporlas	Predio Son Bausanet	9	10
Cam. de Son Cladera—Pla de'n Fustá.		Carretera Son Cladera	Mayol	4	1
Camino de Son Espases				9	8
Cam. S. Fangos, S'Aranjasa, EE. UU.		Camino Son Metje	Carretera Militar	4	6
Camino de Son Ferragut, S'Olivera		Carretera Sóller	Son Ferragut, predio	8	8
Camino Son Ferrer.—Sant Jordi		Camino vecinal Palma	Carretera Manacor	4	5
Cam. de Son Güells.—Pla d'en Fuster.		Carretera Sineu	Sin salida	4	1
Camino Son Metje.—S'Aranjasa		Carretera Lluchmayor	Al mar	4	6
Cam. de Son Prunés. Ca'n Tunis, Creu Vermeya		Camino Montaña	Son Orlandis	4	3
Camino vec. de Son Rapiña		Industria	Al campo	9	5
Camino Son Ripoll.—Son Sardina		Pasatempa	Carretera Valldemosa	8	9
Camino de Son Sili.—Ca'n Tunis, Creu Vermeya		Carretera Manacor	Carretera Sineu	4	3
Camino del Torrente.—Son Español		Sur	Camino de sa Pleta	9	11
Camino de la Vileta.—La Vileta		Letra G. Ensanche	Predio Son Quint	9	5-6
Campana		Santo Cristo	Moyá	2	2
Campana.—Establiments		Camino Sarriá	Camino de sa Torre	9	10
Campaner		Pueyo	Capuchinas	6	2
Campo.—Molinar		Carretera Lluchmayor	Iglesia	3	15
Canala		Obispo	Angeles	6	2

IX

PLAN NACIONAL DE VIAS PROVINCIAL

CATALOGO DE LAS CARRETERAS O CAMINOS EXISTENTES EN LA PRO

DENOMINACION	IDENTIFICACION DEL TRAMO				LONGITUD	PLAT (A
	ORIGEN		FINAL			
	PK	LOCALIZACION	PK	LOCALIZACION	Km	TOTA m
Vecinal de la Real		Camino dels Reis		Calle Rivas	1'25	8
" " " "		Calle Rivas		Carretera Valldemossa	4'00	5
C'as Frare de sa Torre		C/ Alcázar de Toledo		Cª Vecinal de la Real	1'00	4
de Son Berga		" " " "		Carretera Valldemossa	1'00	4'50
de Sa Pleta		C/ Larga		Al Campo	1'20	3
C'an Rava		Cª Vecinal de la Real		C/ Larga	0'33	3
es Noves		" " " " "		Carretera Valldemossa	0'08	4
Ripoll		Carretera Valldemossa		Monseñor Mairata	0'07	3'50
ltán General		Pl. Eduardo Dato		Cª Cementério	1'20	5
"		Cª Cementério		Predio Sarrié	1'65	4
a de Vidre		C/ Alcázar de Toledo		Cª Capitán General	0'09	4'50
Mayol		" " "		Término de Esporles	1'75	3'50
Oestro		C/ Monseñor Mairata		Carretera de Sollet	0'08	5'50
		Cª Dels Reis		Carretera de Soller	2'25	3
Mayor		" " "		Polígono Industrial	0'63	4
rt		C/ Aragón		Cª Viejo Buñola	1'65	6
aña		C/ Mayor		Cª Viejo de Sineu	1'9	4
		Cª Viejo Sineu		Carretera Manacor	0'9	8
		Carretera Manacor		Pista Son San Juan	2'0	6
nal Son Oliver		Acequia Sant Jordi		Cª Can Capó	11'6	4
Siguié		Carretera Manacor		Terrenos Aeródromo	0'5	6
a Acequia		Carretera Lluchmayor		C/ 152	1'5	5
Correu		Carretera Manacor		Terrenos Aeródromo	1'0	4
nal de Sant Jordi		Carretera Lluchmayor		Carretera Manacor	3'1	6
nal de la Vileta		Cª Viejo Sineu		Carretera Manacor	1'8	3'5
Son Rapiña		Carretera Manacor		Pl. SantoJordi	2'2	5'5
Reis		C/ Pascual Tibot		Cementério La Vileta	3'3	5'5
"		C/ The. Juan Llobera		Urb. Son Vida	3'2	6
"		C/ Génova		Cª Vecinal Son Rapiña	1'5	3
"		Cª Vecinal Son Rapiña		Cª Vecinal la Vileta	0'7	3
"		Cª Vecinal de Jesús		Torrente	0'6	15
"		Torrente		C/ Coronel Beorlegui	0'23	6
		C/ Coronel Beorlegui		Carretera de Sollet	2'80	6
		Carretera de Sollet		Cª 140	1'60	3'5
					51'71	


M
N
O
Q
P
R
Etablissemens
Terme


ERMIND
D.
b.
S.
S.
e.
K.
J.


52-a
53-a
7-a
5-a
6-a
San Malferit
Sant Lebrés

PRESIDENCIA DEL GOBIERNO

DIRECCIÓN GENERAL DEL INSTITUTO GEOGRÁFICO Y CATASTRAL

BIBLIOTECA INSTITUTO

INSTRUCCIONES

PARA LA EJECUCIÓN

DEL

CATASTRO TOPOGRÁFICO PARCELARIO

8517

MADRID — TALLERES DEL INSTITUTO GEOGRÁFICO Y CATASTRAL — 1943

topográfica de los polígonos y la posición relativa de cada
ue le rodean están definidas por los trabajos y datos del
el que los distintos polígonos están ligados a las redes de
ésica.
ada parcela y su representación gráfica dentro del polígono
ediante el levantamiento del plano parcelario del polígono
e las parcelas que contenga. El polígono se considerará, a
o, independiente de los demás que componen el término
ción geográfica y topográfica es conocida.
pográficos constituyen unidades aisladas en los levanta-
estas instrucciones y sus dimensiones medias, relacionadas
terreno y dimensiones de las parcelas que comprendan, se

á efectuarse el levantamiento de los distintos polígonos se
que no haya, en general, parcelas representadas por una
etros cuadrados en el plano (media hectárea del terreno a la
e total ocupada por las parcelas que no lleguen al límite de
licado, no debe pasar del 25 por 100 de la superficie total

ujado en la escala que corresponda a su grado de parcela-
siones tan pequeñas que no queden representadas gráfica-
o mayor de dos centímetros cuadrados, además de figurar
ral del polígono dentro de él, se dibujarán aparte, aisladas
es, a una escala tal que quede cumplida la condición ante-
ación se hará en la misma hoja donde se haya dibujado el
e, las escalas que deberán adoptarse serán:
1 25 por 100, aproximadamente, de su superficie la ocupen
tárea, escala de 1 : 2.000.
más del 75 por 100 de la superficie parcelas comprendidas
: 5.000.
5 por 100 corresponda a parcelas mayores de diez hectá-

de bosques, eriales, terrenos rocosos, improductivos, dunas,
1 : 25.000.

gonos topográficos en la escala de 1 : 2.000 será, en general,
de 1 : 5.000 se procurará aumentarlos a 300, y aun si fuera
: 10.000, a 400, no debiéndose pasar de 400 hectáreas. No
de 1 : 25.000 y los polígonos que figuren en las planimetrías

superen al límite fijado de 400 hectáreas sin que exista en el interior de los
topográfico alguno para dividirlos, se podrá aumentar en la medida ne
anterior.

Para formar polígonos del tamaño indicado en el párrafo anterior se
planimetrías del Mapa como límites de los mismos los detalles topográfi
para que tal condición quede cumplida, aun cuando queden en el inter
elegido otros polígonos menores, formados también por detalles topogr
gonos así elegidos se señalarán en las planimetrías del Mapa y constitui
topográfico-catastrales.

Los límites de estos polígonos serán siempre líneas permanentes no e
ciones, como ríos, arroyos, caminos vecinales, carreteras, canales, etc. Se
tanto, de arroyos cuyo curso pueda variar, caminos rurales que no estén bi
y puedan asimismo cambiar de un año para otro, sendas, caminos de
puedan perderse y, en general, de cuanto no presente garantía de inmutabi

De no existir líneas estables y convenientes, podrán formarse polig
200 hectáreas, pero se dividirán en dos o más secciones, siguiendo
lindes características de parcelas, a ser posible. Los planos de estas secci
rán aisladamente como si fuesen polígonos distintos.

12 Cada uno de los polígonos topográfico-catastrales en que se haya
mino municipal irá designado por un número, empezando por el norte, s
este, después al sur y al oeste, continuando por este orden hasta terminar

13 Se sacarán cinco copias de las planimetrías así divididas y numer
una se remitirá al Ayuntamiento respectivo, en cumplimiento de la Rea
Agosto de 1926; dos se mandarán a la Brigada de Catastro Topográfico
pondiente, de las cuales el Jefe de la Brigada entregará una al Topógra
encargados del levantamiento parcelario en el término municipal de que se
quedarán en la Dirección para las necesidades de ésta.

Las copias deben ser fieles reproducciones de los originales de las
sólo porque en ellas están representados los polígonos topográfico-cata
de 1 : 25.000 y sus posiciones relativas, sino porque sobre estos polígon
minarse las superficies de las zonas de terreno que hayan de representar
conforme al número **10** de estas instrucciones.

A) LEVANTAMIENTO DE LAS LÍNEAS PERIMETRALES O LÍMITES DE LOS

14 Dividida la planimetría de cada término municipal en polígonos t
trales, con arreglo a las normas anteriores, el Jefe de la Brigada asignará
los polígonos en que haya de operar, abarcando todo o parte del término.

recho a esperar de toda obra de Catastro que ha de conducirnos
ocimiento e identificación de las parcelas, valiéndonos de los mis-
ido precisos para conseguir su representación gráfica. Pero, entre
ntaciones no conduzcan de otro modo la obra catastral de España,
os de seguir ateniéndonos al empleo de las técnicas topográficas
que todos nuestros Operadores de Catastro conocen perfecta-
e beneficio en el coste de la producción.
gar que, fundamentalmente, nuestros métodos topográficos nos
nes gráficas por rumbos de brújula y medidas estadimétricas. Los
n errores que, en algunos casos, son muy sensibles, y para desvir-
otra parte, mayor rapidez en las operaciones de campo, hacemos
nidas con cinta métrica, sin que su empleo pretenda llenar otros
as técnicas topográficas más elevadas que la nuestra.
s de determinar con brújula la posición de dos puntos próximos,
puede originar una sensible deformación en magnitud y en posi-
preceptuado en nuestro Servicio que en terrenos de valor y en
queñas distancias entre dos puntos se tomen con cinta. Medidas
a una buena representación de las líneas con ayuda, además, del
be ser una transcripción fiel de la forma a representar. Está esto
una práctica que lleve a la construcción geométrica con datos de
l con cinta de la distancia entre puntos distantes uno de otro más

pográfico, sin duda con el buen deseo de llevar una mayor exactitud
n carácter diferente el empleo de la cinta en los casos siguientes:
banos y edificaciones aisladas; segundo, en puntos destacados, y
lles topográficos.
aciones aisladas.—Las edificaciones aisladas tienen, en ocasiones,
Su representación en nuestros planos debe ser producida determi-
tos singulares capaces para reproducir su forma con ayuda de un
nedidas con cinta para la eficacia de los datos tomados de puntos

s urbanas.—Generalmente, a falta de la delimitación de las zonas
o Servicio acepta como tal la línea física de edificación. Ésta debe
Operador fijando los puntos de inflexión, trazando un verdadero
an de ser tomadas en consideración las entradas de vías, si éstas no
gráfico externo a la zona urbana y las medidas que verifique con
clusivamente al control de situación de puntos próximos. En modo
los datos de cinta elementos geométricos constructivos del detalle

e para los contornos o perímetros de zonas urbanas es preciso la

determinación de puntos de inflexión y singulares para obtener una
un buen croquis y datos de cinta entre puntos muy próximos.

Excusado es decir que la línea poligonal de separación de las zo
una línea que no tiene la pretensión de representar, ni en sus límites,
tenidas en el perímetro.

Segundo caso: *en puntos destacados.*—El punto destacado de un
determina por rumbo y distancia con la lectura reiterada sobre mira
es menor de 10 metros se aconseja medir esta distancia con cinta m
toman también con cinta distancias mayores de 10 metros y alguno
putan, en los dos casos, como parte de un módulo por mediciones
ciones *no son computables*, pues sustituyen a la medición estadimét
sable del cómputo de módulos por destacados con una doble ve
sobre la medición con mira: precisión de la medida efectuada y un
en obtenerla.

Tercer caso: *en lindes de detalles topográficos.* — Es precepto
detalle topográfico (camino, senda, acequia, arroyo, barranco, etc.)
sus márgenes fijando la otra por medidas con cinta del ancho del de
de estación, cada vez que el ancho varíe sensiblemente, cuando
10 metros. Cuando el ancho está comprendido entre 10 y 100 m
variaciones por puntos destacados y medidas de estadía, y cuando
las dos márgenes son levantadas con independencia, procurando qu
un recorrido del detalle no superior a 500 metros.

En todos los casos tiene que responder esta aplicación de me
fijeza del punto que ella determine, no olvidando en ningún mome
no poner trabajo de campo y gabinete en datos innecesarios que ha
más costosa.

24 *Parcelas y subparcelas catastrales.*—Se entiende por «par
la porción de terreno cercada por una línea poligonal que pertenez
o a varios proindiviso dentro de un término municipal. La línea
referencia será la que separa la parcela de otras de distintos propie
polígono topográfico, bien como linde de finca o como margen d
dominio público.

Si dentro de un perímetro cerrado que limite terreno perten
existiese una o varias porciones de terreno de otro o de otros propi
parcelas, tendrán consideración de tales sólo estas parcelas enclava
comprendido entre el perímetro envolvente y envuelto.

La finca rústica podrá estar formada por una sola parcela catas
guas de un mismo propietario, dentro de un término municipal o
vías terrestres o fluviales de dominio público.

Luego de recibo el ofo de V.
S. Ilma y los con. del pasado
al Obispo y Sandoval
lo he hallado pronto a
los ornamentos como
pondientes y que estado
pueden celebrar en él
lo del Sr. Vicario.
Dios que a V. S. Ilma y S.
guarde. Abril 23 de 1855.

Andres Vallejo Pro Sr

S. Secret. de gobierno del Sr. Obispo de esta Diocesis

DOCUMENT 42

OFFICIALIS
CURIÆ ECCLESIASTICÆ

Ad Praxim pro Foro Eccleſiaſtico, tum Sæculari, tum Regulari, utiliter aptatus, ac Summorum Pontificum Litteris, Oecumenicorum Conciliorum Decretis, Sacrorum Canonum Statutis, necnon recentioribus Sacrarum Congregationum Reſcriptis opportunè inſtructus.

AUCTORE R. P. F.

AUGUSTINO MATTHÆUCCI

Lucenſi, Ordinis Minorum Regularis Obſervantiæ Sancti Franciſci, Sacræ Theologiæ Lectore Jubilato, ac in Romana Curia olim Secretario.

OPUS PRÆLATIS, REGULARIUM Superioribus, Parochis, Confeſſariis, cunctiſque Eccleſiaſticis; necnon Theologis, Dogmatiſtis, Canoniſtis, Inſdicentibus, Cauſarumque Patronis, maximè utile, ac neceſſarium.

Spectat ad Conventus Salutiz

Bibliothecam S. Bernardini

VENETIIS, MDCCXVII.

E Typographia Balleonii.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

Digitized by Google

uſque ad diem, &c. menſis, &c. anni, &c. Guardiano P. N. eſſe .... (hic numerus exprimatur) *& celebratas eſſe* .... *Celebrandas verò intuitu manualis eleemoſynæ eſſe* ..... *& celebratas eſſe* .... *Ac proindè nos infraſcripti d. Conventus Sacerdotes, etiam cum noſtro juramento teſtimonium reddimus eis, ad quos ſpectat, omnibus dictis oneribus, prout in dictis libris notatur, & in eis refertur, eſſe ſatisfactum, & adimplementum datum & Et iſto modo, &c. & non aliàs, &c. præſentes propria manu ſubſcriptas, ſolito Conventus ſigillo munivimus. Datum &c.*

Ego N. Sacerdos cum juramento atteſtor.

Et ubi aliqua adhuc adimplenda remaneant, numerus exprimatur, ſignificando, an eleemoſynæ ſint in eſſe, vel non.

§. III.

Oratoria.

Occaſione examinis ad præjacta præmiſſi, locus aptus videtur, ut quædam pariter notentur de Oratoriis, & maximè privatis, quorum indultus plures Nobiles, & Domicelli à Sede Apoſtolica receperunt.

71 Quæritur. *An in Oratoriis privatis poſſint Miſſæ celebrari.*

Reſp. Eſt certum, de Ordinariorum licentia non poſſe (niſi facultatem habeant id concedendi, authoritate delegata à Pontifice.) Nam nullo caſu authoritate ordinaria ipſi poſſunt permittere, & indulgere, ut in privatis domibus Miſſæ per Sacerdotes, ſive Sæculares, ſive Regulares celebrentur, ad text. Trid. *in decret. de obſerv. & evitand. in celebratione Miſſæ ſeſſ. 22. de ſacrific. Miſſ.* ibi: *Nec patiantur privatis in domibus, atque omninò extrà Eccleſiam, & ad Divinum tantùm Cultum dedicata Oratoria, ab eiſdem Ordinariis deſignanda, & viſitanda, Sanctum hoc ſacrificium à Sæcularibus, aut Regularibus peragi.*

72 Et hinc patet, duo eſſe Oratoriorum genera; ſiquidem alia ſunt Oratoria publica, quæ nimirùm extra privatos domos, Epiſcopi auctoritate ad Cultum Divinum ſunt erecta; & alia privata, quæ in privatis domibus, & intra domeſticos parietes vel in privato ſolo abſque licentia, & approbatione Epiſcopi, à quovis ad orandum poſſunt conſtrui; & quæ hodie ſunt Oratoria, cras arbitratu domini eſſe poterunt Camera, ex obſervatis à Gloſſ. *in Clement. Quia contingit, in verb. Altare, de religioſ. domib.*

73 Inter quæ nunnulla alia conſiderantur diſcrimina.

I. Quòd Oratoria privata non habent jus aſyli, nec in eis quis fruitur Immunitate Eccleſiaſtica. Nam hæc fundatur in reverentia loco ſacro, & religioſo debita; quæ qualitas in privatis non reperitur; ſicut eſt in publicis, utpotè Epiſcopi licentia, & canonica approbatione erectis.

II. Quòd publica poteſt Epiſcopus viſitare, ut videat, an honeſtè tractentur, & cum decentia; non verò privata, quia hæc non ſunt loca ſacra, pia, vel religioſa, utpotè non erecta auctoritate Epiſcopi; adeòque ejuſdem poteſtati non ſubjecta. Verùm, ubi præcederet accuſatio, aut denunciatio, vel publica fama, quòd Oratorium indecenter teneretur, tunc poſſet Epiſcopus procedere ſuper defectu in judicio accuſationis, denunciationis, aut inquiſitionis, ſecundùm ea, quæ habentur, *cap. Qualiter, & quando, tit. 2. de accuſ.* Et ita poſſet accedere ad Oratorium privatum ad videndum, an conſtatet de corpore delicti, ut dixit Petra *tom. 2. comment. ad conſt. 8. Honor. III. ſect. 1. num. 60.*

III. Quòd in privatis non poſſunt publicè teneri, & pulſari campanæ; benè verò in publicis.

IV. Quòd publica debent habere januam in via publica, non tamen privata.

V. Quòd in publicis Miſſæ celebrari poſſunt ſtatim, ac ab Epiſcopo publico cultui ſint canonico ritu erecta; ut ex allegat. textu Concilii. In privatis verò Miſſæ celebrari non poſſunt ſine indulto Apoſtolico, adeòut nec Epiſcopi ex cauſa id poſſunt permittere, prout dixit Sac. Congreg. Concil. quæ conſulta: *An Epiſcopus, attento Concilii Decreto, in prætoriis exiſtentibus in domibus privatorum, celebrandi Miſſas licentiam ex cauſa concedere poſſit? Cenſuit non poſſe, ſed hanc licentiam petendam eſſe à Sede Apoſtolica, prout poſt Conc. Trident. hactenus obſervatum eſt*, Fagnan. *in 3. ad cap. Auctoritate, de conſtit. num. 18.* Etiam ad effectum, ut infirmus pro Viatico com-

mit-

DOCUMENT 43

41504

UNIVERSÆ THEOLOGIÆ MORALIS ACCURATA COMPLEXIO

INSTITUENDIS

CANDIDATIS ACCOMMODATA,

In qua, graviori præsertim S. THOMÆ auctoritate, atque solidiori ratione ductibus quæstiones omnes, quæ ad rem Moralem pertinent, brevi ac perspicua methodo resolvuntur

A P. F.

FULGENTIO CUNILIATI

ORDINIS PRÆDICATORUM,

CONGREGATIONIS

B. JACOBI SALOMONII,

Exlectore Sacræ Theologiæ Scholastico-Dogmaticæ, a pluribus annis Moralis Professore Ordinario in Collegio SS. ROSARII *Venetiarum.*

EDITIO SEPTIMA VENETA

Cui Præter ea, queis in anterioribus Editionibus Opus illustratum & auctum fuit, accedunt alia utilia, & scitu digna.

PARS ALTERA.



PONTIFICIO ATENEO Biblioteca SALESIANO

TORINO Crocetta

VENETIIS,

MDCCLXXII.

APUD THOMAM BETTINELLI.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

APPENDIX
DE
PRIVILEGIO
AUDIENDÆ, ET CELEBRANDÆ MISSÆ IN ORATORIIS PRIVATIS.

§. I. *Præmittuntur nonnulla, & refertur Decretum Clem. XI.*

Quotuplex Oratorium?

I. ORatoria pro celebratione Missæ sunt in duplici ordine, quædam dicuntur Publica, & quædam Privata: Publica illa sunt, quæ auctoritate Episcopi erigantur, & dumtaxat cultui Divino pro semper devoventur: habent item inter alias conditiones, indicandas in §. 7. n. 4., aditum atque ingressum liberum per viam publicam, nec non egressum similiter liberum in via publica. Immo Sacra Congregatio Episcoporum 22. Septemb. 1719. declaravit, quod Oratoria Publica debeant habere januam perpetuo apertam, quæ viæ publicæ correspondeat: ita apud Ursayam in Miscellan. Sacroprofan. *I.* Littera O. num. 69. & iterum declaravit Sac. Congregatio Concilii 28. Julii, & 9. Septemb. 1724. Nec putarem obstare publicitati Oratorii, quod quibusdam horis ostia ejusdem claudantur; quemadmodum claudi solent etiam januæ Ecclesiarum. Ita ex pluribus Canonibus, sed præcipue ex capit. *Oratorium* in 6. & ex Capite in *Oratorio* 7., dist. 41., capite *Quidam* 10., causa 18., q. 2. & alibi. De his Oratoriis nihil in præsentiarum.

II. Oratoria vero Privata, de quibus in præsenti, pro Missis celebrandis illa sunt, quæ intra domesticos parietes, in cubiculo, aut alio decenti loco domus privatæ constituuntur, non habentia ingressum nec egressum in via publica: & constituuntur ex Privilegio Sedis Apostolicæ, sub certis & determinatis clausulis, atque sub recognitione, & approbatione Ordinarii ad tempus definitum.

Decretum Cle. XI. 11. III. Id autem, ut liquido appareat, referam Decretum Clementis Papæ XI., datum die 25. Decembris anni 1703.; in quo hæc habentur. „ Quoniam Sancta Sanctæ tractanda sunt, ac præsertim tremendum incruenti Sacrificii Mysterium, „ quod omni Religionis cultu, & venera„ tione peragendum est; propterea super „ observandis, & evitandis in celebratio„ ne Missarum in Sacrosanctis OEcumeni„ cis Conciliis, ac præsertim Tridentino „ *sub capite unico sessionis* 22.; inter cæ„ tera statutum est, ut tantum Sacrificium „ solummodo in Ecclesiis, aut Oratoriis di„ vino tantum cultui dicatis celebraretur; „ præcipiendo Episcopis, & locorum Or„ dinariis, ne privatis in domibus, atque „ omnino extra Ecclesiam peragi paterentur: ac subinde Sacra Congregatio Emi„ nent. & RR. S. R. E. Cardinalium ip„ sius Concilii executioni & interpreta„ tioni Præpositorum, sæpe sæpius, per „ opportuna Decreta, obrepentes abusus „ eliminavit. Modernis tamen temporibus „ innotuit SS. D. Nostro, quod nonnulli „ Episcopi, sub prætextu privilegiorum, „ Capellis Episcopalibus competentium, & „ complures Regulares, sub prætextu Pri„ vilegiorum, quæ ipsis a S. Sede indulta „ noscuntur, per hujusmodi Privilegiorum „ dilatationem, seu potius excessum, & „ abusum, in nonnullis Diœcesibus, præ„ sertim Regni Neapolitani, ac in ipsa „ Neapolis Civitate, ex ibi licere putant, „ quæ permissa non sunt, quamimmo pro„ hibita: siquidem nonnulli Episcopi etiam „ in aliena Diœcesi, *& extra domum pro„ priæ habitationis*, in privatis laicorum „ domibus erigi faciunt Altare, ibique per „ unum, aut plures ex suis Capellanis vi„ vificam Christi Hostiam immolare: Re„ gulares vero in quibusdam Magnatum, „ seu aliarum Nobilium Personarum pri„ vatis Oratoriis, quæ certis quandoque ex „ causis a Sede Apostolica concedi solent, „ celebrare audent, vel plures Missas, „ quam in ipsis celebrare sit indultum, „ *vel absque præsentia Personarum, quarum contemplatione gratiosa concessio e„ manavit*, vel extra debitas horas, & „ post meridiem; vel illis etiam diebus, „ quibus per constitutiones Diœcesanas ce„ lebrari prohibetur, aut in ipsismet In„ dultis Apostolicis excipiuntur, quominus „ in

Maison Dimitriadi
Digitized by Google

DOCUMENT 44

17314

PROMPTA BIBLIOTHECA CANONICA, JURIDICO-MORALIS THEOLOGICA

PARTIM

ASCETICA, POLEMICA, RUBRICISTICA, HISTORICA

De Principalioribus, & fere Omnibus; quæ in dies occurrunt, & nec omnia ab omnibus pene omnes facile, ac prompte reperiri possunt ex UTROQUE Jure, PONTIFICIIS Constitutionibus, Conciliis, SACRARUM CONGREGATIONUM Decretis, SACRÆ ROMANÆ ROTÆ Decisionibus, ac probatissimis, & selectissimis AUTHORIBUS accurate collecta, satis Adaucta, in unum Redacta, & Ordine Alphabetico Congesta,

AC IN OCTO TOMOS DISTRIBUTA

AB ADM. R. P. F.

LUCIO FERRARIS

Soler-Alexandrino, Ordinis Minorum Regularis Observantiæ SANCTI PATRIS FRANCISCI Lectore Jubilato, Exprovinciali, Examinatore Synodali, ac Sancti Officii Consultore.

Opus cunctis valde proficuum, & præsertim Ecclesiastico Orbi apprime utile, ac necessarium.

EDITIO SECUNDA

Ab idomet Authore innumeris fere mendis expurgata, & copioso supplemento in prima Editione prætermisso locupletata, & ad calcem Octavi Tomi repositio.

TOMUS SECUNDUS

COMPLECTENS LITTERAS

C. D.



BIBLIOTECA

BONONIÆ, CIↃ ↀ CC LII.

SED PROSTANT

VENETIIS,

APUD FRANCISCUM STORTI

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

prohiberi, ne in communicatione maneant, niſi profeſſionem cum quarto voto de perpetua clauſura emittant ad formam dictæ Plagæ Conſtitutionis, ut de facto Urbanus VIII. *Conſtitut. incip Paſtoralis Romani Pontificis*, ſuppreſſit & annullavit quamdam hujuſmodi mulierum Congregationem; Unde ſimiles Congregationes mulierum vel penitus diſſolvuntur, vel ſi tolerentur, remanent ſub omnimoda juriſdictione Ordinariorum, ut pluries reſpondit Sacra Congregatio, cum Epiſcop. & Regul. tum Sacri Concil. Vide ibi a *num.* 15. 16, *& 17.*

86 Oratorium eſſe publicum per multa oſtendit & probat erudite de more D. Urſaya *tom. 1. part. 2. diſcept.* 23. & ſignanter ab Altari fixo & ſtabili, *ib. num.* 95. Ab admiſſione plurium perſonarum ad audiendas Miſſas, *ib. num.* 95. A campana & campanili ibi exiſtentibus, *ibid. num.* 91. *& 99.* A celebratione multarum Miſſarum in illo ſequuta, *ibid. num.* 94. A celebratione Miſſarum per ſpatium decennii, *ibid. num.* 96. A celebratione Feſtivitatis illius Sancti, cui eſt dicatum, *ibid. num.* 97. A porta correſpondente viæ publicæ, *ibid. num.* 92. Nec ceſſat eſſe publicum, etiamſi haberet januam in interiori atrio, ſeu cortili palatii, *ibid. num.* 29. ex *Decret.* Sac. Congregat. Epiſc. & Regul. *in Oſtunen.* 20. *Mart.* 1698. *&* Sac. Congreg. Concil. *in Compſana* 31. *Maii* 1704. *&* 8. *Auguſt.* 1705. ibique *num.* 30. aſſert exempla Urbis, & idem aſſerit *ſub num.* 60. adducens ad litteram cit. Decret. *in Oſtunen.* confirmat. 9. *Mart.* 1702. Nec publicitati Oratorii detrahit, quod aditus ipſius detur per ſcalas, ſeu porticum per viculum, aut ædes privatorum, *ibid. num.* 27. adducens ad id etiam deciſionem Sacræ Rotæ. Et a fortiori non deſinit Oratorium eſſe publicum, quando Patronus cedit juri, quod habebat in ſitu ante illius portam, *ibid. num.* 25. *&* 26. referens per extenſum magiſtralem deciſionem Sacræ Congreg. Epiſcop. & Regul. *in Placentina* 14. *Novemb.* 1626. ac dicens, quod talis reſolutio vim legis habeat, & tamquam talis ſervanda ſit; Et ibi per tot. dictam diſceptationem 23. *Piſauren. Oratorii*, ſic docte & erudite ſcripſit, quod plurimis juribus & Decretis, ac innumeris Doctoribus ad rem adductis, victoriam reportavit contra Curiam Epiſcopalem Piſauri in Sacra Congregatione Epiſcopor. & Regul. quæ ponente Eminentiſſimo Cardinali Rubino *die* 2. *Jun.* 1706. reſcripſit: *Attenta refectione Pratorii Vicarius Apoſtolicus permittat celebrationem Miſſarum & Feſti Nativitatis B. Virg. Maria circumſcripto proceſſu in Curia Epiſcopali fabricato ſuper pratenſa falſitate teſtium.*

Et Oratorium eſſe publicum, declaravit Sac. 87
Congreg. Concil. *in Savonen.* in qua propoſitis binis hiſce dubiis: I. *An adeſt ſacra S. Mariæ de Arenato ſit Eccleſia publica, vel Oratorium privatum? in caſu.* II. *An conſtet de nullitate & injuſtitia interdicti, & reſpective ſuſpenſionis a Divinis? in caſu Eſt.* Die 28. *Jul.* 1724. prodiit Reſcriptum: *Dilata, & fiat planta judicialis, & addatur dubium juxta mentem* Et repropoſita cauſa ſub dubio: *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis? in caſu &c. Die* 9 *Septemb.* 1724. reſponſum fuit: *Provia receſſu a deciſis; Eccleſiam eſſe publicam, ſalla tamen per Senatorem Imperialem in publico inſtrumento declaratione, ſe nullum jus habere in area ſita ante Eccleſiam, necnon quod clavis tam Eccleſiæ, quam areæ pradictæ retineantur a Capellano, & ad D. Secretarium cum Sanctiſſimo pro declaratione: quod area non gaudeat immunitate: Et quoad ſecundum* affirmative, *& amplius.* Sic apud *Theſaurum Reſolutionum Sac. Congregat. Conc. tom.* 3. Et in *Ruben. die* 29. *Jul.* 1731. ad dubia: I. *An licita ſit celebratio Miſſarum in Oratorio, de qua agitur? Et quatenus negative;* Et II. *An & quomodo ſit providendum? in caſu Eſt.* Ead. S. Congreg. Concil. reſpondit: *Ad I.* Affirmative, *& amplius. Ad II. Proviſum in primo* apud *d. Theſaurum tom.* 5.

Et in *Nitrien. die* 2. *Februar.* 1735. ad du- 88
bia: I. *An conſtet de valida conſecratione Oratorii, de quo agitur? in caſu Eſt.* II. *An idem Oratorium ſit publicum, ſeu potius privatum? in caſu Eſt.* Ead. Sac. Cong. Conc. reſpondit: *Ad I.* affirmative. *Ad II.* affirmative *quoad* primam *partem, at* negative *quoad* ſecundam; *Impoſita tamen obligatione Comiti Joſepho reſtituendi apertas foreſ atrii de die, & conſtituendi Capellam congrue dotatam;* apud *d. Theſaurum tom.* 7. ubi ab Eminentiſſimo Cardinali Cavalchini, tunc Sacræ Congregat. Secretario in ſua eruditiſſima cauſæ expoſitione adducuntur ad rem ſequentia Decreta;

In *Nullius die* 13. *Jan.* 1626. eadem Sacra 89
Congregatio cenſuit: *Committendum eſſe Ordinario, ut ibi Orator publico inſtrumento ſe obligaverit, ſemitam, qua itur ad Capellam, cuicumque liberam in perpetuum ſervare, atque illius ſitus dominio ac juri efficaciter renunciaverit, declaret, Capellam ipſam non comprehendi in Decreto a Congregatione edi-*

Digitized by Google

DOCUMENT 45

THEOLOGIA

MORALIS

BEATI A.-M. DE LIGORIO.

EDITIO NOVA,

CUI NOTÆ ACCEDUNT AMPLISSIMÆ

CURA ET STUDIO

DOMINI RECEVEUR,

PROFESSORIS IN SORBONA.

TOMUS QUARTUS,

DE BONIS CANONICIS,
DE ACTIBUS HUMANIS, DE PECCATIS, DE SACRAMENTIS IN GENERE,
DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE.



PARISIIS,

APUD GAUTHIER FRATREM ET SOC., BIBLIOPOLAS,

» licèt non benedictis. Verùm etiam hanc potestatem illis nunc » esse ademptam, docet *Gav. l. c. et Dian. p. 9. t. 9. resp. 42.* ea » tamen non obstante, posse eos in aliquo casu particulari ex » justa causa permittere ut celebretur extra Ecclesiam, in al- » tari portatili, docet idem *Dian. l. c. R. 41. ex March. Garc.* » *Hurt. C. de Lugo Aversa, Persic. etc.* »

387. — Quæritur, in quibus Oratoriis Episcopi possint dare licentiam celebrandi? Olim Episcopi poterant hanc licentiam ubique impertiri ex *cap. Missarum.* 12. *de Consecr. dist.* 1. ubi habetur : « Missarum solemnia non ubique, sed in locis ab Epis- » copo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda esse » censemus. » Verùm hæc facultas adempta fuit Episcopis circa domos privatas ex Trid. *sess.* 22. *in Decreto de Celebr. Miss.* ubi sic dictum fuit : « Ne patiatur, privatis in domibus, » atque omnino extra Ecclesiam, et ad divinum tantùm cultum » dedicata Oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda et visi- » tanda, sanctum hoc Sacrificium à Secularibus, aut Regula- » ribus quibuscumque peragi. »

Hoc igitur Decreto non fuit vetitum Episcopis dare licentiam celebrandi I. in Oratorio benedicto, et designato ad usus sacros, in quo est janua habens ingressum per viam publicam, etsi sit janua privata affixa domui alicujus secularis; illud etiam non dicitur privatum, sed publicum Oratorium, ut rectè dicunt *Viva q. 5. a. 6. n. 5. et Croix l. 6. p. 2. n. 265. cum Aversa, Quarti, Naldo, Homob. et Dian.* qui addit cum *Pasq.* posse in tali Oratorio nihilominus celebrari januis clausis : non enim præcipitur, ut publicè celebretur, sed ut in publico Oratorio. Advertit etiam *Croix n. 266.* non esse opus quatuor muris, qui Oratorium separent ab aliis locis, sed posse pro quarto muro aptari telam, quæ aperiatur ad commoditatem audientium Missam. Quapropter qui ibi pranderet, vel in alios usus profanos adhiberet per modum habitûs, peccaret mortaliter, quia Oratorium illud est vera Ecclesia : venialiter tamen, si aliquando, et sine necessitate, ut dicunt *DD. ap. Bon. et Suar.*

Neque II. In Oratoriis erectis in domibus Regularium, vel alterius communitatis, ut rectè ait *Tamb. de Meth. Cel. Miss. l. 1. c. 4. §. 3. n. 2. cum Lezana.* Hinc bene potest Episcopus dare licentiam celebrandi in Oratoriis Hospitalium, Seminariorum, et Conservatoriorum, ut praxis habet; hæ enim domus non dicuntur privatæ. Et idem ait *Croix n. 264. cum Quarti, et Diana* de Capellis erectis in publicis carceribus : dicit enim *Illsung ap. Croix l. 3. p. 1. n. 626.* prohibitionem Tridentini respicere tantùm Oratoria privata laicorum, vel Clericorum secularium. Hinc *Fagnanus in c. In his de Prio. num. 23.* refert S. Congregationem pluries declarasse Hujusmodi Oratoria Carcerum, Confraternitatum, Hospitalium, et Communitatum non comprehendi in prohibitione Concilii, quia hæc sunt Oratoria fixè ad divinum cultum dedicata. Et propterea in hujusmodi Oratoriis quicumque audientes Missam satisfaciunt, et à quocumque Sa-

Juan Ribas
Juan Bonet
Juan Omar
Bartolomé Font

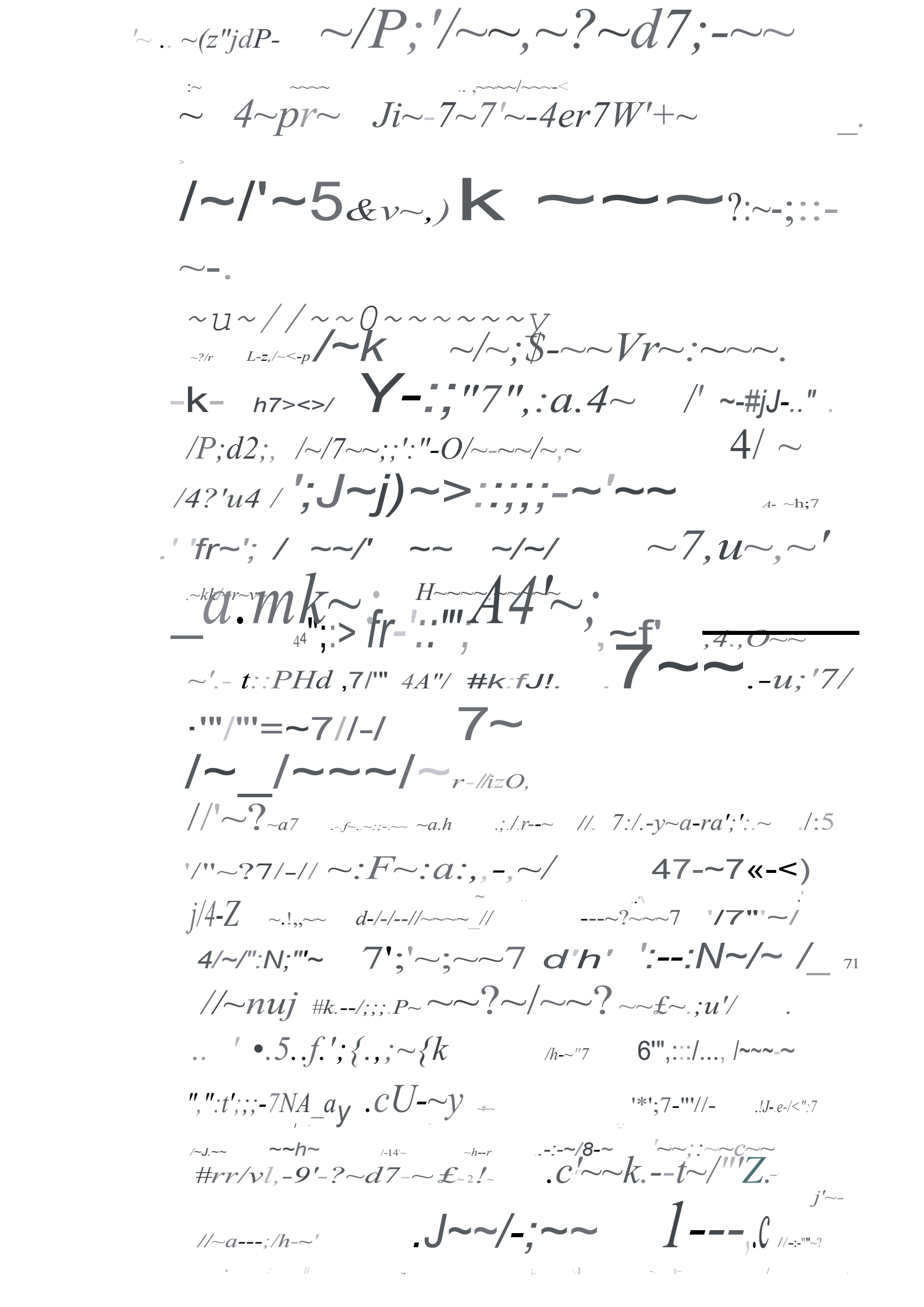
En la ciudad de Ciudadela a los diez y nueve días del mismo mes y año. Reunidos en la sala de Ayuntamiento D. Antonio Marqués y D. Gabriel Comas Teniente de Alcalde, D. Juan Pons y D. Antonio Marqués, D. Juan Salas, D. Bartolomé Font, D. Juan Marqués y D. Juan Ribas Regidores, bajo la presidencia del dho Alcalde, D. Jaime Cabrer se dió cuenta de la solicitud presentada p.r D. Antonio Salort de Ciudadela Pro y p.r D. Matías Roselló vecino de la misma de Palma y propietarios de predios Rústicos de este distrito en solicitud de que se les p.r la que solicitan el aprovechamiento de pozos y p.a la extracción de las aguas potables que corren p.r debajo el camino que se ha construido por dhos interesados en la propiedad suscitada. Dada cuenta de la cual se les dió la palabra para dha discusión a la Comisión encargada de las obras de ensanche en este distrito y p.r que siendo ya tarde se dejara para la sesión siguiente se dió por terminada la presente acta de que yo el secretario certifico de la misma.

Se ha dado cuenta del oficio del Alcalde

DOCUMENT 47

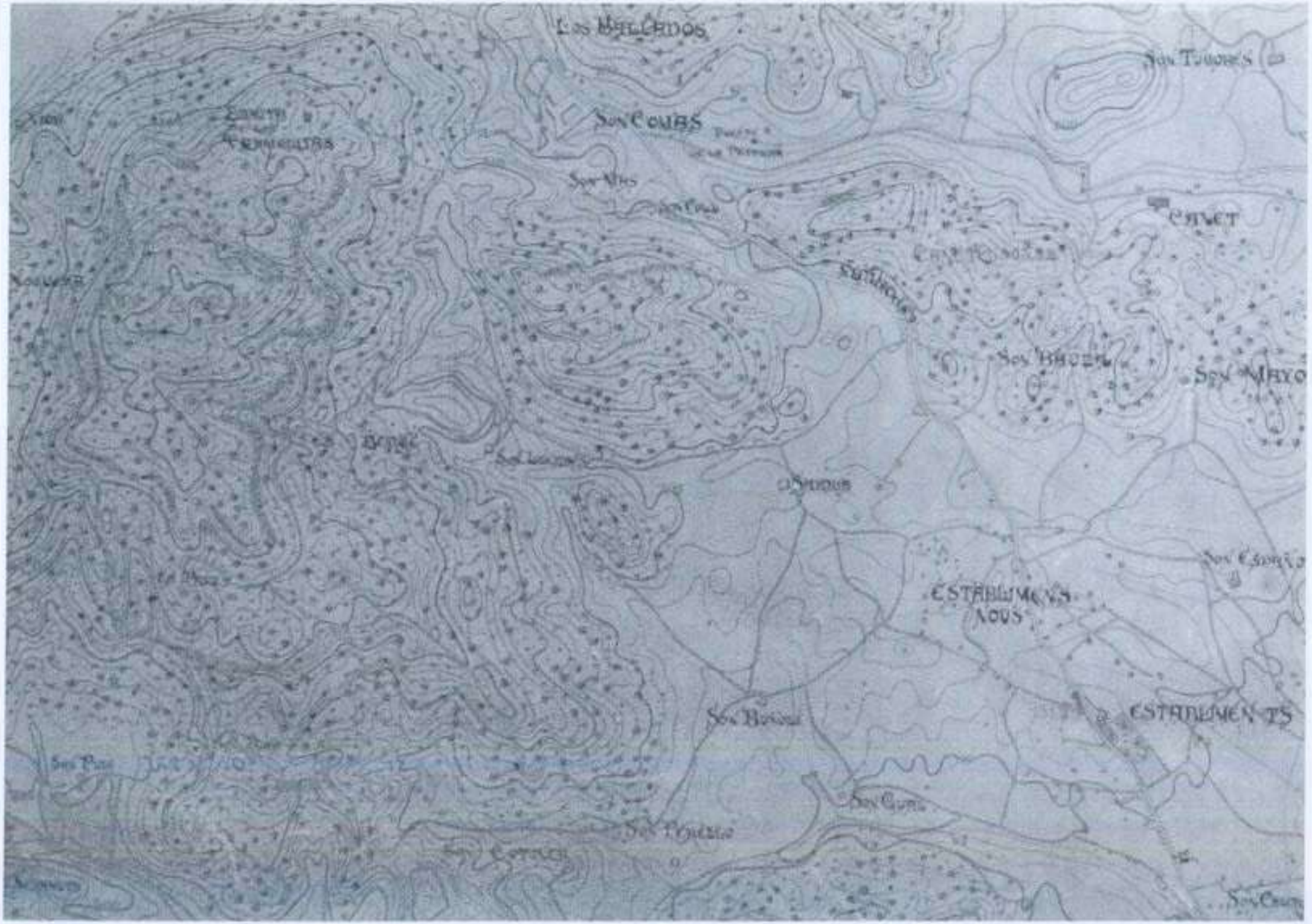
A.M.E
Sig. 19

En la villa de Ygorlas provincia de las Islas, á los diez y nueve días del mes de Marzo de mil ochocientos treinta y dos. Reunido en la sala de Ayuntamiento D. Antonio Marcos Hernandez Tº de Alcalde, D. Juan Pons y D. Antonio Matas D. Juan Nadal y D. Bartolomé Jaut D. Juan Llabrés y D. Juan Rebassa Regidores, bajo la presidencia del Sr. citado D. Jaime Cabot, se leyó la nota de reclamación presentada en visita y mano del antecesor Tº D. Antonio Palou de Comasema Pbro y D. Matías Porcell como dueños del predio Son Jorra de mi distrito al Sur-Este de esta Provincia, referente al entarquinamiento de las regueras que se cruzan en una cañada p.ª la salida de las aguas pluviales del camino que dice Ygorla predio Son Jorra conducen á Palma p.ª el puerto de Establiments. En vista de las cinco y dos citados puntos en los cuales p.ª el Señor Jefe de la Sección de Fomento, en vista y cinco

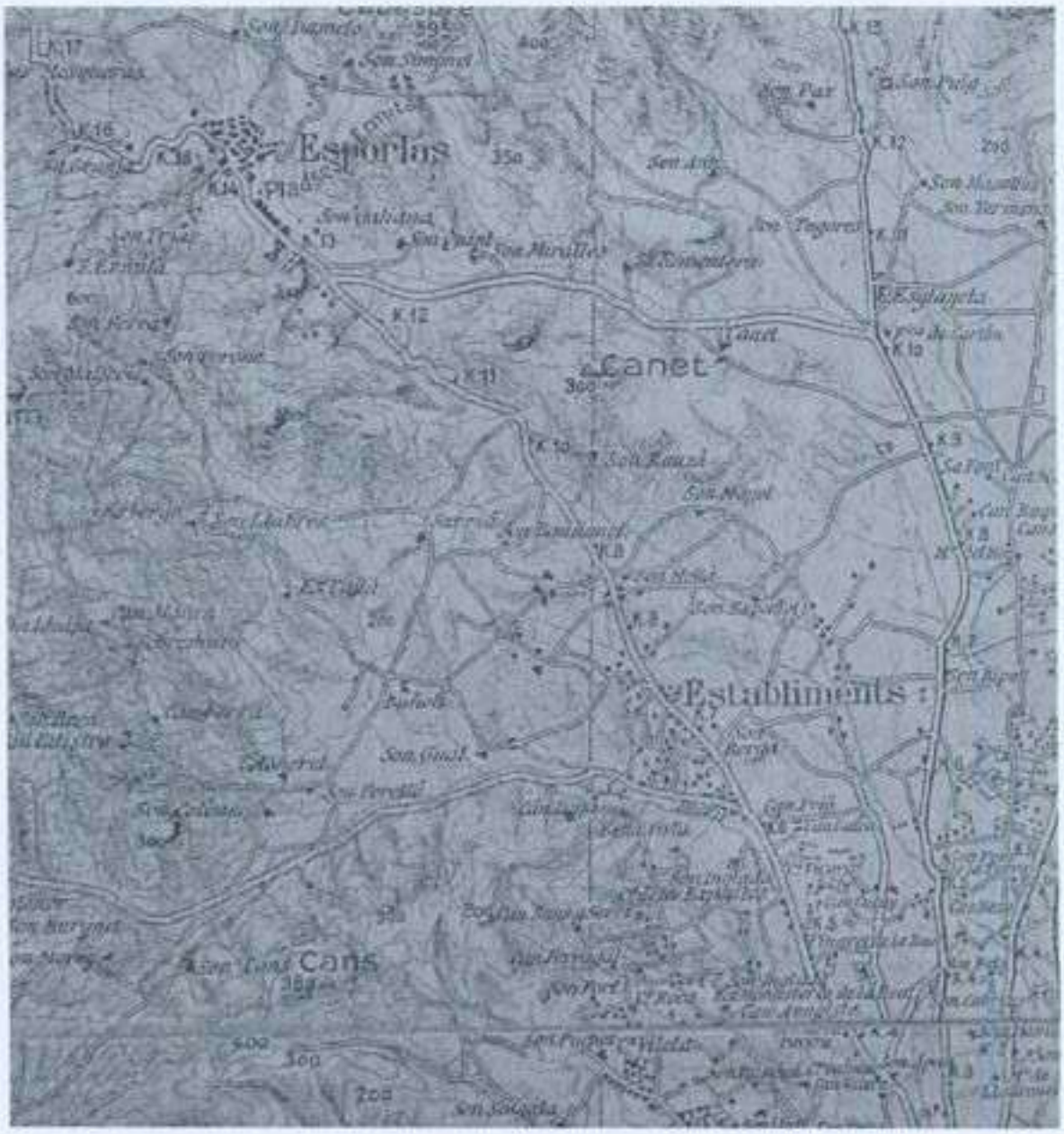


del Estado muy pidiendo informe con urgencia
acerca el contenido de la misma, cuya noticia
de informar, que aquella Alcaldía tiene el
carácter de vecinal y de propiedad particu-
lar como es pública y notoria y en tanto es
así como que los nombrados y dos anteriores
lo ocupan y han ocupado siempre por todos
aquellos uso y costumbre que tengan de la
parcela, abastecimiento en otros tiempos a los
vecinos por largos años, abrevadero por ganados y el
de los arrendatarios del predio San Malfeud y de
Sobrón una nueva senda por donde las tierras
de Rivella que han obtenido de poco tiempo
a esta parte, por cuya consideración y otras
que con mucha circunstancia se expresan en el
informe, acordó este Cuerpo municipal
que debía desestimarse aquella reposición
entendiendo la pretensión de los recurrentes por
carecer de todo fundamento atendible.

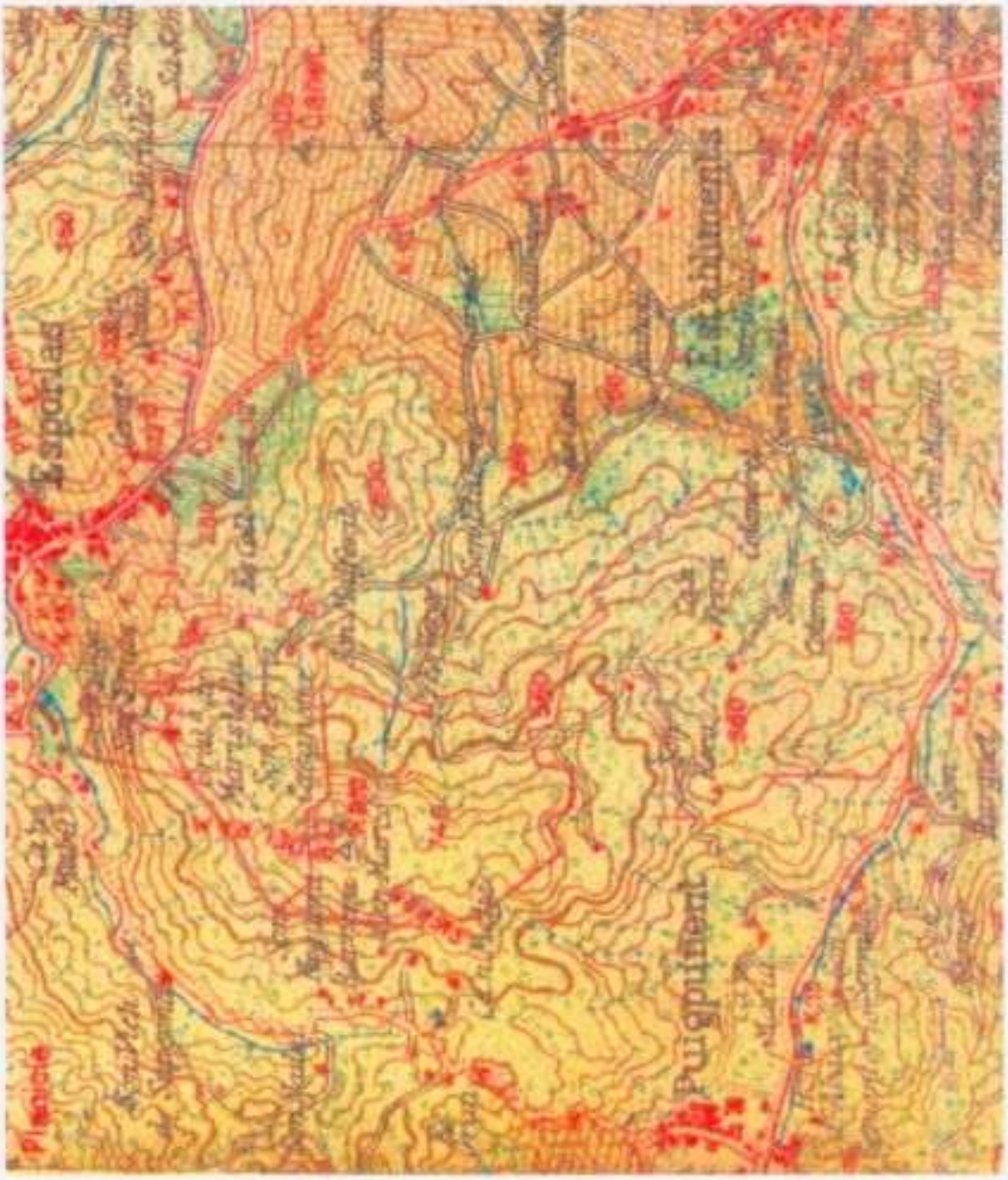
Se ha dado cuenta de las circulares del Sr
Gobernador de esta Provincia dos otra de esta
muy inserta en el número del boletín oficial
correspondiente al diez del mismo por la q.
se ha servido señalar los tipos bajo los cuales
podrán redimirse en el año actual los mo-
nos de la prestación personal votada por la re-
presentación y conservación de estos caminos En


Los Molinos
Son Coubs
Son Vich
Son Thomas
Ermet
Son Bauza
Son Mayo
Son Bauza
Son Cura
Son Coello
ESTABLIMENTS
NOUS
ESTABLIMENTS

DOCUMENT 48


Esparlas
Canet
Establiments
Cans

DOCUMENT 50



DOCUMENT 5


Son Cabaspre
Son Dameto
Son Simonet
Es Mortar
Es Badaluc
Sa Granja
Son Tries
Son Quint
Miralles
Ses Rotes
Ses Planes
Son Tugu
Es Rafal
Son Ferra
Son Mas
Son Poquet
Es Coll
Son Malferit
Es Pins
Sa Sureda
Sos Rotgetes
Son Bauzà
Son Maiol
Son Llabres
Sarrià
Son Bauzanet
Son Morla
Font Nova
Es Canyar
Can Manent
Sa Font de Comals
Bunyola
Son Gual
Son Coloner
Son Coloner d'Avall
Sa Font d'En Mir
Es Blanquer
Sa Font Gran
Font de la Reina
Font de Sarrià
Font des Canyar
Sa Casa Nova
Font Llarga
Sa Cova
Es Puig Molto
Es Puig des Moros
Sa Vila Vella
Sa Vilanova
Es Puig des Reyes
Establiments Nou
Establiments Vell
T. DE PALMA
ESPORLAS
ALLORCA


6°15'
6°16'
6°17'
6°18'
Es Cor de Jesus
Son Quint
Son Muraleta
Sa Sementera
Son Ferrer
Es Coll
Sierra de San Bauzá
Son Poquet
Son Malferit
Mola de Sarria
Mola de Bauzá
Musgue de Sarria
Son Bauza
Son Llabres
Sarria
Establiments Nous
Son Morla
Es Canar
Ca'n Mauet
Ca'n Amoros
Buñoli
Caseta Son Serra
Ca's Rosell
Cotonet
Ca's Perello
Son Cotoner d'Abaix
Ca'n Riera
Mola de Cotoner
Ses Canteras
Coma d'es Figueral
Son Moreu
Son Reynlo
Bella Vista
Su Pedrera
Puig d'es Bous
Sa Eulalia
Son Angla
Camino
Font
Fte de Fontanellas
K.5
K.6
K.7
K.8
K.9
K.10
K.11
K.12
K.43
K.44
K.45


PAL
Esporles
Establiments
Puerto de Palma
Bendinat
Ardiaca
Son Roca
Son Rapinya
Son Espanyol
Son Ametller
Son Montaner
Son Vida
Son Sastre
Son Fortesa
Son Verí
Son Vivot
Son Dameto
Son Quint
Son Fortuny
Son Ferrer
Son Puig
Son Roig
Son Vich
Son Vida
Son Vidal
Son Vidalet
Son Vidalet
Son Vidalet

ITINERARIO



Coberta.
Flor d'unetller a la prosta vall de Son Llabrés.

La ruta d'Establiments al Pouet de Sobremunt, malgrat d'esser tan prop de Palma, de la comunitat dels camins i de no pressentar cap complicació topogràfica, ens costà molt de fotografiar-la i no pogueren donar-la per acabada fins al cap

(Acaba en la numeració posterior)

DOCUMENT 54

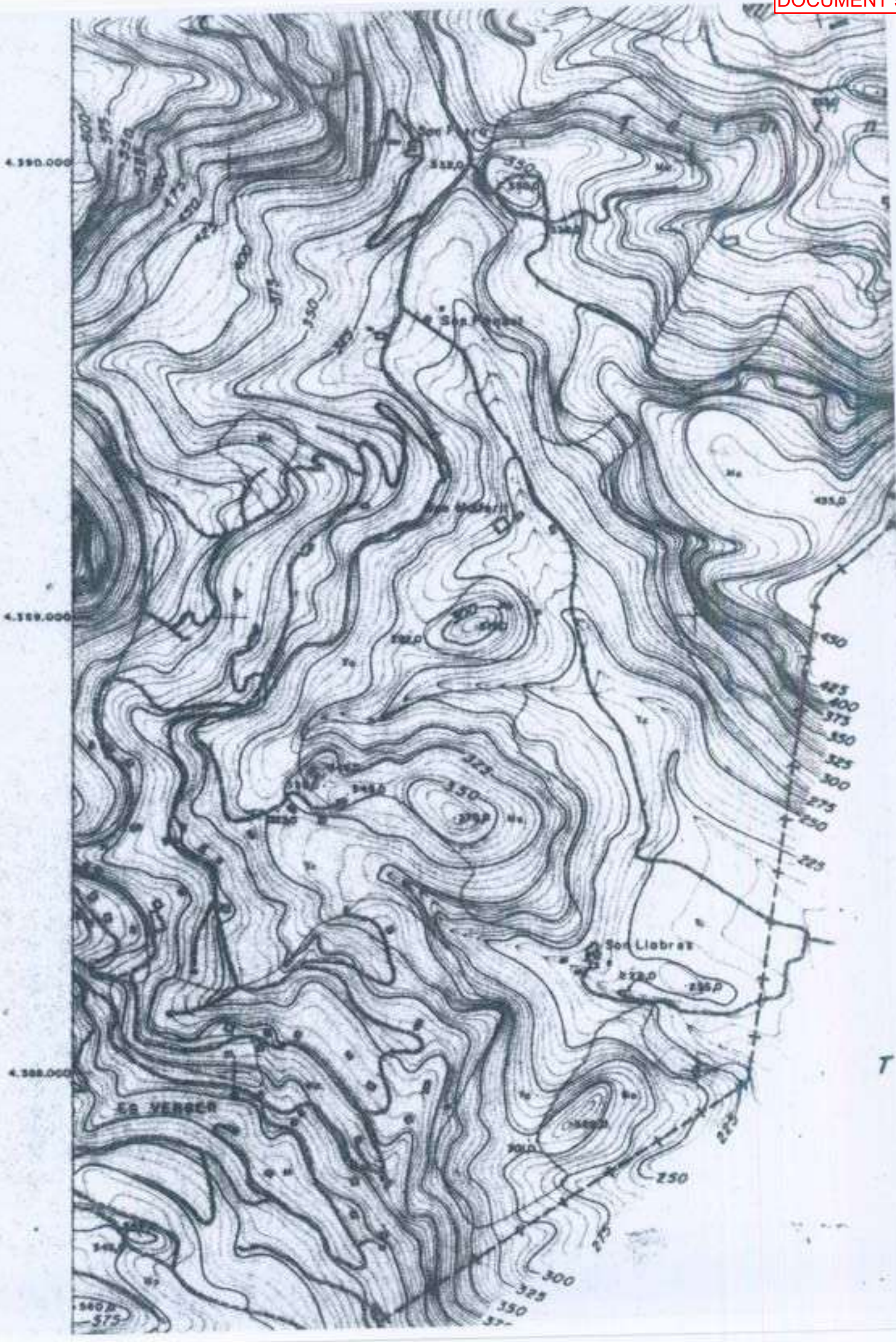
DOCUMENT 55

PALMA

IEL EJERCITO



DOCUMENT S

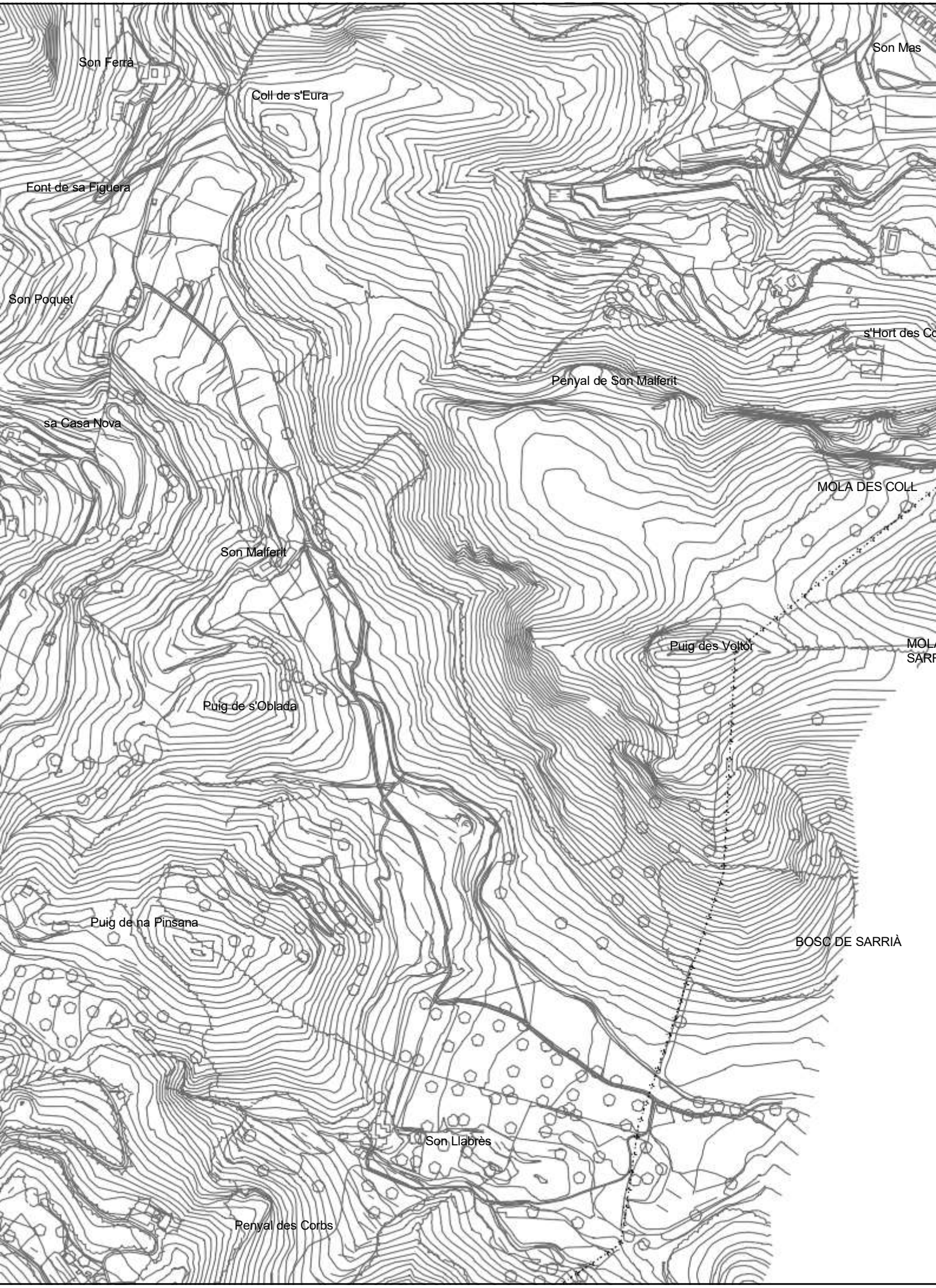

4.390.000
4.389.000
4.388.000
Sant Pere
Sant Pasqual
Sant Llibrat
Es Verger
T

E. 1:50.000


BAÑALBUFAR 5 KM.
VALLDEMOSA 11 KM.
ANDRAITX 15 KM.
CAPDELLÁ 2 KM.
CAPDELLÁ 1 KM.
Serra de Puntals
Serra de Ram
Serra d'es Canyar
Serra de Cans
Serra de Na Burguesa
Es Racó d'es Camp
Penya Gran
Esporlas
Puntals
Estellenchs
Sa Moleta
Sa Boal de ses Fonts
Es Pas de na Sabatera
Coll d'es Camiceret
Pla de Sobremunt
Mola de Sarrià
Sa Coma d'es Ca
Puigpunyent
Son Net
Puig de Son Roca
Puig d'es Rusol
Ses Planas
Puig de los Robles
Mola de Cotoner
Na Freda
Sa Coma de na Porxona
Penya de sa Rota
Pla d'es Pins
Sa Penya Blanca
Coma de s'Aigo
Son Cleret
Algorfes
Es Penyal d'es Coloms
Ses Males Roques
Puig de Benàtiga
Puig na Martina
Coll de sa Creu
Pla d'en Paleu
Puig d'en Bou
Son Coloma
Puig de Fátima
Na Boira
Coll d'es Pastors
Bendinat
Es Penyal de Mig Dia
Es Penyal d'es Corp
Es Puig d'es Corral d'en Ferrer
Puig de Vilarrasa
Puig de Marxanda
Ses Ramades
Ses Moletas de Son Vida
Son Vida
Coll de Cans
Coll d'es Vent
Coll d'es Tords
Valldurgent
Son Sastre
Son Borrassà
Son Vich
Son Pujol
Son Ferrà
Son Malhort
Son Llabrés
Es Verger
Es Capdar
Son Fortesa
Son Fuster
Son Fideu
Son Serralta
Son Burguet
Son Money
Son Catorze
Son Carrió
Son Roig
Son Bonnet
Son Fiera
Son Fortuny
Son Fideu

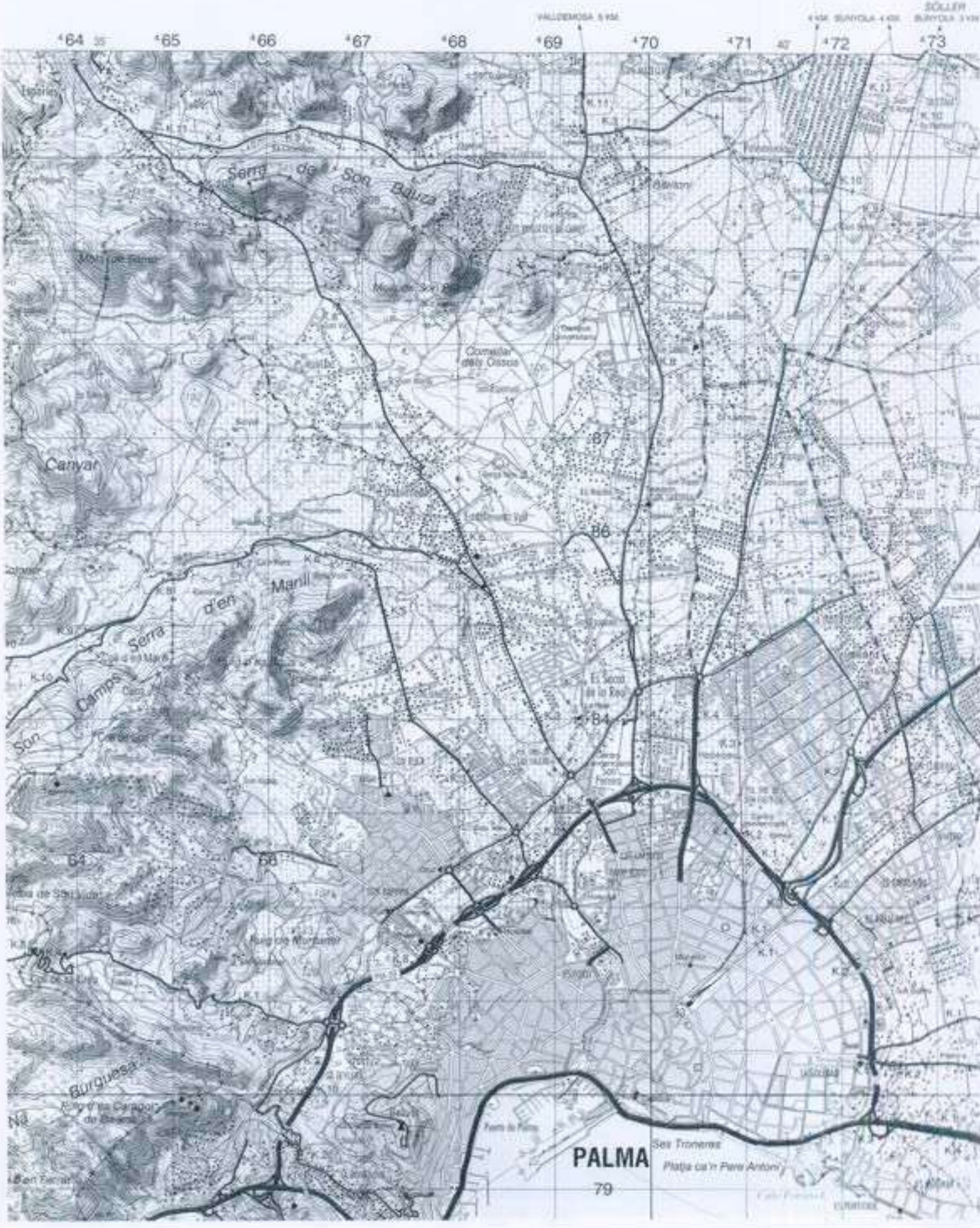

2° 34'
2° 35'
2° 36'
2° 37'
463
464
465
466
467
468
Puig de son Bernadi
Es Balladors
Son Tries
Cor de Jesús
Esporles
Ca l'Amet
Sa Vilanova
Es Rafal
Son Calcerany
Punta d'S Pi Ver
Son Ferra
Son Mas
Puig de la Beata
Son Quint
Pinar de Canet
Ses Planes
Miralles
Ses Rotes
Cimantera de Canet
S'Empeltada
Cas Barreter
Moli Nou
Serra de Son Bauçà
Puig des Moro
Puig de ses Rotes
Es Collets
Es Coll
Son Pequet
Casa Nova
Coll d'en Petell
Mola des Coll
Canet 307
Pla des Conills
Na Sureda
S'Aigua Blau
Son Malferit
Puig de s'Oblada
Mola de Sarrià
Es Siniar
Son Bauçà
Sa Cova
Bosc de Sarrià
Na Pinsana
Font de Sarrià
Es Rafalet
Can Masset
Can Maiol
Torrent
Son Llabrés
Sarrià
Son Vic
Son Bauçanet
Son Morla
Can Robert
Es Muntant
Font des Canyar
Es Canyar
Sarrià
Can Fava
Can Feria
Font de Vidre
Ca n'Amoros
Es Putxet
Can Manent
Serra des Canyar
Establiments Nous
Puig de Bunyoli
Font des Canals
Bunyoli
Establiments
Son Serra
Bunyoli
Puig des Rasol
Son Gual
Son Cotoner
Cas Rosell
Sa Torre
Can Pou
Can Perelló
Son Marit Nou
Es Blanquer
Torrent
Son Cotoner d'Avall
Can Riera
Bunyoli Nou
Bella Vista
Mola de Son Cotoner
Ses Pedreres
So n'Anglada
Pedrera d'Establiments
Coma des Figueral
Serra de Son Marill
Can Roselló
Son Marill
Olivar Espés
L'Horison
Coll de Son Marill
Can Sang
Puig des Boys
Cas Poc Cuit


ESPORLES 2 KM.
C-710 3 KM.
458
459
460
461
462
463
464 35'
465
466
467
Esporles
Penya Gran
Serra de Puntals
Puntals
Sa Moleta
Es Coll
Serra de Ram
Ram
Pla de Sobremunt
Es Grau
Sa Coma d'es Ca
Puigpunyent
Serra de Son Bauzá
Canet
Mola de Sarrá
Serra d'es Canyar
Puig d'es Rusol
Puig de San Roca
Puig dels Roures
Mola de Cotoner
Serra d'en Merill
Coll d'en Merill
Puig d'es Bous
Cansi
Cans
Coll de Cans
Na Freda
Sa Coma de na Porxone
Sa Penya Blanca
Coma de S'Aigua
Bauzá
Algorfes
Coll d'es Fonts
Sa Vileta
Ses Moleres de Son Vida
Coll d'es Vent
Puig de Muntaner
Coll de sa Creu
Pla d'en Paleu
Puig de Benàtiga
Puig na Martina
Puig de Fátima
Calviá
Puig d'en Bou
Coll d'es Pastors
Serra de Na Burguesa
Puig d'es Caragol
Genova
Bendinat
Es Puig d'as Corral d'en Perrer
Es Penyal de Mig Dia
Es Penyal d'es Corp
Puig de Vilarrasa
Es Pi de Ses Creus
Puig de Marxandre
Coll d'es Juscons
Puig de Basset
Puig de Na Groga
Cas Catalá Nou
Sant Agustí
Bellver
Castillo de Bellver
PALMA
Punta Colomer


Son Ferrà
Coll de s'Eura
Son Mas
Font de sa Figuera
Son Poquet
s'Hort des Co
Penyal de Son Malferit
sa Casa Nova
MOLA DES COLL
Son Malferit
Puig des Voltor
MOL
SARR
Puig de s'Oblada
Puig de na Pinsana
BOSC DE SARRIÀ
Son Llabrès
Penyal des Corbs

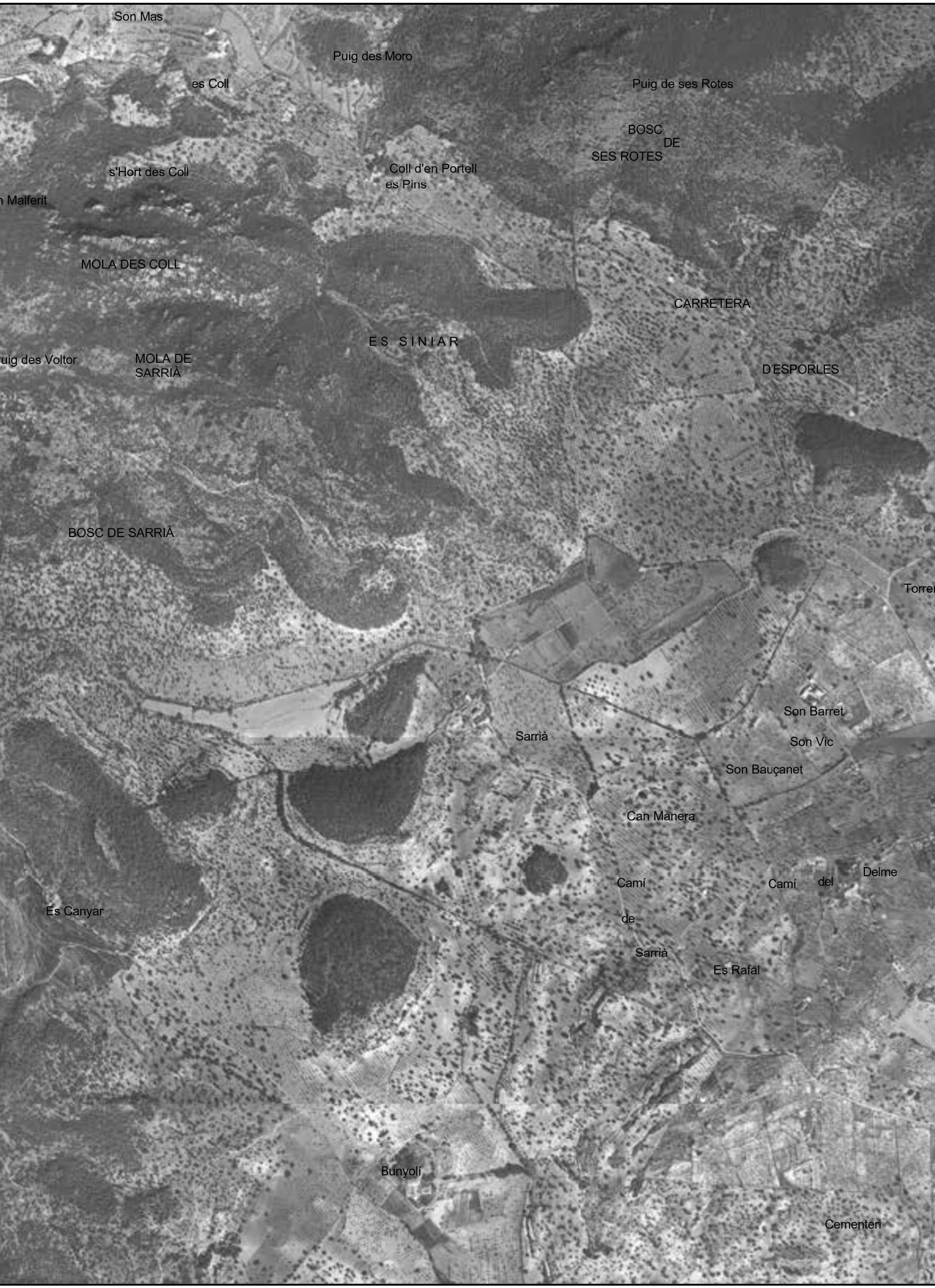
DOCUMENT 61

PALMA




es Rafal
Son Cabot
PINAR DE SON BERNADÍ
SES QUAR
sa Depuradora
sa Benzinera
Font de s'Ullal
CAMP DE S'ALZINAR
PUJOLET DE SON CABOT
BOSC DE SES RO
Son Mas
Coll de s'Eura
Puig des Moro
es Coll
Puig de ses Rotes
BOSC
DE
SES ROTES
s'Hort des Coll
Coll d'en Pohell
es Pins
Penyal de Son Malferit
MOLA DES COLL
CARRETERA
E S S I N I A R
Puig des Voltor
MOLA DE
SARRIÀ
D'ESPORLES
BOSC DE SARRIÀ
Son Llabrès
Son Barret
Sarrià
Son Vic
Son Bauçanet
Can Manera
Camí
Camí del
de
Sarrià
Es Canyar
Es Rafal
Bunyola
Font Nova
Son Bunyola Nou
Son Gual


Son Mas
Puig des Moro
es Coll
Puig de ses Rotes
BOSC
DE
SES ROTES
s'Hort des Coll
Coll d'en Portell
es Pins
n Malferit
MOLA DES COLL
CARRETERA
ES SINIAR
uig des Voltor
MOLA DE
SARRIÀ
D'ESPORLES
BOSC DE SARRIÀ
Torrei
Son Barret
Sarrià
Son Vic
Son Bauçanet
Can Manera
Delme
Camí
Camí
del
Es Canyar
de
Sarrià
Es Rafal
Bunyolí
Cementeri

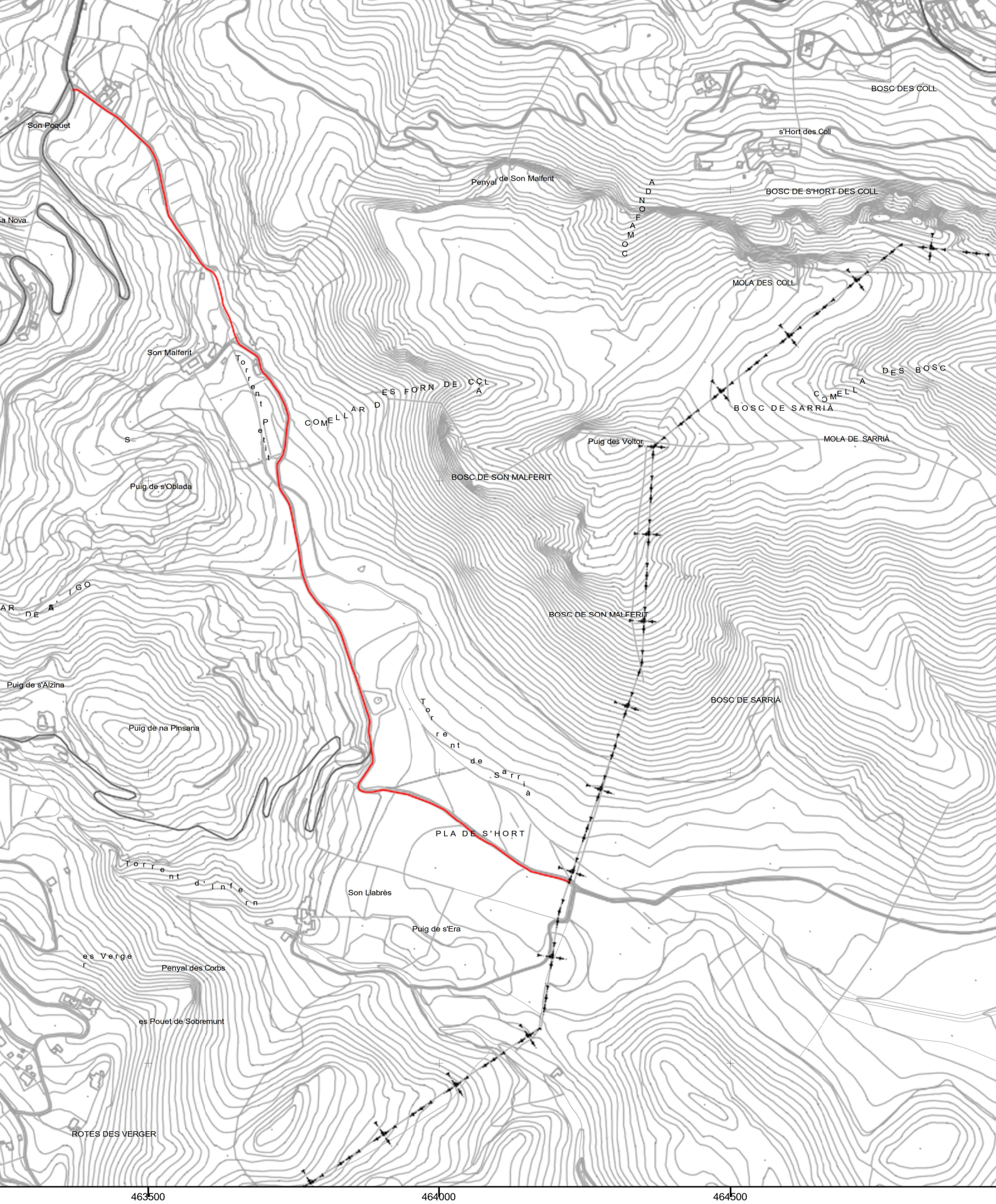

Son Mas
Puig des Moro
es Coll
Puig de ses Rotes
BOSC
DE
SES ROTES
s'Hort des Coll
Coll d'en Portell
es Pins
n Malferit
MOLA DES COLL
CARRETERA
ES SINIAR
uig des Voltor
MOLA DE
SARRIÀ
D'ESPORLES
BOSC DE SARRIÀ
Torre
Son Barret
Sarrià
Son Vic
Son Bauçanet
Can Manera
Delme
Camí
Camí
del
Es Canyar
de
Sarrià
Es Rafal
Bunyolí
Cementeri


Son Mas
Puig des Moro
es Coll
Puig de ses Rotes
BOSC
DE
SES ROTES
s'Hort des Coll
Coll d'en Portell
es Pins
n Malferit
MOLA DES COLL
CARRETERA
ES SINIAR
uig des Voltor
MOLA DE
SARRIÀ
D'ESPORLES
BOSC DE SARRIÀ
Torrel
Son Barret
Sarrià
Son Vic
Son Bauçanet
Can Manera
Camí
Camí del
Delme
Es Canyar
de
Sarrià
Es Rafal
Bunyolí
Cementeri


Son Mas
Puig des Moro
es Coll
Puig de ses Rotes
BOSC
DE
SES ROTES
s'Hort des Coll
Coll d'en Portell
es Pins
on Malferit
MOLA DES COLL
CARRETERA
ES SINIAR
Puig des Voltor
MOLA DE
SARRIÀ
D'ESPORLES
BOSC DE SARRIÀ
Torre
Son Barret
Sarrià
Son Vic
Son Bauçanet
Can Manera
Delme
Camí
Camí
del
Es Canyar
de
Sarrià
Es Rafal
Bunyolí
Cementeri


Son Mas
Puig des Moro
es Coll
Puig de ses Rotes
BOSC
DE
SES ROTES
s'Hort des Coll
Coll d'en Portell
es Pins
n Malferit
MOLA DES COLL
CARRETERA
ES SINIAR
uig des Voltor
MOLA DE
SARRIÀ
D'ESPORLES
BOSC DE SARRIÀ
Torre
Son Barret
Sarrià
Son Vic
Son Bauçanet
Can Manera
Delme
Camí
del
Camí
Es Canyar
de
Sarrià
Es Rafal
Bunyolí
Cementeri


Son Mas
Puig des Moro
es Coll
Puig de ses Rotes
BOSC
DE
SES ROTES
s'Hort des Coll
Coll d'en Portell
es Pins
n Malferit
MOLA DES COLL
CARRETERA
ES SINIAR
uig des Voltor
MOLA DE
SARRIÀ
D'ESPORLES
BOSC DE SARRIÀ
Torre
Son Barret
Sarrià
Son Vic
Son Bauçanet
Can Manera
Delme
Camí
del
Camí
de
Sarrià
Es Canyar
Es Rafal
Bunyolí
Cementeri



Llegenda

Tipologia de camí

carro,carro/ferradura,carro/pista,pista

ferradura,ferradura/tirany

INFORME DEL CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT / CAMÍ DE SUPERNA

Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

INFORME: CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS

Antecedents:

El mes d'abril de 1998 el Consell de Mallorca va lliurar a l'Ajuntament d'Esporles el Catàleg de camins del terme municipal.

Entre els camins assenyalats en el catàleg apareixia, en el número 28, el camí de Puigpunyent a Establiments, i a l'apartat de conclusions es va incloure entre els camins pels quals es recomanava l'obertura un expedient d'investigació.

L'1 d'abril de 2011 l'Ajuntament d'Esporles va sol·licitar ajut per procedir a l'obertura d'un expedient d'investigació amb l'objecte d'esbrinar la titularitat dels següents camins:

- Camí Vell de Palma.
- Camí de Son Malferit a Sarriá.
- Camí de Puigpunyent a Establiments.

D'acord amb aquesta sol·licitud s'emet el següent informe.

1. Camí de Puigpunyent a Establiments.

Pel que fa al municipi d'Esporles, el **Camí de Puigpunyent a Establiments,** també anomenat **camí de Bunyoli**, **camí de Sobremunt** o **camí de Superna** té el traçat i les característiques que apareixen a la fitxa (document 1) i plànol adjunt (document 34)

Atès que entre les cases de Can Manent i la partió de la finca de Sobremunt el traçat es troba tancat s'ha grafiat d'acord amb el que apareix a l'ortofotografia de l'any 1956.

2. Funció.

El **camí de Puigpunyent a Establiments,** també anomenat **camí de Bunyoli, camí de Sobremunt i camí de Superna,** compleix una funció de comunicació entre el llogaret d'Establiments i Superna i també Puigpunyent i Esporles a través de diverses connexions.

Al mateix temps serveix d'accés des dels pobles i el llogaret esmentat a les possessions de Sobremunt, Bunyolí i altres propietats de menor entitat com Ca na Lluïsa, Can Manent o Can Fava.

Totes aquestes possessions i propietats estaven situades en el terme d'Esporles fins l'any 1837, any en què la possessió de Bunyolí va passar a pertànyer a Establiments quan aquest poble va aconseguir la independència. Després es va incloure en el municipi de Palma l'any 1919.

Els accessos a aquestes possessions i propietats des del poble d'Esporles, del que depenien, estaven condicionats per la presència de la fita del Ram, de 828 metres, i d'una serra que en molts punts supera els 300 metres i que arriba als 498 metres en el puig des Voltor. D'aquesta manera l'itinerari seguia el traçat més accessible des d'un punt de vista geogràfic. Supera l'esmentada serra pel coll de s'Heura (320 metres), pel camí públic des Verger que s'uneix amb el de **Puigpunyent a Establiments,** també anomenat **camí de Bunyoli i camí de Sobremunt,** a la partió actual entre Palma i Esporles.

2.1 Aquesta funció de comunicació i la seva importància queda reflectida en els següents documents:

- En el ple celebrat per l'Ajuntament d'Esporles el 19 de juliol de 1927 es donà lectura a la següent moció presentada per la comisión de Foment on llegim: "...no puede ocultarse a la consideracion del ayuntamiento que los predios el Pouet, **C'an Manent**, **C'an Fava**, **Cana Lluisa**, **Sobremunt**, el Verger, Casanova, Son Poquet, Son Ferrá, Son Llabrés, Son Malferit y Pouet de Son Ferrá cuya extension representa una quarta parte del termino municipal de esta villa carecen casi en absoluto de **via de comunicación con este pueblo, pues si bien disponen de un camino de herradura, este medio de comunicación ofrece grandes dificultades y mayores gastos para el transporte de sus productos**...". Es va acordar "aprovar dicha moción y comunicar el acuerdo al Ingeniero D. Antonio Parietti para que proceda al trazado y confección del correspondiente proyecto y presupuesto" (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 46). Document 2.

2.2 La importància de Bunyoli queda reflectida a la següent publicació:

- ALBERTÍ, Jaume; ROSSELLÓ, Ramon. *Història d'Esporles. Segles XIII-XVI.* Palma: Lleonard Muntaner Editor, 1996. (Llibres de la Nostra Terra; 24): "...**Bunyoli no tan sols era una possessió sinó una Baronia que estenia la seva jurisdicció per tota la població i terres de la seva vall, Esporles, Superna, Bunyola i Marratxí**..." (pàg 94). Document 3.

3. La denominació del camí

El camí rebia diversos noms a la documentació d'acord amb les possessions per on passava: **camí de Bunyoli**, **camí de Sobremunt** i d'acord amb el seu destí: **camino que dirige al predio Superna, camí Reial mediant per ont se va a la Possessió Buñoli, y a la Parroquia de Puigpuñent.**

3.1 Camí de Bunyoli

La importància de la possessió de Bunyolí explica aquesta denominació, que apareix en els següents documents:
- El 27 de juliol de 1702 Bartomeu Roca capbrevava una peça de terra situada als establiments de Pocafarina (Esporles), "...la qual affronte de una part ab lo **cami de Buñoli**, de dos parts ab terras de Joan Castelló, de altre ab terras dels hereus de Pera Font, y de altre ab terras dels hereus de Catarina Parello filla de Antoni, y ab terras dels hereus de Antoni Thomas..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 4.

- El 23 d'agost de 1702 Antonina Salom capbrevava una peça de terra situada a Pocafarina (Esporles), que "...affronte de una part ab lo **cami qui va de la present Ciutat a Buñoli**, de altre ab cases y terra de Barthomeu Roca, de altre ab terras de Antoni i Guillem Parelló germans..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 5.

- El 27 de gener de 1704 Onofre Castelló capbrevava una peça de terra situada als establiments de Pocafarina, "...Le qual affronte de una part ab cami per hont se va de la present Ciutat al lloch de Buñoli, de altre ab cases y terra de Barthomeu Roca, de altre ab terras de Antoni y Guillem Parellons germans y de altre ab terras de Margarita Parelló muller de Gabriel Genestar..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 6.

- El 12 d'agost de 1705 Joana Canyelles capbrevava una peça de terra als Establiments de Pocafarina, "...Le qual affronte de una part ab **cami per hont se va de la present Ciutat al lloch de Buñoli**, de altre ab cases y terra de Barthomeu Roca, de altre ab terras de Antoni y Guillem Parellons germans y de altre ab terras de Margarita Parello muller de Gabriel Genestar..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 7.

- El 14 d'agost de 1705 Pere Llabrés capbrevava una peça de terra als Establiments de Pocafarina (Esporles), que "...affronte de una part ab cami sander per hont se va del cami de Sarriá al **cami de Buñoli**; de altre ab terras de Pera Llabres antes de Sebastia Colombas, de altre ab terras dels hereus de Michel Amoros carniser, antes de Barbara Oliver vidua des de les terras del dit Colombas fins al mitx del aigoves de les integres cases en dit lloch construidas..." (Arxiu del Regne. P-250). Document 8.

- El 30 de novembre de 1706 Mateu Palmer capbrevava una peça de terra de pertinenències de la possessió dels Establiments de Pocafarina, que "...affronte de una part ab la Posessio dita Son Anglada, de altre ab lo **cami per hont se va de la present Ciutat a la Posessio de Buñoli**, de altre ab olivar de Jaume Mut fill de Joan, y de altre ab lo torrent dit de la Riera..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 9.

- El 20 de juny de 1708 Joana Planes capbrevava una peça de terra als Establiments Vells (Esporles), que "...affronta de una part ab lo **Cami qui va a**

la Pocessio dita Buñoli, de altre part ab pessa de terra y olivar dels hareus del Magnifich Antoni Gual Donzell, de altre ab lo torrent dit la Riera, y de la restant part ab terras dels hareus de Jaume Mulet..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 10.

- El 15 de maig de 1727 Llucià Roca capbrevava una peça de terra als Establiments Vells de Pocafarina, al lloc dit la Punta d'en Bover (Esporles), "...la qual quarterada de terra affronte de una ab la altre quarterada de terra de dit Guillem Roca son jerma de ditas pertinencias, de altre ab lo **camí per hont se va ala Possessio Buñoli**, de altre part ab terra de Pera Vicens Castello, y de altre part ab terras dels hereus de Francisca Roca filla de Bartomeu..." (Arxiu del Regne. P-250). Document 11.

- En un llibre de capbrevacions del béns del Bisbe de Mallorca, sense datar, apareixen dues alqueries i un rafal de Pere Gual, localitzades al camí de Valldemossa, "...e afronta de una part ablo **camí de Bunyoli**, e, daltra part ab lo camí de Sporles, e, daltra abla Alqueria den Jordi Pertagas, e, daltra part abla honor de Bunyoli, e abla honor den P. Sala patit, e, daltra part abla alqueria den Sachaberchs, e, daltra part abla honor den Serria..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 1128). Document 12.

- L'any 1954 l'Institut Geogràfic i Catastral va realitzar els treballs topogràfics per delimitar la línea de terme dels municipis de Palma i d'Esporles i assenyalar les fites comunes. A l'acta de l'operació practicada es descriu la situació de la fita núm. 49: "...Está en el paraje denominado **Camino de Buñoli**, en la margen sur del **Camino del Bosque de Buñoli**..." (Instituto Geográfico Nacional. Sense signatura). Document 13.

2.2 Camí de Sobremunt

El camí apareix amb el nom de **camí de Sobremunt** en el següent document:

- En un acta d'establiment del 21 d'octubre de 1466 es procedia a fitar la separació entre la possessió de Bunyoli i les alqueries de Galiana i Comals: "...hoc est prenint de mig puig vert hon ha una paret, e tirant ahun cap de rocha qui blanqueia sobre hun comellaret, e tirant dreta via ahun puig quis diu lo castellet qui ut predicitur est dicte mee possecionis de bunyolino. Emes prenint del mig del dit puig vert dreta via avall, venint al canto de la tancha ques diu den galiana qui sta ala part del **camí de la alcharia den ledo, e de sobremunt** prop la ciquia de bunyoli..." (Arxiu del Regne de Mallorca. ECR 751). Document 14.

2.3 Camí de Superna

El camí apareix amb el nom de **camí de Superna** en els següents documents:

- A l'amillarament format per l'Ajuntament d'Esporles l'any 1942 apareix una finca anomenada sa Font Nova, amb les següents partions: "N. Sobremunt y **Camino Superna**. S. Bmé. Ferragut. E. **Camino Superna** y Bmé. Ferragut. O. Predios Povet y Camp Redó" (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 1021). Document 15.

- En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrit (tom 5418, llibre 85, fol 203, finca núm. 822) una porció de terra procedent de l'anomenada **Ca na Lluïsa,** "...Lindante, al Norte, con predio Sobremunt; Sur, tierra del propio causante, antes Bartolomé Ferragut, mediante el **Camino Viejo de Estellencs**; Este, **camino que conduce al predio Superna**; y Oeste, con tierra del propio causante, antes Pedro Juan Llador Arbós, y con el predio El Pouet..." (document 16).

- En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrita (finca núm. 821) una terra anomenada Ca na Lluïsa, procedent de Sobremunt, "...lindante por Norte con el predio Sobremunt, por Sur con tierra de Bartolomé Ferragut, por Este con el predio El Camp Redó y por Oeste con tierra de Pedro Juan Lladó y Arbos y el predio El Pouet. La descrita finca se halla atravesada por un **camino que dirige al predio Superna**..." (document 17).

3. Camí públic, veïnal o reial

El camí rep el qualificatiu de públic, real o veïnal en els següents documents:

- El 16 de juny 1702 Francina Amengual capbrevava una peça de terra dita la Punta, als establiments vells de Pocafarina (Esporles), que "...affronten de una part ab lo **camí publich qui va a Buñoli**, de altre ab terras de Pera Vicens Castaio, de altre ab terras de Bartomeu Roca fill de Lucia, y de la restant part ab terras de Matheu Tarrassa fill de Guillem..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 18.

- El 21 d'agost de 1705 Pere Vicens Castelló capbrevava una peça de terra als establiments de Pocafarina (Esporles), que "...affronte de una part ab **camí real, qui de la Ciutat va a la Possessio dita Buñoli**, de altre part ab terras de Lucia Roca fill de Guillem, de altre ab terras de Juan Roca, y de altre part ab terras de Juan Castello fill de Honofre, y de Juan Castello fill de Juan, que foren de las matexas pertinencias..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 19.

- El 26 d'agost de 1705 Joan Castelló capbrevava una peça de terra als establiments de Pocafarina (Esporles), "...la qual confronta de una part ab **camí real, qui de la Ciutat va a Buñoli**, de altre ab terras de Bartomeu Roca, de altre ab la altre mitja quartarade de ditas pertinentias possehide per Joan

Castello fill de Honofre, y de altre part ab terras de Vicens Castello..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 20.

- El 28 d'agost de 1705 Margalida Perelló capbrevava una peça de terra i cases als establiments de Pocafarina (Esporles), "...la qual affronte de una part ab terras de Joan Vaquer, que antes foren de Sebastia Rigo cami el mitx, de altre ab lo **cami real qui de Ciutat va a la Parroquia de Purpuñent, y a la Possessió de Buñoli**, y de la matexa part ab cayro de terra, y marge de Honofre Castello, de altre part ab terras de Antoni Genestar, y de la matexa part ab terras dels hereus de Antoni Cañelles de las matexas pertinentias..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-250). Document 21.

- El 12 de setembre de 1730 Caterina Moll capbrevava una peça de terra en els establiments de Pocafarina (Esporles), que "...affronta de una part ab terras del Doctor en Drets Pera Juan Mayol **cami Reial mediant per ont se va a la Possessió Buñolí, y a la Parroquia de Puigpuñent**, de altre ab la dita Possessio Poca farina, de la matexa part ab terras de Juan Rossello mediant la Riera, y de altre ab terras de dit Rossello que antes foren de Matheu Palmer als. Duet..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-251). Document 22.

- El 4 de setembre de 1800 Antoni Ramis, curador dels béns dels germans Ribas, venia a Lleonard Reus una peça de terra als establiments vells de Pocafarina (Esporles), que "...Linda con **Camino Real de Buñoli**, con tierras de los herederos de Jayme Terrasa, y con tierras del Doctor Don Guillermo Real Pro...." (Arxiu del Regne de Mallorca. CH 599). Document 23.

- En el Registre de la Propietat núm. 8 de Palma apareix inscrit (tom 2942, llibre 46, fol 151, finca núm. 540) un predi anomenat **Ca na Lluïsa**, en el terme d'Esporles i lloc de la Baronia de Bunyoli, "...**atravesado por un camino vecinal** [...] que linda al Norte, con el predio Es Pinar d'Amunt y Sa Font Nova, al Este, con el predio sobremunt, al Oeste, con el predio Sa Font Nova y con "El Observatorio", y al Sur, con los predios "El Observatorio" y "Sa Anima"..." (document 24).

4. L'Administració hi realitzà obres de manteniment d'acord amb els següent document:

- En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament d'Establiments el 7 d'octubre de 1902 "El Sr. Alcalde da cuenta al Ayuntamiento de haberle sido reclamado por el guardabosque de **Buñoli** la ayuda del peon de este municipio para **recomponer el camino que atraviesa dicho predio** por la parte del fosaret y siendo este de mucho transito para el vecindario por unanimidad se acuerda prestar el servicio que se reclama" (Arxiu municipal de Palma. Capsa 1 d'Establiments. Sense signatura). Document 25.

5. L'any 1767 es documenta l'existència d'un oratori públic a la possessió de Bunyoli (Arxiu diocesà. Visites pastorals Francisco Garrido). Document 26.

5.1 Un dels requisits que havia de cumplir un **oratori públic** era el de tenir **accés a través d'un camí públic**, tal com veim a les lleis i decrets dels Codis de Dret Canònic:

- 1717. *Officialis Curiae Ecclesiasticae* de Augustino Matthaeucci, que en el capitol X, secció III. Officialis, parla dels oratoris: "IV. Quod publica debent habere januam **in via publica, non tamen privata**" (IV. Perquè han de tenir una entrada en la via pública, per tant no privada"). Document 27.

- 1772. *Universae Theologiae Moralis* de Fulgentio Cuniliati, Appendix De Privilegio, marginal Quotuplex Oratorium?: "Oratoria pro celebratione Missae sunt in duplici ordine; quaedam dicuntur Publica, & quaedam Privata: Publica illa sunt, quae auctoritate Episcopi eriguntur, & dumtaxat cultui Divino pro semper devoventur: habent item inter alias conditiones, indicandas in 7 n. 4., aditum atque **ingressum liberum per viam publicam**, nec non egressum similiter liberum in via publica ..." ("Els oratoris per a la celebració de la Missa són de dos tipus; uns es diuen públics i altres privats: són públics aquells que s'erigeixen per ordre del bisbe i mentre es dediquin, per sempre, al culte diví: tenen, entre altres condicions, que s'indicaran en 7 n. 4., **entrada i ingrés lliure per una via pública**, i sortida igualment lliure per via pública..."). Document 28.

- 1782. *Prompta bibliotheca canonica, juridico, moralis, theologica* de Lucio Ferraris, Tomus Sextus, "Oratorium": "Oratorium generice captum est locus aptus ad orandum, precesque Deo offerendas [...] Oratorium pro Misses celebrandis aliud est publicum, & aliud est privatum [...] Oratorium public pro Missis celebrandis est illus, quod auctoritate Espiscopi est erectum, & ad Dei cultum tantummodo perpetuo dicatum **habens aditum & liberum ingressum per viam publicam & pariter egressum in viam communem** [...] Et quod Oratorium publicum debent habere portam continuo apertam correspondentem in publicum, declaravit Sacra Congreg. Episcop. 22 septemb. 1719..." (Els oratoris en termes genèrics són llocs aptes per a l'oració, per als preceptes i ofrenes a Déu [...] Dels Oratoris per celebrar Misses, algún és públic i algún és privat [...] Els oratoris públics poden celebrar Misses i altres quan han estat erigits per l'autoritat Episcopal, i estan dedicats al culte diví perpètuament **ha d'haver-hi lliure accés per vies comunes i igualment sortida a via comuna**. I que l'Oratori públic ha de tenir obertura continuament corresponent i declarada pública fou publicat i declarat en el Sac. Congreg. Espiscop. 22 de setembre 1719...). Document 29.

- 1835. *Theologia moralis* del Beati A.M. de Ligorio, Tomus Quartus, Dubium IV, marginal 357: "Hoc igitur Decreto non fuit vetitum Espiscopis dare licentiam celebrandi. I. In Oratorio benedicto, et designato ad usus sacros, **in quo est janua habens ingressum per via publicam**, etsi sit janua privata affixa domui alicujus secularis; illud etiam non dicitur privatum, sed publicum Oratorium ..." ("Amb aquest decret, no fou una prohibició del bisbe el concedir permís per a les celebracions. En un oratori beneït i assignat per a usos sagrats, **en què hi ha una entrada que té l'ingrés per una via pública**, encara que hi hagi una entrada privada unida a la casa d'algun seglar; aquell que no es considera privat, sinó oratori públic..."). Document 30.

5.2 Aquest oratori públic i la seva importància queden ressaltats a la següent publicació:

- DE ALCÁNTARA PEÑA, Pedro. *Guía de las Islas Baleares*. Palma: Edicions Cort, 1891. A la veu d'Establiments llegim: "...**Su *iglesia parroquial* de notables dimensiones es del pasado siglo. Antes estuvo situada en el Oratorio del predio *Buñolí*...**" (pàg. 326). Document 31.

- MASCARÓ PASARIUS, Josep. *Corpus de Toponimia de Mallorca*. Tom II. Palma: Miramar, 1962-1967. A la veu d'Establiments Vells llegim: "...Originariamente el caserío de *Establiments* dependió administrativamente de *Esporles*, y **en el aspecto religioso sirvióse del oratorio de *Bunyolí***..." (pàg. 575). Document 32.

6.Cartografia

El traçat del **Camí de Puigpunyent a Establiments,** també anomenat **camí de Bunyolí i camí de Sobremunt,** en el terme d'Esporles, apareix en el següent mapa amb el nom de "**camino de Purpunent a Palma**":

- MORENO RAMÍREZ, P. (1858). *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas*. Escala 1/10.000. Document 33.

Aquest mapa cadastral, juntament amb els altres realitzats a les Balears la segona meitat del segle XIX, són el fruit de la reforma fiscal iniciada pels moderats l'any 1845.

El ministre Alejandro Mon engegà una sèrie de mesures destinades a acabar amb el frau i les desigualtats contributives existents a Espanya, iniciant així una nova etapa en la medició del terreny i l'elaboració de cartografia cadastral, que culminà a Balears amb l'aixecament dels plànols parcel·laris.

La funció bàsica d'aquests plànols era la representació gràfica de tot el territori municipal, amb numeració de parcel·les i descripció de les classes de cultiu, a més de la representació de camins, torrents, estanys i fonts del terme.

7. Conclusions

D'acord amb el que s'ha exposat anteriorment es conclou que el **camí de Puigpunyent a Establiments** també anomenat **camí de Bunyoli**, **camí de Sobremunt** o **camí de Superna**, és de titularitat pública.

Es recomana per tant la modificació del catàleg de camins del terme municipal d'Esporles, en el sentit d'incloure el **camí de Puigpunyent a Establiments,** també anomenat **camí de Bunyoli**, **camí de Sobremunt** o **camí de Superna,** entre els camins que reuneixen els requisits per ésser inclosos a l'Inventari de béns municipals de l'Ajuntament d'Esporles, d'acord amb la fitxa i plànol adjunt.

Palma 21 de juny de 2011

Antoni Reynès Trias
Coordinador de patrimoni etnològic
Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca

ANNEX DOCUMENTAL

(28) CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT

LOCALITZACIÓ

Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 11-43 / 12-13 / 12-14
Inici: terme municipal de Puigpunyent.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 2848 m

DOCUMENTACIÓ

- Fitació de terme.
- Camí públic.
- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Administració.

SENYALITZACIÓ

☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL

☑ Sí
☐ No

paret, reixa i obert.

LIMITACIÓ DE PAS

☑ Sí
☐ No

- Una barrera tancada amb pany al tram 2, prop de ca na Lluïsa.
- Dues reixes al tram 3.
- Un portell tapat amb paret i reixa al final del tram 6.
- Un cartell de "Propiedades privadas. Prohibido el paso" prop del final del tram 8.
- Una reixa a l'inici del tram 10 i una barrera tancada amb pany al final del tram 11.

OBSERVACIONS

- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☑ No

RECOMANACIONS

☐ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☑ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1

Des de l'inici del camí fins prop de les cases des Pouet de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 788 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 2

Continuació del camí fins a ca na Lluïsa.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 446 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: bo
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 3

Des de ca na Lluïsa fins a la partió amb Sobremunt.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 152 m
Amplada mínima: 1,4 m
màxima: 1,7 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☑ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 4

Continuació del camí fins a una distància de metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: terra
Longitud: 88 m
Amplada mínima: 1,5 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 5

Continuació del camí fins prop de les cases de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 227 m
Amplada mínima: 3,6 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 6

Continuació del camí fins a la partió amb Can Manent.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 189 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☑ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 7

Continuació del camí fins prop de les cases de Can Manent.
Tipologia: ?
Tipus de ferm:
desconegut **Longitud:** 347
m **Amplada mínima:** 0 m
Seguiment: desconegut
Estat: desconegut
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 8

Continuació del camí fins a una distància de 63 metres.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 63 m
Amplada mínima: 3,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 9

Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra i empedrat
Longitud: 375 m
Amplada mínima: 2,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Al començament del tram el camí està empedrat.
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 10

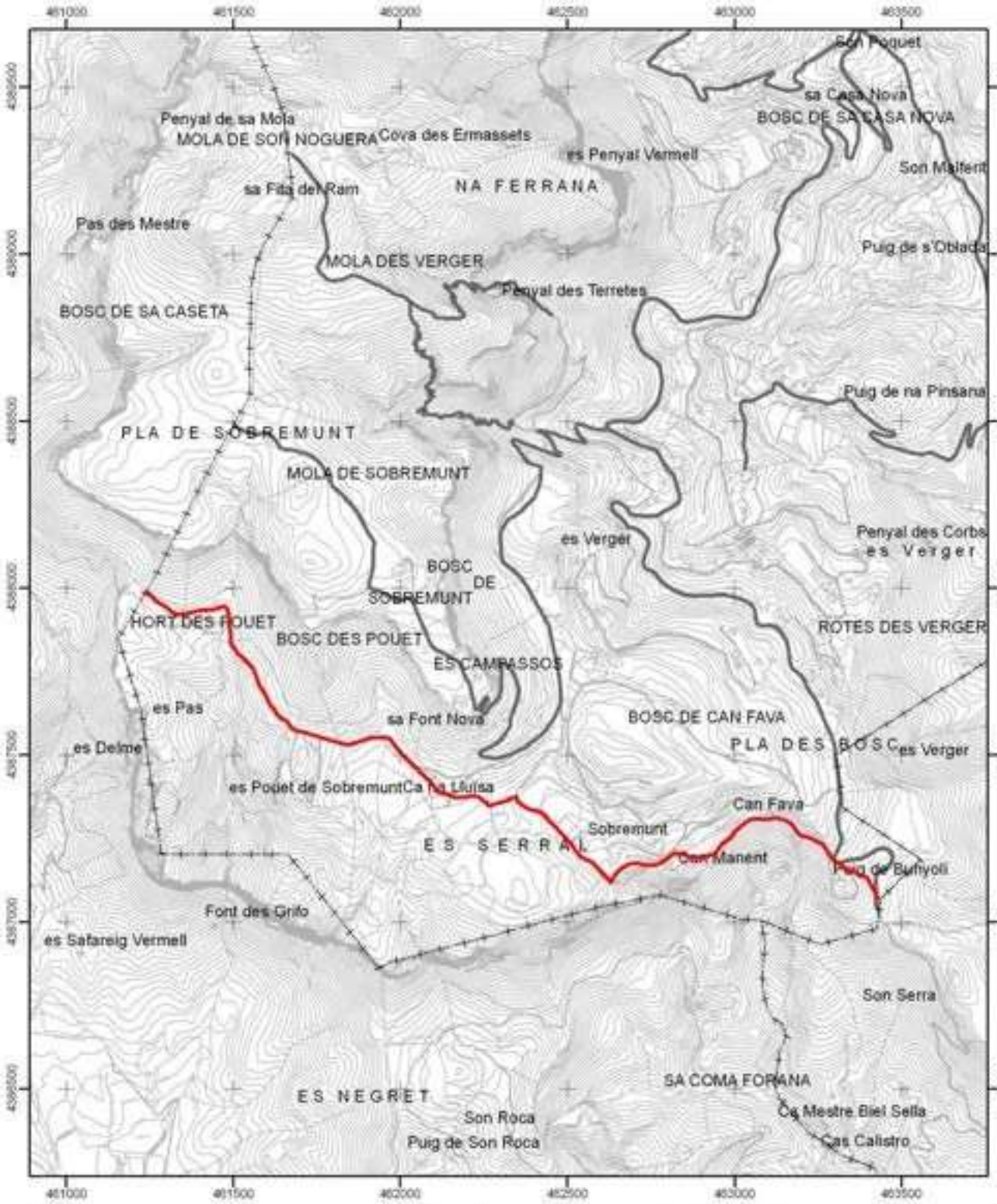
Continuació del camí fins a una distància de 97 metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 97 m
Amplada mínima: 1,8 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

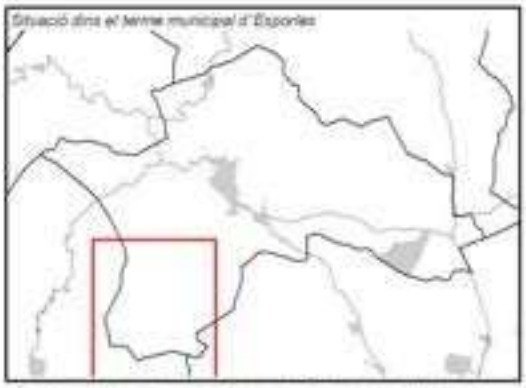
☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☑ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 11

Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger, núm. 12, a la partió amb Palma.
Tipologia: pista
Tipus de ferm: terra
Longitud: 76 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges





Consell de Mallorca

Departament de Medi Ambient

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES

(28) CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT

Escala: 1:17.500

Projecció UTM Fus 31. Datum ED50

N

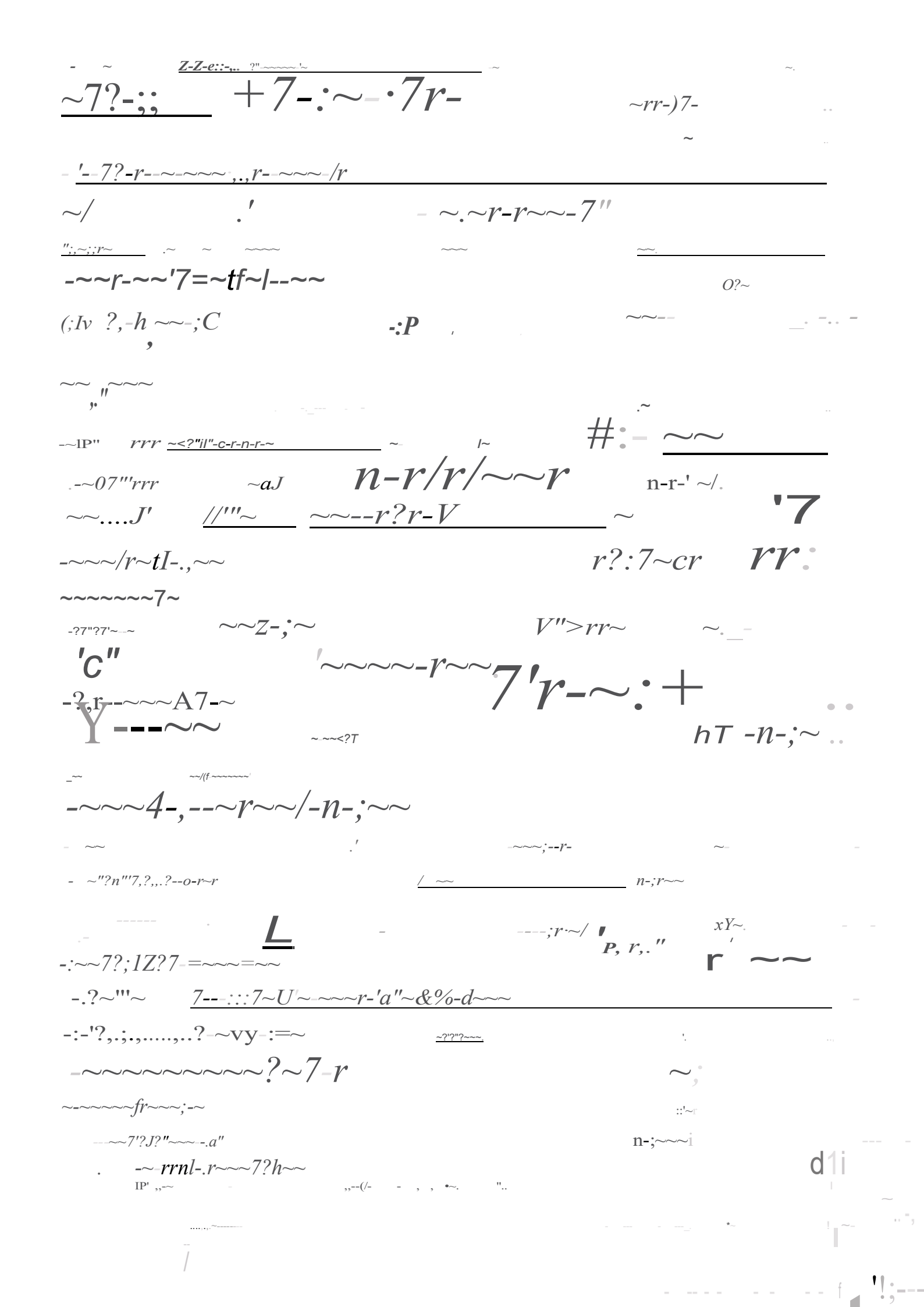
* Font base cartogràfica: Mapa Topogràfic Balear de l'any 1995 i escala 1:5.000 del Govern de les Illes Balears

14-07-1927

declaró abierta la sesión y leída el acta de la anterior fué aprobada

Acto seguido y conforme se indica en las papeletas de convocatoria, se dió lectura, por mi, el infrascrito Secretario a la siguiente moción presentada por la Comisión de Fomento

"Magnífico señor.= Es indudable, que la agricultura y el turismo como factores de riqueza, merecen la atención y por ende el apoyo de las entidades encargadas de la dirección y administración de los pueblos.= A su fomento tiende la presente moción.= No puede sustraerse a la consideración del Ayuntamiento, que los predios el Port, Son Clamunt, Son Fava, Cana Muira, Sobremunt, Es Verger, Casanova, Son Roquet, Son Feerá, Son Habich, Son Malferit y Port de Sontmiq cuya extensión representa una cuarta parte del término municipal de esta villa, carecen casi en absoluto de vía de comunicación con este pueblo; pues si bien disponen de un camino de herradura, este medio de comunicación ofrece grandes dificultades y mayores gastos para el transporte de sus productos.= Además la concurrencia, cada día en aumento al Santuario Marisstella, demuestra de una manera clara, tanto por lo sublime y pintoresco del lugar de su emplazamiento como por la devoción a la Virgen del Carmen, que si aquel Santuario dispusiera de un camino, sería uno de los puntos mas preferidos y por ende mas visitados por el turismo.= A llenar tales vacios tiende esta moción, y a tal efecto, tenemos el honor de proponer al Ayuntamiento, acuerde:= 1º Invitar al Rdo Sr. Cura-Párroco



y demás propietarios interesados, a que contribuyan en proporción a sus terrenos, para llevar a efecto este proyecto. = 2º encargar el trazado, proyecto y presupuesto al Ingeniero Director de vías y obras provinciales, D. Antonio Parietti. = Casa Consistorial de Corporales a 13 de julio de 1927. = La Comisión de Fomento. = Lorenzo Alcalá. = Jaime Rosselló. = Ramón Rosselló."

Tomado en consideración y discutido suficientemente se acordó por unanimidad aprobar dicha moción y comunicar el acuerdo al Ingeniero D. Antonio Parietti para que proceda al trazado y confección del correspondiente proyecto y presupuesto.

Seguidamente el Sr. Presidente expuso que el Notario de la Comisión municipal permanente D. Matías Mulet, en la sesión celebrada el día diecisiete de junio último, había llamado la atención de la Alcaldía, respecto a que el Secretario titular, alcanzaba la edad de setenta años y por lo que procedía su jubilación, lo que ponía en conocimiento del pleno, para que acordara en consecuencia.

Tomado en consideración y después de alguna discusión en que tomaron parte varios señores Concejales, a propuesta de D. Vicente Tomás, se acordó por unanimidad quede el asunto sobre la mesa para su estudio.

En este estado, el Sr. Alcalde hizo constar el sentimiento de la Corporación por la

perquè la documentació trobada tan sols ens permet pegar-hi una ullada minsa, però a l'hora força interessant.

SARRIÀ

La possessió de Sarrià fou la més valorada econòmicament a l'estim de 1578 i, per això, era la més rica de tot el poble d'Esporles.

Actualment aquesta possessió es troba dins del terme de Palma, a Establiments.

Al segle XV l'alqueria Sarrià, es trobava sota la jurisdicció i feu de l'església de Mallorca. Confrontava amb el terme Bunyolí, alqueria de Macià Borrassà, la de Pere Gual, rafal d'en Pertegàs, alqueria de Nicolau de Marí, Canet, alqueria i rafal dels Portells, alqueria de Pere Ribes, i rafal reialenc d'en Suau.

No tenim moltes notícies documentals d'aquesta possessió encara que compareix ben prest, al segle XIII, com alqueria Sarrià. Sabem que al segle XVI era propietat de la família Berard. Els Berards són un dels principals llinatges de l'antiga noblesa mallorquina que es dedicà, principalment, a l'advocacia. Així trobam com el propietari de Sarrià, Joan Berard, era cavaller i doctor en lleis. L'hereta Eleonor Berard, possiblement sa muller o sa filla, i, posteriorment, Pere Lluís Berard.

No hem trobat cap contracte d'explotació agrícola que ens indiqui quins eren els conreus més comuns a Sarrià. Emperò no creim que la seva explotació diferís gaire de les altres possessions estudiades: olivar, cereals i vinya.

El bestiar també era important a Sarrià. L'any 1525 hi pasturaven 300 ovelles.

Com a nota curiosa direm que l'any 1458 Nicolau Cases, cirurgià, i la dona Joaneta Pentinada foren acusats d'idolatria perquè adoraren el dimoni dins una cova de Sarrià, propietat del cavaller Joan Armadans.[71bis]

Etimologia:

Sarrià és un poble situat prop de la ciutat de Girona. També és un antic poble i avui barriada de la ciutat de Barcelona. Segurament la possessió prengué el nom d'alguna d'aquestes dues poblacions.[72]

[71bis] ARM, AH 497, f. 1.

[72] No és estrany trobar-se amb possessions que prenen el nom de poblacions catalanes. Així, per exemple, a Bunyola trobam documentada al segle XIII l'alqueria Barcelona. Per una altra part, alguns consideren que Sarrià és un topònim prerromà que ve de *Sarius* o *Serius*, nom personal llatí. Per exemple: DCVB, T. IX, pàg. 761.

Evolució propietaris:
- Pere d'Aguda [...1245-...]
- Arnau Burguet [...1392-1419...]
- Joan Armadans [...1458-...]
- Joanot Armadans [...1515-1518...]
- Joan Berard, cavaller i doctor en lleis [...1525-1526...]
- Eleonor Berard [...1578-1591...]
- Pere Lluís Berard [...1600-...]

Sistema d'explotació:
- Dos lloguers de 300 ovelles i pastures de la possessió pe
i 70 lliures cada any. Any 1525 i 1528. (Doc. 386)

Béns immobles:
- Es té coneixement de l'existència d'un inventari dels bé
possessió de Sarrià a l'Arxiu Vinagrella de Llubí però, fin
s'ha pogut localitzar. Referent a béns immobles sols he
documentat un contracte de reforma de les cases de Sar
1526. (Doc. 389)

Conreus:
- No consten als documents consultats.

Bestiar:
- Del bestiar, a més del necessari per a la feina (bous, as
etc) –no documentats però sí deduïbles–, cal esmentar les
lles que hi havia a les pastures de la possessió [1525].

Esclaus:
- No consten als documents consultats.

Topònims de la possessió:
- No consten als documents consultats.

Estimació: 50.000 lliures. Any 1578. (Doc. 498)

DOCUMENT 4

38

Registrade en lo libre de Reparations del Dit any en fol. 38 Lagost
de Jeronimit et Jurament etc. Vidas etc.

Testis etc. lo Dr. Dor Joan Ramo y lo Dr. Jaume Ros
Ciutadans en Lleyda

Dieuxo by Menys Juliyame
a Mans. Dns. Al. D. Gij

Stabliment Comparagué etc. Jaume Ximy fill d'Pera Lion natural
de la Parochia de Sporles Bisprimont, habitador en lo terme
de Lagost Comtat, el qual juramt. Mediant denunciació sanis y
prowehit una peça de terra d'hort d'un Cotto y mitg mes o
menys situada en lo dit Stabliment d'Lagostarina de l
terme de la Parochia de Sporles y fan en dita terra d'pon
diffrontes que son Sotrige tinguda en partit y jurisdicció
de la Yglesia dels Alous de Lagost y d'Pon Senor Bisbe y de Mt
Hre. Dr. Capitol de la Seu de Mallorca a mercé de Vuiime y a
=1522 Ma Marta. Anna Cortacero de Sadrya de Studies y dits dit Alous es tinguda
y Joana Gonçalez a cens. de 1522 6. pagadoy als 9. Agost a Mans. Anna
y Joana Gonçalez germanes y als Sr. 88 100. cuitables: de
qual peça d'terra y fan affronte d'una part al terme de
Joan Oliver, de altre als terres del Mag. Pere Miquel Sure
dey Trobat, Entre als terres d'Joan Serra y l'altre
als terres y Joan de Sebastre Clemedy, dins de la mateixa
Parrochia. Lequal Dit denunciant, dey pertenecer per Stabli
ment a Son Senor Jimat per dites germanes Gonçalez en la
mort de Son Senor Comtal Continuat als 9. de Juny de
Agost de 1700. Vers d'pon mit et Jurament etc. Vidas etc.
Testis en Franch Daya notry y Pera Simo Custa

Dieuxo by Menys Juliyame
a Mans. Dns. Al. D. Gij

Stabliment Comparagué etc. Barth. Roca fill d'Lucia de la Parochia
de Sporles de Stabliments d'Lagostarina del qual
juramt Mediant denuncia sanis y prowehit una peça
d'terra d'hort d'una Cotto y mitg poch mes
d'terra d'hort d'una Cotto y Joan de Mon d'Pera y per lo
dit denunciant, Stande en lo terme d'dita Parrochia

en

en dit Loch del Pastinerey Cova sarina, finguda en gorts y
jurisdicto de la Iglesia sotz alou y directa domini del Sor.
Sor. Senor Duch y del Mt. Hre. y R. Capitol de la Seu de
Mallca Mense de Vivers y apotacio de Sadiga de hu dig.
=3 Lli Linera y sotz dit alou a tinguda a dig. Dª Hu Lluny y en Jou
Dª Mag.ta Rosinol y un diner sots alous pagadors y als 13. Juny alta Nov. Sra
y Rejeo — Dª Mag.ta Lorino Muller del Nob. Dr. Antoni Lluyo
Lqual affronte Ema gart ab los sami de Bunoli, de dos
parts ab terras de Joan Castello, Altre ab terras dels he-
rens Cova Font, y Altre ab terras dels herens de
Catna Casello filla de Antti, y ab terras dels Herens de
Antti Thomas: Lqual gena Cterra lo dit denunciant
hi posseiu per venda a son favor firmada per Jud.
Rigo mariner als 13 Xbre 1683 que agar continuade
en los Libres Elagent Turia.
Item eodem ginamente mediante denuncia Manis y pos-
sehidor de Cterra y Cases Dhou edificades, Ameades
en dit Loch, tinguda y sotz dit alou a Mense Cdg y sots dit
=6 Lli y fal Dª Mag.ta alou Son tinguts y a cens Elis Heus y quinse sous sotz
Rosinol y Rejeo anys pagadors als 24 Juny a fal. Dª Mag.ta Lorino
Dª Mc. Cl9 S 10 s Muller y Rejeo Dª Mc. Cl9 S 10 s fon. com las seu Cants y aguen al-
hi jous y roy Cterras que foren Edital pertinentia: Te
gual affronte Ema gart ab los ami qui Elagent. Turia
Vga a la Parotia Cbony, Altre ab Cans Michel
Roca fill Michel, Altre ab terras Francina Amen-
gual y Roca Vda Pre Roca y Altre ab terras de
Mathiu Torras fill Guillem, Lqual pella Cterra
y Cases lo dit denunciant hi posseiu com hem denun-
ciat del dit Jr. Turia loca son pare, alegit en son Test.
que ordena en poder Jaume Amer. Not Mallg. als 14
del mes Maig 1670. Cui dit Turia son pare aquella
tenia per venda a Jr. favor firmada als 5. 7bre 1637
per Mt. Amengual y aquella Cap.a en Lagent. Turia als
=10 maig 1665. Cui apar Cap. Expedida en fol. 105. del Libre de
Cap.tions y dit any. Ab promes Cginerit Dª Mc. Cl9 S
Testes Cgs Sunt prædicti. —

Jagual juramentat mediant denuncia tanit dit & Taber tot Lo
=31 lio Sots als 29. 7bre die & S.t Michel als & Spritos contra & Jeuche
Sabre fill & Anth & Edita Lucretia & Sorts, Jo qual & Jo Ros=
gut Jos y grullar per portio & Mitat & Cases y Mitat & Larg
a Dins Cases contiguo que & dita Jaume Vicens situade en la
Vila & Sorts en lo Loch & la Vila dela & Portinentos, & la
Rest. dita Jon Damunt, tinguda en portio per Jacinto Rodes
Jglesia Sots als Jos y dirada & dominus Jos. Jos. S.t Jos. Jos
Mestre Jos Capitol & la Seu & Mallorca a Vents & Jaume y
a Jgnacio & Jadiga & Jeu dit Confrontade com lo als &
Stabliment a dalt Calendador & contes Jo qual 3 Lio Jaume
Sadita Francina Salom Vx. & dit & Taber en virtut & Stab=
Timent & dita portio & Cases y trad ~~a Jaume~~ & per ella for=
mat a favor & dit Jaume Sabre Cuba pont Cuesia als &=
Jdmx proxim passat. Unde promisit et juravit &c. Jos=
Testes Jo Jean Riera Scrivent Jo Jau.e Farrady
& Dit Lloch & Jls Stablements. —

Die xxo iij mensis Augusti
anno a Nativ. Dni. M.D.Cij

Stablements Comparagueren dits Antonina Salom Muller & Michel Segalla
del Lloch & Canet Jo Juana Salom Muller & Jean Cardilly Jabatina
en lo Loch & Marratxi germans y fills & Jau.e Jo & Mary.te
Sont Jo Lucs y procreats entre Jos & Sadita Jrance Jo qualsigue=
ramens Mediant Jormican Jamin y Jo vellas Jos sinhrs y Jm
gens & terra & Jnor & Una quarterada Jo Chirp Jo Jau.e en
lla Confrontada, situada en lo terme & Sa Cabaneta &
Sporles en lo Loch & Raxaforma, tinguda en portio y ge=
ral dit Jos & la Jo. Sots als y directe dominj & Jos
Jo Jos. Senor Rey y del M.t Jos Capitol & la Seu & Mallorca
a Mercat & Mallorca y a Jgnacio & Jadiga & Jeu dit y Sots
dit als & tinguda dita pessa & terra y Cabana com. &
quatre Canes y deu Jos pagadors als Jems & Jl
Jual als dits vendits y co. 3 Jo 6. als 24 & Mey & Jgost
die & S.t Bart.e Apost. Jo 1526 Mir. 24 Jorg Sed S.t

Jean

Jaume Parello Corredor de la horadat de Mn Ferrando Thoris assen
Etma part al hospital gran de Sagnt Ciutat a Benedicta Calve
ab Cans y terra de Sorita [illegible] altre ab terra de
y altre terra de Guardia Parello Mn Vinyes Guillem Parella germans y lo qual pana Etma de
Mn Parello Mn Vinyes dita Sta Magestat Tomila y mont Mare Deu y Senyora
nit y pertenis com a filla unica y universal successora
de Magestat Sancta Tomila derrere ab licencia del Spectable Magnifich
Magestat Sancta Tomila derrere ab licencia del Spectable Magnifich
Magestat Sancta Tomila mare de la sancta filla unica de Sta Tomila
derrera dita Sancta Tomila, Cui dit Sta Tomila dita para Etma
pertinia en virtut de Stablement a ell fet fahent per
lo dit Mre Senor Canonge Rua Abriny lots als 13. Nove
de 1599. y apres fonch confirmat en la pnt. Ciutat per
la dita Magestat Tomila y mont mare de Deu y Senyora com
als 30. Maig 1663. regis hoc en fol. 133. del Libre de Capbre
Varios y Diff any. Unde premissis et jurare et [illegible]
Fets y fon lo Mor Dr Boyl Baylle y Mn Thomas
Ort y testimonis en la Seu

Die xxvij Mensis Octobris Anno
a Nativ. Dni. M. D. Cij

Comparague en Antoni Fortella de la Vila de Sporles, el
qual de Grat denuncia tanis y possehia un trosset Terra
a hort de nou fanegues Cahis de fonch Olim de Gestiones
de Hospital de Castellans que es Terme de dit Sporles y
Joanes Empitoria a hort del Cequer

Die xxj Mensis Octobris Anno
a Nativ. Dni. M. D. Cij

Sporles. Comparague en Margarida Pons Viuda de Barthomeu
Vidal y filla de Antoni Pons alias Serajue de dit Hospital
de Castellans de la Parochia de Sporles y legual jurament
Ambant denuncia tanis y possehir una Terra de
terra de Let Cortons y de nombre de dos Cortons y estos
de

a la part de la tanca del dit mag.ch Bernadi Iriarte Domell de altre a terra del mateu Bernadi Iriarte Domell de la una tanca pertinentia, de altre a terra, ort y casa del matex denunciant prop a la creu que trobe devant las casas del dit Sebastia Iriarte dit del Onclo y de altre a casa, tafona y tanca de lort del capita Jaume Serra Olim dit lo Casal dels Capellans la qual dit denunciant fe y proueix que stablesca a son favor firmat lo dit proces per lo dit mag.ch Bernadi Iriarte Domell ab fins e retencio de dita dos tes en la pnt. Curia Continuat: Vnde promisit et juravit etc Quare etc

Fuit hec lecta in presentia dicti Honofrii Minguet et Michaelis Horit Scriptoris Majoricarum

Die xxvij mensis Januarij anno a Nat.e Dni. M.D. C C iiij

Stablimentes.

Comparagué etc lo honor. Honofre Sabella fill de Mi= chel de la Parochia de Sporles, el qual juramentme= diant denuncia tenir y possehir vna peça de terra de forment cinc quarterades y mitge de cafiz en la contrada, situade en lo terme de dita Parochia de Sporles en lo lloch dit los Stablimentz de poca farina finguden ex vna part y derrere dit lo de la Yglesia de dit lloc y dreta de dominj del dit Senor. Bisbe de Mallorques Capitol de la Seu de Mallorca a prop de Bisbe= ne y a ponent lo de Sadiga Cabeu dit y sots dit alous y finguden ex cara de ALIS Pagadory ab hereus del mag.ch Gabriel Sualbo dit Cantidas, co es 3 ½ 6= als 24 Agost y per rahons 22 ½ 6. als 24 Juny los quals 2 ½ Cabeu antes se prestaden ab hereus del dit Dr. Pere Sabrera y Canonge Tarragona integras y sis dit denunt. Mn Jaume Rosello Curidor de la heretat del Nob. S.r Dn Fernando Moxi: segual a front de una part al Camj per hont se va de Sagnt. situat al lloch de

4 Sis de à Dª Magdalena Rosinos Rijco

de Bundis, altre ab terra de Bartholomeu Roca
altre ab terra de Antoni y Guillem Lavellos germans
y altre ab terra de Margarida Parellos muller de
Gabriel Genestar, segual dit deudamunt fe y possehiho
per bendre a son sudor firmade per Antonina Sa=
lom muller de Michel Cagella y Joana Salom muller
de Joan Canella y germanes sots als 13. corrents; le
gual foneh capbrenade per dit germanes y enta
gont. Data ut in dat 23. Agost 1702. Registrata in fol. 45=
fueys libri pag. 2. et etiam fuit capibrenata per
Margaritam Familiar et sont matrem dictarum
sororum die 30 Maij 1677. Registrata in fol. 133.
libri capibreuiationum dicti anni: unde promis=
sit et juravit &c. quare &c.
Testes &c. Michael Florit Scriptor et Anto=
nius Fuxi Barcinone & Arte Studens.

Die vij Mensis Junij anno
a Nat. Dni. M.D.C.iiij.

Stablimentz.

Comparagué &c. Joana Planes Vidua de Joseph Roca
fill y hereu dels Stablimentz vells de Benfarina de la
Parochia de Sporles filla de Jaume Planes y de Mag.
Salvetes conjugs de Sporles, legual juramentt mediant
comunes stanie y generalis una quarterada de terra
y fares en ella edificada y situada en lo dit Rock dels Stab=
timentz vells tinguda en gorritio y jurisdicció de la Ig.
Sots alou del Mon. y Rch. Senor Bisbe y del Mt. Hble. Ca=
pitol de la Seu de Mallorca a Matines de Llevant y
Migjorn y Ponent a ... Garriga de Deu dits, y del dit stor y tinguda
a ten. de tir. Llevant regadiu de 24. Jorns als Llevant
de terra Jarau de dita Parochia que hui dels Ex.tes
Mag.nes Comtes de Montenegre de Lluch que antes tenia
Jacob Ite. Dor. de Guillem Cortada y ... y afronte
de una part ab terra de Bartholomeu Salvetes que foren de Ma=
del Comte, de altra part ab terra de Olivar del Dor. en

Just

DOCUMENT

E ma Sa dels Angels del Cont de St Franch de la
Ciutat, affronten Evna part ab lo dit carrer pub-
lich Ealtre ab cases del dit denunciant Evna co-
brada, Ealtre ab cases y forral de Michel Bor-
doj, y Ealtre ab cases y forral de Jaume Comes:
les quals dit denunciant fej per eiles per bens
a son favor firmade per Francina Lizan q e
Magte Sterngermany en dita ciutat feria
ab 3 Abril 1688. Sende promisit de jurare vitz
Quare etc ——→
Testes etc Antoni Casteli y Franch Farrer tots
dita Parrochia de Sporles.

Establiments. Die xij Mensis Augusti hujus anno
La Nat. Dni. M. D. C. E. L.

Comparagué en Joana Castella filla de Antoni Muller
de Jacinto Vallcaner Natural de la Parrochia de Sporles
del Loch dels Establiments Epoca farina, la qual juranta
mediant denuncia à fogir y parlar just entament ab Antoni
Castella Pare seu qui dixit se fora regna de circa de trenta
anys a esta part que son anat per Soldat, una granerada
de terra ab cases en aquells edificades situada en lo
dit Loch dels Establiments, finida Ab ponent y juris-
dicio de la Iglesia loto alou y directe dominj del Mgfic
Senor Bisbe y Mestre Capitol de Leseu E Mestra à mers
E mixtum y à contrario de la Sga de dret dig y loto dit alou
à cens. Eheus Emuey tots anys pagadors als 24 Agost
als hereus del Mre St Dor Dn Guillem Rosinol pre y canonge
que fuj reb la hob. Sa Dor Magne Rosinol y Tujes, affron-
te Dmagart ab terra de Joan Vaquer que antes form
Ealtre ab terra de + dels hereus de Sebastia Rigo, de que encara note firmas
hereus Dn Rosinol y ab dit Rigo + Ealtre ab terra de Francina Rosello Muller
de Jaume Arbos Ealtre ab terra de Mathieu Palmer que
antes foren de Martj Singlar Gemi de Bunola ab mitx Ealtre
ab terra dels hereus de Michel Juan de q. legual fej por-
seiens dita denunciant gientamt ab dit Joan Castella y Joana
formal

3 St á Dor Magne Rosinol y Tujes.

Establiments.

Die xxiij Menis Augusti Anno
a Nativ. Dni. M. D. C. V.
Comparagué en Pere Sabater fill d'Jorge de la Ca-
rrotxia d'Sports del Hoch del Establiments d'Ara
sobre Con conte d'terra y Cases en ell edifficades, situat
en lo dit Hoch dels Establiments d'Sora Farina, tin-
gut en gortis y jurisdictio de la Iglesia Sots alon.
y directe domini del Mtre Senor Bisbe y Mtre Hpre
Capitol de la Seu de Mallca a merce de Lluisme y
ajontario d'Sadiga d'deu diej y Sots dit alon
a Cens d'2 £ pagadors a 20 die de S. Barth
=2 £ p lo Rr. Antho Lom pre p Jom Benefici. aportol a ser Benefici fundat en la Seu de
=4 £ lo Rr. Despont Lom pre lo Rr. Antho Lom pre y antes per lo Rr. Jaum
Antho Rullan pre y antes per lo Rr. Joan Burgue pre,
les quals son d'Nombre d'13 £ 16 S com
les altres remanents 11 £ 16 S facen altres po-
sesos y terras Blas onat e pas pertinentias,
al for d'8 p 100. quitables stent ej tingut a
cens. d'quatre Sous als 24 Juny pagadors al
Mtre Hpre Rector d'la Parochial d'Avila
d'Sports al for d'8 per 100. quitables. Affronte
d'una part abSarbi Sander per Hont Seba
del Cami d'Sarria al Cami d'Burdi, de
altre abterras d'Pere Mabres antes d'Seba-
tia Colomba, d'altre abterras dels terens de
Michel Amoros Grenier, antes d'Barbara
Oliver Vda. d'les terras dedit Colomba
fins al mitg del Lago ones d'las integras Cases
endit Hoch construida d'Ejas pertinentias
son las construidas en dit Corto del denun-
ciant: La qual dit denunciant ley y ferni-
hes per dit d'Establiment que a Son

favor

90.

dit la Vileta de la Vila nova tinguda en portio y jurisdictio de la Iglesia, stes alous y directe domini del Sr. Bisbe y Mr. Hble Capitol de la Seu de Mallorca a merce de Vsime y a voluntat de Jaqua de deu dj y los dits alous son tinguts as Cens. de dos Liures tots anys pagadors lo dic de St. Matheu Apostol a Antonina Mora y Vedova y los Liures y confronten de una part ab lo carrer public de altre part ab lo Cami real de Sterra de Rafel Font, de altre ab terres de Antonina Vives y Burguny y de altre ab oliues y trast dels Hereus de Michel Gaja: les quals dit donacio ant fey possehex per vendre a son favor firmat per Barta Nunq. Vda de Michel Cardell als 22. de febrer de 1682. qui dita Santa Nunq. las tenia per Stablim.t a dit favor firmat per dita Antonina Mora y Vedova la matexa die: Und promisit et juravit etc. Quare etc.

Testes Dns Petrus Cadena Notarius et Onofrius Ninguet Scriptor Major.

Die 30. Novembris 1706.

Stablim.t

Comparagué en lo Honor Mathiu Salom fill de Juan Mateu de la Parochia de Sporles, habitador empero en la dita Ciutat, el qual de sa gran voluntat gratuitament atenent dominica habis y poseheix una peca de terra y Hort vnes de Sterra y Hort y Quarterades de pertinencias de Sinch quarterades, y estas de pertinencias de la Possessio dita Sta Catarina, situada en lo Mal dit los Sallimers de dita Parochia de Sporles, tinguda en portio y jurisdictio de la Iglesia, stes alous y directe domini del Illm.e y Rnd. Senor Bisbe y del Mr.t

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [

torrent, y Riera, y de la marina part ab terra del hereu de Sebastia Abella lo dit torrent mitjant. la qual dita demanda fey ponch per virtut de venda a son favor firmada per Mariano Vidal Ginestar als 21. Juny 1706. y dit Gonçalvo la tenia ab lo titol de la dita venda en la Anterior Cort. Cons promis Cijurnir &c. Et. &c.

Testes ells lo dit Thomas Serra Cirurgia, y Jaume Anth. Bibal Pagesos —

Die 9 Mensis Martij 1710
a Nat. Dni. M. D. C. X.

Comparagueren ells Gabriel Bordoy fill de Joan y de Joana Camps conjuges defunts Naturals y habitadors en la Parochia de Sóller, Isabel en la Pont Civitat, y Gral ells Juram. mediant Confessio Manis y canonibus un trgal de terra y casas en ell edificades, situat en dita Parochia en lo Puch de la vila Nova, Alim. Epestimenty del Rafal dit lo Rafal del Capellans, tingut en Emphiteusi y Jurisdictio de la Iglesia Collegial de Mallorca, y directe dominj del Illm. y Rnt. Senor Bisbe y del Mt. Rte. y Capitol de la Seu de Mallorca a Messe de Maisme y a fondatio de Sancta Creu dies, y dits dit alou tinguts a Cens de 25 13 d. dits amos pagadors als 29. Sbre a Margarita Frigola Vidua de la dita Parochia al sor de 8 quitables: Item se trobe condolgat a la Anima prestatio de 4 Item. altres a dits Srs Clovers pagadoras als 25. Desembre, los quals Cens pagats lo Capita Jaume Serra per part de dit Rafal dels Capellans per ell adquirit ab Carreck de Cagnellas Remente per la present Curia a instancia de Creditors als 13. May de 1702: Affronte de una part al lo Camin public de altre ab terras de Sebastia Frias dit del Olmo

Singa y

qua- 2 13 d.

Serragy del Mitg, Laltre ab Caues y trab de Antoni Mates, y Laltre ab terres Edita Magd. Trias, y Nadal, que brg possehien Guillem Bordes: les quals Rs y possehex per venda en son favor firmada per Sebastia Canaves fill de Francesch En lagm. furia ab 24: Novembre de 1704 Ante permissit et juramt per Juane [illegible]. Testes [illegible] Gabriel Mas y Francesch Sabre Studiants.

Die xx. Mensis Junij Anno a Nativ. Dñi. M. D. CC. VIIJ

Sta Clara

En parroch. esg. Juana Planes filla lagitima y natural de Ant. Planes Conrador natural de la Parr. de Alcoles y de Juana Nicolau Da de aquell, Rebuda de Sagr. Bautisme Sabates de la forma fuita la qual de Prat esg. Sacrament mitjensant denunsio canis, y posehex una pessa de terra de labor de quatre quarteradas poch mes o menos juntam. ab Casas en ella edificadas que enbigam. Jorch de Pertinensias de la Parroq. de Sta Fauna Sotsada en la Parroq. de dita Parr. de Alcoles en lo loch dit dels Stalliments Vells tinguda en dom. tio, y jurisdicio de la Sta. Sots alou y directa domini de Mr. y Sor. Sr. Biba y del mt. Mre. y Mr. Capitol de la Seu de Vlx. Vlxco. á merce de aquesta, y á pretensio de Sadigues de deu diss, y Sots dit alou tinguda á la donna pretensio de 14 sous Cath. los anys pagadors el dia y festa de St Juan del Mes de Setembre als parens de la Parr. de Sto Honofre Juat la qual Vuj sobra la Rob. Sagrer Prag. Parroch Pbre Rector del Reb. Pbre Juat de Puigo; affronto de una part ab lo Cami que va á la Parroq. dita Bubosi, de altre part ab terra de Pere y Sorors dels Planes y Pbre Prag. Pbre Juat Jonch, Laltre ab lo torrens dit la Riera, y de la restant part ab terres dels

dita denunciante te y possehep con á Donataria Universal de la dita Juana Nicolau de Mare mediant Donatio á dos favor formade en poder de Dalleu Bibal notf. alg 7. febrer 1697. Y la dita Juana Nicolau Vª de Mare aquella tania ço es mitat con á Donataria Causa Mortis de Rafel Nicolau dit Bale son Sogra en el Cas que ha tingut lloch per mort de Gaperanse Nicolau Gonzello filla del dit Nicolau Son Sogra Morta sens infans que apar formade dita Donatio en poder de Barth. Pina notf. alg 22 x bre 1682. Y la altre mitat tenia per transatio formade entre de ella dita Juana Nicolau Vª y dita denunciant de una, y de altre Dn Nicolau y Juan Nicolau germans fills de Sebastia Guidat dit Sebastio en la altre mitat en el Rosari Cos la qual transatio apar formade en poder de Julio Lenard notf. alg 7 x bre 1704. Y perquant en dª transatio apar fece la dª denunciant á pagat 48 lb á los dits Nicolau germans per la Segregio referido de la altre mitat terco y per haver pagat lo dit Guiyma alg Señor directy fely domat lo pont capbrevatio de dita dita Entrega propietat. Y lo dit Rafel Nicolau dit Bale aquella tania y pardino per hareu de Sebastia Nicolau Son Sogra en el Cas ha tingut lloch per haver mort aquell Sens infans y de Catherina Thomy de Pruder hareua Universal aparent per Test. que formá en notey de Juan Bapta Sabater y Pruder notf. alg 19 Janer 1669. Y lo dit Sebastia aquella tania per Venda de Son favor formade per Barnat Simanguat dit Pico alg 27 Agost 1638. y apres fonch per lo dit Sebastia capbrevade en la pont Curia alg 9. Maig 1667. que apar de=gitBade en fol. 100. en lo libre de Capbrevations de dita Vende promisit et juravit guare etc.

Testes etc. Michael Lorman Sutor et Barney Berga etiam Sutor Mercitus de dennostrantis.

94 Regal de alberch lo Correr publich, de alber
ab Cap y trast de Fabrià Verdú Correr
dins dita Vila Materas y pertinencias y de alber
ab Cap y trast de Bernat Serra alg Carly
las quals dit denunciant le y pro indiviso per
Venda á Son favor fermada per la Cu
ria á instancia de Creditors alg del any
de sucsiol propiam passat y Corrent 1714
de Francina Maximon Muller de Bartho
meu Font Mir: Vende promeyt ut supra
Cuare etg.

Testes Antich rei clave Bartholomeu Vella
Ferriol Ber et Joan y Sorts Sollet
Fabrià y Vila de Sitges Subdelegat in
prts Major Capitate ac ego Salvator
Cras Ver y tor Cur etg.

Dr. Vella Bern. Joan Antich
á nate Dñi M.D.Cxxby

Establiment. Comparaque en lo honor Lucià Roca Corredor d'Anglesos
& Esporles fill legitim y natural d'Esulem y d'Fran-
cina Mimenjual Conjuges pa difunts del Rach dels Establiments
Vells d'poca farina el qual d'bant eg Juram. Mos
Constant denuncia tenir y poseyhir una q.da d'terra
mes, ó menos y porte d'Cady q. fonch d'pertinentias
& dos q.das y d'Major porte d'Cases en ella Construhy
per ld q.da Fran.na Mimenjual de Mora Situada en
lo dit Rach dels Establiments Vells d'poca farina en lo
Rach dit la punta d'en Bover q. es tinguda en pos
hor y jurisdicio d'la q.da tots alous y directa de mon
del Mn. q.da d'Com.r S. Pubas y del M.H. Capitol d'la
S.ta Seu d'Mall.a á Merce d'Ruisma y á pinatges
fadiga d'deu dret y tots dit alous es tinguts á fer

2

DOCUMENT 12

Les Poccessions qui son del desus dit cami de Valldemussa fins al cami de Andraig

Item. de una part gran del Rafal den Joan Carbo prop lo dit cami de valldemussa lo qual es tengut axi com damunt a cens de dues lliures de cera pagadores a St. Miquel. e. afronta la dita p.t ablo dit cami de Valldemussa, e, de tres parts ab les altres poccessions del dit Rafal.

Item. de una poccessio de terra lauradissa, vinya, e, garrigo quifo dema sarbecs, e. axa es den Blay de Iuny situada prop lo cami de Spoles, la qual es tenguda axi com dit es, a cens de sine Soues, e, afronta de una p.t ablo dit cami de Spoles, e, de una part ab la dita poccessio del dit Blay, e, dalta ab la Riera, e, dalta ab la vinya den Joan de Pacs.

Item. de dues Alqueries, e, un Rafal den Pere Gual situades aqui matex les quals son tengudes axi com damunt a cens de vint y quatre sous pagadors a Rafal, e, afronta de una p.t ab lo cami de Berenyola, e, dalta p.t ab lo cami de Spoles, e, dalta ab la Alqueria den Jordi pagesa, e, dalta p.t ab la Sonor de Berenyola, e, ab la Sonor den P. Sala patri, e, dalta p.t ab la Alqueria den Sa Silbecs, e, dalta p.t ab la Sonor den Serria.

Item. de una Alqueria den Sala Pone aqui prop matex situada, la qual es tenguda axi com dit es, a cens de dues lliures pagadores a Rafal. e. afronta de una p.t ab la Sonor del desus dit P. Gual, per la qual Sa entrada la desus dita Alqueria del cami de calmges, e, dalta p.t ab la Sonor den P. Bronda, e. ab la Sonor del Rafal apellat Cirus, qui es de m.e Guillem Tagamanit, e, dalta p.t ab la alqueria apellada de tabuges del dit Tagamanit, e, dalta p.t ab lo cami de Puig punyent

Item. de una vinya dels Cirens den Pere Sala situada vers lo cami de Puig punyent la qual es tenguda axi com dit es a cens de vuit sous pagadors a Sant Miquel. e. afronta de una part ab la vinya den Lluis Sanglada, e. de dues parts a balera vinya dels dits Cirens San en alou lur, e, dalta part ab lo cami de Puig punyent.

situado al norte; perteneciente a la finca Buñola propiedad de D. Jaime Rey Ventayol, vecino de Palma, el situado al Este y perteneciente a la finca Ca'n Manent propiedad de D. Sebastián Vives Moreno, vecino de Palma el situado al este. Desde este mojón se ve en dirección Est, Casa de Buñola. También se ve el mojón anterior. La línea límite de término reconocida entre este mojón y el anterior es la pared divisoria de las fincas Es Cairat y Ca'n Manent, en la que se encuentra ambos.

Mojón cuarenta y ocho: Se reconoció como tal una piedra caliza empotrada en la pared que cierra la finca, en la parte visible de un rectángulo y cuyas dimensiones son: cuarenta centímetros de base y treinta centímetros de altura. Está en el paraje denominado Ca'n Manent y en linde de tierras de monte cuenca perteneciente a la finca Buñola, propiedad de D. Jaime Rey Ventayol, vecino de Palma, el situado al Este y perteneciente a la finca Ca'n Manent, propiedad de D. Sebastián Vives Moreno, vecino de Palma el situado al este. Desde este mojón se ve en dirección Est Casa de Buñola. También se ve el mojón anterior, el común a los términos de Palma y Esporlas. La línea límite de término reconocida entre este mojón y el anterior y la pared divisoria de las fincas Buñola y Ca'n Manent.

Mojón cuarenta y nueve: Se reconoció como tal una piedra caliza empotrada en la pared que cierra la finca en la parte visible de un rectángulo y cuyas dimensiones son: cuarenta centímetros de base y treinta centímetros de altura. Está en el paraje denominado camino de Buñola, en la margen sur del Camino del Bosque de Buñola. Se encuentra en el punto de intersección de tres lindes que separan tierras de monte cuenca, perteneciente a la finca Buñola, propiedad de D. Jaime Rey Ventayol, vecino de Palma, el situado al Norte, perteneciente a la finca Ca'n Pera, propiedad de Dña. Juana Cuenca Mir, vecina de Palma el situado al Este y perteneciente a la finca Ca'n Manent, propiedad de D. Sebastián Vives Moreno, vecino de Palma el situado al este. Desde este mojón no se ninguna punto notable, pero sí se ve el mojón ant.

A2117604

AYUNTAMIENTO DE PALMA DE BALEARES

AYUNTAMIENTO DE ESPORLAS (BALEARES)

AYUNTAMIENTO DE PUIGPUNYENT (BALEARES)

Folio doce

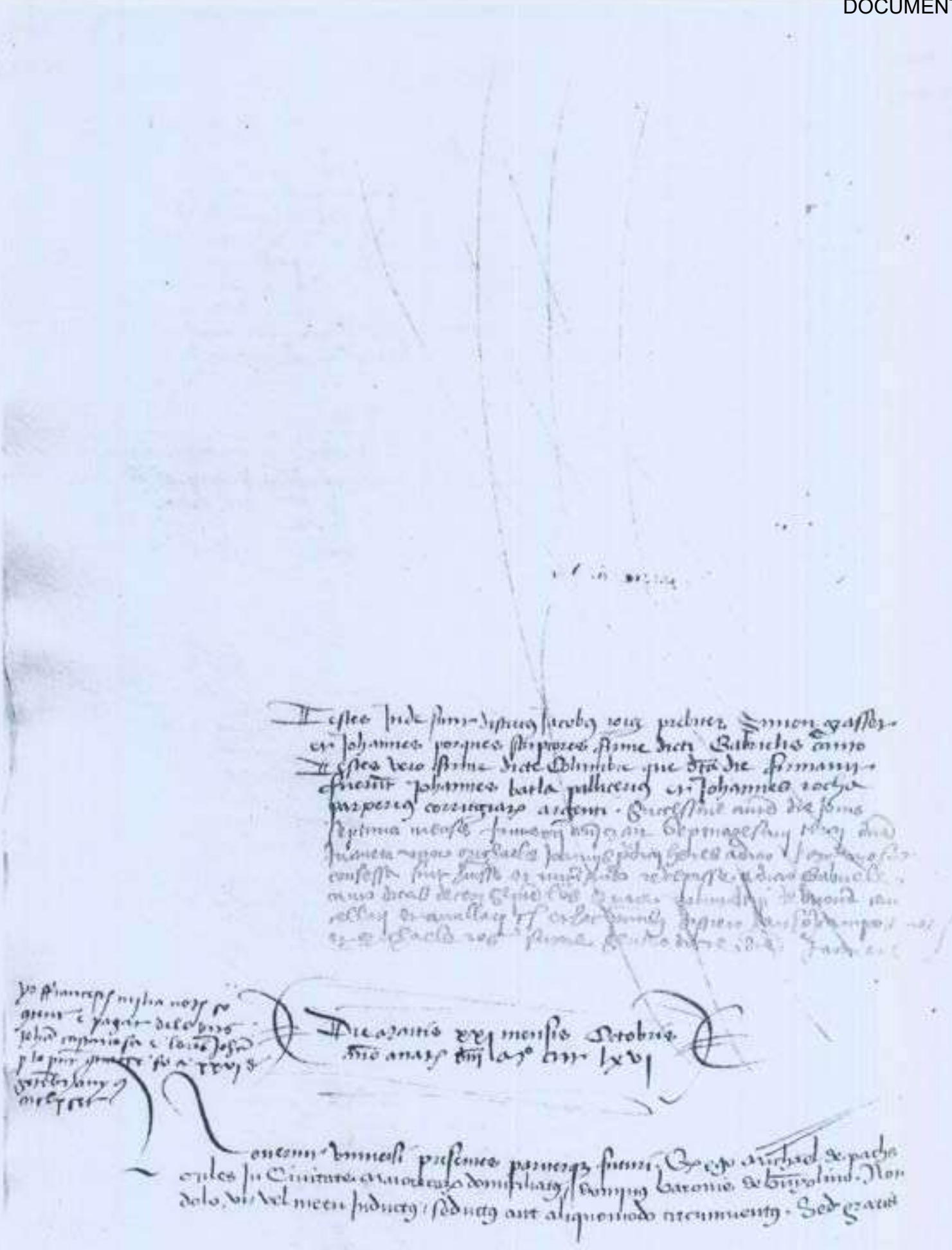
mor. Es común a los términos de Palma y de Esporlas la línea límite reconocida entre este mojón y el anterior y la pared límite de las fincas Buñola y Ca'n Marcet.

Mojón cincuenta: Se reconoció como tal una roca natural intraducida en el terreno, de forma irregular y cuyas mayores dimensiones en su parte visible son: un metro veinte centímetros de longitud, noventa centímetros de latitud y veinte centímetros de altura. Está en el paraje denominado Ca'n Marcet y en linde de terrenos de monte cubierto, propiedad de D. Fernando Ramis Colonell vecino de Palma y perteneciente a la finca Son Roca, el situado al este y perteneciente a la finca Ca'n Marcet, propiedad de D. Sebastián Vives Mayol, vecino de Palma el situado al oeste. Desde este mojón se ve en dirección este casa de Ca'n Marcet. También se ve el mojón anterior. Es común a los términos de Palma y de Esporlas. La línea límite de término reconocida entre este mojón y el anterior y la pared límite de las fincas Son Roca y Ca'n Marcet en lugar antedicho.

Después de reconocido el mojón cincuenta que se acaba de describir hace acto de presencia en esta operación de reconocimiento de línea de término y señalamiento de mojones la comisión representativa del ayuntamiento de Puigpunyent, previamente citada por el Señor Ingeniero Jefe, para el reconocimiento del mojón común a los términos municipales de Palma de Esporlas y de Puigpunyent, pertenecientes todos a la provincia de Baleares.

Mojón cincuenta y uno: Se reconoció como tal una piedra caliza empotrada en la pared que apoya la fortuna en su parte visible de un rectángulo y cuyas dimensiones son: cincuenta centímetros en dos tercios y dieciocho centímetros de altura. Está situado en el paraje denominado Coma de Ca'n Marcet, en la margen izquierda del Barranco de Coma Rotana en el punto de unión de este Barranco con la pared límite de las fincas Ca'n Marcet y Son Roca y en linde de terrenos de labor con algarrobos por la parte de Esporlas, pertenecientes a la finca de Ca'n Mayol propiedad de D. Sebastián Vives Mayol, vecino de Palma y terrenos de monte cubierto pertenecientes a la finca de

("11/'- ~.~4! =<i .$.p'~iL;,j;&.//~:f./~kcde~'/
"-../ ~/ ;: .k.–y~~ c4 ,..;:r/U..~~ ~:.t~-r~.~4:/"":~e~Y;' a... .k ~ ~



et ego certa sciencia per me et meos presentes pactes firmes. Dessolu
tio et in emphiteosim perpetuam nuncupato debite tradi
zedimq; tenendum, retinendum et in alodium meum deservandum. Vobis
Venerabilibus Johanni castanesa minori filio venet Anthonij castanesa
mercatoris ciuitatis ege et Laurencio Johannis Cirdy ciuitatis presen
tibus et acceptantibus. Quandam Alqueream meam vocatam Comals galia
na et quandam Rastallum vocatum Comals. Quas Alqueream voca
tam galiana et Rastallum vocatum Comals ego habeo et possideo sitas
in termino dicte baronie de Bunyolino. Et teneri. Subaladio et
directo dominio dicte mee baronie de bunyolino ad mercedem de laudimio
et ad decimum omnium expletorum et ad presentacionem fidelium Deum
diczo. Quodquidem alodium et directum dominium ac alia jura alodia de
manso michi et meis retinco. nolens subrogandi stabilimento nuncupen
di nec intelligi. Et affrontatur dicta Alqueria vocata galiana ex una par
te. cum possessione michi tenamentali vocata Bunyoli. Et ex alia parte cum
possessione vocata Serra. Et ex alia parte cum quodam Rastallo Simonis
ledo. Et ex alia parte cum dicto Rastallo vocato Comals. Dicto vero Ra
stallo vocato Comals affrontatur ex una parte cum dicta mea possessione
vocata Bunyoli. Et ex alia parte cum dicta alqueria vocata galiana. Et
ex alia parte cum dicto Rastallo Simonis ledo. Et ex alia parte cum possessione
vocata sobremunt. Et ex alia parte ab lo castellet de bunyoli qui se aude
fita usque fins al pujg vert. Est tamen actum et convencionatum inter me et
vos dictos acquisitores in nupcio presentis contractus tam antea et post quod ego
et vos communibus expensis quas nostrum per vos fuero requisitus vel vos fue
ritis per me requisitus teneamur facere vereas sitas inter dictam meam possi
nonem michi tenamentalem vocatam Bunyoli et dictos Alqueream vocatam
galiana et Rastallum vocatum vocatum Comals. hoc est. prempit de mig
pujg vert lom ha una paret, e tirant alum cap de torta qui Blanqueria sobre
lum rondlaret, e tirant dicta via abum pujg qui dix lo castellet. qui ve
predictum est dicte mee possessionis de bunyolino. Cues prempit del mig
del dit pujg vert sreta via usque, venint al cantu dela tanca que dix de
galiana qui sta ala part del camy dela Alqueria denledo, e de sobremunt
prop la cequia de bunyoli. Quas sitas vero inter me et vos fieri volo ut
in futurum nec oriatur questio inter nos nec successores nostros. Nectio q
vos dicti acquisitores teneamini facere communibus expensis in estate prope
me fictum unum parietem incipiendo a domo seu casamento dicte alque
rie usque ad complectum sive cantonum dela tanca dicte alqueie que vadit
ad domum de bunyolino. predictos vero Alqueream vocatam galiana et Ra-

DOCUMEN
1

ÓN TERRITORIAL

RIQUEZA RÚSTICA

pal de Esporlas

Provincia de Baleares

JURADA que a los efectos prevenidos en el párrafo 2.º del artículo 5.º de la Orden del Hacienda de 13 de marzo de 1942 formula D. Antonio Ubeda Frau

vecino de _____ con domicilio en _____

n.º _____ representado por D. _____ vecino

con domicilio en _____ n.º _____ a efectos

ción de la riqueza imponible que corresponde a la finca que se describe.

n de la finca: Ses Pont Nou

e en que está situada.

Rbrumat y Camino Superior

Bové Ferragut

Camino Superior y Bové Ferragut

Predios Bover y Campo Redó

EXTENSION

Imp. Hallergues - Mod. 47-bis.

Cuarteles	Cuartones	Hectáreas	Áreas	Centiáreas
		12	2	52

CULTIVOS O APROVECHAMIENTOS

	Clases	Ctdas.	Ctnes.	Cats.	Has.	a.	c.



REGISTRO DE LA PROPIEDAD DE PALMA N° 8
C/ Dels Caputxins, número 3-1°-A
Edificio Europa, 07002-Palma de Mallorca

(Sección II de Palma, El Puerto y sus Concesiones Admtvas., Banyalbufar, Bunyola, Deià, Esporles, Fornalutx, Sóller y Valldemossa)

Finca: 822 de Esporles
Identificador Único de Fincas Registrales -IDUFIR-:
07028000053287

Fecha 6/5/2011

DATOS REGISTRALES
Esporles. N° Finca: 822, Tomo 5418 del Archivo, **Libro** 85 **Folio** 203.

DESCRIPCION
RUSTICA: Porción de tierra sita en término de Esporles, procedente de la llamada Ca Ne Lluisa, de cabida ocho cuarteradas y media o sea, seis hectareas tres áreas setenta y cinco centiáreas. Lindante, al Norte, con predio Sobremunt; Sur, tierra del propio causante, antes Bartolomé Ferragut, mediante el Camino Viejo de Estellencs; Este, camino que conduce al predio Superna; y Oeste, tierra del propio causante, antes Pedro Juan Llador Arbós, y con el predio El Pouet. Sobre esta finca existe construida desde hace más de veinte años, una CASA de planta baja y planta piso, con una superficie construida en cada una de sus plantas de ochenta y ocho metros cuadrados, distribuida en diversas estancias propias de vivienda, la cual se encuentra actualmente en estado semiruinoso.

NOTAS MARGINALES.	Nº de orden de las inscripciones.	FINCA Nº 521 — 109

Folio 1º finca num. 1 que comprende el
Ayuntamiento de esta villa, y plaza de
toros marginal del num. 122 folio
22 del Libro 95 Palma 17
Diciembre de 1876.

1

Rubrica = Finca Casa Quinta de pertenencias del predio Sobremont, sita en el termino municipal de Esporlas de cabida de nueve cuarteradas y dos cuartones equivalentes a mil hubicas, veinte y cuatro varas cuadradas y nueve varas lineales; lindante por Oriente con el predio Sobremont, por Mediodia con tierra de Bartolomé Ferragut, por Poniente con el predio El Campo Redó y por Norte con tierra de Isabel Salva Redó y otros y el predio El Jardi la derecha finca se halla afrontada por un camino que dirige al predio Esporlas y cada mil cuarenta varas reinte pretes.

Esta finca se halla en el Catastro de la Riqueza de Rústica como de igual procedencia de la inscrita al folio veinte y nueve vuelto del libro primero de fincas rústicas de Esporlas, con una verdadera diferencia de nueve varas cuadradas de mas en la referida cuarta finca a favor de D. Bartolomé Obrer y otros de los dueños expresados cuarta finca a favor de D. Bartolomé Obrer y otros y D. Magdalena Obrer = Mauricio Berga dueños pertenencia pasando a nombre del que hemos conferido ya al Doctor D. Juan Bosas Ferretero, entendiendo del solo este derecho para el cumplimiento de la cruz de dichos Bosas, Obrer y dos del solo este derecho para el cumplimiento de la cruz de dichos Bosas, Obrer y dos folio veinte nueve vuelto del libro primero de Esporlas = Rubrica = Rodó y otros propietarios de dicha villa, Obtuvo la parte dispositiva de Francisco Rodó y otros los cuales con una verdadera de rectificacion a favor de su esposa Francisca Bosas, segun obra inscripcion del folio veinte vuelto del libro primero de Esporlas, segun obra inscripcion del folio veinte vuelto del libro primero de Esporlas, cuarta finca a favor de D. Bartolomé Obrer y otros y

DOCUMENT 18

lieh Batlle als Cans d'Matheu Palau germa del [illegible]
Palau Hon Marit, Dalte als forens dit de Pera y als
Serras d'Son Simones Coraga y al mis. les quals dita denun-
ciant y mu[illegible]er sa dita Francina se pella tornar pella onia y e
Successora als mits Fats Dels dits Hontty. Palou son gare fou
aquella tania per donacio tyn feu Francina Palau y al-
bertich y si mare que agan fir made en Notay Dalou Ale
Mas als 6. May 1660. y lad Francina aquella Cap. en
la gnt. Curia als 2 Juny 1662. registrade en fol. 135. del
libre d'Cap[illegible]ions y Obtans Suo antes foten de Pera Palau
qui las tania per Establiment. tyn fau los 7 fl. Darnus Joapell
als 13 7bre 1603. Onde promiti et juravit [illegible]

Fatles dits y predits.

Establiments. Dit lode-
amgaragues d'Francina Amenguel Vda D.T.m Roca de la Pa-
rochia d'Sorda Segual juram.t Mediant denuncia tenir
y gozir de hun pessa d'Pera de terra de dos Jos. y Cans
en ella denou Edificada dita de la gunta, Situada en lo
Loch dels Establiments Vells d'Pera Farina forma de la
Parochia tinguda y en gorts y jurisdicio de la Sg.a dels
alous y directe Domini de la Sr.a y Sgr. Senor. Bisbe y del
Orde Hospe Capitol de la Seu de Manca a merce d'Laurme y
a pentacio d'Sarga d'deu diez; y dels dits alous es tinguda
y acaus. d'hun Cens fet de nombre de 19 sol. pagadors als 24 de May
a la Mes. S.a D.a Mag.a Rotlind y Reyco Mr. d'Pr. Arnyole
Reyco: affronten d'una part als Camis publics que van a
Biendis, de altre als terras de Pera Persens Calhaja, de
altre als terras d'Barts Roca fill de Lucia y de altra
part als terras d'Matheu Farrera fill de Guillem. Le
qual pessa d'terra y Cans y ella edificats y dita denun-
ciant te y possehia als dits titols Calendats en la Cap.a per
ella feta en la gnt. Curia als 19. May 1665. fol. 122. Onde
prometi et juravit de [illegible] Fatles dits y predits.

6 x 15 den.s d 19 sl.s
a la May.a Rotlind Mr.
d'Pr. Arnyole Reyco —

Dits —

sous tots altres pagadors y lo dit Anna Sra. de Jorte á Dn. Nicolau Pearnau y Pujos que son de Nre. de Bintroy com lo dit Joseph Bujons Vda. de Ana Pasqual y Joseph Pasqual de dita vila per la altre meitat de dits Casas y Horts pertinents de dits pertinentias afrontan de una part ab lo forrer public, de altre ab la altre meitat de Casas y Hos de dita pertinentia pertanyents dits Bujons y Mag.ta Pasqual mare y filla, de altre ab lo torrent dit de Nra. Sra. y ab Casas y corral de Joan Bujons dit Patatoo; la qual portio de Casas y Hos la dita denunciant ley pertoca com a filla y abintestat Successora juntament ab Simeh germana de dita Joana Ramon de mare per haver renunciat los dang sos germany y sos favor los drets ab acte en poder de Pasqual Finard Not.y de dit gnt; Com dita Joana Ramon de mare sonch Successora abintestat de Joana Manera de mare en los Casas que ha tingut Simeh per mort de Anth.y y Pera Ramon los germany Morts sadins; y dita Joana Manera de mare dits integres Casas y Hos Capbrevá per indivis juntament ab Catha. Manera sa germana en la Cort Curia als 14 Maig 1667 registrade en fol. 114 del Libre de Capbrevations Dit any en la qual Cort de dit Real y de virtut de la qual los dits germany Manera pertochan aquells per indivis y encara agres foran entre Si dividits, pero para. no sera stat rebuda á acte public, de hon firmade la dita denunciant Dna. y altre ley dits Catha. Bujons y Mag.ta Pasqual lo dit gnt en poder del dit Pasqual Finard Not.y: Com de promissit et juravit de Ley

Testes Jorge dit Ti.

Die xxx.j mensis Maij Anno á Nat. Dni. M.D.CC.V

Testiments

Comparegue en Pera Viens Castello fill de Michel de la Parrochia de Sporles el qual juriament mediant denuncia

Tamz

Janny y poseyir una quarterade de terra y cases en ella construi-
des situade en dit loch dels Stablimens de poca terra tin-
gude en porcio y juris dicio dela Sgl.a sits alou y directe domini
del Sr.m Senor Bisbe y molt Rd.e Capitol de la Seu de Mallor-
ca a merce de lluisme y presentacio de Jadique de dea dies
y sits dit alou tingude à la annua prestacio de 3 ß cens de
nombre de 6 ß pagadores als 24. Juny à Dna Mag.na Rosmet
y Lueyo com las restans 3 ß fassen los Sucessors de Juan
Castello per alre quarterade de terra poseyeden de las mate-
xas pertinencias, affronte de una part ab cami real, qui de
la Ciutat va à la Poss.o dita Bunoli, de altre part ab terras
de Suria Roca fill de Guillem, de altre ab Terras de Juan
Roca, y de altre part ab terras de Juan Castello fill de Ho-
rrofre, y de Juan Castello fill de Juan, que foren de las
matexas pertinencias; la qual dit denunciant tenj pos-
seyex ab vistut nou à sen favor firmas lo dit
per lo Mg.r Dr Guillem Terrasse Pre y Pbre de la dita S.ta
Sgl.a Commissari de la Cobruccio de dits alous. Unde
promissit, et juravit etc.

Testes etc lo Mre Jaume Ramon Pre y
Pbre de y lo Rd Dor D.r Tarragone Pre Benefi-
ciat en Sta Catalina trobats en dit loch dels
Stablimens

Die xxij predicto

Sporles

Compareguè etc Mathia Ferra fill de Mathia de la Parro-
chia de Sporles, el qual juramentj mitjensant denuncia Ja-
mj y posseyx Unas cases y Trast, o coral situades en la dita
Parr.a en lo loch de la Vila nova, tingudes en porcio y juris-
dicio della Sgl.a sits alou y directe domini del Mg.m Senor
Bisbe y molt Rd.e Capitol de la Seu de Mallorca à merce
de lluisme y presentacio de Jadique de deudies, y sits dit
alou, tingudes à la annua prestacio de 2 ß 5 ß cens sits anjs
pagadores als 29 7bre a Marg.ta Fries y Nadal Vª confronten
de una part ab lo Carer public, de altre ab cases y Trast de D.
Ferra Picapedrer, de altre ab Terras de Sebastia Fries
dit del oncle, y de altre ab Terras del Capita Jaume

Ferra

adificades les cases à cens de 1 sol. pagadores als 18 Agost
á Dña Mag.na Rosinol y Queyo, y per la albre que es detena
de tres cortons à cens de 1 s 2 d. axibe tots anys pagadors
Ferrials 32 Jani. Son á dita Sta Dña Mag.na Rosinol y Queyo
dMe. de Bielsa ... les quals affronten totas dos portions o pessas de terra
... perrobare com se ha dit y mides de dos parts ab terras de
... les quals ab terras de Joan Vaquer de altre ab terras de Jaume Ferrades, deal-
... ab terras dels hereus de Jaume Parau, de altre ab ter-
... das de Jaume Ferrades fill de Antoni, y de altre ab terras
... ab terras de Franzina Thomas Vda y de altre ab terras de Mag.da
... Castello mullex de Gabriel Penellas, les quals portions de ter-
ra los dits sos fills tenen y posseyen pacifice ab interessas á
Mag.na Ferrades se auia junctament ab Mag.na Canelles
m.e de Joan Cerda, Joana Canelles m.e de Sebastia Crespi
y altres qui han denunciat los dits tanien contra dita ter-
ra á favor de dits sos fills mediant acte rebut en poder
de Raphel Pinyard nodi lo dia de ..., y la dita q.m Mag.na
Ferrades m.e que fonch de Sebastia Canelles se auia dites
dos portions de terra empreua de la Curia de la Porta Tempo-
ral als 31 8.bre de 1671 ... registrades en fol
113 y 114 en libre de cabreuacions de dit any Vnde
promisit et juravit dicto nomine etc. Quare etc.

Testes lo Mre Jurisperit Joachim Farrago Lre
y Pedro y Nicolau Ballester Secretor.

Die xxx 9bris mensis vltimi dicti anni
a nativ. Dni. M. D. CC V.

Establiments. Comparegue en Joan Castello fill de Joan de la Parrochia
de Soodes del Vall dels Establiments de Pozafarina, el qual
de Grat etc. Juramento mediant denuncia tanta y pertina
mitja quarterade de terra, y cases en ella adificades situa-
de en dit Vall dels Establiments de Pozafarina de nombre

de

de vna quarterade, y esta de nombre de duas, tinguda en por-
tio y jurisdicho de la Sgl.a 1ots alou y directe domini del Ill.m
Senor Bisbe y molt Ill.re Capitol de la Seu de Mallorca á ma-
ce de Illustrisme y apresentacio de fadigue de deu dies y 1ots dit
=¡Sio fa D.t Rosinol alou tinguda á cens 1 Sio8 de nombre de 1 8 y estas de nom-
bre de 6 8 1ots anys pagadores als 24 Juny á Dona Mag.ma
Rosinol y Quejo, la qual confronta de vna part ab camin
al qui dela Ciutat vaa Bunola, de altre ab terras de Barg
Roca, de altre ab la altre mitja quarterade de dites perti-
nencias possehide per Joan Castello fill de Honofre, y de
altre part ab terras de Vicens Castello la qual mitja quar-
terade de terra posseyen lo dit denunciant ab virtut de
Titol nou de dia prop per lo Sgl.re D.r Guillem Fernandez
y Cobarde Comissari dela Cap.a de dits alous. Unde pro-
misit d. juravit etc.a Quare etc.a

Testes los Sots. Gen.t Thomas Perez y Cone-
ficiat de la Seu y Joan Miz Not.s

Dicto die

Stablimens. Comparagueren etc.a Joan Castello fill d'Honofre
del Stablimens y Catharina
Ferma de la Parochia de Sporles; el qual de Grat etc.a
Juravent mediant denuncia tanis y posehir mitja
quarterade de Terra situade en lo dit Hock dels Stabli-
ments de pertinencias de vna quarterade y esta de
nombre de duas quarterades tinguda en gordio y juris-
dicho dela Sgl.a 1ots alou y directe domini del Ill.m
Senor Bisbe y molt Ill.re Capitol de la Seu de Mallor-
=¡Sio fa D.t Rosinol ca á merce de Illustrisme y apresentacio de fadigue de
deu dies, y 1ots dit alou tinguda á cens 1 Sio8 de
nombre de 3 8 com la altre Sio8 fasse Joan Castello
fill de Joan per la altre mitja quarterade de dites per-
tinencias

Stablimens.

Dic. xxbaj. Memj. Augusti vbmo

A Mat. Dni. M.D. &c.

Jª Cop.

Comparagueren Mag.ta Parello muller de Gabriel Ferrades Corredor filla llegitima y natural de Guillem Parello y Mag.da Mir conjuges defuncts, y dit Guillem son Pare marit que fonch de Joana Ferrades se mare de la Parrochia de Sporles del lloch dels Stablimentj de Pocafarina, la qual juramentada jensant denunciera tanit y gosehir una pessa de terra ab cases baxes en ella dificades, que confrontè una quarterada vn cortò y mija, y vint y dos sous de terra, que es estada Canada lo dia prè per Joan Moll alt Batlex Canador Real, confarma apar per acte continuat en lo libre extraordinari de la prè Curia fol. Situada en lo dit lloch dels Stablimentj de Pocafarina, finguda en portio y part dicho de la Jglª sots alou y directe domini del Mag.ch Bisbe y Molt Rt. Capitol de la Seu de Mallorca à menos de luisme y apresentacio de fadigue de deu dies y sots dit alou estinguda à cens de 3 ß 4 ₰ de nombre de sis com les restans pagan, co es allres 3 ß 4 ₰ Jaume Ferrades fill de Anthj y los hereus de Antoni Canelles 1 ß 12 ₰ que es lo complimenti de dits 8 ß per terras gasej exen de les matexas pertinencas, les quals 8 ß cens son de nombre de 12 ß cens, que se cresaran en lo Stablimentj de dita integra pessa de terra finmae per lo Mag.ch Gabriel Juan als 25. Agost 1583. à favor de Antoni Ferrades, com les restans 4 ß entengan ser quitades per quant no se pagan aquelles, y axi ho entengueren ja en lo any 1622. en lo acte de divisio que finmaren als 23. Maig en poder de Mi chel Sastre nott. Anthj Ferrades Gabriel Ferrades y altres sos germans dels bens de Anthj Ferrades intestat defunt comparegut lo qual acte se mostra el que se entama ser estades

Tots als 25. Agost any Nre. S.r D.s Mag.ch Rationi y Regeo.

=354 ₰ Rationi

quitades

quitades per lo que se salua el dret als dits Senyrs Alouey de cobrar lo Illme á ells espectant per dita quitació, la qual afronte de vna part ab terras de Joan Vaquer, que antes foren de Sebastia Rigo cami el mitg, de altre ab lo cami real qui de Cuitas va á la Parr.a de Purpunent, y á la Poss.o de Bunoli, y de la matexa part ab cajro de terra y marge de Honofre Castello, de altre part ab terras del dit Honofre Castello, de la matexa part ab Terras de Antoni Genestar, y de la matexa part ab terras dels hereus de Bernat Sabater alias Pauell, y de altre part dels herous de Antoni Canelles de las matexas partinencias; la qual, te dita denunciant y poseyex com á filla vnica y ab intestat Succesora de Guillem Parello son Pare, y que morí ab intestat consta per lo Inventari rebut de sos bens á Instancia de Margda Mir y Parello V.e de Francesch, y mare de dita denunciant en poder de Joan Bonnin nott.p als 28. Maig 1640. y lo dit Guillem Parello son pare aquella tenia com hereu de Guillem Parello son pare aleguit en lo Testament que ordenà en poder de Francesch Bonnin nott.p als 12. 8.bre 1624. per son dit Segnit, publicat als 7. Agost 1633; y dit Guillem fonch marit de Joana Terrades, y se mostra esser hereu de aquella, puis en lo dit son Testament disposà á favor de dit son hereu de dita terra, essent vanitat que fonch de la dita Joana Terrades de muller, qui dita terra tenia en virtut de la Carta nupcial feta en la Ciutat de Inca a 29 Maig 1622. per lo dit Michel Tastre nott.p entre ella dita Joana, y dit Guillem Parello, y altres Capitols en dita Carta nupcial contenguts, y apposats, la qual ha navy exhibida en poder de mi dit Notari, y Antoni Terrades son Pare, y lo dit Anny Terrades son Pare dita integra pessa de terra tenia en virtut del dit Acte

Y attes lo dit Illme á ells espectant.

alte

117

Sreblim.t

~~Dia xxvij Mensis Augusti Anno~~
~~à Nat.e Dñi M.D.C.xxxx~~

Die xij Mensis Septembris Anno
à Nat.e Dñi M.D.C.xxxx

Comparagueron en[s] Tas.s Cons.s Mall Or.s del S.r Bern.t Molins
y herena Dn.a Margarida Rosello y Cuedora de Ts. infants d'ella y del
q.m Molins Comuns, y Pere Molins son fill llegitim propietari conforme
Jur. Hom Tas. Vehi per Ros Rodriguez Not.s de Jung 1703. los
quals de grat ell Juram.t mediante ell Denunsian en Ts. noms e herens
en propietarie, y propietari tenir, y poseher Un Rafal de terra de Tas.s
q.ts pach mes ò menos al Cens a ell Corresponts; lo qual Rafal entes
eren dues peses de terra que al pnt componen dit Rafal, situat en
lo Mont dels Stabliments de pauneresas de poca farina, linguda en pous
y Cabdina de Tas.s Sos dau y d'ara Comun del Mn.r y Ros.r Bs.
de Mll.s Mtre Rl Capitol de la Seu de Mall.ca à manse de Ginesta y almen-
sio de Jordina de dos dias y Sorella dou à Binyes a Cens de deu lliures
de 20 Sous pag.s ala N.S.r D.na Mag.t Ramon Cavinol y Pugs Marques
del Campo Pahne, que al pnt Cobre, la S.ra Mag.t Reigneres mitat
de Miquel Cleto Pages; Item Sos ell dau à ongued a Cens de Cinc
quanta lliures de 20 Sous pag.s ala S.ra Reigneres al fo de 6 per
Sos quelles conforme aute de emfeusis de dit Cens dels 12 Juny 1718 en
la pnt Ciutat, apodat de Mn.r Jaume Oleres Not.s de Mall.ca Pera los
Mayol Comu Rl mediante pensio de Sa à la Sor.a Bonet, y Sella
Pag.a de Puigpuñene, de cinc lliures de Sos Pera farina, de la mar-
xa pare de Terres de Juan Rosello Not.s mediante la Riera, y de altre
ab Terres de dit Rosello Not.s ~~y Gabriel Rosello~~ avuts foren de Macha
Palmer als Deus; lo qual tenen, y poseheven, ò fa D.na Mall.r y,
poseha en Orient de Nou de Sos Sucos fem compra à Mestre
del dit del preu de Dines propi, y lliure mitat de Dines de la he-
rencia del dit q.m Sos Mestre conforme aute emfeusis dit Cens dels
21 Janer 1719. Vist. premiserunt et Juramento ejs Quam ejs
Testes ejs Juan Rosello Sr.t y Gabriel Mall.r

Dictis Die, et Anno

Comparagueron ejs Mn.r Monserrat Borras Caballer, de qual edat
ejs Juram.t mediante ejs Denunsia tenir y poseher Onse Cafis
Terradas

DOCUMENT 23

Quarenta maravedis. 8

SELLO QVARTO, QVA
RENTA, MARAVEDIS, AÑO
DE MIL Y QUINIENTOS.

En la misma sala Dl Ayuntam.to d ocho días Dl Mes Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos
e cincuenta y ocho años Ante mi Pedro Dl Castillo Escrivano de Su Mag.d y Alcalde
de la Casa y Corte de Su Mag.d y los testigos de yuso escriptos Parecio presente
Dn Juan Dl Castillo Vezino desta villa de Madrid Collazion de Sta Cruz
Parrochia de Sn Pedro en nombre y como Mayordomo de la Cofradia de Nra Señora
de la Soledad que esta en el Convento de Sn Francisco desta villa segun
parecio por el poder que para ello tiene Dl qual yo el dho Escrivano doy fee
que conozco y dixo que por quanto la dha Cofradia tiene un Censo de
quinientos maravedis de Renta cada un año sobre unas Casas que son en esta
villa en la Collazion de Sn Pedro Parrochia de Sn Andres en la Calle de
Toledo que fueron de Juan Lopez Cuchillero Difunto Vezino que fue desta
villa Dl qual dho Censo se an pagado hasta el dia de oy dia de la fecha
de esta Carta Dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e cincuenta y
ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e cincuenta y nueve años
Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e sesenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de
dozientos e sesenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e sesenta
y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e sesenta y tres años Dl Año
Dl Testo Dmtº de dozientos e sesenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de
dozientos e sesenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e sesenta
y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e sesenta y siete años Dl Año
Dl Testo Dmtº de dozientos e sesenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
dozientos e sesenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e setenta
años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e setenta y uno años Dl Año Dl Testo
Dmtº de dozientos e setenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e
setenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e setenta y quatro años
Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e setenta y cinco años Dl Año Dl Testo
Dmtº de dozientos e setenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e
setenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e setenta y ocho años
Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e setenta y nueve años Dl Año Dl Testo
Dmtº de dozientos e ochenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e ochenta
y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e ochenta y dos años Dl Año
Dl Testo Dmtº de dozientos e ochenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de
dozientos e ochenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e ochenta
y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e ochenta y seis años Dl Año
Dl Testo Dmtº de dozientos e ochenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
dozientos e ochenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e ochenta
y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e noventa años Dl Año Dl Testo
Dmtº de dozientos e noventa y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e
noventa y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e noventa y tres años
Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e noventa y quatro años Dl Año Dl Testo
Dmtº de dozientos e noventa y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e
noventa y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e noventa y siete años
Dl Año Dl Testo Dmtº de dozientos e noventa y ocho años Dl Año Dl Testo
Dmtº de dozientos e noventa y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos
años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y tres años Dl Año
Dl Testo Dmtº de trezientos y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos
y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y seis años Dl Año Dl Testo
Dmtº de trezientos y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y ocho años
Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y diez años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y onze años Dl Año
Dl Testo Dmtº de trezientos y doze años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y
treze años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y catorze años Dl Año Dl Testo
Dmtº de trezientos y quinze años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y diez y
seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y diez y siete años Dl Año Dl
Testo Dmtº de trezientos y diez y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos
y diez y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y veinte años Dl Año
Dl Testo Dmtº de trezientos y veinte y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y veinte y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y veinte y
tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y veinte y quatro años Dl Año
Dl Testo Dmtº de trezientos y veinte y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y veinte y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y veinte y
siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y veinte y ocho años Dl Año Dl
Testo Dmtº de trezientos y veinte y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y treinta años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y treinta y uno
años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y treinta y dos años Dl Año Dl Testo
Dmtº de trezientos y treinta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y
treinta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y treinta y cinco
años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y treinta y seis años Dl Año Dl Testo
Dmtº de trezientos y treinta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y
treinta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y treinta y nueve años
Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y quarenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y quarenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y quarenta
y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y quarenta y tres años Dl Año
Dl Testo Dmtº de trezientos y quarenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y quarenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y quarenta
y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y quarenta y siete años Dl Año
Dl Testo Dmtº de trezientos y quarenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y quarenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y
cincuenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y cincuenta y uno años Dl
Año Dl Testo Dmtº de trezientos y cincuenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº
de trezientos y cincuenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y
cincuenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y cincuenta y cinco
años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y cincuenta y seis años Dl Año Dl
Testo Dmtº de trezientos y cincuenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y cincuenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y
cincuenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y sesenta años Dl
Año Dl Testo Dmtº de trezientos y sesenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y sesenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y sesenta y
tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y sesenta y quatro años Dl Año
Dl Testo Dmtº de trezientos y sesenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y sesenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y sesenta y
siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y sesenta y ocho años Dl Año Dl
Testo Dmtº de trezientos y sesenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y setenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y setenta y uno
años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y setenta y dos años Dl Año Dl Testo
Dmtº de trezientos y setenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y
setenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y setenta y cinco
años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y setenta y seis años Dl Año Dl Testo
Dmtº de trezientos y setenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y
setenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y setenta y nueve años
Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y ochenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y ochenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y ochenta y
dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y ochenta y tres años Dl Año Dl
Testo Dmtº de trezientos y ochenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y ochenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y ochenta
y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y ochenta y siete años Dl Año
Dl Testo Dmtº de trezientos y ochenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
trezientos y ochenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y noventa
años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y noventa y uno años Dl Año Dl Testo
Dmtº de trezientos y noventa y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y
noventa y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y noventa y quatro años
Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y noventa y cinco años Dl Año Dl Testo
Dmtº de trezientos y noventa y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y
noventa y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y noventa y ocho años
Dl Año Dl Testo Dmtº de trezientos y noventa y nueve años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quatrozientos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y uno años
Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y quatro años
Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y siete años
Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y diez años
Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y onze años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y doze años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y treze años
Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y catorze años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y quinze años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y diez y seis
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y diez y siete años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quatrozientos y diez y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y diez y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
veinte años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y veinte y uno años Dl Año
Dl Testo Dmtº de quatrozientos y veinte y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y veinte y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
veinte y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y veinte y cinco
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y veinte y seis años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quatrozientos y veinte y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y veinte y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
veinte y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y treinta años Dl
Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y treinta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº
de quatrozientos y treinta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
treinta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y treinta y quatro
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y treinta y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quatrozientos y treinta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y treinta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
treinta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y treinta y nueve
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y quarenta años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quatrozientos y quarenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y quarenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
quarenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y quarenta y quatro
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y quarenta y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quatrozientos y quarenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y quarenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
quarenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y quarenta y nueve
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y cincuenta años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quatrozientos y cincuenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y cincuenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
cincuenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y cincuenta y
quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y cincuenta y cinco años Dl
Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y cincuenta y seis años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quatrozientos y cincuenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y cincuenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
cincuenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y sesenta años
Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y sesenta y uno años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quatrozientos y sesenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos
y sesenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y sesenta y quatro
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y sesenta y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quatrozientos y sesenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y sesenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
sesenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y sesenta y nueve
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y setenta años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quatrozientos y setenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y setenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
setenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y setenta y quatro
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y setenta y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quatrozientos y setenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y setenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
setenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y setenta y nueve
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y ochenta años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quatrozientos y ochenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y ochenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
ochenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y ochenta y quatro
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y ochenta y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quatrozientos y ochenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y ochenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
ochenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y ochenta y nueve
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y noventa años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quatrozientos y noventa y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y noventa y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
noventa y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y noventa y quatro
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y noventa y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quatrozientos y noventa y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quatrozientos y noventa y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y
noventa y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quatrozientos y noventa y nueve
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y dos años Dl Año
Dl Testo Dmtº de quinientos y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y cinco años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y siete años
Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y diez años Dl Año
Dl Testo Dmtº de quinientos y onze años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
doze años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y treze años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y catorze años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y quinze
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y diez y seis años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y diez y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
diez y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y diez y nueve años Dl Año
Dl Testo Dmtº de quinientos y veinte años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
veinte y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y veinte y dos años Dl Año
Dl Testo Dmtº de quinientos y veinte y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y veinte y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y veinte y
cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y veinte y seis años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quinientos y veinte y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y veinte y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y veinte y
nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y treinta años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y treinta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
treinta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y treinta y tres años Dl
Año Dl Testo Dmtº de quinientos y treinta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº
de quinientos y treinta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
treinta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y treinta y siete años Dl
Año Dl Testo Dmtº de quinientos y treinta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y treinta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y quarenta
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y quarenta y uno años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y quarenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
quarenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y quarenta y quatro
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y quarenta y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quinientos y quarenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y quarenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
quarenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y quarenta y nueve
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y cincuenta años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y cincuenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y cincuenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
cincuenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y cincuenta y
quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y cincuenta y cinco años Dl
Año Dl Testo Dmtº de quinientos y cincuenta y seis años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y cincuenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y cincuenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
cincuenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y sesenta años Dl
Año Dl Testo Dmtº de quinientos y sesenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y sesenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y sesenta y
tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y sesenta y quatro años Dl Año
Dl Testo Dmtº de quinientos y sesenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y sesenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y sesenta y
siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y sesenta y ocho años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quinientos y sesenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y setenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y setenta y uno
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y setenta y dos años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y setenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
setenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y setenta y cinco
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y setenta y seis años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y setenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
setenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y setenta y nueve años
Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y ochenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y ochenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y ochenta y
dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y ochenta y tres años Dl Año Dl
Testo Dmtº de quinientos y ochenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y ochenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y ochenta
y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y ochenta y siete años Dl Año
Dl Testo Dmtº de quinientos y ochenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
quinientos y ochenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y noventa
años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y noventa y uno años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y noventa y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
noventa y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y noventa y quatro años
Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y noventa y cinco años Dl Año Dl Testo
Dmtº de quinientos y noventa y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y
noventa y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y noventa y ocho años
Dl Año Dl Testo Dmtº de quinientos y noventa y nueve años Dl Año Dl Testo
Dmtº de seiscientos años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y uno años Dl Año
Dl Testo Dmtº de seiscientos y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y quatro años Dl Año Dl Testo
Dmtº de seiscientos y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y seis años
Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y nueve años Dl Año
Dl Testo Dmtº de seiscientos y diez años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
onze años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y doze años Dl Año Dl Testo
Dmtº de seiscientos y treze años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y catorze
años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y quinze años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y diez y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y diez y siete
años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y diez y ocho años Dl Año Dl Testo
Dmtº de seiscientos y diez y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
veinte años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y veinte y uno años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y veinte y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y veinte y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y veinte y
quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y veinte y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y veinte y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y veinte y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y veinte y
ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y veinte y nueve años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y treinta años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
treinta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y treinta y dos años Dl
Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y treinta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y treinta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y treinta
y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y treinta y seis años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y treinta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y treinta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y treinta y
nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y quarenta años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y quarenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y quarenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y quarenta
y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y quarenta y quatro años Dl Año
Dl Testo Dmtº de seiscientos y quarenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y quarenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y quarenta
y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y quarenta y ocho años Dl Año
Dl Testo Dmtº de seiscientos y quarenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y cincuenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y cincuenta y
uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y cincuenta y dos años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y cincuenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y cincuenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
cincuenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y cincuenta y seis
años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y cincuenta y siete años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y cincuenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y cincuenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
sesenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y sesenta y uno años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y sesenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y sesenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y sesenta y
quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y sesenta y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y sesenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y sesenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y sesenta y
ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y sesenta y nueve años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y setenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
setenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y setenta y dos años Dl
Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y setenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y setenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y setenta
y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y setenta y seis años Dl Año Dl
Testo Dmtº de seiscientos y setenta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y setenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y setenta y
nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y ochenta años Dl Año Dl Testo
Dmtº de seiscientos y ochenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
ochenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y ochenta y tres años Dl
Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y ochenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº
de seiscientos y ochenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
ochenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y ochenta y siete años Dl
Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y ochenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
seiscientos y ochenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y noventa
años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y noventa y uno años Dl Año Dl Testo
Dmtº de seiscientos y noventa y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
noventa y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y noventa y quatro años
Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y noventa y cinco años Dl Año Dl Testo
Dmtº de seiscientos y noventa y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y
noventa y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y noventa y ocho años
Dl Año Dl Testo Dmtº de seiscientos y noventa y nueve años Dl Año Dl Testo
Dmtº de setecientos años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y uno años Dl Año
Dl Testo Dmtº de setecientos y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y
tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y quatro años Dl Año Dl Testo
Dmtº de setecientos y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y seis años
Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y nueve años Dl Año
Dl Testo Dmtº de setecientos y diez años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y
onze años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y doze años Dl Año Dl Testo
Dmtº de setecientos y treze años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y catorze
años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y quinze años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y diez y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y diez y siete
años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y diez y ocho años Dl Año Dl Testo
Dmtº de setecientos y diez y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y
veinte años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y veinte y uno años Dl Año Dl
Testo Dmtº de setecientos y veinte y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y veinte y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y veinte y
quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y veinte y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de setecientos y veinte y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y veinte y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y veinte y
ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y veinte y nueve años Dl Año Dl
Testo Dmtº de setecientos y treinta años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y
treinta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y treinta y dos años Dl
Año Dl Testo Dmtº de setecientos y treinta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y treinta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y treinta
y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y treinta y seis años Dl Año Dl
Testo Dmtº de setecientos y treinta y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y treinta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y treinta y
nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y quarenta años Dl Año Dl
Testo Dmtº de setecientos y quarenta y uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y quarenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y quarenta
y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y quarenta y quatro años Dl Año
Dl Testo Dmtº de setecientos y quarenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y quarenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y quarenta
y siete años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y quarenta y ocho años Dl Año
Dl Testo Dmtº de setecientos y quarenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y cincuenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y cincuenta y
uno años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y cincuenta y dos años Dl Año Dl
Testo Dmtº de setecientos y cincuenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y cincuenta y quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y
cincuenta y cinco años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y cincuenta y seis
años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y cincuenta y siete años Dl Año Dl
Testo Dmtº de setecientos y cincuenta y ocho años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y cincuenta y nueve años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y
sesenta años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y sesenta y uno años Dl Año Dl
Testo Dmtº de setecientos y sesenta y dos años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y sesenta y tres años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y sesenta y
quatro años Dl Año Dl Testo Dmtº de setecientos y sesenta y cinco años Dl Año Dl
Testo Dmtº de setecientos y sesenta y seis años Dl Año Dl Testo Dmtº de
setecientos y sesenta y siete años Dl Año Dl Testo

cop. Se me previno una Copia autentica dada por Isabel Roselló y Sabater Viuda de Francisco Llabrés Pbro. Comisario del Santo Oficio en fecha de veinte y cinco del Mes de Agosto último, por la qual consta que Margarita Pujana Viuda de Miguel Llabrés Labrador hija de Juan y de Isabel Canals naturales de Binisalem en esta Isla, en el Testamento proximo pasado hizo donacion universal de todos sus bienes a favor de Miguel Llabrés y Pujana su hijo y de los suyos con los pactos siguientes. Que dicho Miguel Llabrés y Pujana su hijo no pueda vender ni enagenar ninguna de las Casas que dicha Testadora le dexa en dicho Lugar de Binisalem, sino que las haya de tener siempre para habitacion suya y de los suyos, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en dicho Lugar de Binisalem, sino que las haya de tener siempre para labrar y cultivar por su cuenta, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en el Lugar de Sta. Margarita, sino que las haya de tener siempre para labrar y cultivar por su cuenta, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en el Lugar de Lloseta, sino que las haya de tener siempre para labrar y cultivar por su cuenta, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en el Lugar de Sta. Maria, sino que las haya de tener siempre para labrar y cultivar por su cuenta, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en el Lugar de Sta. Eulalia, sino que las haya de tener siempre para labrar y cultivar por su cuenta, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en el Lugar de Inca, sino que las haya de tener siempre para labrar y cultivar por su cuenta, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en el Lugar de Selva, sino que las haya de tener siempre para labrar y cultivar por su cuenta, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en el Lugar de Campanet, sino que las haya de tener siempre para labrar y cultivar por su cuenta, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en el Lugar de Pollensa, sino que las haya de tener siempre para labrar y cultivar por su cuenta, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en el Lugar de Alcudia, sino que las haya de tener siempre para labrar y cultivar por su cuenta, y que no pueda vender ni enagenar ninguna de las Tierras que dicha Testadora le dexa en el Lugar de Muro

REGISTRO DE LA PROPIEDAD DE PALMA N° 8
C/ Dels Caputxins, número 3-1°-A
Edificio Europa, 07002-Palma de Mallorca

(Sección II de Palma, El Puerto y sus Concesiones Admtvas., Banyalbufar, Bunyola, Deià, Esporles, Fornalutx, Sóller y Valldemossa)

Finca: 540 de Esporles
Identificador Único de Fincas Registrales -IDUFIR-:
07028000007860

Fecha 9/5/2011

DATOS REGISTRALES
Esporles. N° Finca: 540, Tomo 2942 del Archivo, **Libro** 46 **Folio** 151.

DESCRIPCION
RUSTICA.- Predio llamado Ca Na Lluisa, sito en término de Esporlas, y pago la Baronia de Buñoli, atravesado por un camino vecinal, consistente en tierra olivar y selva, con casa y cuadras de cabida 52.970 metros cuadrados, que linda al Norte, con el predio Es Pinar d'Amunt y Sa Font Nova, al Este, con el predio sobremunt, al Oeste, con el predio Sa Font Nova y con "El Observatorio", y al Sur, con los predios "El observatorio" y "Sa Anima".

TITULARES ACTUALES
Nombre..... : CA NA LLUISA, S.A.
Titulo .....: APORTACION
Naturaleza Derecho : Propiedad
Participación .....: Pleno dominio
Fecha del Titulo ..: 29-12-1967
Autoridad .....: Don/a José Rafael Clar Garau
Sede Autoridad ....: Esporles
Inscripción .....: 15ª

Libre de cargas

SIN ASIENTOS PENDIENTES

DOCUMENT2

AHP
Caja 1

Sesion ordinaria del dia 5 de Octubre
Desierta
las 16

Sesion ordinaria en 2ª convocatoria del
dia 7 de Octubre las 17
Alcalde Siendo las 19 y 30 minutos se abre
Paco la sesion.
Palmer Se da lectura a los Sres. y correspondencia
Castello El Sr. Alcalde da cuenta al Ayuntamiento
de haber sido reclamado por el guarda Borge
del Sinoli la ayuda de peon de este ser-
vicio para recomponer el camino que
atraviesa dicho pago por la parte del forest
y siendo este de mucho transito para este
vecindario por unanimidad se acuerda
prestar el servicio que se reclama
Acto continuo hace saber la presidencia
la propuesta que le ha hecho D. Juan Mir
secretario de este Ayuntamiento de fran-
quear la piedra que es necesaria para la re-
paracion del camino que se ha reparado contiguo
al forestal con el objeto de evitando que el
agua de la fuente no continue por encima de
su finca. Esta Corporacion por unanimidad
acuerda dirijirse al referido Sr. Mir dandole un voto de gracias por su
desinteresada cesion de dicha piedra para este
beneficio publico
Luego por el Sr. Alcalde se manifesto que en vista
de la formacion del censo de poblacion
y la remision de varios ejemplares

DOCUMENT 26

Copia

Inventario [illegible] se halla en el oratorio
[illegible] Palacio [illegible]
Capilla, y [illegible] Conde de Peñalva
y de Lavalle, [illegible]
en la Antesala [illegible]
[illegible] de 1767

[illegible] de un Palio [illegible] de damasco de dos
[illegible] colores

Item [illegible] casulla de tela verde, y morada
[illegible] encarnada de ranglas de raso; otra blanca
[illegible] de estambre con el mismo palio: otra negra
otra morada, [illegible] y otra encarnada
vieja

Item [illegible] manteles [illegible] de
ses, buenos

Item dos corporales con su faleta, buenos
dos Misales, una vinajera con su plato [illegible]
una lampara de laton

Item dos Albas con su cenefa, y cinco
los; dos estolas, y dos Cálices con su patena
plata dorada

Item seis purificadores, dos platillos p
pedir limosna; el uno p.r las Almas
y el otro p.r el Patronato

Item una campana en ama de la capilla
mad. p.a torre la Yglesia, y en ella
Campanilla.
Item un confesonario, un Pulpito, dos ca-
deleros de altar, un libro de Reximo,
dos frontales, una Almohada de tem-
pelo, y una campanilla de bronce.

Las sumdhas. halasgos q.e quedan
del inventario fho. por Dn. Pho. Be-
rardo Genes.l de dho Esp.l R. Conse
de Rexalado, dn. que pasmesa dan q.
del R.o R.l de dha Pl.a Rasog.l de
Esporles, rompe q. fuerza en el re-
queste en cumplim.to de dho dispues.
p.r el Sor. en la vista de dho Ora-
torio Publico. Palma 12. de Otubre
de 1767. Juan Burguet Pho.

Concuerda con su original, q. se remite a la
Villa de Esporles, p.a q. sus apoderados
a la vista comparezcan en la Justicia
Palma, y Feb.o 20 de 1767. de q. certifico,

Dn. Pedro Carlo Avalles
Scio

DOCUMENT 27

OFFICIALIS
CURIÆ ECCLESIASTICÆ

Ad Praxim pro Foro Eccleſiaſtico, tum Sæculari, tum Regulari, utiliter aptatus, ac Summorum Pontificum Litteris, Oecumenicorum Conciliorum Decretis, Sacrorum Canonum Statutis, necnon recentioribus Sacrarum Congregationum Reſcriptis opportunè inſtructus.

AUCTORE R. P. F.

AUGUSTINO MATTHÆUCCI

Lucenſi, Ordinis Minorum Regularis Obſervantiæ Sancti Franciſci, Sacræ Theologiæ Lectore Jubilato, ac in Romana Curia olim Secretario.

OPUS PRÆLATIS, REGULARIUM Superioribus, Parochis, Confeſſariis, cunctiſque Eccleſiaſticis; necnon Theologis, Dogmatiſtis, Canoniſtis, Inſdicentibus, Cauſarumque Patronis, maximè utile, ac neceſſarium.

Spectat ad Conventus Salutiz

Bibliothecam S. Bernardini arum

VENETIIS, MDCCXVII.

E Typographia Balleonii.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

Digitized by Google

uſque ad diem, &c. menſis, &c. anni, &c. Guardiano P. N. eſſe.... (hic numerus exprimatur) *& celebratas eſſe.... Celebrandas verò intuitu manualis eleemoſynæ eſſe..... & celebratas eſſe.... Ac proindè nos infraſcripti d. Conventus Sacerdotes, etiam cum noſtro juramento teſtimonium reddimus eis, ad quos ſpectat, omnibus dictis oneribus, prout in dictis libris notatur, & in eis refertur, eſſe ſatisfactum, & adimplementum datum & Et iſto modo, &c. & non aliàs, &c. præſentes propria manu ſubſcriptas, ſolito Conventus ſigillo munivimus. Datum &c.*

Ego N. Sacerdos cum juramento atteſtor.

Et ubi aliqua adhuc adimplenda remaneant, numerus exprimatur, ſignificando, an eleemoſynæ ſint in eſſe, vel non.

§. III.

Oratoria.

Occaſione examinis ad præjacta præmiſſi, locus aptus videtur, ut quædam pariter notentur de Oratoriis, & maximè privatis, quorum indultus plures Nobiles, & Domicelli à Sede Apoſtolica receperunt.

71 Quæritur. *An in Oratoriis privatis poſſint Miſſæ celebrari.*

Reſp. Eſt certum, de Ordinariorum licentia non poſſe (niſi facultatem habeant id concedendi, authoritate delegata à Pontifice.) Nam nullo caſu authoritate ordinaria ipſi poſſunt permittere, & indulgere, ut in privatis domibus Miſſæ per Sacerdotes, ſive Sæculares, ſive Regulares celebrentur, ad text. Trid. *in decret. de obſerv. & evitand. in celebratione Miſſæ ſeſſ. 22. de ſacrific. Miſſ.* ibi: *Nec patiantur privatis in domibus, atque omninò extrà Eccleſiam, & ad Divinum tantùm Cultum dedicata Oratoria, ab eiſdem Ordinariis deſignanda, & viſitanda, Sanctum hoc ſacrificium à Sæcularibus, aut Regularibus peragi.*

72 Et hinc patet, duo eſſe Oratoriorum genera; ſiquidem alia ſunt Oratoria publica, quæ nimirùm extra privatos domos, Epiſcopi auctoritate ad Cultum Divinum ſunt erecta; & alia privata, quæ in privatis domibus, & intra domeſticos parietes vel in privato ſolo abſque licentia, & approbatione Epiſcopi, à quovis ad orandum poſſunt conſtrui; & quæ hodie ſunt Oratoria, cras arbitratu domini eſſe poterunt Camera, ex obſervatis à Gloſſ. *in Clement. Quia contingit, in verb. Altare, de religioſ. domib.*

73 Inter quæ nunnulla alia conſiderantur diſcrimina.

I. Quòd Oratoria privata non habent jus aſyli, nec in eis quis fruitur Immunitate Eccleſiaſtica. Nam hæc fundatur in reverentia loco ſacro, & religioſo debita; quæ qualitas in privatis non reperitur; ſicut eſt in publicis, utpotè Epiſcopi licentia, & canonica approbatione erectis.

II. Quòd publica poteſt Epiſcopus viſitare, ut videat, an honeſtè tractentur, & cum decentia; non verò privata, quia hæc non ſunt loca ſacra, pia, vel religioſa, utpotè non erecta auctoritate Epiſcopi; adeòque ejuſdem poteſtati non ſubjecta. Verùm, ubi præcederet accuſatio, aut denunciatio, vel publica fama, quòd Oratorium indecenter teneretur, tunc poſſet Epiſcopus procedere ſuper defectu in judicio accuſationis, denunciationis, aut inquiſitionis, ſecundùm ea, quæ habentur, *cap. Qualiter, & quando, tit. 2. de accuſ.* Et ita poſſet accedere ad Oratorium privatum ad videndum, an conſtatet de corpore delicti, ut dixit Petra *tom. 2. comment. ad conſt. 8. Honor. III. ſect. 1. num. 60.*

III. Quòd in privatis non poſſunt publicè teneri, & pulſari campanæ; benè verò in publicis.

IV. Quòd publica debent habere januam in via publica, non tamen privata.

V. Quòd in publicis Miſſæ celebrari poſſunt ſtatim, ac ab Epiſcopo publico cultui ſint canonico ritu erecta; ut ex allegat. textu Concilii. In privatis verò Miſſæ celebrari non poſſunt ſine indulto Apoſtolico, adeòut nec Epiſcopi ex cauſa id poſſunt permittere, prout dixit Sac. Congreg. Concil. quæ conſulta: *An Epiſcopus, attento Concilii Decreto, in prætoriis exiſtentibus in domibus privatorum, celebrandi Miſſas licentiam ex cauſa concedere poſſit? Cenſuit non poſſe, ſed hanc licentiam petendam eſſe à Sede Apoſtolica, prout poſt Conc. Trident. hactenus obſervatum eſt*, Fagnan. *in 3. ad cap. Auctoritate, de conſtit. num. 18.* Etiam ad effectum, ut infirmus pro Viatico com-

mit-

DOCUMENT 28

41504

UNIVERSÆ THEOLOGIÆ MORALIS ACCURATA COMPLEXIO

INSTITUENDIS

CANDIDATIS ACCOMMODATA,

In qua, graviori præsertim S. THOMÆ auctoritate, atque solidiori ratione ductibus quæstiones omnes, quæ ad rem Moralem pertinent, brevi ac perspicua methodo resolvuntur

A P. F.

FULGENTIO CUNILIATI

ORDINIS PRÆDICATORUM,

CONGREGATIONIS

B. JACOBI SALOMONII,

Exlectore Sacræ Theologiæ Scholastico-Dogmaticæ, a pluribus annis Moralis Professore Ordinario in Collegio SS. ROSARII *Venetiarum.*

EDITIO SEPTIMA VENETA

Cui Præter ea, queis in anterioribus Editionibus Opus illustratum & auctum fuit, accedunt alia utilia, & scitu digna.

PARS ALTERA.



PONTIFICIO ATENEO SALESIANO Biblioteca

TORINO Crocetta

VENETIIS,

MDCCLXXII.

APUD THOMAM BETTINELLI.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

APPENDIX
DE
PRIVILEGIO
AUDIENDÆ, ET CELEBRANDÆ MISSÆ IN ORATORIIS PRIVATIS.

§. I. *Præmittuntur nonnulla, & refertur Decretum Clem. XI.*

Quotuplex Oratorium?

I. ORatoria pro celebratione Missæ sunt in duplici ordine, quædam dicuntur Publica, & quædam Privata: Publica illa sunt, quæ auctoritate Episcopi erigantur, & dumtaxat cultui Divino pro semper devoventur: habent item inter alias conditiones, indicandas in §. 7. n. 4., aditum atque ingressum liberum per viam publicam, nec non egressum similiter liberum in via publica. Immo Sacra Congregatio Episcoporum 22. Septemb. 1719. declaravit, quod Oratoria Publica debeant habere januam perpetuo apertam, quæ viæ publicæ correspondeat: ita apud Ursayam in Miscellan. Sacroprofan. *I.* Littera O. num. 69. & iterum declaravit Sac. Congregatio Concilii 28. Julii, & 9. Septemb. 1724. Nec putarem obstare publicitati Oratorii, quod quibusdam horis ostia ejusdem claudantur; quemadmodum claudi solent etiam januæ Ecclesiarum. Ita ex pluribus Canonibus, sed præcipue ex capit. *Oratorium* in 6. & ex Capite in *Oratorio* 7., dist. 41., capite *Quidam* 10., causa 18., q. 2. & alibi. De his Oratoriis nihil in præsentiarum.

II. Oratoria vero Privata, de quibus in præsenti, pro Missis celebrandis illa sunt, quæ intra domesticos parietes, in cubiculo, aut alio decenti loco domus privatæ constituuntur, non habentia ingressum nec egressum in via publica: & constituuntur ex Privilegio Sedis Apostolicæ, sub certis & determinatis clausulis, atque sub recognitione, & approbatione Ordinarii ad tempus definitum.

Decretum Cle. XI. 11. III. Id autem, ut liquido appareat, referam Decretum Clementis Papæ XI., datum die 25. Decembris anni 1703.; in quo hæc habentur. „ Quoniam Sancta Sanctæ tractanda sunt, ac præsertim tremendum incruenti Sacrificii Mysterium, „ quod omni Religionis cultu, & venera„ tione peragendum est; propterea super „ observandis, & evitandis in celebratio„ ne Missarum in Sacrosanctis OEcumeni„ cis Conciliis, ac præsertim Tridentino „ *sub capite unico sessionis* 22.; inter cæ„ tera statutum est, ut tantum Sacrificium „ solummodo in Ecclesiis, aut Oratoriis di„ vino tantum cultui dicatis celebraretur; „ præcipiendo Episcopis, & locorum Or„ dinariis, ne privatis in domibus, atque „ omnino extra Ecclesiam peragi paterentur: ac subinde Sacra Congregatio Emi„ nent. & RR. S. R. E. Cardinalium ip„ sius Concilii executioni & interpreta„ tioni Præpositorum, sæpe sæpius, per „ opportuna Decreta, obrepentes abusus „ eliminavit. Modernis tamen temporibus „ innotuit SS. D. Nostro, quod nonnulli „ Episcopi, sub prætextu privilegiorum, „ Capellis Episcopalibus competentium, & „ complures Regulares, sub prætextu Pri„ vilegiorum, quæ ipsis a S. Sede indulta „ noscuntur, per hujusmodi Privilegiorum „ dilatationem, seu potius excessum, & „ abusum, in nonnullis Diœcesibus, præ„ sertim Regni Neapolitani, ac in ipsa „ Neapolis Civitate, ex ibi licere putant, „ quæ permissa non sunt, quamimmo pro„ hibita: siquidem nonnulli Episcopi etiam „ in aliena Diœcesi, *& extra domum pro„ priæ habitationis*, in privatis laicorum „ domibus erigi faciunt Altare, ibique per „ unum, aut plures ex suis Capellanis vi„ vificam Christi Hostiam immolare: Re„ gulares vero in quibusdam Magnatum, „ seu aliarum Nobilium Personarum pri„ vatis Oratoriis, quæ certis quandoque ex „ causis a Sede Apostolica concedi solent, „ celebrare audent, vel plures Missas, „ quam in ipsis celebrare sit indultum, „ *vel absque præsentia Personarum, quarum contemplatione gratiosa concessio e„ manavit*, vel extra debitas horas, & „ post meridiem; vel illis etiam diebus, „ quibus per constitutiones Diœcesanas ce„ lebrari prohibetur, aut in ipsismet In„ dultis Apostolicis excipiuntur, quominus „ in

Maison Dimitriadi
Digitized by Google

DOCUMENT 29

17314

PROMPTA BIBLIOTHECA CANONICA, JURIDICO-MORALIS THEOLOGICA

PARTIM

ASCETICA, POLEMICA, RUBRICISTICA, HISTORICA

De Principalioribus, & fere Omnibus; quæ in dies occurrunt, & nec omnia ab omnibus pene omnes facile, ac prompte reperiri possunt ex UTROQUE Jure, PONTIFICIIS Constitutionibus, Conciliis, SACRARUM CONGREGATIONUM Decretis, SACRÆ ROMANÆ ROTÆ Decisionibus, ac probatissimis, & selectissimis AUTHORIBUS accurate collecta, satis Adaucta, in unum Redacta, & Ordine Alphabetico Congesta,

AC IN OCTO TOMOS DISTRIBUTA

AB ADM. R. P. F.

LUCIO FERRARIS

Soler-Alexandrino, Ordinis Minorum Regularis Observantiæ SANCTI PATRIS FRANCISCI Lectore Jubilato, Exprovinciali, Examinatore Synodali, ac Sancti Officii Consultore.

Opus cunctis valde proficuum, & præsertim Ecclesiastico Orbi apprime utile, ac necessarium.

EDITIO SECUNDA

Ab idomet Authore innumeris fere mendis expurgata, & copioso supplemento in prima Editione prætermisso locupletata, & ad calcem Octavi Tomi repositio.

TOMUS SECUNDUS

COMPLECTENS LITTERAS

C. D.

BIBLIOTECA

BONONIÆ, CIↃ ↃCC LII.

SED PROSTANT

VENETIIS,

APUD FRANCISCUM STORTI

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

prohiberi, ne in communicatione maneant, niſi profeſſionem cum quarto voto de perpetua clauſura emittant ad formam dictæ Plagæ Conſtitutionis, ut de facto Urbanus VIII. *Conſtitut. incip Paſtoralis Romani Pontificis*, ſuppreſſit & annullavit quamdam hujuſmodi mulierum Congregationem; Unde ſimiles Congregationes mulierum vel penitus diſſolvuntur, vel ſi tolerentur, remanent ſub omnimoda juriſdictione Ordinariorum, ut pluries reſpondit Sacra Congregatio, cum Epiſcop. & Regul. tum Sacri Concil. Vide ibi a *num.* 15. 16, *& 17.*

86 Oratorium eſſe publicum per multa oſtendit & probat erudite de more D. Urſaya *tom. 1. part. 2. diſcept.* 23. & ſignanter ab Altari fixo & ſtabili, *ib. num.* 95. Ab admiſſione plurium perſonarum ad audiendas Miſſas, *ib. num.* 95. A campana & campanili ibi exiſtentibus, *ibid. num.* 91. *& 99.* A celebratione multarum Miſſarum in illo ſequuta, *ibid. num.* 94. A celebratione Miſſarum per ſpatium decennii, *ibid. num.* 96. A celebratione Feſtivitatis illius Sancti, cui eſt dicatum, *ibid. num.* 97. A porta correſpondente viæ publicæ, *ibid. num.* 92. Nec ceſſat eſſe publicum, etiamſi haberet januam in interiori atrio, ſeu cortili palatii, *ibid. num.* 29. ex *Decret.* Sac. Congregat. Epiſc. & Regul. *in Oſtunen.* 20. *Mart.* 1698. *&* Sac. Congreg. Concil. *in Compſana* 31. *Maii* 1704. *&* 8. *Auguſt.* 1705. ibique *num.* 30. aſſert exempla Urbis, & idem aſſerit *ſub num.* 60. adducens ad litteram cit. Decret. *in Oſtunen.* confirmat. 9. *Mart.* 1702. Nec publicitati Oratorii detrahit, quod aditus ipſius detur per ſcalas, ſeu porticum per viculum, aut ædes privatorum, *ibid. num.* 27. adducens ad id etiam deciſionem Sacræ Rotæ. Et a fortiori non deſinit Oratorium eſſe publicum, quando Patronus cedit juri, quod habebat in ſitu ante illius portam, *ibid. num.* 25. *&* 26. referens per extenſum magiſtralem deciſionem Sacræ Congreg. Epiſcop. & Regul. *in Placentina* 14. *Novemb.* 1626. ac dicens, quod talis reſolutio vim legis habeat, & tamquam talis ſervanda ſit; Et ibi per tot. dictam diſceptationem 23. *Piſauren. Oratorii*, ſic docte & erudite ſcripſit, quod plurimis juribus & Decretis, ac innumeris Doctoribus ad rem adductis, victoriam reportavit contra Curiam Epiſcopalem Piſauri in Sacra Congregatione Epiſcopor. & Regul. quæ ponente Eminentiſſimo Cardinali Rubino *die* 2. *Jun.* 1706. reſcripſit: *Attenta refectione Pratorii Vicarius Apoſtolicus permittat celebrationem Miſſarum & Feſti Nativitatis B. Virg. Maria circumſcripto proceſſu in Curia Epiſcopali fabricato ſuper pratenſa falſitate teſtium.*

Et Oratorium eſſe publicum, declaravit Sac. 87
Congreg. Concil. *in Savonen.* in qua propoſitis binis hiſce dubiis: I. *An adeſt ſacra S. Mariæ de Arenato ſit Eccleſia publica, vel Oratorium privatum? in caſu.* II. *An conſtet de nullitate & injuſtitia interdicti, & reſpective ſuſpenſionis a Divinis? in caſu Eſt.* Die 28. *Jul.* 1724. prodiit Reſcriptum: *Dilata, & fiat planta judicialis, & addatur dubium juxta mentem* Et repropoſita cauſa ſub dubio: *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis? in caſu &c. Die* 9 *Septemb.* 1724. reſponſum fuit: *Provia receſſu a deciſis; Eccleſiam eſſe publicam, ſalla tamen per Senatorem Imperialem in publico inſtrumento declaratione, ſe nullum jus habere in area ſita ante Eccleſiam, necnon quod clavis tam Eccleſiæ, quam areæ pradictæ retineantur a Capellano, & ad D. Secretarium cum Sanctiſſimo pro declaratione: quod area non gaudeat immunitate: Et quoad ſecundum* affirmative, *& amplius.* Sic apud *Theſaurum Reſolutionum Sac. Congregat. Conc. tom.* 3. Et in *Ruben. die* 29. *Jul.* 1731. ad dubia: I. *An licita ſit celebratio Miſſarum in Oratorio, de qua agitur? Et quatenus negative;* Et II. *An & quomodo ſit providendum? in caſu Eſt.* Ead. S. Congreg. Concil. reſpondit: *Ad I.* Affirmative, *& amplius. Ad II. Proviſum in primo* apud *d. Theſaurum tom.* 5.

Et in *Nitrien. die* 2. *Februar.* 1735. ad du- 88
bia: I. *An conſtet de valida conſecratione Oratorii, de quo agitur? in caſu Eſt.* II. *An idem Oratorium ſit publicum, ſeu potius privatum? in caſu Eſt.* Ead. Sac. Cong. Conc. reſpondit: *Ad I.* affirmative. *Ad II.* affirmative *quoad* primam *partem, at* negative *quoad* ſecundam; *Impoſita tamen obligatione Comiti Joſepho reſtituendi apertas foreſ atrii de die, & conſtituendi Capellam congrue dotatam;* apud *d. Theſaurum tom.* 7. ubi ab Eminentiſſimo Cardinali Cavalchini, tunc Sacræ Congregat. Secretario in ſua eruditiſſima cauſæ expoſitione adducuntur ad rem ſequentia Decreta;

In *Nullius die* 13. *Jan.* 1626. eadem Sacra 89
Congregatio cenſuit: *Committendum eſſe Ordinario, ut ibi Orator publico inſtrumento ſe obligaverit, ſemitam, qua itur ad Capellam, cuicumque liberam in perpetuum ſervare, atque illius ſitus dominio ac juri efficaciter renunciaverit, declaret, Capellam ipſam non comprehendi in Decreto a Congregatione edi-*

Digitized by Google

DOCUMENT 30

THEOLOGIA

MORALIS

BEATI A.-M. DE LIGORIO.

EDITIO NOVA,

CUI NOTÆ ACCEDUNT AMPLISSIMÆ

CURA ET STUDIO

DOMINI RECEVEUR,

PROFESSORIS IN SORBONA.

TOMUS QUARTUS,

DE BONIS CANONICIS,

DE ACTIBUS HUMANIS, DE PECCATIS, DE SACRAMENTIS IN GENERE,

DE BAPTISMO ET CONFIRMATIONE.



PARISIIS,

APUD GAUTHIER FRATREM ET SOC., BIBLIOPOLAS,

» licèt non benedictis. Verùm etiam hanc potestatem illis nunc » esse ademptam, docet *Gav. l. c. et Dian. p. 9. t. 9. resp. 42.* ea » tamen non obstante, posse eos in aliquo casu particulari ex » justa causa permittere ut celebretur extra Ecclesiam, in al- » tari portatili, docet idem *Dian. l. c. R. 41. ex March. Garc.* » *Hurt. C. de Lugo Aversa, Persic. etc.* »

387. — Quæritur, in quibus Oratoriis Episcopi possint dare licentiam celebrandi? Olim Episcopi poterant hanc licentiam ubique impertiri ex *cap. Missarum.* 12. *de Consecr. dist.* 1. ubi habetur : « Missarum solemnia non ubique, sed in locis ab Epis- » copo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda esse » censemus. » Verùm hæc facultas adempta fuit Episcopis circa domos privatas ex Trid. *sess.* 22. *in Decreto de Celebr. Miss.* ubi sic dictum fuit : « Ne patiatur, privatis in domibus, » atque omnino extra Ecclesiam, et ad divinum tantùm cultum » dedicata Oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda et visi- » tanda, sanctum hoc Sacrificium à Secularibus, aut Regula- » ribus quibuscumque peragi. »

Hoc igitur Decreto non fuit vetitum Episcopis dare licentiam celebrandi I. in Oratorio benedicto, et designato ad usus sacros, in quo est janua habens ingressum per viam publicam, etsi sit janua privata affixa domui alicujus secularis; illud etiam non dicitur privatum, sed publicum Oratorium, ut rectè dicunt *Viva q. 5. a. 6. n. 5. et Croix l. 6. p. 2. n. 265. cum Aversa, Quarti, Naldo, Homob. et Dian.* qui addit cum *Pasq.* posse in tali Oratorio nihilominus celebrari januis clausis : non enim præcipitur, ut publicè celebretur, sed ut in publico Oratorio. Advertit etiam *Croix n. 266.* non esse opus quatuor muris, qui Oratorium separent ab aliis locis, sed posse pro quarto muro aptari telam, quæ aperiatur ad commoditatem audientium Missam. Quapropter qui ibi pranderet, vel in alios usus profanos adhiberet per modum habitûs, peccaret mortaliter, quia Oratorium illud est vera Ecclesia : venialiter tamen, si aliquando, et sine necessitate, ut dicunt *DD. ap. Bon. et Suar.*

Neque II. In Oratoriis erectis in domibus Regularium, vel alterius communitatis, ut rectè ait *Tamb. de Meth. Cel. Miss. l. 1. c. 4. §. 3. n. 2. cum Lezana.* Hinc bene potest Episcopus dare licentiam celebrandi in Oratoriis Hospitalium, Seminariorum, et Conservatoriorum, ut praxis habet; hæ enim domus non dicuntur privatæ. Et idem ait *Croix n. 264. cum Quarti, et Diana* de Capellis erectis in publicis carceribus : dicit enim *Illsung ap. Croix l. 3. p. 1. n. 626.* prohibitionem Tridentini respicere tantùm Oratoria privata laicorum, vel Clericorum secularium. Hinc *Fagnanus in c. In his de Prio. num. 23.* refert S. Congregationem pluries declarasse Hujusmodi Oratoria Carcerum, Confraternitatum, Hospitalium, et Communitatum non comprehendi in prohibitione Concilii, quia hæc sunt Oratoria fixè ad divinum cultum dedicata. Et propterea in hujusmodi Oratoriis quicumque audientes Missam satisfaciunt, et à quocumque Sa-

s á 2,355 cuarteradas de terreno,
poblado de almendros, higueras,
y otros frutales. Contiene predios
na situación, como Son Forteza,
ñar y otros. Su población es de
Tiene buena carretera de comuni-
Esporlas, distando de la primera
Paga por contribución territorial el
cetas, de las cuales corresponden á
4,832 id. Por consumos satisface
sobre el nivel del mar es de 146
rdenadas geográficas son: latitud
longitud Este 6° 18' 59''.
gnial de notables dimensiones es
ntes estuvo situada en el Oratorio
En la actualidad está en el punto
s alrededores y en el centro del
nte de la villa. Entre los restantes
as casas de recreo notabilísimas y
ejidos.
iales de este municipio son los si-
Sarriá, de 2 kilómetros.—2.° El
—3.° El de Puigpuñent de 4 id.—
de 2 id.

, Andrés Janer.—Juez Municipal,
al, Balaguer Jaime.—Secretario,
árroca, Enseñat Juan Bautista.—
llermo.—Profesora, Rullán An-

ABOGADO.

ndo Juan.

CARPINTERO.

COMESTIBLES (*Tiendas de*).

Alorda Jaime.—Crespi Guillermo.—Gil Antonio.

ESTANCO.

Gil Antonio *Can Colomé*.

HARINAS.

Gil Antonio.—Mulet Pablo.—Rosselló Antonio.

HERREROS.

Más Juan.—Rosselló Gabriel.

MÉDICO.

Palmer Bernardo.

MOSÁICOS (*Fábrica de*).

Moner y Compañía.

TEJIDOS.

Herederos de Vicente Juan.—Palou Jaime.

TABERNAS.

Alorda Pedro.—Gil Antonio *Can Colomé*.

ZAPATERO.

Terrasa Antonio.

Excursiones.—1.° Al predio *Son Forteza*. Sitio de recreo con buen palacio y extensos jardines, propiedad de la familia de Zaforteza, que es digno de ser visitado por las bellezas que contiene.

2.° Al *Cerro*. Desde las casitas que hay en una pequeña eminencia situada á un kilómetro de la iglesia se disfruta de uno de los mejores panoramas de la isla.

3.° Al predio *Sarriá*. Valle frondoso con una hermosa casa y huerto de naranjos, situada en las cercanías de la villa, en el camino que arrancando de la Plaza de Rutló se dirige al valle de la parte del Oeste de Esporlas que contiene el predio *Son Malferit*.

ESTABLIMENTS VELLS P. 16-10 h.

Villa del término de *Palma* con 2.258 habitantes de hecho (censo 1960); 79 viviendas agrupadas y 553 en diseminado.

Fue municipio independiente desde 1837 hasta 1919. Tenía por escudo el siguiente: *En campo de gules un brazo armado de plata empuñando una espada, saliente del flanco siniestro*».

* * *

«Este nombre deriva de haberse parcelado y vendido a censo una porción de tierra en *Es Rul'lo*, procedente de *Son Gual*, possessió conocida antes con el nombre de *Poca Farina*.

«El término parroquial de *Establiments* era parte de la primitiva *Barouia de Bunyoli*, cuyo primer titular fue RAMÓN SALLUSA, caballero principalísimo que participó en la conquista de *Mallorca* y cuya familia entroncó con la *Casa Real del Reino de Mallorca*, al casarse HUMBERTO DE FONOLLAR, biznieto de RAMÓN SALLUSA, con D.ª CONSTANZA DE MALLORCA, hija natural de JAIME III.

«Originariamente el caserío de *Establiments* dependió administrativamente de *Esporles*, y en el aspecto religioso sirvióse del oratorio de *Bunyoli*.

«La iglesia actual comenzóse a construir a mediados del siglo XVII y se eligió el lugar más elevado del lugar —146 m. sobre el nivel del mar— en la porción de *Establiments Vells*, junto al *Rul'lo*. El 29 de marzo de 1768 la consagró el Obispo D. FRANCISCO GARRIDO DE LA VEGA, aunque la primera misa no se cantó en ella hasta el 24 de junio del mismo año. La nave es sencilla, con cinco capillas por cada lado, una de ellas ocupada por la pila bautismal y otra utilizada como portal lateral.

«El 15 de mayo de 1772 fue elevada a la categoría de Vicaría «in cápite» y en 1913 a raíz del arreglo parroquial se la hizo parroquia de entrada, siendo su primer párroco Mn. JUAN ESTRADAS LLADÓ (28 de abril de 1913).

«El templo no ha experimentado muchas modificaciones. En 1874 se construyó su frontispicio con triple campanario.

«Primitivamente el cementerio estuvo instalado detrás del ábside hasta que en 1917 se estrenó otro cementerio muy espacioso construido en una parcela del predio *Son Gual*.

«El crecimiento del caserío hizo que en 1837 se constituyese en municipio independiente. Su término municipal lo constituían 2.355 cuarteradas (1.673 hectáreas) de terreno algo accidentado, poblado de almendros, higueras, algarrobos, olivos y otros frutales. Su población era en 1891 de 1.370 almas y contaba con 439 casas. En esta fecha y como dato curioso, diremos que ejercían allí el oficio de carpintero ANTONIO RAMÓN; el de herrero JUAN MAS y GABRIEL ROSSELLÓ; el de zapatero ANTONIO TERRASSA; tenían tiendas de comestibles JAIME ALORDA, GUILLERMO CRESPÍ y ANTONIO GIL; tabernas PEDRO ALORDA y el citado ANTONIO GIL, quien además tenía el estanco y era juez municipal. Había también en *Establiments* en la indicada fecha, dos fábricas de tejidos y una de mosaicos.

«En 1918 siendo alcalde D. LUCIANO ALORDA ESSERSAT un grupo considerable de vecinos pidió la anexión del Municipio al de *Palma*, la cual se llevó a cabo por circular gubernativa el 8 de marzo de 1919.

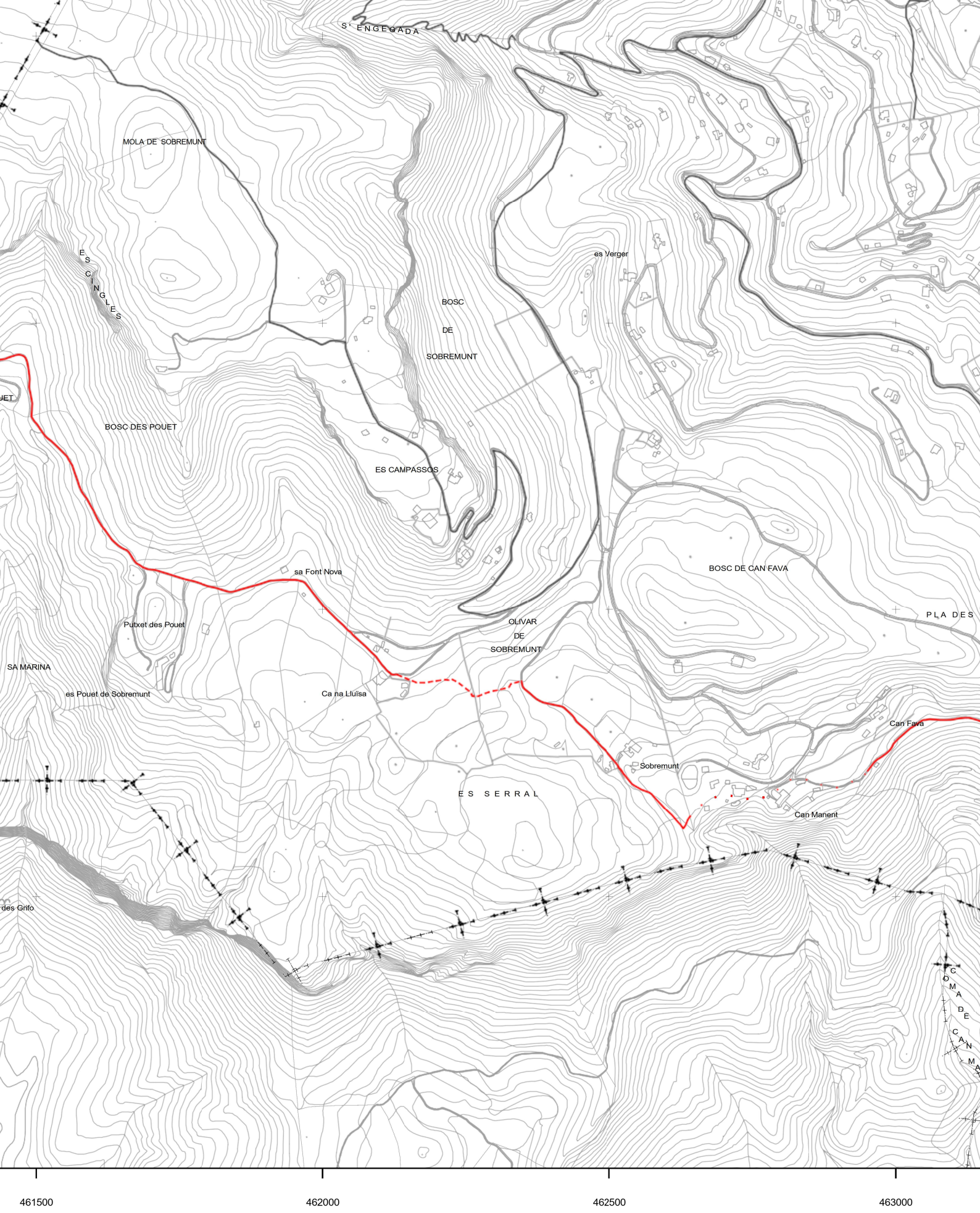
«En el caserío se han establecido las Comunidades Religiosas de Hermanas de la Caridad y las Religiosas de la Pureza.

«En *Establiments* que ha sido siempre lugar preferido para veranear, radica una de las más bellas casas de campo que existen en *Mallorca*, *Son Berga*, edificada en 1776 por D.ª CECILIA ZAFORTEZA BERGA, DAMETO y ZAFORTEZA, y en la actualidad propiedad de D. JOSÉ QUINT ZAFORTEZA. Sus jardines son famosos y bellísimos y rodean la gran casa señorial.

«Un servicio regular de modernos autobuses




P
R
S
Permanent



Llegenda

Tipologia de camí

carro,carro/ferradura,carro/pista,pista

INFORME DEL
CAMÍ VELL DE PALMA

Consell de Mallorca

Departament de Medi Ambient

Informe: camí Vell de Palma

Antecedents

El mes d'abril de 1998 el Consell de Mallorca va lliurar a l'Ajuntament d'Esporles el Catàleg de camins del terme municipal.

Entre els camins del catàleg apareixia, amb el núm. 1, el camí vell de Palma, i a l'apartat de conclusions es va incloure entre els camins pels quals es recomanava l'obertura d'un expedient d'investigació.

L'1 d'abril de 2011 l'Ajuntament d'Esporles va sol·licitar ajut al Departament de Medi Ambient per tal procedir a l'obertura d'un expedient d'investigació amb l'objecte d'aclarir la titularitat dels següents camins:

- Camí Vell de Palma
- Camí de Son Malferit a Sarrià
- Camí de Puigpunyent a Establiments

D'acord amb aquesta sol·licitud s'emet el següent informe sobre la titularitat del Camí Vell de Palma.

Independentment de les dades històriques que es puguin localitzar del camí, la seva titularitat ve definida per sentència judicial:

- El dia 21 de desembre de 1944, a la sessió de l'Ajuntament d'Esporles, es va llegir una instància presentada per diversos veïnats fent constar que la propietària de Son Mas "...ha interceptado el camino de uso público que desde la calle del cuartel de la guardia civil pasando por diversos predios enlaza con la carretera de Palma a Estallenchs, en el kilómetro 11, y punto conocido por "El Pino" cuyo camino tiene además otro rural que arrancando de la calle de Miñonas pasando por el Rafal entronca con el otro unos ciento cincuenta metros antes de llegar al portillo obstruido por la señora Llobera, e interesando que la corporación ordene a la misma reponga las cosas en el estado en que se encontraban antes de efectuar las obras de obstrucción de dicho camino [...] se trata de un antiguo camino de herradura de uso público con signos aparentes de su antigua existencia [...] supone una merma o supresión de una via rural, acuerda por unanimidad requerir a Dª Jerónima Llobera Martorell para que inmediatamente reponga las cosas en el estado en que se hallaban antes de obstruir el portillo e interceptar el paso del camino de que se trata..." (Arxiu municipal d'Esporles. *Comisión Gestora*. 1943-1945).

- El febrer de 1945 l'acta de la comissió gestora diu: "...visto que no es cierto que el llamado camino de Son Mas no sea público, por resultar de los antecedentes obrantes en el Ayuntamiento y averiguaciones practicadas, que es uno de los caminos vecinales, a pesar de ser un simple camino de herradura [...] visto que tampoco es cierto que sea un camino que en todo su recorrido no exista obra artificial que revele obra humana, sino que por el contrario, existen bastantes tramos empedrados y muros que única y exclusivamente tienen como objeto la contención del camino [...] visto que tampoco es cierto que dicho camino por el contrario aparece en los planos de esta villa de Esporlas y en los estados de caminos vecinales que obran en los archivos de este Ayuntamiento y en el mismo Gobierno Civil..." (Arxiu municipal d'Esporles. *Comisión Gestora*. 1943-1945).

- El 18 de febrer del mateix any Jerónima Llobera Martorell, no fent cas de l'ordre de demolició del portell del camí de Son Mas, tancà amb pany la barrera existent a la partió entre Son Mas i es Coll, per la qual cosa l'Ajuntament acordà requerir als propietaris perquè en el termini màxim de tres retirassen "las obras que obstruyen el portillo de Son Mas, y deje libre el paso por la barrera" (Arxiu municipal d'Esporles. *Comisión Gestora*. 1943-1945).

- *Rollo* d'apel·lació núm. 29/1946, amb origen en el judici de menor quantia núm. 242/1945 del Jutjat de Primera Instància núm. 2 de Palma. Demandants: Jeronima Llobera Martorell, Mariana i Pedro Ferrer. Demandat: Ajuntament d'Esporles. Objecte del plet: nul·litat d'acord de la corporació municipal demandada, existència de camí públic i altres temes (n'adjuntam còpia):

Sentència de 14 de març de 1946:

"...Considerando; que si los razonamientos anteriores conducen directamente a sentar la falta de derecho del Ayuntamiento de Esporlas para impedir el cierre de la finca Son Mas, realizado legalmente por los propietarios de la misma al amparo de los arts. 348,349 y 388 del Código Civil **y nos lleva tambien a la desestimación de la demanda reconvencional deducida de adverso en súplica de que se declare judicialmente "la existencia del llamado camino de Son Mas , que desde el puno (sic) El Pino, pasando por los predios El Coll, Son Mas, El Rafal y otros enlaza el poblado en los punos (sic) calle Soledad y calle del Cuartel de la Guardia civil, declarando ademas sucaracter público, tant en su origen inmemorial como actualmente y reconociendo su uso público ininterrumpido desde los mas remotos tiempos hasta la fecha";** obsta a mayor abudamiento (sic) al éxito de esta ultima la falta de llamamiento al pleito de los propietarios de las restantes fincas por que atraviesa el referido camino, a cuyas espaldas no puede ser en modo alguno resuelta con éxito la pretensión aducida por el demandado reconviniente por impedirlo así la doctrina de la legitimatio ad causam en el proceso declaractivo [...]

FALLO

Que dando lugar en todas sus partes a la demanda interpuesta por el Procurador D Juan Cabot en nombre y representación de Dª Jernonima (sic) Llobera Martorell y sus hijos Mariana y Pedro Ferrere Llobera contra el Ayuntamiento de Esporlas, **debo declarar y declaro nulos, revocados y son (sic) valor el acuerdo adoptado por dicha corporación en 21 de Diciembre de 1944 y todos los demas relativos a ordenar que sean destruidas las obras de tapiamiento del portillo existente en la divisoria de las fincas El Rafal y Sin (sic) Mas de dicho termino municipal; y que debo declarar y declaro que dicho último predio no esta gravado con servidumbre alguna de paso público o privado en favor del Ayuntamiento de Esporlas,** debiendo abstenerse dicho demandado de ejercitar derecho de paso y permitiendose a los actores el cierre de Son Mas; y que debo absolver y absuelvo a los referidos actores de la demanda reconvencional interpuesta y seguida en los presentes autos por el Procurador D, José Mª Llavina en nombre y representación del Ayuntamiento de Esporlas; todo ello sin hacer expresa imposición de costas causadas en este juicio – Asi por esta Sentencia, lo prununcio (sic), mando y firmo – Jose Vidal – Rubricado – [...].

- A la sessió extraordinària de l'Ajuntament d'Esporles de dia 26 de març de 1946 es donà lectura "...a la sentencia recaida en el juicio declarativo de menor cuantia interpuesto por Dña Jerónima Llobera Martorell é hijos, Dña Mariana y D. Pedro Ferrer Llobera en el Juzgado de primera instancia nº 2 de Palma de Mallorca, contra el acuerdo adoptado por este Ayuntamiento en sesion celebrada el dia 21 de diciembre de 1944, en virtud del qual se ordenó a la referida señora y a sus hijos la demolición de las obras de tapiamiento de un portillo que habia levantado cerrando el llamado "Camino de Son Mas" en cuya sentencia se declara nulo, revocado y sin valor el acuerdo adoptado por esta corporación en 21 de diciembre de 1944, y todos los demas relativos a ordenar sean destruidas las obras de tapiamiento del portillo existente en la divisoria de las fincas "El Rafal" y "Son Mas". Estudiada aquesta sentencia s'acordà " interponer el oportuno recurso de apelación contra la repetida sentencia, previa consulta de un abogado, como ampliación del informe emitido por el asesor de esta corporación ..." (Arxiu municipal d'Esporles. Sign. 46).

- El 22 de març de 1947 la sala de lo Civil de l'Audiència va dictar sentència:

"SENTENCIA Nº 11

[...] Vistos por la Sala de lo Civil de esta Audiencia, en grado de apelación, los autos juicio declarativo de menor cuantia procedentes del Juzgado de Primera Instancia del distrito numero DOS de esta Ciudad, seguidos entre partes, de la una, como apelante y demandado, el Ayuntamiento de Esporlas, representado por el Procurador D. José Maria Llavina y dirigido por el Letrado D. Luis Ramallo, y de la otra, como apelados y demandantes, Jeronima Llobera, viuda, y Pedro y Mariana Ferrer Llobera, solteros, todos mayores de edad, propietarios de este vecindario, representados por el procurador D. Juan Cabot y dirigidos por el letrado D. Jaime Suau; sobre la nulidad de acuerdo de la expresada Corporación Municipal, existencia de un camino público y otros extremos.
[...]
FALLAMOS: Que debemos **confirmar y confirmamos en todas sus partes la sentencia apelada**, con imposición de las costas de esta segunda instancia a la parte apelante.
Asi por esta nuestra sentencia, que se publicara en el Boletín oficial de la Provincia
(...)
La sentència es va publicar en el Boletín Oficial de la Provincia.

Conclusions:

Una vegada analitzada la sentència dictada de 14 de març de 1946 de judici de menor quantia 242/1945 del "Juzgado de Primera Instancia del distrito número Dos" de Palma, confirmada per sentència de la Sala de lo Civil de l'Audiència Provincial de 22 de març de 1947, entenem que té efecte de cosa jutjada respecte de la titularitat privada del camí que passa per la finca de Son Mas.

Per aquest motiu es del parer del tècnic que subscriu que s'ha de recomanar no incloure a l'Inventari de béns i drets del municipi el camí que en el catàleg de camins del terme municipal d'Esporles s'anomena camí Vell de Palma (camí núm. 1), sense perjudici que per part d'altres tècnics o departaments es puguin elevar altres informes o parers.

Palma, 22 de juliol de 2011

Antoni Reynès Trias
Coordinador de Patrimoni Etnològic

Consell de Mallorca

Departament de Medi Ambient

INFORME: correcció d'errades a l'Informe del Camí de Son Malferit a Sarrià / Camí dels Ferrans / Camí de Sarrià i a l'Informe del Camí de Puigpunyent a Establiments / Camí de Bunyoli / Camí de Sobremunt / Camí de Superna, de 21 de juny de 2011

S'ha detectat que a les fitxes dels camins núm. 11 (Camí de Son Malferit a Sarrià / Camí dels Ferrans / Camí de Sarrià) i núm. 28 (Camí de Puigpunyent a Establiments / Camí de Bunyoli / Camí de Sobremunt / Camí de Superna) incloses en els informes **Informe del Camí de Son Malferit a Sarrià / Camí dels Ferrans / Camí de Sarrià** i **Informe del Camí de Puigpunyent a Establiments / Camí de Bunyoli / Camí de Sobremunt / Camí de Superna**, ambdós en data de 21 de juny de 2011, no s'ha marcat la casella corresponent a "*Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals*" de l'apartat *Recomanacions*, tal com s'ha de fer d'acord amb les conclusions dels corresponents informes.

Per aquest motiu adjuntem dites fitxes modificades per tal de subsanar aquest error.

Palma, 24 de setembre de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador de Patrimoni etnològic

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 17 37 00 F. 971 17 37 31
F. 971 17 37 32
www.conselldemallorca.net

(11) CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ / CAMÍ DELS FERRANS / CAMÍ DE SARRIÀ

LOCALITZACIÓ

Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 12-13
Inici: camí des Verger, núm. 12.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 1796 m

DOCUMENTACIÓ

- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Camí públic.
- Obres per part de l'Administració.
- Plan Nacional de Vías Provinciales (1973)

SENYALITZACIÓ

☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL

☑ Sí
☐ No

paret i reixa.

LIMITACIÓ DE PAS

☐ Sí
☑ No

OBSERVACIONS

- Vora part del tram 1 i del tram 2 hi ha una síquia.
- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☑ No

RECOMANACIONS

☑☐ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☑ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1

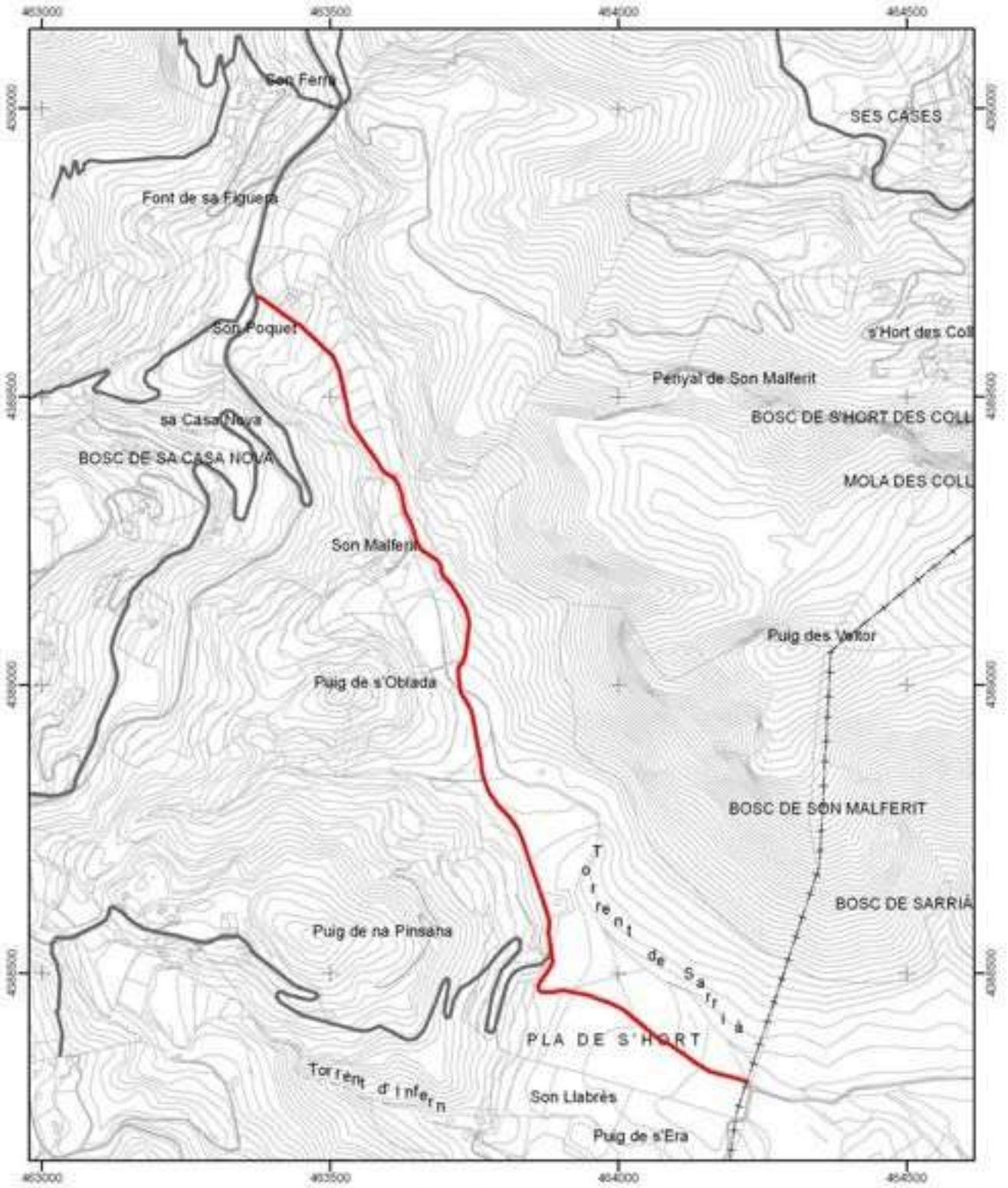
Des de l'inici del camí fins prop de les cases de Son Malferit.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 545 m
Amplada mínima: 3,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

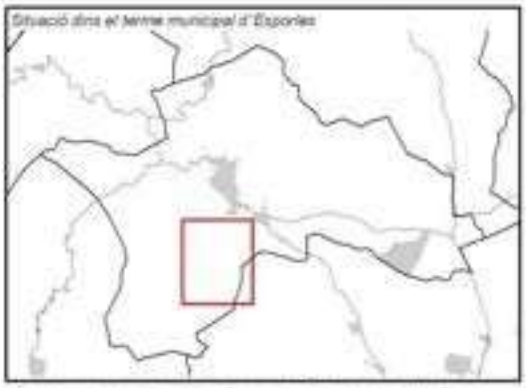
☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 2

Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 1.251 m
Amplada mínima: 2,7 m
màxima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☑ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☑ Clavegueres	☐ Pujadors	☑ Gual empedrat	☑ Marges





Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES

(11) CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ / CAMÍ DELS FERRANS / CAMÍ DE SARRIÀ

Escala: 1:10.000

Projecció UTM Fus 31. Datum ED50

N

* Font base cartogràfica: Mapa Topogràfic Balear de l'any 1995 i escala 1:5.000 del Govern de les Illes Balears

(28) CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT

LOCALITZACIÓ

Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 11-43 / 12-13 / 12-14
Inici: terme municipal de Puigpunyent.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 2848 m

DOCUMENTACIÓ

- Fitació de terme.
- Camí públic.
- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Administració.

SENYALITZACIÓ

☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL

☑ Sí
☐ No

paret, reixa i obert.

LIMITACIÓ DE PAS

☑ Sí
☐ No

- Una barrera tancada amb pany al tram 2, prop de ca na Lluïsa.
- Dues reixes al tram 3.
- Un portell tapat amb paret i reixa al final del tram 6.
- Un cartell de "Propiedades privadas. Prohibido el paso" prop del final del tram 8.
- Una reixa a l'inici del tram 10 i una barrera tancada amb pany al final del tram 11.

OBSERVACIONS

- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☑ No

RECOMANACIONS

☐☑ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☑ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1

Des de l'inici del camí fins prop de les cases des Pouet de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 788 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 2

Continuació del camí fins a ca na Lluïsa.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 446 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: bo
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 3

Des de ca na Lluïsa fins a la partió amb Sobremunt.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 152 m
Amplada mínima: 1,4 m
màxima: 1,7 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☑ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 4

Continuació del camí fins a una distància de metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: terra
Longitud: 88 m
Amplada mínima: 1,5 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 5

Continuació del camí fins prop de les cases de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 227 m
Amplada mínima: 3,6 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 6

Continuació del camí fins a la partió amb Can Manent.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 189 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☑ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 7

Continuació del camí fins prop de les cases de Can Manent.
Tipologia: ?
Tipus de ferm:
desconegut **Longitud:** 347
m **Amplada mínima:** 0 m
Seguiment: desconegut
Estat: desconegut
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 8

Continuació del camí fins a una distància de 63 metres.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 63 m
Amplada mínima: 3,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 9

Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra i empedrat
Longitud: 375 m
Amplada mínima: 2,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Al començament del tram el camí està empedrat.
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 10

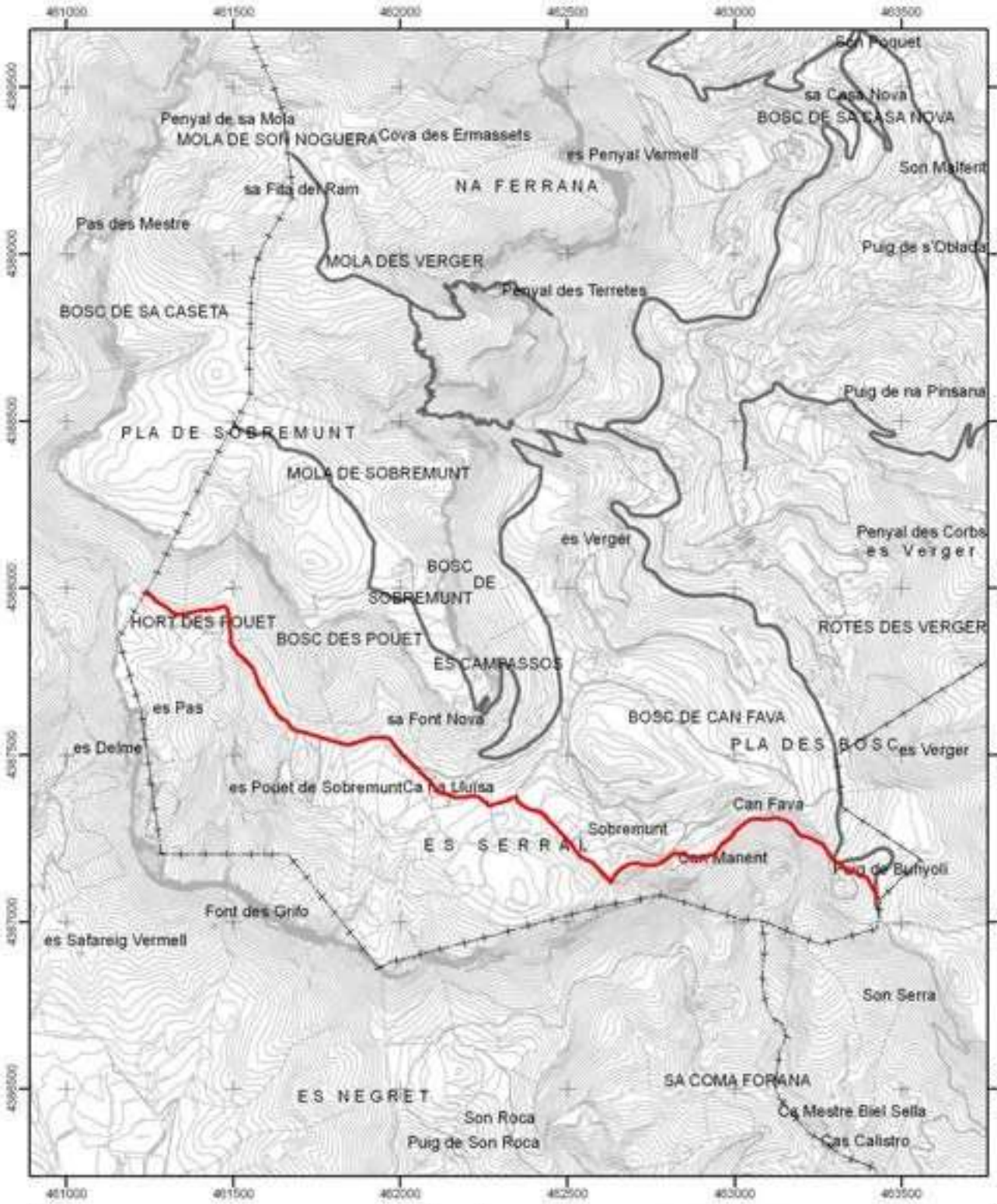
Continuació del camí fins a una distància de 97 metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 97 m
Amplada mínima: 1,8 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

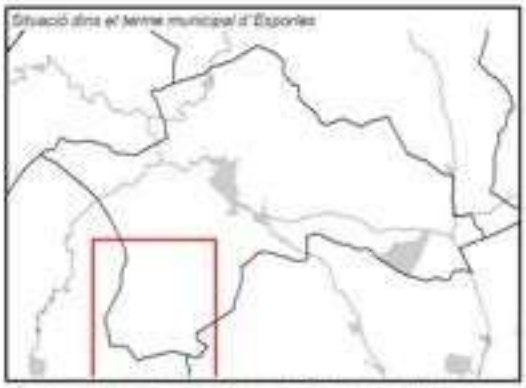
☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☑ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 11

Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger, núm. 12, a la partió amb Palma.
Tipologia: pista
Tipus de ferm: terra
Longitud: 76 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges





Consell de Mallorca

Departament de Medi Ambient

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES

(28) CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT

Escala: 1:17.500

Projecció UTM Fus 31. Datum ED50

N

* Font base cartogràfica: Mapa Topogràfic Balear de l'any 1995 i escala 1:5.000 del Govern de les Illes Balears

Consell de Mallorca

Departament de Medi Ambient

INFORME: correcció d'errades a l'Informe del Camí de Son Malferit a Sarrià / Camí dels Ferrans / Camí de Sarrià i a l'Informe del Camí de Puigpunyent a Establiments / Camí de Bunyoli / Camí de Sobremunt / Camí de Superna, de 21 de juny de 2011

S'ha detectat que a les fitxes dels camins núm. 11 (Camí de Son Malferit a Sarrià / Camí dels Ferrans / Camí de Sarrià) i núm. 28 (Camí de Puigpunyent a Establiments / Camí de Bunyoli / Camí de Sobremunt / Camí de Superna) incloses en els informes **Informe del Camí de Son Malferit a Sarrià / Camí dels Ferrans / Camí de Sarrià** i **Informe del Camí de Puigpunyent a Establiments / Camí de Bunyoli / Camí de Sobremunt / Camí de Superna**, ambdós en data de 21 de juny de 2011, no s'ha marcat la casella corresponent a "*Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals*" de l'apartat *Recomanacions*, tal com s'ha de fer d'acord amb les conclusions dels corresponents informes.

Per aquest motiu adjuntem dites fitxes modificades per tal de subsanar aquest error.

Palma, 24 de setembre de 2012

Antoni Reynés Trias
Coordinador de Patrimoni etnològic

General Riera, 111
07010 Palma de Mallorca
T. 971 17 37 00 F. 971 17 37 31
F. 971 17 37 32
www.conselldemallorca.net

(11) CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ / CAMÍ DELS FERRANS / CAMÍ DE SARRIÀ

LOCALITZACIÓ

Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 12-13
Inici: camí des Verger, núm. 12.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 1796 m

DOCUMENTACIÓ

- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Camí públic.
- Obres per part de l'Administració.
- Plan Nacional de Vías Provinciales (1973)

SENYALITZACIÓ

☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL

☑ Sí
☐ No

paret i reixa.

LIMITACIÓ DE PAS

☐ Sí
☑ No

OBSERVACIONS

- Vora part del tram 1 i del tram 2 hi ha una síquia.
- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☑ No

RECOMANACIONS

☑☐ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☑ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1

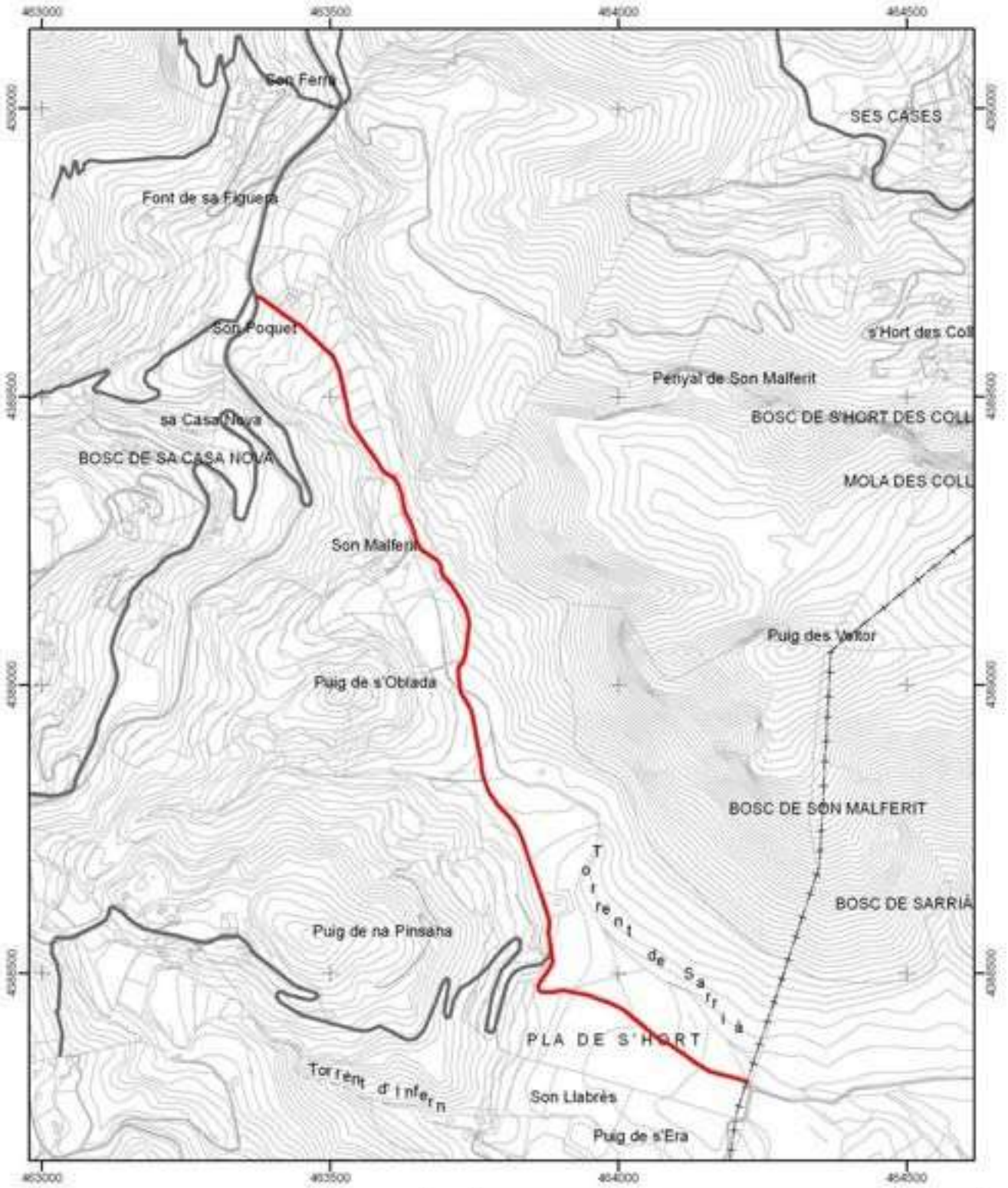
Des de l'inici del camí fins prop de les cases de Son Malferit.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 545 m
Amplada mínima: 3,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

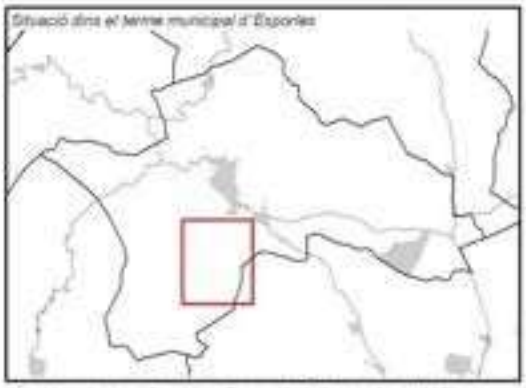
☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 2

Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 1.251 m
Amplada mínima: 2,7 m
màxima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☑ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☑ Clavegueres	☐ Pujadors	☑ Gual empedrat	☑ Marges





Consell de Mallorca
Departament de Medi Ambient

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES

(11) CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ / CAMÍ DELS FERRANS / CAMÍ DE SARRIÀ

Escala: 1:10.000

Projecció UTM Fus 31. Datum ED50

N

* Font base cartogràfica: Mapa Topogràfic Balear de l'any 1995 i escala 1:5.000 del Govern de les Illes Balears

(28) CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT

LOCALITZACIÓ

Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 11-43 / 12-13 / 12-14
Inici: terme municipal de Puigpunyent.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 2848 m

DOCUMENTACIÓ

- Fitació de terme.
- Camí públic.
- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Administració.

SENYALITZACIÓ

☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL

☑ Sí
☐ No

paret, reixa i obert.

LIMITACIÓ DE PAS

☑ Sí
☐ No

- Una barrera tancada amb pany al tram 2, prop de ca na Lluïsa.
- Dues reixes al tram 3.
- Un portell tapat amb paret i reixa al final del tram 6.
- Un cartell de "Propiedades privadas. Prohibido el paso" prop del final del tram 8.
- Una reixa a l'inici del tram 10 i una barrera tancada amb pany al final del tram 11.

OBSERVACIONS

- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☑ No

RECOMANACIONS

☐☑ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☑ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1

Des de l'inici del camí fins prop de les cases des Pouet de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 788 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 2

Continuació del camí fins a ca na Lluïsa.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 446 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: bo
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 3

Des de ca na Lluïsa fins a la partió amb Sobremunt.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 152 m
Amplada mínima: 1,4 m
màxima: 1,7 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☑ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 4

Continuació del camí fins a una distància de metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: terra
Longitud: 88 m
Amplada mínima: 1,5 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 5

Continuació del camí fins prop de les cases de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 227 m
Amplada mínima: 3,6 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 6

Continuació del camí fins a la partió amb Can Manent.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 189 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☑ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 7

Continuació del camí fins prop de les cases de Can Manent.
Tipologia: ?
Tipus de ferm:
desconegut **Longitud:** 347
m **Amplada mínima:** 0 m
Seguiment: desconegut
Estat: desconegut
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 8

Continuació del camí fins a una distància de 63 metres.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 63 m
Amplada mínima: 3,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges

- Tram 9

Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra i empedrat
Longitud: 375 m
Amplada mínima: 2,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Al començament del tram el camí està empedrat.
Interès constructiu ☑ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☑ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 10

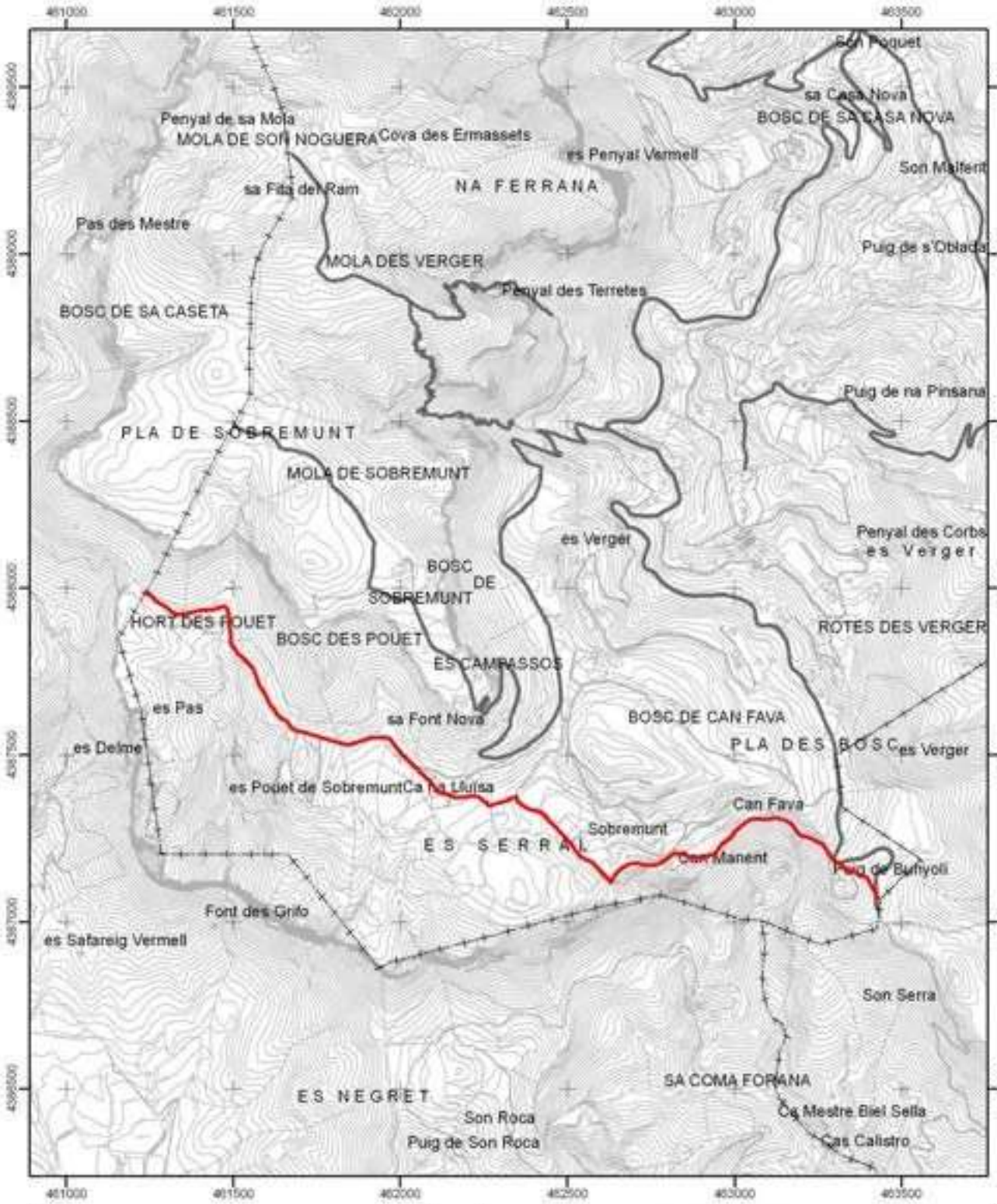
Continuació del camí fins a una distància de 97 metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 97 m
Amplada mínima: 1,8 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

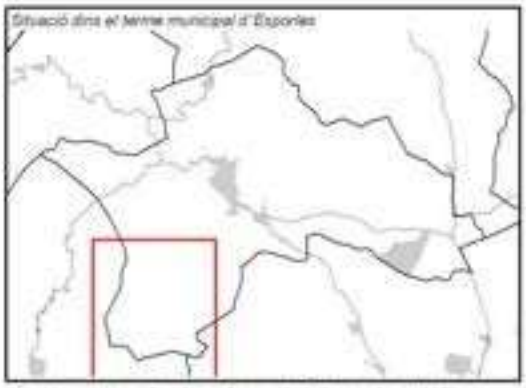
☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☑ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☑ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☑ Marges

- Tram 11

Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger, núm. 12, a la partió amb Palma.
Tipologia: pista
Tipus de ferm: terra
Longitud: 76 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☑ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☐ Marges





Consell de Mallorca

Departament de Medi Ambient

CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES

(28) CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT

Escala: 1:17.500

Projecció UTM Fus 31. Datum ED50

N

* Font base cartogràfica: Mapa Topogràfic Balear de l'any 1995 i escala 1:5.000 del Govern de les Illes Balears

CONCLUSIONS DE L'INFORME D'AL·LEGACIONS PRESENTADES DURANT LA INFORMACIÓ PÚBLICA DE LA REVISIÓ DEL CATÀLEG DE CAMINS DEL TERME MUNICIPAL D'ESPORLES AMB DATA DEL 28 DE JUNY DE 2012.

Les conclusions presentades a l'informe d'al·legacions contestades amb data del 28 de juny de 2012 per Antoni Reynés Trias, com a coordinador del programa de catalogació de camins, es troben enumerades a continuació amb el seu número de registre corresponent i els noms dels sol·licitants, els fonaments dels sol·licitants, les respostes a aquests fonaments i les recomanacions adoptades.

Registre entrada 1504. Al·legació que fa referència al camí nº7 (camí de S'Esgleieta a Establiments/camí de S'Avenc d'en Corbera/Camí de Cas Ratat), presentada pel Sr. Joan Batista Capó Amengual, es sol·licita que el camí objecte d'al·legació no sigui inclòs com a camí públic. Es recomana mantenir les conclusions del Catàleg de Camins objecte d'al·legació.

Registre entrada 1386. Presentada pel Sr. Dick Hans Eriksson, al·legació que també fa referència el propietari de la Finca de Can Roses (camí de Ses Rotgeres) demana que el camí sigui comunitari i no públic, així com un canvi en el nom del camí pel nom de Camí dels Establidors, com consta al registre de la propietat. Queda desestimada al no aportar cap descripció registral on consti la suposada titularitat privada del camí de s'Esgleieta a Establiments, camí de S'Avenc d'en Corbera/camí de Cas Ratat (núm 7) el fet que un camí consti com a privat dins la descripció registral d'una finca, no és un element decisiu, ja que la fe pública registral no empara la descripció de la realitat física de la finca inscrita. Queda desestimada l'al·legació mantenint les conclusions del Catàleg de Camins del terme.

Registre entrada 1435 /Registre entrada 2729 /Registre entrada 2732. Al·legacions presentades pel Sr. Manuel Rossiñol Fuster, que demana anul·lar del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles els camins nº 10 (camí de Son Cabaspre), el nº 5 (camí vell del Port des Canonge/camí des Pescadors) i el camí nº 3 (camí d'Esporles a Valldemossa).

Així, encara que el camí nº 3 es reconegui no és un camí públic. Es recomana mantenir les conclusions del Catàleg de Camins objecte de l'al·legació, així com modificar el traçat, la fitxa i la cartografia, incorporant la nova documentació, la localització i el traçat correcte del camí nº 3 (Camí d'Esporles a Valldemossa) d'acord amb la fitxa que es troba a l'Annex 8.

Modificar la fitxa i la cartografia del camí núm. 5 (camí vell des Port des Canonge/camí des Pescadors) d'acord amb la fitxa inclosa a l'annex 10.

Pel que fa a les qüestions de procediment al·legades, correspon a l'Ajuntament d'Esporles pronunciar-se al respecte. Punt 25 de l'informe d'al·legacions, l'expedient d'investigació hauria d'incloure un període probatori i el signat fa referència a tota una sèrie de documentació al respecte. Degut a que no es tracta de qüestions estrictament realcionades amb el Catàleg de Camins, correspon a l'Ajuntament d'Esporles la seva consideració.

Registre entrada 1301. Presentada pel Sr. Joan Batista Capó Amengual, al·legació que fa referència al camí 7 (camí s'Esgleieta a Establiments/camí de s'Avenc d'en Corbera/camí de Cas Ratat). El sol·licitant (propietari de la finca ubicada en la parcel·la 67 polígon 6) demana que el camí no sigui inclòs com a públic. S'ha recomanat mantenir les conclusions del catàleg.

Registre entrada 1303. Al·legació presentada per la Sra. Maria Antònia Capó Amengual, que fa referència al camí nº 7 (camí de Esglaieta a Establiments /camí de s'Avenc d'en Corbera /camí de Cas Ratat). Propietària de les parcel·les 29 i 94 del polígon demana que el camí objecte d'al·legació no sigui inclòs com a públic.

Es recomana mantenir les conclusions del Catàleg de Camins pel camí objecte d'al·legació.

Registre entrada 1036. Al·legació que fa referència al camí nº 8 (camí de Son Ferrà/Costa de Son Ferrà), presentada pels senyors Juan Oliver Mateu i Bartolomé Blanch Carrió, reclamen l'exclusió del tram del camí que discorre per la finca coneguda com es Rafal.

Es recomana mantenir les conclusions del Catàleg de Camins pel camí núm. 8 (camí de Son Ferrà/ Costa de Son Ferrà). Modificar la fitxa del camí nº 8 (camí de Son Ferrà/Costa de Son Ferrà) d'acord amb l'annex 4 del mateix informe i que es detalla més abaix.

Registre entrada 1251. Presentada pel Sr. Carlos Seguí García de Oteiza (en representació de l'entitat Ses Finques d'Esporles S.L). Al·legació que fa referència al camí nº 30 (camí de Sa Granja). El signant sol·licita que es declari com a ús exclusiu i privatiu el tram comprès entre la font des Rafal i les Cases de sa Granja, així com la seva no inclusió a l'inventari de béns municipals. ni l'obertura d'un expedient d'investigació.

Es recomana mantenir les conclusions del Catàleg de Camins, pel Camí nº 30, camí de Sa Granja.

Registre entrada 1567. Al·legació presentada pel Sr. Jaume Font Bordoy, en representació del Club de Muntanya Ermassets i del Grup Excursionista d'Esporles, que

fa referència als camins núm. 1 (camí vell de Palma) i núm. 34 (camí de Son Dameto a la carretera C-710). El signant sol·licita la inclusió en el Catàleg de Camins de:

-El camí vell de Palma tallat a Son Mas fins al coll d'en Portell (camí núm. 1).

-Prolongació del camí de Son Dameto fins al coll d'en Claret (camí núm. 34).

Com a conclusions adoptades queda desestimada l'al·legació.

Registre entrada 2491. Al·legació presentada pel Sr. Peter Rüter, com a administrador de Residencial Son Trias, S.L. que fa referència als camins que discorren per dintre de la finca Son Trias.

El signant no identifica la parcel·la a la que cita en l'escriptura, aquest fet no és contradictori amb la titularitat pública del camí, ja que fins a la reforma del 4 de setembre de 1998 de la legislació hipotecària, els béns de domini públic tenien vetada la inscripció al Registre Hipotecari, segons es cita a l'article 5 del Reglament Hipotecari: "*1º los bienes de dominio público a que se refiere el artículo 339 del Código Civil, ya sean de uso general, ya pertenezcan privativamente al Estado, mientras estén destinados a algún servicio público, al fomento de la riqueza nacional o a las necesidades de la defensa del territorio. 2º los bienes de uso público de las provincias y de los pueblos incluidos en el párrafo 1º del artículo 344 del Código Civil".*

Registre entrada 2630. Al·legació presentada per la Sra. Marina Marquès Munar, que fa referència al camí nº 1 (camí vell de Palma).

La signant afirma ser la propietària, juntament amb les seves germanes, de la finca Son Mas (polígon 7 parce·la 49 del terme municipal d'Esporles), i sol·licita que el tram del camí objecte d'al·legació no sigui inclòs a l'inventari de béns.

Es recomana no incloure a l'inventari de béns i drets del municipi el camí núm. 1 (camí vell de Palma) sense perjudici que per part d'altres tècnics o departaments es puguin elaborar altres informes o pares.

Registre entrada 2640. Presentada pel Sr.Bernat Cabot Coll, en representació de l'entitat Son Malferit, S.L. Al·legació que fa referència al camí núm. 11 (camí de Son Malferit a Sarrià). El sol·licitant demana la nul·litat quant a l'expedient d'investigació iniciat pel camí objecte d'al·legació, i que és reconegui la seva titularitat privada. D'acord amb l'anteriorament exposat, i amb l'informe realitzat pel Departament de Medi Ambient a petició de l'Ajuntament d'Esporles, en data 21 de juny de 2011, es recomana:

Modificar les conclusions del Catàleg de Camins pel Camí de Son Malferit a Sarrià (núm. 11), en el sentit d'incloure en el punt 3 de les conclusions "camins que apareixen explícitament com a públics o en els que l'administració ha intervingut al llarg del

temps. Segons aquesta documentació i sense perjudici que l'Ajuntament consideri la necessitat de l'obertura d'un expedient d'investigació, d'acord amb l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg, reuneixen els requisits mínims per a ser inclosos a l'inventari de Béns Municipals d'Esporles".

Modificar la fitxa del camí núm. 11, d'acord amb l'annex 6 redactat més abaix de l'informe de conclusions. Així com les incorporacions de les longituds, incloses a l'annex 11, dels camins que s'han d'incloure dins l'Inventari de Béns Municipals.

Registre entrada 2749. Al·legació presentada pel Sr. Guido Weiller, com a apoderat de l'entitat Dr. Frühbeck Abogados S.L.P, en nom i representació de l'entitat ES COLL, S.A., que fa referència al camí número 1 (camí vell de Palma). El signant sol·licita la no inclusió dels camins privats de la finca anomenats es Coll a l'inventari municipal de béns.

D'acord amb els requisits presentats i amb la sentència dictada el 14 de març de 1946 de judici menor quantia 242/1945 del "Juzgado de Primera Instancia del distrito número Dos" de Palma, confirmada per sentència de la Sala Civil de l'Audiència Provincial de 22 de març de 1947, entenem que té efecte de cosa jutjada respecte de la titularitat privada del camí que passa per la finca de Son Mas.

Es recomana, per aquest motiu, excloure el camí número 1 (camí vell de Palma) del punt 4 (camins pels quals es recomana l'obertura d'un expedient d'investigació) de les conclusions del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles.

Registre entrada 2765. Presentada pel Sr. Bernat Cabot Coll, en representació i nom de l'entitat Son Malferit S.L.

Al·legació que fa referència al camí núm. 11 (camí de Son Malferit a Sarrià). El signant demana que el camí no sigui declarat públic, aportant tres certificacions registrals, per tal de demostrar que no hi consta cap camí de domini públic.

D'aquesta manera es recomana modificar les conclusions del Catàleg de Camins en referència al camí de Son Malferit a Sarrià (núm. 11), d'acord amb l'informe del Camí de Son Malferit a Sarrià/Camí dels Ferrans/Camí de Sarrià, realitzat pel Departament de Medi Ambient a petició de l'Ajuntament d'Esporles, en data 21 de juny de 2011, afegint en el punt 3 de les conclusions "*camins que apareixen explícitament com a públics o en els que l'administració ha intervengut al llarg del temps. Segons aquesta documentació i sense perjudici que l'Ajuntament consideri la necessitat de l'obertura d'un expedient d'investigació, d'acord amb l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg , reuneixen els requisits mínims per a ser inclosos a l'inventari de Béns Municipals d'Esporles".*

Registre entrada 2733. Presentada pel Sr. Lluís Sánchez Porcel.

Al·legació que fa referència al camí núm. 1 (camí vell de Palma). El signant afirma ser el propietari de les parcel·les 60 i 61 del polígon 7, del terme municipal d'Esporles, i que el camí objecte d'al·legació és de titularitat privada .

Es recomana, atenent a la documentació presentada pel sol·licitant, excloure el camí núm. 1 (camí vell de Palma) del punt 4 de camins, pels quals es recomana l'obertura d'un expedient d'investigació de les conclusions del Catàleg de Camins dels terme municipal d'Esporles.

Registre entrada 2719. Presentada per la Sra. Helena Labadié Regnier, en representació de Ca Na Lluïsa, S.A.

Al·legació que fa referència al camí número 28 (camí de Puigpunyent a Establiments). La signant sol·licita, en el cas que s'aprovi el Catàleg de Camins, un canvi de traçat per a dit camí. Fonamentant, entre els seus arguments, que no hi ha constància física de dit camí, aportant documentació i plànols que demostrin que en un tram del camí objecte d'al·legació no existeix al seu pas per la parcel·la 26 del polígon 9, del terme municipal d'Esporles.

D'acord amb l'exposat i amb l'informe realitzat pel Departament de Medi Ambient a petició de l'Ajuntament d'Esporles, en data al 21 de juny de 2011, es recomana modificar les conclusions del Catàleg de Camins pel camí de Puigpunyent a Establiments (número 28); en el sentit d'incloure'l en el punt 3 de les conclusions "*camins que apareixen com a públics o en els que l'administració ha intervingut al llarg del temps. Segons aquesta documentació i sense perjudici que l'ajuntament consideri la necessitat de l'obertura d'un expedient d'investigació, d'acord amb l'apartat 2.1.5 d'aquest catàleg , reuneixen els requisits mínims per a ser inclosos a l'inventari de Béns Municipals d'Esporles"* i modificar la seva fitxa d'acord amb la documentació aportada a l'informe esmentat en el punt 2.

Quant al punt sol·licitat per la demandant d'al·legació, d'un canvi de traçat, correspon a l'Ajuntament decidir sobre la conveniència de dita proposta, ja que no són qüestions relacionades amb el Catàleg de Camins.

Registre entrada 1363. Presentada pel Sr. Manuel Rossiñol Fuster, en representació de l'entitat FROZA, S.L.

Al·legació que fa referència al camí vell de Son Dameto, demana que dit camí i altres que discorrin per dins de la finca de Son Dameto siguin de domini i ús privat en el catàleg de patrimoni.

Les al·legacions presentades pel senyor Rossiñol Fuster, no són competència de l'informe del catàleg de camins, sinó de l'inventari de Béns elaborat per l'Ajuntament d'Esporles.

Per altra banda, en referència a la titularitat privada del camí, ens remetem a l'informe "Al·legacions al Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles" realitzat en contestació a les al·legacions presentades pel mateix signant del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles (pàg. 9-21).

Registre entrada 1635. Presentada pel Sr. Gabriel Ballester Forteza, en representació i nom de Renta Mediterránea, S.L .

Al·legació que fa referència als camins que discorren per dintre de la finca de Son Ferrà, el signant afirma que el seu representant és propietari d'una part de la finca de Son Ferrà. Aportant escriptura de compravenda. El signant afirma que els camins que creuen la finca de Son Ferrà son de caràcter totalment privat, tal com acredita el catàleg aprovat inicialment per l'Ajuntament d'Esporles.

Atesa aquesta consideració, es recomana mantenir les conclusions del catàleg del terme municipal d'Esporles, pel camí de s'Ermita (núm. 13), i pel camí des Verger (núm. 12). Així com modificar les conclusions del catàleg de camins del terme municipal d'Esporles, pel camí de Son Malferit a Sarrià (número 11), d'acord amb les conclusions de l'informe abans esmentat.

Una vegada aclarides les conclusions de les al·legacions presentades, amb els seus números de registre corresponents, a l'informe elaborat pel Consell de Mallorca, Departament de Medi Ambient, s'adjunten una sèrie d'annexes amb les modificacions pertinents fetes.

Annex 1. S'adjunta l'Inventari de Béns del terme municipal d'Esporles; amb data del 25 de maig de 1995. Es certifica que l'inventaride béns inclou els següents camins:

-Camí de Sobremunt

-Camí de Son Simonet

-Camí des Pinar de Canet

-Camí parcel·les Son Dameto

-Camí Ca's Ratat

Una vegada enumerats els camins, s'adjunten les fitxes de l'inventari de l'Ajuntament d'Esporles (veure les fitxes a l'informe d'al·legacions), amb les dades dels camins anteriorment citats.

Annex 2. Fa referència a l'Informe del camí de Son Malferit a Sarrià.

L'1 d'abril de 2011, l'Ajuntament d'Esporles va sol·licitar obrir un expedient d'investigació, amb l'objecte d'esbrinar la titularitat del camí de Son Malferit a Sarrià.

D'acord amb l'informe elaborat pel Consell de Mallorca, arribam a les següents conclusions: d'acord amb l'exposat anteriorment (veure documentació annexa a l'informe d'al·legacions), es conclou que el Camí de Son Malferit a Sarrià, també conegut com el camí dels Ferrans o camí de Sarrià, és de titularitat pública.

Es recomana la modificació del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles, en el sentit d'incloure el camí de Son malferit a Sarrià/ camí dels Ferrans o camí de Sarrià, entre els camins que reuneixen els requisits per ser inclosos a l'inventari de béns municipals de l'Ajuntament d'Esporles, d'acord amb la fitxa (document 1) i plànol adjunt (document 69).

Annex 3. S'adjunta la fitxa del camí d'Esporles (número 42) del Catàleg de Camins del terme municipal de Valldemossa.

Veure fitxa número 42, adjuntada a l'informe anterior a les conclusions.

Annex 4. Hi figura la fitxa modificada del camí de Son Ferrà/ Costa de Son Ferrà, que es correspon amb el número 8 del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles.

A continuació es detallaran les modificacions que ha sofert la fitxa original:

- S'ha eliminat a l'apartat "fulls de mapa", el full 698-2-1.

- Canvi en l'inici del camí: del camí vell de Palma a l'inici de la zona urbana d'Esporles.

- Al tram 1, a la tipologia s'ha suprimit *ferradura* quedant només *carro*. L'amplada s'ha canviat, quedant les mesures correctes dels 1,9-2,9 m als 2,8 m. El recorregut del tram 1 ha variat per complet, degut a la modificació de l'inici del camí. Variació - *del camí vell de Palma fins al camí des Verger*, per *l'inici del camí fins a una llargària de 200 metres.*

- Al tram 2, modificació en l'amplada de 2,2 metres s'ha canviat per 1,9 m. Modificació al tipus de ferm: d'empedrat a terra. El recorregut del tram 2 ha variat *del camí des Verger fins al coll*, per *la continuació del camí fins prop del camí des Verger.*

- S'han afegit dos trams més al camí de Son Ferrà /Costa de Son Ferrà corresponents als trams 3 i tram 4 (detallats més abaix).

- A l'apartat topònims propers al camí, s'ha afegit: Es Rafal.

- En el camp de la fitxa, "limitacions de pas", s'ha eliminat *diverses barreres obertes al tram 1*, per *diverses barreres obertes al tram 2.*
- A l'apartat elements constructius, s'ha canviat *escalons al tram 2* per *escalons al tram 4*, la resta es manté igual .

- Al camp documentació bibliogràfica localitzada, s'ha afegit *el tram nº 3 al número 1 de la Revista d'Esporles*, quedant així:

  -Dos mesos d'història del Grup Excursionista d'Esporles (Aulí i Rullan ,1984). A *El Pic*, nº 1, Revista d'Esporles. Apareixen els trams 1, 2 i 3.

- A l'apartat Cartografia on apareix :

  Plano Parcelari de Esporles (Mallorca) (1953). Escala aproximada 1/10.000. S'ha afegit *apareixen els trams 1 ,2 i 3.*

  -S'ha eliminat la referència al plànol:
  Plànol del *Plan Nacional de Vías Provinciales* (1973).

  -S'ha eliminat la darrera frase, *Manca el segon tram de camí de ferradura* per *apareixen els trams 1,2, i 3*. Modificant:
  Mapa Topográfico Nacional de España (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta). Manca el segon tram de camí de ferradura.

  Per:
  Mapa Topográfico Nacional de España (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta). Apareixen els trams 1,2 i 3.

  -S'ha canviat la referència:
  Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 1994).

  Per:
  Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 2010). Apareixen els trams 1,2 i 3.

  -Al igual que la cartografia referent a:

  Mapa Topogràfic Balear (COPOT., 1994), escala 1/5.000. Apareix la major part del tram 1.

  Per:

Mapa Topogràfic Balear (COPOT., 1994), escala 1/5.000. Apareix la major part del tram 2.

Veure la modificació del plànol, en la darrera pàgina de l'annex 4, de l'informe d'al·legacions. Camí de Son Ferrà/Costa de Son Ferrà (número 8).
A continuació afegim la fitxa modificada pel Consell de Mallorca

(8) CAMÍ DE SON FERRÀ/COSTA DE SON FERRÀ

FULLS MAPA 1/5000:
698 - 3 – 1

INICI: zona urbana d'Esporles.
FINAL: cases de Son Ferrà.

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:
- Camí veïnal.
- Camí rural.
- Obres per part de l'Ajuntament.
- Apareix a una relació de "camins tant reyals com tanders".

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.
INTERÈS EXCURSIONISTA: si.

TIPOLOGIA:

Tram 1:
Tipologia: carro.
Amplada: 2'8 m.
Tipus de ferm: terra.

De l'inici del camí fins a una llargària de 200 metres.

Tram 2:
Tipologia: ferradura.
Amplada: 1,9 m.
Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins prop del camí des Verger.

Tram 3:
Tipologia: carro.
Amplada: 2,6 m.
Tipus de ferm: terra.

Continuació del camí fins al camí des Verger.

Tram 4:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 2,2
Tipus de ferm: empedrat

Del camí des Verger, fins al coll.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Es Rafal.
- Son Ferrà.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: si.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Diverses barreres obertes al tram 2.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

- Síquies empedrades.
- Cases de Son Ferrà.

ESTAT DEL CAMÍ:

- Regular.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Escalons. Al tram 4.
- Marges.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- Camí des Verger.
- Camí de carro de Son Ferrà.

OBSERVACIONS: -

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A l'acta de Consells (antic òrgan de govern municipal) de l'arxiu municipal d'Esporles de 8 de maig de 1662, es diu que "sa nesasita de haver de remediar camins tant reyals com tanders per haver molts anys no sa son remediats y est any per les calamitats de les fertilitats de ayguas... an determinat y resolt que sa remediar los camins ço es: Al camí qui va des de la iglesia de esporles a son ferra y de alli surt an el rullo..." (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 3).

A l'acta de la sessió del consistori d'Esporles de dia 29 de gener de 1843 esparla que "...se ha medido por el regidor don Vicente Nadal el camino que se recompuso en el año ultimo en la cuesta de Son Ferrá, cuya estensión asciende a doscientas ochenta varas castellanas ..." (A.M.E. *Gobierno Municipal.* Sig. 17*).*

A l'acta de la sessió del consistori de dia 26 de desembre de 1875 es donà lectura de la següent sol·licitud dels residents a la part oest del terme municipal: "Que hab dos turnos de prestacion personal.....en el corriente año para la recomposición de los caminos vecinales de este districto, les fuese concedido invertir sus respectivos jornales y los de sus carros y caballerias en el camino llamado de la cuesta de Son ferra por el cual tienen precisamente que pasar para hir y venir de sus respectivos predios y habitaciones, cuyo camino a causa de las avenidas de agua causadas por las abundantes lluvias de este año de habia hecho del todo intransitable tanto a pie como de otra manera con lo qual se comprometian a poner dicho camino en el estado que se merece y conforme corresponde". L'Ajuntament acordà "que dichos jornales fuesen invertidos en el camino que se solicita bajo el concepto que la reparación ha de ser completa y conforme tanto en el camino de herradura como en el de carro que conduce a dicho predio para las obras necesarias para dicha reparación han de estar terminadas dentro del termino de un mes a contar desde el primero de enero próximo y de no estarlo, quedara revocada dicha concesion y sujeto al pago del indicado vecino" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19).

En una altra sessió de dia 2 de gener de 1876 es recull el següent texte: " Al propio tiempo se hizo presente, que varios vecinos de esta villa habian dado parte que el camino llamado de la cuesta de Son Ferra de este districto desde que ha empezado la cosecha de aceyte de este año a causa de el agua pasada vulgo molinade que desciende de la fabrica de aceyte de dicho predio Son Ferra la cual desciende extendiendose por dicho camino de manera que lo hace del todo intransitable, el Ayuntamiento en vista de la expresada instancia a fin de cercionarse de la verdad habia embiado una comision al camino para inspecionarlo y que supuesto dicha comison habia manifestado que efectivamente hera cierta la queja producida [...] en vista de ello acuerdo"Que se prevenga al conductor del predio Son ferra que inmediatamente varie el curso de dicha molinade de manera que por ningun concepto pueda cursar en dicho camino y que en caso de no hacerlo se proceda contra el conforme hubiera lugar" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 19).

A l'Arxiu Municipal d'Esporles, a l'acta de la sessió del consistori de dia 14 de desembre de 1910, es va llegir una instància de Juan Mir Cabot, "suplicando la

recomposició del camino rural llamado de Son Ferra, acordandose pase a la Comision de Policia" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 28).

A l'acta de la sessió de dia 11 de novembre de 1914 llegim "enterada la corporacion que por efecto de las ultimas se habian producido varios desmoronamientos en bancales, de la calle de la luz y otro en el camino rural de Son Ferra, se acordo por unanimidad que la Comision de Obras de esta Corporacion, los visitara y propusiera despues las medidas que considere necesarias" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 34).

A l'acta de la sessió de dia 24 de desembre de 1917 es donà lectura d'una sol·licitud presentada pel mestre Jorge Garau, demanant permís per aixecar "un portillo en la paret o muro de contencion de la finca Ca l'Amet en el punto o esquina del camino vecinal de Son Ferra lindante con la carretera de Palma" (A.M.E. *Gobierno Municipal*. Sig. 36).

A l'acta de la sessió de dia 19 de juliol de 1927, es donà lectura a la següent moció, presentada per la "Comisión de Fomento" on llegim "no puede ocultarse a la consideracion del ayuntamiento que los predios el Pouet, C'an Manent, C'an Fava, Cana Lluisa, Sobremunt, el Verger, Casanova, Son Poquet, Son Ferrá, Son Llabrés, Son Malferit y Pouet de Son Ferrá cuya extension representa una quarta parte del término municipal de esta villa carecen casi en absoluto de via de comunicación con este pueblo, pues si bien disponen de un camino de herradura, este medio de comunicación ofrece grandes dificultades y mayores gastos para el transporte de sus productos ..." . Es va acordar "aprobar dicha moción y comunicar el acuerdo al Ingeniero D. Antonio Parietti para que proceda al trazado y confección del correspondiente proyecto y presupuesto" (A.M.E. *Gobierno Municipal.* Sig. 46).

El projecte de camí per trànsit rodat, des d'Esporles al d'enllaç amb el camí veïnal d'Esporles a Puigpunyent, datat l'any 1929, fou declarat pel batle d'Esporles d'utilitat pública, ja que "En los alrededores de la villa de Espolas hay una gran extensión de terrenos de cultivo integrada por los predios Son Ferrá, Son Poquet, La Casa Nova, Son Verger, Son Malferit y otros cuya comunicación única con la población la constituye un pésimo camino de herradura" [...] El projecte ens descriu el traçat del nou camí que "se desarrolla por la ladera Este de los predios de Son Trias, Son Ferrá, Es Rafal y terrenos de Don Antonio Roca, C'al amet para alcanzar el collado de Son Ferrá, punto obligado de paso, en donde coincide con el camino antiguo de caballeria" (A.M.E. *Urbanismo y Obras*. Sig. 1152).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Camins i paisatges. Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* (Valero,1992). Tom II La Fita del Ram.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins inventariats.

- *Itineraris de Muntanya* (Palos,1984). Forma part de l'excursió Sa Fita del Ram.

- Dos mesos d'història del Grup Excursionista d'Esporles (Aulí i Rullan ,1984). A *El Pic*, nº 1, Revista d'Esporles. Apareixen els trams 1, 2 i 3.

- *Mallorca. Guia de la Serra de Tramuntana* (Consell Insular de Mallorca-Govern Balear 1997). Apareix a un apartat anomenat l'ermita d'Esporles.

- *Rutas naturales de las Islas Baleares* (El Dia del Mundo,1994). Apareix descrit a l'itinerari 2 de la zona 20.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Plano geométrico del termino jurisdiccional de Esporlas* (Moreno, 1858).

- *Plano Parcelario de Esporles (Mallorca) (1953).* Escala aproximada 1/10.000. Apareixen els trams 1, 2 i 3.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- *Cartografía Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1961), escala 1/25.000. Full 698-IV (Esporlas).

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1966). Apareix a la ruta núm. 10. Establiments-Pouet de Sobremunt-Establiments.

- *Rutes Amagades de Mallorca* (Pastor, 1971). Apareix a la ruta núm. 47. Sa Mola del Ram.

- Plànol d'*Itineraris de Muntanya* (Palos, 1984).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1986). Escala 1/25.000. Full 698/I. 38-27 (Sa Vileta). Apareixen els trams 1, 2 i 3.

- Mapes d'Esporles del Centro de Gestión Catastral y Cooperación Tributaria (Ministerio de Economia y Hacienda, 2010). Apareixen els trams 1,2 i 3.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins grafiats.

- *Mapa Topogràfic Balear* (COPOT., 1994), escala 1/5.000. Apareix la major part del tram 2.

Annex 5. Informe del camí vell de Palma.

L'1 d'abril de 2011, l'Ajuntament d'Esporles va sol·licitar obrir un expedient d'investigació amb l'objectiu d'aclarir la titularitat del camí vell de Palma, ja que a l'apartat de conclusions del catàleg de camins lliurat el mes d'Abril de 1998, pel Consell de Mallorca, s'incloïa com a un dels quals es recomanava l'obertura de dit expedient.

D'acord amb la sol·licitud es va emetre l'informe en el qual, independentment de les dades històriques, la seva titularitat ve definida per sentència, que es va llegir a la sessió extraordinària de l'Ajuntament d'Esporles de dia 26 de març de 1946, contra l'acord adoptat per dit Ajuntament en la sessió celebrada el 21 de desembre de 1944. Sentència confirmada el 22 de març de 1947 per la Sala Civil de l'Audiència Provincial, respecte de la titularitat privada del camí que passa per la finca de Son Mas.

S'arriba a la conclusió de, segons el tècnic que ha subscrit l'informe, recomanar no incloure a l'inventari de béns i drets del municipi el camí que en el Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles s'anomena *camí vell de Palma* (camí número 1), sense perjudici que per part d'altres tècnics o departaments es puguin elevar altres informes o pares.

Annex 6. Trobam la modificació de la fitxa número 11, Camí de Son Malferit a Sarrià,Camí dels Ferrans/Camí de Sarrià, del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles.

Al igual que la fitxa número 28, s'ha variat el format en la distribució dels camps:

- S'ha epecificat la longitud en metres.
- Les recomanacions de la seva inclusió a l'inventari de Béns Municipals, així com la seva protecció per interès constructiu.
- S'ha ampliat la distribució dels trams de 1 a 2.
- S'han especificat els elements constructius més rellevants de cada tram, (parets, clavegueres, ponts, escalons, pujadors, escopidors, ratlletes, pedres passadores...)
- S'inclou l'estat de cada tram, així com l'interès constructiu.

A continuació afegim la fitxa modificada:

(11) CAMÍ DE SON MALFERIT A SARRIÀ / CAMÍ DELS FERRANS / CAMÍ DE SARRIÀ

LOCALITZACIÓ
Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 12-13
Inici: camí des Verger, núm. 12.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 1796 m

DOCUMENTACIÓ

- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Camí públic.
- Obres per part de l'Administració.
- Plan Nacional de Vías Provinciales (1973)

SENYALITZACIÓ
☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL ☒ Sí paret i reixa
☐ No

LIMITACIÓ DE PAS ☐ Sí
☒ No

OBSERVACIONS

- Vora part del tram 1 i del tram 2 hi ha una síquia.
- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☒ No

RECOMANACIONS
☒ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☒ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1
Des de l'inici del camí fins prop de les cases de Son Malferit.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 545 m
Amplada mínima: 3,5 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☒ Escopidors	☐ Pedres passadores
☒ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☒ Marges

- Tram 2
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 1.251 m
Amplada mínima: 2,7 m
màxima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☒ Sí ☐ No
Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☒ Pedres Passadores
☒ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☒ Clavegueres	☐ Pujadors	☒ Gual Empedrat	☒ Marges

Hem de destacar que la fitxa modificada número 11 (Camí de Son Malferit a Sarrià/ Camí dels Ferrans) s'ha inclòs en un document apart a l'informe general elaborat pel Consell, adjuntat juntament amb la fitxa número 28, (camí de Puigpunyent a Establiments/Camí de Bunyolí/Camí de Sobremunt). Degut a que les dues fitxes anteriors dins l'informe general no especificaven la seva inclusió a l'Inventari de Béns Municipals, tal com si s'ha fet en les conlusions corresponents dels informes i subsanades a l'informe d'errades.

Annex 7. Informe del camí de Puigpunyent a Establiments.

Al igual que s'ha citat en els informes de l'annex **2. Informe del Camí de Son Malferit a Sarrià** i l'annex **5. Informe del camí vell de Palma.**

L'1 d'abril de 2011 l'Ajuntament d'Esporles va sol·licitar ajut per procedir a l'obertura d'un expedient d'investigació amb l'objecte d'esbrinar la titularitat del camí de Puigpunyent a Establiments, ja que a l'apartat de conclusions del Catàleg de Camins lliurat el mes d'abril de 1998, pel Consell de Mallorca, s'incloïa com a un dels quals, i es recomanava l'obertura de dit expedient amb l'objectiu d'aclarir la titularitat del mateix.

Conclusions per les quals es conclou que el camí de Puigpunyent a Establiments, també anomenat camí de Bunyolí, camí de Sobremunt o camí de Superna, és de titularitat pública.

Es recomana la modificació del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles en el sentit d'incloure el camí de Puigpunyent a Establiments, també anomenat camí de Bunyolí, camí de Sobremunt o camí de Superna, entre els camins que reuneixen els requisits per ser inclosos a l'inventari de béns municipals de l'Ajuntament d'Esporles, d'acord amb la fitxa (número 28 del catàleg de camins) i el plànol adjunt.

De les fitxes modificades a l'informe d'al·legacions, aquesta és la que més canvis ha sofert. Sobretot en el que fa referència a la distribució dels camps descrits i l'estructura que es trobava en la fitxa original número 28, Camí de Puigpunyent a Establiments, respecte a la fitxa modificada número 28, Camí de Puigpunyent a Establiments /Camí de Bunyolí/Camí de Sobremunt, del Catàleg de Camins del terme municipal d'Esporles.

Entre els canvis citam:

- S'han eliminat els fulls del mapa 1:5.000: 698-2-2 i 698-3-2 per 11-43/12-13/12-14 .

- En la nova fitxa s'ha afegit en el camp "localització" un apartat més: *Longitud: 2.848 metres.*

- S'ha eliminat *documentació localitzada* per *documentació*, ampliant els camps a:
  Fitació de
  terme Camí
  públic Camí
  reial Camí
  veïnal
  Obres per part de l'Administració

- S'ha ampliat l'apartat "delimitació lateral", amb els camps: paret, reixa i obert.

- A l'apartat "limitació de pas" s'especifica:
  Una barrera tancada amb pany al tram 2, prop de ca na Lluïsa.
  Dues reixes al tram 3.
  Un portell tapat amb paret i reixa al final del tram 6.
  Un cartell de "Propiedades privadas. Prohibido el paso" prop del final del tram 8.
  Una reixa a l'inici del tram 10 i una barrera tancada amb pany al final del tram 11.

- A "Observacions" s'indica que el camí no té interès excursionista. Modificant l'anteriorment citat a la fitxa.

- A "recomanacions" s'ha indicat la seva protecció per interès constructiu, així com la seva inclusió a l'inventari de Béns Municipals.

- S'han ampliat els trams del recorregut del camí (de 4 inicials a 11 una vegada modificat el camí).

- Al tram 1, el recorregut que s'especificava des de l'inici fins a Ca Na Lluïsa s'ha modificat quedant per *des de l'inici del camí fins prop de les cases des Pouet de Sobremunt*. Ampliant dins els trams, més camps per facilitar la informació, diferents apartats com la longitud, el seguiment, l'estat, l'interès constructiu, els elements constructius (en els que incloem els marges).

- Dins el tram 2, s'ha canviat el recorregut, hem passat *de ca na Lluïsa al camí des Verger* per *la continuació del camí fins a ca na Lluïsa*. S'ha modificat també, la tipologia del tram per *camí de carro* enlloc de *ferradura*. Així com l'amplada que s'ha situat d'1,5 m. de la fitxa original a 3 metres a la fitxa modificada.

- En el tram 3, s'ha modificat el recorregut del tram, que en origen es situava del camí des Verger al terme municipal de Palma. Pel recorregut d'aquest tram, es canvia *des de ca na Lluïsa fins a la partió amb Sobremunt*. S'ha canviat també a l'apartat de tipologia de *carro* a *ferradura*. Així com l'amplada, quedant en una amplada mínima d'1,4 m. a 1,7 m., dels 2,1 metres en els que inicialment es trobava.

- Al tram 4, s'ha canviat el tipus de ferm *empedrat* per *ferm de terra*, l'amplada que ha passat de 2,1 metres a 1,5 metres, i, el més destacat, s'ha modificat el recorregut del tram per complet, abans arribava des del coll del Puig de Bunyolí al terme municipal de Palma. En la fitxa modificada el recorregut d'aquest tram

es converteix en una continuació del camí fins a una distància de metres. Als que posteriorment s'afegiran set trams més fins a arribar a 11.

Quedant dividits :

Tram 5. Continuació del camí fins prop de les cases de Sobremunt.

Tram 6. Continuació del camí fis a la partió amb Can Manent.

Tram 7. Continuació del camí fins prop de les cases de Can Manent.

Tram 8. Continuació del camí fins a una distància de 63 metres.

Tram 9. Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger.

Tram 10. Continuació del camí fins a una distància de 97 metres.

Tram 11. Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger, número 12, amb la partió amb Palma.

- S'ha eliminat l'apartat topònims propers al camí de la fitxa original.

- Així com el seguiment general, substituint-lo per un seguiment específic a cada tram, indicant l'estat i els elements constructius que es troben i si són o no d'interès constructiu.

Es recomana veure el plànol que s'adjunta a la fitxa dins l'informe d'al·legacions del Departament de Medi Ambient al final de l'annex 7.

Fitxa modificada (adjuntada a l'informe d'al·legacions)

(28) CAMÍ DE PUIGPUNYENT A ESTABLIMENTS / CAMÍ DE BUNYOLÍ / CAMÍ DE SOBREMUNT

LOCALITZACIÓ
Municipi: Esporles
Fulls del mapa 1:5.000: 11-43 / 12-13 / 12-14
Inici: terme municipal de Puigpunyent.
Final: terme municipal de Palma.
Longitud: 2848 m

DOCUMENTACIÓ
- Fitació de terme.
- Camí públic.
- Camí reial.
- Camí veïnal.
- Obres per part de l'Administració.

SENYALITZACIÓ

☐ Fites
☐ Pintades
☐ Indicadors
☐ Panells

DELIMITACIÓ LATERAL ☒ Sí, paret, reixa i obert
☐ No

LIMITACIÓ DE PAS ☒ Sí
☐ No

- Una barrera tancada amb pany al tram2, prop de ca na Lluïsa.
- Dues reixes al tram 3.
- Un portell tapat amb paret i reixa al final del tram 6.
- Un cartell de "Propiedades privadas. Prohibido el paso" prop del final del tram 8.
- Una reixa a l'inici del tram 10 i una barrera tancada amb pany al final del tram 11.

OBSERVACIONS

- Camí d'interès excursionista ☐ Sí ☒ No

RECOMANACIONS

☒ Inclusió a l'Inventari de Béns Municipals
☐ Obertura d'un Expedient d'investigació
☒ Protecció per interès constructiu

TRAMS

- Tram 1

Des de l'inici del camí fins prop de les cases des Pouet de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 788 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No

Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☒ Marges

- Tram 2

Continuació del camí fins a ca na Lluïsa.

Tipologia: carro

Tipus de ferm: terra

Longitud: 446 m

Amplada mínima: 3 m

Seguiment: sense problemes

Estat: bo

Interès constructiu ☐ Sí ☒ No

Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☒ Paret	☐ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☒ Marges

- Tram 3

Des de ca na Lluïsa fins a la partió amb Sobremunt.

Tipologia: ferradura

Tipus de ferm: empedrat majoritàriament

Longitud: 152 m

Amplada mínima: 1,4 m

màxima: 1,7 m

Seguiment: fàcil

Estat: regular

Interès constructiu ☒ Sí ☐ No

Elements constructius

☐ Cadena	☐ Pont	☐ Escopidors	☐ Pedres passadores
☐ Paret	☒ Escalons	☐ Ratlletes	☐ Paretons
☐ Clavegueres	☐ Pujadors	☐ Gual empedrat	☒ Marges

- Tram 4

Continuació del camí fins a una distància de metres.

Tipologia: ferradura

Tipus de ferm: terra

Longitud: 88 m

Amplada mínima: 1,5 m
Seguiment: fàcil
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No
Elements constructius
☐ Cadena ☐ Pont ☐ Escopidors ☐ Pedres passadores
☐ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons
☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☐ Marges

- Tram 5
Continuació del camí fins prop de les cases de Sobremunt.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: asfalt
Longitud: 227 m
Amplada mínima: 3,6 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No
Elements constructius
☐ Cadena ☐ Pont ☒ Escopidors ☐ Pedres passadores
☒ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons
☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☒ Marges

- Tram 6
Continuació del camí fins a la partió amb Can Manent.
Tipologia: carro
Tipus de ferm: terra
Longitud: 189 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐ Sí ☒ No
Elements constructius
☐ Cadena ☒ Pont ☒ Escopidors ☐ Pedres passadores
☐ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons
☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☒ Marges

- Tram 7

Continuació del camí fins prop de les cases de Can Manent.

Tipologia: ?

Tipus de ferm:

desconegut **Longitud:** 347

m **Amplada mínima:** 0 m

Seguiment: desconegut

Estat: desconegut

Interès constructiu ☐ Sí ☒ No

Elements constructius

☐ Cadena ☐ Pont ☐ Escopidors ☐ Pedres passadores

☐ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons

☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☐ Marges

- Tram 8

Continuació del camí fins a una distància de 63 metres.

Tipologia: carro

Tipus de ferm: asfalt

Longitud: 63 m

Amplada mínima: 3,5 m

Seguiment: sense problemes

Estat: regular

Interès constructiu ☐ Sí ☒ No

Elements constructius

☐ Cadena ☐ Pont ☐ Escopidors ☐ Pedres passadores

☒ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons

☐ Clavegueres ☐ Pujadors ☐ Gual empedrat ☐ Marges

- Tram 9

Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger.

Tipologia: carro

Tipus de ferm: terra i empedrat

Longitud: 375 m

Amplada mínima: 2,5 m

Seguiment: sense problemes

Estat: regular

Al començament del tram el camí està empedrat.

Interès constructiu ☒ Sí ☐ No

Elements constructius

☐ Cadena ☐ Pont ☒ Escopidors ☐ Pedres passadores

☒ Paret ☐ Escalons ☐ Ratlletes ☐ Paretons

☐ Clavegueres ☐Pujadors ☐Gual empedrat ☒Marges

- Tram 10
Continuació del camí fins a una distància de 97 metres.
Tipologia: ferradura
Tipus de ferm: empedrat majoritàriament
Longitud: 97 m
Amplada mínima: 1,8 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Es troba envaït per la vegetació.
Interès constructiu ☐Sí ☒No
Elements constructius
☐ Cadena ☐Pont ☐Escopidors ☐Pedres passadores
☒Paret ☐Escalons ☐Ratlletes ☒Paretons
☐ Clavegueres ☐Pujadors ☐Gual empedrat ☒Marges

- Tram 11
Continuació del camí fins a connectar amb el camí des Verger, núm. 12, a la partió amb Palma.
Tipologia: pista
Tipus de ferm: terra
Longitud: 76 m
Amplada mínima: 3 m
Seguiment: sense problemes
Estat: regular
Interès constructiu ☐Sí ☒ No
Elements constructius
☐ Cadena ☐Pont ☐Escopidors ☐Pedres passadores
☐Paret ☐Escalons ☐Ratlletes ☐Paretons
☐ Clavegueres ☐Pujadors ☐Gual empedrat ☐Marges

A**nnex 8**. Trobam la fitxa modificada del camí d'Esporles a Valldemosa corresponent amb el número 3 del catàleg de camins del terme municipal d'Esporles.

Entre els canvis citam:

- Modificació en l'apartat "inici" del *camí d'Esporles (Es secadors de Can Magre) per Nucli urbà d'Esporles.*

- El tram 1 es modifica per complet. Així, la tipologia del tram pasa de *ferradura* a *carro*, l'amplada de 1,5-1,7 metres a 2,5-3 metres i el tipus de ferm d'empedrat

a terra. El recorregut abans se situava *des de la sortida d'Esporles fins a les cases de Son Dameto*, s'ha modificat per *des de la sortida d'Esporles fins a una distància de 45 metres.*

- El tram 2 també es modifica per complet. La tipologia de *carro/pista* a *ferradura*, l'amplada de 2,5-4 metres a 1,5-1,7 metres. El tipus de ferm de *terra en la totalitat del tram* a *empedrat fins a la pleta de Son Dameto i terra*.
  Així com el recorregut inicialment era *des de les cases de Son Dameto fins a la partió del terme de Valldemossa*, amb la fitxa modificada es converteix en *des de la continuació del camí, fins a les cases de Son Dameto.*

- Dels dos trams inicials, s'han afegit 6 trams més fins arribar a 8 en total. En la fitxa adjuntada més abaix, podem veure els recorreguts i la divisió dels trams.

- A l'apartat del "seguiment":
  Al punt a) Dificultat: molt difícil al tram 1 on la vegetació cobreix totalment el camí, i difícil al tram 2 per mor de les pistes.
  S'elimina l'anterior per a) Dificultat: Fàcil als trams 1,2,3,5,7 i 8, i difícil al tram 6.
  L'apartat b) Fites: alguna al tram 1 es canvia per alguna al tram 2. La resta queda igual.

- A l'"estat del camí" es canvia de:
  Molt dolent al tram 1. Bona part del tram 2 ha estat convertit en una pista. Per:
  Regular als trams 6 i 7, la vegetació cobreix bona part del traçat.

- Els "elements constructius":
  Escalons, al tram 1. Ratlletes, al tram 1. Marges.
  Es modifica l'anterior per: Escalons, al tram 2. Ratlletes, al tram 2.

- S'amplia la documentació arxivística localitzada, en els paràgrafs que citam a continuació:

  El 5 de juliol de 1659 Joana Bennàssar Ferrà capbrevava una quarterada de terra de pertinències de la possessió dita Son Bauçà (Valldemossa), que "...confronta de una part ab **via publica per la qual se va a la parrochia de Esporlas**, de altre ab viñye y olivar de Mathia Torres, de altre ab olivar de Joan Mas dit de la Taulera..." (A.R.M. ECR 1073).

  La Universitat de Valldemossa, segons consta al corresponent llibre de pòlisses, s'encarregava de la recomposició del camí: "Als 12 de novembre 1752 police a Anttoni Ferra de 3 lliures 5 sous per una escarade feta al **cami Reial que va a la vila despolles** junt al torrent nou de Son Moragues" (Arxiu municipal de Valldemossa. Sign. 3).

  En sessió plenària celebrada per l'Ajuntament d'Esporles el 18 de juliol de 1852 es presentaren varis comptes i "...el de sesenta libras que seguia el presupuesto

formado por Gabriel Comas, Rafael Nadal y Damian Nadal, ascenderá el gasto de la obra de un trozo de camino proyectado hacer en esta villa, desde la plaza pública de la misma hasta el puente de la villa veya, **camino que desde esta dicha villa conduce a la de Valldemosa...**" (AME. Sign. 19).

Itinerario descriptivo Militar de España. Tomo VIII Islas Baleares y Canarias. Madrid 1865. Imprenta y Esterotípia de Ma. Rivadeneyra. Itinerari número 1434. De Andratx al puerto de Pollenza. Por Bañalbufar, Esporlas, Valldemossa y Soller (isla de Mallorca).

"**De Esporlas a Valldemossa** el camino es de herradura; faldea la cordillera principal, y remonta el torrente del barranco, que cruza a 1,5 k; a 5'5 pasa el **coll den Claret**, y desciende con rapidez a Valldemossa, donde se une por la derecha la carretera de Palma (núm. 1432). Desde el coll citado a Valldemosa el camino es carretero natural."

A l'*Archivo Histórico Militar* de Segòvia es troba un informe titulat *Defensa de Mallorca,* de l'any 1868, que inclou una descripció dels camins i les carreteres de l'illa, on podem llegir el següent: "**De Esporlas, parte un camino de herradura á Valldemosa 7,5 km, faldeando la cordillera principal, pasa el Coll den Claret** á 3,5 km y se une luego á la carretera de Palma" (AHM. Sign. 1-3-4-12-19).

A la memòria del projecte de carretera de 3r ordre d'Andratx a Alcúdia, secció de Palma a Estellencs a la de Palma a Sóller per Valldemossa (1905), podem llegir:"...Después de examinada una zona bastante extensa no queda duda al que suscribe que **el único collado accesible de todos los contornos es el collado de Claret** de la divisoria principal **único ademas conocido en la localidad y por los que van a Valldemosa todos los peatones tanto de Esporlas como de Bañalbufar...**" (AGCM Sign. 808).

A l'article 89 de les Normes Subsidiàries d'Esporles, aprovades definitivament per acord de la comissió insular d'urbanisme de 23 de novembre de 2001, dedicat a camins a sol rústic, es diu: "4. Tots els camins inventariats grafiats als plànols d'ordenació són considerats **d'interès general** per les Normes Subsidiàries d'Esporles". En el plànol E0 que recull l'estructura general i orgànica del territori apareix grafiat el camí d'Esporles a Valldemossa. (ACIU. Sign. 1744).

Camí de Son Dameto

El 28 de novembre de 1832 Sebastià Macari Sanoguera capbrevava unes cases i trast a Esporles, que "...confinan ab **cami de Son Dameto**, ab casas y trast de Pera Miquel Lluch, ab casas y terra del Predio Son Dameto, y ab las de Gabriel de Son Noguera..." (Arxiu del Regne de Mallorca. P-269).

El 27 de gener de 1834 Francesc Llinàs capbrevava unes cases i trast a la Vila Vella (Esporles), i "...confrontan las integras casas ab las de Juan Tomas de las

matexas pertenencias [...] ab trast de Juan Ferrá, ab casas de Miguel Bosch y ab **camí real de Son Dameto**...” (A.R.M. P-269).

La continuació del camí catalogat apareix al *Catàleg de Camins del terme municipal de Valldemossa*, elaborat pel Consell de Mallorca (Dep. de Medi Ambient) l'any 2008, inclòs amb el núm. 42, camí d'Esporles. Aquest catàleg fou aprovat definitivament pel ple de l'Ajuntament en data de 12 de juliol de 2010, a les conclusions del qual es recomana la inclusió d'aquest camí a l'Inventari de Béns de Valldemossa, i s'hi inclou la següent documentació:

A un expedient general format l'any 1815 per la Junta de Camins on cada ajuntament havia de fer una relació dels seus camins i les recomposicions necessàries, trobam una carta de l'Ajuntament de Valldemossa que diu el següent: “*... se trabaja la primera temporada, junto al Molino de son Viscos; se han expredreado travesias y caminos Reyales; Y concluida la obra junto al referido Molino, se trabajará en el callecon de son Selvanet, por ser el lugar mas necesario; y si finido este sobra temporada, se trabajara en el camino que va de esta, en la villa de Esporlas* ...”(AGCM. Sign. VI-60/3). Igualment a l'expedient de camins i travessies, format el 1821 per ordre del comissionat Lleonard Oliver, Valldemossa envià una relació en la qual apareix aquest camí: “*4º...tiene otro camino general que conduce en la Villa deEsporlas la mayor parte de este camino está situado por dentro de bosques, y está muy descompuesto, y difícil de componer por causa de los animales que habitan aquellos parages*” (AGCM. Sign. X-822/9).

Amb data de 30 de juny de 1889, es documenta una partida de 84 pessetes que l'Ajuntament de Valldemossa paga a Antoni Calafat per jornals invertits en els camins veïnals corresponents al mes de gener i març. El compte que acompanya diu: “*Cuenta de los jornales invertidos en los portillos o bancales del camo (sic) La Coma y Son Ferrandell* …” (AMV. Sign. 1-primer-b).

En la sessió plenària celebrada per l'Ajuntament de Valldemossa dia 20 d'agost de 1911 s'acorda “(...) *solicitar del señor Gobernador Civil la declaracion de utilidad publica para la habilitación del camino vecinal que desde el Valldemosa á Son Ferrandell por el Pla del Rey y Puerto de Valldemosa conduce á Esporlas* ...” (AMV. Legajo 3º, Libro 2º).

En un estudi geogràfic militar sobre la defensa de l'illa, duit a terme per la Junta Local de Defensa i Armament de Mallorca l'any 1941, apareix una descripció de la zona de Valldemossa, on podem llegir: “*... Paralelo a la costa, recorre la parte alta del valle un camino carretero hasta Son Ferrandell; luego, salvando las laderas del Puig de la Moneda está la carretera en proyecto para unir este valle con el de Esporlas* ...” (AMSC. Sign. *3ª 3-28*).

- En la part de documentació bibliogràfica localitzada s'han afegit:

HABSBURG-LORENA, Lluís Salvador. *Les Balears descrites per la paraula i la imatge.* Palma: Govern de les Illes Balears. Sa Nostra. Obra Social i Cultural.

Grup Serra. 1999-2003. Traduït de l'original de 1884. Al volum cinquè diu:"...Caminant un poc més enllà, es veu a la dreta el moletó de Son Babaspre (sic); tenint sempre la vista de la vall d'Esporles i de la llunyana Palma, hom arriba llavors a un coll en el bosc de Son Dameto i assoleix poc després, **la valleta del coll d'en Claret**. Al damunt d'aquest coll, un **camí baixa a la dreta per la vall de Son Cabastre** (sic), anomenada així per la possessió que s'hi ubica, i **passant pel casal de Son Dameto**, **a la sortida d'aquesta vall, condueix a Esporles**. **Aquest és el camí que acostuma a prendre tota la gent que va de Valldemossa a Esporles** i hi ha la intenció per part del Govern de construir una carretera que uneixi el coll de Son Valentí amb el coll d'en Claret..." (pàg. 111).

Lo que sé de Miramar (Habsburg-Lorena, 1987), en aquesta obra, reproduïda de l'original publicat l'any 1911, l'Arxiduc fa una descripció dels llocs notables de Miramar, entre els quals apareix el **coll d'en Claret**: "**Devalla d'aquí es camí cap a Esporles des qual poble se veu es comellar de sa part de baix**" (pàg. 54).

Los antiguos caminos de Mallorca (Forteza, 1953). "Ademas, resulta que el camino de Valldemosa a Buñola, se menciona ya en el siglo XIII y que en las escrituras de traspaso de fincas, del mismo siglo, se hace mención del camino que iba de la iglesia de Valldemosa a Esporlas. Este camino se convirtió en carretero hasta Son Ferrandell, al ser introducidos los carros en la isla" (pàg.6).

Miramar de Mallorca (Vuillier, 1987) seguit de *Lo que sé de Miramar*. Flors de Miramar. Indicaciones a los que visitan Miramar. Palma de Mallorca: Olañeta, 1987 (Barcelona: Hurope). A la part de *Lo que sé de Miramar* (Palma de Mallorca, 1911), llegim: "99.-Coll den Claret.-Devalla d'aquí es camí cap a Esporles des qual poble se veu es comellar de sa part de baix". A la part de *Indicaciones a los que visitan Miramar* (Palma de Mallorca, 1909) passetgen per Son Ferrandell: "...No lejos de este lugar, se encuentran las ruinas de la Casa de Son Font y **después el Coll d'en Claret, desde donde se baja hasta Esporlas**...".

Valldemosa y Miramar (Rosselló, 1910), l'autora dedica un apartat a passejades recomanades, on apareix un itinerari pel coll d'en Claret: "Una vez en Son Ferrandell, unos pasos antes de llegar á la puerta de entrada de la casa del predio, hállase á la derecha el camino que conduce á la Miranda y Puig de la Moneda; tómese éste y al llegar al bosque, el portillo muy visible de dicho camino. Una vez en el bosque, la vereda no deja y siempre subiendo se llega al **Coll d'en Claret, que lo indica una pared divisoria con portillo, que separa Son Ferrandell de Son Dameto**. Desde este límite se disfruta de la vista de Esporlas y parte de la de Palma. Si se quiere llegará la carretera de aquel pueblo, se ha de pasar el portillo y seguir por el sendero hasta encontrar aquella" (pàg. 90).

- A l'apartat "Cartografia" on apareix:

Mapa de la Ysla de Mallorca (Despuig, 1784). Apareix el tram 1 i el tram 2 parcialment. (s'han especificat el trams a la fitxa modificada, respecte a la fitxa original).

Mapa General de Mallorca (Mascaró, 1958). *Manca el tram entre el poble i Son Dameto*, es canvia per *apareix el camí des de les cases de Son Dameto fins al coll d'en Claret.*

- S'han afegit dins l'apartat "cartografia":

  Plànol que acompanya *l'Itinerario descriptivo Militar de España. Tomo VIII Islas Baleares y Canarias*. Madrid 1865. Imprenta y Esterotípia de Ma. Rivadeneyra.

  Mapa Militar de España formado por el Cuerpo del Estado Mayor del Ejército (1913-1921). Escala 1/100.000. Apareixen els trams 1 i 2.

- Mentre que s'ha eliminat la referència:

  Mapa Topográfico Nacional de España (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670/III. 38-26 (Esporles). Apareix el tram 2.

Veure al final de l'annex número 8 de l'informe d'al·legacions, els plànols topogràfics 670-3-7 i el 670-3-8.

Fitxa modificada

(3) ~~ELIMINAT PER SENTÈNCIA: 00163/2021~~.

FULLS MAPA 1/5000:

INICI:
FINAL:

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA:
TIPUS:
-
INTERÈS CONSTRUCTIU:

INTERÈS EXCURSIONISTA:

TIPOLOGIA:
Tram 1:

Tram 2:

Tram 3:

Tram 4:

.

Tram 5:

Tram 6:

Tram 7:

.

Tram 8:

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

-

SEGUIMENT:

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

-

LIMITACIONS DE PAS:

-

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS:

-

ESTAT DEL CAMÍ:

-

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

-

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

-

OBSERVACIONS:

-

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

Portal Forà
DINAMITZACIÓ CULTURAL



Portal Forà
DINAMITZACIÓ CULTURAL



-

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

(5) CAMÍ VELL DES PORT DES CANONGE (CAMÍ DES PESCADORS)

FULLS MAPA 1/5000:
670 - 2 – 8
670 - 3 – 8**INICI:** Esporles (Son Fort i camí d'Esporles a Valldemossa (núm. 3)).
FINAL: terme de Banyalbufar (Mirant de Mar).

DOCUMENTACIÓ LOCALITZADA: si.
TIPUS:
- "Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles". Plan Nacional de Vías Provinciales 1973.
- Inventari General d'Esporles (1996).

INTERÈS CONSTRUCTIU: si.

INTERÈS EXCURSIONISTA: si. Hi ha la tradició de davallar al port des Canonge des d'Esporles a peu per aquest camí, el primer de maig.

TIPOLOGIA:

Tram 1:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1,5 - 2 m.
Tipus de ferm: ciment i terra.

De les cases de Son Fort (límit dels nucli urbà) al camí de carro (tram 3), passant vora les cases des Badaluc. Els darrers metres d'aquest tram, molt coberts de vegetació, es continuen amb una pista que enllaça de nou amb el camí de carro.

Tram 2:

Tipologia: ferradura.
Amplada: 1 m.
Tipus de ferm: terra.

Aquest tram és conegut com es mal Pas, i enllaça dos revolts del tram 3.

Tram 3:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 - 3,1 m.
Tipus de ferm: terra.

És el tram principal, que comença al camí d'Esporles a Valldemossa (núm. 3) i acaba a la carretera C-710.

Tram 4:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 - 3,1 m.
Tipus de ferm: terra.

De la carretera C-710 a mirant de Mar (partió del terme municipal).

Tram 5:

Tipologia: carro.
Amplada: 2,5 - 3,1 m.
Tipus de ferm: terra.

És un curt tram situat just abans de la carretera C-710, variant del tram 3, que fou netejat pel GEM els dies 28 i 29 de març de 1998.

TOPÒNIMS PROPERS AL CAMÍ:

- Son Fort.
- Es Badaluc.
- Mirant de Mar.

SEGUIMENT:

a) Dificultat: fàcil.
b) Fites: no.
c) Pintades: no.
d) Cartells Indicadors: no.

TIPUS DE DELIMITACIÓ LATERAL:

- Parets i reixes.

LIMITACIONS DE PAS:

- Dues barreres obertes
- Una paret amb un botador al final del camí.

CONSTRUCCIONS PROPERES D'INTERÈS: -

ESTAT DEL CAMÍ:

- Bo.

ELEMENTS CONSTRUCTIUS:

- Marges.
- Escopidors.
- Clavagueres.
- Ponts.

ALTRES CAMINS AMB ELS QUE COMUNICA:

- ~~ELIMINAT PER SENTÈNCIA: 00163/2021~~..
- Camí de Can Convent i es Born.
- Camí de Son Dameto/sa carretera nova.

OBSERVACIONS:

Al llarg de 150 metres ha estat substituit per la carretera C-710. A l'Amillarament de 1942 (contribución territorial. Riqueza rústica), una de les partions de la finca de Son Dameto, situada a Mirant de Mar era, a l'oest el "camino del Mirador" (A.M.E. Sig. 1020).

DOCUMENTACIÓ ARXIVÍSTICA LOCALITZADA:

A la relació de l'*Estado General de los caminos vecinales en 31 de diciembre de 1881* és recull l'estat de les obres dels camins veïnals de les Balears, entre els quals hi trobam el camí del Port des Canonge, amb un total de 2 quilòmetres. (A.G.C.M. Sign. X-801/68).

A la relació de l'*Estado General de los caminos vecinales en 1 de septiembre de 1903* hi trobam el camí del Port des Canonge, amb un total de 5 quilòmetres 300 metres. (A.G.C.M. Sign. X-916/46).

El gener de 1973, el Grup de Treball de Balears, encarregat directe a les Illes de l'elaboració del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* demanava a tots els ajuntaments la seva col·laboració per dur a terme la primera etapa de l'esmentat Pla, que tenia com a objecte la catalogació de tots els camins d'ús permanent i servei públic existents a la Provincia (veure 3.1.7. Annex).

Pel que fa a les notícies que l'Ajuntament d'Esporles envià per formar aquest Pla, el tram 3 d'aquest camí, amb el nom de "Camino Parcelas Son Dameto", és un dels inclosos dins el *Catálogo de las carreteras o caminos existentes en la Provincia a cargo de Esporlas",* del mateix any, amb inici al carrer "Zaragoza" d'Esporles i final a la PM-710, amb una longitud de 4 quilòmetres i una amplada de 3 metres, 2,5 dels quals són de "calzada". (Consell de Mallorca. Vies i Obres. Sense signatura).

Les variants no reflectides en *Plan Nacional de Vías Provinciales* de l'any 1973 corresponen per la seva tipologia i ús públic sense barrament de pas a l'antic camí. Per tant es podria arribar a la conclusió que estam davant camins públics. Al Llibre Inventari General d'Esporles (Vol. I) de l'any 1996 apareix el "Camino Parcelas Son Dameto" amb el núm. 106 i amb una llargada de 4 Km., que es correspon amb el tram 3 d'aquest camí.

El 9 de març de 1998 el Grup Excursionista de Mallorca sol·licita a Fodesma (Consell de Mallorca) col·laboració per dur a terme la neteja del camí vell des port des Canonge, prevista pel dia 29 de març. El Consell de Mallorca, a través de FODESMA va respondre afirmativament col·laborant amb la neteja. (Consell de Mallorca. Fodesma. Registre General). Per la seva banda, l'Ajuntament d'Esporles, en data 16 de març de 1998 autoritzà la neteja del camí vell des port des Canonge, dins el terme d'Esporles (A.M.E. Registre de sortida). Es va netejar el tram 5 d'aquest camí.

A l'article 89 de les Normes Subsidiàries d'Esporles, aprovades definitivament per acord de la comissió insular d'urbanisme de 23 de novembre de 2001, dedicat a camins de sol rústic, es diu: "4. Tots els camins inventariats grafiats als plànols

d'ordenació són considerats **d'interès general** per les Normes Subsidiàries d'Esporles". En el plànol E0 que recull l'estructura general i orgànica del territorio apareix grafiat el camí vell del Port des Canonge (camí des Pescadors). (ACIU. Sign. 1744).

DOCUMENTACIÓ BIBLIOGRÀFICA LOCALITZADA:

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins inventariats.

- *La toponímia del terme municipal d'Esporles i la seva rodalia* (Rullan, 1984). Dins l'apartat de comunicacions es pot llegir el següent: "Els camins són més nombrosos. Molts d'ells indiquen a on condueixen: Camí de Canet, Camí de la Real, Camí de Planícia o de sa Font des Garbell [...] Camí des Pescadors (MGM, 16-N, G-11) ...".

CARTOGRAFIA ON APAREIX:

- *Plano Parcelario de Esporles* (Mallorca) (1953). Escala aproximada 1/10.000.

- *Mapa General de Mallorca* (Mascaró, 1958).

- Plànol de **"**Carreteras o caminos existentes en la provincia a cargo del ayuntamiento de Esporles" del *Plan Nacional de Vías Provinciales,* 1973*)*.

Mapa de Mallorca (Consell General Interinsular, 1980), escala 1/10.000. Fulls. 670- 4-1 i 670-4-2. Apareix la part més propera a mirant de Mar (final del tram 3).

- *Mapa Topográfico Nacional de España* (Instituto Geográfico Nacional, 1985). Escala 1/25.000. Full 670/III. 38-26 (Esporles). Apareixen els trams de camí de carro.

- *Cartografia Militar de España* (Servicio Geográfico del Ejército, 1989). Escala 1/50.000 Full 670. 38-26 (Sóller). Apareixen els trams de camí de carro.

- *Catàleg dels antics camins de la Serra de Tramuntana* (CIM, 1993). És un dels camins grafiats.

- *Mapa Topogràfic Balear* (C.O.P.O.T., 1994). Apareix la totalitat del tram 3.

A**nnex número 11**. S'adjunta un quadre amb el número del camí, el nom i la longitud en metres dels camins seleccionats per a la seva inclusió a l'inventari de béns municipals, d'acord amb les conclusions presentades al catàleg de camins.

-Camí nº 2. Camí des Correu (Esporles-Banyalbufar), amb una longitud de 2.290 metres.

-Camí nº 3. ~~ELIMINAT PER SENTÈNCIA: 00163/2021~~.

-Camí nº 4. Camí de sa Font de Son Tries, amb una longitud de 303 metres.

-Camí nº 5. Camí vell des Port des Canonge (camí des Pescadors), amb un longitud de 4.133 metres.

-Camí nº 6. Camí des Pinar de Canet, amb una longitud de 2561.

-Camí nº 7. Camí de s'Esgleieta a Establiments /camí de s'Avenc d'en Corbera/camí de cas Ratat, amb una longitud de 1364.

-Camí nº 8. Camí de Son Ferrà/Costa de Son Ferrà, amb una longitud de 1009 metres.

-Camí nº 9. Camí de Son Simonet, amb una longitud de 556 metres.

-Camí nº 10. Camí de Son Cabaspre, amb una longitud de 3382 metres.

-Camí nº 11. Camí de Son Malferit a Sarrià/ Cami dels Ferrans/camí de Sarrià, amb una longitud de 1796 metres.

-Camí nº 12. Camí des Verger, amb una longitud de 11.214 metres.

-Camí nº 28. Camí de Puigpunyent a Establiments/Camí de Bunyolí/Camí de Sobremut, amb una longitud de 3994 metres.

-Camí nº 35. Camí vell de Son Simonet, amb una longitud de 793 metres.

-Camí nº 43. Camí de ses Rotgetes, amb una longitud de 1436 metres.

-Camí nº 45. Camins de s'Esgleieta, amb una longitud de 1925 metres .

01 de juliol de 2013



Manuela Soria Sánchez

Tècnica de patrimoni

Portal Forà Dinamització Cultural